Over dit boek

Dit is een digitale kopie van een boek dat al generaties lang op bibliotheekplanken heeft gestaan, maar nu zorgvuldig is gescand door Google. Dat doen we omdat we alle boeken ter wereld online beschikbaar willen maken.

Dit boek is zo oud dat het auteursrecht erop is verlopen, zodat het boek nu deel uitmaakt van het publieke domein. Een boek dat tot het publieke domein behoort, is een boek dat nooit onder het auteursrecht is gevallen, of waarvan de wettelijke auteursrechttermijn is verlopen. Het kan per land verschillen of een boek tot het publieke domein behoort. Boeken in het publieke domein zijn een stem uit het verleden. Ze vormen een bron van geschiedenis, cultuur en kennis die anders moeilijk te verkrijgen zou zijn.

Aantekeningen, opmerkingen en andere kanttekeningen die in het origineel stonden, worden weergegeven in dit bestand, als herinnering aan de lange reis die het boek heeft gemaakt van uitgever naar bibliotheek, en uiteindelijk naar u.

Richtlijnen voor gebruik

Google werkt samen met bibliotheken om materiaal uit het publieke domein te digitaliseren, zodat het voor iedereen beschikbaar wordt. Boeken uit het publieke domein behoren toe aan het publiek; wij bewaren ze alleen. Dit is echter een kostbaar proces. Om deze dienst te kunnen blijven leveren, hebben we maatregelen genomen om misbruik door commerciële partijen te voorkomen, zoals het plaatsen van technische beperkingen op automatisch zoeken.

Verder vragen we u het volgende:

+ *Gebruik de bestanden alleen voor niet-commerciële doeleinden* We hebben Zoeken naar boeken met Google ontworpen voor gebruik door individuen. We vragen u deze bestanden alleen te gebruiken voor persoonlijke en niet-commerciële doeleinden.

+ *Voer geen geautomatiseerde zoekopdrachten uit* Stuur geen geautomatiseerde zoekopdrachten naar het systeem van Google. Als u onderzoek doet naar computervertalingen, optische tekenherkenning of andere wetenschapsgebieden waarbij u toegang nodig heeft tot grote hoeveelheden tekst, kunt u contact met ons opnemen. We raden u aan hiervoor materiaal uit het publieke domein te gebruiken, en kunnen u misschien hiermee van dienst zijn.

+ *Laat de eigendomsverklaring staan* Het “watermerk” van Google dat u onder aan elk bestand ziet, dient om mensen informatie over het project te geven, en ze te helpen extra materiaal te vinden met Zoeken naar boeken met Google. Verwijder dit watermerk niet.

+ *Houd u aan de wet* Wat u ook doet, houd er rekening mee dat u er zelf verantwoordelijk voor bent dat alles wat u doet legaal is. U kunt er niet van uitgaan dat wanneer een werk beschikbaar lijkt te zijn voor het publieke domein in de Verenigde Staten, het ook publiek domein is voor gebruikers in andere landen. Of er nog auteursrecht op een boek rust, verschilt per land. We kunnen u niet vertellen wat u in uw geval met een bepaald boek mag doen. Neem niet zomaar aan dat u een boek overal ter wereld op allerlei manieren kunt gebruiken, wanneer het eenmaal in Zoeken naar boeken met Google staat. De wettelijke aansprakelijkheid voor auteursrechten is behoorlijk streng.

Informatie over Zoeken naar boeken met Google

Het doel van Google is om alle informatie wereldwijd toegankelijk en bruikbaar te maken. Zoeken naar boeken met Google helpt lezers boeken uit allerlei landen te ontdekken, en helpt auteurs en uitgevers om een nieuw leespubliek te bereiken. U kunt de volledige tekst van dit boek doorzoeken op het web via `http://books.google.com`

Digitized by Google

BIBLIOTHEEK
SNELLAERT.

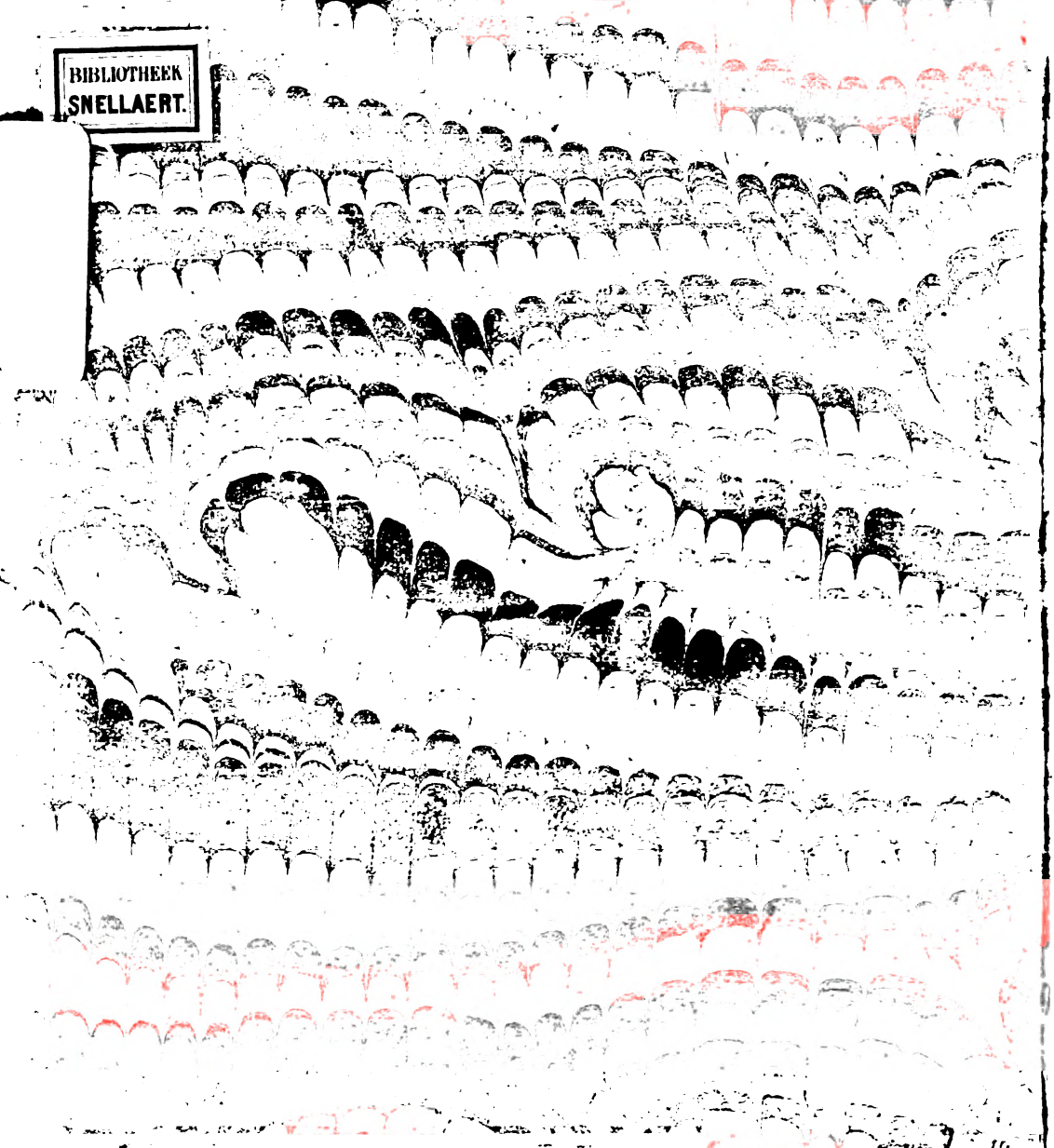

UNIVERSITEITSBIBLIOTHEEK GENT

Digitized by Google

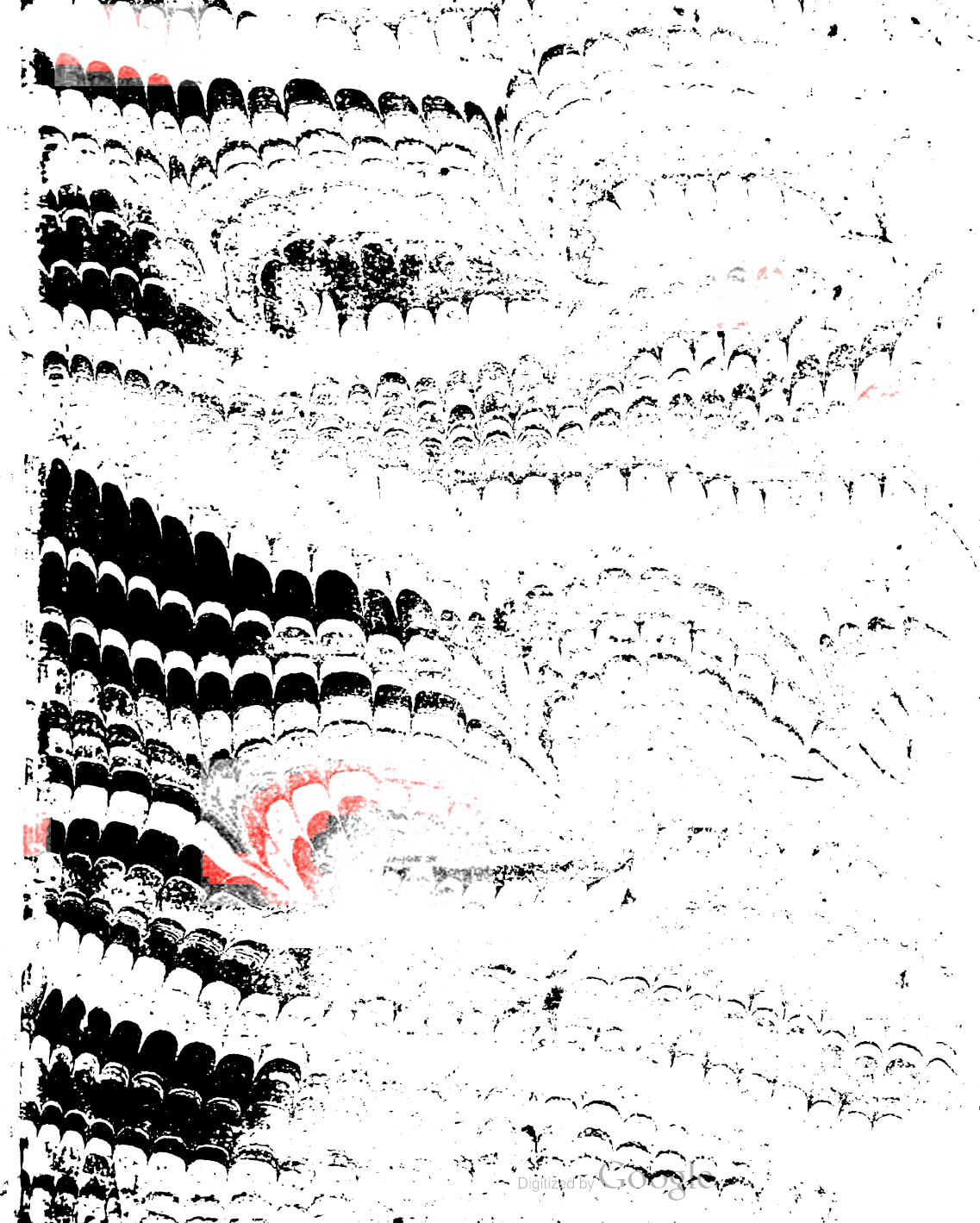
Digitized by Google

BL 7526

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

J. VOLLENHOVES

POËZY.

TE AMSTERDAM,
BY HENRIK BOOM EN DE WEDUWE VAN
DIRK BOOM, BOEKVERKOPERS, MDCLXXXV.

Digitized by Google

Digitized by Google

OPDRAGT

AAN DE EDELE, ACHTBARE HEREN,

BURGERMEESTERS, SCHEPENEN,
EN REGEERDERS VAN

'S GRAVENHAGE.

Mr ADRIAAN ROSA, Baljuw,
Mr JOAN ROSA,
Mr JOAN DEDEL,
Mr FRANCOIS DOUBLET, Heer van Groenevelt,
} Regerende Burgermeesters,

WILLEM ROTTERMONT,
Mr NIKOLAAS SPLINTER,
JOAN BIEMONT,
Mr HENRIK POTS,
Mr EWOUT BRANDT,
MARCELIS BRUINESTEIN,
} Regerende Schepenen,

MET DE HEREN

HEIMAN BEUKELAAR, Thesaurier;
Mr NIKOLAAS VAN DER HOEK, Pensionaris;
Mr ANTONI DE VEER, Sekretaris.

REgeerders van het schoonste, dat om laag
De zon aanschout, Godts gunst bedaut van boven,
Natuur en kunst verheerlykt, 's Gravenhaag,
Dat Gravenhof en Prinsenhof, vol hoven,
Ons Statenhof, de ziel van Neêrlants Staat,
Het pronkjuweel, de Tempe zyner buren,
Mars oefenschool, en Themis toeverlaat,
's Lants vryburg, als een Sparte, zonder muren:
Bedriegt voorheen genote gunst my niet,
Uw heuscheit zal deze aanspraak niet versmaden,

Digitized by Google

Noch

Nooh lettergift, ſchoon 't burgerlyk gebiedt
Met nutter werk en zorge u houdt beladen.
Wien zoude ik myn Neêrduitſche poëzy,
Meeſt Haagſche vrucht, gelyk een dankbaar teken,
Meer eigenen, dan heren, dien ik my
Voor andren meeſt verplicht en eigen reken?
Dit 's bywerk, dit 's uitſpanning na myn werk,
Dat groter van gewicht my blyft bezwaren,
Uw nutſte zorge en voeſterkint, Godts kerk,
Ten dienſte, na verloop van twintig jaren.
Het beſte werk van al myn levens tydt,
Myn lichaams kracht, myn' geeſt en zyn vermogen,
Wert 's Gravenhaag, en blyft den Haag gewydt,
Zo lang ik 't licht aanſchouwe met myne ogen.
Ook vintge (indien de burgerheerſchappy,
En vierſchaar, door uw vlyt en trou verdedigt,
Stadts kiſt, en mont, geheim en pen, zich vry
Van arbeit vint, en ooit hier toe beledigt)
Hier kruisdicht, dat niet afwykt van de taal
Des predikſtoels, en nutte bybelſtoffen,
Waarin Godts Geeſt en tolken menigmaal
Met heilig dicht hun wit, Godts glori, troffen.
De poëzy, van outs ge-eert, beſlaat
Geen klein gedeelt der goddelyke bladen.
't Zy Godts genade of wraak zich horen laat,
Zyn wysheit zelf vont haar gebruik geraden.
Verandere ik van toon in lykgedicht,
Of echtzang, of verjaargroet, bly gezongen,
Door heuſch verzoek, of zede- en burgerplicht
Is 't my gevergt, of minzaam afgedwongen.
Ook ſchrome ik hier geen' ouden dichtersdroom,
Noch Heidenſch werk en vonden in te mengen:
Gelyk men Godts geheimſchrift zonder ſchroom
Van 't Heidendom veel blintheits by ziet brengen.

Digitized by Google

Wy loven niet, maar laken 't met dien ſtyl;
En lenen kunſt en taalſieraat by d'ouden.
Zo wert door zes paar ſtammen aan den Nyl
De ſtof geleent, daarze Arons hut mê bouden.
Godts kruisgezant ontleent dus ſpreuk en les
Menanders out toneeldicht in zyn bladeren,
Araats gedicht en Epimenides;
Op 't zelve ſpoor gevolgt van d'oude vaderen.
Wat rep ik, hoe het kerklicht van Gregoor
Nazianzeen uit Griekſche vaarzen ſtraalde,
Prudentius Latynſche pen hier door
Veel loſs en danx by Chriſtus kerk behaalde?
Wat hale ik op, ter ere van de kunſt,
Hoe 't Scipioos, Pompejen plag te luſten
Poëten aan te queken met veel gunſt,
Mecenaſſen hen eerden en Auguſten?
Verwacht niet, dat myn dichtluſt zich hier mê
U aanpryze, of geleerden poog' te leren.
Ik draag verwaant en dwaas geen nat in zee.
Gy, die veel kunſt, als edle voeſterheren,
Aanmoedigt, neemt myn' wil voor geeſt en kunſt.
Zo mag myn dicht in eer met beter ſchriften
Gelyk ſtaan, voor geen Zoïlus bevreeſt,
Noch Ariſtarch, hoe naaw gewoon te ziften.

Uwer Ed. Achtb. verplichte en onderdanige dienaar,

J. VOLLENHOVE.

Digitized by Google

BERECHT.

TOen de Kruistriomf hier vooraan op een niew herdrukt wiert, was myn oogmerk alleen dat gedicht, met gezangen en weinige andere dichten van gelyke ſtoffe vermeert, in 't licht te geven. Sedert heb ik 'er meer andere by gevoegt, ook Geboortedichten en Lykdichten (als niet al te wydt in ſtoffe verſchelende, gelyk de voorrede aan den lezer daar uitwyſt) om het boek wat te vergroten; en endelyk, op des boekverkopers verzoek, alles bykans, wat ik onder myne papieren vont, gedicht na den Kruistriomf. Dit is d' oorzaak, (op dat het niemant vreemt geve) dat Klinkdichten en Kerkdichten, en Lofdichten op boeken, ook Lyk- en Bruiloft- en Geboortedichten, en Brieven en Begroetenisſen, onder den druk nu en dan geboren, niet al te net op hun orde byeen geraakt, en onder den tytel van Mengeldicht meer dan eens gebragt zyn: bequamer eens te ſchikken, zo Godt my het leven gunt, en de lezer d' ere, dat dit werkje, of bywerkje van poëzye het herdrukken wort waardig geacht.

Op dat in 't lezen der vaarzen, noch in 't zingen der gezangen niet gedoolt worde, zo dient aangemerkt, dat waar na een woort, dat met de letter *e* endigt, een woort volgt, dat met een vokaal of klinkletter, als *a, e, i, o, u, y*, begint, de leſte ſillabe of lettergreep van het eerſte woort by my geacht wort in d' eerſte van het volgende woort te ſmelten, en voor geen byzondere lettergrepe in de dichtmate gehouden: eveneens gelyk de Latynſche poëten voor een gebruik hebben, *ſynæræſis* met een Griekſch woort genoemt, dat een klinkletter, daar een woort mê endigt, gemeenlyk niet gerekent en verſlonden wort, als het volgende met een klinkletter begint. Aldus heeft men vooraan in den Kruistriomf te lezen, *Al volgde ik Davids toon, Terwylze in arbeit gaat, En kleedtze op niew, Des Vaders liefde en welbehagen*, als of 'er met een haakje, *apoſtroof* gemeenlyk by de drukkers genoemt, ſtont, *Al volgd' ik Davids toon, Terwylz' in arbeit gaat, En kleedtz' op niew, Des Vaders liefd' en welbehagen.* 't Is toch de gedurige gewoonte van yder een in rymeloze rede, waar de woorden aldus byeen komen, als *gaande en ſtaande, levende en ſtervende, bede om gunſt, hope op heil, vrede in 't lant, elende uit oorlog*, dat men in d' uitſprake de twee eerſte woorden niet elk byzonder naukeurig uitdrukt, maar ondereen ſmelt, zo dat de leſte letter van het voorgaande woort naulyx gehoort wort. De leſte en beſte van de Nederduitſche poëten, dezen voet in onze dichtkunſt overal houdende, hebben hierom goet gevonden de woorden volkomen te ſchryven, en de haakjes, als merken der t' zamenſmeltinge van letteren en lettergrepen, in plaatſe van de letter *e* weleer gebruikt, met recht uitgemonſtert; nergens toe bequaam, als om misverſtant en misdruk door d' onvoorzichtigheit van de letterzetters, lichtelyk dit vergetende, of misſtellende, te baren. Hier vergiſſen zich de poëten, of rymers, die alleen bekommert om dichtmaat en rym te vinden, de klinkletter *e* van het voorgaande woort, naar dat een lettergreep meer of min in een vaars hun te pas komt, op zommige plaatſen uitlaten, een haakje daar voor zettende, en elders laten ſtaan, als of 'er dan een lettergreep meer waar: al ſtoten de klinkletters in 't ende van het eerſte en in 't begin van het volgende woort noch zo hardt en wanſchikkelyk tegens een, met een ongeluit, dat by alle kenners en keurige oren gewraakt moet worden.

KRUIS-

Digitized by Google

KRUISTRIOMF.

AAN DE EDELE, ACHTBARE HEREN,

BURGERMEESTERS, SCHEPENEN EN RADEN,

DER STADT ZWOL,

EN DER ZELVER SEKRETARISEN.

MYNE HEREN,

Hier wort Uwe Ed. Achtb. wat groots en wat gerings teffens opgedragen, de grote Kruistriomf van den grootsten Heilant, met een' geringen en lagen toon gezongen; op' hope dat de grootheit van 't ene de geringheit van 't andere zal verschonen, en iet van haren luister byzetten. Wy voeren hier genen Herkules naar de starren, die met boge en knodze den aardtbodem van allerhande ondieren en lantbedervende gedrogten geschuimt heeft, en, als 'er anders niet overschoot, den yslyken helhont, al huilende en bassende en sidderende voor het licht, met ene yzere keten om zyne dry halzen, van den duisteren jammerpoel naar boven gesleept. Myn dicht- en triomfstof is de Gekruiste Jesus, die den Doot op Golgotha, als in zyn eigen leger, aantast en door zyn doot den dootsteek geeft; en van de helsche slange fel in de hielen gebeten, alle helgedrogten het hooft verplet, en de ganssche magt der helle op den triomfwagen van het kruis ten toon stelt. Zo wort hy triomferende, vele ewen voor zyn' tromf, onder de heilige orakels van Esaias overheerlyk ingevoert, als of hy verschuit den stryt keerde, en na het vertrappen van de gruwelykste vyanden, noch hygende en zwetende, en bestoven en roodt bebloedt, van zyne zo dier gekochte kerke wiert toegejuicht en gewelkoomt. Zo is de Kruiskerk gesticht, die sedert, op de heirbaan der godtvruchtigheit en het zelve kruisspoor naar den prys van onendige heerlykheit rustig voortstrevende, de poorten des afgronts trotst, en ('t geen de werelt in hare oorlogsmagten nooit gezien heeft) daarze vervolgt, verjaagt en verdrukt wort, al duikende het hooft

Digitized by Google

hooft opheft, afnemende toeneemt, wykende overwint, en leeft al ſtervende. Terwyl werelt en hel tegens dien Gekruiſten Godt met zwaart en wetten woeden en razen, terwyl zyne kruisgezanten, verachte viſſchers, het ſchandaal en de vloek van Joden en Heidenen, de ſpot en het uitvaagſel der werelt, niet dan zyn kruisdoot verkondigen, en in zyne ſchande roemen, om zelfs, tot loon van dien arbeit, gruwelyk gedoodt, gekruiſt, en geſchantvlekt te worden, wort de werelt nochtans in weinige jaren met Chriſtus kruislere vervult; en keizers en koningen, op het gezicht van zyn Kruistriomfe uit hunne tronen en triomfkoetſen afſtygende, buigen hunne halzen gehoorzaam onder 't Kruis, leggen hunne ſchepters en kronen voor zyne voeten neder, en zoeken hunne behoudenis in zyn lyden. Als ik myn' dankplicht omtrent Uwe Ed. Achtb. zocht niet te voldoen (dat waar ondoenlyk) maar te betuigen, viel my deze Kruistriomf wel te pas in de hant, al een wyl tyts gedicht voor myne komſte en beroep in deze uwe ſtadt; waar toe Uwe Ed. Achtb. belieft heeft zo veel gunſt en genegenheit te tonen, als ik het weinig op haar verdient hadde. Niemant kon ik dit gedicht beter eigenen dan dien de dichter dus eigen was geworden. De droevige peſtplage, uit dry hooftplagen, als d' allergenadigſte, doch niet zonder veel benautheits, van David verkoren (uw ſtadts algemeen kruis nu, en veel huiskruis alom verwekkende, waar by de nwot van velen zommigen in't byzonder, maar de zorge voor allen Uwe Ed. Achtb. al te zamen ter harte gaat) moet ons nu meer dan ooit leren opzien naar Chriſtus Kruis, het rechte tegengift en de heilzame peſt van doot en peſtvier: gelyk het gewonde Iſraël, van vierige ſlangen in de woeſtyne gebeten, om genezinge opzag naar de kopere ſlang van Moſes. Myn Kruisgedicht verzekere ondertuſſchen Uwe Ed. Achtb. dat ik anders niet voorgenomen heb hier te prediken, als den Gekruiſten Chriſtus, maar alle kennis, naar het voorbeelt van dien groten leraar der Heidenen, gaarne te vergeten om ene kruisles, en de goddelyke majeſteit yverig te bidden, dat Uwe Ed. Achtb. en hare burgerye of geen kruis bezware, of al wat haar drukt, door mynen triomferenden Kruishelt verlicht, geheiligt, en gezaligt worde.

Uwer Ed. Achtb. verplichte en onderdanige dienaar,

J. VOLLENHOVE.

Digitized by Google

KRUISTRIOMF.

Te Stygii tremuere lacus.

Wie leertme nu de beſte klanken,
Triomfzang, die niet ydel poogt
Myn' Heilant, aan het kruis verhoogt,
In top te heffen en te danken?
Onnodig is 't, dat ik het verg
Apollo of Apolloos zonen,
Die hier, beluſt op andre tonen,
Kies voor Parnas den Dootshooftberg.
Al volgde ik Davids toon en pſalmen,
Schoon Sion waar myn Helikon,
En Siloa myn hengſtebron,
Noch ſchoot ik hier te kort aan galmen.
O Davids zoon en Davids Heer!
Hoe kan ik van uw' kruisgangk zwygen?
'k Wenſch uwen Kruisberg op te ſtygen,
Te vallen by uw' kruispaal neêr;
En daar te leren ſchoon vergeten
Myn levens droom en ydelheit,
't Bedrog, dat vleiende verleit,
Den valſchen waan van veel te weten;
En te verzinken in de zee
Van uwe grondeloze liefde,
Die u aan 't kruis veel dieper griefde,
Dan hamerſlag of ſpyker deê.
't Is ongerymt hier wel te rymen,
Daar d'eêlſte maatzang wezen zou
Geween en mateloze rou,
En met de middagzon bezwymen.

Digitized by Google

Zoo gaat Natuur den dichter voor,
Terwylze in arbeit gaat van 't ſteenen,
En valt aan 't jammren en aan 't wenen.
Die rougalm klinkt de werelt door,
En doetze daveren en kraken;
Terwyl het licht de lucht begeeft,
En d'aarde loeit en ſchudt en beeft:
Dat dwingt de Doot haar doôn te ſlaken,
En kleedtze op nieuw met vleeſch en been,
En ſlaat met angſt en ſchrik Godts drempel,
En ryt het koorkleedt van den tempel,
En ſplyt en ſmyt de rots daar heen.
Al kraakt het boven en van onder,
Al dreigt de werelt te vergaan,
En trekt het nare roukleedt aan,
Het geef de werelt ganſch geen wonder.
Zie ik niet hangen Godt den Zoon,
Des Vaders liefde en welbehagen,
Aan 't wrede moorthout vaſt geſlagen,
Ten ſchimp van Onjoôn en van Joôn?
Zyn hooft, dat Thabor zag met ſtralen
Van gout omringt en zonneglans,
Doorboort met enen doornekrans,
Daar ſtralen bloets uit nederdalen?
Zyn lyf gerekt, geſcheurt, mismaakt;
Het lyf van hem, die 't vee met huiden,
Den menſch met zyde, 't velt met kruiden,
De lucht met ſtarren kleedt, ganſch naakt?
Zyn hemelſch aanſchyn, elx verlangen,
Zoo ſchoon, als nooit geen aanſchyn was,
Beſtorven, als een bloem, in 't gras
Vertreden, die het hooft laat hangen?
Zyne ogen nu van tranen root,
Die ſlus den hemel open zagen;

Die

Digitized by Google

Die duivenogen neêrgeſlagen,
  En half geloken van de doot?
Zyne oren, die met luſt ontfongen
  Des groten Vaders donderſtem,
  Dees is myn zoon, gehoorzaamt hem,
Gekruiſt door bitſe laſtertongen?
  Mont, die geen' menſchemont geleek,
Daar geeſt en leven uit quam vloejen,
Hoe zie ik u van ſlagen gloejen,
  Godts mont gelaaft met gal en eek?
O handen, die gehele ſcharen,
  Al lagenze ter doot toe krank,
  Noch weten haar gezontheit dank!
O voeten, die op holle baren
  Zoo veilig ſtapt, als op het droog!
Hoe hebben d'yzers u geſpleten,
En vleeſch en been van een gereten!
  Hier draaft nochtans myn kruisdicht hoog.
Zo komt myn Kruisvorſt aangetreden,
  De fiere leeuw, uit Judaas ſtam,
  Als of hy verſch van Edom quam
Aanſtappen met zyn wakkre ſchreden.
  Gezegent zy de grote helt,
Die moedig komt met rode kleren
Al zyne vyanden braveren,
  En trapte 't vyantlyk gewelt;
Als nergens noothulp was te vinden,
  En hy alleen de wynpers tradt;
  Waar van 't gewaat is root beſpat,
Tot glori van zyn kruisgezinden.
  Triomf, triomfe luſt het my
Te roepen in zyn zegeſtaci.
Schoon Iſrel woedt en tiert, eilaci,
  En uitſpuwt al zyn razerny;

Digitized by Google

Al klinkt men hem met dolle vuiſten
By moorders aan 't vervloekte hout,
Een moorder, die op hem betrout,
Verwerft een kroon van dien gekruiſten.
De moorder vint hier ganſch geen blyk
Van heerſchappy, geen hofvrouwanten,
Noch pracht van gout, noch diamanten:
Geen ding gelykt hier koninklyk.
Hier kraakt geen ryxkroon, dan van doren;
Hier blaakt geen purper, dan zyn bloet;
Geen ſtaf of troon voor hant of voet,
Dan nagels, dieze fel deurboren.
Nochtans ſprak nooit op zulk een wys
Een Vorſt, op 't Kapitool gereden,
Als dees op Golgotha; noch heden
Zult gy my zien in 't Paradys.
't Geloof, die grote verrekyker,
Waar voor de werelt valt te kleen,
Leert zien door al het zienlyk heen,
En ſtoot zich niet aan hout of ſpyker.
Zoo zie ik noch myn' Kruishelt na,
Al zyner kruisgenoten voorbeelt;
Die vrygeſproken en veroordeelt
Van Pontius, op Golgotha,
Dat gruwzaam Golgotha, geklommen,
Zyn ſtrafplaats niet, maar zegekoets
Daar vint, geverft in beken bloets;
Daar 't hooft van 's werelts vorſtendommen,
Tibeer beſchaamt in 't oorlogsvelt.
Daar durft hy noch de Doot bevechten,
Schoon zy 'er trots plag op te rechten
De krygstropeen van haar gewelt.
Daar durft hy noch de hel uitdagen,
Die in zyn bittre kruispyn groeit;

Digitized by Google

En zalze brullende en geboeit
Omvoeren by zyn' zegewagen.
Daar zie ik onder menſchebeen
En holle menſchebekkenelen,
Geſtrooit by halven en by helen,
Gezaait, gedolven onder een,
In zulk een ſtrytperk, naar en yſlyk,
Twee Vorſten 't hooft elkandre biên,
Als nooit de zon meer heeft gezien:
Twee Vorſten kampen daar afgryſlyk,
De Draak en dappre Michaël,
Een ſterkgewapende en een ſterker.
Laat berſten uit den duiſtren kerker,
Al wat, noch helſcher dan de hel,
De wapens aanſchiet voor den Satan,
Hartnekkig tegens Godt gekant;
Myn Jeſus hout noch d'overhant,
Beknelt en velt den Leviathan.
Al valt die kruisſtryt noch zo bang,
Al byt de Slang hem in de hielen,
Zoo moſt het vrouwezaat vernielen,
Vertrapplen 't hooft der helſche Slang.
Het hooft der ſlimme helgedrogten
In Adams luſthof triomfeert:
In 't kruisperk is de kans gekeert,
Daar Jeſus ons heeft vry gevochten.
Sint dat zich Evaas dertle hant
Vertaſt had aan den boom der kennis,
Haar afkomſt, ſchuldig aan die ſchennis,
Zich van de doot vont overmant.
Maar hy, die bei zyn handen tevens
Ons reikt uit zuivre minnedrift
Aan 't kruis, verſtrekt nu tegengift:
De kruisboom draagt den boom des levens.

Digitized by Google

Heeft Simſon 't huis om ver gerukt,
Met rechte en ſlinke hant gegrepen,
Als eene dode in 't graf kon ſlepen
Veel duizent, daar verongelukt:
Dees Simſon, met gewonde handen
Wel vaſt genagelt aan het kruis,
Valt aan het timmren van zyn huis;
En rukt den roof uit 's vyants tanden;
En, kon hy levendig verſlaan
Den nachtvorſt met zyn zwarte ſpoken,
Zyn kruisdoot, ſtreng genoeg gewroken,
Komt noch veel dierder hun te ſtaan.
Quam Iſraël het hout te ſtade,
Dat Maraas water heeft verzoet;
Door 't kruishout ſmaken wy den vloet,
Den zoetſten vloet, van Godts genade.
Bergt hout, gebezigt van Godts tolk,
Het yzer, in den ſtroom verdronken;
Door 't krüishout redt hy ons, verzonken
In d' allerdiepſte jammerkolk.
Zag Jakob in den droom een ladder
Den hemel raken met haar' top;
Wy klimmen langs de kruisleêr op,
Zo radt als Engelen, of radder.
De ſlang, van Moſes opgerecht,
Geneeſt de kermende Iſralyten
Van 't vier der ſlangen, die hen byten:
Maar Godt in 't vleeſch, aan 't kruis gehecht,
Verhoogt met ſmaat, en wreedt geſchonden,
Verloſt zyn Iſraël door pyn
Van bozen luſt, dat helſch venyn,
En heelt gewont ontelbre wonden.
Kon Amrams zoon met zynen ſtaf
De dorre ſteenrots ſtukken breken,

Die

Digitized by Google

Die water by gehele beken
Het dorſtig volk ten beſte gaf;
Hier drinkt een flaauwe ziel zich dronken
In enen bloet-en-watervliet,
Dien Jeſus uit zyn zyde giet,
Die aan den kruisſtaf hangt geklonken.
Hier vloeit een heilfontein voorby,
Vooruit geſpelt van Zacharias,
Daar gy, gezegende Meſſias,
Meê afwaſcht Salems burgery.
Dat dierbaar kruisbloet, uit uwe aders
Geſtort, een liefdebron, zo milt
Van eeuwig heil, verzacht en ſtilt
De gramſchap des vergramden Vaders;
Verquikt en moedigt ons de borſt
In bangen ſtryt en droeffeniſſe;
Verkoelt den brant van ons gewiſſe;
En leſcht alleen der zielen dorſt.
Dus houdt myn kruisplicht minſt verwezen
Den groten Heilant door 't geſchreeuw
Van dien oplopenden Hebreeuw;
Wech, kruiſt hem, kruiſt hem, wech met dezen.
Ik ſchuif de ſchult niet op den hals
Van rechter, over hem gezeten,
Of Schriftgeleerde, op hem gebeten,
Of die getuigen, bei zoo valſch.
Wy, Heer, wy hebben u geſchonken
Den kruiskelk, die zoo bang, met gal,
Met hef van 's hemels wraak, met al,
Op 's werelts welſtant is gedronken.
Na 't eten van 't verboden ooft
Is elk vergryp, by u te boeten,
Een ſpykerſlag door uwe voeten,
Een ſcherpe prikkel in uw hooft,

Op

Digitized by Google

Op uwen rug een taje roede,
In uwe borſt een diepe wondt,
Een ſmaak van gal in uwen mont,
Een nagel, root van uwen bloede.
Ik ben de man, die u verraân,
Verzaakt, noch erger dan met woorden,
Gebonden met veel dikke koorden,
En naar het leven heb geſtaan.
Maar myn Verloſſer, zo geduldig,
Gelyk onnozel, levert hier
Voor miſdaân, die hem ſtaan zoo dier,
Het zelve bloet, waar aan ik ſchuldig
Myn handen vinde, veel te vuil,
Om ſchoon op zyn Pilaats te waſſen.
Dat bloet, (ô koſtelyke plaſſen!)
Gemengt met tranen, die ik huil,
Ootmoedig, bevende, verſlagen,
Aan gruis geſlagen door Godts wet,
Bevrytme van die laſterſmet.
Nu zietme 't kruis boetvaardig klagen,
En dan myn tranen weêr gedroogt,
Terwyl ik 't heilzaam hout omvadem.
Nu zinkt myn moedt; dan ſchep ik adem,
Aan 't zelve kruis met Godt verhoogt.
Wat heil, vol wondren, wat vertoning
Verneemt myn ziel aan dezen ſtaak!
Hier vinde ik Godts verbolge wraak,
En hier genadige verſchoning.
Rechtvaardigheit hiel aan om ſtraf:
Genade dong om vrygeleide.
Hier tradt Godts Wysheit tuſſchen beide,
Dieze allebei voldoening gaf.
Ik lees aan 't kruis de perkementen,
Waar in myn ſchuldbelydenis

Met

Digitized by Google

Met offerbloet getekent is,
En melt een hooftſom met haar renten.
Het kruis ontlaſtme weêr van zorg,
En toont den quytbrief met zyn zegels,
En in den ſchultbrief al de regels
Schoon uitgeveegt, om dat myn borg
Betaalde tot den leſten ſtuiver.
Myn misdaân vinde ik aan dien paal
Zoo root, als bloet en bloetkoraal.
Ik zieze aan 't zelve hout zoo zuiver
En wit genet, als ſneeuw en wol.
Ik kan my naulyx meer dan Joden,
Die hunnen Vorſt en Heilant doden
En kruiſſen, zo verwoet en dol,
Ik kan my naulyx meer verſchonen.
Noch roep ik met den Abramyt,
Die zo uitzinnig roept en kryt;
Zyn bloet op ons en onze zonen.
Al is dit Jakobs huis zo ſtreng
Van Godts getergde wraak vergolden,
My wort die bloetſchult quytgeſcholden,
Zo hy met kruisbloet my beſpreng'.
Och volk, te jammerlyk bedrogen,
Verſteende zoons van Abraham,
Veraarde telgen van dien ſtam:
Och dat gy zien koſt uit uwe ogen!
Dat Moſes dekkleet u niet lag
Op d' ogen en op 't hart alrede!
Hadt gy nu Moſes oog, waar mede
Hy den onzienelyken zag!
Gy zaagt hier van geen' menſch verdedigt
Uw' Godt, der menſchen guighelſpel;
Den zoon der maagt, Emmanuël,
Godt menſch, die Godt en menſch bevredigt:

Digitized by Google

Den Adam, die zich queet genoeg
Voor Adams kindren met hunne ouderen;
Die hunnen laſt draagt op zyn ſchouderen,
Van 't hout gedragen, dat hy droeg:
Melchiſedek, den vaderlozen
En moederlozen, die van Godt
Ontfing een eeuwig Prieſterlot,
Niet zonder dieren eedt verkozen;
Dien wy al 't onze ſchuldig zyn,
Veel meer dan eerſteling of tiende;
Naardien 't zyn miltheit wel verdiende,
Ons ſchonk veel meer dan broot en wyn.
Nu, Levi, ſchei vry uit het ſlagten.
Van ram en geite op Godts altaar;
Staak al dien offerdienſt, en ſpaar
Uw oſſebloet en rundervachten.
Uw offerwierook Godt verveelt,
Met al het loejen en het jammeren
Van koejen en ſpierwitte lammeren,
Door 't bloedig ſlagtmes verſch gekeelt.
Het Kruislam, dat zich geeft tot ſterven,
Door d' offerlammers klaar beduidt
En voorgeſpelt zo lang vooruit,
Leert al uw offerhanden derven;
Heeft in hun aſſchen uitgedooft
Alle Arons rokende offervieren.
Want bloet van bokken of van ſtieren
De ziel geen heiligheit belooft;
Als 't Lam, geſpykert met den hamer
Aan 't hout, daar 't offerde zich zelf:
Waar van in 't opperſte gewelf
Een reuk opſtygt, veel aangenamer,
Dan ooit voor Godt op 't outer quam,
Gehaalt uit meelkruik, ſtal, of koffer:

Digitized by Google

Naar-

Naardien 's Gekruiſten bloedig offer
Geheel verteert wiert van Godts vlam,
Van 't vuur der liefde heel verſlonden,
Heel rein van vlok, heel vry van vlek,
Met gene ſmette of erfgebrek
In 't minſt bezoedelt noch geſchonden.
't Hebreeuſche ſtamhuis ſchrikt en yſt
Voor Moſes ſchrikkelyke vloeken,
Hun voorgelezen uit zyn boeken,
Daar Ebals kruin ten hemel ryſt.
Nu zyn, geen wetvloek uitgezondert,
Zyn vloeken met een' naren kreet
Op hem, die onder 't kruispak zweet,
In eenen kruisvloek uitgedondert,
Tot zegening van Abrams zaat.
Indien de Heilant, trots te paarde,
De quaân ontzei ten viere en zwaarde,
Wat waar 't een kranke toeverlaat?
De koningklyke vaarzen ſpellen
Geen Chriſtus, als Judea zoekt;
Maar die zyn beenders, fel gevloekt,
Door 't ſpannen van de leên, kan tellen.
Een nedrig en zachtmoedig lam
Wort ingevoert van Eſaïas.
Een lam is voorbeelt van Meſſias,
Dat ſtom en ſtil ter ſlagtbank quam.
Uw kruisvloek, Heer, verſtrekk' my zegen:
Uw kruisverdriet en kruisſmaat my
Tot blyſchap en tot eer gedy';
Al raaſt Hebreeuw en Griek hier tegen.
Sta af, verſtokte Thalmudiſt,
Die blint noch pleit voor Arons letter.
Sta af, gy laſteraar en ketter,
Die noch den rechten kruisweg miſt.

Sta

Digitized by Google

Sta af van zyn kruisofferhande,
Wiens hart, verhardt gelyk een rots,
Des hemels wil en wraak ten trots,
Godts zoon herkruist, met schimp en schande;
Die niet gelooft, al t'onbedocht,
Al staakt gy in zyn zyde uw' vinger:
Die voor een' geltprys, veel geringer,
Dan daar hem Judas voor verkocht,
Zyn kruisbloet veilt, en durft verkopen:
Aartsvyanden van 't heilzaam Kruis,
Vertrekt van hier, en hout u t'huis.
Wy willen naar den Kruisberg lopen,
Die 't Kruis niet voeren op de tong,
Maar voelen 't ook in onze zielen,
Volvoeren 't in ons vleesch: wy knielen
Voor hem, die aan den kruispaal hong.
Wat leden wy hem daar zien reppen,
Of niet zien reppen aan den paal,
Zy noden ons toch altemaal,
Om water uit die rots te scheppen.
Indienwe Jesus armen zien,
Zy zyn gereet om ons t'omvangen.
Hy laat het hooft voorover hangen;
Om ons den vredekus te biên.
Zyn naaktheit, die berooft van kleren,
Het blinde graauw ten schouspel strekt,
Laat onze naaktheit, dus gedekt,
Geen wit triomfgewaat ontberen.
De doornekroon op 't heilig hooft
Belooft Godts uitverkore zonen
Een ryxkroon, die alle aardtsche kronen
In glans en heerlykheit verdooft.
Hy laat zyn lyf en leden rekken,
Dat aêr en zenuw kraakt en lilt,

Digitized by Google

Om van beneên dus opgetilt,
Al zyn Gemeenteleên te trekken.
De voeten ſtrekken, daarze ſtaan,
Wel vaſt geſpykert, wiſſe blyken,
Dat hy bezwyken zal noch wyken,
Eer 's Vaders eiſch zy ganſch voldaan.
De hartquetſuur in zyne zyde,
Al gaaptze vreeſlyk, ſtort gena
By hele ſtromen uit, zoo dra
Het ſcherpe punt zyn vleeſch doorſnyde.
Dan ſmaken wy Godts vriendlykheên,
Al zyn oprechte kruisgetuigen;
En komen lekkren honig zuigen,
En oli uit den hardtſten ſteen.
Dan vliegen wy, als honigbyen,
Naar 't Dootshooftvelt, om 't hart gezont
Te zuigen aan dien bleken mont,
Aan dat gewonde hart, vol lyen.
En waarom toeven wy bevreeſt?
Naardien de balſem uit die reten
Zelfs die hem wonden, helſch bezeten
Van boosheit, zaligt en geneeſt.
Hoe zou dees Prieſter dan niet bidden
Voor onze zwakheên, daar hy zit
Aan 's Vaders rechte hant? hy bidt
Voor 't razend moortrot, dat in 't midden
Van moordenaars hem klonk aan 't kruis,
Gezet ter rechte en ſlinke zyde.
Zyn ſtadt Jeruſalem ontwyde,
Veranderde zyn bedehuis
In 't hol, van moort en dieffſtal dronken:
Maar hy ſticht, biddende voor haar,
Een heilig bêhuis op Kalvaar,
Dat vuil met moordenaarsſpelonken

Digitized by Google

En menig moortgraf was beſmet.
Hy ſtelt, als voorſpraak, met zyn bede
De hoogſte vierſchaar hier te vrede:
Hy quyt zich hier als rechter, met
De misdaat vaardig te vergeven;
Vergeeft veel misdaân te gelyk,
En geeft hem 't hemelſch koninkryk,
Die helſche gruwlen heeft bedreven.
d' Aartsheilant, die ter tafel zat
Met menig booswicht by zyn leven,
Heeft in zyn uiterſte gegeven
Veel groter gunſtbewys, dan dat,
Veel zoeter Man, dan ooit geregent
Van boven viel in 't dorre Sin;
Zyn eigen vleeſch, zyn lichaam, in
Der eeuwen eeuwigheit gezegent,
Den bozen tot een zieleſpys;
En namze met zich, om te proeven
De nieuwe wyndruif, zonder toeven,
Aan zynen diſch in 't Paradys.
Toen gaaft gy eerſt den Godt der Goden,
O 's werelts Godt, toen gaaft gy toe.
Hoe moſt, hoe moſt u zyn te moê,
Met al uwe englen! als gy doden,
Gewekt uit hunnen dootſlaap van
Een hallef dode, zaagt verrezen:
Zaagt vrygeſproken den verwezen
Door 't woort van een' verwezen man:
Zaagt op een ſprongk, na zo veel hinders,
Uit ſtenen niet, maar uit den gront
Der kruisrotſe, als uit 's afgronts mont,
Te voorſchyn komen Abrams kinders;
Wien d' intogt door 't geloof alleen,
En recht op vader Abrams wyze,

Zo

Digitized by Google

Zo ſpoedig viel ten Paradyze,
Eer 't licht van d'avontzon verdween:
Zaagt afgeſtreden, hoe Godts Zone,
Beſpuwt, geſlagen blont en blaauw,
Schier bloet- en ademloos, en flaauw,
Geſchantvlekt hangende elk ten tone,
Zyn leſte tranen, leſte zweet,
Zyn' leſten bloetdrop, zucht en ſnikken,
Zyne alleruiterſte ogenblikken
Vondt aan zyn Kruiskerk wel beſteedt:
Zyn volk, zyn erfdeel, hem geſchonken
En van den Vader toegezeit,
Eer 's werelts gront was vaſt geleit,
Eer zon of zilvre ſtarren blonken:
Een volk, dat, daar het wydt en zydt
Verſtrooit is, een ontelbre menigt,
Door enen Geeſt wort naauw vereenigt,
Die hun begeeft in ruſt, noch ſtryt;
Dat, in de werelt niet geleden,
De werelt met gedult braveert;
In 't vleeſch van 't vleeſch niet wort verheert,
Hoe vreeſlyk, of hoe valſch beſtreden;
Dat in zyn Heilants kruisdoot roemt;
Houdt alles zonder dat voor ſchennis;
En zich met generhande kennis,
Daar geen Gekruiſte in wort genoemt,
Bemoejen mag, of wil bemoejen:
Een volk, als yzer, dat door haat,
En ramp, en armoê, ſchimp en ſmaat,
En kruis gewoon is aan te groejen;
Gewoon is tegens moeite en laſt
Recht, als een palmboom, op te waſſen,
Op ſtorm noch hagelbui te paſſen,
Te tarten zwaart, en vier, en baſt:

Dat

Digitized by Google

Dat daar 's Gekruiſten vaandels zwieren,
Door geen Stoykſe trotſigheit,
Noch blinden overmoedt miſleit,
Maar ſtaande voor zyn kruisbanieren,
Die 't noch met zyn gebroken vleeſch
En uitgeſtorte bloet verzadigt,
Noch met zyn Woort en Geeſt verdadigt
En moedigt, boven ſchrik en vrees,
Ver boven overheên en magten,
Ver boven leven, boven doot,
Geleên of noch aanſtaanden noot,
Zich niet houdt bezig, dan met wachten
Op zulk een overzalig lot,
Dat het vereent zy al te gader
Met dien Gekruiſten altyt nader,
Gelyk hy is vereent met Godt.
Nu valt de hel noch fel aan 't razen,
En brult, en gaapt ons toe van ſpyt
Met al haar kelen, vreeſlyk wydt,
Die zwavelvier en vonken blazen.
Zoo ras de bruit des hemels baart,
En van dien zoon wort blyde moeder,
Vervolgt de Draak haar noch verwoeder.
Hy rept zyn poten, muil, en ſtaart;
En poogtze reis op reis te ſlorpen,
Die in de wildernis gevlugt,
Haar hart uitſteent met zucht op zucht,
Door ſtromen, uit zyn kieuw geworpen.
Nochtans, hoe yſlyk al 't gebroet
Weêr toeſchiet van de helſche draken,
Met al hun vier- en waterbraken,
Wy blyven ſtaan, en houden moedt.
Hoe ongeſtuimig, hoe verbolgen
De baren gaan, het onweêr ruiſcht,

Ver-

Digitized by Google

Verloſſer, eens voor ons gekruiſt,
Wy volgen u altoos: wy volgen
Uw ſtappen willig en bereit
Op 't bange kruisſpoor al van achter;
Wat laſt, wat kruislot, hardt of zachter,
Ons van uw hant worde opgeleit.
Het gaat toch vaſt, aan alle kanten
Der werelt moet het woeſt gedruis
Des helhonts zwichten voor het Kruis,
Verkondigt door uw kruisgezanten.
Zyn dolle laſtermuil, geſnoert,
Als gy die kruistrompet laat klinken,
Moet in den zwavelpoel verzinken:
Terwyl myn Kruiszon, opgevoert
Zo hoog ten hemel aller hemelen,
Zo diep in 't ongenaakbaar licht
Blinkt met zyn ſtralend aangezicht;
Daar duizent hemelreien wemelen
En ſchittren om en nevens hem;
Daar hem met Cherubynetongen
Zyn Kruistriomf wort toegezongen,
In 't onbevlekt Jeruſalem,
Op nooit geſteurde zegefeeſten.
Hoe klinkt die note in 't zalig koor!
Hoe rolt die galm 't gewelfſel door!
Hoe tuimelen die hemelgeeſten!
Wat vlecht men hem voor lauwerloof
Om ſtryt door al de hemeltranſſen!
Hoe ſteekt hy uit, en ſchynt hun glanſſen
Met zyne zonneglanſſen doof!
Flus zal men hem zien wederkomen
Wel ſchielyk in een' ogenblik,
Der goddelozen ſchroom en ſchrik,
Den trooſt en toeverlaat der vromen;

Digitized by Google

Niet leggende op het kruisaltaar,
Maar zittende op een' troon van wolken,
Recht in 't gezicht van alle volken;
Verzelt van genen moordenaar,
Maar enen ring van Serafynen;
Gedaagt voor genen rechterstoel,
Maar daar hy heet met groot gewoel
De werelt voor zyn' troon verschynen.
Dan zienwe vrolyk, hoe de dag
Van ons verlossing aan komt breken,
En durven moedig 't hooft opsteken:
Dan vliedt het, al wat vlieden mag,
In steenklip, rots, en nare holen;
Dan ziet, in wien 't gesteken heeft,
Het boos geslacht, en trilt en beeft
Voor hem, die ogen heeft, als kolen.
En komt die heiluur noch niet om,
Datze ons verlos van deze elende?
Kom, Jesus; maak toch ras een ende;
Kom zonder uitstel, Heer; ai kom.
Terwylwe noch die uur verbeien,
En hier uw lyden met gedult
In uwe leden wort vervult,
Versiert met uwe kruislievreien,
Zo sla uw aangevochte Kerk,
Noch stenende onder 't kruispak, gade.
Versterkze toch door uw genade
In dit benaude worstelperk.
't Gekruiste Lam, aan 't hout ontslapen,
Zyn aangevangen werk voltooi',
Zyn en ons vyanden verstrooi';
Verstrekke ons beukelaar en wapen,
Daar list en aartsgewelt voor zwicht';
Leere ons beschreien zyne smarte;

Ons

Digitized by Google

Ons uitgeſchildert blyve in 't harte,
En als gekruiſt voor ons gezicht.
Dat ſchone kruisbeelt uw' verloſte
In ziele en zin getekent ſta,
En melde uw liefde zonder ga,
Die u den bittren dootſnik koſte.
Die brant der liefde in uw gemoet,
Gedaalt in 't graf van 's hemels daken,
Lere ons gemoet van weêrmin blaken,
En zalig ſmelten in dien gloet;
Dat het gedurig ſterve en leve
In Chriſtus en in zyne min;
Dat Chriſtus leve in hart en zin;
Zyn doot ons vleeſch den dootſteek geve,
Zyn heilig kruis den ouden menſch,
Die nimmermeer den geeſt laat ruſten,
Aan 't kruishout naagle met zyn luſten.
Dit waar het uiterſt, daar ik wenſch
Myn kruisgedichten mê te ſluiten,
Dat wy, als kiuders, hier verneêrt,
Die beſte kruisles, fix geleert,
Van binnen wiſten en van buiten.
Zo vonden wy ons allerbeſt
Aan 't kruis gehecht met onzen Heere,
Bewezen hem zyn uiterſte eere,
En namen hem van 't kruis op 't leſt
In reine en in vernieuwde harten;
Die in waardy het nieuwe graf,
En zuiver doek, en wat hem gaf
Of Nikodeem of Joſef, tarten.

U I T.

Digitized by Google

PAASCHZANG.

Cantator cygnus funeris ipſe ſui.

HEt grote feeſt, de hoogtyt voor Hebreeuwen
En Onhebreen, van 't opperſte beſluit
Beſtemt, belooft voor onnadenkbare eeuwen,
Genaakte in 't endt: alle Englen zagen uit.
De bange nacht, die 't Paaſchlam eiſcht gevangen,
Daar Moſes wet op oogde, met een kleedt
Van nevelen en dampen droef behangen,
Beſchaduwde den aartboôm wydt en breedt.
Toen was 't een luſt te horen, hoe het leven
Der oude wet, de Heilant, die zyn maal,
Het ſcheimaal, aan zyn jongren had gegeven,
Een' lofzang met hun aanhief in de zaal.
Wat ſtem was dat van twalef hemeltongen?
Want Judas, van zyn gierigheit gepreſt,
Was doorgegaan, om 't bloetgelt, reê bedongen,
t' Ontfangen, als een roof van 't helſche neſt.
En ſchoon hy dien Apoſtelrei mogt horen,
De geltzucht ſchrikt voor 't hemelſche geluit.
Wy horen 't noch, en luiſtren met onze oren,
En peinzen, wat dit nachtmuzyk beduit.
Wat zangſtof mag 's Verloſſers geeſt ontvonken?
Herzingt hy 't liet, van Moſes en Godts heir
Gezongen, toen Egipten lag verdronken,
En Faroos wrok verſmoorde in 't rode meir?
Of zingt men, naar der vadren ſtyl en regel,
Een nieuw gezang, gevloeit uit Jeſus mont,
Nu 't Nachtbanket zyn hart verheugt, een zegel
Op nieuw gehecht aan 't nieuwe heilverbont?

Of

Digitized by Google

Of heffenze op uit Davids harpgezangen,
Daar hy verrukt met eenen dankbren toon
Zyn ſtamhuis ſticht, en groet met groot verlangen
Van ver zyn' neef en nazaat op den troon?
Het Paaſchmaal wert van outs aldus beſloten.
Dry feeſten, meeſt van heiligheit berucht,
Gewaagden bly uit 's konings zang op noten,
Hoe Jakobs zaat den wreden Nyl ontvlucht.
Zo Jeſus ooit in zuivre tempelwyzen
Den voet hiel van zyn lantsliên, hier is ſtof,
Om naar 't gebruik met enen toon te ryzen,
Die hoger draaft, op 's hoogſten Vaders lof.
Wat erfgebiet, wat melk - en - honiglanden
De Godtheit ooit aan Abram heeft belooft,
't Is beter nu gelevert, of voorhanden,
Waar deze zon geſtarnte en nacht verdooft.
Na 't Paaſchbanket, dat zoeter ſpys verbloemde,
Zet Jeſus een gerecht zyn gaſten voor,
Dat hy zyn bloet, zyn eigen lichaam noemde.
O zielgerecht! ô vreugt van 't Englekoor!
Een paradys, vol welluſt, moet verdwynen
By uw vermaak. hier vloeit een Kanaän
Van melk en room: hier drinkt men zuivre wynen:
Hier ſchynt de zon: hier daut het hemelſch Man.
Geen Engletong kan dees gena voldanken.
Maar dit 's 't niet al: hier ſteken wondren in.
O Paaſchgezang, wat leren ons uw klanken,
Uw tonen al, verrukt van geeſt en zin!
Hier zingt een zwaan, nu veeg en op haar ſterven,
Haar leſte liet, ſpierwit en bly van geeſt:
Dat 's d' onſchult, door geen ſchultvlek te misverven.
Wie zong zo hoog de blyſchap van een feeſt?
Wat krygshelt bleek zo moedig onder 't ſtryden,
Als Chriſtus aan dien rei, op zulk een tydt?

Digitized by Google

Nu dreigt, nu grimt hem toe dat vreeslyk lyden.
De bende waakt: haar moortuur is niet wydt.
Godts wraakzwaart is gereet den slag te geven
Den zangren, nu zo bly en in hun schik.
O gruwzaam zwaart! de herder moet 'er kleven:
En strax verstuift de kudde uit angst en schrik.
Messias doot moet 's werelts dootschult boeten.
Dees nacht zal hem op knien en aanschyn neêr-
Gevallen zien, gelyk een worm, met voeten
In 't stof getrapt, en kruipen gins en weêr.
Daar brant en blaakt de grimmigheit des Vaders,
Zo fel gelyk de hel en helsche gloet;
Te lesschen noch te stillen, als door d' aders
Des liefsten zoons, heel wechgevloeit aan bloet.
Op 't proeven van dien kruiskelk, vol geschonken,
Zal bloedig zweet afdruipen langs de leên;
Een bloetbeek, eer de vloek zy uitgedronken,
Mismaken al zyn lyf, van top tot teen.
Is dit een tydt van zang en blyde reien?
Wy horen haast den jammerlyk en toon
Van 't lykgeschrei, als alle schepsels schreien
Om Jesus doot, die wakker schreeuwt de doôn:
Als hemel, aarde, en lucht, al rougenoten,
Zich kleên in rou. dan beeft het tempeldak:
't Wort 's middags nacht: 't gestarrent, bleek verschoten,
De steenrots raakt aan 't stenen, krak op krak.
Schreit tranen, schreit, bedroefde leergezanten,
Uwe ogen uit. dees klank luidt al te vremt.
Mag 's menschen brein zyn reên hier tegens kanten,
Het zingen wort gewis hier afgestemt.
Maar neen, ô neen! men sla d' onfeilbre bladers
Slechts vlytig op, en Jesus leven ga,
Zo stil en zo gelaten onder 's Vaders
Behagen, zo vol liefde en vol gena-

Geen

Digitized by Google

Geen heldenhaft, of 't ſufte voor dees rampen:
Maar Jeſus om geen ween, geen duizent doôn.
Het luſt hem zo de hel aan boort te klampen.
Hy ziet 'er door. dus kent men Godt den Zoon.
Voor geen gerucht der boze tempelvloeken
Bezweek zyn moedt en leerluſt, nimmer flaau.
Zo tart hy noch den haat, die hem loopt zoeken,
En grimmig dreigt met zynen fellen klaau.
De harpzang leert den bozen geeſt bedaren,
Die Saul plaagt, al raaſt hy noch zo dol.
Maar dit muzyk dreigt al de helſche ſcharen
Te plagen, en te ſluiten in haar hol.
Het legt den helt, het legt hem op de leden,
Wat hem genaakt, hoe 't ſpook des afgronts brult,
Wat Godt in 't vleeſch verdaagde hier beneden,
Wat kroon hem ſtaat te winnen met gedult.
Hy zag het lang voorheen, dat bits verwyten,
Dat ſpotten en dat ſpuwen, 't laſtergift
Der Fariſeen, die fel, als adders, byten,
En 't moortbeſluit verniſſen met de Schrift:
Al 't woeden van de boosheit, helſch bezeten;
Den moortſteek van het wrede doornepunt;
Bebloede roên, op zynen rug geſleten;
Den koeldrank, eek en gal, zyn' dorſt gegunt;
De dootſcheit van zyn aanſchyn, blont geſlagen;
Dat purpren kleet, bepurpert paars en root
Van beken bloets; dat laſtig kruis, gedragen
Ten kruisberg op; dien dootſteek na zyn doot:
Hy zag het lang, en wat hem meer beſchoren,
Te lyden ſtont, daar 's werelts hart voor beeft:
Maar zag ook 't heil uit dat verdriet geboren,
En welk een bruit in zyne kruisdoot leeft.
De vryheit juicht hem tegen uit zyn boejen.
Zyn zielſmert helpt de ziel aan artſeny;

Die

Digitized by Google

Die rozen aan zyn doornekroon ziet groejen,
En honig zuigt uit wonden, als een by.
Het Paaschlam, slus geslagt door 't bitter sterven,
Komt vryheit, waar het bloet de zielpost raak',
Van 's afgronts boei, geen Faroos juk, verwerven,
En schut den slag, gedreigt van 's hemels wraak.
't Onnozel bloet, aan 't kruis gevloeit by plassen,
Van 't offerlam, geslagt voor eeuw en tydt,
Zal lyf en ziel van vuile smetten wassen;
Schelt Levi al zyne offerkudden quyt.
Dat sterkt veel meer dan d'afgront kan verschrikken.
De doot trê aan, valle aan op dezen helt
Met helsch geweêr: hy tart haar gloênde blikken,
Hy 't helsche spook met al zyn nachtgewelt.
Al valt de kelk, die bitterste der koppen,
Heel bang voor 't vleesch, aan 't krimpen voor de smert,
Op 's menschdoms heil drinkt hy de leste droppen;
En wenschte om zulk een feest uit al zyn hart.
Verhaal nu eens wat vreemts van Babels oven,
Daar 't drytal in de vlam noch zingen lust,
Als zy geredt door een herout van boven
Uit dootsgevaar, den viergloet zien gebluscht.
't Verdwynt tot niet, nu 't hooft der Serafynen,
Godts zoon, ontvonkt van een' onleschbren gloet,
Tot redding van zyn kerk, een hel vol pynen,
Al zingende op de maat, met blyschap groet.
Men zag hem eer bekommert en verlegen
De kroon ontvliên, voor staf en kroon vervaart,
Hem aangeboôn: den kruisvloek loopt hy tegen
Met bly muzyk, en met de borst in 't zwaart.
Nu zingen wy van Orfeus noch Arion,
Wier zang en snaar de zee en 't wilde woudt
By d'oren leit; noch reppen, hoe Amfion
Met zyne luit Thebaansche vesten bout.

Dees

Digitized by Google

Dees zangmaat zal de woeſtheit uit de volken
Verdryven, waar hun oor den naklank vat;
Jeruſalem verheffen aan de wolken,
En ſtichten tot de grootſte koningsſtadt.
Gy Englen, gy kooralen, die daar boven
Uw tongmuzyk met ſnareſpel ſchakeert,
Nu neêrgedaalt van 't ryxhof aller hoven,
En met uw keel dit feeſtgezang vereert:
Nu eens met luſt, met Cherubynetongen,
Als eertyts u de veewacht hoorde in 't velt.
Den hemel eer, den aardtkloot vrê gezongen,
Dat d'afgront valle aan 't jammren, heel ontſtelt.
Wy zien een heir van brave riddren volgen
Op 't hemelſpoor, waar langs dees veltheer reiſt,
Wanneer de Draak, Godts vyant, heel verbolgen
Den ſtryt hervat, en zynen roof hereiſcht;
De kerk geſchent, geſchokt aan alle zyen,
Haar' heilant miſt, in zyne leên herkruiſt:
't Zy ondermynt door liſt van ketteryen,
Of met gewelt beſtreden voor de vuiſt.
Wat raat voor hun? of geven zy 't gewonnen?
Neen, zo heeft hen de Veltheer niet geleert,
Die al 't gewelt, hem eerſt op 't lyf geſchonnen,
Getrooſt is, en al zingende braveert.
Dat moedigt meer dan alle krygstrompetten:
Dat ſtrekt noch een klaroen en veltgeſchrei
Godts heirkracht, om haar dapperheit te wetten,
In 't ſtryden voor Godts eere en kruislievrei.
Daar ſtaanze voor, die dappre kruisgenoten,
Als muren, vreemt van ſchrik en droef gekerm,
Met hun geleên, door eendragt dicht geſloten,
Met hunnen ſchilt, 't geloofſchilt, aan den arm.
Al ſneuvelt 'er by wylen eens een hondert,
Ja duizenden, zy harden 't ruſtig uit

Digitized by Google

Al't grof geſchut, waar mê de nachtvorſt dondert.
De kruiskerk wort door lyden minſt geſtuit.
Godts ridderſchap, door Jeſus voorbeelt ſterker,
Ziet een ſchavot voor een' triomfboog aan;
En groet de roên, en ſchimpt met boei en kerker,
Omhelſt met vreugt de ſtaken en de raân.
Het diereperk, de pynbank, kruis en krammen,
En moortpyl, zyn daar welkom en beſpot.
Zy zingen bly lofzangen in de vlammen,
Met halve leên, gekneuſt, geſchroeit, geknot.
Dan juichen weêr Godts reien uit deze aſſen,
Al fenixen, met ſchoner pluim en glans,
Tot 's afgronts ſpyt, ten trots van 's doots grimmaſſen.
De martelkroon braveert den lauwerkrans.
Nu zwicht Homeers bazuin en moet het geven:
* Tirtëus zwicht met zynen heldentrant,
Waar dus de moedt van 't kruisheir wort geſteven,
Dat ſtervende den helhont legt aan bant.
O hemelzang! ô wondergalm, die doordringt!
Nu luiſtren wy naar geen Sireneſtem,
Die ſchipbreuk ſpelt, zoo lang ons Jeſus voorzingt,
Gevolgt met luſt in zyn Jeruſalem.

* Hoe Tirtëus door zyne gedichten de Lacedemoniers in den oorlog tegens de Meſſeniers tot dapperheit gelukkig aanprikkelde, wort by Juſtinus in zyn derde boek gemelt, en van Horatius bygebragt in zyne Dichtkunſt, Homeers heldendicht desgelyx verheffende met deze woorden: *Poſt hos inſignis Homerus, Tyrtæuſque mares animos in Martia bella Verſibus exacuit.* Van deze poëzye vint men noch iet in Platoos werk van de Wetten, en meer by Stobëus bewaart; andere vaarzen van Tirtëus by Strabo en Plutarchus, en by Pauſanias in zyne beſchryvinge van de Meſſeniſche zaken.

GETH-

Digitized by Google

GETHSEMANE
Of
KRUISKELK.

Impiger hauſit
Spumantem pateram.

WOnder te Gethſemane!
O wat wonder boven wonder!
Welk een ſtryt om 's werelts vrê!
's Werelts heilant, d' aldoorgronder,
d' Albeſtierder wort hier fel
Van veel vloeken en gedrogten,
Ja van hemel, aarde, en hel,
En zich zelven aangevochten.
Vader, kon 't geſchiên, bidt hy,
Dat dees beker ging voorby.
Maar myn wil, dus zwak en teder,
Buigt voor uwen wil zich neder.

Vaders woort en levend beelt,
Aller zielen trooſt en luiſter,
Vreugt der Englen, och hoe ſcheelt,
Och hoe ſchuilt uw glans dus duiſter!
Kruipt en krimpt gy, als een worm?
Vloeit het zweet nu langs uw leden
Bloedig in dien zieleſtorm?
Och hoe worſtlen dees gebeden;
Vader, kon 't geſchiên, dat my
Deze kruiskelk ging voorby:

Digitized by Google

Maar myn wil buigt altyt weder
Voor uw' wil geduldig neder!

Drywerf ſchrikt dees grote helt:
Drywerf tart hy alle rampen:
Drywerf aarzelt hy ontſtelt:
Drywerf grypt hy moedt in 't kampen.
Een trouwant van 's hemels troon
Komt zyn' heer nu moedt inſpreken.
Maar door d'almagt van Godts zoon
Wort alleen de prys geſtreken.
Vader, ſluit hy, moet het zyn,
Moet ik drinken, dus vol pyn,
'k Buig myn' wil, ja nooit gereder,
Voor uw' wil gehoorzaam neder.

Wonder te Gethſemane!
Aller wondren grootſte wonder!
Jeſus dootſtryt wint ons vrê,
Krygt de kracht des doots heel onder.
Door zyn' vloekdrank wort de ſchult
Dier geboet van Adams eten,
Door gedult ons ongedult,
Dertle luſt door bloedig zweten.
Ootmoet wint de rykſte kroon.
Dit vereiſcht een' Engletoon:
Beſt beſchreef een Engleveder,
Hoe de hoogſte zich verneder'.

O Gethſemane, in prys
Overtreft gy duizent hoven.
Hier herwint men 't paradys.
Wee gaat weelde hier te boven.
Nergens gloeit zo ſchoon een roos,

Als

Digitized by Google

Als geplukt van Jesus doornen.
Looft hem bly, en leeft altoos
Naar zyn' wil, ô Godts verkoornen;
Die om u zyn' wil dus derft,
Willig om uw' moetwil sterft.
Anders stort de hoogste ceder
Voor zyn' wrake onbuigsaam neder.

DE
SLIMSTE EN BESTE
KOOPHANDEL.

Op den toon van den 65 en 72 psalm.

Quid non mortalia pectora cogis,
Auri sacra fames?

ELk laakt, elk vloekt den aartsverrader,
Die 't blinkend lokaas zocht,
Dat zyne ziel ving, altyt quader,
En Jesus bloet verkocht.
Het leem verkocht den pottebakker,
d' Ontrouwe knecht zyn' heer.
Men kocht voor 't bloetgelt slechts een' akker.
Helt Simson golt veel meer.

Dit golt een slaaf, door ramp verloren. Exod. xxi. 32.
By 't levren moordt een kus.
Och koopman, waartge nooit geboren!
Vergelt, betaaltge dus
Den last van meer dan dertig jaren,
Die 's werelts heilant milt
Besteedde aan 't heil van zo veel scharen?
Hoe zynze aan u gespilt!

Digitized by Google

Maar waarom Judas hardt beſchuldigt?
De werelt is de merkt,
Daar geltzucht, ſtaag vermenigvuldigt
Door geltwinſt, woelt en werkt;
Daar baat- en ſtaatzucht, boze peſten
Van lant en kerk, gewoon
Zich met onnozel bloet te meſten,
Verkopen Godt den Zoon.

Men veilt zyn' dienſt op, en zyn leden,
Zyn kerk, zyn dierbaar erf,
Zyn' naam, van englen aangebeden;
Niet eens, maar menigwerf.
Men eiſcht geen dertig zilverlingen:
Heel arm is 't vuil genot.
Hier valt niet veel, niet ſcherp te dingen:
't Is koop op 't eerſte bodt.

Rampzaligen, door liſt en logen
Van 's afgronts geeſt, die hier
Voor maaklaar dient, te dwaas bedrogen,
Gy koopt berou te dier.
Wat wort aan dezen koop gewonnen?
't Geen Judas overhiel,
Toen 't werk gerokt was, niet geſponnen;
Een' ſtrop voor lyf en ziel.

Wat veilt ons Jeſus, dus veroordeelt?
Veel goets, veel groter heil
Dan Joſef won, zyn heilig voorbeelt,
Op Judas voorſlag veil.
Ai koop zyn waar, ô menſch, zyn waarheit:
Verkoopze niet te licht.
Koop zalf van hem, die kracht en klaarheit
Belooft uw flaauw gezicht.

Koop

Digitized by Google

Koop witte kleeren, die de naaktheit
Van uwe ziel behoeft.
Koop gout, van hemelſche volmaaktheit,
Getoetſt, in 't vier beproeft.
Koop melk, die endeloos verzade:
Koop wyn, die ſtaag verheugt.
Koop een juweel: dat 's Godts genade,
De bron van alle deugt.

Om zulk een perle (zy is 't waardig)
Dient alles afgeſtaan.
Zie toe, taſt toe, gezwint en vaardig;
En minſt om 't gelt belaân.
Hebt gy dien Heer niet veel te bieden,
En gading in zyn goet,
Kom, ſpreek en ſmeek, als arme lieden;
Noch trots, noch ſlaauw van moedt.

Pas op uw' merktdag kloek en ſnedig:
Bie 't hart, dat laag verneêrt,
Hem hoog zet: bie een hant, die ledig
Slechts bedelt, ſlechts begeert.
Dees waar, zo zwaar van prys, (ô wonder!)
Wort zonder gelt gehaalt,
Om niet gekocht; hoewel, niet zonder
Veel bloets, aan 't kruis betaalt.

Godts bloet (dit 's door 't geloof te vatten)
Kocht 's afgronts ſlaven vry,
En won den hemel, met zyn ſchatten,
Oneindig van waardy.

Digitized by Google

KRACHT IN ZWAKHEIT.

Op de wyze van den 38 of 61 pſalm.
Of, *Polyjemus aan de ſtranden.*

Deſeruere omnes.

OCh hoe dwaas is 't heil te bouwen,
En betrouwen,
Op iet ſterflyx! wat is roem
En ſtantvaſtigheit van menſſen?
Zy verſlenſſen,
Zy verg^aan, gelyk een bloem.

Jeſus leerlingen bezweken,
Stout in 't ſpreken,
In 't beloven van iet groots:
Zy verlieten hem, benepen,
En gegrepen;
Dappre helden buiten ſchoots.

Zelfs de zoons van Zebedeus,
Zelf Mattheus
(Hy beſchryft het) koos dat ſpoor.
Cefas zelf, die los van hoofde,
't Meeſt beloofde,
't Meeſt beſtont, ging angſtig door.

Hoe verzwaarde 't's Heilants lyden,
Dus te ſtryden,
Ongetrooſt en onverzelt!
Maar dees zwakheit toont hem krachtig,
Ja almagtig.
Ganſch verlaten houdt hy 't velt.

Noot-

Digitized by Google

Noothulp dient hem, noch verweerder,
Triomfeerder
Met zyn' doornekrans aan 't kruis.
Hy, ontbloot van medeſtanders,
Trapt niet anders
's Afgronts magt en moortgeſpuis.

* Kokles, groot in Roomſche bladen,
* Scevaas daden,
Daar een heir zwicht voor een' man,
Simſon zelf mag hier niet gelden,
Davids helden,
David zelf, noch Jonathan.

Chriſten, ſchaam u dan, die bozer,
En troulozer,
Chriſtus, vry van ramp, verlaat.
Schaam u, als dien heere onwaardig,
Die niet vaardig
In zyn' dienſt het liefſte haat.

Maar de dankplicht van een yder
Reikt hier wyder
Dan 't vermogen. wie houdt ſtant
Tegens 's werelts dreigementen,
's Afgronts tenten?
Bie, ai bie ons, Heer, de hant.

* Onder d'uitſtekendſte voorbeelden en wonderen van Roomſche dapperheit worden Horatius Kokles en Kaſſius Sceva zo van Valerius Maximus, als van Florus, met recht bygebragt: dewyl d'eerſte alleen de heirkracht van Porſena op de Tiberbrug, tot datze achter zynen rug was afgebroken, kloekmoedig ſtuitte; d'ander, zwaar gewondt in het verdedigen van een kaſteel, (daar men zynen ſchilt wel van 120 ſchichten doorboort vont) een grote magt van Pompejus wederſtont en affloeg. d'Eerſte heldendaat wort ook by Maro en by de hiſtoriſchryvers Livius en Dionys Halikarnaſſer, d'andere by Plutarchus en Suetonius in Ceſars leven, Appiaan, Lukaan, en Ceſar zelf, in 't beſchryven van zynen burgerkryg, onder 't verhaal geprezen. Lucan. l. v 1. *Parque novum Fortuna videt concurrere, bellum, Atque virum.*

Digitized by Google

Gy, van Gode zelf verlaten,
Wie ons haten,
Of wie doorgaan, blyf ons by.
Blyf ons met uw gunſt omarmen,
En beſchermen
Tegens helſche razerny.

Leer ons hart zyn ontrou kennen,
En verwennen.
Sterk ons in den jongſten noot,
Daar ons goet en bloet en leven
Zelfs begeven.
Blyf ons leven in de doot.

VERMETELHEITS SPIEGEL.

Op de wyze van den 101 pſalm.

Quantum mutatus ab illo!

HOe kan helaas de vroomſte zich vergeten!
O Simon, die zo braaf u hebt gequeten,
Hoe ſcheeltge van u zelven, van die rots,
Weleer zo trots!

Gy ſtofte, als een, die noch zich zelf niet kende;
En trokt vergeefs in 't woeden van de bende,
Daar Jeſus zich gevangen gaf, uw zwaart,
Al t' onvervaart.

Maar och hoe flaauw bezwykt die ſtoute terger
Van doots gevaar! gy ſlaapt, of waakt noch erger:
't Zy datge vecht, of vlucht, of volgt van veer,
Of dicht uw' heer.

De

Digitized by Google

De Bloetraat woedt, op Jesus fel gebeten;
Beticht hem, velt zyn vonnis, helsch bezeten;
En spuwt, en klinkt hem in zyn aangezicht.
Hy zwygt en zwicht.

Noch mengt zich een Apostel in dees boosheit,
By schuim van 't hof, daar 't opschuimt van godloosheit;
Verzaakt, verzweert zyn' heer in 't hofpaleis,
Ja reis op reis.

Hy zweert; zag ooit myn oog dien mensch met kennis:
Hy vloekt zyn ziel. Wat lasterwoort, wat schennis
Ontglipt de tong, die eertyts zo gereet
Godts zoon beleedt!

Waar toe vervaltge, ô Peter, nu geen Peter!
Kent gy uw heil en heilant nu niet beter?
Gy, zyn scholier, zyn grote leergezant
Van lant tot lant;

Door 't sleutelampt des hemels begenadigt,
Zo teêr bemint, in noot zo trou verdadigt;
Aan zynen disch zo onlangs met zyn bloet
En lyf gevoedt?

Gy kent hem, als zyn woort uw vischnet zegent,
Gy hem op zee, zyn vaste vloer, bejegent;
De zeevisch, van uw' angel opgehaalt,
Den tol betaalt.

Gy kent hem by den wyn, uit waterkruiken
Geschept, by 't voên der afgevaste buiken,
Op Thabor, daar zyn glans en stralend hooft
De zon verdooft.

Digitized by Google

Gy kent hem, als hy breidelt wint en baren;
Uw Schoonmoêrs quaal geneeſt, ja ganſche ſcharen;
Den helhont boeit, die op zyn' wenk vertrekt;
Of lyken wekt:

Maar kent hem niet in 't lyden, ganſch verlaten
Van hulpe en trooſt; door 't woort van hofſoldaten,
Een dienſtmaagts woort, ô eertyts dappre helt,
Zo dra gevelt.

Verdiende dit het waſſchen van uw voeten?
Verzwaartge dus de ſchult, by hem te boeten?
Kent beter hem een moorder ſtrax aan 't kruis,
In 't moortgedruis?

Maar zwyg, myn tong: zwyg ſtil, myn ziel: leer ſtaken
Dees aanklagt, en uw eige trotsheit laken;
Die ydel op gedroomde krachten bout,
En Godt miſtrout.

Een wyze kent zyn zwakheit, dies te ſterker.
Wat 's menſchenkracht, al ſchyntze boei en kerker
En 't marteldom getrooſt? een wanklend riet,
Ja min als niet.

Wie hier op ſteunt, zie toe: hy valt gereder.
Een Simon zelf, een kerkſtyl, ſtort dus neder:
Een Simſon miſt zyn hair, zyn' heer, zyn hart,
Met bittre ſmart.

d'Aartsvyant wenſcht, ô Heilant, ons te ziften.
Beſcherm ons trou, betoom ons loſſe driften:
Uw voorbê waak', dat d'afgront het geloof
Ons nooit beroof.

Digitized by Google

HANEGEKRAAI,
OF
ZIELWEKKER.

Wyze: *Es iſt das heil uns kommen her.* Of: *Allein Gott in der hoh ſey ehr.* Of: *Wan mein ſtundlein fur handen iſt.* Andere muzyk kan men vinden in Sluiters Gezangen, 138, 140, 192, 248.

Potes hoc ſub caſu ducere ſomnos?

WAt kraait ons 't levend uurwerk toe,
De voorbo van de dagen,
De wakkre haan? Ik dien, nooit moê,
Het opperſte behagen:
'k Zing op myn wys myn ſcheppers lof:
Myn ontrou gaf geen' menſche ooit ſtof,
Om over my te klagen.

Ontwaak, ô menſch! (dus kraait de haan
In 't krieken van den morgen)
't Is tydt, hoog tydt, om op te ſtaan
Tot huiswerk, zweet, en zorgen;
Uit 's misdaats dootſlaap boven al,
Die 't licht van Godts gezicht niet zal
Ontſchuilen, hoe verborgen.

Hoe? geeft de ſlaapzucht geen gehor?
Een vogel van die veren,
Kon door 't gekraai in Petrus oor,
Dien groten Leeraar leren,
Hoe qualyk hy ten hove voer,
Hoe valſch zyn tong Godts zoon verzwoer.
't Was tydt van daar te keren.

Digitized by Google

't Was tydt die vlekken van 't gemoet
Te waſſchen met zyn tranen.
Noch ſpilt de boosheit Jeſus bloet,
Al krajen duizent hanen.
Hoe menig haan heeft Godt verwekt,
Die 's menſchen ziele een wekker ſtrekt,
Met dreigen, met vermanen!

Hier ſtrekt een vrients, of leeraars vlyt
Een haan, een wakkre wachter:
Gins kraait een vyant, dol van ſpyt,
Met bits verwyt niet zachter.
Gemeen, of elx byzonder kruis,
En lyk op lyk, van huis tot huis,
Kraait voor, ter zyde, en achter.

De rode haan liet wydt en zydt,
In 't onweêr van Godts toren,
Te lande, op zee, in 't moortgekryt,
Met donderkruit zich horen.
Ontwaakt, (dus kraait het al) ontwaakt,
Gy die uw' heer en heil verzaakt.
Wat ramp is u beſchoren!

Verzaaktge Chriſtus niet ronduit?
Waar is uw trou te vinden,
Belooft met ydel montgeluit?
Zy waait met alle winden.
Gy lochent hem niet eens in 't hof,
Maar duizentwerf, (dat 's ruim zo grof)
By vyanden en vrinden.

Digitized by Google

De Godtverzaking neemt het ruim
Met lant- en kerkgebreken,
Met boos bedryf en los verzuim,
Met zwygen en met ſpreken.
Hoe ſcheelt de tong zo menigmaal,
Met vrome en Galileſche taal,
Van 't hart, vol Babels treken!

Verlochenaar van Godt den zoon,
Hy dreigt u te verzaken
In 't hoog gerecht op 's vaders troon.
Kan dit uw hart niet raken?
Verzaak veel eer uw hart en min,
Uw hoop en vrees, uw' wil en zin.
Daar neſtlen helſche draken.

Vlie Kaifas zaal: verpak u voort
Van al 't geſpuis, daar knechten
En meiskens, met de hel, geſtoort,
Of vleiende, u bevechten.
Maar 't ſchynt, of hier geen haan, noch rou;
Na krajen, of na kryten zou.
Wie laat zich onderrechten?

De werelt ſluimert altyt weêr,
Door droom op droom bedrogen.
Wat raat? zie neêr, aanſchou ons, Heer:
Beſtraf ons met uwe oogen,
Die Simon ſtraalden diep in 't hart,
En griefden met een zaalge ſmart.
Zo wort een rots bewogen.

BLOET-

Digitized by Google

BLOETAKKER.

Op de wyze van den zeſten pſalm.

Sævi monumenta doloris.

Vervloekte zilverlingen,
Die Judas quam bedingen
Voor onwaardeerbaar bloet,
Van 's afgronts geeſt bezeten!
Hoe pynigt gy 't geweten,
Als 't opwaakt, zo verwoedt!

's Mans geltzucht ſteeg by trappen
Tot dees bloetkoopmanſchappen;
Maar jaagt hem naar de hel,
Van helſchen ſchrik bevangen,
Met eige hant verhangen.
O twede Achitofel!

Uw eigen ſcherreprechter!
De Joodtſche Bloetraat echter
Voor bloerſchult minſt vervaart,
Verſmaadt dat ſnode bloetgelt,
Schoon 't Judas hun weêr toetelt;
Ook met dien laſt bezwaart.

Dat gelt mag, naar hun wetten,
Geen offerkiſt beſmetten.
Wat raat? waar laat men dat?
Aan 't erf des pottebakkers
Beſteedt men 't; een ſtuk akkers
Ten dienſt van al de ſtadt:

Dat

Digitized by Google

Dat vreemden, die daar ſterven,
Een graf, als 't voegt, verwerven.
Och kon die kloeke vont
De ſtem der bloetklagt ſmoren!
Die laat zich gruwlyk horen.
Bloetakker heet dees gront.

Dus ſticht, dus vint de boosheit
Schantmerken van godloosheit.
Maar d'almagt, vry van hoon,
Schept licht uit duiſterniſſen.
Godts kerk zal nimmer miſſen
Den bloetprys van Godts zoon.

De werelt is Godts akker,
Hy zelf de pottebakker,
Die Adam in zyn' hof
Uit kleigront eerſt bootſeerde.
Maar och die ſtof verkeerde
Door d'erfſchult weêr tot ſtof.

Wat raat dan voor die ſtorven,
Als vreemden, afgezworven?
Godts bloet en bloedig zweet
Is prys, daar vreemdelingen
De graffte voor ontfingen,
Die nu een ruſtbedt heet.

Digitized by Google

DE BESTE KONING.

Op den toon van den 103 pſalm.

Imperium ſine fine.

EEn anders zang prys Vorſten, die vermetel
En dwaas beheerſcht van heerſchzucht, hoger zetel
Benyden, of den nagebuur ten troon
Uitſchuppen, door veel jammren triomferen,
Op zweet en bloet der volken vrolyk teren,
Verſpilt, verſpeelt ter eere van de kroon.

De Vorſt, dien ik myn zang- en dichtkunſt wye,
Wert onderzaat van Ceſars heerſchappye
Geboren; reedt zachtmoedig, arm, en ſlecht;
De ryxſtadt in, die avrechts hem onthaalde;
Betaalde tol, die hem de zee betaalde;
En ſtorf, gedoemt van 't Heidenſch halsgerecht.

Dees koning lydt voor ſchuldigen onſchuldig,
Lydt ſlaafſchen hoon en duizent doôn geduldig;
Van ſchuim des volx, hofwachten, kerklyk hof,
Ja vrienden zelfs, in deugt en trou verbaſtert;
Verraân, geboeit, gegeeſſelt, helſch gelaſtert;
Gelykt een' worm, geen' menſch, getrapt in 't ſtof.

Zyn ryxgewaat is, als 't gelaat, geſchonden,
Beſpot, bebloedt; zyn ſchatting ſpog en wonden,
Zyn ryxſtaf riet, zyn koeldrank gal voor wyn,

Een

Digitized by Google

Een doornekrans zyn kroon, zyn ſtoet moortdadig,
Zyn troon het kruis, zyn lyfwacht ongenadig,
Zyn eerſleep ſchimp en ſmaat in bittre pyn.

Is dit de Vorſt, van Davids harp geprezen,
Als Davids heer? Pilaat geeft dat te lezen,
Ja zelf Godts hant, Romein en Griek en Joodt
In 't kruisgeſchrift. Een moorder kent dien koning,
Zyn' kruisgenoot, ziet voor een' dag van kroning
Zyn' kruisdag aan, en wort zyn ryxgenoot.

O koning, die een kroon aan 't kruis kunt ſchenken,
Gy dreigt Tibeer noch Pontius te krenken:
Uw ryxſtoel zet den ſtoel der Vorſten vaſt;
Bederſt geen volk met bloedige oorlogſtanders,
Als Ninus ſtaf, als Cyrus, Alexanders,
En Ceſars zwaart, brengt nergens leet noch laſt.

Uw magt en kracht, ô Godt, uw alvermogen
Hoeft niemants hant, en ziet door niemants ogen;
Van bleke zorg, noch maagren nydt geplaagt:
Ryſt door veel drux, neemt toe door ramp en lyden,
En kneuſt het hooft der vier hooftheerſchappyen,
En trapt het ryk, daar 't nimmer juicht noch daagt.

Uw ryk, een ryk van vreê, daar liefde en waarheit
De hooftwet is, uw woort vol kracht en klaarheit,
Uw hooftgebiedt noch voor- noch nazaat kent,
Daar englen u oppaſſen, als trouwanten,
Uw Geeſt zyn' troon in 's menſchen geeſt komt planten,
Reikt wyder dan de zon om 't aardtryk rent.

Uw glori, van geen eeuwen te bepalen,
Blinkt glansryk, als de zon vergeet te ſtralen.

Digitized by Google

En wontge om laag, ô hemelsch opperhooft,
Geen zielen aan, die voor uw' schepter buigen,
Het groot gevaart der werelt sprong in duigen;
Men zag de zon van glans en gloet berooft.

Rampzaligen, die stout door waan gesteigert,
Dees majesteit hare eer en kroonrecht weigert,
Haar yzren staf hartnekkig wederstaat;
Verzwaart, beschimpt de wonden des gekruisten,
Als Joden, hem begroet, en slaat met vuisten,
Of met een' kus, als Judasſen, verraadt:

Rampzaligen, wat vloek is u beschoren,
Als 't kruislam brult in 't blaken van zyn' toren,
Gelyk een leeuw, zyn staf u overfel
Aan scherven slaat! Wien lust zo blint te draven
Naar 's afgronts zweep, op dat na pynlyk slaven
De nachtvorst dat belone met de hel?

De dienst is vry, ja heerschappy, van zielen,
Die nedrig voor 's Verloffers ryxtroon knielen,
Zyn' gouden staf aanroeren; eigene eer
En wil en wensch, als willige onderzaten,
Verzaken; ja zich zelfs en 't liefste haten,
Zich kruissen op 't bevel van 's hemels heer:

Der heeren heer; der vorsten vorst, die goedig
Ons kracht geeft ter gehoorzaamheit, langmoedig
Veel misdaân dult, veel quetzing van zyn kroon;
Die d'armoê, bits verstoten, heusch bejegent,
Elk hanthaaft by zyn recht; door lyden zegent,
Door smart geneest, verheft door schimp en hoon.

Wat heil, wat goet kan in dit ryk ontbreken?
Wie zit van troost of noothulp hier versteken?

Hy

Hy boeit met kracht de helsche razerny,
Die laag verneêrt de woeste golven kemde,
Wiens stem de koorts, de doot, den helhont temde;
Nu glorieryk aan 's Vaders rechte zy.

Wat wacht men hier voor loon en ryke schatten?
Van Ofir, noch al 't aardtryk niet te vatten.
Godts onderzaat is zelf een konings zoon,
's Ryx erfgenaam. Wat erfgebiedt! wat kronen!
Wat heerschappy! wat eeuwigheit van tronen!
Schei uit, myn zang. dit melt geen engletoon.

PILATUS EN HERODES VRIENDEN.

Op den toon van den vyfden psalm.

Simulata mente.

WAt heeft ons Vrêvorst niet bevredigt?
Hoe blinktge, ô grote Salomon,
In 't stryden, als een vredezon,
In 't lyden, daar u elk beledigt,
Geen mensch verdedigt!

Herodes zelf, hoe fel gebeten
Op Pontius, wiens Roomsch gezag
Hem staat in 't licht en overmag,
Leert over Jesus zaak gezeten,
Dien wrok vergeten.

Digitized by Google

's Verloſſers ſmaat maakt vrê en vrinden,
Daar twiſt uit eerzucht oorſprong nam.
Maar d'eendragt baat geen weerloos lam,
Het welk twee wolven wreet verſlinden,
Als eensgezinden.

Dus weet de hel ook vrê te planten,
Als Heidenſch zaat, en Turkſch gebroet,
En Abrahams verbaſtert bloet,
Zich tegens eene kruiskerk kanten,
Als vloekverwanten.

Waar bergt de kerk zich, als tirannen,
En laſteraars, en afgodiſt
Geſpuis, door veel geſchils geſpliſt,
Uit haat eendragtig aangeſpannen,
't Geloof verbannen?

O Chriſtendom, te droef geſchonden
Door tweedragt, wort geen twiſt beſlecht
Uit vrees voor vrê, die u bevecht,
Ai ſluit ten minſte vrêverbonden
Om Chriſtus wonden.

Laat Chriſtus in zyn kerk niet treuren,
Gewont door onverzoenbren wrok:
En ſchroom zyn' nadelozen rok
(Dat geen ſoldaat kon raatzaam keuren)
Als dol, te ſcheuren.

Stry braaf, door 't ſtryden nooit bedorven,
In broederliefde om d'overhant:
Omhels den vrê, dat waardſte pant,
Door 's Heilants doot, aan 't kruis geſtorven,
Zo dier verworven:

Den

Digitized by Google

Den vrê, die vaſt met Godt geſloten,
Den menſch verzoent met zyn gemoet;
Aan voorſpoet hangt, noch wederſpoet,
Noch Staatbelang, noch gunſt der groten,
Nooit wis genoten:.

Die ſmaat van martelaars, als zotten,
Van elk beſchimpt, in roem verkeert;
Hen bly met lofgezangen leert
In kerkers en op moortſchavotten
De hel beſpotten.

HET NUTSTE SCHOUSPEL

Wyze: Courante la Barre. *Of*: Helaas myn zuchten.

Huc advertite mentem.

O menſch, nieuwsgierig menſch, gewoon
Uw' luſt te zien aan droeve treurtonelen,
Of daar de welluſt bly komt ſpelen,
Zie wat Pilaats en Godts gerecht vertoon.
Zie Godt met purper, ſtaf, en kroon,
Ten toon geſtelt, uw' heer met ſlaafſchen hoon
Gegeeſſelt, blont geſlagen, vuil beſpogen.
Pilatus wenſch
Om mededogen
Roept; zie daer den menſch.

Ontmenſchte menſch, die ſtout en trots
Godts zoon noch naar de kroon ſteekt, en hovaardig

Op

Op ydle pracht, zyne eer boosaardig,
Zyn kerk, zyn bloet durft trappen, met veel ſpots,
Hem honen met een' valſchen groet,
Zyn ryk verſmaân, verzoˆt op wereltſch goet;
Hoe dra die zorg met duizent doornen ſteke,
Die krans verſlens',
Die rietſtaf breke;
Zie, ai zie dien menſch.

Gelovig hart, luſt u te zien
Emmanuel, uw' Goël, uw' Meſſias;
Het lam, geſpelt van Eſaias;
Godts Engel, van alle englen op de knien
t' Aanbidden, uw genadezon;
Uw' bruidegom, den ſchoonſten Salomon,
Zyn vaders heer, wiens ryk na zulk een kroning
Kent perk noch grens,
Uw' vredekoning;
Zie, ai zie dien menſch.

Bedrukte ziel, die 's hemels roê
Met ſmart gevoelt, aan 's Heilants lyden ſchuldig,
Veel ſmaats van menſchen lydt geduldig,
Van menſchentrooſt verſteken, bang te moê;
Zoekt gy, te vuil bevlekt, ^ te ſnoode,
Een zuiverbron, gewaar, dat ſmaat bedekt,
Trooſtbalſem voor uw pyn, den boom des levens,
Uw heil, uw' wenſch,
Uw kroon al tevens;
Zie, ai zie dien menſch.

BLOET-

Digitized by Google

BLOETVLOEK.

Wyze van den 74 en 116 pſalm.

Diræ ultrices.

REchtvaardig bloet, vergoten zonder ſchult,
Schreeuwt yſlyk, en bezoedelt ſteên en landen.
Wee Kain, wee, ſterft Abel van zyn handen!
Hier ſpaart Godts hant geen' David met gedult.

Noch vinde ik u, ô Abrams zaat, ô Joôn,
O prieſters, die Meſſias vloekt en laſtert,
Bekladt van bloet, door geen misdryf verbaſtert,
Dat dierbaar bloet, het kruisbloet van Godts zoon.

Pilatus ſchrikt, en mag hy, naar zyn' zin,
In 't recht begaan, geen bloetſchult ſmet dien rechter.
Gy dingt uw' vorſt naar 't leven, gy roept echter;
Wy ſtaan hier voor met al onze afkomſte in.

Wat moorder, wat Barabbas woedt zo fel,
Als gy, die uw geſlacht, noch ongeboren,
Verwenſcht, vervloekt, verpant aan 's hemels toren?
Hoe ſtrytge om ramp, och avrechts Iſraël!

Hoe vliedtge uw' ramp, die ramp zoekt, dus ontmenſcht?
Hoe klinkt eerlang die bloetkreet uit uw veſte
Ten hemel toe, van 't ooſten tot in 't weſte!
Gy krygt dan wis, gy krygt al 't geen gy wenſcht.

Digitized by Google

Dees bloetklagt krygt gehoor; wort traag geſtilt:
Als 't Roomſch gebiedt, uw wenſch, u trapt met voeten,
Dit oproer door veel oproers ſtaat te boeten,
Elk Ceſar u, elk lantvoogt vloekt en vilt:

Als Titus met zyn' ſtormram op uw' muur
Komt bonzen, kint en ouders 't licht verwenſchen,
Die jongſte kryg twaalfhondertduizent menſchen
Verſlint door 't zwaart, door honger, peſt, en vuur:

Als 't eigen kint zyn moeders honger boet,
Door 's moeders keel bevryt voor kraai en raven;
Jeruſalem, in aſſche en puin begraven,
In bloet verdrinkt, verzinkt in brant en bloet.

En bleef 't hier by! maar 't bloet, dat u beklaagt
Voor Godts gerecht, blyft klagen, blyft noch ſchreeuwen,
Vervolgt u en uw bloet na zeſtien eeuwen;
Al 't aardtryk door gevloekt, en fel geplaagt.

De naarheit van dien moort ſchynt in 't gezicht
Beſtorven: al uw zaat blyft handel dryven,
Waar 't omzwerft, als met Judas zilvre ſchyven.
Men kent geen ſtadt van Joôn voor Joôn geſticht.

O bloetvloek! ô afgryſlyk moortgekryt!
Wat Siloa, of wat Jordaneplaſſen,
Wat oceaan kan zulk een bloetvlek waſſen
Uit Leviis kleedt, uw' roem, in eeuw of tydt?

Geen zuiverbron, als 't bloet, dat lang beſchreit
En ſchreiende, op uw' roep aan 't kruis vergoten,
Quam boeten voor ontelbre vloekgenoten.
Dit 's offerbloet, van Abels tydt verbeit.

Dit

Digitized by Google

Dit 's 't Paaschbloet, dat aan drempel, deur, noch post,
Maar door 't geloof gesprengt aan lyf en ziele,
Op dat geen zwaart des Engels die verniele,
Uit Memfis niet, maar van de hel verlost.

Maar gy verschupt uw heil, aan ramp gewent,
Volhardt verstokt den zegenaar te vloeken,
Blyft Moses wit in Moses wet noch zoeken.
Waar endt dees vloek? niet lang voor 's werelts endt.

DE RECHTE KRUISDRAGERS.

Op den toon van den 9. psalm.

Hoc opus, hic labor est.

O Simon, Simon, dwingt men u,
Uit moetwille, anders traag en schuw,
Het kruis van Christus, slhauw by vlagen,
Met hem ten kruisberge op te dragen?

Benydens waardt is uw geluk.
U eert, verheft dees smaat en druk,
In kruislast uw verlossers makker.
Hier roept Godts gunst u van den akker.

Alle eeuwen wagen van dees faam:
En oost en west bazuint uw' naam.
Men kent geen' Romer, noch Athener
Zo wydt beroemt, als een' Cyrener.

Digitized by Google

Noch geeft u menig menſch niet toe,
Die 't kruis getrooſt is, bly te moê.
Want kruisdragt wort in Chriſtus ſcholen
Elk door zyn kruisles ſtaag bevolen.

Wat kruis is dit? geen kruis van hout,
Noch dat van zilver, of fyn gout,
Hangt op de borſt, die vry van lyden,
Godts eer en kruiskerk durft beſtryden.

O neen: elk wort zyn laſt en lot
Hier op-en toegelegt van Godt,
Elk huis zyn kruis. Wie aarzelt weder?
Wie torſt na Simon niet gereder?

Wy zien, hoe 's Heilants min en moedt
Dat kruispadt effent met zyn bloet.
Hy draagt den zwaarſten laſt geduldig,
Hy 's werelts ſchult aan 't kruis onſchuldig.

Hy 't hooft, gedragen voor zyn leên
Van 't kruishout, dat hy droeg voorheen,
Heeft al hun kruis verzacht, geveiligt,
Ge-eert, gezaligt, en geheiligt.

Kruisdragers, draagt geruſt en ſtil:
En buigt vooral uw' eigen wil;
Gekruiſt, gedoodt, naar Godts behagen.
Zo ſtaat de kroon na 't kruis te dragen.

DE

Digitized by Google

DE KRUISBERG.

Op den trant van Belle Iris.

Hic ver aſſiduum atque alienis meſſibus æſtas.

REisgezinden, ooſt en weſt
Met veel laſt beluſt te reizen,
Reiſt godtvruchtig met gepeizen
Naar Kalvaar toe: dat 's u beſt:
Naar den kruisberg, ryk van zegen
Onder ſchriklyk vloekgedruis,
Ryk van eer, door ſmaat verkregen,
Ryk van eeuwig heil door 't kruis.

YDel maalt het kunſtpenſeel
Loſſe herſſenſchilderyen.
't Halsrecht mogt hier nooit ontwyen
* Adams graf, noch bekkeneel.
'k Zie wat Adam heeft geſchonnen,
Of verbeurt, ja 't hoogſte goet,

* Hoewel men deze overleveringe, dat Adam op Golgotha zou begraven, en de berg naar zyn bekkeneel zo genoemt zyn, (waarom de kruisſchilderyen een bekkeneel onder 't kruis hier en daar vertonen) in de Griekſche gedichten van Nonnus vint, in de Latynſche van Tertullianus, noch zo veel ouder, en na hem by verſcheide Outvaders; waar onder Cyprianus, zynen meeſter volgende, en Epifanius hier by voegen, dat Adams gebeente of overgebleven ſtof met Chriſtus Kruisbloet heilzaam zou beſprengt en gemengt zyn; nochtans heeft Hieronymus dit verzierſel, als *het oor des volx ſtrelende, doch onwaarachtig*, met recht verworpen: hier in gevolgt niet alleen van Beda, Beza, Caſaubon, Daniel Heinſius, en de vermaartſten onder de Luitherſche Leeraars, maar ook van Eraſmus, Dionyſius Carthuſianus, en zelf den Jeſuyt Maldonatus. Van Athanaſius en Ambroſius wort d'ooriſprong der fabel den Joden zelfs en hunne Leeraren toegeſchreven. Maar wie kangeloven, dat de Joden een plaats, die door vader Adams graf verheerlykt was, bezoekelt hebben door de lyfſtraffen der misdadigen?

Digitized by Google

Op den Dootshooftberg herwonnen
Door des tweden Adams bloet.

'k Zie de hel, zo fel en ſterk
Met haar brullende gedrogten,
'k Zie de doot hier afgevochten
In haar eigen legerperk.
'k Zie Emmanuel, in 't midden
Van een wreedt moortdadig paar,
Veel moortdadigen verbidden,
Als een vredemiddelaar.

'k Zie gezaligt hier ter ſtê
Joden zelfs, die feller kruiſten
Met hun tong dan 's Heidens vuiſten,
Door zyn kruisbloet en zyn bê:
'k Zieze welkoom door herboorte,
Die met zulk een laſterſtem
Chriſtus ſchupten uit de poorte,
In zyn nieuw Jeruſalem.

Hy verloſt, als Moſes ſlang,
Hier verhoogt, aan 't hout gehangen,
Van 't vergift der helſche ſlangen;
Uit dien poel, zo diep, als bang.
Hy, al 't aardtryk door grootdadig,
Groot in 't hemelſch hof van prys,
Heerſcht op Golgotha genadig,
Als een heer van 't Paradys.

Atlas, Athos, Pyreneen,
Alpen, die de wolken trotſen
Met hun wit beſneeude rotſen,
Vinde ik laag hier by en kleen.
Geen Hymet, vol honigbyen,

Digitized by Google

Bloeit zo geurig, of zo ſchoon.
'k Lees hier honiglekkernyen
Zelf van Jeſus doornekroon.

Baſan, Karmel, Saróns kruin,
Sion en Morija, heerlyk
Door Godts huis, maar och te deerlyk
Neêrgetrapt in bloedig puin,
Mogen by geen' kruisberg halen;
Daar dees Iſaak, 't rechte lam,
Met zyn kruishout aan komt pralen,
't Hout der heiligſte offervlam.

Dit 's ook 's bruigoms * mirreberg;
(Pas, ô bruit, hem na te ſtappen)
Daar zyn dorſt met mirreſappen
Wort gelaaft, en ruim zo erg.
Dit 's de * wierookberg, vol geuren;
Daar de ziel, bykans verſtikt
Door veel drux, en flaauw van treuren,
Zich oneindig vint verquikt.

* * By wyze van toepaſſinge uit Salomons Hoge Liet, IV. 6.

HET

Digitized by Google

HET BESTE ZEVENTAL.

Op de wyze van den 66 en 118 pſalm. Met vier regelen anders te zingen, gelyk de tien geboden: of op andere muzyktonen, die men vint in Lodenſteins Uitſpanningen, 56, 65, 124.

Noviſſima verba.

DE dichtkunſt mag vernuftig ſpelen
In * 't zevental, by haar gewilt:
Den Nylſtroom, met zyn zeven kelen;
Net zeven huiden aan een ſchilt;
Voor Thebe een heir van zeven helden,
Dat zeven poorten dreigt met ſtaal.
My luſt te peinzen, my te melden,
Hoe Godt aan 't kruis ſprak zevenmaal.

Hy bidt voor vyanden zyn' vader,
Belooft den moorder 't paradys,
Beſpreekt zyn moeder (wie was nader?)
Een' andren zoon, zo trou als wys;

Roept,

* d' Oude poëten houden doorgaans veel van het zevental, als eenige uitſtekentheit en heiligheit hier in vindende. Van de zeven monden, of ſtromen, waar door de Nyl, die 'er nu naulyx vier van heeft overgehouden, zich in zee plag te lozen, (in de H. Schrift ook zodanig bekent, Jeſ. xi. 15. en zo dikmaal hierom by de Latynſche dichters *ſeptemplex*, *ſeptemfluus*, en *ſeptemgeminus*, by de Griekſche ἑπτάστομος, ἑπτάῤῥοος, en ἑπτάκρουνος genoemt) gewagen zy zonder einde. Ajax ſchilt, met zeven oſſenhuiden overtogen, (hoedanig ook Valerius Flaccus zynen vader Telamon, en Virgilius den helt Turnus toeſchryft) is befaamt by Homerus, Sofokles en Ovidius. De zeven poorten van Thebe (waar van die ſtadt by Homerus en Heſiodus ἑπτάπυλος heet) beſtreden van Argos heirkracht met hare zeven krygshoofden, worden niet verzwegen in Eſchylus, Euripides, Sofokles en Senekaas treurſpelen van Edipus en zyne kinderen, in Statius heldenwerk van den Thebaanſchen oorlog, en elders.

Digitized by Google

Roept, hebtge my, myn Godt, begeven?
Melt, hoe de dorſt hem laſtig viel,
Hoe 't al volendt was met zyn leven;
Beveelt des vaders hant zyn ziel.

Kruiswoorden, die 's verloſſers ſmarte
Ons toont zo heilryk, dicht gepropt
Met wysheit, die Atheen noch Sparte
Nooit wiſt te vatten zo beknopt;
Gy klinkt alom: gy roert meer volken,
Dan 't Paaſchfeeſt mengde in 't kruisgewoel.
Gy klimt en dringt door zwerk en wolken
Van 't kruis, dien hogen predikſtoel.

Gy leert, gy trooſt, gy ſticht onendig.
Hier bout Godts wysheit zich een huis
Op zeven pylers, dat beſtendig
Voor ſtromen zwicht, noch ſtormgedruis.
'k Zie hier geen Jericho, getroffen
Van zeven ramsbazuinen, maar
De hel van dootſchrik nederploffen
Op dit geluit, voor heur te naar.

'k Verneem hier 't licht van zeven lampen,
Dat ſtralende uit Godts heiligdom,
Verlicht al 's werelts druk en dampen.
d'Aartsprieſter zelf, niet ſtil noch ſtom,
Laat met geen ſchelgeluit zich horen,
Maar door zyn tong van eeuw tot eeuw;
Gereet te treên in 't koor der koren.
Hy brult, als Judaas fiere leeuw.

Die leeuw is 't lam met zeven hoornen,
Dat nooit zyn zeven ogen ſluit;

Digitized by Google

Het boek ontſluit, dat zyn verkoornen
Met zeven zeeglen heil beduidt.
Men ſchrikk' nu voor geen donderſlagen,
Bazuin, noch ſchaal, die 's hemels wraak
Wel zevenwerf met duizent plagen
Trompet, of uitgiet, 't raak', wien 't raak'.

Men vrees geen ſtadt op zeven bergen,
Noch zevenhoofdig dier, dat Godts
Gerecht en almagt ſtout durft tergen,
Zyn kruiskerk trappen fier en trots.
's Verloſſers hant draagt zeven ſtarren,
Van 's afgronts putſmook nooit verdooft.
Durft haat en nydt Godts huis verwarren
Om 't heilverbont, dat vrê belooft?

Beroert de twiſt om zeven tyden
Van Godts beleit zyn lieve kerk?
O zevental, ô taal, by 't lyden
Gehoort, gy ſchaft ons nutter werk.
O zevenſtar, gy ſtraalt door nevel
En miſt van 't kruis al 't aardtryk door;
En wyſt, wie dwaas hier tegens revel',
In 's werelts zee het rechte ſpoor.

Hoe wys een Griek ſprak in zyn leſte,
Of braaf Romein, 't houdt minder duur.
Hier geeft Godts mont zyn hart ten beſte,
Ons hart ten trooſt in d'uiterſte uur.
Hoe lang myn tydt, op Godts behagen,
Van week tot week noch rolt en keert,
Langs eene baan van zeven dagen,
Hier wort myn leerzucht nooit volleert.

JESUS

Digitized by Google

JESUS GROOTSTE WONDERWERK.

Op de wyze; *Een koopman, die het eêl gesteent beminde*: Of van den 8 Psalm. Anders met acht regelen, op den toon van den 18 en 144, of 32, of 45 Psalm.

Dat signum cœlo, quo non præsentius ullum.

MYn dichtgeest gaat van wonderheden zwanger,
Veel wondren in een wonder, van geen' zanger
Zo ryk ontvout. Dit 's een triomfgedicht,
Daar Cesars lof en lauwerkrans voor zwicht.

O Heilant, die aan 't kruishout vast genagelt,
Daar d'afgront brult, daar 't lasterpylen hagelt,
Den afgront boeit, voor 's werelts dootschult boet,
Uw kruiskerk wascht met stromen van uw bloet:

'k Verhesse u, als den grootsten wonderwerker,
(Men kende in al uw levens tydt geen' sterker)
Maar stervende, als een' Simson, allermeest.
Wien zaligt daar uw bloet niet en uw Geest?

Een moorder zelf. Barabbas, hoe moortdadig,
Wort vry geschreeuwt: u moort-men ongenadig:
U kruist men by 't met recht gevloekte paar,
Twee moordenaars, als een' aartsmoordenaar.

Hier poogt u d'een noch met zyn tong te moorden:
Maar d'ander melt een' Heilig met zyn woorden,
En smeekt; *ô Heer, gedenk my in uw ryk.*
Wat ryk is dat? men zoek' geen verder blyk.

Digitized by Google

Uw mont, met gal gelaaft, en bleek beſtorven,
Belooft hier op een kroon, aan 't kruis verworven,
Met kruisbloet dier betaalt, met ſchimp en hoon
Zo bang verdient, en met uw doornekroon.

Die mont belooft terſtont een hemelſch Eden,
En zegt; *voorwaar, 'k verzekre u dit, noch heden*
Zult gy my zien in 't paradys. ô mont
Vol balſem, daar al 't lyf hangt fel gewondt!

O levens bron! ô kracht der kruisverdienſte!
O wonder van gena, op 't ongezienſte
Begoſt, voltooit in zulk een' ogenblik!
Daar 't helſch gedrogt om jammert, bleek van ſchrik:

Daar d'Englerei, vol blyſchap, niet te tomen,
Om negen en noch tienmaal negen vromen
Zo bly niet, zich op horen laat, tot lof
Van Vader, Zone en Geeſt, in 't hemelſch hof.

De dichtkunſt raaſt met ydle droomgeruchten
Van man of vrou, in vee, of vogelvluchten,
Of ſteen hervormt, van goôn in menſchenſchyn,
Van Eſons jeugt, en Circes toverwyn.

Hier werkt de kracht (geen dichtersvont, noch zotheit)
Die zelf den menſch herſchept naar 't beelt der Godtheit;
Die wolf en zwyn de wet der liefde leert,
Die harten buigt, en ſteen in vleeſch verkeert:

De zelve kracht, die dry paar waterkruiken
Te Kana tot wynvaten quam gebruiken;
Die Arons hut voor Arons dorren ſtaf
d'Amandelroê, vol bladt en bloeſſem, gaf.

De

Digitized by Google

De Bloetraat heeft naar Jesus bloet gedongen.
Den Lantvoogt is 't dootsvonnis afgedwongen.
Herodes schimpt: het volk, de Farisseeuw,
Elk vloekt hem met een yslyk moortgeschreeuw.

't Apostelдom (voorheen was niemant nader)
Verlaat, verzaakt, verzweert hem. d'aartsverrader
Valt geesten, die hy uitdreef, zelf ten roof.
Een moordenaar aanbidt hem door 't geloof.

Wat kruisgeloof! wat licht! wat wakkere ogen,
Door schyn noch waan, door smart noch smaat bedrogen!
Hy ziet aan 't kruis, al wat onzichtbaar is:
Ziet eer in schimp, ziet licht in duisternis;

Gezontheit in dootwonden, heil in vloeken,
Den rykſten schat in armoé reedtst te zoeken,
In slaafsche pyn den Vorst van Israël,
Geluk in druk, den hemel in de hel:

Veel kloeker dan Rabbynen, ziende blinden,
Getrouwer dan 's Verlossers naaste vrinden,
Stantvastiger dan dappre marteldrift,
Die 't opgeeft, als de helsche geest haar zift.

Ging Moses, die den braamboschbrant aanschoude,
Of Abram, toen Godts mont hem heil ontvoude,
Zo vast in zyn geloof? of Amos zoon,
Daar Godt hem roept van zynen hogen troon?

Men noem' hier by geen' Nikodeem, geruster
Door Jesus stem; geen Martha, noch haar zuster,
Als Lazarus herleeft; geen Wyzen, ver
Uit oosterlant gedagvaart door de star.

Digitized by Google

Het drytal, dat zyn aangezicht zag ſtralen,
Gelyk de zon, mag zelf hier by niet halen.
De helt, die zo veel wondren werkt en ziet,
Met Jeſus op de zee ſtapt, kent hem niet;

Ontkent uit vrees dien heilant en zyn kennis.
De moorder ſtoot zich aan geen laſterſchennis,
En kent zyn' heer; en neemt nu, als een helt,
Den hemel in met heilig roofgewelt.

Won Steven meer, de voorſte na Godts zone
In 't martelperk, met zyne martelkrone?
Heeft Jeſus mont het elftal ooit verblydt
Met zulk een' woort in zynen jongſten ſtrydt?

Kon d'eerſte vlyt een' groter penning winnen
Met zweten in Godts wyngert? hy raakt binnen
By avontlicht in 't paradys, die ſnel
Den ganſchen dag te poſt liep naar de hel.

Kloek leerling van den Geeſt, om hoog geprezen,
Rechtvaardig van Pilatus ſtoel verwezen,
Rechtvaardig van Godts vierſchaar vry gekent;
Kruisleeraar van de Kerke aan 's werelts endt;

Beſtraffer van uw makkers godeloosheit,
Van Joodtſche en Roomſche en meeſt uw eige boosheit;
Verdadiger van d'onſchult, geenſins koel;
Wat leertge ons noch aan 't kruis, uw' predikſtoel?

Bedrukte ziel, die by u zelf veroordeelt,
Godts oordeel vreeſt, hoor toe, en volg dit voorbeelt.
Omhels het kruis eerbiedig van Godts zoon:
En buig u laag voor zyn' genadetroon.

Spreek

Digitized by Google

Spreek ruſtig, laat u noot noch doot verbluffen.
Smeek nedrig en grootmoedig, zonder ſuffen.
Eiſch Godt, zyn' Geeſt, zyn ryk zelf, reis op reis.
Of belgt hy zich dien al te groten eiſch?

De wei ſtont eer van gras, het woudt van bomen,
De zon van licht, de zee ontbloot van ſtromen.
Genadezee, wie peilt u, endloos diep?
De kracht herſchept, die al de werelt ſchiep.

Schoon jaar op jaar geſpilt is, ogenblikken
Zyn dier by Godt, ja 's levens leſte ſnikken.
Dan ſtapt een dode in 't leven, eeuwig bly,
Uit 's afgronts dienſt in 's hemels heerſchappy.

'k Zie d'Englewacht, die Adam ſtreng quam jagen
Ten luſthove uit, van zynen laſt ontſlagen.
Tre in, ô ziel; tre toe, bevrydt van ſchroom:
En proef met ſmaak de vrucht van 's levens boom.

'k Zie 't Engleſpoor langs geen gedroomde ladder.
Styg hemelwaart. wie ſtygt voor andren radder
Tot Godt op door d' ontſlote hemelpoort?
Een menſcheplaag, befaamt door menſchemoort.

Maar gy, die uw vergryp noch valſch ontſchuldigt,
Of, ſtout op dees gena, vermenigvuldigt;
Als of een wenſch, een zucht van naberou
De hemeldeur ſtrax open vinden zou:

Zie toe, zie toe, en vrees den hoogſten wreker.
Zyn wraak treft wis: zyn heiluur is onzeker.
Oprecht berou quam nimmermeer te ſpa.
Maar ſtrengſt verwyſt om 't misbruik Godts gena.

En

Digitized by Google

En ſpa berou, is dat oprecht? heel zelden.
Doorlees Godts boek: 't zal meer dan een' niet melden
In 's levens endt gezaligt, anders geen';
Maar duizenden misleit door een' alleen.

Wie drinkt vergift, (zal elk dat wel bekomen?)
Schoon 't veilig hier of daar was ingenomen?
Al ſpysde Godt in Sin met hemelſch Man,
Wie wacht hier op in 't vruchtbre Kanaän?

De kruisſmaat, dus verheerlykt, eiſchte iet wonders,
Den laſtermont geſtopt door iet byzonders,
Iet zelſaams, als die kruishelt door zyn doot
De helſche keel ontrukt zyn' kruisgenoot.

Hier krygt hy 't hart, verhardt in boosheit, onder:
Hier ſcheurt hy 't, als een hart-en zieldoorgronder;
Geen koorkleedt, (dat 's geringer) graf, noch rots.
Wie vergt hem dit gedurig, ſtout en trots?

Misdadigen verſchoont, bevrydt de koning
Op eenen dag, het feeſt van zyne kroning.
Maar durft zich elk, die nooit den vorſt ontzag
Te honen, dit beloven dag op dag?

Zal Jeſus tot hun heil, die 't zelfs niet willen,
Zyn wonderdaân, zyn doot en kruisbloet ſpillen?
O moetwil! dat de moorder u verſchrikk',
Dien d'afgront zwelgt na zynen jongſten ſnik.

NACHT

Digitized by Google

NACHT OP DEN MIDDAG.

Toon : Sarbande Royaal.

Sol caput obſcura nitidum ferrugine texit.

MEn zwyg van * Faëton,
Te ſtout in 't mennen
Der zonnekoetſe, aan 't hollen met die vracht.
Zwygt, dichters, hoé de zon
Verdwaalt in 't rennen,
Verbyſtert door † Theſſaalſche toverkracht;
Hoe * Argos ſchreide,
Toen 't licht daar ſcheide,
Zyn' dienſt ontzeide
Pelops moortgeſlacht.

* De fabel van Faëton, den zonnewagen aan 't hollen brengende, is meeſt bekent uit Ovidius, anders ook gemelt by Apollonius in zyn vierde boek, en meer anderen. Luciaan beſpot hierom op zyn manier de poëten en de goden. Maar hy paſt elders dit verdichtſel hiſtoriſcher wyze op eenen Faëton, die den loop der zonne eerſt naſpoorde en ontdekte. Plato in zynen Timëus, Ariſtoteles in zyn boek van de Werelt, en Lukretius in zyn vyfde boek, duiden 't, met een natuurlyke verklaringe, op onmatige hitte en brant, van den hemel in de lucht en het aardtryk ontſteken.

† De tovervaarzen, voornamelyk der tovereſſen van Theſſalie (waarom by Ariſtofanes een toveres door een Theſſaalſche vrou wort betekent, en by Horatius een toverſtem en toverkruiden door een Theſſaalſche ſtem en Theſſaalſch vergift) is van outs kracht toegeſchreven, die zon en maan en ſtarren in haren loop kon ſtuiten, en uit den hemel ſlepen. Menander dichtte hier op een toneelſpel, en noemde het de Theſſaalſche. Erichtho ſpreekt hier breedt van by Lukanus, Medea by Ovidius, Seneka en Valerius Flakkus, en Apulejus in zyne Heerſcheppingen: ook Virgilius, en zyne uitleggers over deze woorden; *Carmina vel cœlo poſſunt deducere lunam.* 't Geeft Plinius vreemt, dat Theſſalie, Achilles vaderlant, na Chirons geneeskunſt, door deze kunſt zo vuil berucht was. Maar Plutarchus brengt in zyne Huwlyxleſſen voor reden by, dat Aganike, een prinſes van Theſſalie, zich op den loop des hemels verſtaande, de verduiſtering der mane door den aardtkloot, dieze te gemoet zag, liſtig onder de vrouwen zich zelve toeſchreef, als door hare kunſt veroorzaakt.

* Dat de zon te Argos verduiſtert wiert door het gruwelyk bedryf van Pelops zonen; als ſchromende te zien, hoe Thyeſtes zyne vermoorde zoons van zynen broeder Atreus wierden opgediſcht, melt Seneka in zynen Thyeſtes: na Karkyn, zo het ſchynt, een Griekſch poëet, in zyn treurſpel van den zelven name, by Ariſtoteles opgehaalt. Hugo de Groot dient zich van Senekaas Rei en gedachten in zynen Lydenden Chriſtus en den Rei van Roomſche ſoldaten, de duiſternis, door dat lyden verwekt, aldaar betreurende.

Digitized by Google

De kruisvloek van Godts zoon
(Dit 's zuivre waarheit)
Verdryft den dag, verduiſtert 's werelts oog;
En wekt een' jammertoon,
Waar zulk een naarheit
Den middag bluſcht, de volken van om hoog
Met ſchrik komt treffen,
En 't kruis verheffen.
Wie kon beſeffen,
Waar de zon vertoog?

Geen wonder, dat de bron
Van licht en luiſter
Zelf licht ontbrak, en zulk een rougewaat
Heur klaarheit ſchon. *kracht en*
Is 't niet helduiſter
In Jeſus ziel, daar 's Vaders bly gelaat
(Al 't licht te gader)
Hem, 's levens ader,
Der lichten vader,
Stervende, ondergaat?

Dees nare roulievrei
Beklaagt op 't deerlykſt
Het vonnis, van Romein en Joodt gevelt;
Betreurt het kruisgeſchrei;
Ontdekt op 't heerlykſt
De kracht des Godts, die 't licht zyn palen ſtelt;
Toont, hem dienſtvaardig,
Den dag onwaardig,
Al wat boosaardig
Groeit in 't moortgewelt.

Dit

Digitized by Google

Dit roukleedt zonder ga
Dekt 's hemels aanzicht,
Beſchroomt te zien zyn Scheppers ongelyk.
Maar ſtreedt voor Joſua
De zon en 't maanlicht,
Dit lichtverlies verſtrekt een blyder blyk,
Hoe tot Godts ere
Zich Godt vernêre,
En triomfere
Over 't zwarte ryk.

Hoe hardt helaas is 't hart,
Dat boos durft ſchimpen
Met Jeſus kruis en kruispyn! Och wien zou
Van 's heilants ſmaat en ſmart
Het hart niet krimpen?
Die 't aardtryk ſchudt, die 't hemelſche gebou
Met kracht komt ſtieuren,
Benaawt doet treuren,
Zyn feeſtkleedt ſcheuren,
Zich verkleên in rou.

Is Abrams zaat niet blint,
En ſnoot verbaſtert,
Dat voor den glans der heilzon, lang verwacht,
De wet, haar ſchaduw, mint,
Die zon noch laſtert?
Och duurde dit dry uren, bleef dees nacht
Alleen dry dagen! Exod. x. 22. 23.
Gy ſchept behagen
In Faroos plagen,
O verſtokt geſlacht.

Digitized by Google

Ons ſtraalt, als Goſen, uit
Dees duiſterniſſen
't Genalicht toe van dien gekruiſten heer.
Maar wie 't gezicht nu ſluit,
Blyft eeuwig miſſen
Dien hemelglans. Zie neêr, ô Godt, zie neêr,
O alvermogen,
Met mededogen.
Of voor onze ogen
Daagt het nimmermeer.

DE
DROEVIGSTE
KLAGTE.

Op den toon van den 42 Pſalm.

Cælum dehinc queſtibus implet.

WAt vernuft kan 't kruis recht vaten?
Jeſus roept; *myn Godt, myn Godt,*
Waarom hebtge my verlaten?
En zyn kruisklagt wort beſpot.
Ons verbaaſt noch dat geſchreeuw.
Menſch en Engel, eeuw op eeuw
Mag wel ſchrikken. Niemant kende,
Dan dieze uitſtont, dees elende.

Och wat heeft het hart te lyden,
Daar de mont zo deerlyk klaagt?
't Heeft met al de hel te ſtryden,

Streng

Digitized by Google

Streng voor 't hemelsch hof gedaagt.
's Werelts heilant vint zich hier
Van geen' hartvrient, noch scholier,
(Noothulp, die hem minst mogt baten)
Maar van Godt, zyn' Godt, verlaten.

's Werelts nacht bleef niet volduren
Op den middag: maar dees klagt
Melt veel langer dan dry uren
In zyn ziele een' naarder nacht:
Daar van 's Vaders troostlicht niet,
Of een straal pas overschiet.
Zie en hoor dit, wie verwaten
Godt durft en uw heil verlaten.

Dit zyn meer dan stervens noden,
't Rechte voorburg van de hel,
Voor de doot wel duizent doden.
Alle martelpyn, hoe fel,
Is hier rust en wellust by.
O wat blinde razerny
Durft van 't kruis schynheilig praten,
Den gekruisten stout verlaten?

Mensch, verfoei veel eer de boosheit,
Die de troostbron zelf dus boet
Met onnoembre troostelloosheit.
Stook geen vier, wiens helsche gloet
Eeuwig blaakt: maar pas veel eer
Goet en bloet, en noch veel meer,
Om 's Verlossers min te haten,
Met u zelven te verlaten.

Digitized by Google

Chriſten, die in droeve rampen
't Licht ontbeert van Godts gezicht,
Zie 't onzichtbre door die dampen.
Smeek om zyn genadelicht.
Stry kloekmoedig. want Godts zoon
Won volſtrydende u de kroon;
Laat in blyde, of droeve ſtaten,
Van zyn hulpe u nooit verlaten.

MARIA BY 'T KRUIS.

Wyze: O Kersnacht, ſchoner dan de dagen.

Stetit acri fixa dolore.

HEldinnen, die in heldendichten,
Of treurgedicht, als heldre lichten,
Blyft ſtralen, droef bewolkt van ramp;
En mans en helden zelfs beſchamen;
Nu wykt voor eene ſtar al t'zamen,
Die ſchoner blinkt in weêrſpoets damp.

Waar leedt, waar ſtorf een vrou zo moedig,
Als Jeſus moeder langs dat bloedig
En gruwlyk kruisſpoor haren zoon,
Godts zoon, op Golgotha komt volgen,
Dien kruisſtorm doorſtaat, zo verbolgen,
Hem ſterven ziet ontelbre doôn?

Lag ooit een kint zyn moeder nader
Aan 't hart dan hy, zyn moeders vader,
Die hier om laag geen vader kent?
Noch ziet zy 't vleeſch, uit haar ontfangen,
By moordenaars aan 't kruishout hangen,
Moortdadig, overwreedt geſchent.

Digitized by Google

Kon:

Kon klagte of ſtomme rou iet helpen,
Het bloet van zo veel wonden ſtelpen,
Of laven dien beſtorven mont!
Maar hulp noch trooſt ſchynt hier voorhanden.
Dit lyden ſcheurt hare ingewanden,
Van onuitſpreekbren rou gewont.

Dees kruispyn kruiſt haar ziel hier neffens.
Geen enkel zwaart, veel zwaarden teffens,
Doorſteken, moorden haar gemoet
In zo veel leden, als zy baarde.
Of ſlaatze d' ogen droef ter aarde?
Die drinkt dat bloet, haar eigen bloet.

Waar bergen zich Mariaas oren,
Die zo veel ſmaats en ſchimpens horen,
Dien hamerſlag, dat moortgedruis,
't Gejuich der tuiſſchende ſoldaten,
En Jeſus klagt, van Godt verlaten?
Dit 's wonde op wonde, en kruis by kruis.

Kan zy by 't kruis ſtaan op haar benen?
Hier pynigt nu haar vreugt voorhenen,
Het byzyn van haar lieffte pant.
Noch ſtaat Marie, al valt dit laſtig,
Houdt ruſtig moedt, volhardt ſtantvaſtig.
Wie angſtig doorga, zy houdt ſtant.

Zy ſtaat, ten kruisberge opgeklavert,
By 't kruis, daar 't aardtryk bang van davert.
Zy onverwrikt in moedt en trou,
Ziet Jeſus kruisdoot met hare ogen;
Waarom de lucht niet onbewogen,
Ja zelf de zon zich kleedt in rou.

Noch-

Digitized by Google

Nochtans, ô zaligſte der vrouwen,
Staat heil noch hoop op u te bouwen:
Gy zaligt door gezag, noch bê.
'k Aanbidde uw beelt, noch melk, noch kleren;
Om door uwe eer uw' zoon t'onteeren,
Als of zyn kruisbloet niet voldê.

Gy helpt de wynpers hem niet treden,
Verdient geen ryxkroon, noch gebeden
Om laag, als hemelkoningin:
Maar kent hier beſt, als eige moeder,
Het Woort in 't vleeſch, ook uw' behoeder,
Die eeuwig leeft, en ſterft uit min.

Gy weet, wat vrucht u d'Engel ſpelde,
Wat Eſaias hier van melde;
Gedenkt, hoe Jeſus profecy
Van kruis ſprak, en triomf te gader;
Schept trooſt uit zulk een trooſtryke ader,
En leert d'Apoſtels zelfs voorby.

Joannes helpt wat onderſteunen.
Maar ſterker ſtaf, om op te leunen,
Is zelf de Vader van uw' zoon;
Zyn Geeſt, door wien gy maagt gingt zwanger;
Hy zelf, zyn kruis zelf, altyt banger;
Maar dus verheerlykt in dien hoon.

Aan 't kruis, zo heerlyk, als geen tronen,
Schenkt Jeſus kracht, ja koningskronen,
Boeit hier de hel en 't helſch geſpuis.
Wie weigert nu zyn kruis te dragen,
Heeft by, of onder 't kruis te klagen?
Hy ſtilt Godts gramſchap zelf aan 't kruis.

HEIL.

Digitized by Google

HEILBRON.

Wyze: La Ducheſſe.

Calidum de pectore flumen.

WAt ziet d'Apoſtel, die by 't kruis
In 't moortgedruis
Blyft ſtaan met Jeſus moeder,
Strax haar zoon en hoeder,
Tarten 't helſch geſpuis?
Hy ziet den moort Godts zoon hier overleven,
En na zyn doot hem noch een' doorſteek geven.
Hy ziet, den kruispaal nader,
Hoe ter hartwonde uit,
Uit eene bron, te gader
Bloet en water ſpuit.
O ſterke vloedt van liefde,
Die zo diep dien boezem griefde!
O ſtroom van 't paradys,
Oneindig ryk van prys!

De moortſpeer eiſchte een * feeſt hier op,

* Paus Innocentius de zeſte heeft een jaarlykſch feeſt ingeſtelt, deze ſpere, Chriſtus doornekrone, en de kruisnagelen ter eere, grote aflaten daar by vergunt, en een hiſtori geſchreven van dit moortgereetſchap; alles ter begeerte van keizer Karel den vierden, door twee Kardinalen van hem gekroont, een groot liefhebber van zulke heiligdommen, en die deze en meer diergelyke, als treflyke ryxſieraden, uit zyn voorzaats ſchatkiſte ontfing. Men vint het een en 't ander by de Kronykſchryvers Nauklerus en Tritthemius, by Calviſius, Cluverus, en Jonſton, en ouder ſchryvers, dieze bybrengen, omtrent het jaar 1360. Baleüs, Hoſpinianus en Hoornbeek melden uit Platina en anderen, hoe deze heilige ſpeer hier en daar vervoert, vereert, en verkocht is, verheerlykt door treflyke oorlogsdaden en overwinningen, op verſcheide plaatſen vertoont, begroet, en aangebeden, als *cæli pandens oſtia*, de hemeldeuren ontſluitende. Maar dit verhaal van de ſpere ſtaat gelyk in waarde met dat van den ſoldaat, dieze gruwelyk gebruikte; Longinus namaals genoemt (van λόγχη, een ſpere

Digitized by Google

Als Judas ſtrop.
Kalvaar had ook geen † vaten,
Om daar in te laten,
Bloet - of waterdrop.
Joannes houdt dees heilbron beſt te rade,
Een zuiverbron. De heilant, vol genade,
Die voeten wieſch in 't bekken,
Waſcht veel meer 't gemoet
Van dootſchult en van vlekken
Door zyn' Geeſt en bloet;
Schenkt twee genademerken,
Om zyn heilverbont te ſterken.
Geen purpre regenboog
Melt wiſſer vrede om hoog.

Hier geeft Godts hart en ingewant,
Vol minnebrant,
Zyn' hartebloet ten leſte

Aan

ſpere in 't Griekſch) en als een Heilig ge-eert in de Roomſche kerke: terwyl hare Leeraars omtrent zynen naam, vaderlant, beroep, martelaarſchap, en de blintheit zo van hem, als van andere blinden, door hem na zyn doot wonderlyk genezen, niet weinig verſchelen. Men zie niet alleen Kalvyn, Beza, en J. Gerhardus over Joan. xix. 34. met Hoſpinianus werk van de Chriſtenſche Feeſten, maar ook J. Baptiſta Mantuaners lofdicht op Longinus, en zyn leven in Lipomanus Hiſtorie der Heiligen, geen poëten in geeſtigheit van fabelen toegevende.

† Wie kan denken, dat 'er vaten op den Kruisberg tot dit gebruik gereet ſtonden? Of wie zouze daar gebragt hebben? d' Eerſte Schryvers na Chriſtus tydt reppen hier niet van. Maar de Kardinaal Baronius verhaalt, dat de H. Maagt het bloet en water, uit Jeſus zyde gevloeit, met grote eerbiedigheit vergaart heeft; enen nieuwen en beuzelachtigen Metafraſtes hier in volgende, en van Caſaubon wederlegt met bondige redenen. Dit gaat even zo vaſt, als dat Jeſus hartebloet, van Sint Longinus in een vaatje bewaart, enige eeuwen hierna met zyn lichaam te Mantua begraven is (gelyk Baptiſta Mantuaner verdicht) of dat een kruisbeelt, van enen Jode in Syrien doorſteken, veel bloets uitſtortte; 't welk te Mantua gebragt, en door veel wonderwerken befaamt, van Leo den derden, na vlytig onderzoek, op het verzoek van Karel den Groten, in den jare 804. Chriſtus eigen bloet wiert bevonden (hoewel dit by den zelven poëet niet alleen, maar ook by Platina, en Nauklerus, en Sigonius in zyne Italiaanſche Hiſtorie, wort aangenomen, en van Baronius vaſt geſtelt op Leoos verklaringe, en meer Pauzelyke bullen, die hy *nooit* zegt *gezien* te hebben) of dat nu noch waarachtig bloet des Heren is, 't geen by druppels en by kannen op ontelbare plaatſen bewaart, vertoont, en ge-eert wort: gelyk Hoornbeek daar getuigenisſen van bybrengt uit Roomsgezinde ſchryveren, *Diſp.* 11. *de Reliq th.* x1.

Digitized by Google

Aan de kerk ten beſte,
Tot een liefdepant.
Helt Naman kon met geen Jordaneplaſſen
De vuile korſt zo ſchoon van 't lichaam waſſen.
Door geen Bethesda vinden
Wy dees quaal verlicht.
Geen Siloa helpt blinden
Aan dat zielgezicht.
Geen wonderbron, aan 't ſtromen,
Laafde Simſon zo volkomen;
Geen Horebs vloet zo wel
Den dorſt van Iſraël.

O bruit uit 's tweden Adams zy,
Genaak hem bly.
Zie deze rots geſpleten:
Berg u in die reten.
Zuig hier, als een by,
Veel honigs uit, veel balſems voor uw ſmerte
Om 't misdryf, dat uw' heilant griefde in 't harte.
Komt, ſchuldige gemoeden:
Baadt u in dees borſt.
Drinkt bloet- en watervloeden,
Met onleſchbren dorſt.
Komt, zuivert hart en handen.
Groet met min dees minnepanden.
De boosheit ziet hier na,
Wien zy doorſtak, te ſpa.

Digitized by Google

DE HEERLYKSTE UITVAART.

Op den tooh: *Kom her zu mir, spricht Gottes Sohn.* Of: *O Here Jesus, wat vertrekt:* in Lodensteins Uitspanningen, 47. Of als de 56 en 68 Psalm, met twalef regelen.

Triste ministerium.

NU eens een nieuwe wyze en toon
Gezet op d'uitvaart van Godts zoon:
Geen klagt hier aangeheven,
Waar mê de lykrou vorsten plag
Te kronen, als het ryxgezag
Ganssch uit heeft met hun leven.

Veel eer gejuicht ter ere van
Den Vorst, die stervend leven kan.
Hoe durft de hel hem trotsen?
Zyn doot schudt d'aarde wydt en zydt,
En scheurt het heilig koortapyt,
Scheurt graven, en scheurt rotsen.

Wat lyk- en grafdienst past hier by?
't Verdriet der blinde razerny,
Die Kaifas stoel ontwydde;
Een voorspel van zyn majesteit,
Na kruis en doornekroon verbeit,
Aan 's Vaders rechte zyde.

Twee

Digitized by Google

Twee heeren van den'groten Raadt,
Dien Joodtſchen Bloetraat, dol van haat;
Befaamde en ryke heeren,
Niet ydel wachtende op Godts ryk;
Bezoeken 't kruis, om 't heilig lyk
Met rouwe en lykplicht t'eeren.

Hier quyt zich Joſef, als een helt,
Door ydle vrees, noch ſchaamte ontſtelt.
Hier toont zich aan een yder
Zelf Nikodeem by klaren dag;
Heel anders dan hy eertyts plag,
Geen angſtig nachtbelyder.

Zy ſparen lywaat, hoog van prys,
Noch balſem, naar der groten wys,
By dezen lykdienſt; winden
De vrucht van d'onbevlekte maagt
In zuiver doek, niet onbeklaagt.
Dus kent men Jeſus vrinden.

By dees lykſtaatſi komt een ſtoet
Van vrouwen, mannelyk van moedt,
Mariaas, kruisheldinnen:
Die ſtrax 't Apoſteldom zo wis
Getuigen zyn verryzenis,
Als nieuwe Apoſtelinnen.

Wat graf ſtrekt Jeſus ruſte een bedt?
Ganſch nieuw, en door geen lyk beſmet,
Uit louter rots gehouwen,
Bezet, bezegelt in een' hof:
Al diep geheim, al gloriſtof,
Door englezang t'ontvouwen.

Digitized by Google

Wat engletong, wat geeſtmuzyk,
Wat harpgezang van 't hemelſch ryk
Verheft het lyk naar waarde,
Dat al den ſchat te boven gaat
(Veel reiner dan zyn grafgewaat)
Van hemel en van aarde?

Hoewel 't een eigen graf ontbeert,
't Verheft den Heilant, laagſt verneêrt:
Ook dit is 't zegeteken
Van zyn triomf, en dat zyn bloet
Geen eige dootſchult heeft geboet,
Geen prys alleen geſtreken.

Dees nieuwe graſſtê dient een poos
Den Heer, die harten voor altoos
Vernieuwt, en trekt naar boven;
Dees rots de grontrots van de kerk,
Al 's afgronts poorten veel te ſterk;
Dees hof al d'eer der hoven.

Zyn ruſt vereiſcht een' hof, die 't won
Na ſtryt, die in een' hof begon;
Al d'onruſt, eerſt geboren
In Adams ſchonen luſthof, ſtilt;
Al 't goet herwint, en ſchenkt zo mild,
In 't paradys verloren.

Dees hof draagt ſchoner rozeblaân
Dan Saron; 't beſte tarwegraan,
Dat vruchtdraagt, eerſt geſtorven;
Een Arons roê, die eeuwig bloeit;
Het manna, daar geen worm in groeit,
Op ruſtdag minſt bedorven.

Hier

Digitized by Google

Hier wint een Adam, als hy uit-
Geſlapen heeft, de ſchoonſte bruit.
Hier ryſt een Simſon, ſterker
Dan Gazaas poort Godts helt vernam.
Geen Joſef ooit zo heerlyk quam
Te voorſchyn uit zyn' kerker.

Geen Jonas ſtilde, als 't levend graf
Hem na dry dagen wedergaf,
Dus 't onweêr van Godts toren.
Dees Jonas dreigt geen Ninive;
Maar laat al 't aardtryk door dien vreê,
Verdient door 't kruisbloet, horen.

Den doot, elx vyant, grote helt,
Verwint gy braaf in 't dootshooftvelt;
Vervolgt hem onverdroten
In 't graf, zyn veſting, zyn kaſteel,
Zyn ryxhof zelf; en bryzelt heel
En al zyn ſterkſte ſloten.

Gebalſemt lyk, wat ſpreitge een' geur!
Die trekt ons grafſtê deur en deur,
(Wie zou voor 't graf dan gruwen?)
Verdryft 'er vuilnis, ſtank, en vlek;
Verandertze in een ſlaapvertrek,
Een ruſtbedt, minſt te ſchuwen.

Men ſchryve een graffchrift, u ter eer:
Dit 's 't ledig graf, dat 's levens heer
Bedekte, en moſt ontdekken;
Die door zyn doot den doot bederft,
Het leven ſchenkt, dat nimmer ſterft,
En alle doôn zal wekken.

Wie

Digitized by Google

Wie viert dan Jeſus uitvaart niet,
Schoon werelt dit, of hel verbiedt?
Wie ſpaart noch moeite en ſchatten
Voor Jeſus? wie miſtrout zyn trou,
De kracht zyns doots, in ramp en rou
Door 't kruisgeloof te vatten?

Wie ſlooft in 's afgronts dienſt zich af,
Om Jeſus grafruſt en zyn graf
Te honen, met veel ſchennis?
Wie kieſt, daar deze heilzon blinkt,
Een moorthol, dat afgryſlyk ſtinkt,
Vol boosheit, zonder kennis?

Och ſchonk uw goetheit, Heer, zo rê,
Als Pontius op Joſefs bê,
Ons d'edelſte aller gaven,
Uw lyf en bloet; dat d'oude menſch
Eens ganſch verging, naar onzen wenſch,
Als in uw graf begraven.

Digitized by Google

BETHANIE.

Op de wyze van den 128 of 130 pſalm. Of: *Wilhelmus van Naſſouwe.* Of: *Ich dank dir lieber Herre.* Of: *Wacht auf ihr Chriſten alle.* Of op Sluiters muzyktoon, 20, 38, 54.

Hæc illum regia cepit.

EEn ander heff' de muren
Van Babel hoog in top,
Die d'eeuwen niet verduren;
Of zing', hoe Theben op
Amfions zang en ſnaren
Zyn veſten zag gebout;
Of tone u in zyn blaren
Out Rome wys en ſtout.

Het luſt myn' zang te ryzen
Met hoger zwier en toon;
Bethanie te pryzen:
De herberg van Godts zoon;
Het vlek, voor Jeſus vrinden
Geheiligt door gebeên;
't Vermaak der kruisgezinden,
Toen Godt in 't vleeſch verſcheen.

Hier toefde hy, beluſter
Op Marthaas heuſch onthaal.
Hier ſpyſt zyn woort haar zuſter.
Hier ſtort in Simons zaal
Maria nardusgeuren
Uit hare albaſte kruik.

Digitized by Google

Laat Judas dit betreuren:
Hy kent geen geltgebruik.

Bethanie, verheven
Door 't grootſte wonderwerk,
Zag Lazarus herleven,
Godts ſtem in 't graf zo ſterk.
Waar keerde een lyk gereder,
Dat noch op 't ſterfbedt lag,
Of op de dootbaar, weder
In 's levens blyden dag?

* Sarepte en Zunem weten
Van zulke wondren niet
Der heiligſte profeten.
Geen Joppe of Troas ziet
De kracht zo heerlyk blyken
Van Godts Apoſteldom.
Zelf Naïn moet hier wyken,
Ja zelf Kapernaum.

Bethanie geleidde
Dien Vrêvorſt naar zyn ſtadt;
Daar 't volk zyn kleders ſpreidde,
Elx hant een' palmtak vat,
Elk juicht, als op zyn kroning;
Veel heils, ô Davids zoon!
Gezegent zy de koning,
Verhoogt zyn vredetroon.

Be-

* Andere lyken zyn te Sarepta door Elias, te Zunem door Elisëus, te Joppe door Petrus, te Troas door Paulus, te Nain en te Kapernaum ook van Christus opgewekt, maar geen van die alle uit den grave, als Lazarus te Bethanie: waarom dit graf ſedert niet weinig, en by verloop van tyden hoe langer hoe meer, tot in deze eeuwe toe, ge-eert is.

Digitized by Google

Bethanie voor 't lyden
Onthaalt hem reis op reis.
Hy klimt van hier, na 't ſtryden,
In zyn triomfpaleis.
Hier vint hy aangenamer,
Dan in Jeruſalem,
Een ſtille bedekamer,
Of preekſtoel voor zyn ſtem.

O vlek, ô gront, voorheenen
Betreên van Chriſtus voet;
Van * Paulaas, van † Helenen
Bezocht, bezien, begroet;
Vereert met ‡ kerkgebouwen,

* Dat Paula, een godtvruchtige vrou van hoge afkomſte, in Hieronymus tyden, de vierde eeuwe na Chriſtus tydt, het Joodtſche lant doorreizende, Lazarus graf, met Mariaas en Marthaas oude herberge, niet zonder een kerke, die 'er toen by ſtont, te Bethanie quam bezien en bezoeken (geen quaat werk in zich zelven, maar een voorſpel van erger bygelove) blykt uit Paulaas grafſchrift by dien H. Outvader en zyne beſchryvinge der Hebreewſche plaatſen.

† Dat keizerin Helene, des Groten Konſtantyns moeder, een kerk te Bethanie boude, neme ik niet aan op getuigenis van Niceforus, een' hiſtoriſchryver, vol fabelen, en zelf van Baronius dikmaal veracht en verworpen (hoewel Adrichom, Sandy, Quareſmius, en Dr Dapper, hem ongetwyfelt volgende, dit ook verhalen) dewyl Euſebius, Sokrates, Sozomenus, en Theodoretus, negen of tien eeuwen omtrent ouder dan Niceforus, hier niet van ſpreken. Maar het verhaal, by hen gevonden, zo van Helenes reize in hare hoge jaren naar Jeruſalem, en het bezichtigen der plaatſen, van Chriſtus bezocht en betreden, als van hare en haar zoons godtvruchtige kerkgebouwen, eerſt by Chriſtus graf, en ſtrax ook te Bethlehem en op den Olyfberg, (Chriſtus doot, geboorte, en hemelvaart ter gedachteniſſe, en τὸ προσκυνῆσαι Θεῷ, gelyk Euſebius ſpreekt, Gode, dienze daar aanbadt, alleen geheiligt) geeft genoeg te kennen, dat Bethanie in die godtvruchtige reize niet vergeten noch voorby gegaan is.

‡ Willem, Aartsbiſſchop van Tyrus, ſchryft in de hiſtorie van zynen tydt, voor deftig en geloofwaardig bekaamt, xv. 26. dat Miliſende, koningin van Jeruſalem, omtrent het jaar 1138 een klooſter, of abdy, te Bethanie ſtichtte, rykelyk beſchonk, naar den H. Lazarus van Bethanie noemde, en hare eige ſuſter tot abdis daar over ſtelde: een abdy, waar van hy niet alleen in 't vervolg wederom gewaagt, xviii. 27. xxi. 2. maar ook niet lang na hem Jacobus de Vitriaco in zyne Ooſterſche of Jeruſalemſche hiſtorie, l. 58. De reisen laetbeſchryvers onzer eeuwe, P. della Valle, Sandy, en Dapper, zich van meer anderen dienende, beſchryven nu noch Lazarus diepe grafſpelonk, te Bethanie uit een rotſe gehouwen, cellen en kapellen en een Turkſche Moskee daar omtrent, overblyfſels en puinhopen des ouden klooſters en der huizen van Simon den Melaatſchen en Maria en Martha, of van

Digitized by Google

Nu minſt Godts eer gewydt!
Wie wenſchte u niet t' aanſchouwen,
Als in 's Verloſſers tydt?

Dien gulden tydt, dien zegen,
Misgunde u zelf myn ziel,
Zo ons niet allerwegen
Zulk heil te beurte viel.
O Heilant, zie van boven
Ons ziel, als in * een huis
Van ramp, hier laag verſchoven:
En ſterk haar onder 't kruis.

Verſchyn, met haar bevredigt,
Als aan den Oliberg.
z' Is doot, of zwaar beledigt,
Melaatſch, of ruim zo erg.
Laat Lazarus niet ſteken
In boosheits ſtinkend graf.
Matth. xxvi. 6. Heel Simons erfgebreken,
En wiſch zyn zielſmet af.

Joan. xi. 31. 32. 33. Wiſch af een' vloet van tranen,
En droog Mariaas oog.
Help Martha met vermanen
Aan 't beſte deel om hoog.
Koom gunſtig ons vergaſten,

Voor

van kerken, weleer daar gebout, Lazarus kaſteel en graffteen, nu voor een altaarſteen gebruikt, en een' ſteen, daar Chriſtus op zou gezeten hebben, eer hy Lazarus opwekte, daar men ſtukjes, als warenze heilig, niet zonder byzonder verlof, afbreekt: al dingen, die zo geloofwaardig zyn, als de Chriſtenen, of Arabiers, en Moren geloof verdienen, dieze eerbiedig bezoeken, of in het woeſte dorp, nu Lazar by hen genoemt, en armelyk bewoont, vertonen.

* Bethanie, aan de zyde des Olyfbergs benedenwaart gelegen, betekent, naar de verklaringe van Druſius en de meeſten, een huis van elende; van Hieronymus voor een huis der gehoorzaamheit, van anderen anders genomen.

Digitized by Google

Voor eeuwig wellekoom:
En ſpys ons, (ook in 't vaſten)
Met vrucht van 's levens boom.

Neem gunſtig ons gebeden
Voor nardus: ons geloof
En liefde zalve uw leden.
Gun, op geen klagten doof,
Om laag ons, als uw vrinden,
Uw * vrêſtadt boven 't zwerk
Te zien, terwylwe vinden
Bethanie in uw Kerk.

* De ſtadt Jeruſalem, den hemel afbeeldende, en het gezicht des vredes met haren name betekenende, lag dicht by Bethanie, omtrent vyftien ſtadien van daar, dat is ruim een halve uur, naar onze rekeninge; doch zulx, dat d' Olyfberg, naar Adrichoms beſchryvinge, tuſſchen beide het gezicht van de ſtadt aldaar belette. Anders droeg een hele ſtreek des Olyfbergs ook den naam van Bethanie, eens zo na by de ſtadt beginnende, daar Bethfage ophiel: waar mede Lichtfoote den ſchynſtryt wechneemt tuſſchen Joannes, de ruimte tuſſchen Jeruſalem en Bethanie op vyftien ſtadien rekenende, Joſefus, tuſſchen de ſtadt en den berg maar vyf ſtadien ſtellende, en Lukas, in zyn eerſte en tweede boek meldende, dat Chriſtus, zyne leerlingen *tot aan Bethanie geleit* hebbende, *ten hemel voer*, en dat zy na zyne hemelvaart *van den Olyfberg naar Jeruſalem keerden, een Sabbathreize van daar leggende*; reize, die by den Syriſchen Overzetter en de Hebreeuſche Rabbynen op zeven ſtadien, of achtehalve, wort gerekent. Ruim zo wel wort deze zwarigheit, onzes oordeels, ontknoopt door dit onderſcheit tuſſchen het begin des Olyfbergs, Bethanie voor eenen oort des bergs, en Bethanie voor een vlek genomen, als 'er Beza zich uit redt, die Bethanie voor geen zeker vlek houdt, (ook van Druſius hier in toegeſtemt) maar alleen voor een deel van den Olyfberg, daar Lazarus huis, naar Joannes beſchryvinge, eens zo ver van Jeruſalem was, als de plaats, daar Lukas van ſpreekt. Men zie de H. Evangeliſten, Mattheus, XXI. 17. XXVI. 6. Markus, XI. 11. 12. Lukas, X. 38. en Joannes, XI. 1. 18. 30. XII. 1. 2. klaar genoeg tonende, dat Bethanie, κώμη genoemt, ook een vlek was, dorp, of ſtedeken; daar Chriſtus vrienden woonden, en reis op reis, voornamelyk in de leſte dagen voor zyn lyden, eerbiedig hem onthaalden.

Digitized by Google

HET GROOTSTE HUWELYK.

Toon: De zon aan 't klimmen.

——— ——— *Quæ ſurgere regna*
Conjugio tali!

NU bly gezongen
't Huwlyk, daar engletongen
Zelfs Godts menſcheliefde om loven
Met muzyk in 't koor hier boven,
Bly van toon.
Zelf Godts zoon
Daalde om laag uit 's hemels troon;
Verhief, naar zyn beſluit,
De Kerk door heil- en trouverbonden
Tot zyn bruit.
'k Rep nu van geen minnewonden
Veler goden, dichtersvonden.
't Onverlichte Heidendom
Staat hier by ſtom.

Wat reên tot minnen
Wekt en trekt Jeſus zinnen?
Hoe? bekoort hem zulk een naaktheit,
Arm, en blint, en vol mismaaktheit?
Hy vernam
Goet noch ſtam,
Om te voên zyn minnevlam.

Dees

Digitized by Google

Dees bruit was vyandin
Van haar geluk, ja ganſch verloren,
Boos van zin.
Maar wat heil is haar beſchoren,
Door het heilig badt herboren,
Als zyn vleeſch en zyn gebeent,
Met hem vereent!

Hy komt haar zoeken,
Haar, zo dwaas, wys verkloeken,
Haar genezen, en haar waſſen,
Vuil bevlekt, met zuivre plaſſen
Van zyn bloet.
Ja hy boet
Voor haar ſchult uit minnegloet:
Verloſt van 't helſch gedrogt,
Verrykt haar met zyn' ſchat miltdadig,
Dier gekocht;
Dult haar ſtout vergryp genadig,
En beſchutze in noot geſtadig;
Kleedt en ſiert de naakte ziel,
Daar 't oog op viel.

Wat minnepanden
Sterken dees huwlyxbanden;
't Echtverdrag, zo vaſt geſloten;
Van zo brave ſpeelgenoten
Staag verzelt;
Wis geſpelt,
Afgebeelt door helt op helt!
Geen Eſthers trougeluk,
Noch ryxkroon zelf, mag hier by halen.
Doot, noch druk,
Breekt dien knoop. In 's hemels zalen

Wacht

Digitized by Google

Wacht ons hoop (zy kan niet falen
Na den trouringk van Godts Geeſt)
Het bruiloftfeeſt.

Wie zou verſmaden
Zulk een eer, t'onberaden?
Wat vernuft kan recht bevroeden
Dees gemeenſchap aller goeden?
Och wie zou
Zulk een trou
Krenken, vry van naberou?
Wie buigt niet, dus verlooft,
Beſchonken met die troujuwelen,
Voor dat hooft?
Wien zou ooit zyn ſtem vervelen,
Wien zyn aanſchyn 't hart niet ſtelen?
Wie vint, van dien mont gekuſt,
Zyn' brant gebluſcht?

O zuivre liefde!
Zaalge pyl, die dus griefde!
Heilryk hart, dat al zyn dagen
Zoekt dien bruigom te behagen!
's Werelts min
Vleit den zin;
Maar weeft netten, als een ſpin.
De ziel, met Godt gepaart,
Blyft eeuwig dienſt en weêrmin ſchuldig:
Zy bewaart
't Heilig bruitsgewaat zorgvuldig;
Zucht en roept, als ongeduldig:
Rykſte, ſchoonſte bruidegom,
Kom ras, ai kom.

TAFEL-

Digitized by Google

TAFELZANG.

Op de wyze: *Als een uitgeſterte balſem.* Of: *Si c'eſt pour mon pucellage.* Of gelyk in Sluiters Gezangen, 8. 70. 148.

—— Pocula porgite dextris,
Communemque vocate Deum.

Souden wy niet bly te gader
't Hart ophalen aan den diſch?
's Lichaams drank en voetſel is
't Milt geſchenk van onzen vader;
Die veel waarder gift, zyn' zoon,
Ons vereerde uit 's hemels troon.

Jeſus heeft zich ook gewaardigt,
Neêrgedaalt uit 's Vaders ſchoot,
Lieve vrienden, door zyn doot,
Kruis, en kruisbloet gerechtvaardigt,
By te komen, bly van geeſt,
Aan de tafel, op een feeſt.

't Zyn geen ydle beuzelmaren:
Geen verzierde dondergodt,
Van ons kruisgeloof beſpot,
Maar die hemel, aarde, en baren
Schiep uit niet, om laag gedaalt,
Wert by menſchen dus onthaalt.

Wat verhief zich een geſchater
Op de feeſt te Kana! hoe
Zag de ganſche bruiloft toe,

Digitized by Google

Toen men wyn, in ſtê van water,
Uit zes waterkruiken goot?
Dus quam Jeſus daar genoodt.

Milt van heil komt by Zacheüs
Zelf vergaſten in zyn huis.
Tollenaars, gehaat geſpuis,
Komt by vinden by Mattheüs;
Daar geen zalig bruiloftgaſt
By dien bruigom treurt, of vaſt.

Martha, met haar broêr en zuſter,
Recht voor hem dê maaltyt aan:
Martha met veel zorgs belaân;
Maar Maria veel beluſter
Op zyn woort; dat zoet, als Man,
't Leven voên en geven kan.

Lazarus, een vrolyk wonder,
Sterkt, in 't byzyn van zyn' heer,
't Lyf aan eene tafel weêr,
Dat zyn ſtem met kracht van onder
Riep ten grave uit, daar 't niet lag
Ongeſchent den vierden dag.

Luk. v 11. 36. 40. Matth. xxvi. 6. Simons, ongelyk van zeden,
Zien hun tafel dus ge-eert.
Zelf geen Fariſeeuw ontbeert
Dezen diſchgaſt, heufch gebeden.
Matth. x 1. 18. 19. Nergens ſlaat hy, ſtreng en ſtraf,
Als zyn boetgezant, dit af.

Zegenryke diſchgenoten,
Wien deze eer te beurte viel!

Hoe

Digitized by Google

Hoe ſpyſt Jeſus daar de ziel!
Tong, met honig overgoten,
Welke raatſels geeft gy uit!
Als geen Simſon by zyn bruit.

Hoe beſprengt gy onder 't eten
Elk gerecht met heilzaam zout,
Dat veel zielen onderhoudt!
Hoe vertoont gyze aangezeten
En verzadigt op het maal,
Dat men wacht in 's hemels zaal!

Heilant, zonder endt weldadig,
Daal, ai daal, op ons gebeên,
Nu noch gunſtig naar beneên:
Kom, bezoek ons weêr genadig.
Strek ons beſte tafelvreugt,
Wyn, die eeuwig 't hart verheugt.

Dat uw aldoorſtralende ogen,
Door 't geloof met luſt gezien,
Ons alle overdaat verbiên;
Hier geen loſſe praat gedogen:
Dat uw hant, hier wellekoom,
Dertle luſten houde in toom.

Wie vint ſmaak in lekkernyen,
Daar uw heil ons niet verzaadt?
Bozen, waar gy buiten ſtaat,
Zwelgen graag, als roofharpyen:
Maar geen kruim blyft onbevlekt.
Waar uw gunſt geen tafel dekt.

Digitized by Google

Geef ons aardtſche ſpys te proeven
Rein en hemelſch van gemoet;
Datze dope als in uw bloet.
Spys ons ('t geen wy meeſt behoeven)
Met uw vleeſch en bloet altoos:
En verza ons endeloos.

EERLOZE EERE.

Wyze: 't Huwlyk is een goede zaak. *Of*: Schoonſte Nimfe van het woudt.

Egregiam vero laudem & ſpolia ampla refertis.

'S WErelts eerzucht, om een' naam,
Groot van faam,
Met veel zorge en laſt beſlommert,
Woelt en werkt, en loopt zich af,
Sterk van draf;
Maar te dwaas helaas bekommert.

Och zy trekt aan 't onrechte endt,
Lang bekent,
Wydt beroemt door boze driften.
Zie, ai zie dees glorizucht,
Vuil berucht
In ons zuivre bybelſchriften.

Kain, Eſau, Iſmaël,
Fors en fel,
Moort of plaagt aldus zyn' broeder.
Kora vlamt op Arons rok.

Digitized by Google

Dathans wrok
Wykt geen' Moſes, 's volx behoeder.

Nebaths zaat ſteekt Davids zoon
Naar de kroon,
Abſalom zyn' eigen vader.
Iſrel kroont in 't ryxpaleis
Reis op reis
d'Eerzucht van een ryxverrader.

Babels toren ſteigert ſterk
Boven 't zwerk,
Om een naamgedachteniſſe.
Hiels bouluſt yvert, Godts
Vloek ten trots,
Dat geen eeuw zyn' naam uitwiſſe.

Haman, mag hy elk niet zien
Op de knien,
Zucht en treurt, zo hoog verheven.
Kaifas yver, nimmer koel
Voor zyn' ſtoel,
Dingt Godts zoon om d'eer naar 't leven.

Zyn die helden, ſtout van aart,
Niet vermaart?
Och zy pralen met dees glori,
Als Pilatus, 's afgronts roof,
In 't Geloof,
Judas in de kruishiſtori.

't Slykneſt, daar dat helſch gebroet
Blint in wroet,
Door 't verheffen van zich zelven,

Digitized by Google

Is geen gout- noch zilvermyn,
Daar veel pyn
Ooit een' loffchat uit kon delven.

Zulk een lofgerucht beſchaamt,
Hoe befaamt.
's Hemels Geeſt beſchimpt die zotten.
Want hun eernaam valt in 't ſlyk,
Stinkt by 't lyk,
Blyft na 't lyk oneindig rotten.

HEILIGE EERZUCHT.

Op de zelve wyze.

— — *Famam extendere factis,*
Hoc virtutis opus.

GRoot is d' eer van 't Chriſtendom,
Groot alom.
Chriſten, ken uw eige grootheit:
Draag u naar dien hogen ſtaat,
Vry van ſmaat,
Vry van laſterſmette en ſnoothеit.

Hier betaamt uw edel bloet
Fiere moedt;
Die wat groots beſtaat, hoe hachlyk;
Traag geſtoort, niet ras verſchrikt,
Noch verwrikt;
Moedt voor 's afgronts heir onzaglyk:

Vroom

Digitized by Google

Vroom gezelſchap, uws gelyk,
Eêl en ryk;
Taai gedult in laſtig lyden;
Dienſt van aller heren heer,
Staag voor d'eer
Van zyn' naam gereet te ſtryden.

's Werelts heil en ſtaatgezag,
Bros, als rag,
Al haar woelen met bedaartheit
Om den hemel te verſmaân,
Dat 's uw baan,
Tot oneindige vermaartheit.

Zie, wat helden treên u voor
Op dat ſpoor!
Vorſten, prieſters, en profeten;
Minſt begaan om lofgeſchreeuw,
Van geen eeuw
Met dat lofgerucht vergeten.

Moſes kieſt voor 't ſchepterlot
Ramp en ſpot,
Durft een kroon * met voeten trappen.

Joſef

* Joſefus ſchryft, dat Faroos dochter, Thermutis by hem genoemt, Moſes in zyne kintſche jaren, zo ſchoon van geſtalte, als ſchrander van geeſt, haren vader quam vertonen, te kennen gevende, hoe zy hem opvoedde, zich ten zone, en den koning tot een' nazaat; dat hy hier op, de dochter ten gevalle, het kint minnelyk omhelsde, en zynen tulbant, of ſtuierkroon opzette; doch dat Moſes het koninklyke hooftſieraat zich zelven niet alleen van den hoofde trok, en ter aarde ſmeet, maar ook met voeten trapte; en dat hierom een Egiptiſch waarzegger (die den koning tot kindermoort hadde aangehitſt, de geboorte van een Hebreeuwſch kint ſpellende, waar van het ryk, zo het opwies, veel onheils te wachten ſtont) dit voor bewys van de waarheit zyner profecye aanziende, het kint daatlyk met kracht wou doden. Maar dit mogt een werk zyn van Moſes kintſcheit: en mag men Petrus Comeſtor geloven (een' ſchryver, die niet alleen van Voſſius, maar ook van den Kardinaal Bellarmyn beriſpt wort, als veel onzekere dingen uit oude gloſſen en andere boeken onder de hiſtorien der H. Schrift mengende) zo wert het geen boosaardigheit, maar kintſche onnozel-

Digitized by Google

Joſef ſtygt door ſlaaffchen hoon;
Jeſſes zoon
Klimt ten troon door ballingſchappen.

Waar een vrou zich vont te zwak,
Hier ontbrak
Haar grootmoedigheit geen ſpiegel;
Moedt noch kracht van Godts gena
Tabitha,
Sara, Hanna, en Abigel.

'k Zwyg van * profetin; † vorſtin,
‡ Krygsheldin:
Zie, wat prys de hartvriendinnen
Van Godts zoon, zyn kruis getrooſt,
Weſt en ooſt
Met zyn gunſte en ryxkroon winnen.

O Mariaas, dus befaamt,
Gy beſchaamt
Dappre helden, minſt eerzuchtig.
Breekt Mariaas narduskruik,
Dat gebruik
Houdt haar kruik en naam doorluchtig.

Ner-

nozelheit toegeſchreven, en zyn leven in dat gevaar tegens den Egiptenaar, een' prieſter van Heliopolis, of Zonneſtadt, van de ryxprinſeſſe hier door beſchermt, dat hy vierige kolen, hem ter beproevinge, op den raat van een wys man, aangeboden, niet zonder goddelyk beſtier, in zynen mont wou ſteken. Ruim zo heerlyk verachtte en trapte Moſes al de weelde van het hof en Faroos ryxkroon, toen hy *groot geworden*, en 40 jaren out, zo de H. Schryvers melden, *door het gelove weigerde een zoon van Faraos dochter genoemt te worden*, en *d'elende van Godts volk*, met *Chriſtus verſmaatheit*, voor *de ſchatten van Egipten* en *het genot der zonde* verkoos; *dewyl hy zag op* Godts ryke *vergeldinge*, en *den hemel in 't oog hadde*, gelyk Chryſoſtomus hier by aantekent.

* Mirjam, Debora, Hulda, Anna.
† Eſther.
‡ Debora.

Digitized by Google

Nergens blyft die daar geſmoort,
Waar Godts woort
Haar bazuint in zyn gemeente.
Eeuwig riekt haar deugt, zo milt,
Nooit geſpilt,
Nooit vergaan met haar gebeente.

GODTS VERBONTKIST GENOMEN.

Op de mate van Noom Jan quam uit den Haag: *netter te vinden in Vondels gezang van Orfeus uitvaart, aldus beginnende:*
Toen Orfeus met zyn keel.

Reſonat magnis plangoribus æther.

Toen Iſrels krygsgewelt
Toen Iſrels krygsgewelt,, Het velt
Voor Filiſtynen ruimde,
Och och och och och och,
Als Eli was geſpelt;

Bleef d'ark, het waardtſte pant,
Bleef d'ark, het waardtſte pant,, (O ſchandt!)
By 't Heidendom gevangen,
Och och och och och och,
Verſteken van Godts hant.

Hoe kermde Silo daar!
Hoe kermde Silo daar!,, Wat naar
Geſchrei rees aan de wolken!

Digitized by Google

Och oeh och och och och!
Wat ſchrikkelyk misbaar!

Rampzalig oorlogslot!
Rampzalig oorlogslot!„ Laat Godt
Zyn bontkiſt onverdedigt?
Och och och och och och,
Wat lydt zyn naam al ſpot!

De gryze Aartsprieſter hoort
De gryze Aartsprieſter hoort„ Dien moort,
Daar bei zyn zoons in bleven,
Och och och och och och,
Doch minſt hier door geſtoort.

De ſmaat van Godts verbont,
De ſmaat van Godts verbontkiſt wont
Hem dieper, koſt hem 't leven,
Och och och och och och
Breekt hart en hals terſtont.

De weeuw van Pinehas
De weeuw van Pinehas„ Dat pas
Bevrucht maar * zeven maanden,
Och och och och och och,
Verneemt dit veel te ras.

* Zo ſchryft Joſefus.

Zy wort van barens laſt
Zy wort van barens laſt„ Verraſcht,
In 't nypen van dien rouwe,
Och och och och och och,
En heftig aangetaſt.

Wat baat dit trooſtgerucht,

Wat

Wat baat dit troostgerucht, Een vrucht,
Een zoon is u geboren?
Och och och och och och
Zy geeft den jongsten zucht.

Haar jongste zucht en stem
Haar jongste zucht en stem, Geeft hem
Een' naam, die eeuwig melde,
Och och och och och och,
Wat meest haar hart beklemm':

Een' naam, die minst gewaag'
Een' naam, die minst gewaag', Van plaag
Of ramp, haar huis beschoren,
Och och och och och och,
Of Israels nederlaag.

Zy voelt zo veel verdriet
Zy voelt zo veel verdriet, Schier niet,
Noch datze zelf hier 't leven,
Och och och och och och,
Dus droef by inneschiet.

Och, jammert zy, onze eer
Och, jammert zy, onze eer, Is veer
Van Israel, wechgeplondert.
Och och och och och och,
Wy zien onze eer niet meer.

Ons heiligdom, wat is 't?
Ons heiligdom, wat is 't? De kist
Van 't heilverbont wort deerlyk
Och och och och och och,
In Arons hut gemist.

Digitized by Google

Wie nu verwaant en ſtout
Wie nu verwaant en ſtout,, Betrout
Op Godts genadepanden,
Och och och och och och,
Die leer', hoe dwaas hy bout.

Zo d'Opperſte ter wraak
Zo d'Opperſte ter wraak,, Ontwaak',
Zyn kerk dient zelf in 't ſtranden,
Och och och och och och,
De werelt voor een baak.

DE HEILIGE KIST BY DE FILISTYNEN.

Op den zelven toon.

Pœnam ſcelerato ex ſanguine ſumit.

Wie wil nu uit Godts blaân
Wie wil nu uit Godts blaân,, Verſtaan,
Hoe 't heiligdom te honen,
Ramp op ramp, ramp op ramp,
Den Heiden zy vergaan?

De blinde Filiſtyn
De blinde Filiſtyn,, In ſchyn
Was meeſter van Godts kiſte,

Ramp,

Digitized by Google

Ramp op ramp, ramp op ramp,
En dacht, dees ſchat is myn.

Men brengt de heilige ark
Men brengt de heilige ark, „ Te kerk,
Ja durſtze t' Asdod planten,
Ramp op ramp, ramp op ramp,
In Dagons offerperk.

By Dagon, dus ge-eert,
By Dagon, dus ge-eert, „ Elk zweert.
d' Almogentheit legt onder:
Ramp op ramp, ramp op ramp:
En d' afgodt triomfeert:

Terwyl gezang en ſpel
Terwyl gezang en ſpel, „ Daar ſchel
Den kerktriomf helpt vieren,
Ramp op ramp, ramp op ramp,
Een hoogtyt voor de hel.

De naaſte dag brak aan.
De naaſte dag brak aan. „ Zy gaan,
Om Dagon heil te wenſchen,
Ramp op ramp, ramp op ramp,
Met zulke heldendaân.

Maar wonder, wat elk zag!
Maar wonder, wat elk zag! „ Hy lag
Voor d' arke neêrgevallen,
Ramp op ramp, ramp op ramp,
Op zynen hogen dag.

Dit kerkbeelt, zo beſpot,

Digitized by Google

Dit kerkbeelt, zo beſpot „ Dees godt
Wort opgerecht van d'aarde.
Ramp op ramp, ramp op ramp.
Afgodery is zot.

Ook keert men 's uchtends weêr,
Ook keert men 's uchtends weêr „ Als eer.
Toen melde Dagons drempel
Ramp op ramp, ramp op ramp,
Zyne onmagt meer en meer.

Hy lag 'er, van zyn hooft
Hy lag 'er, van zyn hooft „ Berooft:
Hy lag 'er zonder handen.
Ramp op ramp, ramp op ramp.
Hoe was zyn glans verdooft!

De hant, die 't al vermag,
De hant, die 't al vermag „ Gaf ſlag
Op ſlag aan deze ontzinden,
Ramp op ramp, ramp op ramp,
't Geen ook de blintſte zag.

De muizeplaag verwoeſt
De muizeplaag verwoeſt „ Den oeſt,
En teert op weide en vruchten:
Ramp op ramp, ramp op ramp.
De ſikkel legt verroeſt.

Hier ſlaat een ziekte toe.
Hier ſlaat een ziekte toe. „ Wat roê!
Met ſchaamte en ſchrik te noemen.
Ramp op ramp, ramp op ramp.
Men ſchreit en ſteent zich moê.

De

Digitized by Google

De Vorſten der vyf ſteên,
De Vorſten der vyf ſteên,, By een
Gedagvaart, ſtaan verlegen.
Ramp op ramp, ramp op ramp.
Waar met de bontkiſt heen?

Men draagtze, moede en mat
Men draagtze, moede en mat,, Te Gath
Rontom de veſt met ſtaatſi.
Ramp op ramp, ramp op ramp.
Dat rout eerlang de ſtadt.

Godts gramſchap treft daar ſnel,
Godts gramſchap treft daar ſnel,, En fel,
De minſten met de meeſten.
Ramp op ramp, ramp op ramp.
Heel Gath gelykt een hel.

De heilkiſt moet weêr voort.
De heilkiſt moet weêr voort.,, De poort
Van Ekron vreeſt haar komſte,
Ramp op ramp, ramp op ramp,
En ſchreeuwt gewelt en moort.

Elk roept, met veel geſchals,
Elk roept, met veel geſchals,, Niet valſch;
Zy brengen met dees kiſte,
Ramp op ramp, ramp op ramp,
De doot ons op den hals.

Men acht geen lykgerucht:
Men acht geen lykgerucht,, Elk zucht;
Gelukkig zyn de doden.

Ramp

Digitized by Google

Ramp op ramp, ramp op ramp.
't Geſchrei ſtygt aan de lucht.

Hoe heeft zich 's afgronts liſt
Hoe heeft zich 's afgronts liſt,, Vergiſt!
Men won een' ſchat van plagen,
Ramp op ramp, ramp op ramp,
Met deze goude kiſt.

Nu ſtel de Kerk met hoon
Nu ſtel de Kerk met hoon,, Ten toon,
Een afgodt aan Godts zyde,
Ramp op ramp, ramp op ramp,
En ſteek hem naar de kroon.

Dat 's vyants hoogmoet krimp'.
Dat 's vyants hoogmoet krimp'.,, Geen glimp
Van voorſpoet zelf mag baten,
Ramp op ramp, ramp op ramp.
De Godtheit lydt geen' ſchimp.

DE TRIOMFERENDE VERBONTKIST.

Op den zelven trant.

Deus ecce, Deus.

TRiomf! triomf! My luſt
Triomf! triomf! My luſt, *Geruſt*
Met d' ark te triomferen,
(Zing triomf, zing triomf)
Wiens luiſter ſcheen gebluſcht.

Wie

Digitized by Google

Wie haar toen bergde, of niet,
Wie haar toen bergde, of niet „ Verdriet
Was Iſrel gins beſchoren,
(Zing triomf, zing triomf)
Hier 't Filiſtynſch gebiedt.

Een vreeſlyk lantgerucht,
Een vreeſlyk lantgerucht„ En zucht
Op zucht bleef haar verzellen
(Zing triomf, zing triomf)
In Dagons lant en lucht.

De Filiſtyn wert moê
De Filiſtyn wert moê „ Godts roê
Zo ſtreng, zo lang te voelen,
(Zing trionf, zing triomf)
Van herfſt tot zomer toe.

Och prieſters, hoog gewydt,
Och prieſters, hoog gewydt„ Bevrydt
Ons, roept men, van dees kiſte.
(Zing triomf, zing triomf)
Hoe raakt men haar beſt quyt?

Zy raden: zentze alleen
Zy raden: zentze alleen„ Niet heen,
Om Iſrels Godt te pajen,
(Zing triomf, zing triomf)
Niet zonder ſchultgift, neen.

Indienge laag verneêrt
Indienge laag verneêrt„ Hem eert,
Zyn hant veellicht genadig
(Zing triomf, zing triomf)
Noch u, noch Dagon deert.

Digitized by Google

Verhartge in zulk een ſmert
Verhartge in zulk een ſmert„ Uw hart,
Zelf Faro heeft tien plagen
(Zing triomf, zing triomf)
Zo wrevlig nooit getart.

De plaag, die om 't misdryf
De plaag, die om 't misdryf„ Ons lyf
En lant bederſt, ons ſteden
(Zing triomf, zing triomf)
En vorſten, alle vyf;

Die plaag, al is 't ons hoon,
Die plaag, al is 't ons hoon„ Ten toon
Gevoert in goude beelden,
(Zing triomf, zing triomf)
Met d' ark, datze ons verſchoon':

Vyf beelden, daar ons pyn
Vyf beelden, daar ons pyn„ Verſchyn',
En ook vyf muizebeelden,
(Zing triomf, zing triomf)
Een blyk, waar 't lant van quyn'.

Dees in een koffer net
Dees in een koffer net„ Gezet
Op enen niewen wagen,
(Zing triomf, zing triomf)
By d'arke, ons vloek en ſmet.

Twee koejen dan hier voor,
Twee koejen dan hier voor„ Noch door
Geen juk bezwaart, geſpannen:
(Zing triomf, zing triomf)
En die gevolgt op 't ſpoor.

Digitized by Google

Verlaat dat vee zyn lant,
Verlaat dat vee zyn lant,„ En kan 't
Ook ſcheiden van zyn kalvren,
(Zing triomf, zing triomf)
Zo treft ons hoger hant.

Dees voorſlag, wys en dwaas,
Dees voorſlag, wys en dwaas,„ Helaas,
Wort ſtrax gevolgt met yver,
(Zing triomf, zing triomf)
In 't afgodiſt geraas.

De koejen, nooit getemt,
De koejen, nooit getemt,„ En vremt
Van kalvren, daarze om loejen,
(Zing triomf, zing triomf)
Gaan heen, daar 't Godt beſtemt.

Zy treên, als die de paân
Zy treên, als die de paân,„ Verſtaan,
Ja wyzer dan die volgen,
(Zing triomf, zing triomf)
Recht op Bethſemes aan.

Geen tarwenoogſt verſcheen
Geen tarwenoogſt verſcheen,„ Voorheen
Zo blyde, als elk daar zegent
(Zing triomf, zing triomf)
* By Jeſus akkerſteen.

Daar ſtaat de wagen ſtil,
Daar ſtaat de wagen ſtil,„ Godts wil
En hogen laſt gehoorzaam,
(Zing triomf, zing triomf)
En effent dit geſchil.

* By enen groten ſteen op den akker van Jeſua (anders Jeſua, of Jeſus) den Bethſemyter.

Digitized by Google

Wie had dees dierbre vracht
Wie had dees dierbre vracht,, Verwacht?
Wie dees triomfgeſchenken
(Zing triomf, zing triomf)
Van 't Filiſtynſch geſlacht?

Men eert Godts kiſt, ontzet,
Men eert Godts kiſt, ontzet,, Geredt
Uit haar gevangkeniſſe,
(Zing triomf, zing triomf)
Met offers, naar de wet.

Men ſlagt ook 't offervee,
Men ſlagt ook 't offervee,, Zo rê,
De koejen, Godt geheiligt.
(Zing triomf, zing triomf)
Zy bragten 't branthout mê.

Nu mag het vorſtendom,
Nu mag het vorſtendom,, Weêrom
Gekeert, dees tyding brengen,
(Zing triomf, zing triomf)
Die Dagons koor verſtomm'.

Nochtans Bethſemes mag
Nochtans Bethſemes mag,, Dien dag
Niet vieren, vry van rouwe.
(Zing triomf, zing triomf)
Godts komſt eiſcht diep ontzag.

Wie 't heiligdom daar ſnoodt
Wie 't heiligdom daar ſnoodt,, Ontbloot,
Of reukloos durft begapen,
(Zing triomf, zing triomf)
Betaalt het met de doot.

Digitized by Google

De heilkiſt, weêr een plaag,
De heilkiſt, weêr een plaag „ En graag
Gemiſt, ook van Levyten,
(Zing triomf, zing triomf)
Vertrekt, daar 't Godt behaag':

Geenſins naar Efraim,
Geenſins naar Efraim „ Zo ſlim
Te Silo zelf verbaſtert,
(Zing triomf, zing triomf)
Maar Kirjathjearim.

Pſal. LXXVIII. 60, 67, 68.

Daar vint Godts kiſt terſtont
Daar vint Godts kiſt terſtont „ Den gront,
Het Godtshuis, en den prieſter,
(Zing triomf, zing triomf)
Gewettigt door Godts mont.

Daar wort geen helſch gebroet
Daar wort geen helſch gebroet „ Begroet
Van goden en godinnen,
(Zing triomf, zing triomf)
Maar Iſrels ſchult geboet.

En knielt hier op Godts helt
En knielt hier op Godts helt „ In 't velt,
Hy ſlaat met vier en donder
(Zing triomf, zing triomf)
Al 't Filiſtynſch gewelt.

Schei uit dan, wie Godts ark
Schei uit dan, wie Godts ark „ En kerk
Hoogmoedig waant te trappen,
(Zing triomf, zing triomf)
In 't harnas haar te ſterk.

Digitized by Google

Wat moetwil Godt onteert,
Wat moetwil Godt onteert,, Braveert,
Wat reuzen hem beſtormen,
(Zing triomf, zing triomf)
Zyn glori triomfeert.

MORGENZANG.

Op den toon van Mariaas of Simeons Lofzang, of van den 3 Pſalm, met 12 regelen.

Lux ſuſcitat alma.

DAar ſchuift het morgenlicht
Van 's hemels aangezicht
De duiſternis en dampen.
De dagtoorts, die nooit ruſt,
Verſchynt weêr bly, en bluſcht
Al 't nachtlicht met zyn lampen.

Al wat nu adem haalt,
In wout of weide dwaalt,
De lucht doorſnydt met pennen,
Begroet, elk op zyn wys,
Den dageraat, ten prys
Van d'almagt, dus te kennen.

d'Onzichtbre toont alom,
Is 't hart niet blint en dom,
Zich zichtbaar in zyn werken.
Hoe ryſt myn ziel zo traag!
Hoe zweeftze noch zo laag
Langs d'aarde met haar vlerken!

Hoe

Digitized by Google

Hoe ſluimert zy, helaas,
Al wakende zo dwaas,
Door miſt en damp bedrogen,
Door 's werelts liſt miſleit!
Waar Delila dus vleit,
Daar gelt het Simſons ogen.

O Schepper van de zon,
O aller lichten bron,
Verlicht myn hart, dus duiſter;
Dat 's werelts valſche ſchyn
En boze drift verdwyn'
Voor dien genadeluiſter.

Uw vier ontſteke een' gloet
Van liefde in myn gemoet;
Die nu, en al myn dagen,
Geen' ſchepſel diene, ô neen,
Maar u, myn heil alleen,
Verheff', naar uw behagen.

Och leerme uw ongunſt vliên,
Uw alziende oog ontzien,
Uw hoge vierſchaar vrezen,
U volgen, wis van tredt,
Op 't heilſpoor van uw wet,
Uit 's misdaats ſlaap verrezen.

Wek nieuwe kracht en vlyt,
Die in uw werk zich quyt',
Door 't myne nooit bedorven:
Vooral de kroon ter eer
Van 's levens opperheer,
Met ſmaat aan 't kruis geſtorven.

Digitized by Google

Hou ſtaag myn' luſt geſpeent
Van 't goet, dat ons, geleent,
Kan dag op dag begeven.
Schenk rykdom, eer en ſtaat,
Die lyf en ziel verzaadt,
Nooit endigt met dit leven.

Geleime in dees woeſtyn,
Gereet in vreugt, of pyn,
Uw hant altoos te loven.
Uw heillicht wysme klaar,
Als wolk-en vierpilaar,
Naar Kanaän hier boven.

AVONTBEDE.

Op den toon van den 104 Pſalm.

Hæc ara tuebitur omnes.

ALmogentheit, die 't al beheerſcht, wiens oog
En hant het al bereikt van 's hemels boog;
Die 't eerſte licht ontſtaakt, den dag ſtelt palen:
De zon vertrok, om andren toe te ſtralen.
Begeef ons niet: och blyf ons by, zo rê,
Als Jeſus op zyn leerlings avontbê.
De toezicht van uw vaderlyke zorgen
Beſcherme ons trou, en langer dan tot morgen.

Wanneer de ſlaap, afbeelding van de doot,
Ons leên verquikt, hoe leggenwe dan bloot
Voor allerlei gevaren! hoe onmagtig
De minſte ramp te keren! niet gedachtig
Aan goet noch bloet, ten waar miſſchien een droom

Digitized by Google

Ons

Ons dit verwart afschilderde, en met schroom.
Gedenk gy ons, terwylwe ons zelfs vergeten:
Verdadig ons nu meest, als wy 't niet weten.

d'Aartsvyant, vorst van 't ryk der duisternis,
Belaagt ons, neemt zyn' slag wel waar en wis,
Plag allerminst, daar 't alles rust, te slapen;
Doch recht niet uit, verstrekt uw kracht ons wapen,
Uw zorg ons borg, uw hemelsche englewacht
Ons lyfwacht, uw geleide ons licht by nacht,
Uw ogen, van geen sluimerzucht beschoten,
De trouste wacht des slaaps, by ons genoten.

Uw vleugel dekk', beschaduw' 't stille bedt;
Dat zelf geen droom ons store, of ons besmett';
In huis, op straat geen moortgeschrei opsteke;
Geen plaag van vier of vloet de nachtrust breke.
Hoe is dees dag, hoe al ons levens tydt
Helaas gespilt! hoe luttel u gewydt
Ten dienste! wie verstaat zyn blinde feilen?
Wie kan 't gemoet, dien diepen afgront, peilen?

Wie siddert voor uw vierschaar niet van schrik,
Die vonnis velt van ure en ogenblik?
Och laat uw gunst ons grof vergryp bedekken,
's Verlossers bloet ons zuivren van die vlekken.
Gewen ons u te zien, met diep ontzag,
Naar d'ogen, wien de nacht is heldre dag,
De duisternis zo klaar als middagstralen:
Een toom, die ons verbiê van 't spoor te dwalen.

Gedoog in 't hart geen drift van blinden lust,
Die op uw trou te los en trouloos rust;
Geen' dootslaap van de ziele, in lust verzopen,

Digitized by Google

Gereet ontzint in haar bederf te lopen.
Leer waken, naar de les van 's Heilants mont,
En wachten op den jongſten morgenſtont:
Als of dit lyf nooit voor dien dag zou ryzen,
Maar voort in 't graf, zyn ruſtbedt, wormen ſpyzen.

Dat als het lyf den glans der morgenſtraal
Op nieuw geniet, de ziel weêr adem haal',
En leve en zweef in 't licht van heil en waarheit,
Dat neêrſtraalt van uw aanſchyn, ryk van klaarheit:
Dat zelf de ſlaap uw glori dus verbrei,
Ons hoop altoos des bruigoms komſt verbei,
En 't bruiloftfeeſt, dat nimmer donkre vlagen,
Noch beurten kent van nachten en van dagen.

MOSES LOFZANG.

Semper honos, nomenque tuum, laudeſque manebunt.

'k Wensch hoger op Godts lof met myn gezang te zweven,
Die hoog, nu hoogſt verheven,
Den vyant, op myn bê,
Met ros en ruiter, fel geſlingert heeft in zee.

d' Almogende is myn kracht en zangſtof, zonder ende,
Myn noothulp in elende,
Myn heer, myn Godt: ik zal
Een bêhuis bouwen, dat zyn majeſteit gevall'.

'k Verhef den Opperſten, den Godt van mynen vader.
Verheft zyn' naam te gader.
Een krygshelt is de Heer.
Hy is, zal zyn, en was, en zo heet niemant meer.

Hy

Digitized by Google

Hy heeft al Faroos heir, te wagen opgezeten,
Met kracht in zee verſmoren.
De bloem van al zyn heir
En hopliên leit 'er toe, verſmoort in 't rode meir.

In 't grondeloze diep zynze altemaal verdronken,
Als ſtenen, wechgezonken.
O Heer, uw rechte hant
Bewyſt, wat magt en kracht de hoogſte ryxkroon ſpant.

Uw hant heeft hun, die dol, als ſtieren, ons beſprongen,
De horens afgewrongen;
Uw hoogheit al 't gewelt
Vernielt, dat hare kroon te ſtout braveerde in 't velt.

De wraak, van uw gezicht, vol gramſchap, uitgezonden,
Heeft al dien hoop verſlonden.
Geen ſtoppel kon den gloet
Ooit minder wederſtaan van enen vlammevloet.

By 't ſnuiven van uw neus kon 't zilte nat niet duren:
Wy zagen 't, als twee muren,
Steil overende ſtaan:
De baren werden ſtyf, de diepte een droge baan.

De vyant ſtoofte; volg, vervolg hen, zonder dralen.
Dit heir zalze achterhalen:
Dan koele ik mynen moedt,
Verrykt met ſchatten roofs, aan ſtromen van hun bloet.

Myn hant zal telg en ſtam van Irel met den zwaarde
Uitrojen van der aarde.
Toen joegt gy door de lucht
Den wint, uw' adem, met een ſchrikkelyk gerucht.

Digitized by Google

Zy zonken wech, als loot, al levendig bedolven
In 't graf der woeſte golven.
O Godt van 't hemelſch ryk,
Waar vint men hier om laag een godtheit u gelyk?

Wat magt, wat majeſteit is by uw' naam te roemen,
Te heilig om te noemen;
Wiens lofzang onbeperkt
Een ieders hart verbaaſt, die wonder wonder werkt?

Toen gy uw rechte hant ſlechts uitſtaakt, zo verbolgen,
Heeft d'afgront hen verzwolgen.
Gy voert dit volk voortaan,
Verloſt uit Memfis boei, haar d'oevers der Jordaan.

Uw hant leit zacht en ſterk uw kudde, om uit te ruſten,
Daar 't eeuwig zal geluſten
Uw heiligheit by haar
Te blyven met der woon. Dus loopt alrê de maar.

Die maar wil vreeſſelyk in 't oor der volken klinken,
De moedt hun ganſch ontzinken.
De faam, 't gerucht alrê
Treft Paleſtyne fel met ſchrik en hartewee.

't Zal Edoms vorſtendom verbazen in zyn ſloten.
Dan ſiddren Moabs groten.
Heel Kanaän verdwynt,
Verſmelt, als winterſneeuw, daar 't licht te ſterk op ſchynt.

Uw arm verſchrikt elx hart, aan 't krimpen, en aan 't yzen,
Dat alle haren ryzen.
De keel en tong ſlaat geen
Geluit, beklemt van ſchrik, en ſtom, gelyk een ſteen.

Tot

Digitized by Google

Tot dat het volk, dat gy verkooft ten eigendome,
Zyn' ramp te boven kome;
In 't heilryk erreflant,
Op uwen berg, uw erf, ter goeder uur geplant:

Den berg uw' groten naam ter woonftede uitgekoren,
Ten heiligdom beſchoren,
Met eige hant geſticht.
't Gebiedt des Hoogſten duurt beſtendiger dan 't licht.

Want Faro is, met koetſe en paart en oorlogsſcharen,
Geſneuvelt in de baren,
Op Godts bevel ſtrax rê:
Maar Iſrel ging droogs voets door 't midden van de zee.

HET GEBEDT DES HEEREN.

Te zingen als O zalig heilig Bethlehem.

Talia dicta dabat.

GEnadig Vader, reis op reis
Ons gunſtig horende, als uw zonen;
Wiens troon in 't hemelſch hofpaleis
Den glans verdooft van alle tronen:

Uw grote naam zy, ryk van eer,
Alom gelooft, ontzien, als heilig.

Digitized by Google

Uw ryk verſchyne ons meer en meer,
Van 's afgronts ryk en vloeken veilig.

Uw wil geſchiede, met ontzag
Gehoorzaamt, hier, gelyk daar boven.
Schenk lichaams noodruft dag op dag,
Ons eigen broot, op datwe u loven.

Schel uit gena ons ſchulden quyt:
Wy gunnen 't zelve ons ſchuldenaren.
Begeef ons nooit in ſtrydt op ſtrydt:
Maar red ons van de helſche ſcharen.

Want uw gebiedt beheerſcht het al:
Uw kracht en glori blinkt grootdadig:
't Geen eeuw noch tydt bepalen zal.
Gy hoort, gy antwoort ons genadig.

DANKOFFER,

In 't afnemen myner ziekte.

——— ——— *Grates perſolvere dignas*
Non opis eſt noſtræ.

O grote Godt, myn hoogſte goet
Door uwen zoon, die zich quam kleden
Met ſterflyk vleeſch, om met zyn bloet
Te boeten voor ontelbre leden;
Hoe quyt myn ziel, geknielt in 't ſtof,
Zich voor uw' hogen troon recht dankbaar!
Genadetroon van 't hemelſch hof,
Hoe is een worm by u ontfangkbaar;
Die vuil van Adams erreſchult,

Be-

Digitized by Google

Bekladt in 's werelts ſtinkmoeraſſen,
(Daar, keerde 't niet uw taai gedult,
De hel tot zuivringe op zou paſſen)
Zich uit dien poel, vol jammren, vint
Geredt, gereinigt, gerechtvaardigt,
Gekroont, gelyk een koningskint,
Met eer, die Jeſus zelf gewaardigt
Te winnen met zyn doornekroon!
O weldaân! ô genadeſchatten!
Gy heft wat ſlyx op 's hemels troon.
Dit 's door 't geloof alleen te vatten.
Gy boodt dit heil my niet alleen,
Maar bezigde, onder uw gezanten,
Myn' dienſt ook; dienſt uw' knecht gemeen
Met d'engelen, uw ryxtrouwanten.
Gy helpt die bootſchap van myn mont
Myn hart ter goeder ure ook heugen
Door kruis en krankbedt, zeer gezont
Voor 't beſte deel; met wint en leugen
Te dwaas, te licht helaas gepaait,
Te traag naar 't hemelſch en onendig.
'k Zie hoe de zicht des doots vaſt maait,
Geen vreugt van vrienden hier beſtendig.
z' Ontvallen my van dag tot dag.
My ſchenktge een' kroes, doch minſt van alſem.
Uw roê geeft liefdeſlag op ſlag.
O tuchtroê, ruim zo nut, als balſem!
'k Bedanke uw milde en ſlaande hant:
'k Voldanke u nooit, bermhartig vader,
Voor dat, voor dit genadepant.
Quam nu myn wil uw' wil dus nader!
Och trek myn' al te ſtegen zin:
Och ruk, maar met een tou van liefde,
Myn traagheit voort. och ſcherp my in,

Wat

Digitized by Google

Wat pyn aan 't kruishout Jesus griefde.
Dees ziekte, een nutte kruisschool, leer',
Met myn bederf, elende, en snootheit,
Myn hart besessen meer en meer
Uw goetheit, endeloos in grootheit.
Of kan om laag geen sterfly k mensch
Dien afgront, veel te diep, doorgronden,
Hier blyf myn ziel vry ('t is haar wensch)
Verbaast, verrukt, ja gansch verslonden.

Den 16 van Wynmaant, 1678.

PAASCHZANG.

Wyze van den 110 Psalm.

Agite, & lætum cuncti celebremus honorem.

HOe heilryk komt dit daglicht ons beschynen,
Het Paaschfeest van het lam, voor wiens gezicht
De schaduw van het Paaschlam most verdwynen!
Wat morgenzon verdooft het morgenlicht!

's Verlossers glans, in 't ryzen, straalt veel sterker,
Hy, 't Paaschlam, dat van zelf ter slagtbank quam,
Verlost ons van geen' Nyl, maar 's afgronts kerker,
En triomfeert, als leeuw uit Judaas stam.

Het kruislam, aan 't vervloekte hout gestorven,
Verwint den doot in 't graf, zyn legerperk.
Verrezen, schenkt hy 't heil, zo dier verworven,
Niew leven, dat nooit wechsterft, aan zyn kerk.

Nu

Digitized by Google

Nu leef met hem, leef, Chriſten, hem ter ere.
Rys, jongling, rys, ô dochter, wie gy zyt:
Rys, Lazarus, ſta op, met uwen here,
Uit 's miſdaats ſlaap, dien dootſlaap: 't is hoog tydt.

Blyftge in dat graf noch rotten, nu noch ſtinken,
Hoe zytge een lit van dat verrezen hooft?
Hoe vreeſlyk zal Godts wekbazuin u klinken,
Die Chriſtus doot, noch leven, recht gelooft!

1682.

OP HET LANTLEVEN EN DE GEZANGEN

van den Here

WILLEM SLUITER,

Leeraar des H. Evangeliums te

EIBERGEN.

Secura quies & neſcia fallere vita.

Wien luſt vernoegt en naar zyn' wenſch,
Als een geruſt, gelukkig menſch,
Zyn tydt te ſlyten en te ſluiten?
Die koom' t' Eibergen, en verkeer'
Met SLUITER, 's hemels tolk, en leer'
Zyn Bybelpoëzy van buiten.

Digitized by Google

Wien luikt het hart niet op van luft,
Die hier gewaar wort, hoe geruſt
Dees leeraar leve en onbekommert?
't Zy dat hy eenzaam hou geſprek
Met ſtommen in zyn boekvertrek;
Of zing', van boſchloof koel belommert;

Of adem ſcheppe in 't ruime velt,
Met zyn gedachten beſt verzelt.
Dees ledigheit is meeſt onledig.
Hier ſpeelt, of dicht hy dit en dat;
Of leeſt, of vout, of ſchryft een bladt;
En ſtrydt voor Chriſtus, altyt vredig.

Hier groet hy met een morgendicht
Godts zoon, het ſchoonſte morgenlicht:
Zyn middagsyver pryſt hier ſterker
De hant, die menſch en vee verzaadt:
Hier zingt hy d' avontzon te laat,
En vreeſt geen ſpook uit 's afgronts kerker.

Hier zingt hy u 't geboortefeliet
Van Davids zoon, wiens erfgebiedt
Met lyden 't helſche ryk komt farren:
Hier klimt die held ten kruisberge op:
Hier bloet zyn dootzweet, drop by drop:
Hier wyſt hem 't graflicht naar de ſtarren.

Hier toont gy 't ware Chriſtendom,
O SLUITER, dat de keel verſtomm'
Des afgronts, met zyn laſterſtreken;
En houdt den dierbren tydt te ra,
Eer die herwenſcht worde al te ſpa;
En hekelt boze zielgebreken.

Digitized by Google

Gy wyst de jeugt een veilig spoor:
Gy moedigt haar, om rustig door
Te streven, daar gy rust in 't weilant.
Gy smeedt den kruishelt zwaart en schilt,
Daar helsch geweer op wort gespilt.
't Begin en slot is 's werelts heilant.

Als gy uw zinnen spelen voert,
Zo bidtge, en dankt, en streelt, en roert,
En wint een' heilschat uit Godts bladeren.
Mariaas voeren dan het woort:
Of d' englen luistren zelfs bekoort
Naar niew muzyk van d' oude vaderen.

Nu valt de ziel, die misdaân boet,
De hemelsche genâ te voet:
Dan rystze bly en begenadigt.
Nu hygt het afgejaagde hart
Naar Jesus heilbron, slaaw van smart:
Dan juicht het, aan Godts disch verzadigt.

Zo scheit uw ziel, ook eerze scheit,
Uit dit moerasch in d' eeuwigheit,
Met haar gezang om hoog gevaren.
Dan vlecht de Maimaant rozenhoên.
't Gevogelt zingt u na in 't groen.
Hier ruischt geen wint in tak noch blaren.

De nachtegaal in 't bosch benydt
Den zangprys u, en zwelt van spyt:
Zyn toon en tongmuzyk legt achter.
De Berkel, daar hy onder 't riet
Gedoken, stroomt en nederschiet,
Geeft u gehoor, en vloeit veel zachter.

Digitized by Google

Dan ſtuift de werelt wech, als miſt,
Met haar bedrog, hoe valſch verniſt,
Voor uw gezicht. de nydt mag pruilen:
U deert geen net der boze ſpin.
Gy zout dat leven, naar uw zin,
Met ene ryxkroon nô verruilen.

De geltzucht vlamme op aardtſch genot:
Uw rykſte ſchat, uw erf is Godt.
De welluſt laat zich dwaas bekoren,
Maar gy niet, door Sirenezangk;
Terwyl geen waſch, maar d' eedle klank
Van uw gezangen ſtopt uwe oren.

O vreugt! ô deugt! ô eenzaamheit!
O *wel hem*, die dat leven leit,
Van Salomon recht wys geoordeelt!
Zinge elk dien leeraar en zyn leer,
Dien hemelſchen poëet ter eer.
Zo ſticht Godts kooi haar herders voorbeelt.

Een gulde tydt, die honig lept
Uit rotſe en ſteen, wort dus herſchept.
Geen leven quam het leven nader
Van d' allereerſte onnozelheit,
Eer 't paradys haar wiert ontzeit,
Al 't zaat de doot at in den vader.

Digitized by Google

OP DEN DRUK
der zelve
GEZANGEN.

Miſcuit utile dulci.

Eiberger akkers, milt bedout,
Grasryke beemden, welig hout,
In friſſche lucht bly opgeſchoten;
Kerktorenſpits en hoge kerk,
Gy boven al, gy ryſt aan 't zwerk,
Op SLUITERS maatgezang en noten.

De zangbeminners danken u
Met hem, die hier, van zorgen ſchuw,
In gout verſmeedt deze yzre tyen;
Hier eerſt die zoete zangen zong,
Zo lekker op een kenners tong,
Als verſche tym voor honigbyen.

Geen herderszangen, als het velt
Des Syrakuzers ons beſtelt,
Van Maro op een Roomſche wyze
Gezet; maar als 't een' herder paſt,
Die Jeſus ſchaapskooi hoedt voor laſt,
Den waren Dondergodt ten pryze.

Out Tibur hou het my te goê:
Eibergen geeft dien gront niet toe,
't Sabynſche boſch niet, noch de ſtreken,

Digitized by Google

Daar Flakkus zangkunſt ſteeg zo hoog
Tot aan de wolken uit elx oog,
Of vloeide op 't ruiſſchen van de beken.

De galm der Venuzynſche lier
Moet zwygen voor een' hoger zwier
Van zang en zangſtof, daar de koning
't Hebreewſche Godtshuis mê vereert;
In 's hemels lofgalm uitgeleert,
Als hy zyn kroon buigt voor Godts kroning.

Op zulk een dichtmaat, die beſt ſluit,
Noodt SLUITER englereien uit,
Die minzaam zyn bedryf belonken,
Waar hy alleen in 't velt komt treên.
Alleen en onverzelt? ô neen,
Om hier den englezangk t' ontvonken;

Om t' onderhouden met muzyk
Zyn' eigen geeſt en 't hemelſch ryk.
't Zy dat de zon beginn' te ryzen,
Of hoger op in 't zuiden klimm',
Of 's avonts duik' beneên de kim,
Zyn dicht rolt ſchoon op hondert wyzen.

Wien luſt dat lantwerk niet in 't licht
t' Aanſchouwen, daar het kerken ſticht;
Gewilt, geſleten van elx handen,
Gezongen, waar men Neêrlantſch ſpreekt,
En bitſe Nydt heur tanden breekt,
Die heilge dichters aan durft randen?

Dat 's net het rechte wit geraakt.
Een dicht, dat ſticht, en ook vermaakt,

Wint

Digitized by Google

Wint prys, en kort den tyd zyn vlerken.
Zo gaan Muzyk en Poëzy,
Als twee gezuſters, zy aan zy,
Om 't woort des predikſtoels te ſterken.

Men zwyg' van Orfeus kunſt voortaan:
Zyn lof begint nu af te ſlaan;
Hoewel hy bomen quinkeleerde
Uit hunne ſtreek met ſnare en tong,
Een rots gedwee en vrolyk zong,
En 't wilt zyn' wilden aart verleerde:

Men repp' van klucht noch dichters droom.
De wilde woeſtheit by den toom
Te houden onder Nederlanders,
Een ondier, en een hart van ſteen
Met zang te temmen, week te kneên,
Is SLUITERS werk, of niemants anders.

1668.

Digitized by Google

OP DEN

TRIOMFERENDEN CHRISTUS,

Vertoont in twee Triomfzangen over

zyne

VERRYZENIS en HEMELVAART

door den Heer

WILLEM SLUITER,
Predikant te Eibergen.

Diverſo ex hoſte tropæa.

ZWygt nu, Griekſche en Roomſche geeſten:
Viert met geen' Trojaanſchen helt,
Of die Troje daagt in 't velt,
Wydt befaamde zegefeeſten.
Kranſt geen Ceſars met uw dicht,
Scipioos, noch Alexanders,
Die 't al dempen met hun ſtanders,
Wat hunn' hoogmoet ſtaat in 't licht;
Daar de paarden tot aan d' enkels
Draven in het burgerbloet,
Dat den groenen lauwerhoet
Schendig ſmet met rode ſprengkels;
Daar het wrevelig Gewelt,
Los geborſten van zyn keten,
En van kroonzucht helſch bezeten,
Brieſcht en brult in 't oorlogsvelt,
Roodt van moort en nederlagen;

On-

Digitized by Google

Onderdrukte Onnozelheit,
Die om wraak ten hemel ſchreit,
Omvoert by den zegewagen;
Magt van overheerde ſteên
Legt in d'aſſche, om zich te warmen
By de kolen, onder 't kermen.
Zulk een lantplaag, op de been,
Is geen dichtſtof, waardt te loven.
Een gekroonde, een enig helt,
Die den afgront wetten ſtelt
Met zyn zege, ſta nu boven.
Heldendichters, hier is ſtof,
Om uw zangen te ſtofferen,
Ydel ſtoffen te verleren.
Zingt den Kruishelt eer en lof.
Geen triomfeeſt duurt, geſchonnen
Door de doot, by 't lykgeſchreew:
Maar het kruislam, Judaas leew,
Heeft in 't graf den doot verwonnen.
Heilzon, met het morgenlicht
Vroeg verrezen uit den grave,
Wie volpryſt u, ô gy brave?
Voor een' ſtraal van zyn gezicht
Ziet uw bô de grafwacht vlieden,
Die, als miſt en damp, verdwynt:
Maar als Chriſtus glori ſchynt,
Moet de hel den rugge bieden:
Als die helt het ongelyk
Van zyn kruisſmaat eiſcht gewroken
Aan haar wrede en zwarte ſpoken:
Als die Simſon zegenryk
Poort en ſlot van 's afgronts kerker
Breekt en bryzelt, en den nacht,
Die ons ketende met kracht,

Digitized by Google

Voert gevangen, zo veel sterker.
Kruisbelyders scheppen moedt
Voor den troon van Godt den Vader:
Want zyn zoon (wat raakt hem nader?)
Wischt hun schult uit met zyn bloet.
Dat in 't schultboek niet een regel
Nu noch onverrekent is,
Tuigt ons zyn verryzenis,
Sterkt het, als met schrift en zegel.
Adams dootschult smet en krenkt
Al zyn zaat, in hem bedorven:
Maar Gods zoon, aan 't kruis gestorven,
En herlevend, wint en schenkt
Ons niew leven, dat bestendig
Nimmer stervens pyn bezuurt,
Veilig, als Godts leven, duurt,
En zo zalig, als onendig.
Welk een zegekoets om hoog
Voert den kruishelt aan de starren!
Neen, hy blyft zo laag niet marren:
Hoger stygt hy uit elx oog,
Hoger dan de hemeltranssen,
Boven zon en boven maan,
Die nu op dan ondergaan:
Daar het licht van alle glanssen
Schoner wort onthaalt ten hoof,
Duizentduizent hemelreien
Hem ontmoeten, of geleien:
Daar hem 't verreziend geloof
Zonder endt ziet triomferen;
Hy de braafste ryxkroon spant
Aan zyn vaders rechte hant,
Cerbers, Hydren, en Chimeren
't Hoost verplettert en 't gebit,

Met

Digitized by Google

Met hun ſtaarten, met hun poten,
Die hem in zyn kruisgenoten
Durven tergen, daar hy zit.
Geen triomf zo gaafryk praalde,
Daar men goude ſchyven ſtrooit
Onder 't juichend volk; dat nooit
Naar triomfgeſchenken taalde,
Als de heilant t' zyner eer
Uitdeelt, die ons met genade
Van zyn voorbê komt te ſtade,
En zyn' Geeſt ſchenkt, min of meer.
d' Afgront ſchuimbekk' heel verbolgen:
Dees gekruiſte met zyn vaan
Voert Godts benden ruſtig aan,
Om zyn zege te vervolgen:
Om door duizent ween en doôn
Naar de rykſte kroon te ſtreven,
't Eeuwig heil van beter leven;
Zich te zetten in den troon,
Als de heilbazuin zal klinken
Al zyn leden door de leên,
Om herkleedt met vleeſch en been,
Zon en maanlicht doof te blinken.
SLUITERS dicht, dat hoger draaft
Op dees edelſte der ſtoffen,
Heeft het rechte wit getroffen:
Daar hem gene hoefbron laaft,
Geen verzierde Febusvader,
Die † d' orakelkunſt vergeet,

† Mag men Niceforus geloven, zo gaf Apollo aan Ceſar Auguſtus, naar zynen nazaat by hem vernemende, eerſt geen antwoort; doch wanneer de Vorſt in 't vragen en offeren aanhiel, dit beſcheit, dat *een Hebreewſch kint, der goden oppervoogt, hem beval naar de hel te vertrekken*: en Auguſtus zou hier op, zo 'er de zelve ſchryver byvoegt, te Rome gekeert, een groot altaar in 't Kapitool geſticht hebben, met dit opſchrift; *Het altaar van Godts eerſtgeboren*: waar van men elders geen bewys noch blyk vint. Maar het gaat vaſt, dat de duiſtere

Digitized by Google

Als een kint hem zwygen heet,
Maar een onuitputbare ader
Van het oudt en nieuw verbont.
Uit dien tym der bybelschriften,
Licht van ydelheên te schiften.
Zuigt dees bie het hart gezont;
Zuigtze niet dan bybelspreuken,
Loutre bybelpoëzy:
Daar d'aartsvaders op een ry
Blaân mê vulden, die nooit kreuken;
Daar de grote Jesses zoon
Dag op dag zyn' lust aan boette;
Als hy dezen zoon begroette,
Judaas erfvorst op den troon;
Als hy dezen Ryxvermeerder
In zyn ryxstadt, eeuwen lang
Voor den kruisstryt, met gezang
Wellekoomde, als triomfeerder.
't Was een lust voor 't hoogste koor.
Dat dien vorst met blyde wyzen
Zynen nazaat hoorde pryzen.
Al de hemel gaf gehoor:
En de juichende englescharen
Trokken op dien toon heur snaren.

1663.

en dubbelzinnige orakels der helsche geesten na Christus komste in de werelt voor het liefte zyner genade eerlang zyn verdwenen. Men verneemt hier van niet alleen getuigenissen in Hieronymus aantekeningen over Es XLI. 22, 23. en by andere Outvaders, maar ook d'eige bekentenis van Celsus, Porfyrius, en Juliaan den Geloofverzaker, gezwore vyanden des Christendoms. Ook vint men in Lukanus vyfde boek, Juvenalis zeste Schimpdicht, en Ciceroos eerste boek van de Wichlerye, dat het orakel van Delfis, voorhenen meest befaamt, in korte tyden, zo kort na Christus geboorte en daar omtrent al, begon te zwygen; by Strabo, IX, XVII, dat Apolloos kerk te Delfis hier door heel verarmt was, en dat d'eere ook afsloeg van Jupiter Ammon; en meer van het ophouden der orakelen by Plutarchus in zyn boek van deze stoffe: daar die wyze schryver zyn hooft vergeefs breekt, om de reden te vinden, en endelyk den doot der geesten, daar die godtspraak van plag te komen, haar ende toeschryft.

Digitized by Google

OP DE

BESCHRYVINGE VAN INDIEN,

Uitgegeven door den Heer

FILIPPUS BALDEUS,

Predikant te Geervliet.

Aſpice & extremis domitum cultoribus orbem,
Eoaſque domos.

BALDEUS, ryk van gloet, gelyk de zonneſtralen,
Vol yvers, als de zon, om zich aan yelen mê
Te delen met zyn' geeſt, en ſchuyv van enge palen,
Gelyk de zon om hoog, trok ooſtwaart over zee.
Gewinzucht, die van outs geen' weg vint opgedolven,
Terwylze op 't gulden vlies van 't Indiſch Kolchos vlamt,
Ontſtak zyn' yver niet op d' ongeſtuime golven;
Maar Thomas heilig ſpoor in 't grote Apoſtelampt,
Op Thomas voetſpoor quam hy d' Aſiaanſche volken
Geen dromen, als Xaveer, van 't menſchelyk vernuft,
Maar 's hemels wysheit en 't geheim van 't kruis vertolken,
Waar in 't geſlepen brein des wyſten Brachmans ſuft.
Toen zag men, hoe voor 't licht van Chriſtus heldre waarheit
De nacht des Heidendoms zich ſchaamde en ſnel verdween,
Waar hy met zulk een' glans, en meer dan middagsklaarheit,
In 's aardtryx morgenſtont hun noeſtraalde, en beſcheen.
Men zag een heirkracht (eerſt van 's afgronts liſt betovert,
En dravende met luſt als onder 's afgronts leedt)
Door Chriſtus heerſchappy en kruisbanier verovert,
Waar hy voor d' eere en 't ryk van 's werelts heilant ſtreedt.

Digitized by Google

Geen Alexanders kracht, die Porus trots bejegent,
Gemoedigt door den roof, in 't bloedig oorlogsvelt,
Mag halen by den helt, die zielen trooſt en zegent,
Zelf door de nederlaag, met liefelyk gewelt.
Maar dit geluk mogt geen Ceilon altoos gebeuren.
BALDEUS ſcheit, en keert naar 't lieve vaderlant,
Dat ook zyn' dienſt behoeft: dies alle kerken treuren,
Daar al te vroeg berooft van 's hemels afgezant.
Wat raat, om haren rou met reden te verzoeten?
Dit paſt BALDEUS zelf: en hy weet raat alleen,
Om door de pen 't verlies van zyne tong te boeten;
Een pen tot nut van elk geſneden en verſneên.
Hy geeft u Indiën in enen bondel blaren,
Tot daar de Ganges ſtroomt, naar 't leven afgebeelt.
Hy melt den aart van 't volk, gezien een ry van jaren,
En wat de gront van 't lant gewilligſt draagt en teelt.
Hy toont ook, 't geen hy zag door vlytig onderzoeken,
De veſtingen en ſteên en dorpen, net gemaalt;
En 's lants hiſtorien, uit oude en niewe boeken,
Met arbeit, overleg, en kunſt by een gehaalt.
Hier komt de Batavier met vloten aan laveren;
En wint de beurs vol gouts te water en te lant,
En leert de koningen naar zyn bevel regeren,
Met moedt en wysheit, die de hoogſte ryxkroon ſpant.
De Godtsdienſt boven al komt in dit werk te voorſchyn,
By Heiden en by Moor in razerny verkeert;
Op dat 's Verloſſers kerk met ſchoner ſtralen doorſchyn',
Waar zy met duizenden den helſchen nacht braveert.
Ook laat dees kerktrompet in 't Malabaarſch zich horen,
Met lettren, nooit voorheen in druk by ons gezien;
Op dat uitheemſche taal, de vloek van Babels toren,
Het heilig Sion bouwe, en nu ten zegen dien'.
Schep moedt, Ceilon, ſchep moedt. BALDEUS, die u ſtichtte,
Blyft u in Hollant by, en met zyn beſte deel

Digitized by Google

Gy raakt hem nimmer quyt, die u zo dier verplichtte,
En beter sterkte, dan de geur van uw kaneel.
Schep moedt, Jasnapatnam. in uw geweste en veste
Gaf hy zich niet alleen met onvermoeiden vlyt,
Maar nu te Geervliet ook geheel aan u ten beste.
Oprechte liefde bint zich aan geen plaats, noch tydt.
Wy zien hier op den dag, in 't oosten aangebroken,
Tot vreugt van al wat leeft, met aller lichten bron,
Veel geuriger voor u, veel blyder opgeloken:
Wy zien u meer verlicht dan 's morgens van de zon.
Wy zien den zegen van ons rykgelade vloten
Nu rykelyk betaalt met schatten, die niet veil
Voor 't gout van Ofir zyn, u in den schoot gegoten,
Het onbegrepen goet, der zielen eeuwig heil.
Zo kan dees leeraar niet een kerk in 't Oosten bouwen,
Maar al die kerken door veel leeraars te gelyk.
Lang moet hy 't licht, zegge elk, met zulk een werk aanschouwen,
Ten dienst van 't Vrye Lant en meest van Christus Ryk.

1671.

Digitized by Google

OP d' UITLEGGINGE DER BOEKEN VAN SAMUEL,

Uitgegeven door den Heer

FRANCISCUS BURMANNUS,

Doctor en Professor der H. Theologye en Dienaar van Godts Kerke t' Uitrecht,

Aan den Heer

JOANNES GEORGIUS GREVIUS,

Professor der Historien, Welsprekentheit, en Griekſche tale in d' Akademye der zelve stadt.

Exegit monumentum ære perennius.

O GREVIUS, geleertheits hooftpilaar,
Liet ooit met luſt myn poëzy zich horen,
Behaaglyk voor geen al te keurige oren,
(Gy moedigde ook myn' zang en luiteſnaar)
Nu wort my in uw Uitrecht ſtof geboren,
En ryſt daar, als het Domkoor en zyn toren.

De Domkerk ſtort in enen ogenblik,
Als wint haar' buik, zo groot van kracht en zwaarte,
Komt ſchudden, en 't groſlyvige gevaarte
Verwringen uit zyn leden, elk ten ſchrik:
Maar leerzucht, die te ra houdt 's levens uren,
Sticht werken, die de werelt zelf verduren.

Zo leeft uw naam onendig na uw tydt
Door ſchriften, daar geen Mauſoleen, noch Naalden

Des

Digitized by Google

Des Nylſtrooms zelfs in duurzaamheit by haalden:
Gelyk de jeugt, Minerve toegewydt,
Wat kenbaar is van Griekſche en Roomſche pennen,
Zo door uw pen, als uit uw' mont, leert kennen.

Maar Latium noch Grieken ſchreef geen boek,
Gelyk de zorg van Filadelf vertaalde;
Daar 's hemels Geeſt, die 't woort voert, nergens faalde.
Godts dwaasheit valt ons wysheit veel te kloek.
Hier wykt uw brein, met al zyn letterſchatten,
Voor BURMAN, als hy 's hemels zin leert vatten.

Uw BURMAN, uw eerwaardige amptgenoot,
In wetenſchap van Rome en van Athenen
Volleert, en zulx gewoon dien ſchat te lenen
Van Memfis, als het Godt zyn volk geboodt,
Om 't heiligdom des Opperſten te bouwen,
Poogt al 't geheim van 't beſte boek t' ontvouwen.

Hy melde daar van 's werelts wieg voorheen
Onze erfſchult, en den wandel der Aartsvaderen,
En Moſes wet, en waar in Moſes bladeren
Der vadren hoop en 's werelts heil verſcheen.
Hy ſtelde in 't licht de Rechters, dappre helden,
Die Iſrels Staat hanthaafden, of herſtelden.

Nu wachte ik van die hant veel lichts voor 't werk,
(Want zy gelykt zich zelve altoos in yver)
Waar in de ſchacht van Godts geheimnisſchryver
Vier Vorſten ſtelt ten ſpiegel voor de Kerk;
Twee rechters, die den ringk der rechtren ſloten,
Twee koningen, met balſem eerſt begoten.

Hoe vint men daar die rechters op den ſtoel

Digitized by Google

Van 't heilig recht zo ongelyk hun zonen!
Hoe draait, hoe drukt die laſt der koningskronen!
Hoe worſtelen regeerzucht, nimmer koel,
En achterdocht, en haat, en hooffsche lagen,
En welluſt en verdriet, als ſtorremvlagen!

O zoon van Kis, wiert Eli en zyn glans
Door groter licht van Samuel verduiſtert,
'k Zie door uw kroon zyn Staatgezag ontduiſtert.
Maar och hoe keert, hoe droevig keert de kans!
Uw zalfkruik wykt voor Davids olihoren,
En 't erfryk, hem in ewigheit beſchoren.

Wat krygshelt, by Plutarch in top gevoert,
Ontfing een' groet op zynen zegewagen,
Als David na die reuzenederlagen!
Maar ſnode min, bevrucht van ramp, beroert
Ook Davids huis, en ſticht 'er moorttonelen,
Als Pelops zaat de moortrol plag te ſpelen.

Hier ſtroomt een zee voor BURMANS groten geeſt,
Waar uit hem luſt ook Staatgeheimeniſſen,
Als Tacitus te boek ſtelt, op te viſſen,
Maar 't oogmerk van Godts wysheit allermeeſt,
En 't hoog beſtier van d'almagt, t' openbaren
In zulk een reex van tienmaal twalef jaren.

Hier poogt hy ſtaag, gelyk een' herder paſt
Van Chriſtus kooi, elk leſſen in te ſcherpen,
Die voor Godts troon al 't menſchdom nederwerpen;
Toont, hoe de hel vergeefs hier tegens baſt,
Verheft de deugt, verbetert zielgebreken,
Die Godt om hoog naar zyne ryxkroon ſteken.

Dit

Digitized by Google

Dit 's wetenſchap: dit 's Ariadnes draat,
Om 't hoogſte lot en goet in Godt te vinden:
Dit 's oordeel, recht bequaam ſcherpziende blinden
Te leren, hoe de Godtgeleertheit baat
By talen vint, en Joodtſche Schriftgeleertheit,
En Talmud, vry van dromen en verkeertheit.

Ik ſchiet te kort: myn toon valt hier te laag.
Gy, GREVIUS, voorzien van ryker ader,
Die Cicero, welſprekens groten vader,
In zuiverheit herſtelt, en ruim zo graag
Heſiodus, Homeer hebt ingedronken,
Als zy hunn' geeſt aan al de werelt ſchonken;

Kom heuſch, ai kom myne onmagt hier te hulp;
Help my uw' vrient, dien Bybeltolk, bekranſſen
Met eenen krans, hem waardig, ryk van glanſſen:
Een' eerkrans van olyf, die roos en tulp
In glans verdove, en al de pracht der hoven.
Want Godts gezant verkondigt vrê van boven.

Wat onbeſcheit helaas, wat helſche liſt
Zoekt burgerkryg zelf in Godts ſtadt te voeren,
De Kerk, Godts huis, door huistwiſt te beroeren,
Om 't vrêverbont? ô vreemde ſtof van twiſt!
O kerkverdriet! ô al te domme driften!
Verdient men zo veel haats met vredeſchriften?

Verdient die vlyt voor hoge Schole en Kerk
Dat knibblen, dat misduiden, daar de waarheit
(Geen grontleer) elk niet toeſtraalt met heunklaarheit?
Een misſlag zelf, gegiſt, gezien in 't werk,
Dat duizenden verplicht met ewig voordeel;
Eiſcht eer en gunſt van een beſcheiden oordeel.

Digitized by Google

Olyfblaân vlecht myn Duitſche poëzy
Den vrêgezant BURMANNUS, of laurieren,
Om zyn triomf, na ſtrydt om vrê, te ſieren;
Triomf, behaalt op 's afgronts razerny,
Die 't heilig bladt, van waarheit nooit verbaſtert,
Bekladt, en valſch misbruikt, of gruwlyk laſtert.

De hemel gunn' dien Leeraar zo voortaan
De ganſche Kerkhiſtori te voltrekken,
En wil zyn' tydt, met uwe jaren, rekken;
Dat niemant aan zyn werk de hant mag ſlaan,
Zo onbequaam 't geweezen ſpoor te houden,
Als Faëton, of Ikarus, by d' Ouden.

OP HET WERK VAN DE WEDERGEBOORTE,

Uitgegeven van den Here

CORNELIUS BOSCH,

Predikant in 's Gravenhage.

Nova progenies.

WEêrgeboorte, 't wichtig ſtuk,
Dat Godts zoon den leraar leerde,
Die, hoewel geen onbekeerde,
Noch niet kende zyn geluk:
Weêrgeboorte, 't grootſte wonder
Van geſtaltewiſſeling,
d' Eêlſte ſtaatverandering;
't Schoonſte werk van d' almagt, onder

Digitized by Google

Zo veel werx, niet zonder diep
En verbaast ontzag te reppen:
Daar de Hoogste komt herscheppen,
Ruim zo heerlyk, als hy schiep:
Daar wat Adam heeft bedorven,
Wort gebetert, wort herteelt,
Naar des tweden Adams beelt:
Daar wat levend was gestorven,
Vry van stervens noot, herleeft:
Daar stokouden, grys van haren,
Frissche moedt in hoge jaren,
Kracht noch schoonheit nooit begeeft:
Daar de jeugt zich zelf leert haten,
Kruissen, doôn haar' wil en wensch,
Met haar vleesch, dien ouden mensch,
Goet en bloet en al verlaten:
Daar d' aaloude dichtkunst geen
Man en vrou herschept in bomen,
Bloemen, vogels, visch, of stromen,
Dier of ondier, slang of steen;
In een' mensch of dier geen godtheit;
Maar Godt menschen ruim zo wis
Vormt naar zyn gestaltenis,
Anders boos van aart, vol zotheit:
Weêrgeboorte wort helaas
Traag van 's menschen brein begrepen,
Scherp, als Nikodeem, geslepen.
's Werelts wysheit valt hier dwaas.
Menig Christen mist hier ogen,
Kent zich zelven veel te spa:
Menig droomt van Godts gena,
Los, en jammerlyk bedrogen.
Maar wie graag den zin verstont
Van 't geheim, zo nut, als wichtig,

Digitized by Google

Let, hoe leeraar Bosch voorzichtig
En getrou, als Christus mont,
Elk dat heilgeheim leert vatten,
Op den predikstoel, en hier
In zyn Godtgeleert papier,
Vol van ryke hemelscharten.
Hy vertoont u d'eedle vrucht,
In Godts boezem zelf voldragen,
Niet geboren zonder vlagen
Van veel ween, en zucht op zucht.
Hy geleitze door herboorte
By Godts hant, de hel te sterk,
Uit de werelt in de kerk,
Door de kerk in 's hemels poorte.
Hy ontdekt met tonge en pen
't Niewe schepsel, met zyn leden,
Hart en hartstogt, zin en zeden,
Wil en wit, dat elk het kenn';
d'Afkomst, moeder, broêrs, en vader,
Schat en schoonheit van het kint,
Dat om laag geen' vader vint,
En zyn vruchtbaarheit te gaden.
Hier verneemt men 't heilig zaat,
't Woort, daar Godt van outs mê teelde
Vrucht, die nooit zyn oog verveelde
Met haar goddelyk gelaat.
Hier is melk, om op te queken,
Om te koestren Godts geslacht,
Dat het groeje in moedt en kracht,
Onverschrikt en onbezweken.
Zalig leven, overbly,
Overzalig, waar een Saulus
Dus verandert in een' Paulus,
Zulx dat hy niet meer is hy!

Za-

Digitized by Google

Zalig lot van een' Zacheus,
Dus herboren door Godts Geest!
Hy mag dat geboortefeest
Vrolyk vieren, met Mattheus.
Slaat men deze les niet ga,
Voedt men d' oude zielgebreken,
Och dan sterft de ziel, versteken
Hier van troost, van heil hierna,
Ewig, endeloos verloren,
En veel nutter nooit geboren.

1681.

OP

d'AFBEELDINGE

VAN EEN

CHRISTELYK PRINS,

Vertoont in den CI Psalm door den Heer

CORNELIUS TRIGLANDIUS,

Dr der H. Godgeleertheit, Predikant in 's Gravenhage,
Directeur van den Heere Prinse van Oranje,

Aan ZYNE HOOGHEIT opgedragen,

En vertaalt door Mr

JAKOB DEIM, Rechtsgeleerde.

Sic itur ad astra.

NOoit beelde Xenofon, of Plinius, naar 't leven
Een' Prins zo deugtzaam af in Cyrus, of Trajaan,
Als TRIGLAND, naar 't ontwerp op ewig zuivre blaân
In DAVIDS harpgezang en voorbeelt hem gegeven.

Dit

Digitized by Google

Dit draaft hen bei voorby, en al wat d'Ouden ſchreven;
En wyſt den jongen Vorſt zyn voorzaats heldenbaan.
Dank hebbe DEIM, waar dit in 't Neêrduitſch wort verſtaan
Want waar elk Vorſt gezint dit voorbeelt na te ſtreven,

Wy zagen niet alleen den luiſter nooit verdooft
Van 't heldenryk ORANJE, als Neêrlant zich belooft,
Maar al de Razerny, ten afgront uitgeborſten,

Getuchtigt en geboeit door 't zegenryk gebiedt
Van Davids, die elk mint, en bly naar d'ogen ziet.
Een Vorſt, die Chriſtus dient, mag heerſchen over Vorſten.

1666.

OP
d'AANLEIDINGE
TER
LEERE DER WAARHEIT,

Op een nieuw uitgegeven door den Heer

THADEUS DE LANTMAN,

Dr der H. Theologye en Chriſtus Dienaar
in de Kerke van 's GRAVENHAGE.

Aan de zelve Kerk.

Tu condita mente teneto.

Haldeew, Egiptenaar, en Griek, en Latyniſt,
Door wetenſchap verdwaaſt, ſloeg jammerlyk aan 't dolen,
En broeide een vuil gebroet van afgoôn in zyn ſcholen,
Om ydle dromen door veel ſchoolkrakkeels geſpliſt.

De

Digitized by Google

De ware Godt, gekent in 't bladt, dat nergens miſt,
(Dien onwaardeerbren ſchat, en yder niet bevolen)
Geeft wysheit, voor nature en haar vernuft verholen,
Waar door men hem behaagt, en vlyt noch tydt verquiſt.

Dank Godt dan, Haagſche Kerk, door eigen licht en klaarheit
Gezien, gelyk de zon: dank LANTMANS Leer der Waarheit,
En dien u van zyn' dienſt. Beſchietge uw leraars wit,

En vint gy 't hoogſte goet, in dit papier te zoeken,
Zo zeg vry, dat geen boek van hondertduizent boeken,
Die d' Outheit meeſt verhief, zo dienſtig was als dit.

OP HET ZELVE BOEK.

WAg LANTMAN in dit werk niet billyk LANTMAN heten?
Dit 's Waarheits akkerbou. men zie hem ploegen, zweten,
Met leſſen uit Godts mont bezajen al dees blaân,
Die al de wysheit van Athene en Rome tarten.
Voldraagt dit zaat zyn vrucht in 't velt van vrome harten,
't Verrykt Godts korenſchuur met onbederflyk graan.

1678.

Digitized by Google

OP DE NASPORINGE van het RECHT der OPPERSTE MAGT van HOLLANT en WESTVRIESLANT,

Beſchreven door wylen den Heer en Mr.

DIRK GRASWINKEL,

Ridder, Heer van Holy, enz.

Argumentum ingens.

WAt baat het, dat de leew van Hollant fors en fier
Zyn klawen repte ter zee met magt van waterhelden,
Die lyf en leven voor de vrye zeevaart ſtelden,
Zo binnen in zyn' tuin de moetwil, een woeſt dier,

's Lants oppermagt braveert? manhafte Batavier,
Die lantplaag dient gekeert, of 't zoude uw welvaart gelden.
Maar ſtredenze ooit met lof, die zulke monſters velden,
GRASWINKEL ſtreeft vooruit in 't velt van zyn papier:

Die, lang gewoon met tonge en pen voor 't recht te pleiten
Van den Veneetſchen Staat, en alle majeſteiten,
En vrye zeen, dit voor zyn leſten arbeit ſpaart;

En na zyn doot noch eert 't gezag van Hollants Staten.
Zo dient men d' overheit tot heil der onderzaten.
Zo weegt een ſchryfpen op de deugt van 't oorlogszwaart.

1667.

OP

Digitized by Google

OP HET TWEEDE DEEL

van wylen des Heren

DIRK GRASWINKELS

NASPORINGE

van het

RECHT der OPPERSTE MAGT.

Abſint inani funere næniæ.

[redacted] Sterflot, ydle vrees van zieken en gezonden,
Wat rechtge weinig uit, al valt gy 't lyf te ſterk!
GRASWINKELS geeſt beſchiet in dat bekrompen perk
d'Onſterflykheit,* zyn wit, van eew noch tydt geſchonden;

Houdt ewig aan zyn' vlyt al 't vaderlant verbonden;
Ja ſticht zich nu noch een gedenkzuil in dit werk,
Die 't marmer overtreft in onze Haagſche kerk;
En ſpreekt door ſtom papier veel meer dan duizent monden.

Hollander leer hier Godt in d'aardtſche magt ontzien,
En ruim zo braaf u zelf dus dwingen en gebiên,
Als harder boejen met uw zwaart in ſtukken kerven,

Geſmeedt voor lant en zee van Franſch en Britſch gewelt.
En gy geleerden, leert van dezen letterheit
Op zyn Veſpaſiaans al ſtaande heerlyk ſterven.

1673.

* Volgens die ſpreuk, *Nemo ignavia factus immortalis.*

Digitized by Google

OP DE

STICHTELYKE POEZY

van den Here

MARTINUS BEEKMAN,

Procureur en Notaris in 's Gravenhage.

——— *O laborum*
Dulce lenimen!

Die laakt nu hooffschen ſtyl, of 't pleithof met zyn driften,
En al wat in den Haag by 't penwerk gaat in zwang?
Men lette op BEEKMANS ſpoor, en ga dien zelven gang,
Om nut gebruik van 't Hof en misbruik wys te ſchiften.

Dees, als zyn ſchrander brein met vlyt en nette ſchriften
De pleitrolle en het recht gedient heeft dagen lang,
Verquikt zyn' geeſt, en ſticht ook andren, met gezang.
Zegt, Ariſtarchen, zegt, wat valt 'er in te ziften?

't Verheft geen dromen, maar der goden Godt, en vloeit,
Gelyk een *beek*, of ſtroom, die 't paradys beſproeit:
't Volgt Davids harpgezang en goddelyke tonen.

Zo ſtapt men beſt van 't Hof in Franſche en Duitſche kerk,
En zingt met ene ſtem, al 't hofgewoel te ſterk,
Die Godt met zyn' laurier op 't hoogſte feeſt wil kronen.

1670.

OP

Digitized by Google

OP DE BYBELSCHE GEZANGEN,

Gerymt door M.

LAURENS BAKE van WULVERHORST.

——— *Carminibus vincet nec Thracius Orpheus,*
Nec Linus.

U zwyge Flakkus lier en Pindarus, gewoon
Zo hoog te draven, dat d'aaloutheit ſtaat verwondert.
De dichters winnen 't ver, die 's hemels Geeſt afzondert,
Ten dienſt van 't hemelſch hof, ge-eert, waar Amos zoon,

Of Moſes heil bazuint met enen blyden toon,
Of Habakuk met kracht van 's Hoogſten gramſchap dondert,
Of Sion droevig treurt, van Babel uitgeplondert.
Maar wie vertolkt ons dit in Neêrlantſch dicht zo ſchoon?

Die prys komt BAKE toe. Schoon menig geeſt hier wakker
Naar doelde, hy ſchoot mis: de rechte zwier ontbrak 'er:
Hebreewſche ſtyl miſſtont de Nederduitſche ſpraak.

Wie niet verzeilen wil op klippen, noch op banken,
Van Onduitſch, of quaat Duitſch, en harde baſtertklanken,
Die volg' dees poëzy, gelyk een heldre *baak.*

1675.

Digitized by Google

Aan den

Hoogedelen en Welgeboren Heer

FREDERIK VAN DORP,

Heer van Maasdam, Lit der Hollantſche Ridderſchap, Balju en Dykgraaf van Rynlant, Curateur der hoge Schole te Leiden, enz.

Serus in cælum redeas.

Rynlants toeverlaat, en luiſter van Maasdam;
Hoe luſt uw' geeſt, door zorg noch arbeit afgeſleten,
(Daar Hof en Staat en Kerk en hoge School van weten
Te ſpreken, u ter eere en uw' befaamden ſtam)

Te tarten met een' gloet, die hoger oorſprong nam
Veel geeſten, die Parnas beklimmen, datze zweten;
Te ſtreven naar geen kerk van Febus, vol poëten,
Maar recht als Simeon in Salems tempel quam!

Uw ouderdoms gedicht dient al de jeugt ten voorbeelt.
Noch vinde ik iet in 't werk, het welk myn hoop veroordeelt,
Den tytel van een' zang, uw' Zwanezang, alleen.

De zwaan groet eens de doot al zingend met verlangen:
Maar yder hoort zyn' luſt aan zulke lofgezangen
(Dat 's myn niewjaarwenſch ook) veel jaren achter een.

Den 3 van Loumaant 1676.

Digitized by Google

OP DE ZWEEDTSCHE NEDERLAGEN in den jare 1676.

Diſcite juſtitiam moniti, & non temnere Divos.

Roeit Vrankryk Nimroth noch in 't roven en vernielen,
Dat Zweden dus bekoopt te water en te landt?
't Gewelt, dat andren viel op 't lyf, houdt nergens ſtant;
Verlieſt hier ſtadt op ſtadt, en daar zyne oorlogskielen,

* Ryxappel, * Zwaart, en * Kroon, met duïzenden van zielen,
In zee geſlingert, als gegrepen van Godts hant,
Verbrant, geſpronyen, of verovert, of geſtrant.
De wraak des hemels ſtapt het onrecht op de hielen:

Dat druipt die 't brouden zelfs in d' ogen met veel pyn.
De Zweedt, die oorlog queekte in vrêbemiddlaars ſchyn,
Spreek' nu met ernſt om vrê, geleert door oorlogsplagen.

Maar Neêrlant, onlangs van de hoogſte magt verneêrt,
Door Tromp, zyn' zeehelt, in de Zont weêr triomfeert,
Terwyl die naam alleen een oorlogsvloot kan jagen.

* De dry grootſte oorlogsſchepen, gevoert by d' Opperhoofden der Zweedtſche vlote.

OP

Digitized by Google

OP

DAVIDS PSALMEN,

In Nederduitsch dicht vertaalt

door den Heer

SAMUEL VAN HULS,

Eerste over de Klerken van Hollant en West-vrieslant ter Griffie van de Generaliteit.

Et ipse facit nova carmina.

HOe ydel klaagt de mensch, die veel te traag, te spade
Zyn tydt gebruikt, als viel hem 's levens tydt te kort!
De tydt, die, zo 't hem zelf aan zorg noch wysheit schort,
Een ewigheit, vol vreugt, verwerft van Godts genade.

Men lette, hoe VAN HULS zyn jaren hou te rade,
Tot eedle werkzaamheit van hoger Geest geport.
Wat wint hy daar een prys, een' krans, die nooit verdort!
Hoe komt hem dag op dag en uur op uur te stade!

Zyn pen dient al den dag den Staat, nooit moê van vlyt;
En vint nochtans, als tolk van Davids zangen, tydt,
Om met een vloejend rym den zin zo net te treffen,

Dat elk mag twyflen, of zyn bywerk of zyn werk,
Zyn drokke of ledige uur sta hoger te verheffen,
Zyn dienst meer waardig zy voor 't Hof, of voor de Kerk.

1682.

WEL-

Digitized by Google

WELLEKOMST

van den Eerwaarden Here

GUILIELMUS SALDENUS,

In den dienſt der kerke van 's GRAVENHAGE.

Coëant in fœdera dextræ.

O Haagſche Kerk, myn welluſt en myn laſt,
Hoe melt myn dicht, als op dees hoogtyt paſt,
Met hoger toon uw heil, niet laag te ſchatten,
Zytge anders zelf bequaam uw heil te vatten?
SALDENUS komt (met een gemene ſtem
Gewellekoomt van ons Jeruſalem,
Ons Iſrel, daar de ſtammen altyt woelen
Rontom den Vorſt en zo veel rechterſtoelen)
Ter goeder ure u trooſten na veel ramp.
Dit licht ſchynt door, veel blyder na den damp
Van kerkverdriet en droeve misverſtanden.
Gewenſchte ruſt is meer en meer voorhanden.
Nu ruim den Haag, ô kerktwiſt, boze peſt:
Vertrek, ga door, van hier naar 't helſche neſt.
Het luſtme een wys met heldre vrêtrompetten
Op 's leraars komſt en uw vertrek te zetten.
Geen Amſtelkerk alleen gaat loflyk voor:
Wy kiezen ook met luſt dat vredeſpoor.
Wat plaag beroert Godts huis! wat byſtre dwerliug!
Men deelt noch eens, op 't rollen van den terling,
's Verloſſers kleedt en nadelozen rok.
Men ſtookt geſchil en overbittren wrok
Om 't kruisbloet zelf, dat Godt en menſch bevredigt,
Om 't vrêverbont, dat lyf en ziel verdedigt

Digitized by Google

Voor 's hemels wraak. O jammer! ô verwyt!
O kerkschandaal! Volhardt dees broederstryt,
Wat kans is hier om ooit te triomferen?
Zou Salem in een Babel dus verkeren,
Aartsvyanden van 's hemels eer ten schimp,
Die stouter hier op lastren met een' glimp?
Zoo winnen wy, * als twee Thebaansche broeders.
Dat keer' de zorg des groten Albehoeders.
SALDENUS, een pilaar van 't kerkgewelf,
Beproeft door last t'Enkhuizen en te Delf,
Befaamt door tong en pen, door vredeschriften,
Die dommekracht van heilgen yver schiften;
SALDENUS lang gewoon zo wys, als vroom,
Den yvergeest, dat moedig paart, in toom
Te houden, eer het los rukke, en geslagen
Aan 't hollen, niet ontmoete als ramp en plagen;
SALDENUS, zulk een waardig vredepant,
Helpt Leraars en Gemeente door een' bant
Van eendragt en bescheidenheit verbinden.
Hy stelt te leur de hoop der twistgezinden,
Schikt alles in de rechte plooi door vrê,
En brengt, gelyk een duif, 't olyfbladt mê.
Hy haat krakkeel om spreekwyze, of om zaken,
Die 't grontgebou des Christendoms niet raken;
Pryst liefde meer dan weetlust, als het merk,
Dat Christus beelt best uitdrukt in zyn Kerk.
Nu, Broeders, nu eendragtig aangespannen,
Om 't kerkgeschil ter kerkdeure uit te bannen,
Den Vredevorst te dienen in zyn leên:
Nu rustig om den vrêtriomf gestreên.
Men sluit' geen vrê met lasteraar, noch ketter,

Ver-

* Als Eteokles en Polynices, beide te gader in 't lyfgevecht gesneuvelt. Zie Statius heldendicht, Euripides treurspel van deze stoffe, en Erasmus over het spreekwoort, *Cadmea victoria.*

Digitized by Google

Verbaſteraar van Godts onfaalbre letter;
Met werelt, noch met hel, die onvermoeit
Haar onkruit zaait, en by ons twedragt groeit;
Met ongeloof, noch boze kerkgebreken,
Die Jeſus noch aan 't kruis naar 't harte ſteken.
Dees oorlog dure altoos voor 's Heilants zaak.
Geen Michaël ſluit vrede met den Draak.
Dus vinden wy in Godts belofte en bladeren
Veel eer ons heil, dan 't heil der oude vaderen:
En 't leven paart veel beter dan de mont
Godts wetgeboôn en 't niewe heilverbont.
Kom, Leraar, ons in 's hemels raat beſchoren:
Uw komſt verbly' het hoogſte koor der koren:
O amptgenoot, zyt overwellekom.
Queek heilig vier in 's Heren heiligdom;
Geen offervier, dat vreemt is, daar het roken
Zo vreeſlyk wort aan Arons zoons gewroken.
Bedwing met reên de ſcheurzucht, die haar' drift
En toeleg loos verbloemt met ſchyn van Schrift
En Godtsdienſt. Keer verwaande tempelſchennis,
Die 's levens boom verſmaadt om 't ooft der kennis.
* *Vang zielen*, die tot ewig heil gebragt,
Die *wysheit*, haar te kloek, die hartejagt
Bedanken: red en rukze uit helſche klawen,
Die los vergaan, of trooſteloos verſlawen.
Bie ons de hant, gelyk uw yver plag,
Om Jeſus door een hemelſch echtverdrag,
Van zynen Geeſt en 't kruisgeloof geſloten,
Een ſchone bruit, als een der ſpeelgenoten,
Te leveren. Hy zeegne van om hoog
Uw zielwacht met zyn albewakend oog;
Schenk' niewe kracht en ſchouders tegens laſten,

* Naar den inhoudt der Inleidingpredikaatſie over Salomons ſpreuk; *Wie zielen vangt, is wys.*

Digitized by Google

Die zelf de kracht van Engleſchouders paſten;
En weigre u nooit zyn noothulp, daar de ſtrydt
De glori van zyn' naam is toegewydt.
Wat wachtge na veel dienſten voor betaling,
Daar zelden ruſt en vrolyke ademhaling
U wert vergunt? ons Veltheer kroon' zyn' knecht,
Die voor zyn Kerke en kruisbanieren vecht;
Geen krans, die ras verwelkt is, (dat 's myn wenſchen)
Geen gaaf noch gunſt, geen lof noch loon van menſchen.

1677.

WELLEKOMST

van den Eerwaarden Here

HENRICUS TROYE

In den Kerkdienſt van

's GRAVENHAGE.

Exſpectate venis.

Yt welkom, drymaal wellekom,
O TROYE, ons kerkgenoten.
Kloek wachter van Godts heiligdom,
Draag lang hier onverdroten
Dien kerklaſt, u geen' niewen laſt;
Met heil, als by uw' arbeit paſt,
Van boven milt begoten.

Wat ſtadt ontfangt u met dien groet?
Zo groot, als u voorhene

Nooit

Digitized by Google

Nooit groter ſteên dus zyn ontmoet;
Al 't vaderlant in 't klène,
's Lants recht-en raatſtoel, kracht, en lof,
De ziel des Staats in 't Statenhof
En onzen Vorſt allene.

Maar och wat vintge ook in den Haag,
Dat d'ogen zal vervelen!
Veel dertle vreugt, ons droeffſte plaag,
De weelde op haar tonelen,
De goutzucht, door geen gout verzaadt,
De ſtaatzucht, om een' hoger ſtaat
Nooit moê haar rol te ſpelen.

't Slaapzuchtig vleeſch, al roept men ſterk
Hier tegens, heeft geen oren.
De pracht der werelt ſmet de kerk.
Wie kan die zielpeſt ſmoren?
Hier wort u zelden ruſt vergunt:
Uw laſt valt zwaar, gelyk de * munt
Voor 't heiligdom verkoren.

Dees ſtadt, ô TROY, ſchoon onbemuurt,
Eiſcht ſtrydt van zeên en zinnen,
Die langer dan voor Troje duurt.
Wat raat, om 't velt te winnen?
De werelt ſterkt zich met de hel,
En vleit, of dreigt, nu loos, dan fel.
Elx vyant ſchuilt van binnen.

Nu hulp gezocht hier boven, dat

* De Sikel des heiligdoms wort by de Hebreewſche Leraars, en de meeſten, hen volgende, eens zo zwaar van gewichte en prys geacht, als de gemene ſikel; by anderen voor ten' ſikel gehouden, die wichtig was, en in 't heiligdom ſteets bewaart, een gewichtmate voor al d'andere verſtrekte.

Digitized by Google

Godt zelf zyn zaak verdedig';
Met moedt, gesterkt door 't heilig bladt,
In ledigheit niet ledig:
Volhardt in 't stryden met gebeên:
Vooral, vooral om vrê gestreên,
Al valt dees tydt onvredig.

Godt zelf verstrekke uw schilt en loon,
Uw zielwacht onder 't waken,
Uw kracht, en raat, en rykste kroon,
Uw vreugt, in druk te smaken.
Hy lere ons, leraars van zyn huis,
Op Christus spoor, en Christus kruis
Getroost, ons zelfs verzaken.

1682.

GROETE

van den TEEMS

AAN DE VECHT,

Over d' Inwydinge van den Here

ARNOLDUS MONEN,

tot Leraar der Kerke van den

HARDENBERG.

Ille regit dictis animos, & pectora mulcet.

OP, myn zangluſt, nu niet traag:
Over zee nu, door den Haag,
Naar den Hardenberg getogen,
Van de Teemsbrugge en haar bogen:

Van

Digitized by Google

Van den Teems, met Karels vlag
Veel te trots op zeegezag,
(Daar al 't ryk vergaart in Londen,
Minst nu door den brant geschonden)
Naar de Vecht, die zacht van stroom,
Maar geen boei gewent, noch toom,
Van 't gewelt der roofgedrogten
Zich zo braaf heeft vry gevochten;
Toen dat Monster, dol van spyt,
Koevorden zo dra ging quyt,
En die vesting, niet te dwingen,
Met * haer sterkte quam bespringen.
MONEN was 't, die kunstig zong,
Wie den tweden Python dwong.
MONEN, d'eer van ons poëten,
('t Heugtme, en zal my nooit vergeten)
Vlocht dien helt een' zegekrans,
Eeuwig groen en ryk van glans.
MONEN, zoet op poëzye,
Nooit verzaadt van lekkernye,
Daar leerzuchtigen voorheen
Rome om zochten, of Atheen,
Wort tot Leraar ingehuldigt;
Wensch op wensch vermenigvuldigt
In de Hardenberger kerk,
Dat het klinkt tot boven 't zwerk.
't Leest 'er langs de Vecht; en 't water
Schynt te luistren naar 't geschater.
O wat zegen volgt eerlang!
MONEN, met triomfgezang
Somtyts in den aâm geschoten
Na den last, hem nooit verdroten,
Voert den schrik voor Hollants vlag
Naar den ondergaanden dag,

* Het water.

Digitized by Google

En dien Franſchen Lantvrybuiter,
Met den Watervoogt de Ruiter;
Kroont, herwinnen wy de Graaf,
Rabenhooft noch eens zo braaf;
Kranſt Oranje met laurieren,
Vol van goddelyke zwieren.
Noopt zyn' geeſt een minneluim,
Hy weidt in die ſtof zo ruim,
Dat een vlucht van nachtegalen,
Op de heuvels, in de dalen,
Nazingt op zyn' minnetoon;
Zy alleen, zy ſpant de kroon.
Maer wat heil, als voor elx oren
Zich die kerktrompet laat horen;
Al die ſchat van 't heilverbont
Zich ontvout door MONENS mont!
Wie verſmaadt de blyde bootſchap
Dan van 's hemels bontgenootſchap?
Waar die ſtof zyn' geeſt vervoert,
Blyft geen ſteenrots onberoert.
Hy recht meer uit dan Amfion,
In den bou van 't heilig Sion.
Wilde dieren volgen hem,
Meer dan Orfeus lier en ſtem.
Zielen, die genaloos quynen,
Schraal en dor, gelyk woeſtynen,
Luiken op, Godts naam ten prys,
Als een hemelſch paradys.
Wakker, MONEN, quyt u wakker.
Val aan 't bouwen van Godts akker.
Prop zyn korenſchuur met graan.
Hou by tydts en t' ontyde aan,
Om de ſteegſten zacht te dwingen.
Kloekſte van myn lerelingen,

Leer

Digitized by Google

Leer uw meesters over 't hooft.
Leer de bruit, aan Godt verlooft,
Kuisch en overschoon van binnen,
Aller vorsten vorst beminnen.
Leen dien eedlen bruiloftstoon
David af, en Davids zoon.
Bou Godts hut met Memfis schatten.
Zie met lust aen duigen spatten,
Wat de hel daer tegens bout.
Waak, terwyl zy onraat brout.
Straf de werelt, vol verkeertheit,
Met ootmoedige geleertheit.
Dien de Kerk voor schilt en zwaart.
Tem gedrogten, helsch van aart.
Want ons koning en aartsherder
(Hou slechts moedt, en eisch niet verder)
Sterkt zyn knechten van om hoog;
Reikt ons toe van 's hemels boog,
Milt en vaardig in 't belonen,
Bei zyn handen, vol van kronen,
Vol van schepters, ruim zo schoon,
Als een muur- of burgerkroon.
Wist ik Jesus oorlogshelden
't Hoogste zegefeest te melden!
Neen, dat Simon my vervang',
d' Enigste eer in maatgezang
Van myn Haagsche dienstgenoten,
Met geen hoefnat milt begoten,
Als de Griek Simonides;
Maer gelyk naar 's meesters les
Cefas draafde, heet van yver.
'k Span myn snaren nu niet styver.

Te Londen den $\frac{1}{11}$ van Herfstmaant, 1674.

Digitized by Google

BRIEF

van den Here

SIMON SIMONIDES,

Predikant in 's Gravenhage,

Aan den Dichter, zynen amptgenoot.

TRouhertig Amptgenoot, tot onbekende perken,
Of met den naem bekent, tot overzeesche Kerken
Volgt u myn hert en pen, wees vrolyk, daer gy zyt,
Ik swom ook naer u toe, was niet de plas te wydt.
Doch wensscht gy te verstaen, soo ver van ons gesseten,
Wat of hier ommegaet, ik doe 't u kortlyk weten.
Het is hier, als het was: den Haeg staet, daerse stont;
En al de vrienden door Godts goedtheit zyn gesont.
Het lieve vaderlant begint zich weer te reppen,
En ruimer adem door Oranjes Vorst te scheppen.
Hy leeft, hy staet, hy wint, behouden in het vier,
Het heil was ons, al staen de lauweren wat dier,
Te diep in bloet gedoopt, in 't bloet der braefste helden:
Dit blaetje viel te nauw de namen hier te melden,
Myn pen in heldenstof geheel ook onbewust.
Wat andre dingen raekt, ei lieve zyt gerust.
Uw broederen staen pal, om met hun taje nekken,
Soo kloek, als onvermoeit, den kerkenploeg te trekken.
De dienst is wel bekleedt, behalven dat uw stem,
Soo seer gewenscht, niet klinkt in ons Jerusalem.
Uw suster Anna laest geboeit met liefdezeelen,
Denkt dat haer nimmermeer die bandt en sal vervelen.
Godt laet het soo geschiên. Hier hielt myn zang schier op:
Maer wacht gy noch wat nieuws? hier kryt een jonge pop,

Of

Digitized by Google

Of popje: luister toe. ô blyste maer van allen!
Uw lieve huisvriendin is in de kraem bevallen,
En laet de wereld sien een braven jongen zoon,
Soo gaef van lyf en leên, van aengesicht en koon,
Als immer oog besag; van daeg ten doop geheven,
Een jongen Samuel. Godt doe hem lang beleven
Dien kostelyken naam. soo groeit uw huisgesin.
Geluk, heer vader, met dit wenschelyk gewin.
Ik heb in vaders naem, uw plaetse gaen bekleden:
(Ik bidde, neemt het wel, en zyt 'er mê te vreden)
Doopvader was ik ook met handt, en wensche meest,
Dat uwen Samuel gedoopt zy met Godts Geest.
Gy siet, hier was noch veel op dese vreugt te seggen:
Doch dwingt my d' enge tyt de penne neêr te leggen.
Voor 't lest, eerwaerde vrient, vaer wel, en zyt gegroet.
Wy sien ter goeder tydt u weder te gemoet.

21 Aug. 1674.

BRIEF

aan den Heer

SIMON SIMONIDES,

Predikant in 's Gravenhage.

——— ——— *Quas dicere grates,*
Quasve referre parem?

NA dat ik Godts gezant verstrekte 's Lants gezanten,
Ontzag voor onzen Heer dit hof poogde in te planten,
Ten dage door zyn' mont tot zynen dienst gewydt,
Ontsloot ik uw papier. Op hoe bequaam een' tydt!

Digitized by Google

Ik hygde noch, bezweet en afgemat van yver.
Gy kent dat paart, en hoe 't nu zachter draaft, dan ſtyver.
Ook was 'er Naſſauſch bloet, dat in de kloosterkerk
Ons zitplaatſe eertyts naaſt, te Windſor in het Perk
Nu ruſtig draaft te paarde, als of het wou verzaken
Zyn ſexe, zeker als d'onwaardtſte niet te laken;
En minſt in 't Engelſch ryk, der vrouwen paradys.
Maar wat verquikte my ('t gedy' Godts naam ten prys)
Een aangename groet van vrienden en vriendinnen,
Onſcheidbaar, ſchoon de zee ons ſcheit; van hart en zinnen!
En hoe bequam vooral uw Duitſche poëzy
Myn' afgeſloofden geeſt, by zulk een lekkerny
Verſmaânde nektar en ambroos, en waar de goden,
Die hier beneden gaan te feeſt, elkandre op noden!
Wat meldde uw minzaam bladt al goets, eerwaarde Heer,
Myn ampt- en laſtgenoot, en boezemvrient, en meer!
De vrienden wel gemoedt: den Haag noch overende
Gebleven, toen d'orkaan, met ſchrikkelyke elende,
Op kerken, nu ſlechts puin, op dorpen en op ſteên
Zo fel aanbulderde, of de jongſte dag verſcheen:
's Lants eer zo braaf herſtelt in een gevecht zo bloedig:
Oranje in 't aanzicht van den nydt zo wys, als moedig,
En ſchootvry door Godts zorg voor zwaart en donderkloot,
Veel meer dan Pelcus zoon, in 't aanzicht van de doot:
Myn' dienſt getrou bekleedt van alle onze amptgenoten:
Myn zuſter 't huwlyxpak aanvaardende onverdroten:
Myn lieve bedtvriendin in 't kinderbedt zo wel
Gelegen op haar' tydt van enen Samuel:
Waar op uw zegen 't hart der blyde kraamvrou ſterkte,
Uw hant door 't merk van Godts verbont myne afkomſt merkte,
Gy voor my inſtont in 't beloven aan de Kerk.
De Hoogſte zy gelooft, (zyn goetheit kent geen perk)
Zy endeloos gelooft. Hy laat' zyn' kruiskerk waſſen
Door aanwas van myn huis, en domple 't kint in plaſſen

Van

Digitized by Google

Van Chriſtus heilig bloet. Wat heilwenſch zende ik nu
Uit Brittenlant te rug? wat zegen wenſche ik u,
In 't afzyn dier verplicht door d'eer, van u genoten?
De Hoogſte zeegne door gewenſchte huwlyxloten
U altyt milder, met uw waarde bedtgenoot,
Of ſcheitze 'er uit? zo dale in uw Mariaas ſchoot
Die zegen ruim zo milt: zy zie u overgrootvaâr:
En 's Gravenhaag in rou betreur' heel ſpade uw dootbaar.
Hoe ſprong myn hart van vreugt, u ziende op myn gebedt,
(Dat weet d'alwetende) in het krankbedt leſt geredt!
Hoe wenſche ik ſtaag u met ons broedren weêr t'aanſchouwen!
Wat baatme dit uitheemſch geweſt met zyn landouwen
Zo ſchoon alom te zien? of Karels prachtig hof,
Waar voor de moortbyl zelf den eerſten Karel trof?
Of Londen met zyn brug, paleizen, kerkgewelven,
Veel trotſer na dien brant, een werelt op zich zelven?
Of langs den Teemskant hier den kriſtalynen vliet,
Die als Meander ſpeelt, voorby zich zelven ſchiet?
Of Windſor, daar de ſtroom de groene en vette weiden
Der vlakke landen net van 't blaaw gebergt komt ſcheiden;
Niew Windſor, ver het Oudt verdovend met zyn faam;
Daar koning Eduward, de derde van dien naam,
Heel Vrankryk voor zyn deugt en dapperheit dê ſidderen,
En d'Orden, zo befaamt; van zyn Sint Joris ridderen
Invoerde, toen zyn zorg * twee koningen daar hiel

* Kamdeen melt in zyn Britanje, dat koning Eduward de derde, geboren te Windſor (daar een vlek niet verre weſtwaart af legt, nu *Old Windſore* met recht genoemt) niet alleen het ſchone kaſteel daar verbetert, en op een niew gebout, en de ridderlyke Orden van de Kouſſebant (Sint Joris, dien verzierden Heilig, en van Baronius zelf voor een zinnebeelt gehouden, als een' beſchermer der oorlogshelden, in die tyden toegewydt) ook daar heeft ingeſtelt; maar ook Jan, koning van Vrankryk, en David, koning van Schotlant, op enen zelven tydt aldaar gevangen in zyn gewelt hadde: ruim zo geloofwaardig hier in, als Polydorus Vergilius, een uitheemſch ſchryver der Engelſche zaken, van een ander kaſteel ſprekende, daar de koning van Schotlant in zou bewaart zyn. Men wil te Windſor de plaats noch tonen, daar beide de koningen gevangen zaten: hoewel andere hiſtoriſchryvers ook niet melden, dat de Schotſche koning verder dan in den Tour te Londen, of dat de

Digitized by Google

Gevangen, die zyn moedt te ſterk in 't harnas viel;
Daar elk nu toeſchiet, om den ſpiegelſtryt verwondert,
Als klein en grof geſchut met geen bloetſpilling dondert?
Of Etons wyze ſchool, * een koninklyk geſticht,
Dat onzen † Guldemont zo zuiver gaf in 't licht;
En wat noch braver 'd' eer van Karels troon verdedigt,
Met Neêrlants vryen Staat ter goeder uur bevredigt?
Ik mis myn vrienden, 'k mis myn allerwaardſte pant,
De ziel van myne ziel. O myn geboortelant,
En gy, ons Salem, was myn trou hier ooit geſleten,
Zo moet myn rechte hant zich zelve los vergeten.
O edel 's Gravenhaag, voor Britſch en Franſch gewelt
Door wonderdaân beſchermt, en meeſter weêr in 't velt
Geworden door de kling van 't heldenryk Oranje!
O grote Zaal, verſiert met vaan by vaan van Spanje!
O Beekje, dat zo klaar door duinzant nedervloeit!
O Vyver, die ververſcht van 't Beekje, 't Hof beſproeit!
O Hollantſch Hof, ô Boſch, Voorhout, en Haagſche Tempen,
Voor ewig groen, en in geen Stixpoel ooit te dempen,
Na Zuilichems gezang, en wat ik gaarne dien'!
Wanneer gebeurtme u met myne ogen weêr te zien?
Noch ziet myn hoop, al valt der heren boek wat duiſter,
Eerlang dien blyden dag aanbreken, ryk van luiſter.
Terwylge my, en ik dien dag zie in 't gemoet,
Blyf Godt, dien gy verheft, uw lot en hoogſte goet.

Op Southly by Windſor den $\frac{11}{21}$ *van Oogſtmaant*, 1674.

de Franſche elders als in de zelve ſtadt, in 't paleis des Hertogen van Lankaſter, gebragt is. Immers dat zy beide (d' eerſte gedurende het beleg van Kalis, d' ander na de veroveringe van die ſtadt en geen klein deel van Vrankryk, in gedenkwaardige veltſlagen overwonnen) gevangens op enen tydt waren, met Filips, des Franſchen konings zone, van dezen dapperen Eduward, d' eerſte over de tien jaren, d'ander ruim vier, of omtrent vyf jaren lang, wort niet alleen by Polydoor en Baker en andere Engelſche ſchryvers verhaalt, maar ook by du Cheſne, een' Franſchman, in zyne Engelſche, by Buchanaan in zyne Schotſche, by Paulus Emilius, Froiſſart, en anderen in hunne Franſche hiſtorien.

* Geſticht van koning Henrik den zeſten, wiens beeltenis in ſchilderye daar noch te zien is.

† Den Outvader Chryſoſtomus, nergens zo net en zo ſchoon in 't Grieksch uitgegeven, als te Eton van Savilius; wiens ſchildery en grafſtede daar ook vertoont wort.

BRIEF

Digitized by Google

BRIEF

Aan de Weledele Jongkvrou

CORNELIA PAAUW

van ACHTIENHOVEN.

Gemilt bedaude roos van 't vruchtbaar ACHTIENHOVEN,
Gelyk een fenixbloem in Hollants tuin te loven;
Verrykt met geur en glans van allerhande goet,
Dat zelden zich zo veel in enen menſche ontmoet;
Om deugt, die myn gemoet verplicht houdt, als een wonder
Van gunſt en weldoens luſt, my t'eren in 't byzonder,
Zo lang myn adem duurt, myne ogen 't hemelſch licht
Aanſchouwen: 'k ſchoor gewis te kort in mynen plicht,
Indien myn bladt van hier u ophiel te begroeten,
Het welk uw heuſcheit ſtaag zo minzaam plag t'ontmoeten.
Vlieg hene, myn papier, door vleugels van den wint
Gedragen over zee, en ruſt niet, eerge vint
Ons oude Gravenhof, nu 't hof der vrye Staten:
Die zich op Gideons en 's Heren zwaart verlaten,
Daar Midian voor vlucht, ſlus meeſter ſchier van 't lant;
En onlangs heel vernoegt ontfingen den Gezant,
Die t'huis bragt uit Berlyn zo wellekoom een bootſchap
Van 't Keurhof, weêr gedient met d'oude bontgenootſchap.
Ga, offer mynen dienſt zyn meeſte zorge en vreugt,
Zyn enige afkomſt, die in 't bloejenſt van haar jeugt,
Terwyl de braafſten, van haar minne om 't hart bevangen,
Vaſt quynen zonder hope, of ſmelten van verlangen,
Der zielen heilant eert met onbevlekte min.
Dit lei den grontſlag eerſt, myn waarde hartvriendin,

Der

Digitized by Google

Der onverdiende gunſt, myn' Kerkdienſt toegedragen,
Myn leſſen (uw vermaak) van 's hemels welbehagen,
En ſedert hoog in top gerezen op dien gront,
Toen d' eer my toeviel u te ſpreken mont aan mont.
Hoe groeje ik in deze eer! hoe ryſt tot aan de ſtarren
Myn arbeit, zo die ooit uw ziel wat holp ontwarren
Van 's werelts Labyrinth! waar was myn zorge en zweet
In 's Heren akkerbou zo nut, zo wel beſteedt?
'k Bedankme van dien tydt, en volg by kans in 't roemen
Den Kerkhelt, die zyn' roem nu dwaas, dan wys kon noemen.
Maar wachtge liever, hoe 't my hier ga, te verſtaan?
'k Hou in dien lantbou op een' andren akker aan.
Ik meſt den ſchralen gront der harten; dryve 'er 't kouter
Van 's hemels wetvloek door, indienze trots en ſtouter
Weêrſtreven 't hoog bevel; bezaai met hemelſch zaat
De voren, dat, naar 't viel, of ſlecht, of ſchoner ſtaat;
En poog den dorenſtruik van ſnode hofgebreken,
De diſtels, die ons met vermaak dies t' erger ſteken,
Te ſmoren: doch beklaag myn traagheit met verdriet,
Als 't onkruit in myn ziel noch diepe wortels ſchiet.
Komt Godts Genadegeeſt op d' akkervrucht geregent,
Het werk blyft, hoe gering, niet altyt ongezegent.
Gebeurt het my dan uit te ſpannen na dien laſt,
('t Gebeurtme hier wat meer dan in den Haag, daar 't paſt
Te ploegen dag en nacht) dan luſtme, ſtil gezeten
In 't eenzaam boekvertrek, my zelven te vergeten,
Te weiden in een' beemt van Duitſche poëzy.
Ik ſtaamle ook Britſche ſpraak: maar dit komt langſaam by,
Daar zelden 't Neêrlantſch hof de taal ſpreekt van Britanje.
Ik krans met heldendicht de krygsdeugt van Oranje,
Of dank myn' amptgenoot, of wenſche een' vrient geluk
En luſt met zulk een' laſt, of trooſte een anders druk.
By wylen vaart myn hart met d' ogen hier uit ſpelen,
Doch minſt in Karels hof en blyde ſpeeltonelen.

Ganſch

Digitized by Google

Ganſch Londen, met zyn pracht, verbaaſtme na dien brant.
Te Windſor was 't een luſt 't gebergt en vlakke lant
Van 't bergkaſteel te zien. te Richmont onlangs zagen
Myne ogen een gezicht zo ſchoon, als nooit myn dagen.
De dorpen, daar omtrent, lanthuizen, ruim zo ſchoon,
De lantſtroom, het ſieraat en heil van deze kroon,
Hier heuvels, daar een dal, in 't hogen en verdiepen,
Verdoven Zeuxis kunſt, hoe luidt de Grieken riepen.
O Schepper, denke ik dan, terwyl myn oog verdwaalt,
O aller lichten bron, daar zulk een glans uit ſtraalt;
O oceaan vol goets! hoe luſt het u by vlieten
In 't werkſtuk van uw hant u zelven uit te gieten!
O Engelſch paradys! verſtontge flechts uw heil!
Blies die voorwint uw moedt niet op, gelyk uw zeil!
En ſloot gy d' ogen niet voor 't licht van 's werelts heilant,
Zo vroeg, zo heilryk doorgebroken in dit eilant!
Nu wort de rykſte ſchat des hemels los geſpilt:
En ſtelde 's werelts weelde en welluſt zich ooit wilt
By onze Hagenaars ten toon op haar ſtellazje,
Hier ſpeeltze ruim zo dwaas en ſtout haar perſonazje.
Is dit niew Londen, en vergrypt het zich dus grof,
De ſtadt, die door haar vier neêrſtorte in aſſche en ſtof?
En ſtrekten wy zo korts elkandere oorlogsroeden,
Zo ſtreng gegeeſſelt, dat de wonden nu noch bloeden?
Zaagt gy die blintheit hier, van Godt verlichte maagt,
Om wie en wiens gelyk den Haag my meer behaagt,
O luiſter van uw ſexe, eêl bloet van d' eedle PAWEN,
Hoe zou dat ſchyngoet met zyn' valſchen glans verflawen,
Verſtuiven voor uw oog, verdwynen heel tot niet,
By 't niew Jeruſalem, beſpiegelt in 't verſchiet,
Met ſtraten van fyn gout, zo klaar als glas, en muren
Van jaſpis, die zo lang, als d' ewigheit, zal duren!
Gelukkig leeftge, die uw levens morgentydt
Den koning van die ſtadt zo wys hebt toegewydt.

Digitized by Google

Gelukkig was de dag, die u aan d' Amſtelſtromen
In 's levens vrolyk licht eerſt zag te voorſchyn komen.
En vierde ik ooit met luſt dat heilryk jaargety,
(Een zegen voor den Haag, en eer van 't ſcheepryk Y)
Ik zie dien blyden dag eerlang weêr aangebroken,
En voele alrê myn' geeſt van zangluſt opgeloken.
Al zat ik duizentmaal zo verre van der hant,
Te Londen niet alleen, in zulk een Engellant,
Als dit is, overſtroomt van rykdom en van weelde,
Zo milt, als myn gemoet voorheen zich nooit verbeeldde,
Maar hoog in 't zuiden, daar een onbewoont geweſt
Verbrant van hitte, ſlechts gedrogten baart en meſt;
Al zworf ik eenzaam in de hardt bevrozene oorden,
Daar 't ewig ſtormt, en huilt, en buldert uit den noorden,
De lucht vol nevels hangt, de zon op ſneewjagt ſtuit,
Al reisde ik ooſt en weſt, en heel ter werelt uit;
Die dag, vol zegens, ſtont myn poëzy te vieren,
En hier ontbrak 't haar nooit aan groene dichtlaurieren,
Te vlechten, naar de kunſt, tot een' geboortekrans.
Rys bly, gewenſchte dag: kom voor dien morgenglans
Van deugt en wysheit vry van druk en damp te voorſchyn.
O licht der Haagſche jeugt, dat lang uw klaarheit doorſchyn',
Dat ſpade uw avont vall'. Hoe wenſche ik u den ſchoot
Vol heils uit enen mont met myne bedtgenoot!
Hoe wenſche ik om een koets, als daar * d' Athener 't koren,
By Naſo wydt en zydt van ſtrooit in d'akkervoren;
Of wieken, als Dedaal gezwint van Minos ſtrant
Heenvoeren door de lucht naar zyn geboortelant!
Hoe gaat myn zegenwenſch dees lettergift te boven,
En wat myn egaas hant in Wynmaant uit de hoven
Noch opleeſt hier en daar, en ſtrengelt onder een!
Indien myn wenſch uw' tydt kon rekken hier beneên,
Dan keerde uw jaargety, met overvloet van vreugde,
Ruim zo veel jaren, als daar Neſtors brein van heugde.

* Triptolemus.

Maar

Digitized by Google

Maar dit 's uw minſte zorg, al zou geen onweêrs vlaag
Verſtoren al dien tydt: uw geeſt zweeft niet zo laag,
Vergaapt zich aan geen' droom, noch damp, te ras vervlogen;
Maar ſlacht de zonnebloem, van 't zonnelicht bewogen,
Zoekt onwaardeerbaar goet in Godt, der zonnen zon,
Der zielen ewig heil, der zaligheden bron.
Hy leſch' dien zieldorſt: hy verryke, hy verzade
Uw ziel met haren wenſch, den ſchat van zyn genade;
En kroonze in ſchoner dag, gelyk een hemelbruit.
Daar hoort men englezang: daar heeft myn heilwenſch uit.

Te London den $\frac{1}{8}$ van Wyumaant, 1674.

Aan de Hooggebore Vrou,

Mevrou

ISABELLE van NASSAU,

Gravin van ARLINGTON, en Dame d'honneur der koninginne van Groot Britanje.

IUweel van Stuarts hofpaleis,
Aan onzen Staat en zeven Landen
Op niew door lang gewenſchten peis
Verbonden met Oranje banden:
Zo myn vrypoſtigheit misdoet,
U biênde een ſtaaltje van myn ſchriften,
De heuſcheit van uw eêl gemoet
Vervoert haar door geen quade driften.
't Behaagde uw aandacht, laag in 't ſtof
Voor 's hemels troon geknielt, voorhenen
My, als een bô van 't hemelſch hof,
Met 's Lants Gezanten, 't oor te lenen.

Digitized by Google

Uw minzame aanſpraak, ſedert my
Bejegent, wekte in my verlangen
Om, met myn Duitſche poëzy,
Dees blaân, vol leſſen, eerſt ontfangen
Van Hollantſche oren, nu en dan
Hier van uw hant te zien gefleten.
De heerlykheit en adel van
Geen Chriſtens zorge te vergeten,
Het heil der ziel wort hier ontvout,
Die wereltſch goet geen' naam gewaardigt
Van heil, en Godt voor ogen houdt,
Door Jeſus kruisbloet gerechtvaardigt.
'k Vertoon haar koninklyk geſlacht,
Haar' rykdom, luiſter, en vermogen,
Op 't heerlykſt na deze eeuw verwacht,
En traag gezien van ſterflyke ogen.
Haar wysheit wykt geen' Salomon.
Haar ſchoonheit en ſieraat verdoven
Geſtalte en pracht van Abſalon.
Haar kracht gaat Simſons kracht te boven;
Haar ſpys (het vleeſch van Godt den Zoon)
Alle Iſraëls woeſtyngerechten;
Haar ſtoet (de troonwacht van Godts troon)
De helden, die voor David vechten.
Wat ryxpaleis, vol weelde en ſchat,
Verwacht haar komſt! noch nooit geſchonden
Door brant, die zulk een koningſtadt
Zo dra, zo droef verwoeſte, als Londen;
En onlangs van uw aardtſche goet,
Vergangbaar goet ſlechts, en uitwendig,
Niet weinig zette in aſſche en gloet.
't Verlies van 't huis, zo onbeſtendig,
Getrooſtge u licht, Mevrou, indien
Uw ziel in 't licht van 't ander leven.

Dat

Digitized by Google

Dat hof om hoog eens krygt te zien.
Zy plag hier minſt om laag te zweven;
Maar ſteeg met luſt tot boven 't zwerk,
Daar 't hoogſte goet haar' wenſch verzadigt.
Dus eerde uw jeugt ons Haagſche kerk,
Met licht van boven begenadigt.
Daar ſtreefde uw deugt vele andren voor.
Hier houze op ſteile en gladde wegen
In 't ryxhof dat godtvruchtig ſpoor;
En zie haar' rykſten huwlyxzegen,
Een ſchone dochter, tot Godts eer
Opluiken in haar lentedagen:
Terwyl de zorg van uwen heer
Des konings troon helpt onderſchragen.
Leef lang, zo eêl van bloet en aart.
Begunſtig 't lant van uw geboorte.
De roeſt vare in 't moortdadig zwaart,
De roeſt in 't ſlot der oorlogspoorte.
Dat 's uw heer broeders wit en wenſch.
Zo keren twee paar vrêgezanten
Naar wenſch, tot vreugt van menig menſch,
Wat vloeken zich hier tegens kanten.
Zo triomfere uw ziel by Godt,
Der vrêgezinden luſt en lot.

Te Londen in Wynmaant, 1674.

Digitized by Google

Aan den Edelen Heer

JOAN SIX,

Heer van Vromade, Outſchepen der ſtadt Amſterdam.

Quæ tibi, quæ tali reddam pro carmine dona?

GEleerde Six, ô tong aan 't Y
En oog van Neêrlants poëzy,
Ook oog en tong van 't heilig recht;
Wien d' Amſtel tweeſins lauren vlecht,
Als d' eer der geeſten van uw' tydt,
Apol en Themis toegewydt:
Ik aangemoedigt door 't verhaal
Der onverdiende gunſte, en taal,
Van my gevoert, zocht mont aan mont
U zelf te ſpreken, op den gront,
Daar Amſterdam uw wys gezag
En ſtaatzorg niet ontberen mag,
En Vrankryx krygsluſt noch braveert,
Van zulke heren geregeert;
Maar vont myn ongeval en kruis
Aan uwe deur, myn' wenſch niet t' huis.
Hoe ryk wort nu die ſcha geboet!
Gy zent my, met een' heuſchen groet,
Den zangberg in uw' Muiderberg.
Die melt uw inborſt zonder erg.
Daar kenne ik Six, daar zie ik hem:
Daar hore ik aan des dichters ſtem
Den toon van een verheven geeſt:
Die onbezorgt en onbevreeſt,

De

Digitized by Google

De ruſt, nooit recht van Seneka
Beſpiegelt, vint in Godts gena;
't Vermaak zelf in 't vermaak veracht,
Den ſlaaf van blinkend ſlyk belacht,
En hoger, dan de ſtaatzucht zweeft,
Naar onvergangbre kronen ſtreeft.
Gelukkig leeft hy, die dit vat,
Daar Midas treurt om al zyn' ſchat.
Hoe quyt ik my, dus hoog verplicht?
Een dankbaar pant verſtrekk' myn dicht;
Dit lykdicht ook, maar met een' wenſch,
Beſtemt van menig hondert menſch,
Dat Six, die op onſterflyke eer
Ook na de doot vlamt, noch veel meer
Ons van die leſſen ſchenke, en niet
Als ſpa zyn leſte wit beſchiet.
Indien myn weêrgaaf ſchiet te kort,
En ruim zo ſlecht gerekent wort,
Als Glaukus kreeg van Tydeus zoon,
Gy weet, hoe d'Outheit ook haar goôn
Uit onmagt eerde met een hant
Vol graans, in ſtê van wierookbrant;
En zelf Apollo (zo de kunſt
Geloof verdient, die 's vaders gunſt
Van outs heel nô t'ontberen plag)
Hoe ryk van luiſter en gezag
Hy op Parnas ten reie gaat,
Een arme dankgift niet verſmaadt.

1676.

Aan

Digitized by Google

Aan Mevrou

KATHARINA VAN ZYPESTEIN,

Vrou van ZWIETEN en

OUT HAARLEM.

Zie hier, Mevrou, myn zangen;
Die 't minſte der waardy,
Zynze u iet waardt, ontfangen,
Met rym en maat, van my.
De ſtof zal 't werk verheffen;
Uw geeſt en ſtem, gewoon
De zangmaat net te treffen,
Verbeteren myn' toon.
Wat zal uw Godtsdienſt geven
En heilige aandacht? Gaat
Die met muzyk dus zweven
Naar 't hemelſch hof, dan laat
De galm zich lieflyk horen
In Godts alhorende oren.

1679.

OP

Digitized by Google

OP DE

HEERLYKHEIT MARQUET,

Toen de Hoogedele en Welgebore Vrou,

Mevrou

PETRONELLE,

Gebore Barones van WASSENAAR, Douariere VAN DER MYLE, Vrou van Marquet, Bakkom, Alblas, Bleskensgraaf, enz. my aldaar onthaalde.

Ille terrarum mihi præter omnes
Angulus ridet.

ZEgenryk MARQUET, juweel der Heerlykheden;
Wel waardig, dat Hertaing zyn Vlaamsche Heerlykheit
Hier (a) quam verplanten, u met haren naam bekleden,
Wiens luister door uw' glans verrykt is en verspreit:
De helt Hertaing, die waardt gekranst met lauwerbladen,
U eerst holp brengen door zyn eerste trouverbant
Aan 't huis van VAN DER MYLE, in ridderlyke daden
En Staatgezag beproeft ten dienst van 't vaderlant:
Ik waar ondankbaar, ('t wiert my van myn hart verweten)
Z In-

(a) De Heer Daniel van Hertaing, vermaart als leste Gouverneur van de Staatsche bezettinge in het befaamde Oostende, en sedert Lt Generaal van 's Lants ruiterye, (eerst getrout aan vrou Kornelia van der Myle, dochter van Heer Adriaan, President in den Hove van Hollant, namaals hertrout aan vrou Leonora van Hennyn, zuster des Graven van Bossu) verworf door byzondere gunst der Heren Staten van Hollant en Westvrieslant, ziende op zyne treflyke dienften, en goederen, in Hollant gelegen (waar onder Marquet uitmuntte, gekocht van den Grave van Arenberg) dat hy tot een' ingeboren dezer landen, en in de Hollantsche Ridderschap wiert aangenomen; en deze Heerlykheit Marquet mogt laten noemen, naar den naam van een andere in Vlaanderen, van hem verlaten. Zie Flemings Beleg van Oostende, Baudartius Geschiedenissen, IX, 6, en de Hollantsche Kronyk, van Gouthoeven uitgegeven: die zich echter vergist, het Vlaamsche Marquet, omtrent Ryssel gelegen in Henegouwen verplaatsende.

Digitized by Google

Indien ik, door 't genot van veel vermaax verplicht,
Uw deugt en heusch onthaal quam onheusch te vergeten,
Niet eerde, naar myn magt, met dank- en lofgedicht.
Hier hoefde ik Flakkus lier en kunst, die Tibur loofde,
Of Maroos lantgedicht en goddelyken toon,
Die aller landen roem met Latium verdoofde.
Gy spant, naar myn verstant, in Hollant nu de kroon.
Waar heft myn zang eerst aan? waar vinde ik hier een ende?
Natuur en kunst heeft al het keurigste uitgezocht,
En milt aan u besteedt, waar ik my kere of wende,
Als aan een meesterstuk, in al zyn leên volwrocht.
't Zy dat ik wandel door uw net geplante dreven,
Die langer dan myn oog bykans bereiken kon,
Met kruin en groene lok tot aan de wolken zweven;
Uw lindelaan, te dicht voor d'ogen van de zon:
Of gasla, welk een pracht, by kenners waardt te roemen,
En geurig velttapyt in blyder jaarsaizoen
De zinnelyke mai hier weven moet van bloemen,
Schakeren in uw' tuin, en spreiden onder 't groen:
Of in uw boomgaarden myn zinnen voere uit spelen,
Daar puik van lekker ooft gezicht bekoort en mont:
Of my verlustige in uw schone lustpriëlen,
Op 't water ruim zo schoon, als ergens op uw' gront:
Of op uw' vyver lett', verspreit in zo veel vyvers,
Door duinnat staag ververscht; daar 't leeft van baars en snoek
En karper; niet geproeft, genut met zo veel yvers
En lust, als nu en dan verschalkt met net en hoek:
Of in uw vruchtbre wei, rontom aan alle kanten
Zo open en zo ruim voor d'ogen, adem haal':
Of in bosschazje, die de plantlust wist te planten
Tot voordeel en gerief, genoeghelyk verdwaal':
Of in uw duinen, dus uitspannend, ryde uit jagen;
Daar 't schuwe duinkonyn verrascht wort van den hont,
En levendig gesleept ten offer aan den wagen.

Wat

Wat vyant doodt zo wis, die zo voorzichtig wondt?
Ik hoef van al 't genot des duingronts niet te reppen,
Al schynt die dor en schraal; terwyl uw jagt, niet moê,
Daar 't jagtrecht zeewaart loopt, een zeelucht lust te scheppen.
Of dryst naar 't Haarlemsch Hout, of gins tot Alkmaar toe,
Ik zwyg van Lenen, hier verheven; van uw zwanen
En zwaanrecht, dat zo ver in 't meir weidt met haar nest;
Van uitzicht over 't lant, vol dorpen, uit uw lanen,
De schoonste in Hollant van het Zuidt- en Noortgewest.
Wat uitzicht! wat verschiet, zo fraai aan alle zyen!
Wat weide- en boschtoneel! wat wellust voor 't gezicht,
Van vee, van vogelvlucht, van korenlanderyen!
O lantvermaak, gy laat myn' geest niet ongesticht.
Gy toont myn ziele alom den Schepper in 't geschapen,
Die onuitputbre bron, die zee, onendig diep,
Van schoonheit en van schat. hy drukt het heerlyk wapen
Van zyne almogentheit op alles, wat hy schiep.
Daar weet uw hooftgebou, MARQUET, ook van te spreken,
Uw Slot, aan 's hemels dienst godtvruchtig toegewydt.
En waar toe zo veel schoons begaapt in andre streken?
Hier vinde ik, hier alleen, 't geen alles overschrydt.
Niet om uw brede graft, noch ruime en ryke zalen,
Noch net gebou, en waar de boukunst trots mê prykt;
Noch (b) ronden toren, daar d'aaloutheit mê mogt pralen,
En die den Leidschen burg, zyn weêrga, naulyx wykt:
Daar (c) Heemskerk een beleg en storm van ellef weken
Kon uitstaan in die Hoeksche en Kabeljausche tydt: (ken
Daar (d) Willem, Hollantsch Graaf, Rooms koning, nooit bezwe-
In krygsmoedt, Hollant voor Westvriesland heeft bevrydt.
Hier boude Willem eerst, die (e) 't Hof van Hollants Graven
Ook boude in 's Gravenhaag, al 't aardtryk door beroemt:

(b) Gouthoevens Kronyk, l. 79. Hadr. Jun. Batav. cap. XVIII. p. 312.
(c) In den jare 1359. Heemsk. Bat. Ark. 206. Gouth. Kr. I. 396. M. Voss. Ann. l. XI. p. 12. 13.
(d) In den jare 1250 Gouth. Kron. I. 79. 311. Zoeteb. Zaanlantsche Arkad. 90. 240.
(e) Matth. Voss. Annal. l. III. p. 125. Corn. Aurel. Batav. l. 21. Gouth. Kr. I. 311. 315.

Digitized by Google

Waar na u (f) 't erfgebiedt van allerhande braven
Herbout heeft meer dan eens, en naar hunn' naam vernoemt.
Gelooft men 's Lants kronyk, hier ſtont weleer een (g) toren,
Die negen zolders hoog, een baak verſtrekte in zee.
Maar geen beſtendig lot is muur of ſteen beſchoren.
't Huis, zonder hant gebout, duurt ewig, ryk van vrê.
Een vrou, die u bezit, door wiſſeling van tyen,
Na heren, niet altoos zo mannelyk van geeſt,
Na 't graaflyk Arenberg, en andre heerſchappyen,
Uw Slot- en lantvoogdes, verheft u allermeeſt.
Zy, die 's lants Ridderſchap den eernaam gaf te dragen
Van (h) PETRONEL, Gravin, die Rynsburgs ryke abdy
Eerſt ſtichtte en milt beſchonk, ſchept beter hier behagen
Te leven op zich zelf, van ydle zorgen vry.
Gy dient met nut berecht uit oude en niewe boeken
Haar lees- en leerzucht meer, dus eenzaam en alleen,
Of haar borduurkunſt, die Arachne wil verkloeken,
Dan 't woelen van den Haag, of andre Heerlykheên.
In 't ſchepſel boven al te zien den nooit gezienen,
Hier Haagſche en hoofſche pracht grootmoedig te verſmaân,
Godts miltheit met haar gifte, als leengoet, trou te dienen,
En naar veel ryker ſchat dan wereltſch goet te ſtaan;
Gezag, en eer, en wat de welluſt waardigſt oordeelt,
Ter ere van Godts troon, als in het ſtof te treên;
Te ſtichten al 't gezin, te lichten, als een voorbeelt,
In 't luiſtren naar Godts ſtem, in liefde, en huisgebeên;
Dat 's hier haar levens luſt. Zo wort geen goet mishandelt,
Maar 't goet geheiligt door den rykdom van 't gemoet.
Dit eert, dit ſiert u, zo bewoont, en zo bewandelt:
Dit eert, dit adelt haar, noch beter dan haar bloet.
Godts trouringk overtreft het trougeluk, genoten

Met

(f) Gouth. Kron. I. 79. Zaanl. Arkad. 90. 240.
(g) Jun. Hiſt. Batav. c. XVIII. Gouth. Kron. I. 79.
(h) Voſſ. Annal. l. II. p. 61. 69. Jun. Batav. c. XX. p. 345. Gouth. Kr. I. 114. 115.

Digitized by Google

Met VAN DER MYLE, in 't oog der nooit hertroude weew;
Herboorte uit hemelsch zaat haar' stam, door zo veel groten
En helden wydt en zydt vermaart van eew tot eew.
De stam van (i) WASSENAAR, zo vruchtryk opgeschoten,
Door (k) Burggraafschap en tol- en waterrecht befaamt,
Verheerlykt minst een spruit, die eêl hier uit gesproten,
Maar eedler door de deugt, haar afkomst nooit beschaamt.
De gunst des hemels wil, Mevrou, uw jaren rekken:
De hemel zeegne u lang, MARQUET, op zulk een wys.
Zo mag uw heerlyk Slot een kleine kerk verstrekken,
Uw lustig Vyvervelt om laag een paradys.

Den 12 van Herfstmaant, 1680.

(i) Jun. Batav. c. xix. p. 325-328. Gouth. Kron. I. 135-139. Boxhorn. Theatr. Holl. c. VII. p. 60. 63.
(k) Grot. de Antiq. Reip. Bat. c. 5. C. Aur. Batav. l. 2. c. 5.

GETUIGENIS

Uit de Batavische Historie van Hadrianus Junius.

BY Heemskerk vint men het overblyfsel van een kasteel, den Leidschen burg met zyuen ronden ommetrek gelykende, doch hier in verschelende, dat het Leidsche kasteel op enen hogen heuvel uitsteekt, maar dit op een' moerigen gront staat, voor de grootste heirkrachten bykans ongenaakbaar: in wiens midden een uitmuntend gebou torenswyze weleer, zo men zegt, gestaan heeft, negen verdiepingen hoog, zulx dat het de schippers onder 't varen voor een baak diende, terwylze 'er den koers naar toe, ofte afwenden: wiens eigendom, van de Graven gekomen, aan den Heer van Zevenbergen geraakt is, en van daar door erfrecht overgebragt tot den Graaf van Arenberg.

Digitized by Google

Op den gruwzamen BRANT van LONDEN.

Aan de verwoeste ſtadt.

Exſuperant flammæ.

Teemsſtadt, nu de zelve ſtadt
Niet meer, ô Londen, nu geen Londen,
Te deerlyk van uw vier verſlonden;
Nu woeſte puinhoop, nu noch nat
Van tranen en van * regenvlagen,
(Doch minſt tot leſſching van dien gloet)
Ook van uitheemſch en inheemſch bloet,
Dat voor Godts troon te droef quam klagen;
Is 't nu niet wel geviert, geſtookt?
Is 't noch geen tydt om uit te ſcheiden;
En eer 't zich wyder koom' te ſpreiden,
Het vier te dempen, dat dus rookt
Europe en al den aardtkloot over,
Van uw elende alom gedrukt?
Nu wort geen koolvloot u ontrukt:
Vrybuiter plaagt uw kuſt, noch rover:
Geen Tromp, noch Ruiter, u aan boort
Geklampt, dry nachten en vier dagen,
Jaagt u met hele en halve lagen
Geſchuts naar 't krytſtrant, root van moort.

In

* Een geweldige regen, kort op den brant gevolgt, verzwaarde d'elende der brantſchade niet weinig door het bederf van veel goets, dat naulyx gebergt was.

Digitized by Google

In ene wolk van dikken nevel
Wert uwe krygsvloot meest gebergt.
Maar 's hemels wraakvier, lang getergt;
Uw voorspoet zelf, uit trots en wrevel
Misbruikt te dertel en te snoodt;
De goutkust, alle zeen en stranden,
Veel hondert naakten en verbranden;
En 't visscherseilant, van zo groot
Een eilant gruwlyk overrompelt,
Van Groot Britanjes oorlogsmagt
In zynen ondergangk belacht,
In tranen en in asch gedompelt;
Zyn fakkels altemaal, die u,
Met huizen, winkels, kerkgewelven,
In assche en gloejend puin bedelven.
Hoe bruist, hoe stroomt die viervloet nu!
Hoe gaat de vlam voor wint opstreven,
En tegen wint, dat muur en dak
En toren neêrploft, krak op krak,
Als van Godts adem voortgedreven!
Godts adem, die * uw vloot het slaan,
Verboodt, en een der kloekste schepen,
Met klawen van den Leew benepen,
Te water liet in 't vier vergaan.
Geen zeelucht, zwart van buskruitdampen,
Geen zee in lichten brant, geen pest,
Noch pestvier, dat het kerkhof mest,
Vermogt helaas dees ramp, vol rampen,
Dees allerdroefste nederlaag,
Te keren, of uw lucht te dekken,
Te zuiveren van zo veel vlekken.

't Ver-

* Op den elfden van Herfstmaant, 1666, 's daags voor den aanvang van den brant te Londen, waren d' Engelsche en onze vloten elkandere niet ver, en hielden enig schutgevaart: maar door hardt weder en holle zee wert het slaan belet; doch zulx, dat een kloeks Engelsch oorlogsschip, reddeloos onder d' onze vervallen, bemagtigt, en verbrant wiert.

Digitized by Google

't Verſlindend element, uw plaag,
Slaat voort, of ſpaart, als droeg het kennis.
Daar legt de Beurs nu uitgeſchudt:
Daar ſtortze neêr, vergeefs geſtut
Met roofzucht, brant, en havenſchennis.
't Geroofde goet, die plonderſchat,
Stort neêr in aſſche, en ſtuift vaſt henen;
Uw ryxpraal, meeſt in rook verdwenen;
En in vier etmaal tyts, al wat
Gegroeit was in een ry van ewen.
Hoe ſteekt die brantkreet op! hoe zucht,
Hoe klinkt om hoog dat nachtgerucht!
Heel anders dan voorheen het ſchrewen
Van uw triomffeeſt, zo verheugt
Om 't jammren van den Nederlander.
Ons Neêrlant kenn' geen Salamander,
Zo boos van aart, die aâm en vreugt
Ooit ſcheppe, en met vermaak vaar' ſpelen
In dit niew Troje, root van gloet.
Het queekt geen Neroos zo verwoedt,
Beluſt op zulke viertonelen.
Bedroefden, die de rykſte kroon
Met ons, als zoons van enen vader,
Kunt erven, (och, wat raakt ons nader?)
En naakt en bloot vergeefs ontvloôn,
Berooft van have, gins en weder
Gepakt, verpakt, berooit van zin,
De dootſche ſtraten uit en in,
Of eer uw' aſchhoop op en neder,
Elendig omzwerft, wien zou 't haar
Niet van uw klagt te berge ryzen?
Een koningmoorders hart moet yzen.
Uw' Teemsſtroom gruwt van al 't misbaar,
Dees bange lucht, te dik betogen.

Digitized by Google

Hy ſtikt van ſmook, of ſchrikt voor 't licht
Der gloênde vlam, die hem te dicht
Genaakt, en flikkert in zyne ogen.
Hy ſchreewt, dat hier een Etna barnt,
Die uit heldiepe zwavelkolken
Een zee van vlammen braakt, met wolken
Van rook en ſmook, tot aan 't geſtarnt.
O Teems, die alle zeen wilt tomen,
Den ongetoomden oceaan
Braveren en in boejen ſlaan,
Gy ſchiet te kort met alle uw ſtromen.
Wy wenſchten zelfs, waar 't mogelyk,
Dien fellen brant met onze vlieten,
Ja droeve tranen, uit te gieten.
Maar gy, verſchrookte ſtoel van 't ryk,
Och Londen, al te milt beſchonken
Met weelde, ai zie eens beter in,
Nu zie eens met een' nuchtren zin,
Wat gy bedreeft te dol en dronken.
Indien u reden en verſtant
Niet zyn beſtoven van die nevels,
Gelyk uw zwart berookte gevels,
En haartſteên, heel of half verbrant,
Gy ziet geen' vyant dus verbolgen.
Geen Franſch noch Neêrlantſch Sinon ſtak
Uw huizen aan, van dak tot dak.
Maar Schelling en het Vlie vervolgen,
Beſchreit, beſtrooit met gruizige aſch
Den moetwil, al te wydt verwildert.
Gy zietze in 't groot hier afgeſchildert.
Zy volgen uwe branders ras
Met duizent vloeken op de hielen,
Tot op den wreden Teemsſtroom toe.
Godts wraak verteert haar eige roê,

Digitized by Google

Te heet in 't blaken en vernielen.
Dat heet de Britſche zeebanier
Met helſche gruwelen beſmetten,
Een viſſchersdorp in vlamme zetten,
Zich vrolyk warmen by dat vier.
Dat heet met vier en ſtaal ontzeggen
Eilanders, die men overmag,
En, zonder zeegevecht of ſlag,
Met moort en huisbrant eer inleggen.
Dat heet het woeſt Weſtfaalſche ſchuim,
En zo veel lant- en waterpeſten,
Ten duiſtren jammerpoele uit preſten.
De Staat krygt hier de handen ruim:
En gy, zo kunſtig en bedreven
In Staatverwarringe, om de hel,
Met Tunis en Algiers, ſchoon ſpel,
Tot afbreuk van Godts ryk, te geven,
Krygt met u zelf nu ander werk.
Zy zien de wraak niet ſtil in 't plagen,
Die heet en wreet onnooſſen jagen.
Een hoger magt valt u te ſterk,
En toomtze die te moedig draven;
Zet in de rechtſchaal ons gelyk,
Een Schelling met uw koninkryk,
Onze arme viſſchers met uw Graven.
Nu, Londen, bie ons trou de hant:
't Was lang hoog tyd om op te waken.
O vierbaak, boven alle baken
Rontom uw zeeberoerend ſtrant!
Nu help ons trou dien zeebrant bluſſen,
Godts gramſchap in dien oorlogsbrant,
Gevloekt te water en te lande.
Godts roede, met ontzag te kuſſen,
Uw oorlogsramp en zeemagt, moet

Van

Digitized by Google

Van zee en werelt te beroeren,
Dien al te dierbren kryg te voeren,
Haar winſt, vol jammers, roept u toe,
Europe ook, van uw toorts geſchonden,
Met Chriſtus Kerke en lieve leên,
(Geen Pauwels kerk van hout en ſteen)
Leſch, leſch dit vier: genoeg verſlonden.
Of waant gy 't nu noch 's hemels wraak,
Den ſlag van d'almagt uit te harden,
En 's Heilants rok noch eens aan flarden
Te ſcheuren? vint gy nu noch ſmaak
In Chriſtenſch bloet, en blyftge in 't wrokken
En plondren ewig onverzaadt,
Getrooſt, met onzen vryen Staat,
Uw ryxkroon in 't bederf te brokken?
En blyven, met de Duitſche kerk,
Uw kerkers ſtaan, zo fel in 't moorden,
Gelyk wy van geen Wilden hoorden,
Noch enig Heidenſch diereperk?
Zo blyftge, van den vrê verlaten,
(Al blies de wint van oorlogsheil
Op niew naar uwen wenſch in 't zeil;
Al ſtichtge ſchoner Beurs en ſtraten,
Al zag men een niew Londen weêr,
Gebout met enen glans en luiſter,
Daar 't oude doof by ſtont en duiſter)
Zo blyftge een roofneſt, zonder eer.

OVID. 11 Metam.

——— ——— *Eripe flammis,*
Si quid adhuc ſupereſt, & rerum conſule ſummæ.

1666.

Digitized by Google

Op den gruwzamen

NACHTSTORM

In Wintermaant des jaars 1660.

Disjecitque rates, evertitque æquora ventis.

AFgryslyk nachtgewelt! ô wint!
Hoe valtge aan 't ſtormen, dus ontzint?
Hoe dus verbolgen opgeſteken
Uit den Noortweſten, en die ſtreken?
's Lants koopfortuin had u te vrient,
Met een' voorwint en ſpoet gedient:
Van alle winden, waan ons zeilen
De werelt kopen en weên veilen
Van kuſt tot kuſt, en Hollants vlag
De zon voorby zeilt en den dag,
Om onzen zeeleew vet te meſten
Met d' inkomſt van zo veel geweſten:
Toen quam uw gunſt al 't lant te ſta.
Wat hitſte nu deze ongena
Zo ſchendig op; daarge al uw buien
Tot ons bederf ſcheent op te ruien;
Daar tonnen gouts, in zee geſmoort,
Met kielen in den gront geboort,
De Beurs uitſchudden en bederven?
Dit ſlaat des koopmans hoop aan ſcherven.
Wat borg, wat zeeverzekeraar
Staat voor dees ſchade in? geen gevaar
Stopt Teſſel nu: 's lants keel ſtaat open.
Maar och een vloot, eerze uit kon lopen.
Legt in den ſchoot van 't Vrye Lant
Vergaan, verdreven, en geſtrant.

De

Digitized by Google

De Noort- en Zuidtzee dryft vol wrakken,
Gekerfde maſten, kiſt en pakken,
En gelt en goet, dat onder een,
Langs al de dootſche kuſten heen,
Geſlingert; los komt aangedreven,
Met eigenaars met al gebleven.
O Maas, en Waal, en Yſſelſtroom,
Wat nachtſtorm wekte u in den droom?
Waar bergtge al 't nat, verlege vlieten,
Gewoon uw ſtroomnat zacht te gieten
Uit uwe volle waterkruik
In 's oceaans gezwollen buik?
Dees zeeplaag komt uw ſtromen plagen,
Verovren, en ten bedde uit jagen.
Uw vruchtbare akkers leggen blank.
De zeeplas bruiſcht, en gaat zyn' gangk,
(Geen dam noch paalwerk houdt nu tegen)
Ja gaat met hele dyken vegen,
En huilt, en ſchuimt, en ſchent, en ſloopt,
Waar 't vetſte kleilant onder loopt.
Zo ziedt de golf by d' Indianen,
Op 't bulderen der dolle orkanen:
Een zeegedruis, dat ſchip by ſchip
Te berſte jaagt op bank en klip.
Zo ſtortte 't onweêr uit de wolken,
Dat Latium, met ſteên en volken,
En ganſch Sicilje ſcheurt van een,
Met kracht bevochten van twee zeen.
Zyn weêr en wint, van haat bezeten,
Op ons verwaantheit fel gebeten?
En woedt het woeſte zeegewelt,
Om zich te wreken, en weêr velt
Te winnen, in zyn' vaart en bruizen,
Te nô geſtuit met magt van ſluizen,

Digitized by Google

Met wint en molens uitgemaalt?
En poogt de zee heur ſcha betaalt
Te zetten aan de Nederlanderen,
Die haar natuurwet ſtout veranderen?
Noch ſchut geen zeeſcha 't lantverdriet.
Wien ryzen al de haren niet
Te berge, als 't onweêr aan komt ſnuiven,
Dat ſtenen aan dun ſtof verſtuiven,
Dat want en gevelſpits en dak
Van boven tuimelt, krak op krak;
Geen' boom alleen rukt van zyn' wortel,
Maar kerk en toren klinkt te mortel;
En treft den aardtboôm met een' ſchrik,
Als voor den jongſten ogenblik?
De zon rees trager op in 't dagen
Op haren ſidderenden wagen,
Gedootverft in heur aangezicht:
De zon verſchrikte, en ſchroomde in 't licht
T' Aanſchouwen zo veel jammerniſſen;
Dat handewringen, menſcheviſſen,
Dat loejen van het ſtomme vee,
De dorpen in een bare zee
Gedompelt, wei by wei verdronken,
Als waar de werelt wechgezonken;
Den lantzaat, ſtyf van kou, doornat,
Van honger flaaw, van arbeit mat,
Op dak, of boom, om zich te redden,
Gevlucht. O nacht, die gene bedden
Hun nachtruſt gunt, te droef en bang,
Gy zult ons heugen jaren lang.
O ſtormwint, die elx hart vervoerde,
En zo verwoedt uw vinnen roerde,
Uw les quam ons te dier te ſtaan,
Om haaſtig in den wint te ſlaan.

Geze-

Digitized by Google

Gezegent weilant, Vry Geweſte,
Nu draag geen' moedt op muur, of veſte,
Of huizen, hemelhoog gebout;
Al regent u de ſchoot vol gout;
Al juichen alle zeen en wateren
Uw vloten tegen, datze ſchateren;
Al zietge, op ieder ſtroom en vaart
Bedreven, andren in de kaart;
En vreeſt voor watervloek, noch rover.
Een wint, Godts adem, mag u over.

GEBOORTEDICHTEN.

Aan den Lezer.

KRuiszangen volgden op myn Kruistriomfgedicht,
En Kerkſtof, en wat in 't gemeen ſticht, of byzonder.
Ik meng noch zegezang noch bruiloftsvreugt hier onder
Behalve daar Godts trou zyn Kruiskerk mé verplicht.

Hoe komt hier neffens dan geboortezang in 't licht,
En vrolyk jaargety? die ſtof ('t geef niemant wonder)
Verſcheelt van kruisſtof minſt, ontmoetze een' wys doorgronder,
Gedient met poëzy, die leerzaam ſtreelt en ſticht.

By jaren leeft en ſterft de menſch. waar toe geboren?
't Geſchrei, zyne eerſte taal, ſpelt rampen, hem beſchoren,
Een yder huis zyn kruis. En let men, hoe myn geeſt

Op hun verjaardag groet myn naaſte bloet en vrinden,
Of hartvriendinnen, en de waardigſte allermeeſt,
Wie zal myn kruisgedicht en huiskruis hier niet vinden?

GE-

Digitized by Google

GEBOORTEKRANS

voor myn ſchoonmoeder

EVERDINA JAKOBS,

Huisvrouw van den Here

ALBERT ASSING.

Burgerhopman, Gemeentsman, en Proviſoor van 't Weeshuis te Zwol.

Namque erit iſta mihi genitrix.

NU heeft het dichten beter aart,
Terwyl 't geboortety verjaart
Van moeder, die, ſchoon 't leven ſlyt,
Noch groeit in kracht, Godts dienſt gewydt.
Dees dag, een feeſtdag, waardt te vieren,
Eiſcht meer dan Pindus lauwerieren.

Waar ik op Pindus opgevoedt,
Als een van Febus naaſte bloet,
Wy vierden helder op en bly,
Niet zonder zang, dit jaargety.
Ik ſpandde op dezen dag, van yver
En luſt genoopt, myn ſnaren ſtyver;

En zetteze op een' hoger toon:
Ik die, heur aangehuwde zoon,
Myn moeder, die 'k oneindig eer,
My vroeg ontvallen, nau ontbeer,
Myne eige moeder zie herleven,
My na haar tydt dus bygebleven.

Digitized by Google

Gy ſchonkt, ô hemel, uit uw' ſchoot
Myn trouwe een bedt- en trougenoot,
Die andren voorlicht, als een licht
Van liefde en trou, my dier verplicht
Aan 't bloet, waar uit zy blykt geſproten.
'k Wenſch van dien ſtruik geen andre loten.

Ons Weeshuis luiſtert naar myn' zang,
Nu milt gezegent jaren lang
Door d' opzicht over jongk en out,
Met moeder ASSINGS toebetrout
Haar mans, voor 't huis zo trouwe vaders,
Als waar 't hun bloet, of noch iet naders.

Haar eerſte man hiel dezen voet,
Geſtegen, op der burgren groet,
Ten raathuize op, langs dezen trap,
In 't Zwolſche Burgermeeſterſchap.
De twede zwicht noch blyft niet achter,
Al drukt Stadts laſt hem naulyx zachter.

Hoe noemt het Zwolſche Weeshuis haar,
Met d' ouderloze wezeſchaar?
De zorg, die 't huis gedurig bout,
Zo lang het haar voor ogen houdt.
O trouwe moeder van veel kinderen!
Wie klaagt niet, dat uw jaren minderen?

De Deugt vlecht uw' geboortekrans
Onendig ſchoon, en friſch van glans,
Hoewel de zon u eerſt beſcheen
Al achtmaal zeven jaar geleên.
Wat vlecht ik bloem, of kruit, gewaſſen
Op Helikonnen of Parnaſſen?

Digitized by Google

Godts miltheit kroont alleen dees deugt
Om hoog met onverwelkbre vreugt,
Als 's levens draat wort afgeknipt,
Hier doorgaans ras voorby geglipt.
Godts goetheit wil op 't langſte u ſparen,
Ons tot veel vreugts op uw verjaren.

1660.

Op het
JAARGETYDE
van myn
E G A.

WOu myn hart niet opengaan
In het krieken van den morgen?
Wech nu kommer, angſt, en zorgen,
Hier mag weêr een wyze op ſtaan,
Als de zangberg my eerſt leerde,
Toen myn waarde bedtvriendin
't Jeugdig hart door kuiſche min
Met een lief geweld verheerde.
Blyde en wellekome dag,
Dat uw licht weêr vrolyk ſchyne
Voor myn huislicht, myn GEZYNE,
Die geen daglicht vroeger zag.
Hoe verheugde u haar geboorte!
Hoe blygeeſtig van gelaat
Zag d' oranje dageraat!
Welk een glans uit d' ooſterpoorte
Scheen den nacht zyne ogen blint!

War

Wat verhief zich een geſchater
Uit de Vecht en 't Zwarte Water!
Hoe verblies de weſtewint
Vorſt en ſneewjagt met zyn' aaſſem!
Hoe ontlook het niewe groen,
Vroeger dan het jaarſaizoen,
En de bloemhof, zoet van waaſſem!
Rees in Sprokkelmaant voorheen
Blyder dag dan dees dertiende?
't Is de dag, die ook verdiende,
Dry paar jaren nu geleên,
My en u, myn uitverkoren,
Te verbinden hant aan hant,
En te levren 't waardſte pant,
My van boven toebeſchoren.
'k Noem geen nektar ſint zo zoet,
Als 't vermogen van uw lippen;
Geur en galm, die ys en klippen
Zou ontſteken met een' gloet.
En uw min heeft nooit verdroten
Van vier delen levens een
Aan myn huishulp te beſteên:
Daar nu zoet en zuur genoten,
En afzetſels, niet veraart,
Hart aan hart ſteets vaſter ſtrengelen,
Bloet met bloet te gader mengelen;
Brein en geeſt zich openbaart
In de kintſcheit van Antoni;
En geen ſchilders kunſtpenſeel
Ons zo levendig, zo eêl,
Afbeelt, als Arnoldus troni,
Of zyn Jakobbroêr. van twee
Zwyge ik, die om hoog gevaren,
In 't gejuich der engleſcharen

Digitized by Google

Ras vergaten druk en wee.
Hemel, kroon dit jaargetyde
Met uw gunſte, en altyt meer,
Als het weêr en weder keer':
Dat ik u myn tonen wyde,
Dankbre tonen, jaren lang.
Zegen daal' myn lief op zegen
In den ſchoot, als dau en regen.
't Nootlot ga met my zyn' gang.
Blyft myn weêrhelft na my over,
'k Overleef my na myn tydt.
Sture vorſt, vergeefs benydt
Ons uw ſtrengheit bloem en lover.
Deze troukrans eiſcht geen hulp
Van laurierkrans, roze, of tulp.

1663.

GEBOORTEKRANS,

voor Jongkvrouwe

SARA REINERS

Gevlochten van hare Speelgenoten.

VErſchoon onze onmagt, die, ô glans
Van onzen maagderei,
U kranſt met bloem- en lauwerkrans
In 't hartje van den mai.
Oprechte deugt, uw eêl geſteent,
Daar 't alles doof by ſtaat,
Verſmaadt dit tooiſel, en ontleent
Van buiten geen ſieraat.

Haar

Digitized by Google

Haar eerkroon duurt. Datze ewig groen
U ſier, niet zonder groei:
Gelyk dit lachchend jaarſaizoen
In zynen ſchoonſten bloei.
Zy tarte Floraas geeſt en gunſt
Met haren eedlen geur;
En houde, als bloemen, die de kunſt
Bootſeerde, lang haar kleur.
Godts gunſt, als maidau, uitgeſtort,
Zo dikmaal gy verjaart,
Bewaar', ſchoon 's levens kracht verdort,
Dien eerkrans friſch van aart.
Keert op dien voet uw jaargety,
Ten prys van 's levens heer,
Van jaar tot jaar, zo wenſchen wy,
En gy u zelf, niet meer.
Leef lang, blyf, SARA, lang de glans
En vreugt van onzen rei.
Zo miſſen wy geen kroon noch krans
In 't hartje van den mai.

1663.

Digitized by Google

GEBOORTEZANG

Op het verjaren van Mejoffer

KORNELIA PAAUW

VAN ACHTIENHOVEN.

RYſt de zon uit d' oosterpoorte
Nu niet blyder danze plag,
In het opgaan van den dag?
Dag der heilzaamſte geboorte,
Die verrukkende myn' geeſt,
Al den zangberg noodt ter feeſt.

't Schoonſte licht der eedle maagden,
Die met gaven van natuur,
Of beſtendiger van duur,
Godt en menſchen ooit behaagden,
Rees op dezen dag aan 't Y,
Nooit zo zegenryk en bly.

't Oorlogszwaart was opgeſteken,
't Lant van Spanje vry gekent.
Amſterdam liep overendt
Naar den grontſteen, 't vredeteken,
Van het niew Stadthuis, geleit
Daar de Dam twee ſtromen ſcheit.

Onder zo veel blyſchaps tevens,
Uitgelaten zonder toom
Wenſchten Y en Amſtelſtroom
Heil in 't eerſte licht des levens

Aan

Digitized by Google

Aan KORNELIA, met luſt
Daar gewelkoomt en gekuſt.

Mogt ik uw geluk volloven,
Dag, zo ryk van ere en glans,
Vlechten een' geboortekrans
Voor dees bloem van ACHTIENHOVEN,
Die haar paſte! hier is ſtof.
En wat melde ik eerſt met lof?

'k Rep van geen geſlacht der PAWEN,
Noch haar' vader, nooit veraart
Van zyn ſtamhuis, wydt vermaart;
Heet van yver, zonder flawen,
Groot van moedt, en ryp van raadt,
Voor den vrygevochten Staat.

'k Zwyg van ſchoonheit, waardt te pronken
Met den gouden appelprys,
Magtig winterſneew en ys
Met een minnegloet t'ontvonken.
'k Noem geen voeglykheit van zeên,
Meer dan dry * Bevalligheên: * Charites.

Noch vernuft, met eedler gaven
In zyn lentegroen zo ryp,
Hoger dan 't gemeen begryp
Van een jongkvrou plag te draven:
Noch geen' ſchat naar Kreſus zin,
Doelwit van elx nydt, of min.

Neen, dat goet, allengs vergangbaar,
Smelt, als ryp, verſtuift, als kaf;
Slyt met lyf en leden af;

Sterft,

Digitized by Google

Sterft, hier boven niet ontfangbaar;
Wykt voor 't licht van Godts gezicht,
Als de nacht voor 't morgenlicht.

Dat te zien met wakkere ogen
Door den miſt der werelt heen,
Door 't geloof en met gebeên
Boven 't aardtryk opgetogen;
Te verſmaden weelde en pracht,
Daar de ziel geen heil van wacht;

Godt met harte en ziel te minnen,
Godt te volgen in zyn huis;
Jeſus t' eren en zyn kruis,
En dien bruidegom van binnen
Te behagen met ſieraat,
Daar een ryxkroon doof by ſtaat;

Aller dingen heer te wyden
't Edelſte van 's levens mai,
Onverlokt door valſch gevlei;
Tegens vleeſch en bloet te ſtryden,
Als een Chriſtenſche Amazoon,
Om een onvergangbre kroon;

Dat 's recht leven, dees genade
't Leven van KORNELIA.
Wie den tydt dus houdt te ra,
Blykt uit goddelyken zade
Weêrgeteelt van 's hemels Geeſt.
O gewenſcht geboortefeeſt!

Liet zich hier een Orfeus horen,
Veel te kort ſchoot ſtem en ſnaar.

Dit

Digitized by Google

Dit paſt Sions harpenaar;
Of in 't hoogſte koor der koren
Engleſnaren, englezang.
Leef, vriendin, veel jaren lang.

Dat u 's hemels gunſt beſchyne
Jaar op jaar in 's werelts damp,
Vry van druk, of bly in ramp;
Minſt in 't hemelſch licht verdwyne,
Dat door wolken nooit bedroeſt,
Zon noch maanlicht meer behoeft.

Den 28 van Wynmaant, 1673.

GEBOORTEGROET

aan myn' broeder

BERNHART VOLLENHOVE,

Burgermeeſter der ſtadt KAMPEN.

Annua vota.

'T Wou wezen, door 't beſtier
Van aller dingen hoeder,
O broeder, waarde broeder,
Dat uw verjaardag hier
Myn' dichtluſt quam ontmoeten,
Verzelt met zo veel groeten.

Terwylge een' ringk nu ſluit
Van viermaal ellef jaren,
Roert 's hemels lof myn ſnaren.
De Schepper deelt zich uit

Digitized by Google

Met veel genadeſchatten
Aan ſchepſels, die 't niet vatten.

Godt ſchonk ons 't leven zelf,
Gemeten by de ronden,
Aan zyn gebiedt gebonden,
Van 't ſtarrelicht gewelf.
Hy ſchenkt al 's levens goeden,
Als bron van zo veel vloeden.

Hy zet ons dag op dag
Op twee byzondre ſtoelen,
Daar 't meeſt om plag te woelen,
Van dienſten en gezag;
Daar Arons, die zo zweten,
Of Moſeſſen van heten.

Zyn goetheit heeft ons huis
In krooſt en echtgenoten
Veel zegens toegegoten,
Gemengt met heilzaam kruis;
En roept ons zoons tot laſten,
Die ſterke ſchoudren paſten.

Wat wenſche ik u voortaan,
In 's levens tydt voor zegen?
De werelt allerwegen
Verandert, als de maan.
De Ryn wort hier verloren,
Hoe ſnel van ſtroom te voren.

Uw jaargetyde zag
Ons eertyts veel geruſter.
Het lyk van onze zuſter,

Die

Digitized by Google

Die jonger, op dien dag
Weleer met u verjaarde,
Helaas ſtaat boven aarde.

Godt matigt vreugt met ſmart.
Wat leven kreeg, is ſterflyk.
Godt zy uw onbederflyk,
Onendig goet, uw hart
Een gift, by Godt ontfangbaar,
Voor al zyn giften dankbaar.

Dat Kampen, t' zyner eer,
U lang aldus blyve eren,
Met andre Burgerheren;
Maar u beminn' veel meer,
Gelyk een' Burgervader,
Godts troon door weldoen nader.

Hy gunne ons, ſcheiden wy,
(De doot ſcheit broêrs en vrinden)
Elkandre weêr te vinden,
Daar niemant jaargety
Noch jaartal kent, noch vlagen
Van heldre en donkre dagen.

Te Rynsburg, den 13 van Herfſtmaant, 1677.

Digitized by Google

Aan Mevrou

GEERTRUIT NACHTGLAS,

Huisvrou van den Here en Mr.

HENRIK WOLFSEN,

Sekretaris in de Generaliteits Rekenkamer,

Op haar Ed. verjaardag.

Beeleftheits ſpiegel, waarde nicht,
Wiens huiszorge in uw' man verplicht
's Lants rekenzorg, met vier paar kinderen;
Diege opqueekt met een moeders aart,
Al heeft uw ſmert hen nooit gebaart:
Uw jaren nemen toe, en minderen.

Ons Haagſche vreugt verheft den dag,
Die u aan 't Y eerſt leven zag.
De hant van lieve huwlyxvruchten
Schakeert u ſtrik, gebloemte, en groen;
Dus blyder dan het jaarſaizoen,
Dat elk zo ſnel, als 't quam, ziet vluchten.

Zy biên u ook een zilvren hart:
Maar 't hart, u toegedragen, tart;
Fyn gout en kronegout in waarde.
Wat voegt myn Duitſche poëzy
(Gewis niet zonder hart) hier by?
Myn' wenſch, hier minſt vervult op d' aarde.

Want 's levens uur*glas*, naar Godts wil,
Loopt *nacht* en dag, ſtont nimmer ſtil,

't Zy

Digitized by Google

't Zy ras, of trager uitgelopen:
Godt zelf, d'oneindigheit van Godt
Zy zelf uw heil, en levens lot,
Zo ryk, als ooit uw ziel kon hopen.

De Heilant, dien uw ziel geviel,
Als Marthaas en Mariaas ziel,
Begroet' haar dus; en hou geschreven
Den naam van NACHTGLAS, klaar door 't licht,
Dat afstraalt van zyn aangezicht,
In 't grote boek van 't ewig leven.

Den 24 van Slagtmaant, 1678.

Op het verjaren
van Mevrou
JAQUELINA van DULMEN,
weduwe van
ASSENDELFT.

STont my dan met feestgedicht
Uw verjaardag te begroeten,
Licht der vrouwen, waarde nicht?
Quam dees tyding my ontmoeten,
Toen ik in den Haag pas quam
t'Huis gekeert van Rotterdam?

Myn gezelschap op dien weg,
Maro, met zyn Roomsche dichten,
Ryk van geest en overleg,
Dient myn' geest hier toe te lichten;
Of een Flakkus met zyn snaar,
Of de Griekſche zwaan, Pindaar.

Digitized by Google

Neen, ô neen: gy volgt den toon
In uw dicht van Davids zangen,
't Feeſtmuzyk van 's hemels troon,
Sions welluſt en verlangen:
Beter volgt uw zangluſt na
Mirjam, Hanna, Debora.

Dus verſlytge uw jaren met
Morgentonen, avontklanken,
Peinzen aan Godts woort en wet,
Zuchten, juichen, bidden, danken,
Treurzang, of triomfgedicht;
Daar een Saffoos ſtyl voor zwicht.

'k Volg dien dichtſtyl in myn' zang.
En wat heilwenſch voegt ons allen?
Lang hier na, veel jaren lang,
Laat' de hemel zich gevallen
Dat gedicht, die levens tydt,
's Hemels glori toegewydt.

Godt vergunn' zyn dichteres
Dankſtof in twee brave zonen:
Datze lang, naar 's moeders les,
Met veel deugts heur dagen kronen;
Even jeugdig, even groen
In dit gure vorſtſaizoen.

Zy beſtede aan 's Hoogſten lof
Al haar leven met heur ſnaren;
En naar 't ewigjuichend hof
Uit dit tranedal gevaren,
Zing' met een volmaakter ſtem
't Liet van 't niew Jeruſalem.

Den 15 van Wintermaant, 1678.

Aan

Digitized by Google

Aan d'E. Jongkvrou

ELISABET van den HEUVEL,

Op haren Geboortedag.

Vriendin, die ons verplicht
En ſticht met dicht op dicht,
Van ydelheit, noch dromen
Op Helikon, gekomen,
Maar zuiver op den toon
Van David, of zyn zoon;
Vriendin van veel vriendinnen,
Die Jeſus trou beminnen,
En buiten echt verlooft
Aan aller vorſten hooft;
Beluſt om ſtaag meer zielen
Te zien, die 't oog gevielen
Van uwen bruidegom,
Zyn tafel wellekom:
Hoe quyt ik (menigvuldig
Vont myn gemoet zich ſchuldig
Aan uw goet hart voorheen,
Als myn verjaarzon ſcheen)
Hoe quyt ik my nu dankbaar?
Men raakt al 't goet, ontfangbaar
Tot nut van 's levens tydt,
Eerlang, als 't leven, quyt.
Uw viermaal twalef jaren,
Zyn wech; als rook, vervaren:
Maar d'eedle ziel verzaadt
Geen goet, dat ras vergaat:
Volſta ik dan met wenſchen

Van

Digitized by Google

Van ewig heil? veel menſchen
Och wenſchen zonder gront,
Daar 't hart ſcheelt van den mont.
Geen wenſch kan zalig ſterven
Voor Bileam verwerven.
Als ik my recht bedenk,
'k Geef beſt een arm geſchenk,
De doot zelf in * dees bladen.
Hoe? ben ik wel beraden?
't Luidt anders dan het plag.
Op een' geboortedag,
Den vrolykſten der dagen,
Van ſterven te gewagen?
Maar ken ik u, vriendin,
't Zyn leſſen naar uw' zin,
En die den tydt wel paſſen.
Ons leven, onder 't waſſen
Der jaren, neemt vaſt af:
't Rolt van de wieg naar 't graf.
Ons friſſche jeugt is henen.
Strax ſiddren ons de benen,
Als ſtylen in een hut,
Die naulyx blyft geſtut.
Hier reegnen duizent rampen,
Met zinkingen, met dampen.
De koorts aan ieder kant
Zet 's lichaams hut in brant.
't Gezicht allengs wort duiſter,
Als venſters, ſlaaw van luiſter.
't Gebou, te zwak en teêr,
Stort endlyk ganſch ter neêr:
Daar gaat uit 's aardtryx plekken
Ons beſte deel vertrekken.

* Drelincourts Vertroostingen tegens de doot.

Wie

Digitized by Google

Wie draalt? wie wil niet voort?
Elk jaargety behoort
Die recht hun tydt genieten
Eer vleugels aan te ſchieten:
Gy wacht eer bly die reis,
Hoe bang voor 't lome vleiſch;
Vervaart voor doots grimmaſſen,
Die 't onverhoeds verraſſen.
Den Heilant kent uw ziel,
Die 't velt aan 't kruis behiel.
Noch vreesden dappre helden
Dien jongſten ſtrydt niet zelden.
Zie hier dan fix geweer:
Zie door der heren heer
Den doot hier afgevochten,
Met bozer helgedrogten.
Dus levert hier elk bladt
U meer dan Nabals ſchat.
De doot zelf, 's levens poorte,
Voltrekt hier ons herboorte
In 't niew Jeruſalem.
Voldoet myn gift noch ſtem,
Daar hope ik u t' ontmoeten,
En beter te begroeten.

Den 7 van Sprokkelmaant, 1679.

Digitized by Google

Aan d'E. Jongkvrou
KATHARINA van WOUDENBERG,
Op haar verjaren.

UW jaargety verſchynt: veel zegens, ô vriendin!
Maar 't leven acht gy minſt, dat droef in 's werelts dampen
Benevelt, en bezet van duizentduizent rampen,
Staag voortrolt, nacht en dag, naar 't ende van 't begin.

Niew leven is ons heil, niew licht van hart en zin.
Noch valt hier, ſlag op ſlag, met vyanden te kampen,
Nooit moê van lyf en ziel met kracht aan boort te klampen.
Wat raat? Godts mont geeft raat, en ſpreekt ons zielkracht in.

Geruſt mag 't welig vleeſch van vrede en welluſt dromen:
De Kerk heeft honger, peſt, noch oorlogszwaaart te ſchromen,
Als dit papier ontvout. Zie hier dan Chriſtus Kerk,

Doch minſt geharnaſt met papier, de hel vervaren.
Leef lang, en win de kroon, al ſtrydende in dit perk,
Van 't leven, dat nooit treurt, noch afflyt door de jaren.

Den 28 Febr. 1679.

Aan

Digitized by Google

Aan myn

LIEFSTE,

Op haar' verjaardag.

VEel heils, myn bedt- en hartvriendin,
Myn twede ziel door trouwe min!
Veel heils met uw verjaren!
De tydt vloeit wech, als baren.
Ons tydlyk leven vloeit vaſt heen.
De zon, na datze u eerſt beſcheen,
Quam veertigmaal verjagen
De ſture wintervlagen;
Bragt veertigmaal de zomervrucht
Tot rypheit door een zachter lucht.
Mag dit uw leven heten,
't Is meeſt met my verſleten.
Ik tel uw jaren tweemaal elf,
Sint dat de wysheit, die 't gewelf
Des hemels boude en d'aarde,
Ter goeder ure ons paarde.
Hoe ongeſtadig viel ons lot,
Naar 't wis en wys beleit van Godt!
De vruchten van ons trouwe
Verwekten vreugt, of rouwe;
Terwyl gy zeven zonen baart,
En noch zo veel van zwakker aart.
De helft ging zalig zweven
Naar 't licht van beter leven.
De helft, die ons noch overſchiet,
Mengt luſt met laſt, gelykge ziet.

Digitized by Google

Maar Godt om hoog is vader,
Ons en onze afkomſt nader.
'k Getrooſt my op zyn byſtant vaſt.
De huis- de kinderzorg, den laſt
My van myn ampt te wachten.
Gy helpt dien druk verzachten.
U gunt my noch d'alzegenaar.
Hy redde ons beide uit doots gevaar,
En liet ons krooſt geen wezen.
Zyn goetheit zy geprezen.
Maar 't leven, dat van uur tot uur
Vaſt af- en toeneemt, houdt geen duur.
En zouden wy nooit ſcheiden?
't Waar onheil voor ons beiden.
Nu ruſtig dan naar 't heil gehaakt,
Dat hier om laag ons minſt vermaakt.
Welaan nu, myn beminde,
En hier ook eensgezinde:
Nu trou voortaan ons levens tydt
Des levens ſchepper toegewydt:
Nu braaf gevlamt op ſchatten,
Die Kreſus nooit kon vatten.
Nu Godt, ons hoogſte goet, begeert,
Bemint, gevreeſt, gedient, ge-eert.
Dan hem de zorg bevolen.
Zyn licht laat ons niet dolen.
Hy rekk' noch lang uw jaargetal,
Gezegent, zelf in ongeval.
Zyn gunſt, nooit ongeſtadig,
Verryke uw ziel miltdadig;
En houde ons endeloos vereent
In 't leven, daar men zucht noch ſteent,
Daar 't feeſt niet weet van paren,
Noch ſcheiden, noch verjaren.

Den 11 Febr. 1679.

AAN

Digitized by Google

AAN DE ZELVE.

MYn lief, myn waardtſte pant,
Hoe danke ik nu de hant,
Die hardt en minzaam drukte,
Alrê vyf maanden lang;
U in dien noot, zo bang,
Den klaaw des doots ontrukte?

Schoon 't vier der felle koorts
Het lyf ſmolt, als een toorts,
En luttel krachts liet houwen,
Al ziet uw aanſchyn dootſch,
't Is wonder, 't is wat groots
U dus herſtelt t'aanſchouwen.

Noch viere ik overbly
Dit feeſt, uw jaargety;
Vol hoop, dat d'alregeerder,
Op geen gebeden ſtraf,
Ons zyn' genadeſtaf
Toereiken zal noch veerder.

Hy ſterke, hy vermeer',
Hy zaalge, hem ter eer,
Uw levens kracht genadig;
Ten ſteun van al ons huis.
Hy zeegne daar ons kruis,
Ook met zyn roê weldadig.

Hy breng' na 's levens tydt,
Dat door 't verlengen ſlyt,
Ons zynen troon veel nader;

Digitized by Google

Daar d'endloze ewigheit
Geen echtgenoten ſcheit,
Noch kinders van dien vader.

1681.

GEBOORTEGROET

aan den Heer

PHILIPPUS THEODORUS TOLLIUS,

Sekretaris en Griffier van zyn Hoogheit, den Here Prinſe van Oranje.

—— O ſol
Pulcher, ô laudande!

VErdiende ooit 's levens eerſte dag
Geboortegroet en blyde zegenwenſchen,
Daar d'eedle deugt, gelykze plag,
Onſterflykheit aan ſterfelyke menſchen
Belooft, de wysheit 's levens tydt
Wel bezigt, en by 't jaargetal niet rekent,
Maar eer by lof, die nimmer ſlyt,
Van daden, eew op eew te boek getekent;
Het ſchort gewis nu aan myn' plicht,
Zo 'k TOLLIUS, die parel van myn vrienden,
Niet groet met een geboortedicht.
Wie Godt, den Staat, zich zelfs ooit loflyk dienden
Van 't leven, als geen duurzaam goet,
Maar kort, en van Godts hant te leen geſchonken,
Dees leeft van kintsbeen op dien voet,
In Circes wyn noch welluſt nooit verdronken.
Geboortedag, gy ſtrekt tot roem

En

Digitized by Google

En eiſcht veel danx voor zyn geboortſtadt Renen.
O Renen, waardt dat elk u noem'
By kleine ſteên, daar grote lichten ſchenen;
By ſteên door Katoos, Ciceroos,
Of Maroos, of wat ſlag van letterhelden
Zy baarden, roemryk voor altoos;
Kan 's Gravenhaag dees vrucht u ooit vergelden,
Dit werkzaam brein, dat vroeger grys
Dan 't hair, volleert in eedle wetenſchappen,
Met luſt, op een * Romeinſche wys,
In d'Eerkerk door de kerk der Deugt komt ſtappen?
Hier van gewaagt onze Yſſelſtroom;
En Drenthe, daar zyn glans noch blyft na 't ſcheiden,
Als op de kim den zonnetoom
Lang naſtraalt, ſchoon de zon daar niet mogt beiden.
Wie kon 't vermogen van die tong,
Haar kracht weêrſtaan en ſchrandre tovertreken,
Waar Themis zorg voor 't lantrecht dong
Door TOLLIUS, by Tullius geleken?
Oranje, Oranje boven al,
Verheft 's mans vlyt, aan zynen dienſt verbonden,
Zyn trou, hoe zwaar de hofdienſt vall',
Zo zuiver, als geloutert gout, bevonden.
Te Lingen dankt de lantzaat hem,
Een' Rechter, als in Godts gerecht gezeten.
Godts dierbre Kerk de hant en ſtem,
Die onvermoeit zich voor haar' welſtant queten.
Hoe ſprak zyn mont uit 's Vorſten mont
Ryxvorſten en den Rynſtroom aan met woorden,
Die Keulen, Niewburg, Munſter vont
Zo krachtig, als de Ryn ſtroomt langs zyn boorden!
Nu dient zyn hant noch in den Haag
Veel Staatgeheims, met 's Prinſen hant en veder,

* In den tempel der Eere ging men te Rome door den tempel der Deugt.

En

Digitized by Google

En groeit in laſt, by nacht, by daag.
Zo keer', myn vrient, uw jaarfeeſt dikmaal weder.
Voltrek dit viermaal tiende jaar
Alleen niet, maar noch ruim zo veel, gedachtig
Aan 't uitſtaan van uw doots gevaar,
Aan 's levens bron, Godts gunſt, vooral deelachtig.
Leef Godt ten dienſt, der göden Godt.
Leef nimmer moê naar ryker kroon te ſtreven,
Dan vlyt of tydt, geboortelot,
Of Vorſtengunſt aan iemant wiſt te geven.
Leef lang gezont van lyf en geeſt.
Leef wel, bereit om ruim zo wel te ſterven.
Dit 's heil, dat geen geboortefeeſt
*Van Faro noch Herodes kon verwerven.

Den 6 van Hooimaant, 1682.

* Gen. XL. 20. Mark. VI. 21-28.

Aan den Heer

RUTGER van BREDA,

Griffier van Overyſſel,

Op zyn Ed^ts geboortedag.

Fugit irreparabile tempus.

Wie houdt dees vreugt in toom?
Wat licht, wat luſt voor onzen Yſſelſtroom!
'k Vier, ô BREDA, met vrinden,
Die aan uw' diſch hunne eer en blyſchap vinden,
Den zegenryken dag,
Die 't hemelſch licht u eerſt beſchynen zag.

Ik

Digitized by Google

Ik vier dat feeſt te Kampen,
Daar 't menigmaal herwenſcht wort, vry van rampen:
Daar eertyts onze jeugt
Ter ſchole, 't zaat van taalkunde en van deugt
Ontfing, om wel te leven:
Daar gy, om uw geſlacht niet toe te geven,
Noch vader, die de ſtadt
Een wakkre hant verſtrekte op menig bladt,
Uw' tydt nooit moê van yver,
Nooit ledig ſleet, als ſtadts Geheimnisſchryver;
Voor Overyſſel dier
Geſchat, gekroont met d' eer van 's lants Griffier.
Wat gaf die tydt onze ogen!
Wat namze, ſnel, niet zonder laſt, vervlogen!
Wat vonden wy al werk!
Ik in een Drentſche, een Zwolſche, en Haagſche kerk;
Beluſt op zulke trappen
't Licht van uw' * oom en * grootvaâr na te ſtappen;
Gy nutter voor den Staat,
In Staatbewint befaamt met raat en daat,
En lof, dat niemants letter
Der Staten zin en raatsbeſluit ooit netter,
Gezwinder bragt te boek.
Maar och de doot ſpaart vlyt noch brein, hoe kloek.
Wat ſterflyk was geboren,
Volleeft in 't endt. elx leven wort verloren,
Elx tydt, van jaar tot jaar,
Door d' aanwinſt zelf, wat jaartal men vergaar'.
Uw zesmaal negen jaren
Zyn heen, zyn wech, vergaan, verwelkt, als blaren.
Hoe ſluit myn zegenwenſch?
Leef lang, BREDA, tot heil van menig menſch:
Uw heil, nooit onbeſtendig,
Voldure in Godt, en leve, als Godt, onendig.

*Antonius Walëus, Predikant weleer te Middelburg, naamaals Profeſſor te Leiden, en zyn zoon Joannes Walëus, Predikant in zyn tydt te Kampen.

Te Kampen den '[illegible] van Herfſtmaant, 1682.

Digitized by Google

LYKDICHTEN.

Aan den Lezer.

O Kruisbelyders, houdt gy veel van kruisgedichten,
Nu boet dien luſt ook aan myn rou- en lykgezang.
Dees lyktoon overal is kruistoon, kort of lang.
Ik vont doorgaans myn kruis by al deze uitvaartplichten:

Ik zocht door troosthulp daar den kruislaſt te verlichten,
't Verlies, dat huis of kerk, hoe 't nootlot ging zyn' gang,
Een ſtadt, of al den Staat te zwaar viel en te bang.
En zou dees droeve ſtof, zo leerzaam, elk niet ſtichten?

De lykdienſt toont eerlang al 's werelts heil en roem
Vergaan, als miſt en rook, verwelkt, gelyk een bloem;
Gelukkig, die op 't ſpoor van Jeſus kruisſmaat ſtreven

Naar onvergangbren lof, den lykrou, als een' vloet
Van *Mara, door zyn' rou en kruishout zien verzoet,
En heerlykſt na de de doot door 's Heilants kruisdoot leven.

* Exod. xv. 23, 24, 25. 1682.

Digitized by Google

LYKTRANEN

over den Eerwaarden Heer

JOANNES KOOL,

Leeraar van Godts Kerke te KAMPEN.

—— Quis talia fando
Temperet a lacrimis?

Oe zit myn geeſt beklemt! hoe ſchreie ik al dees ſmarte
En rou uit, die myn' druk met een beſtorven oor
Aan huis- en kerkverlies van myn geboortſtadt hoor,
Myn klagt ter penne uit ſtort, en tranen uit myn harte?

Gebuurſtadt, daar myn jeugt ter ſchole met verlangen
Haar twede leven kreeg, eiſcht gy ook, nu Godts hant
Noch ſtyver dag op dag den fellen wraakboog ſpant,
In matelozen rou myn lyk- en maatgezangen?

My ſmart zo ſtreng een roede, op uwen rug geſleten:
My jammert uw geſchrei, dat aan den hemel ryſt,
Waar van de Zuiderzee en uwen Yſſel yſt,
Om zo veel lyken heeſch en uit den aâm gekreten.

O Kampen, nu beſchut door * torens, noch door wallen,
Hervulze nu met rou. Nu ſterft het, nu verheft
Zich eerſt het ſmettend vier, dat zulke hoofden treft.
Aan zulke ziekten legt de ganſche ſtadt bevallen.

Nu beeft uw kerkgewelf, en koor en kerktrans huilen:
Het raathuis wedergalmt: de treurende gemeent

* De ſtadt, alom torenryk, voert dry torens in haar wapen.

Digitized by Google

Stort zilte tranen op het vaderlyk gebeent.
O kerktrans! ô gemeent! hoe ſtorten uwe zuilen!

Hoe blixemt 's hemels wraak! zy klinkt het ſterkſt te mortel,
En weet van geen verhaal. Nu KOOL u wort ontrukt,
Nu voeltge, hoe 't verlies van * Hochepied u drukt.
Zo ſchent een dondervlaag den boom met tak en wortel.

Hier valt Mêdogentheit en Ootmoet droef aan 't ſchreien.
De milde Liefde treurt: zy miſt een dierbaar pant,
Godtvruchtigheit haar' ſtyl, de Trou haar rechte hant.
Zelf Lydtzaamheit beweent haar' KOOL, te vroeg verſcheien.

Wie volgt dees dootbaar niet, hoewel onopgelezen,
Die 't wel meent met de kerk? in wiens gemoet (indien
Daar deugt gezien was, of des Hoogſten laſt ontzien)
Leeft KOOL niet, lang betreurt, en nimmermeer volprezen.

Recht hebtge, ô burgery, al is u 't hart bezweken,
Berooft van 's leraars zorg, die hooft en trooſt in noot
Elk ſtrekte, en die elkeen, ten trots van helle en doot
En peſtvier, in zyn leſte een hart plag in te ſpreken.

Maar noch komt u te ſta, verſtaat gy 't recht, zyn voorbeelt.
Legt KOOL na Hochepied zyn hooft gewillig neêr,
En draagt de dootſchicht van geen deugden kennis meer,
Wat ſterfte wort nu fel, wat ſterfuur vroeg geoordeelt?

Komt u het nootlot ook om uwe dootſchult manen,
Getrooſt u 't zelve lot: geringer zielen, ſcheit,
Nu ſcheit 'er ruſtig uit, al bleeftge ook onbeſchreit.
Och hebtge niet verſchreit, ô Kampers, al uw tranen?

1657.

* Een Leraar der Kerke, voorheen ook in 't zelve jaar aan de peſt geſtorven.

ZE-

Digitized by Google

ZEGEKROON

van de Hoogedelgebore vrou,

Mevrou

EVERDINA van UITERWYK,

Huisvrou van den Hoogedelgeboren Heer

HENRIK SLOOT,

te KANNEVELT,

Ridder der Duitsche Orden, Kommandeur van Mazelant, en Gemagtigde der Staten van Overyssel.

Felix morte tua.

ZY SPREEKT.

Sterfelyk geslacht, door Adams erreſſmette
Geschonden, en van doot noch dootschult nimmer vry,
Sint dat hy zynen mont aan 't paradysooft zette,
Beken toch eens die schult, en spiegel u aan my.
Betrou geen' zegen, daar de meesten blint om wensen,
Verslingert op 't genot van nooit bestendig goet,
Van schoonheit, ere en schat, die, als een roos, verslensen,
Heenvloejen op en neêr, zo ras als ebbe en vloet.
Waar d' onverzaadbre doot te pajen met die gaven,
Met gaven van 't geluk, of edeler natuur,
Men zagze met myn lyk al teffens niet begraven.
Al wat niet ewig blyft, valt doorgaans kort van duur.
'k Look, als een maibloem, op, en stont, gelyk een ceder:
'k Had ruim van 't geen gy wenscht met al uw hart, myn deel:
Maar slachte een' hogen boom, gevelt van winterweder,
Een schone lentebloem, gerukt van haren steel.

Digitized by Google

Nu treuren weze en weew om noothulp, haar ontvallen,
En elk, met my begaan, zo dra ik ſtortte in 't bedt:
Vooral myn echtgenoot, myn dierſte pant van allen,
Gaat dit verlies aan 't hart, naaſt Godt, op my gezet.
Maar myne vreugt vangt aan, al wenen zo veel ogen.
d' Onchriſten ſmelte in rou, en ſpreke vuur en vlam
Op nootlot en op doot, die vreemt van mededogen,
Geen jeugt ontzien, noch deugt, noch bloet en eedlen ſtam.
Gy ſpaart, die my betreurt, ſpaart mynent halve uw klagten:
Ai ſtaakt uw lykmisbaar, en ſchreit geen ogen roodt:
Misgunt myn blyſchap niet. Koſt ik uw rou verzachten,
Dees zielwonde, al te diep, myn waarde trougenoot!
Myn ziel had veel te lang gedoolt en t' huis gelegen
In 't lyf, der wormen ſpys: nu yltze en repte zich ras
Naar beter ruſtvertrek: die herberg ſtont haar tegen.
Zy ſcheit uit vleeſch en been zo edel, alsze was.
Verhuiſt uw EVERDYNE, ai achtze niet verloren,
Myn SLOOT, myn levens luſt, terwyl ik heb geleeft.
Hier boven is uw ga veel ryker lot beſchoren,
Dan daar vergangbaar goet zo veel te zeggen heeft.
Daar klagen hoop en vrees en droefheit, altyt kranker;
En nau zucht ene quaal, of d' andre ſlaat 'er toe.
Daar vreet van dag tot dag de boosheit in, als * kanker,
En groeit in yders leet, of draaft zich zelve moê.
Ik ſtryk de zegekroon by Godt, in 't licht gezeten;
Bekreun my nu met aarde en aardtſche ſchatten niet.
Hier zyn benautheit, pyn, en jammer ſchoon vergeten:
Hier heeft myn zielſtryt uit, en lyfs- en zielverdriet.
In 't niew Jeruſalem treedt elk den doot met voeten,
Schelt eer en adel quyt, en veegtze wech, als rag,
Ziet gout voor vuilnis aan, waar in de wormen wroeten,
Ziet Godt in 't aangezicht, en buiten dat geen' dag.
In dees Gelukſtadt vintge uw heil ook thans of morgen.

Nu

* Oorzaak van deze doot.

Digitized by Google

Nu zette myn geluk de droefheit u van 't hart.
De hemel krone uw deugt, en zeegne milt uw zorgen,
En rekke uw jaren, vry van ongeval en smart.
Dat wenscht u d'Yssel, aan de SLOTEN dier verbonden,
Aan u, die d'eedle deugt alleen mint om haar zelf,
Elx lof te boven gaat, en tart de lastermonden,
En meer verdient dan gout of marmren praalgewelf.
Veel beter is 't dat ik, aan Godt verlooft, verscheie,
Beschreit van u en elk, dan u en elk beschreie.

GRAFSCHRIFT.

De stam van UITERWYK betreurt hier EVERDYN,
Met SLOOT, voor wien dees zon, zyn huiszon, was gerezen;
Gedaalt, gelykze steeg, de zelve in vreugt en pyn,
En nimmer schelende van dieze scheen te wezen.

1657.

GEDACHTENIS

van Joffrou

HELENE van GOOR.

Aan hare moeder

SIBILLA MENSINK,

Huisvrou van den Here

JOAN DE MEIER.

Olim meminisse juvabit.

Nicht, die zo gelukkig moeder waart,
Als echte vrou in beide uw huwelyken;

De

Digitized by Google

De hemel heeft tot tweemaal u gepaart,
Om van zyn gunſt te geven grote blyken.
Want gy behielt een vrucht van 't eerſte bedt,
Ontbeerde na 't verlies niet heel uw gade:
En wort dees vrucht hereiſcht van hoger wet,
De twede trou boet rykelyk die ſchade.
Dat jaar noch tydt het pant, nu droef betreurt,
Uit uw gemoet en zin, tot trooſthulp, wiſſe.
HELENE leef, dat ieder niet gebeurt,
Tot 's moeders trooſt, in haar gedachteniſſe.
Het luſt ons ook te denken, ſchoon 't ons ſmart,
Aan deugt en geeſt en gunſt, haar aangeboren.
Wie kon met zo veel gaven niet elks hart
(Ik zwyge van een moeders hart) bekoren?
Men kende in haar uw kint, en 't kint, van Godt
Veel meer bemint, om beide trou te minnen.
Bezatze uw hart door haar geboortelot,
Zy kon 't ſtaag meer door moederliefde winnen.
Uw liefde wies met heure jaren aan,
Met een uw hoop. wien was een kint ooit nader
Dan uw HELEEN de MEIER, onderdaan,
Als dochter, hem, die haar verſtrekte een vader?
'k Verniew, zo 't ſchynt, uw ſmart, en krab de roof
Der hartwonde op, den rou, allengs aan 't ſlyten.
Maar neen, ô neen. dit byte uw wonde doof;
Of ſmartze op niew, verzachteze onder 't byten.
Eiſcht Godt dees gift, u ſlechts geleent, weêrom,
Bedank de hant, dieze u niet heeft geweigert.
't Genot was u vergunt, geen eigendom
Van zulk een' ſchat, in waarde hoog geſteigert.
Beklaagze niet, als een ontydig lyk,
Al zygt een bloem van achttien jaren neder.
Zy treurt noch quynt: zy viel niet wech in 't ſlyk,
Maar in Godts ſchoot en armen veel gereder.

Wy

Digitized by Google

Wy hoorden in haar leſte, hoe gereet,
Hoe vrolyk zy van geeſt den dootpyl tartte.
Geen eige ſmart, maar moeders rou doorſneedt
Heur hart, dat moedt en trooſt u ſprak in 't harte.
Zagze u bedrukt, de koorts viel ruim zo zwaar.
Men zag haar, toenze u krankbedt diende en redde,
Veel meer belaân, benaut, bekreten, daar
De vege ſtont voor 's kranken moeders bedde.
Herdenk dit bly, herdenk haar levens tydt,
d' Almogentheit, het hooft van 's hemels tronen,
En zynen dienſt godtvruchtig toegewydt:
Een' dienſt, hier nooit beloont met aardtſche kronen.
Noemt reden nu dien tydt niet lang genoeg,
Zo wel gebruikt? het leven kort, voor ſterven
Zo wel bewaart? verlies, waar door men vroeg
Het hoogſte goet by Godt om hoog komt erven?
Uw goet, is 't by dat erfgoet meer dan ſchuim
By louter gout? kon haar uw bouluſt bouwen
Een huis zo ſchoon van ſtof, zo ryk, zo ruim,
Als Godts paleis, wiens ſtylen nooit verouwen?
Of wachtte uw hoop ooit blyder bruiloftsgroet
Dan d' englevreugt? waar in dees bruit verengelt,
Tot 's Hoogſten prys, bekleedt met glans en gloet,
Haar' lofzang met alle englezangen mengelt;
Met uw GEZYN, haar zuſter, even ryk;
Met MEIERS zoon, zyn' WYBRANT, jongk verſcheiden,
Zyn korte vreugt, ook vroeg betreurt; een blyk,
Dat vroege vrucht hier zelden lang wil beiden.
O zelſaam paar, dat zo gelyk zich vint,
In liefde, in deugt, in lot gelyk! ô wonder!
DE MEIER miſte aldus zyn enig kint.
Zyn zoon, die zon, ging voor zyn' middag onder.
Geen lykſieraat, hoe ſchoon men d' uitvaart ſier',
Stilt rou, ook ras verwelkt, vergaan, eilaci.

Digitized by Google

Godt ſchenkt na ſtryt voor ewig den laurier,
Een trotſer zege - een ſchoner bruiloftſtaci.
Uw dochter juicht, nu ſchoner hemelbruit,
Die nooit beducht voor echtverlies zal wezen.
Uw zorge en angſt voor 't enig kint zyn uit.
Gy hoeft voor haar te hopen noch te vrezen.
Betreurze niet: 't is u en haar gelukt.
Uw dochter was tot uw geluk geboren:
Tot haar geluk verſcheitze, u vroeg ontrukt.
Nu leeft HELEEN, nu wortze nooit verloren.
Dat jaar noch tydt dit pant, vergeefs betreurt,
Uit uw gemoet en zin, tot troofthulp, wiſſe.
HELENE leef, dat ieder niet gebeurt,
In 's moeders hart en elx gedachteniſſe.

1659.

LYKKLAGT

over Joffrou

GEERTRUIT VAN EIL,

Dochter van den Here

BERNARDUS VAN EIL,

Bedienaar des H. Evangeliums te Zwol.

Purpureus veluti cum flos ſucciſus aratro.

HOe kan myn treurplicht zwygen,
Al valt Parnas nu laſtig op te ſtygen,
Terwyl de ſtadt beklaagt
De huiſcha, daar heur leraar rou om draagt?

O out-

Digitized by Google

O outſte van twee loten,
Tot EILS geluk en uit zyne echt geſproten;
In 't opgaan van uw jeugt
Elx liefde en luſt door ſchoonheit, geeſt, en deugt;
In ſchoonheit, deugt, en zeden
Zo ras volgroeit met onvolgroeide leden!
O bloem! ô maagdepuik!
Wat ſtont gy ſchoon op uwen groenen ſtruik!
Hoe wortge neêrgeſlagen
In 't hartje van uw blyde lentedagen,
Als in een' ogenblik!
Myn toon bezwykt, myn dicht bezwymt van ſchrik.
Dees dootſchrik ſluit al tevens
Uw vaders hart en mont, vol viers, vol levens;
Die zelf nu, zwaar bedroeft,
Al trooſt zyn les veel andren, trooſt behoeft.
Zo ſprengde in ouder jaren
*Quintiliaan, het licht der redenaren,
Zyn doorgeleerde blaân
Na 't lykvier van Marcel met traan op traan.
Des Roomſchen † burgervaders
Welſprekentheit, zo milt als wateraders,
Verdorde dus een poos
Met Tullia, verwelkende, als een roos.
Wie peilt de wondt der ſmarte,
Die nooit zo diep de moeder griefde in 't harte?

* Hoe Quintilianus, met zyn onderwys van welſprekentheit bezig, zynen outſten zoon verloor, een kint van grote hope, en tot zoon aangenomen van een Roomſch burgermeeſter (uit het geſlachte, zo ik giſſe, der Marcellen, dewyl dees zoon in zyn vaders leven Marcellus genoemt wort) en hoe d' ongelukkige vader dit verlies met bittere klagten en jammerlyke welſprekentheit betreurde, is in 't begin van zyn zeſte boek te lezen.

† d' Overgrote rou van Cicero over de doot van zyne dochter Tullia, by Plutarchus in zyn leven niet verzwegen, blykt uit zyne brieven aan Attikus, en andere ſchriften van dien vader der welſprekentheit; hier en daar ſprekende van een Vertrooſtinge, die tot verzachtinge dezer droefheit door hem zelven geſchreven is, waar van ook Tertullianus ergens gewag maakt. Ook heeft men noch zulk een Vertrooſtinge, op Ciceroos naam uitgegeven, en by zyne werken gevoegt; doch van geleerde mannen, die ogen hadden, geen gangbare munt gekeurt, en van Scaliger, niet zonder bits verwyt, Muretus toegeſchreven,

Digitized by Google

Zy mist haar grootste hoop,
Een' huisschat, om geen' goutschat weêr te koop;
De blyschap der gespelen,
En die met haar de huiszorg plag te delen.
O tak aan moeders kroon!
O huisjuweel, nu stof tot jammertoon!
O sterflot, al te deerlyk!
Neen, GEERTRUIT leeft: nu leeftze bly, nu heerlyk.
Haar beste deel, de ziel,
Daar Jesus oog, haar bruigoms oog, op viel,
Gekroont in 't licht hier boven,
Om zonneglans en maanlicht te verdoven,
Daar hemelgeest by geest
De blyschap zingt van 't ewig bruiloftfeest,
Belacht de dreigementen,
't Gewelt des doots, en 's afgronts legertenten;
Bevryt van hartewee
Voor ewig door een' bangen nacht, of twee.
Dit lyk wort uitgedragen,
Gelyk het past, van borsten, al hun dagen
Godts kerkdienst toegewydt:
Een kranke troost, een staatsi, kort van tydt.
Maar mogt men uit Godts koren
De hemeltaal der hemelbruit eens horen,
Wy hoordenze al te gaâr
Veel beter dan myn droeve luitesnaar,
Dan d'uitvaart met veel nokken,
En 't brommen van de grove torenklokken,
Dan EIL, haar vader, zelf
Zich horen liet in 't Zwolsche kerkgewelf:

HOU OP VAN YDEL ROEMEN,
O JONGKHEIT, OP UW RAS VERSLENSTE BLOEMEN,
HET SCHOÔNSTE, DATGE ZIET,
IS WINT, IS ROOK, EEN DROOM, EN ANDERS NIET.

1660.

VECH-

Digitized by Google

VECHTERWAART IN DEN ROU

over Mevrou

ELISABET MACHTELT RIPPERDA,

Weduw van wylen den Here

HERMAN ROELINK,

Te VECHTERWAART,

Griffier van Overyssel.

It triſtis ad æthera clamor.

VErwoede Doot, beluſt en heet
Op menſchenroof, verdriet, en ſchennis,
Och och gy draagt te luttel kennis,
Terwylge dus ontydig wreet
Komt uit uw nachthol toegeſchoten,
En brengt een deerlyk lykgedruis
Te Vechterwaart in 't bruiloftshuis.
Hoe treuren nu de feeſtgenoten,
Daar ſlus de zaal van blyſchap klonk,
Den Vechtvliet hoorde en al zyn wateren,
Aan 't juichen, bruiloft, bruiloft, ſchateren!
Hoe wort de trouvreugt op een' ſprongk
Verdreven, en verkeert in rouwe!
Hoe kermt de Vechtſtroom, kreet op kreet,
Met Vechterwaart, in rou gekleedt,
Om 't lyk en d'uitvaart van Mevrouwe!
Maar deze telg van RIPPERDA
Veraarde nooit van een gehuwde

Digitized by Google

Aan ROELINK, noch haar' ſtam, en gruwde
Voor doodtpyl noch doods ongena.
Zy trapt, als kaf en ydle leuren,
De werelt met haar weelde in 't ſtof;
Verlangt naar 't ewigjuichend hof,
De bruiloft, daar geen gaſten treuren,
Zy weêr bejegent den Griffier,
Met wienze hier gelukkig paarde;
Heer ROELINK, die 's lants eer bewaarde,
Waar hy zyn' geeſt drukte op papier,
Zo net en zuiver, als 's lants zegel,
En elk verplichtte aan 't kloek vernuft,
Dat voor geen letterarbeit ſuft,
Oprecht en vroom, naar Katoos regel.
Geen zoon, die 's vaders voetſpoor houdt,
Zyn deugt erfde, en zyn ampt bekleedde,
Geen twede zoon, haar kroon alrede,
Geen dochter, pas naar wenſch getrout,
Geen aardtſche welluſt hechtte aan d'aarde
Den vluggen, den verliefden geeſt,
Die bly ten hemel voer te feeſt,
En zocht gezelſchap naar zyn waarde.
O trouwe ſtyl van 't kranke bedt,
En quynende armoê, roodt bekreten!
Wat Dorkas wort zo traag vergeten
By Chriſtus leên, in noot geredt?
Terwylge om hoog den prys gaat ſtryken,
Wenſcht d'arme een noothulp in veel pyn,
Gelyk uw ſchatkiſt plag te zyn.
Ik wenſche uw hart aan uws gelyken.

1661.

UIT-

Digitized by Google

UITVAART

van den Hoogedelgeboren, Manhaften

HERE,

ARENT van HAARSOLTE,

Te KRANENBERG,

Kolonel van een regement te voet, en Kommandeur in Zwol en d'omleggende veſtingen.

Heu tantis nequicquam erepte periclis!

Wie zonder moedt den degen gordde
Op zyde, alleen tot dwaze pracht,
Zy met geween en jammerklagt
Beholpen in zyn leſte, en worde
Met naar gekerm luits keels beluidt:
Zyn naam gaat met zyn leven uit.

Gy moogt dees moeite en lykdienſt ſparen,
Die Kolonel HAARSOLTES baar
Volgt op zyne uitvaart, paar aan paar.
Een helt, die in zyn jonge jaren
Zo ruſtig koos de heldenbaan,
Om rou noch rouplicht is begaan.

Waar ooit zyn fiere moedt bezweken
Voor 't grimmen van de zwarte doot,
Daar zy met polver ſpookt en loot,
Men had de pryzen niet geſtreken;
Waar voor de Staat HAARSOLTE dankt,
Wanneer trompet en trommel wankt:

Nooit

Digitized by Google

Nooit had hy Ulrich onder d'ogen,
Vol vier, vol oorlogsgloet, gezien;
Noch recht vooruit, om ſpits te biên,
Zyne yzre heirſpits ingevlogen;
Den Deenſchen Graaf in 't vlakke velt
Niet overrompelt met gewelt.

's Mans deugt, die met een goude keten
Van zeven Staten wort vereert,
Daar hy met roof en vanen keert,
En 't Spaanſche heir, op ons gebeten,
Die zenuw affnydt in den ſlag,
Was waardt dat haar de Doot ontzag.

De Doot ontzag dat hooft te treffen,
't Welk oorlogskunde en dapperheit,
En wakkre zorg, en kloek beleit
In 't krygsgezag ſteets hoger heffen:
z'Ontziet hem, daar hy onverſaagt
Voor 't vaderlant zyn leven waagt;

En helpt de dwinglandy van Spanje
Voor Fredriks vaan in 't voetzant treên,
En plant op ſloten en in ſteên
De zegeſtanders van Oranje;
En neemt Prins Fredriks hart, niet min
Dan ſterke ſteên, al vechtende in.

Geen vyantlyk geweer noch punten,
Wel vaak geſtuit, maar nooit gevreeſt,
Toen (waar zyn ſterfuur daar geweeſt)
Wel duizent doden op hem muntten,
Maar 't vier van een verbolge koorts
Verſlont zyn leven, als een toorts.

Digitized by Google

Zo ſterft een leew, de vorſt der dieren,
Van niemants handen noch geweer,
Nau op de jagt genaakt van veer,
Gemeſt met roof van bloet en ſpieren.
Hy ſterft zyn eige doot op 't leſt:
Dan ſchrikt al 't woudt noch voor zyn neſt.

Kan zulk een lyk geen tranen derven?
O neen, HAARSOLTE derftze niet,
Klaagt d' Yſſelſtroom met groot verdriet:
Myn oorlogslof ſchynt uit te ſterven.
Zo klaagt heel Zwol, en dankt de kling,
Daar elk geruſt op ſlapen ging.

Wie droeg, als 't pas gaf, zich zo minnelyk,
(In 't velt zo manlyk) om elx gunſt
Te winnen? wie had ooit die kunſt
Zo fix geleert? zo onverwinnelyk
In trou, die vrede en vrientſchap voedt,
Als daar de paartshoef draafde in 't bloet?

Een bende niet, maar wie rechtſchapen
Zich ooit in 't harnas queet, vereer'
Dit lyk met ſlepende geweer.
Zo hangt men 't ridderlyke wapen
En helm en ſporen braaf ten toon.
Voor dappre helden ſtaat dat ſchoon.

Dit 's lof, daar bloden nooit in delen;
Die groejen zal in dit geſlacht
Met telgen, daar men blyk van wacht,
Dat ARENDEN geen duiven telen,
En deugt het merk is, daar men 't bloet
Van een HAARSOLTE aan kennen moet.

Digitized by Google

LYKZANG

OVER DEN HEER

GERHARDT GOLTS,

BURGERMEESTER DER STADT ZWOL
EN RENTMEESTER,

EN ZYNE HUISVROU, JOFFROU

PAULINE BUIS,

BEIDE TE GELYK BEGRAVEN DEN 6 VAN
SLAGTMAANT, 1661.

Felices ter & amplius,
Quos irrupta tenet copula.

EEn dootkiſt viel tot noch toe zwaar:
En maakt de doot dien lyklaſt grover?
Wat jaar is dit! wat jammerjaar!
Wat komt de braafſten endlyk over!
Benaude koortſen, heet van gloet,
Nu ſpaartge wysheit, deugt, noch bloet.

Dit lopend jaar is 't niet geleên,
Dat GOLTS in enen drang van menſchen,
Die hem, ten raathuize ingetreên,
Het huis vol heil en zegen wenſchen,
Geſtegen op dien trap van eer,
De ſtadt beloofde een' Burgerheer;

Beloofde een' raatſtyl, die zo trou,
Als Ariſtides deugt, geoordeelt,

Het

Digitized by Google

Het Zwolſche raathuis ſtutten zou,
Zich ſpieglen aan zyn vaders voorbeelt;
Die recht door zee ging in zyn' tydt,
Al grimde d'afgunſt, dol van ſpyt.

Dus riep de ſtadt uit enen mont,
Tot dat de dootſchicht, fel geſchoten,
In GOLTS het hart der ſtede wondt.
Wat treuren hier al rougenoten!
Hoe bleek verſchiet de ſtadt haar kleur!
Hoe ſtelt de doot elx hoop te leur!

En had myn treurzang hier mê uit.
O nare nacht, wat dooftge al glanſſen!
PAULINE, ô zegenryke ſpruit
Van 't bloet der BUISSEN en der KRANSSEN,
Gy ſchreit geen traan, beklemt van rou,
Maar ſterft, twee dagen weduwvrou.

Wie zet myn klagt geen' treurtoon by,
Met d'oudren, die hun hart uitklagen,
Hun hope en vreugt van wederzy
Op enen dag zien uitgedragen?
Wie eerſt, wie droevigſt van dit paar
Betreurt, bejammert met misbaar?

Wie ſtilt het moederlyk geween,
En grootmoêr KRANS, met zo veel loten,
Uit haren bloede niet alleen,
Maar uit heur hart en deugt geſproten?
Hoe quynt door dezen dubblen ſlag
De vreugt van haren ouden dag!

Gelukkig paar, gy zult nochtans
Met uw gedachtenis niet ſterven,

Digitized by Google

Ontbeert myn treurgedicht geen' glans,
Noch leven. 't Lyf mag ras bederven:
Dat huis, die hut van leem was broos:
Uw naam blyft leven voor altoos.

Gy ſterreft een gewenſchte doot,
En zult elkandre niet betreuren;
Een weldaat, die uit 's hemels ſchoot
Gepaarden zelden mogt gebeuren.
Veel zegens viel uw echt ten deel;
En bleef altoos in zyn geheel.

Was GOLTS in 't krankbedt niet belaân,
Als met de koorts van zyn beminde,
PAULINE trok geen ſmart zich aan,
Als 't lyden van haar' eensgezinde;
In alles eens, door liefde, en aart,
En deugt, en beſt in 't leſt gepaart.

PAULINE, van heur ga berooft,
Met wien alleen haar 't leven luſte,
Ziet al de werelt over 't hooft,
En zeilt de haven van haar ruſte
Door ſtormwint in, en ziet nu niet
In onzen dag, als met verdriet.

Zy heet de doot nu wellekom,
Begroetze bly, als andren kermen;
En valt den rykſten bruidegom,
Verteert van minnegloet, in d'armen;
Kent nu geen ouders, kint, noch bloet,
Verlieft op 't ewig enig goet.

Heldinnen zynze in Griekſche ſteên,
In 't Ooſten minſt, die dappre helden

Mer-

Digitized by Google

Met blyſchap, onder 's volx geween,
In 't lykvier en in 't graf verzelden.
Men repp' nu van * Evadne niet,
Noch andren, moedig van verdriet.

Hier ſcheiden twee, aleens geruſt
Door hope en onverwrikt betrouwen,
Om geen Elyſiſch beemt met luſt,
Maar in Godts vreugt Godt zelf t' aanſchouwen.
Hoe vint men daar elkandre weêr!
Daar zucht, noch ſchreit, noch ſcheit men meer.

Regeerzucht, ding naar zulk een' troon,
Geen kuſſen in ons raathuiszalen;
Een ryxkroon, daar geen goude kroon,
Geen diamantkroon by mag halen;
Een ryk, waar by geen aardtſch gezag
Genoemt moet zyn op enen dag.

Gehuwden, zoekt de bruiloftzaal,

* Evadne, Kapaneus echtgenote, worp, uit ongedult van liefde en rouwe, zich zelve in zyn lykvier; van Virgilius opgehaalt onder d' onderaardtſche ſchimmen, die van minne geſtorven zyn, van Statius hierom geprezen op het ende van zyn Thebaanſch heldenwerk, en by Ovidius in 't begin van het derde boek der Minnekunſt; daar ook ſprekende van een heldinne, die ontydig ſtervende, haren man verzelde: te weten Laodamye, die, gelyk Servius op het zeſte boek van Virgilius Eneas aantekent, op de tydinge van haar mans doot, zyne ſchim noch eens wenſchte te mogen zien, en dat verworven hebbende, in 't omhelzen der ſchimme, dieze niet verliet, den geeſt gaf. Meer voorbeelden van dusdanige huwelyxliefde, ook by mans vernomen, die hare echtgenoten niet wilden overleven, vint men by Valerius Maximus, IV. 6. En men mogt 'er de Karthaagſche koningin Dido wel by zetten, die van koning Hiarbas, zo Juſtinus verhaalt, XVIII. 6. tot hertrouwen aangezocht, met een dreigement van oorlog, indienze weigerde, op den houtſtapel geklommen, daarze voorgaf haar mans geeſt met offerhanden te willen zoenen, tot bewys van onveranderbare huwelyxtrouwe, met den degen zich zelve om hals holp; van Maro in 't verhaal haars doots niet weinig verongelykt, en by Auſonius zich hier over met recht beklagende. Hoe d' Indiaanſche vrouwen zich nu noch uit liefde na de doot en by 't lykvier harer mannen levendig verbranden, of levendig laten begraven, zich vrywillig door beloften hier toe verbinden, en d' uitſtekenſte van ſtaat en afkomſte zich hier in voornamelyk eerzuchtig tonen, kan gezien worden in Dappers beſchryvinge van Aſie, 53-58, en Montanus Gezantſchappen aan de Keizers van Japan, 121, 122.

Digitized by Google

Daar minnaars, vry van vlek, vergaren,
En drinken ene nektarſchaal,
Die omgaat by ontelbre ſcharen,
Waar van men ramp en harteleet
In enen ogenblik vergeet.

Men ſtrooi' geen rouloof op dit graf,
Noch droeve lykcypreſſetelgen.
Hun blyſchap, droegze 'er kennis af,
En zuivre lieſde zou 't zich belgen.
Hier paſt geſchrei noch hartewee.
Ik juiche u toe, vereende twee.

OP DE ZELVE.

NU drome ons Naſo van geen godtheit, noch gena,
Waar van * Filemons deugt met Baucis kan verwerven,
Dat op een' dag een endt hun levens draat komt kerven,
En geen van beide treurt om 't miſſen van zyn ga.

Romeinſche pennen, zwicht, en zwygt van † Porcia,
Getrooſt eer 't leven dan haar mans gezicht te derven.
Zwygt van ‡ Paullinaas moedt, uit min beluſt te ſterven,
Toen Neroos wrok zich koelde aan 't bloet van Seneka.

Wat levert Zwol een paar? dit overtreft hen allen.

PAU-

* De fabel van Filemons en Baucis godtvruchtigheit, beloont van Jupiter en Merkuur in 't verhoren van hunnen wenſch en bede, datze beide op enen dag te gelyk mogten ſterven, is bekent uit het achtſte boek van Ovidius Herſcheppingen.

† Hoe Porcia, Katoos rechte dochter, na Brutus haar mans doot, het leven moede, en van geweer door hare vrienden berooft, door gloejende kolen, dieze inſlikte, zich zelve ombragt, melt Appianus in het vierde boek der Burgerlyke Oorlogen, Dio in zyn XLVII boek, en Plutarchus in 't ende van Brutus leven. Van Valerius Maximus wort dit onder d' uitſtekendſte voorbeelden van huwlyx lieſde bygebragt, I. v. 6. en van Martialis geprezen, als een treflyke heldinnedaat, I. 43.

‡ Toen Seneka, van Nero verwezen, zich d' aders liet openen, wou Paulline, zyne edele gemalin, desgelyx met hem ſterven; doch veel bloets alrede quyt geworden, wert door Neroos bevel belet dat opzet te volvoeren. Zie dit by Tacitus in 't vyftiende zyner Jaarboeken.

Digitized by Google

PAULINE volgt hier GOLTS, de ſtadt en haar ontvallen,
Zo ruſtig in de doot, als nu eerſt wel gepaart.

Gezegent paar, uw min weet nergens van veranderen,
Nu gy dus droef verſcheit en zalig met elkanderen,
Maar leeft in 't paradys, en heeft daar beter aart.

LYKTRANEN

TER UITVAART VAN DEN HOOGEDELGEBOREN, GESTRENGEN HERE

RABO HERMAN SCHELE,

TE WELBERG EN VENEBRUGGE,

DROST VAN YSSELMUIDEN.

Quis deſiderio ſit pudor aut modus
Tam cari capitis?

BEdroefde dichtens luſt! waar worde ik van de reien
Der dichtren, al om ſtryt aan 't jammeren, aan 't ſchreien,
Gedagvaart? och ſchei uit, Apolloos prieſterdom.
't Is uit met u en ons: nu zit de zangberg ſtom.
Indien 's lants grootſte licht noch niet had uitgeblonken,
Hy zelf zou ziel en geeſt van ons gedicht ontvonken,
En voeren aan 't geſtarnt: een ganſche paardebron,
Een Cirre en Focis en Parnas en Helikon
Verſtrekte ons SCHELE alleen: Apolloos gunſt waar zotheit
By een geleende kracht van zulk een aardtſche godtheit.
Nu ons dat licht begeeft, wie zet ons luiſter by?
Zyn grafzerk ſmoort de keel van kunſt en poëzy:

De

Digitized by Google

De hoefbron legt verdroogt: nu vloeit 'er niet een ader.
Noch heft ons rouplicht aan, noch volgen wy, ô vader
Des vaderlants! ô eer en welluſt van uw tydt!
Uw droeve dootkiſt na. Zag ik die na, zo wydt
Myn oogſtraal volgen kon, ik zalze noch geleien:
Ik zal met al myn harte uw kout gebeent beſchreien.
Geen' lykdienſt tot uw' lof (wat dichter draaft zo hoog?)
Maar droefheit, en een hart, van tranen nimmer droog,
Dat ewig SCHEEL beklaagt, en ewig SCHEEL zal derven,
Daar uw geheugenis te gener uur zal ſterven,
Zoet, bitter, of van beids; een hart, dat zich al ſtil
Hier in vermaakt en quelt, en niemant wyken wil;
Dat kan ik, grote ziel, omtrent uw uitvaart brengen,
En met den ganſchen rou van Overyſſel mengen.
En zo myn zangluſt ooit geluit ſlaat met een' klank,
Die horens waardig is, u blyve ik lof en dank
Voor dichtkunſt en voor d' eer van myn gedichten ſchuldig.
Want zulk een licht, als 't uw, verſpreidde menigvuldig
Zyn ſtralen: gy ontvonkte, ô SCHELE, in myn gemoet
Een eedle glorizucht, gy queekte altoos dien gloet;
Zo dikmaal alsge my, gebonden aan d' orakels
Uws goddelyken monts, gelyk aan goude ſchakels,
De ſchoonheit van de deugt vertoonde met vermaak;
En in d' onrype vrucht van myne herſſens ſmaak
Koſt vinden nu en dan, of u geliet te vinden.
Indien Gronovius en grote Heins, twee vrinden,
Die SCHELE waardig zyn, ons levendig den helt
Afſchildren met zyn verf, in dicht dat voeten telt,
Of ruimer zonder maat zyn deugden ooit uitmeten,
Dan ryſt zyn lof in top, dan zal de werelt weten,
Wat Twenthe voor een' licht heeft uitgelevert: dan
Zien wy ons afgebeelt het ſchoonſte voorbeelt van
Een edelman, volleert, volmaakt in allen dele;
En berg en boſch en beek weêrgalmen, SCHELE, SCHELE:

Dan

Digitized by Google

Dan geeft hun yver werk aan d'ongeruſte Faam,
Om ruimer na zyn doot te weiden met zyn' naam,
Alle ewen uit en in: een' naam, die nooit zal rotten,
En 't nachtgewelt des doots beſchimpen en beſpotten,
Van 't ooſten, daar de bron des lichts ter kimme uit ryſt,
Tot daarze 't weſten ſiert met een vergulde lyſt.
Wy klagen ſlechts by 't lyk, t'ontydig uitgedragen.
Wat klagen wy? ons rou worde in den wint geſlagen.
Die mag niet maken, neen. dit 's algemeen verdriet,
Een lyk van 't vaderlant. dat voelt en voelt het niet.
Dit 's noch geen droefheit, maar verbaaſtheit. al dees ſchade,
Dit lant- en kerkverlies, wort niet, of immers ſpade
Begrepen: geen vernuft vat in der yl zo veel,
Zo vele rampen, als de doot van enen SCHEEL.
Gelyk toen Herkules, de helt, die elk verdedigt,
Gedrogten trapt en temt, de werelt houdt bevredigt,
Zich zelven vry vocht, en verſmaânde d'aardtſche ſtof,
De lucht met voeten tradt, verrykte 't hemelſch hof,
Al wiſt het Filokteet, vereert met boge en pylen,
't Gerucht van zyn verlies kon zo gezwint niet ylen
Den aardtkloot over, en het leedt geen' kleinen tydt,
Eer al de volken, die Alcides waren quyt,
Zyn doot verſtonden, en wat aan hem was verloren.
Wy treuren allereerſt: maar SCHELE was geboren
Voor 't aardtryk: 's aardtryx rou paſt dit doorluchtig' lyk,
Een rou van volken, daar dees wereltſchade aan blyk'.
Geen Overyſſelſch bloet, geen zucht van bloetverwanten
Verheft hem, die alom geleertheit zocht te planten,
Maar al de werelt om zyn letterwetenſchap.
Dus boette hy zyn' luſt, tot ieders nut, aan 't ſap
Van Memfis wysheit, of Athene met zyn ſcholen.
Dus zoog hy, als een bie uit rozen en violen,
De nutſte geuren uit de ſpreuken en de les
Van Roomſche Wyzen, of een' Griekſchen Sokrates.

Digitized by Google

Wat arbeit kon dien trek, dien braven leerluſt, ſtuiten?
Wat werk hiel hem te rug, wat heiligdommen buiten?
Wat volken ſprak hy niet in hunne ſpraken aan?
Wat tydt bleef ondoorzocht? helaas, 't is nu gedaan.
Daar legt die dierbre ſchat van Grieken en Chaldewen,
De letterwysheit zelf van meer dan vyftig ewen,
Verloren in een' man, die Roomſche ſtyl, zo net,
Als zelf d'aaloutheit ſchreef, met kunſten, talen, met
Hiſtorien, met al; daar legt het nu. Minerve,
Miſtrooſtig om heur ſcha, en nooit zo bleek van verve
Verſchoten, kermt luits keels: de handen gaan in 't haar.
Om den nakomeling bedryftze dat misbaar,
Om 't nagelaten werk, dien ſtapel wyze ſchriften,
Helaas noch onvolwrocht. wat goddelyke driften,
Wat geeſt voltooit ons die, dat zulk een ſchat, vol glans,
Niet teffens ga te gronde? och och, wy zien geen' kans.
Het moſt een SCHELE zyn, een wonder onder vele,
Die hier de hant aan ſloeg, en 't werk voltrok van SCHELE.
Dus waar de heldentoon, d'onſterfelyke blaân
Van Maroos geeſt met hem ter doot, te vier gegaan,
De vlam verſlont noch eens de Frygiaanſche vloten,
Had Ceſar niet een ſchot voor zulk een' ramp geſchoten.
Maar dit 's hier klene ſcha, al treftze noch zo ver.
Geleertheit wort van deugt, gelyk een flawe ſtar
Van 't morgenlicht, verdooft. zwygt, wyzen, ſtout in 't roemen,
By deugt is wysheit op geen' enen dag te noemen.
Op wyscits leſſen en regering zich verſtaan
Baat weinig. SCHELE koos de ſteile heldenbaan:
Dat gaf eerſt nadruk aan 's mans wysheit, maar geen woorden.
Hier blonk het ſchoonſte licht, daar d'ouden ooit van hoorden,
Epaminondas en de trou van Focion,
Geprezen met der daat, en braaf gevolgt. men kon
Een' dappren Brutus hier, een' Kato zien herleven,
En naar onſterflyke eer met luſt en yver ſtreven.

Digitized by Google

Gy draagt in 's werelts ramp een groot deel lydens, ô
Rampzalig vaderlant, te ſchielyk en te nô
Van zulk een' ſtut berooft. ô onvergeetbre ſmarte!
O onwaardeerbre ſcha! wie droeg u onder 't harte,
Gelyk dit lantjuweel, dees lantſtyl, die u nooit
In zorge of vlyt bezweek? wat vader heeft het ooit
Zo wel gemeent, als hy? wien luſte 't zich te leggen
Aan 't lant te koſte, als hem? wat vont de nyt te zeggen
Op zulk een zuivre trou, zo onbeſproken ſchoon?
Wie kroont zyn' adeldom met zulk een ryke kroon?
Wie queet zich, ſlim geſcheept, zo wakker onder 't ſtieren,
Zo kloek en afgerecht, om nu den ſchoot te vieren,
Dan aan te halen naar den eiſch? wie ging zo ront,
Dat nimmer 't oprecht hart verſcheelde van den mont?
Wie lei zo toe, om ongeregeltheên te ſnoeren,
Om goude wetten, tucht en zeden in te voeren?
O trouſte lantpilaar, geſchapen tegens laſt
En tot regeren, die op niemants ongunſt paſt,
Door niemants gunſt vervoert, om laken noch om loven
Verandert van uw' ſtyl, uw vroomheit dryft ſteets boven.
Gy kort de klawen van den haat, een boze peſt.
De ſtaatzucht ruimt het velt, en vaart naar Plutoos neſt,
Beſchaamt door uw gezicht: gelyk voor Febus klaarheit
De ſchemerſchim en miſt verſtuiven met hun naarheit.
Geen heiloos Staatbedrog, omhangen met veel ſchyns,
Miſleit u door de kunſt van zyn verniſte gryns.
Geen trotsheit blies u op: geen heerſchluſt kreeg u binnen.
Gewinzucht, die harpy, zag niets op u te winnen.
Een ſlaaf van goutzucht vlamme op rykdom en gewin,
En zegene zich zelf: gy ſchoot 'er liever in
Van 't uwe 't lant ten dienſt. uw hart en zin en leven
Was weldoen, 't ging zo 't ging, en recht door zee te ſtreven,
Een vroom geweten al uw overwinſt en loon,
En uw weldadigheit zich zelve een goude kroon.

Digitized by Google

Zo wort een Thraſea, te fier om ooit te kreuken,
Een Seneka gedacht: dus eert men beſt hun ſpreuken.
Zulk een ſtyfzinnigheit geeft loflyk nimmer toe.
Want SCHEEL hiel niemant min de hoofdigheit tè goê
Dan zyn gemoet; niet ſtreng, als tegens lantgebreken
En kuiperyen, die den Staat naar 't harte ſteken.
Hoe voegt die minzame aart zich anders! hoe verneêrt
Zich SCHEEL by groot en kleen, geleert en ongeleert!
Hoe zag lieftalligheit en vrientſchap uit zyne ogen!
Hoe klonk die zoete ſtem, daar elk ſtont opgetogen
Door 't liefelyk gewelt! men hoorde Amfions ſtem
In dit geweſte: ſteen en muren volgden hem.
Men hoorde een Orfeus tong, daar wilden, daar veraarden,
Door 't hemelſche geluit gewonnen, van bedaarden.
Hy ſtaat in 's lants bewint naar laſt, en naar geen eer;
En ſchat den tytel meer van vader dan van heer.
Vont Neêrlant door Godts gunſt zich wel voorzien van SCHELEN,
Schooa 't luttel zyns gelyk uitleverde onder velen,
Dan bleef 's lants eer bewaart: hiel elk dat deugtzaam ſpoor,
De boosheit vont geen heul, dan zagen wy 'er door
In dezen bozen tydt, men kreeg den lantvloek onder.
Maar vrucht, die al te vroeg gerypt was, tot een wonder,
Moſt vroeger rotten. och die hooggebore ziel
Gedoogde niet, dat haar het lyf gevangen hiel,
Dat huis van leem en klei: zy hiel zich met geen aarde
Vernoegt, noch aardtſch genot, te ver beneên heur waarde.
Zy leefde om 't lichaam minſt, te broos, te loom, te groſ.
Haar zin was weiden, en uit dees bekrompe ſtof
Te mikken op een wit, dat hoger leit; te haken
Naar een onſterflykheit, daar zuivre ſchoonheên blaken.
Die geeſt zocht ruimte, en 't hof, waar uit zyn adel ſproot,
Weêr in te nemen. och die geeſt was 't lyf te groot.
Ook al te groot voor ons. en dees bedorve tyden,
Die 't al te ſterke licht begrimmen en benyden,

Ver-

Digitized by Google

Verdienden dat verlies. de Staat zou al te wydt
Ontzien, te ryk van glans, braveren eew en tydt,
Indien ons 't nootlot gaf verſchiet van brave heren.
Of meentge nu zo ſpa hem met een Droſtampt t'eren,
O Overyſſel? neen, hy heeft het hart te hoog,
Om d'eer eens aan te zien met een eerzuchtig oog.
En draag hem d'eer vry op: noch quyt gy uw gewiſſe
Te ſpade en veel te ſlecht: 't kan geen erkenteniſſe
Van groter dienſten hier verſtrekken. 't heerſchen ſtont,
Aan SCHELE en zyn gemoet: wien hoeft hy naar den mont
Te zien, of wien gezag en Staatbewint te danken?
Een' troon, een' ſchepter, die van wyken weet noch wanken,
Schonk hem zyn wysheit: dees verheft hem op den troon
In 't ſtilſte boekvertrek: die heerſchappy ſtaat ſchoon
Voor SCHELE, altyt een Droſt, en altyt opperkoning.
Geen Alexanders ſtaf, geen purper, gene kroning
Verſieren zo een' helt, als temmen van 't gemoet,
Eertytels, pracht en praal wechſchuppen met den voet,
Zich zelf beheerſchen, om geen heerſchappyen ſlaven,
En ſtaatzucht ſchuwen, al te heet en blint in 't draven.
Hy was aan 't Droſtampt niet, aan hem was 't algemeen
Verbonden, die geen' dienſt noch eerampt acht te kleen,
Daar 't vaderlant by wint. Mogt ieder ampt dus pralen,
Hoe zou het vrye Lant opluiken van die ſtralen!
De Godtsdienſt beurde 't hooft; de moetwil kreeg de ſchop:
Rechtvaardigheit nam toe, en raakte 'er boven op:
's Lants zegen vloeide, als dau, van boven verſch geregent;
Geleek den Yſſelvliet, die hele landen zegent,
De quynende akkers laaft, en meſt met zynen ſtroom,
Voor beemden, vee en vrucht, en ieder wellekoom.
Zo milt plag SCHELE aan elk zich zelven te beſteden.
Maar 't hoogſte raatsbeſluit (beſluit, waar in beneden
Geen menſch, geen aardtworm heeft te zeggen, noch te zien)
Behaagde 't onzen helt alleen aan lant en lien

Digitized by Google

Te tonen. 't is de ſchult, ô adel, ô gemeente,
Van onze ondankbaarheit. men kent geen eêl geſteente,
Eer 't wech is. heiloze eew, van vroomheit wydt veraart,
Gy waart die fenixdeugt en haar gezicht niet waardt,
Waardeert noch kentze niet. Wat ſpelt dit? plagen, plagen.
Wy zagen och te Zwol 's lants welvaart uitgedragen.
De hemel ſcheen dit zelf te dondren overluidt.
De bange nacht borſt fel met vier en weêrlicht uit,
En hagel over 't lant: dat mengde zich in dampen,
Die, als een roukleedt, naar bedroefden 's hemels lampen.
Gy ſcheit dan vroeg van hier, ô heerlyk Staatjuweel
Van Overyſſel, licht van Neêrlant, grote SCHEEL,
Hooftſchutsheer van den Staat, orakel der geleertheit,
En tegens wien alleen deze eew met haar verkeertheit
Niet opmogt; regel, wet, volmaaktſte voorbeelt van
Rechte edelmoedigheit; ô enig edelman,
Aan wien Natuur, die hier en daar doorgaans verſpreidde
Haar gaven, al dien ſchat te koſte al teſſens leidde.
Gy erft dus vroeg uw deel, uw wit, uw hoogſte lot,
Uw' Godt, uw levens luſt: gy ziet hem, louter Godt,
Recht in zyn aangezicht, in top van 's hemels tranſſen,
Dien onuitſpreekbren gloet, een enig vier, dry glanſſen.
Uw kennis hier beneên was rook, en zotterny,
En kaf, en ('t was uw woort in 't krankbedt) ſlyk hier by.
Daar blinktge, een niewe ſtar, omſchenen van de lichten,
Die aan hun grote daân 't gemene beſt verplichtten.
Daar leeft, daar zweeft uw ziel in 't onbegrepen licht,
Als in haar element, dat ſtraalt van Godts gezicht;
Verzelt met Scaligers en Caſaubons, Salmazen
En Heinſen; namen, die den wereltkloot verbazen.
Maar Neêrlants vry geweſt, te vroeg van u berooft,
Ziet buien te gemoet. wat hangt ons boven 't hooft!
Gelyk toen d'aanſlag op 't Palladium gelukte,
Den Trooiſchen burg ontrukt, dit was 't dat Troje drukte:

Wech

Digitized by Google

Wech was dé voorſpoet met dat heiligdom: geen helt,
Geen dappre Thetis zoon, noch al 't Myceenſch gewelt,
Tien jaren uitgehardt, verheerde Priams wallen;
Maar Troje, ſtaandes muurs, lag toen in d'aſch gevallen.
Alle onheil dreigt den Staat, die 't levend Pallasbeelt,
Dit Staatorakel miſt, zyn kracht dus vint misdeelt
Van wysheit. och nu dreigt 's lants welvaart op te breken,
De vloek zyn gruwzaam hooft baldadig op te ſteken.
Staatkunde recht niet uit: de deugt verſchiet haar kleur:
En kunſt en wetenſchap gaan voor de woeſtheit deur:
Goê raat wort dier: bedrog ziet kans om velt te winnen:
Al taſt ons niemant aan, wy zyn verheert van binnen,
Verwonnen zonder ſtrydt. Wie melt ons al den rou,
Die zulk een lantſcha paſt? zoze iemant uiten zou,
Hy moſt in rots noch boom verandren, maar in zuchten,
In tranen, klagten, en benaude lykgeruchten.
O Borne, ryſt uw naam en eer niet al te groot,
Terwylge 's helts gebeente ontfangt in uwen ſchoot?
Men twyfelt flus, of dit de lantzaat niet verdichtte:
Naardien men Kretenlant met logentaal betichtte,
Dat op de grafſtê ſtofte en wieg van godt Jupyn.
Zyn grafſteên ooit betwiſt van godtheên, met wat ſchyn
Legt hier het grote lyk van Scheele in ſtof begraven?
Hoe moedig zou zelf Rome op zulk een' luiſter draven,
Zo Rome dit geluk, deze eer gebeuren mogt!
En acht hem Rome zich niet eigen? hy bezocht
Des aardtryx hooftſtadt niet alleen, om haar t'aanſchouwen,
Gelyk wat groots, wat vreemts: hy poogtze te herbouwen,
Beſteedt zyn ſchriften en dien dierbren arrebeit
Van jaar en dag hier aan, om voor vergetelheit
En ongena des tyts haar wondren te bewaren,
Haar wapens, ſchier verroeſt, verſleten van de jaren.
Dat tuigt Polybius en 't leger van Hygyn,
Ontdekt voor ieders oog, toen Scheel hem weêr Latyn

En

Digitized by Google

En zyn Romeinſche taal zo zuiver ſpreken leerde,
Eer ouderdom zyn bladt en arbeit ganſch verteerde.
Men zag voor zulk een werk het doorgeleert vernuft
Van Schryver zelf verbaaſt, verbyſtert, en verſuft.
Het Roomſche leger lag verwildert en geſchonnen,
En van Barbariſch ſchuim, een woeſt gewelt, verwonnen.
Maar 't overgroot verſtant, dat nergens ſuft noch zwicht,
Schaft raat, verlicht alleen veel nachten met zyn licht.
Hygyn herleeft in 't bladt, nu leesbaar weêr geworden.
Scheel zet, als opperhooft, de benden in ſlagorden
Ten dienſt van Remus ſtadt, en brengtze in 't vlakke velt,
Met orde en krygstucht, die den aardtboôm wetten ſtelt,
En ewig triomfeert: hy melt ons heur ſtandaarden
En grimmige arenden, den voetknecht met de paarden,
Den krygseedt, en 't geweer, dat meeſt om glori vecht.
Verdiende hy niet meer dan 't Roomſche burgerrecht,
En muur- en burgerkroon? kon Rome ons dit nu vergen,
Uit marmer hiew 't een graf, en boodt zyn zeven bergen
Tot Scheles uitvaart aan. Maar hy uit ons alleen
Gerezen, ſchoon zyn' geeſt al 't aardtryk viel te kleen,
Zinkt, daar hy heilzaamſt blonk, laat ons deze avontſtralen.
En Borne mag, zo klein, gelukkiger dus pralen
Dan 't grote Rome, dat door Scipio berucht,
Vergeefs om d'aſſchen van dien braven krygshelt zucht.
Och al te kranke trooſt in 't kryten van dien jammer!
Nochtans, draagt Hollant moedt op zynen Rotterdammer,
Den groten Deſideer, wiens afgeleeft gebeent
Te Bazel van den Ryn begroet wort en beweent;
Of groten Huig de Groot, geſlingert op de golven
Van weêrſpoet, en te Delft geruſt in 't endt gedolven
In 't vaderlyke graf (de Nydt begrimm' dit vry;
't Is waarheit, geen bravade, of droom van poëzy)
Ons Overyſſel viel zulke eer ook ruim ten dele:
Dat was de wieg, dat toont het graf van groten Schele.

GRAF-

Digitized by Google

GRAFSCHRIFT.

GY die dees grafſtê komt bezoeken, ſpaar, ei ſpaar
Uw droeve jammerklagt en vruchteloos misbaar.
Want SCHELE ſcheltze u quyt: en weinig waar 't voor SCHELE,
Van yder endeloos betreurt in allen dele.
De niewe en d' oude tydt beklaagt 't verlies des mans,
's Lants adel zyn ſieraat, Geleertheit haren glans,
Welſprekentheit hare eer, de Deugt haar' geeſt en ader,
De Kerk haar' pyler, en het vaderlant zyn' vader.

ANDERS.

BOut Memfis Naalden op zyn graven aan de lucht,
't Zyn wondren, met veel *ſpots al 't aardtryk door berucht.
Dit 's meer, ô wandelaar: Droſt SCHELE, 't grote wonder
Van Overyſſel, vroeg geſtorven, ſlaapt hier onder.

ANDERS.

LEer, adel, by dit graf vereedlen uw gemoet.
Hier ruſt heer SCHELE, minſt verheven door zyn bloet.

ANDERS.

WAt aardtſch aan SCHELE was, legt hier beſtulpt met aarde;
Geen Wysheit, die met Deugt in niemant beter paarde.

ANDERS.

LEer, lezer, hoe de doot 's lants lichten kan verdoven.
Dees zerk dekt SCHELES lyk: hy ging elx lof te boven.

* Plinius noemt d' Egiptiſche Pyramiden, anders Naalden genoemt by onze boukunſtenaars, *een zotte bravade van 't gelt der koningen*; en zegt, dat de *ſtichters van zo groot een ydelheit door een rechtvaardig ongeval vergeten en onbekent zyn.* Meer ſlechte geruchten van dit wonder der werelt (als dat de minſte, doch ſchoonſte, van de dry grootſte Pyramiden door een hoer, of haar ter ere, d' allergrootſte met hoereloon, dat een koning zyn dochter liet verdienen, zou gebout zyn, en dat de koningen het volk, als tyrannen, hier door uitmergelden en plaagden) vint men by den zelven Plinius, Strabo, Diodorus, Herodotus, en Ariſtoteles in zyn Staatkundig werk, v, 11.

Digitized by Google

ANDERS.

WEch ſchilt en wapenpracht: door u wort niemant eêl.
Een naam begrypt alle eer: men ſchryf ſlechts, hier ruſt
SCHEEL.

ANDERS.

DIt 's 't graf van SCHELE, dat Minerve en Febus ſieren,
Zy met olyf, en hy met ewige laurieren.

ANDERS. GESPREK.

Vrage. WAarom dees graffte niet gebout van marmerſteen?
Antw. 't Voldankt geen' groten SCHEEL: alle eer valt hier te kleen.

HET HEMELSCHE KANAAN.

TER UITVAART VAN DE HOOGEDELGEBORE IOFFER

FREDERIKA SOFIA VAN KEPPEL,

DOCHTER TE KAMFERBEEK.

Hîc domus, hæc patria eſt.

OHeilryk hemelſch Kanaän!
Wie zou dees woeſte wilderniſſen
Om uw vermaak niet gaarne miſſen?
Wien gloeit, wien ſmelt het hart niet van Ver-

Digitized by Google

Verlangen om uw heil t' aanſchouwen,
O allerzaligſte landouwen?

Wie hier uw deugt en heerlykheit
Van verre eens krygt te zien, met ogen
Door valſchen waan noch ſchyn bedrogen,
Dat erflot, elk niet toegeleit,
Waarderen kan naar eiſch en waarde,
Veracht al 't aardtſche goet en d' aarde.

Dat bleek ons klaar aan d'eedle ſpruit
Van KEPPEL, krachtig voortgedreven
Van zulk een' trek naar beter leven;
Toen zy met dat verlangen uit
Den welluſt van dit leven ſcheidde,
En vrolyk juichte, daar elk ſchreide.

Hoe draafdeze op dat hemelſpoor,
Altoos gereet, in 't endt veel ſterker!
Hoe bly verlietze 's lichaams kerker!
Hoe vaardig, als in 't hoogſte koor,
In 't feeſt der zaligen gemengelt,
En hier beneden al verengelt!

Zou zulk een eedle bloem geen moedt,
In 't eêlſte van haar lentedagen,
Op aardtſche pracht noch ſchoonheit dragen,
Noch ſtam, noch rykdom, noch al 't goet,
Dat hier om laag vyf zinnen vatten,
En doorgaans allerdierbaarſt ſchatten?

O neen! met ogen van 't geloof
Zag zy door 's werelts miſt en dampen,
Gezint om 't hemelſch ryk te kampen.

Digitized by Google

De Hoogſte, toen die miſt verſtoof,
Godt zelf had dees heldin geroepen,
In 't heir van zyn verkore troepen:

Om vroeg dat lang beloofde lant,
Haar beſte en zekerſte erf, te winnen.
Dat lot bekoorde hart en zinnen.
De ziel, van zulk een' minnebrant,
Dat heilig vier, verteert, verſlonden,
Bleef node aan 't ſterflyk deel gebonden.

Die eedle en hooggebore ziel
Verdroot, als balling, hier te zwerven,
Het heil en vaderlant te derven,
Waar op alleen haar liefde viel.
Zy wenſchte daar met Godt te ruſten,
En zich eens beter te verluſten.

Schoon 't heir des afgronts, fel geſtoort,
Haar dreigde op weg, en aan quam baſſen,
Zy zag het in de rode plaſſen
Van haar Verloſſers bloet geſmoort;
Als Faroos heirkracht, in de golven
Van zyn Arabiſch meir bedolven.

Als Iſraël met Godt krakkeelt,
Dan tergt die moetwil 's hemels plagen:
Haar wil en wenſch was Godts behagen:
Haar zielquetſuren ook geheelt.
Een lam, aan 't heilzaam hout gehangen,
Tart duizentduizent helſche ſlangen.

Geen Moſes, met zyn ſtrenge wet
En wetdienſt, zelf te kort geſchoten,

Niet

Digitized by Google

Niet min dan al zyn wetgenoten;
Maar veltheer Jesus, vry van smet,
Tradt voor in stervens noot, een bane,
Als door de stromende Jordane.

Godt zelf had haar zyn eige hant
En schrift, gedurende dit leven,
Van 't heerlykste erfgebiedt gegeven,
En menig dierbaar liefdepant;
Dat woort gesterkt, en ieder regel
Der heilbelofte, met zyn zegel.

Fredrika zag, als op de grens,
('t Geen Amrams zoon voor 't zalig sterven
Van Godt op Nebo kon verwerven)
Ook van naby haar' hoogsten wensch;
Zag, als met uitgestrekten hoofde,
't Gewenschte lant, dat Godt beloofde.

Zy zag, zy proefde hier alrê
Met smaak gewenschte en schone vruchten,
Gewassen in die zon en luchten;
Genoot den voorsmaak van Godts vrê
En hoogste blyschap. 't Hart most blaken,
Om meer en altyt meer te smaken.

Nu smaak, vriendin, in Kanaän,
Die rykste melk- en honiglanden,
Den vollen oogst, geen blote panden,
Het nooit bedorven hemelsch Man,
De zoetste vrucht van 't hout des levens,
En duizent zaligheden tevens.

Ga, zing nu met een blyder stem

Digitized by Google

Het niew gezang van drymaal heilig;
En triomfeer geruſt en veilig
Van rouwe in 't niew Jeruſalem.
Gy kieſt geen zalen voor den drempel,
Daar Godt en 't Lam verſtrekt een tempel.

Die blyſchap matige uw verdriet,
Niet zonder reên bedroefde vader,
En wie in bloede of maagſchap nader
Dit lyk volgt: acht SOFIA niet
Verloren, maar vooruit getreden,
En zelf den doot hier afgeſtreden.

En gy, die u op 's hemels baan
Begaatt in 's werelts laagſte ſtreken,
Treedt ruſtig voort en onbezweken:
Treedt aan, treedt altyt kloeker aan.
Vergeet de werelt, dat Egipte,
Wiens juk en boejen gy ontſlipte.

Dat eiſcht haar jongſte wenſch en aâm,
Die 't leven aan Godts dienſt beſteedde
Om 't ewig erfryk, ryk van vrede.
De daat beſtemt haar' dubbelen naam:
Zy zocht met luſt de ware *wysheit*,
En 't *vrêryk*, daar de hoogſte prys leit.

O vrêryk! hemelſch Kanaän!
Wie zou deze aardtſche wilderniſſen,
Niet graag met winſte en voordeel miſſen
Om u en uw vermaak? wie kan
Uw vreugt en heerlykheit ontvouwen,
O allerzaligſte landouwen?

1665.

LYK-

Digitized by Google

LYKKLAGT

OVER DEN DOORLUCHTIGEN HELT

NIKOLAAS SERINI,

Graaf van Serini, Onderkoning van Dalmatie en Kroatie, en Slavonie, Ridder van 't Gulden Vlies, Kamerheer en Geheimraat van zyne Keizerlyke Majesteit, enz.

Indigna morte peremptum.

HEt slaaw en afgestreên Europe
Gevoelde ontzet, en schiep weêr hope,
Toen Graaf SERINI, trots van moedt,
Het harnas aanschoot, om 't gebroet,
Dat 's keizers arent in de veren
Te krachtig zat, met kracht te keren.
Germanje, moede en heesch geschreit,
Schiep adem door zyn dapperheit,
Als van den jongsten noot gedagvaart.
De tulbant beefde voor zyn slagzwaart.
Nu deisde 't Sarazynsche zwyn,
Dat meer op Christensch bloet, dan wyn,
Verlekkert, wyn- en korenoesten
Van Hongarye quam verwoesten,
Veel Duitsche mylen verre in 't ront,
Afweiden, trappen in den gront;
En Leopoldus erreslanden
Alleen niet dreigde met zyn tanden,
Maar 't ganssche Christendom, ten spot
Van 't heilig kruisgeloof en Godt,
Op 't hart te treên met vuile voeten,
En al den aardtboôm om te wroeten.

Hoe

Digitized by Google

Hoe wort dat wilde zwyn geſtuit?
SERINI draafde altoos vooruit,
Naaſt Godt de voorſte in Chriſtus benden.
Hy trof het dier in borſt en lenden;
En brak de tanden uit den muil,
Van menſchemoort bekladt en vuil.
Zo quam Alcides berg en boſſen
Van zwyn en lantgedrogt verloſſen.
Hoogduitſche heren, ſtont u 't hooft
Niet avrechts, en van zin berooft,
Het ondier waar ganſch doorgedropen,
Met angſt en ſmerte wechgekropen
Te Mecha in zyn bloedig hol.
Maar och de zege ſtaat niet vol:
En wie durft nu op zege ſtoſſen?
Een boſchzwyn, ô SERYN, getroffen,
Geſchoten met uw dappre hant,
Treft u te doodlyk met zyn tant.
Gy ruſt, eer Duitſchlant is bevredigt,
Van u, maar niet voor u verdedigt.
Uw naam, uw voornaam, grote helt,
Beloofde uw krygsvolk zege in 't velt;
Maar u helaas het allerminſte:
Wien d'overwinning tot geen winſte
Gedydt voor al u brave daân.
Zo deerlyk kan de jagt beſlaan,
Een ongeluk, vol ongelukken,
Een jagtſpel ganſch Europe drukken.
Wat akkervloek, wat woutzwyn ſchon
Met zo veel jammers Kalydon?
En och verdiende Meleager,
Die 't zwynshooft afhiew, als een jager,
Meer voorſpoets op de zwynejagt?
Hief ooit Athene een jammerklagt

Zo

Digitized by Google

Zo droevig aan, toen Theſeus treurde,
Zyn kleedt, gelyk zyn' zoon, verſcheurde?
Kon * d'Amazoner, fors van zin,
Zyn' jagtluſt, ſchuw van vrouwemin,
Met zulk een deerlyk endt bekopen?
Uw levens glas was uitgelopen.
Maar hoe? (gy zaagt zo groot een' laſt
Noch nooit voorheen aan 't ſterven vaſt)
† SERINIIS plagten lyf en leven
Niet, als voor 't vaderlant, te geven.
Beſt offren Deciën voor 't leſt
Zich zelfs aan 't algemene beſt.
Waarom ten minſte uw uiterſte uren
En erelyke borſtquetzuren
Niet met uw leſte bloet en zweet
Aan hondertduizenden beſteedt;
Geſtorven, maar niet ongewroken;
Slagordens door uw' val gebroken,

* De rampzalige doot van Hippolytus, zoon van Theſeus en d'Amazone Antiope, die zo heet op de jagt, als anders koel en ſchuw van vrouwen, het onkuiſch verzoek van zyne ſtiefmoeder Fedre afgeſlagen hebbende, op hare valſche aanklagte, en zyn vaders onbedachten vloek, dien het namaals roude, geſtort uit zynen wagen langs het zeeſtrant, daar een gruwelyk zeegedrogt de paarden aan 't hollen bragt, elendig om hals raakte, gaf treflyke ſtof tot treurdicht aan veel oude poëten. By Suidas vint men Hippolytus onder de treurſpelen van Lykofron opgehaalt, by den zelven en by Atheneüs gewag van Sopaters Hippolytus; een toneelwerk, dat, met al d'andere van dien poëet, ook verloren is. Nu heeft men noch het deerlyk ongeval des onnozelen jongelings heerlyk vertoont in Euripides en Senekaas overgebleve treurſpelen, Hippolytus naam dragende, en in 't leſte boek van Ovidius Herſcheppingen; uit wien ook Meleagers voorſpoedige, Akteons en Adonis ongelukkige jagtluſt ieder een bekent is.

† Dit geſlacht is door brave heldendaden en zulk een heerlyke doot overlang vermaart: in 't byzonder Nikolaas, Graaf van Serini, grootvaders grootvader van dezen helt: die na veel treflyke oorlogsdienſten, keizer Karel den vyfden, Ferdinand den tweden, en Maximiliaan den derden gedaan, de ſtadt en het kaſteel van Sigeth, in den jare 1566, tegens een ontelbare heirkracht van den dapperen keizer Solyman (die in het beleg, daar hy zelf overleedt, en by de veroveringe, 20000, of, zo anderen rekenen, wel 25000 man liet zitten) met ongelooflyke dapperheit verdedigt hebbende, toen het binnenſte kaſteel endelyk in brant geraakt, en niet meer te houden was, liever vechtende verkoos te ſterven, dan aan den Turk zich over te geven. De geſchiedenis is gedenkwaardig, en verdient gelezen te worden, uit het Kroaatſch vertaalt. in 't IV ſtuk der zaken van Duitſchlant, door Simon Schardius uitgegeven, in Thuanus XXXIX boek, en het XXIV der Hongerſche Hiſtorie van N. Iſthuanfius.

Digitized by Google

In 't ſtreven door geſchut en loôn;
Beſchanſt van levenden en doôn,
Van hele benden overrompelt,
In ene graft, vol bloets, gedompelt,
Of levendig begraven, heel
Of half, in 't puin van een kaſteel;
Dat d'overwinner hier af waagde,
En zyn' triomf met ſmert beklaagde;
Dat zelf uw neêrlaag triomfant,
Uw doot beſchermde al 't Chriſtenſch lant?
Maar dit was nootlot: wie kan 't ſtuiten?
De Hoogſte kent zyn raatsbeſluiten,
Hoewel geen menſch zyn wit verſtont.
Wie peilt dien afgront, zonder gront?
Gy moſt van niemants handen ſterven,
Uw bloet geen Turkſche ſabel verven.
Zo draagt geen voorhuitloze moedt
Op 't ſtorten van uw edel bloet.
En gy, ô helt! ô licht der helden,
Van niemant zonder lof te melden!
O ſchrik van Mahomet! ô wyk
Van 't aangevochten Ooſtenryk!
O Graaf met ere, ô eer der braven!
Gy legt niet heel en al begraven;
Verongelukt niet heel, betreurt,
Als een Akteon, ganſch verſcheurt,
Verbeten van zyn jagt en honden.
U kon geen zwyn zo doodlyk wonden,
Als een Adoon, niet afgerecht
Op wapenhandling en gevecht,
Dat bloet koſt, maar onedel vryen,
En Venus minnevleieryen.
Uw naam behoudt zyn' geur by elk,
En zulx, dat nooit die bloem verwelk',

Ge-

Digitized by Google

Gelyk d'Adonisbloem. rechtſchapen
Droegt gy uw krygsgeweer en wapen,
En niet tot dwaze en ydle pracht,
Uw zinlykheit viel op de jagt;
Maar om veel bozer akkerplagen,
En minſt het ſchuwe wilt te jagen.
Die dienſten waren veel te groot;
Deze eew t'ondankbaar en te ſnoodt,
Om ooit uw dienſten te betalen.
Waar 't licht der deugt te ſterk komt ſtralen.
En ieders hoop te boven gaat,
Begrimt men 't overdwers met haat.
Noch miſſenze u, die u recht kenden.
Wat * ſtaartſtar dreigt zo vele elenden,
Of gloeit ons zo afgryſlyk toe,

* Geen kleine komeet is omtrent dezen tydt gezien, van outs een voorbode gerekent van ſchrikkelyke lantplagen, volgens het Grickſche vaars, οὐδεὶς κομήτης, ὅτις οὐ κακὸν φέρει: *Men ziet geen ſtaartſtar onverzelt Van ramp en plagen, 't gelt, wie 't gelt.* Van Scaliger, tegens Cardanus ſchryvende, Dudithius, Gaſſendus, en andere geleerden wort dit wederſproken met vele redenen; maar by de poëten, van allerhande wondertekenen zich gaarne dienende, doorgaans aangenomen: gelyk by Virgilius, Lucanus, Silius, en Manilius, onder de voortekens dit ſtellende van Julius Ceſars doot, van den Roomſchen burgerkryg, van de nederlage by Kannas, en Varus jammerlyke nederlage: daar Valerius Flakkus in zyn zeſte boek, Statius in 't eerſte van den Thebaanſchen oorlog, Claudianus in 't I b. van de geſchaakte Proſerpine, Juvenalis in zyn zeſte Saterdicht, de ſchryvers van Oktaviaas treurſpel en van d'orakelen, die de Sibillen zyn toegedicht, mê overeenſtemmen: behalve Jovianus Pontanus, en Ronſard, en Bartas, met zynen uitlegger Goulart, en meer zulke dichters van later tyden. Kon geleertheit en aanzien van grote mannen enig gewicht hier toebrengen, men mogt Cicero hier by voegen, in het II boek van de Nature der Goden, de ſtaartſtarren (gehairde ſtarren, naar het Griekſche woort kometen, by hem genoemt) ook voorboden achtende van zware oorlogsrampen, Plinius, desgelyx daar van ſprekende, II, 25. en Seneka in 't VII boek van zyn Natuurlyk Onderzoek, en Joſefus verhaal van de ſtaartſtarre, die een zwaart gelykende, Jeruſalem den ondergang voorſpelde, van Euſebius ook bygebragt, III, 8. met Juſtinus, XXXVII, 2. Ammianus, XXX, Tacitus in zyn XIV en XV Jaarboek, Suetonius in Klaudius en Neroos en Veſpaſianus leven, en Dion Kaſſius, by de doot van verſcheide keizers zulke voortekens ophalende; ja d'Outvaders dit ook zo verſtaande, Origenes onder anderen in zyn werk tegens Celſus, en Joannes Damaſcener in zyn II boek van het rechte Gelove, de kerkelyke hiſtori van Sokrates, VI, 6. Sozomenus, VIII, 4. Niceforus, XIII, 37. Beda, V, 24. en ontelbare Natuur- en Staatkundigen, vermaarde hiſtoriſchryvers, onderzoekers der aaloutheit, en Godtgeleerden; als Zanchius, Martyr, Mornay, Perkins, Uſſerius, Spanheim, Heidegger, Voetius, en Hottingerus.

Digitized by Google

Met haar bebloede rode roê?
Uw doot is 't grootſte jammerteken.
Alleen de Turk wil anders ſpreken:
d' Erfvyant, die Godts zoon herkruiſt,
Helaas lacht vrolyk in zyn vuiſt.
Nu ryzen Ottomans paleizen.
De Boſporus, te vore aan 't deizen,
Bruiſt trotſer, daar hy zeewaart ſchiet;
En dreigt ('t beſtant is uit, of niet)
Den Donauſtroom, zo ryk van ſtromen,
Eens feller op den hals te komen.
O puiktelg van den heldeſtam,
Die altyt weêr tot wasdom quam!
Gy hoont het leven noch de dootbaar
Van vader, grootvaâr, overgrootvaâr;
Geeft ook hiſtoriſchryvren werk;
Valt endelyk den doot te ſterk:
En waar de zon in Chriſtus vanen
Beſchaamt de Turkſche halve manen,
Waar ooit van helden wort gewaagt,
En Duitſchlants ongeval beklaagt,
Waar deugt en dapperheit in waarde
En eer blyft, nooit beſtulpt met aarde,
Van grafzerk noch van tydt bepaalt,
Daar wort SERINI opgehaalt.

MDCLXV.

GRAF-

Digitized by Google

GRAFDICHT

OP DE GRAFSTEDE VAN DEN HOOG-EDELEN, WELGEBOREN EN MANHAFTEN HERE

JAKOB,

GEBOREN BARON VAN WASSENAAR,

Here van Obdam, Hensbroek, Spierdyk, Wochmeer, Zuidtwyk, Kernhem, enz. Ridder der Deensche Orde van den Olifant, Lit van de Ridderschap en Houtvester van Hollant en Westvrieslant. Gouverneur en Drost van Heusden, enz. Lt. Admiraal Generaal der Vereende Nederlanden.

Decorum est pro patria mori.

DE zeehelt WASSENAAR, om rustig, onveraardt,
Zyn' stam, door waterrecht en burggraafschap vermaart,
En zulk een lange ry van oudren na te treden,
Met hogen adel niet vernoegt, noch Heerlykheden,
Noch 's lants Houtvestery, noch Staat-en krygsgezag,
Noch Riddersorde, schiep in 't voeren van de vlag
Op zee, het ruimste perk voor helden, lust en leven;
Beroofde daar den Taag, van schrik te rug gedreven;
Sloot met zyn zeekortou het slot op van de Zont;
En pleitte reis op reis gelukkig door den mont
Van donderend metaal voor 't zeerecht met 's lants schepen:
Ja van Britanje zelf in 't zeegevecht benepen,
Begaf zich zelven niet, daar alles hem begaf;
Tot dat hy ruste in zee, dat ruime heldengraf.
Hier eert men noch 's mans beelt, uit marmersteen geklonken.
Zo kan een heldenbeelt veel Bataviers ontvonken.

Digitized by Google

II.

Hier ſtaat de Dapperheit met graffieraat geſiert
In 't beelt van WASSENAAR. 't Mogt Hollant niet gebeuren
By 't vaderlyke graf zyne uitvaart te betreuren.
Want die wert op de zee veel heerlyker geviert
In 't onweêr van den ſtryt, daar d'elementen gingen,
In arbeit, en die ſtorm, gelyk een dolle orkaan,
Met blixem bulderde op den Noortſchen oceaan.
Al quam zyn zeekaſteel den Staat tot ramp te ſpringen,
Beklaag geen' zeehelt, die voor 't lant zo moedig ſtreedt,
Van 't ſterflot meeſter, dat hem nimmer kon vervaren.
Hem paſt een graf zo groot, als in de woeſte baren.
OBDAM, gelyk de zon, weidde altyt ruim en breedt.

III.

Zo wort dit marmer eer van ouderdom geſleten
Dan d'eer van WASSENAAR, dien waterhelt, vol vier:
En ewig paſt zyn hooft de groene zeelaurier,
Gelyk om zynen hals de ridderlyke keten:
Naardien hy leefde en ſtorf voor 't vrye Nederlant,
Recht eêl van bloet en moedt; tot 's lants geluk voorſpoedig,
In ramp altoos de zelve, onwinbaar en grootmoedig,
Ten trots van vier en vloet, en al de zee in brant.
Daar weet de korenſchuur van Dantzik af te ſpreken,
En Koppenhagen, in zyn' hogen noot geredt,
De Beltkuſt en de Zont, met dapperheit ontzet,
De Liſſebonſche Taag, van zynen ſchat verſteken;
De Teems niet minder, die by 't ſpringen van zyn kiel
Den helt, zyn' vyant, zelf moſt pryzen, die veel ſchepen
Zo lang de tanden boodt, van ongeval benepen,
En hoe 't hem tegenliep, zich zelven nooit ontviel,
Eer 't kruitvier hem verſlont, en dompelde in de baren.
Zo komt een Herkules de ſtarren ingevaren.

IV. Een

Digitized by Google

IV.

Een eedle glorizucht, van boven ingevloeit,
Ontvonkte JAKOBS bloet, van 't bloet der WASSENAREN,
Om met 's lants watermagt, zo trou als onvermoeit,
Het Neêrlantsch gulden vlies te winnen op de baren.
Hy haalde 't met een vloot van Atlas zee, gaf vier
Op lant- en zeegewelt, en veiligde de stranden
Van d'Oostzee en de Zont, daar op zyn zeebanier
Twee kusten donderden van wederzyde en brandden.
Benaut, niet aangeklampt, op zee van Brittenlant,
Verlaten van 't geluk, verliet hy nooit zich zelven,
En bleef in 't vier, waar van de Noortzee stont in brant.
Wie kon hem hier in 't graf of onder 't marmer delven?
OBDAM, door buskruitvier begraven in den vloet,
Voor vloet, noch vlam vervaart, was niet dan vier en gloet.

V.

De Staat liet dankbaar dus OBDAM uit marmer houwen,
Doch naar het minste deel, dat hem te vroeg begaf,
Toen 't buskruit al de zee hem opdolf tot een graf.
Wat raat, om zynen geest, vol oorlogsvier, t'aanschouwen,
Die 't lyf, dat brosse kleedt, in vier heeft uitgeschudt?
's Lants Zeevoogt hiew zich in metaal uit met geschut,
Daar landen en daar zeen, niet zonder lof, van wagen.
Dat heet den zeelaurier door brant en blixem dragen.

V I.

Dit 's JAKOB, die geteelt van 't huis der WASSENAREN,
Den Taag benaude op zee, den Orezont ontsloot,
In moedt niet zwichtte voor 't gewelt der Britsche vloot,
Zyn leven liet in 't *vier*, zyn lichaam in de *baren*.
De naam bleef voor de Faam, trompetster door de *lucht*
Van brave daden, een onsterfelyk gerucht.

Zo

Digitized by Google

Zo ſchoot 'er van den helt niets over, dat hier *d' aarde*
Kon dekken. voor zyn beelt is marmer klein van waarde.

VII.

Heer JAKOB, uit den ſtam van WASSENAAR geſproten,
Gezien in 't lantgezag, gelukkig met 's lants vloten
Op meer dan ene zee, in ramp altoos van moedt
Onoverwinbaar, en niet ſpaarzaam van zyn bloet,
Won ewig by zyn graf deze eer van zeven Staten;
Daar 't lyf ontbreekt, dat met zyn leven is gelaten
Voor 't vaderlant in zee, die gruwlyk was ontſtelt.
z' Ontfing, wat ſterſlyk was van dezen waterhelt,
Terwylze in 't vieren van zyne uitvaart gloeide en brandde:
Maar hem begraaft men niet te water noch te lande.

VIII.

Plag Rome * Kurtiën en Deciën te roemen,
Geoffert voor den Staat aan onderaardtſche goôn,
Hier mag men WASSENAAR, 's lants Zeevoogt, ruim zo ſchoon
In marmer zetten, en by waterhelden noemen.
Misgunt ons 't krygslot, dat men hier zyn lyk begraaf,
In zee begraven, met zyn zeekaſteel geſprongen,
Het volgt de ziel, zo groot, en altyt onbedwongen.

Een

* Hoe Markus Kurtius, te paarde in den poel ſpringende, die anders niet ſcheen te dempen, en twee Deciën, vader en zoon, beide Roomſche burgermeeſters, op de dikſte troepen des vyants, die hun heir te ſterk viel, te paarde inlopende, (na datze koſtelyk gekleedt, met byzondere ceremonien en woorden zich aan d' Aarde en onderaardtſche goden hadden toegewydt) voor 's vaderlants welſtant hun leven opofferden, wort van Valerius Maximus onder d' uitnemendſte voorbeelden van dusdanige godtvruchtigheit bygebragt, v, 6 en desgelyx by Plutarchus onder de Romeinſche daden, by de Griekſche gelekken; breder te zien in het VII, VIII, en X boek van Livius Romeinſche Hiſtorien. De Deciën vint men beide onder de doorluchtigſte mannen, hun dappere doot onder de treflykſte heldenſtukken opgehaalt by Aurelius Victor en Florus, 1, 14, 17. by de poëten Manilius en Claudianus, en by Cicero dikmaal: die 'er tweemaal byvoegt, dat noch een derde burgermeeſter Decius, zoon des tweden, *in den oorlog tegens Pirrus zyn leven latende, zich tot een derde offerhande uit den zelven huize aan den* Roomſchen *Staat heeft geſchonken.*

Digitized by Google

Een Roomsche * Flavius storf staande nooit zo braaf.

MDCLXVI.

* Bekent is uit Suetonius en vermaart de kloekmoedigheit van keizer Titus Flavius Vespasianus; die in zyn krankbedde de zaken van het ryk zo vlytig, als ooit voorheen, waargenomen, en zelfs gezanten daar gehoor gegeven hebbende, endelyk door een' schielyken overval en flaawte neêrgestort, noch zeide, dat *een Vorst al staande behoorde te sterven*, en zich oprechtende, onder de handen van die hem holpen, den leften snik gaf.

TER LYKSTAATSIE

VAN DE HOOG- EN WELGEBORE VROU, MEVROU

CHARLOTTE,

GRAVIN VAN BRONKHORST, BATENBURG,

GEMALIN VAN DEN HOOGEDELGEBOREN HEER

HENRIK SLOOT,

TE KANNEVELT,

Ridder der Duitsche Orden, Commandeur van Dieren, enz.

Ardens evexit ad æthera virtus.

WAar ik een Maro, groot van geest,
Of Flakkus, naar wiens heldenzangen
Of lierdicht, op een zegefeest
Of uitvaart, Cesar kon verlangen,
'k Betreurde uw uitvaart, ô Mevrou,
Met enen heldenstyl in rou.

Digitized by Google

Men zou den * BATENBURGSCHEN ſtam
In myn gedicht voor dry paar ewen
(Wie melt, wanneer die oorſprong nam?)
Van geen' vermaarder t' overſchrewen,
Doorluchtig zien van name en bloet,
En ruim zo edel van gemoet.

Men zou CHARLOTTES † grootvaâr zien,
En zyn ‡ dry broeders, voor 's lants wetten

De-

* Dit kan blyken uit Adriaan Junius Bataviſche hiſtorie, voor een eew omtrent al uitgegeven. *Het geſlacht van Batenburg*, ſchryft hy in 't 11 hooftſtuk, *heeft ongetwyfelt zynen adeldom van zeer verre aalout heit: waar in ik leze dat voor vyfhondert jaren Albert, Rudolf, en Diederik op enen tydt omtrent geleeft hebben; alle dry Batenburgen, in name en fame uitſtekende: een naam, die zo lang Batavie, daar van zy dus genoemt zyn, ſtaan en op de tongen der menſchen leven zal, vermaart zal blyven; hoewel onlangs in die tyden, vol beroerte, zwaar gewont, en van de gemene elenden, met vele anderen, niet verſchoont.* Hy ziet ongetwyfelt op d' ongevallen der heren, waar van hier geſproken wort.

† Deze, Karel genoemt, is te Keulen door een' gehuurden Italiaan ſchelmſch vermoort, om dat hy volk wort ten dienſte van Luidewyk, Grave van Naſſau. Van zynen godtvruchtigen yver voor vaderlant en Godtsdienſt heb ik blyk gezien in een' brief, te Bicht den 20 April 1566 van hem geſchreven aan zyn vrou moeder, die beducht was op vermoeden, dat hy zich in 't befaamde verbont der Edelen mogt hebben begeven: rontuit meldende, doch met alle eerbiedigheit, hoe dat werk hem niet roude; bybrengende, dat *het verzoekſchrift, aan de Hertoginne van Parma in 't byzyn van 300 Edelen door den Heer van Brederode overgelevert, in 't goede van haar genomen was*, dat *het niet tegens, maar voor den koning en 't ganſche lant was*, dat *de koning, zo men hoopte, het ook zo verſtaan zou*; en *indien d' Inquiſitie en plakkaten zouden voortgaan*, hy dan *liever onder den Turk wilde wonen, alle uur gevaar lopende van al zyn goet quyt en verbrant te worden om het goddelyk woort*: daar by voegende, *dewyl Mevrou Godts woort had aangenomen, en zo te Batenburg, als te Stein, liet prediken, dat het haar verheugen moſt kinders te hebben, die het ter harte namen en helpen verdedigen*: ook wyders haar aanmoedigende, om *ſtantvaſtig* hier in *voort te gaan*, en *geen dreigementen der werelt, maar den Heer altyt te vrezen. Godt*, ſchreef hy, *zalze ſtraffen, die zo wankelbaar zyn; maar die om zynen naam iet lyden, in ewigheit niet verlaten. De tydt dezer werelt is kort, maar ewig ewig zo lang*, enz.

‡ De twee jongſte heren, Gysbert en Diederik, door den Hertog van Alva en zynen Bloetraat verwezen, te Bruſſel in den jare 1568 onthooft, en uit zonderlinge gunſte, ten aanzien hunner afkomſte, begraven, doch ongekiſt en in ongewyde aarde, leven hier door vermaart en onſterflyk in onze Nederlantſche hiſtorien en ieders geheugeniſſe. d' Outſte der vier gebroederen was Willem, die ſtedehouder van Prins Willem den eerſten over Hollant geworden, toen de Graaf van der Mark zich zelven van die ere berooft had, en hooft van 't krygsvolk, daar men Haarlem van het Spaanſche beleg in den jare 1573 mê zocht te verloſſen, doch van een vyantlyke lage en groter magt overvallen, zyn leven ook liet voor 't vaderlant. Meteren doet dezen helt ongelyk, ſchryvende, dat *Batenburg niet zeer beklaagt wiert, beſchuldigt, dat hy zynen laſt niet wel gevolgt, en zich te ver onder den vyant begeven hadde*: zonder iet meer hier by te voegen, alſof beſchuldigen genoeg waar. Bor en Meurſius

Digitized by Google

De dwinglandy het voorhooft biên,
En ruſtig goet en bloet opzetten
By 't pant, daar Neêrlants leew om vocht,
De vryheit, nooit te dier gekocht.

Men zou een paar Baronnen voor
't Lants welſtant ridderlyk zien ſtreven,
En allerbraafſt op 't bloedig ſpoor,
Terwyl 't onnozel liet zyn leven
Op Alvaas gruwzaam moortſchavot,
Met zynen naam noch nooit verrot.

Dan klaagde ik ('t is gemene ſcha)
Dat vrou CHARLOTTE, aan 't puik der SLOTEN
Ter goeder uur, doch al te ſpa,
Gehuwt, geen aanwinſt zag van loten,
Die d' eer van 't adelyk geſlacht
Noch lang bewaarden in haar kracht.

ſius in Oranjes leven verzwygen niet, dat *anderen hem ontſchuldigden, zeggende, dat hy zich dapper gequeten hadde, maar d' aanſlag den vyant ontdekt was.* Ook verhalen Hooft en Bor, en Schrevel in zyne beſchryvinge van Haarlem, andere oorzaken van het ongeval, te weten d' onervarenheit van het Staatſche krygsvolk, waar onder veel burgers uit de Hollantſche ſteden zich vrywillig begaven; het verlies der duiven, die men met brieven naar de ſtadt zont, van de Spaanſchen geſchoten; en de trouloosheit van verraders en overlopers: alles van den Baron van Batenburg, wat men van een dapper ſoldaat en wys overſte, ja ook van een vroom Chriſten (dewyl hy zonder openbare gebeden zyn volk in 't Noortwyker hout 's avonts niet liet ruſten, eer hy 's midnachts het werk by der hant nam) zou kunnen vereiſchen. Verdient Bor geloof, of de brief, daar hy 't uit heeft, zo vont de Prins dezen togt niet zo zeer raatſaam, als hy dien toeliet, om opſpraak en geſchreew te ontgaan, dat men de ſtadt in noot liet; zyn' eigen perſoon en leven hierom ook gereet daar by te wagen, doch door de Staten van dat opzet wederhouden. En zelf heb ik wel 126 brieven gezien, van den Prinſe aan den Baron binnen den tydt van een jaar geſchreven; meeſt al meldende de tedere bekommernis niet alleen van zyne Doorluchtigheit voor die benaude ſtadt, maar ook de zorge, hem dikmaal toebetrout, om haar van ſoldaten en buskruit en andere behoeften te voorzien, en de zwarigheit namaals in 't ontzet gevonden, ook door de kleinhartigheit en ongehoorzaamheit van het krygsvolk; Batenburg te Leiden ontbiedende tot onderling geſprek en overleg van de zake; zyne wakkerheit en yver telkens voor het vaderlant lovende, en ergens hem ook vermanende tot verachtinge van valſche laſtertongen, terwyl zyne *bonnes actions & grands œuvres*, goede en grote daden, *haar genoeg wederleidden, een treflyk getuigenis van voorzichtigheit en dapperheit hem gevende voor al de werelt.*

Maar dees geſlachtboom, vaſt geplant
Van Godt, al zou 't zich d'afgunſt belgen,
Volduurt, gehanthaaft van Godts hant,
Door andre heren, ryk van telgen.
En zy, met Gode beſt bevrient,
Was minſt met ſterflyke eer gedient.

Geen bloem van adel volgt dit lyk.
By paren van geboort zo edel,
Gelyk de ſtoet van 't hoogſte ryk,
Schoon ongenoemt in d'uitvaartſedel,
Die d'eedle en hooggebore ziel
In 't huis van leem gezelſchap hiel.

Geloof en Liefde (een braaf geſlacht,
Een rei van hemelſche geſpelen)
Gedult, en Godtsdienſt, zonder pracht,
En Nedrigheit, die deugt kan telen
Een voên, der deugden ziel en geeſt,
Geleiden haar naar 't hoogſte feeſt.

O wyze en dappre kruisheldin,
Wat hebtge al ſtormen afgeſlagen
Van kintsbeen af, en endlyk in
Het ſlyten van uw droeve dagen!
Hoe kloek in Jeſus dienſt geſtreên;
Met vaſten, waken, en gebeên!

Hoe werkte uw yver, ſteets gewoon
Met Godt, uw' Vader, te verkeren,
Met Godt den Geeſt en Godt den Zoon;
Al 's werelts welluſt te braveren
Met Godt alleen, verlieft op Godt,
Uw hoop en heil, uw luſt en lot!

Hoe

Digitized by Google

Hoe ſteeg uw aandacht boven 't zwerk!
Hoe vontge in uw gebedekamer,
En in uw huis altoos een kerk!
Zo valt de bruit, nooit aangenamer,
Der zielen here en bruidegom
In d'armen overwellekom.

Zo komtze in Davids zangen kuiſch
En overſchoon der vorſten koning,
Als koningin, met blyſchap t'huis;
En kan haar vaders ſtam en woning
Met luſt vergeten om den helt,
Die al den aardtboôm wetten ſtelt.

Wat toontze daar voor blyken van
Haar' adel? naar den ſtyl en regel
Van 't hemelſch hof, veel wiſſer dan
Een wapenkroon, met ſchrift en zegel,
En afgeſleten perkement,
Van tydt en ouderdom geſchent.

CHARLOTTE ſproot uit hemelſch zaat.
Dit ſtont in 's levens boek getekent,
Dit onuitwiſchbaar in Godts raat.
Nu eens haar rykdom opgerekent:
Godts dochter, in Godts huis gevoedt,
Erft hier op Godt, het hoogſte goet.

MDCLXVIII.

Digitized by Google

TER UITVAART
VAN DEN MANHAFTEN HERE
HENRIK VOLLENHOVE,

Zeekapitein, en gekoren Kommandeur van 's Lants oorlogsſchepen in de Middelantſche zee.

—— Quem non virtutis egentem
Abſtulit atra dies, & funere merſit acerbo.

't IS niet, wat zich de menſch belove.
O dappre helt, neef VOLLENHOVE,
Wat ſtelden wy al hoops op u!
Hoe ſtreedt uw hoop voor zee en ſtranden,
Ten dienſt der zeven vrye Landen!
Maar al die hoop waar blyftze nu?

Helaas, hoe ſmiltze met uw leven!
Waar is de dapperheit gebleven,
Die van kintsbeen naar d' opperſte eer
Van Hollants vlag te water ſtreefde,
In 't vier der zeekortouwen leefde,
En prys behaalde meer en meer?

Uw deugt klom altyt met uw jaren
Op 't eertoneel der woeſte baren;
Gekroont met lof, gezien, bemint
By Ruiter, Tromp, en zulke helden,
Van niemant zonder lof te melden,
Zo lang de zeilſteen 't Noorden vint.

Uw oorlogsmoedt ſtont nooit verlegen,

't Liep

Digitized by Google

't Liep onze zeemagt mê of tegen,
In 't zeegevecht; boodt, slag op slag,
Het Brittenlantsch gewelt de tanden;
En holp het op zyn' stroom verbranden,
Ten trots van Karels zeegezag.

Nu brandde uw yver, om met lagen,
Vol grof geschuts, de Straat te vagen
Van zeevrybuiters, en vol viers,
Voor schroot noch donderkloot bezweken,
De doot van Van der Zaan te wreken
Aan 't godloos plonderneſt Algiers.

Dat 's uit, en watwe ons meer beloofden.
Nu treurt 's Lants krygsvloot, met haar hoofden.
Zo stikt een mist, een winterlucht
De schoonste bloem, 't sieraat der hoven.
Zo klinkt een dondervlaag van boven
Den boom te mortel met zyn vrucht.

Myn zang wenschte op uw' lof te draven,
O zeehelt, licht en lust der braven,
O grote hoop van uw geslacht;
Maar nu te droef aan 't jammerklagen,
Beschreit niet u, maar met uw magen
't Verlies van Hollants watermagt.

Want, blyft myn dicht bevryt van sterven,
Uw naam zal licht noch leven derven;
Terwyl een kroon, hier nooit gekent,
En daar geen scheepskroon by mag halen,
Uw vroomheit kroont met schoner stralen.
Zo triomfeert men zonder endt.

t' Amsterdam, den 3 van Wynmaant, 1669.

Digitized by Google UIT-

UITVAART

VAN DEN HOOGEDELEN EN WELGEBOREN HEER,

GYSBRECHT VAN MATENESSE VAN AASWYN,

Vryheer van Mateneſſe en Riviere, Heer van Opmeer, Brakel, Zouteveen, Sterkenburg, 't Huis van der Does, Kemmena, Rewyk, en Wezenthorſt, lit van de Hollantſche Ridderſchap, Balju en Dykgraaf van Rynlant, Hoogheemraat van Schielant, enz.

Oſtendunt terris hunc tantum fata.

Oeer van Hollant, 's Gravenhaag,
O Hollant, eer der zeven Landen,
Wat rampen zienwe nu voorhanden!
De doot beroofde nooit zo graag,
Zo onverzaadt, met kracht van pylen
Uw hoven van de ſterkſte ſtylen.

En bleef 't hier by! maar wat geſchrei
Kan uw verlies genoeg beklagen,
Nu MATENES wort uitgedragen?
Dees treurſtof eiſcht geen' dichtersrei
Alleen, maar ganſche Helikonnen,
Geen Hippokreen, maar tranebronnen.

Wie melt der MATENESSEN lof,
En hoeze, als 't puik van Hollants braven,
Ge-eert, gezien by d'oude Graven,
Te paarde blank in 't harnas, of

Op

Digitized by Google

Op 't kuſſen van den Staat gezeten,
Zich trou voor Vorſt en vryheit queten?

Maar hy, die 't ridderlyk gemoet,
En geen geſlacht, in 's lants hiſtori
Befaamt, zyn' adel achtte en glori,
Beloofde eerlang zyn' ſtam en bloet,
Steets hoger door zyn deugt verheven,
Op 't heldenſpoor voorby te ſtreven.

Hoe had Natuur dien helt, zo jong,
Haar' dierſten ſchat zo milt geſchonken,
In d' ogen hemelſch vier en vonken,
Ambroos en nektar op de tong,
En hem alleen, al watze aan velen
Slechts ſtuxgewys plag uit te delen!

Hoe heerlyk blonk dat ryp beleit
In 't bloejenſt van die jonge jaren,
Dat brein, zo grys met blonde haren,
Die minzame aart, vol deftigheit;
Om ruim zo wis elx hart en zinnen
Door liefde, als door ontzag, te winnen!

Hoe look ganſch Rynlant op, beluſt
Met duizentduizent blyde groeten
Dien Dykgraaf en Balju t' ontmoeten!
De Leew, 's lants tuinwacht, ſliep geruſt
Op zyne zorge en toezicht, minder
Dan ooit beducht voor ramp of hinder.

Elk juichte, elk riep; zyt welkom, Heer
Van MATENES, die zee en ſtromen
(Door dam en dyk met kracht te tomen)

Digitized by Google

Maar ſchuim van ontucht noch veel meer
(Als d' ergſte plaag van lant en lieden)
Zo wys als dapper, 't hooft zult bieden.

Dan hoopte al 't lant, opgaande zon,
In uwen glans en ſchone ſtralen
Zyn hart met blyſchap op te halen.
Gy zout elk weldoen, als een bron,
Of als de Ryn dit lantgeweſte
Zyn' ſtroom en aders geeft ten beſte.

Maar och 't is uit met al die vreugt.
Daar legt, ô dorpen en ô ſteden,
Uw rechte hant nu afgeſneden.
't Genot valt kort van grote deugt.
Dees heldenſtam, ſchier uitgeſtorven,
Ontbeert zyn' hoofttak, vroeg bedorven.

Bedorven? neen, daar waart gy voor,
Geſterkt van d' opperſte genade,
(Het goet, dat u alleen verzaadde)
O grote ziel, die geenſins door
Of voor het lyf gewoon te leven,
Nu boven zon en maan gaat zweven;

Nu ziet uit enen andren dag,
En ander oog, veel ydle leuren,
Daar wy om juichen, of om treuren,
Met al wat ſterflyke ogen plag
Te lokken, in dat licht verſchieten,
Veranderen in grote nieten.

Al ruſt het aardtſche en minſte deel
Te Leiden, op myn lykgezangen

In

Digitized by Google

In 't vaderlyke graf ontfangen,
Gy ſterft ook onder ons niet heel;
Leeft ryk van eer, nooit dwaas eerzuchtig,
En tart den doot alſins doorluchtig.

Dus ſterftge voor den Staat te vroeg,
Te vroeg voor groten en voor kleinen,
Als d' eêlſte Grieken en Romeinen:
Maar 't leven duurde lang genoeg,
Dat vroeg gebruikt is, voor u zelven.
Wie ſmoort die faam in grafgewelven?

MDCLXX.

GRAFSCHRIFT
VAN DEN HERE
HENRIK SLOOT,
TE KANNEVELT,

Ridder der Duitſche Orden, Kommandeur van Dieren, enz.

Hier ruſt heer HENRIK SLOOT: men eer' noch zyn gebeente.
's Lants adel miſt aan hem een dierbaar puikgeſteente,
De ſtadt haar' welluſt, en haar noothulp Godts Gemeente.

MDCLXXIII.

Digitized by Google

DE KERK IN ROU
OVER DEN HEER
SIMON SIMONIDES,
DIENAAR VAN JESUS CHRISTUS IN
's GRAVENHAGE.

Hæc monumenta reliquit.

GEmene rou berst uit met duizent klagten:
Want klagen zet de droefheit ook van 't hart.
Maar wat geschrei kan uw verlies verzachten,
O 's Gravenhaag? dit 's onvergeetbre smert.
Dit treft de Kerk: hoe storten haar pilaren!
SIMONIDES, een hooftzuil van 't gebou,
Begeeft ons vroeg in 't beste van zyn jaren.
Wie melt helaas, wie matigt nu zyn rou?
Blyft * Niobe de mont in dicht gesloten,
Treurt † Atreus zoon gedekt in 't tafereel,
Wy zwegen nutst, met alle ons rougenoten,
En dekten dit verdriet ook half of heel.
Een zerk bedekt den zegen van veel kerken.
Nu zwygt de tong van dezen Guldemont,
Die duizenden van zielen plag te sterken

Met

* *Men verziert*, zegt Cicero, *van Niobe, datze in steen verkeerde, om haar gedurig stilzwygen, myns oordeels, in rouwe.*

† De vermaarde schilder Timanthes, in zyne kunstige schilderye van Ifigenies rampzalige doot al de Grieken droevig, en de naaste vrienden met veel misbaars vertoont hebbende, schilderde haar vaders aangezicht bedekt, als geen' raat wetende om zynen rou af te beelden: gelyk Plinius verhaalt, xxxv, 10. Valerius Maximus, VIII, 11. en Quintiliaan, II, 13. hier mê bevestigende, dat zommige zaken, die bezwaarlyk uitgedrukt worden, in een rede ook dienen bedekt en verzwegen.

Digitized by Google

Met raat en trooſt van 't ewig heilverbont.
Nu zwygt de tong, die alle harten boeide,
Beheerſchte met een vriendelyk gewelt,
Van honig droop, van hemelſch manna vloeide;
Veel zoeter man dan Iſrel raapte in 't velt.
Nu zwygt de tong, daar 's afgronts heir voor ſchrikte
En ſidderde, als die heldre kerktrompet
Miſtrooſtigen, met Barnabas, verquikte;
Of donderde, als op Sina, met Godts wet.
Door dat geluit (geen Cirees tovertreken)
Bragt 's hemels Geeſt tot reden wolf en zwyn.
Dan ſcheen die tong, van outervier ontſteken,
Geen menſchetong, maar hy een Serafyn.
Wie melt dien gloet, zo hemelſch, met zyn driften?
Wie 's leraars vlyt, zo onvermoeit, als trou,
Dien ſtapel van zielnutte en nette ſchriften,
Bezweet, beploegt in 's Hoogſten akkerbou?
De geeſt, die 't lyf helaas te luttel ſpaarde,
Braveerde ook op den predikſtoel de doot
Met zieke leên, verſmaadde 't huis van aarde,
En yverde, als die herberg veel te groot.
Zo breekt in 't ende een boogpees, ſpant men ſlyver.
Zo quynt ook lant, dat niemants hoop bedroog,
Heel uitgeploegt. Maar SIMON, heet van yver,
Bereikt zyn' wenſch, d'onſterflykheit om hoog.
Wat miſt de helt aan d'afgeſloofde leden?
Die ruſten vroeg: nu ſlaapt zyn kout gebeent.
Hy triomfeert na 't ſtryden, ras volſtreden,
Gekroont in 't licht, daar niemant zucht of weent.
In d'Englevreugt juicht d'Engel der Gemeente,
Heel uitgeleert, geheel verlicht van Godt.
Die glans verdooft zelf Arons borſtgeſteente
In 't Heiligſte, der vromen luſt en lot.
Maar Sion treurt: wat ramp is ons beſchoren!

Digitized by Google

Godt roept voor ramp zyn trouſte dienaars t' huis.
Wort * Auguſtyn, die kerkpilaar, verloren,
Zyn uitvaart ſpelt Hippone kruis op kruis.
Wat raat in noot? hoe drukt die laſt ons lichter?
Nu raat noch met SIMONIDES geleeft:
Zyn werk gebruikt, geen vont, waar mede een † dichter,
Zyn naamgenoot, vergeefs ten hemel ſtreeft.
's Mans arbeit, noch verwacht, of uitgegeven,
Sticht ewig en verplicht alom de Kerk.
Dus ſchonk hy ons zyn wezen beſt naar 't leven;
En valt de doot ook hier om laag te ſterk.

MDCLXXV.

* Kort na Auguſtinus overlyden wert de ſtadt Hippone, daar hy Biſſchop der Kerke was, van inwoneren verlaten, en door verwoede vyanden verbrant. Ook verhaalt Poſidonius hier by, uit eigen mont van dien godtvruchtigen vader, dat hy die ſtadt belegert en benaut ziende door vyantlyk gewelt, 't welk veertien maanden duurde, Godt badt, dat hyze toch wou verloſſen, of, zo 't hem anders behaagde, zyne dienaars met gedult verſterken, of immers hem tot zich opnemen uit deze werelt: en dat hy in de derde maant van het beleg, heftig aangetaſt door gedurige koortſen, krank te bedde bleef leggen.

† Behalve den lierdichter Simonides, vinder van de kunſt der geheugheniſſe en meer niewe vonden geacht (van wiens menigvuldige en meeſt vermaarde werken een ſtaaltje hier en daar door andere ſchryvers voor ons bewaart is) hebben noch dry of vier Griekſche poëten van dien zelven name onder d' ouden eer ingelegt. Zie Suidas over den naam Simonides, en Voſſius werk van de vier Griekſche poëten, in 't III, IV, V, VI, en VIII hooftſtuk.

OP

Digitized by Google

OP DE DOOT
VAN DEN HEER EN Mr
JONAS WITSEN,
COMMISSARIS OVER DE VERLATENE BOEDELS T'AMSTERDAM.

Nec te, juvenis memorande, ſilebo.

HEer WITSENS geeſt, gewoon naar d'ewigheit te draven,
Die ramp noch ſchennis lydt,
Met onvermoeiden vlyt,
Wert van de Doot benydt;
Als of zyn deugden en die goddelyke gaven
Haar ſtrekten tot verwyt.
Hem trofze, als dol van ſpyt,
In 't bloejenſt van zyn tydt.
Dies treurt de zangberg, en wie 't hoefnat plag te laven,
Ja Y en Amſtel kryt,
Met kunſt by kunſt, om ſtryt:
Zy zyn hun welluſt quyt,
Een parel van de ſtadt, een' ſpiegel voor de braven.
Maar ondertuſſchen is 't
De felle Doot gemiſt,
Met haar gewelt en liſt.
Want WITSEN, uit der tydt geſcheiden, loopt de haven
Van zyn begeerte en zin
Dus vroeger, geenſins min,
Met volle zeilen in;
En wint het ryk, waar by geen kroon noch goude ſtaven
Meer waardig zyn dan rag.

Wat-

Digitized by Google

Wat 's eer van Staatgezag?
Zyn laſt in 's levens dag:
Al rook, al rag, waarom de Staatzucht luſt te ſlaven
En als de vlugge Faam
Aan 't Y zich uit den aâm
Bazuint met WITSENS naam,
Zo keert ſlechts ſtof tot ſtof: maar hy wort nooit begraven.

GRAFNAALDE.

DE brave WITSEN, uit den ſlam,
Die onder d'outſten t'Amſterdam
Het raathuis heeft geſtut, geſproten;
De jongſte van zyn vaders loten,
Maar out in 't opgaan van zyn jeugt,
En grys in wereltkunde en deugt;
Volleert in Pallas eedle kunſten
En Themis rechtboek, door de gunſten
Van Godt en menſchen ieders vrint,
Ge-eert, ontzien, noch meer bemint,
Rees altyt hoger langs die trappen;
En bragt een' ſchat van wetenſchappen
Voor 't lant uit vreemde landen t'huis:
Waar op zich Amſtels wapenkruis
Veel glans noch van dat licht beloofde.
De wil des hemels och beroofde
De ſtadt haar hoop, maar hem niet heel.
Hier ſlaapt alleen het ſterflyk deel.
En zo de Nyl met trotſe Naalden
De Vorſten, die 'er dwaas mê praalden,
Voor al de werelt ſtelt ten toon,
Dees grafſtê, nu haar ruim zo ſchoon
De naam verſiert van JONAS WITSEN,
Eiſcht kunſt noch pracht van hoge ſpitſen.

MDCLXXV.

TROOST-

Digitized by Google

TER UITVAART VAN HARE HOOGHEIT MEVROUWE AMELIA, PRINSESSE DOUARIERE VAN ORANJE, ENZ.

Stat ſua cuique dies.

NU volgt heel 's Gravenhaag te Delf,
Met zyn gebuurſteên en 's Lants Groten,
Naar 't hoog triomf- en grafgewelf
Van Neêrlants Brutus, daar doorſchoten,
Het lyk van d'edelſte Vorſtin:
Die parel der Vorſtinnen, moeder
Ter goeder ure, en gemalin,
En grootmoêr van een' Staatbehoeder,
Door wien al 't Lant zich reis op reis
Vont aan haar deugt en trou verbonden.
O eer van 't Haagſche hofpaleis!
Uw faam wort in geen graf verſlonden.
Hoe blonk het Graaflyk Zolms zo ſchoon,
Gehuwt aan 't Prinſelyk Oranje,
Verknocht door d'afkomſt aan den troon
En 't ryxhof zelf van Groot Britanje!
Hoe bleek de krygshelt, die den kryg
Na zo veel ſteên verwon, verovert

Digitized by Google

Van deze [1] Olimpias, (men zwyg'
Van Mars, door Venus min betovert)
Dees [2] Agrippine, groot van moedt,
Maar nooit door hoogmoet zo verbaſtert,
Als [3] Agrippyn, die in haar bloet
Zich zag verhoogt, en fel gelaſtert!
Waar vont Stantvaſtigheit een ziel,
Haar' tempel, die in ramp en weelde
Zo ruſtig haar gelaat behiel,
Zo luttel van zich zelve ſcheelde?
O brave Prinſebruit, en weew,
En moeder, wiens doorluchtig voorbeelt
Den [4] dichter, die in Ceſars eew
De deugt ten hove uit wees, veroordeelt!
Geen morgenlicht van iemants jeugt
Mogt by uw' glans en ſchoonheit halen.
Gy daalt, wat wolk uw levens vreugt
Bezwalkt, met ſchoner avontſtralen.
Gy zaagt noch, in uw' ouden dag,
Al wat geen nazaat zal geloven;
Uw bloet in 's voorzaats lantgezag,
Al 't vyantſch roofgeſpuis verſtoven,
Den vrê met Brittenlant herſtelt,
Den Godtsdienſt met den Staat geveiligt,
't Gewelt benepen door den helt,

Van

[1] Hoe koning Filippus de prinſes Olimpias beminde en troude, onder den voorſpoet van veel grote daden en heerlyke overwinningen (waar op hier alleen gezien wort) en de tydinge der geboorte van Alexander, by haar geteelt, met twee zulke blyde tydingen te gelyk ontfing, verhaalt Juſtinus, VII, 6. XII, 16. en Plutarchus in Alexanders leven

[2] Van Agrippine, Germanikus Ceſars gemalinne, en hare liefde tot hem, hare hoge afkomſte, vruchtbaarheit, kuiſcheit, en grootmoedigheit, ſchryft Tacitus breedt in het eerſte, twede, derde, en zeſte zyner Jaarbocken.

[3] Van Agrippine, Germanikus dochter, Kaligulaas zuſter, Klaudius bedtgenote, en Neroos moeder, nergens na zo deugtzaam als hare moeder, melt de zelve hiſtoriſchryver, dat *zy alleen*, en hier in *zonder weerga*, *van eenen Veltheer geteelt*, *zuſter en gemalin en moeder van een Oppervorſt geweeſt was.*

[4] Uit Lucanus is die boze les van Fotyn meer dan te veel bekent: *Exeat aula, Qui velet eſſe pius*: Is vroomheit al uw luſt en lof, Zo ga vry hene, en ſcheir van 't hof.

Digitized by Google

Van Godt, als Gideon, geheiligt.
Toen wenschte uw ziel te meer om ruſt,
Na 't ſollen door deze onweêrsvlagen;
Getrooſt op zulk een hoop met luſt
Al 's lichaams laſt en pyn te dragen.
Leer, Haagſche kerk, nu leer van 't hof,
Dat goôn en moeders van de goden
Ook ſterven, en vergaan in 't ſtof:
En zucht by d'uitvaart, ô genoden,
Om 't hof, dat boven zwerk en zon
Haar Hoogheit beſt verhogen kon.

Gedicht onder d'uitvaart, den xxi van Wintermaant, MDCLXXV.

LYKZANG

OVER DEN WELEDELEN HEER

REINIER PAAUW,

HEER VAN DER HORST EN RYNENBURG, PRESIDENT IN DEN HOGEN RAADT, enz.

Servantiſſimus æqui.

WAt lykklagt eert nu naar zyn waarde,
O Horſt, uw' afgeleefden heer,
Die 's levens tydt voor niemant ſpaarde?
Hoe kroont men 't lyk met ewige eer?
Geen ſtam, die ryk van eedle takken,
Ten dienſt van Neêrlants vryen Staat
Gezantſchaps laſt en zwaarder pakken
Zo vlytig droeg, als ryp van raat;
Geen zilvre kroon van gryze haren,
Zo zuiver, als het winterſneew

Digitized by Google

Van achtmaal tien en twee paar jaren;
Noch 't kuſſen, ruim een halleve eew
In Hollants Hogen Raadt geſleten;
Noch d'eerſte raatſtoel, twintig jaar
Met aanzien en ontzag bezeten,
Verheerlykt meeſt dees droeve baar:
Maar vlyt en wakkre zorg, geſchapen,
Gelyk een palmboom, tegens laſt;
Een Argus oog, dat ſchuw van ſlapen,
Op ruſt noch ongemakken paſt;
Gedult, zachtmoedigheit, onendig
Aan Themis vierſchaar toegewydt,
Tot 's levens uiterſte endt beſtendig,
Schoon d'arbeit 's lichaams krachten ſlyt;
Geſpraakzaamheit, altoos voor kleinen
En groten even heuſch en milt,
Zo trou, als d'edelſte Romeinen,
Daar haat en nydt zyn gal op ſpilt;
De rechtſchaal, die hier door ganſch effen,
Door gunſt noch ongunſt overhelt;
Zyn zuilen, die 's mans naam verheffen.
Zo d'afgunſt zelf hier oordeel velt,
Men kon geen' vromer Raatsheer wenſchen.
Hem loont zyn ongekreukt gemoet,
(Geen lof noch dankbaarheit van menſchen)
En Godt, der zielen hoogſte goet.
Maar och nu miſt de goê gemeente
Haar' vader, voogt, en trooſt aan hem,
De ring des Raats een eêl geſteente,
Het recht veel luiſters met zyn ſtem,
De vreemdeling en ingezeten
Hun hulp ter pleitrolle in veel kruis,
Godts drempel, van zyn voet geſleten,
Een' luſt en pyler van al 't huis.

Wat

Digitized by Google

Wat rou betreurt zo menigvuldig
Dees ramp en lantſcha naar den eiſch?
Wie blyft uw deugt niet ewig ſchuldig,
O licht van Hollants hofpaleis?
Uw glans moet in geen graf verzinken,
En 't licht, dat uit uw voorbeelt ſtraalt,
Veel ſchoner dan de ſpiegels blinken,
Daar Junoos vogel trots mê praalt,
In al uw bloet, terwyl geen PAWEN
In yver op dat ſpoor verſlawen.

MDCLXXVI.

TROOSTGEDACHTEN IN ROU
OVER MYN ZUSTER
ANNA VOLLENHOVE,
HUISVROU VAN
GERHARDT KERSSEBOOM,
SECRETARIS DER STEDE OUDEWATER.

Inſuetum miratur limen Olympi.

GY ſcheit dan zonder treuren,
Gy ruimt dit treurdal nu:
En 't mogt my pas gebeuren,
O waarde zuſter, u,
Eer brein en tong bezweken,
Een troofwoort toe te ſpreken?

Dit lot was ons beſchoren.
Ik buig voor 's hemels wil;

Digitized by Google

En achte u nooit verloren,
Die hier beneên nooit ſtil
Noch moê van Godt te loven,
Volmaakter juicht daar boven.

Godt zelf, uw licht en leven,
Uw welluſt en ontzag,
Vergunt uw ziel te zweven,
Veel hoger dan zy plag
Met lofgezang en pſalmen,
Op Cherubynegalmen.

Gy volgde, Godt ten pryze,
't Muzyk van 't hoogſte feeſt;
En zongt, op Paulus wyze,
By nacht ook, toen uw geeſt,
Met flawer ſtem noch ſterker,
Verſmaadde 's lichaams kerker.

Gy zongt hier och gezangen
Aan een' Eufraatſtroom, daar
De harp ſomwyl bleef hangen
Aan wilgen, droef van ſnaar.
Nu zing om hoog, myn zuſter,
(Ik houde u niet) geruſter.

Prys Godt nu in zyn koren,
O ANNA, aan den rei,
Daar David zich laat horen,
Met d' *Annaas allebei,
Die om veel ſchoner tempel
Vergaten Arons drempel.

* Samuels moeder en Fanuels dochter.

Ga roumuzyk verleren:

Ga,

Digitized by Google

Ga, erf de rykſte kroon,
En volle vreugt uws heren.
Hoe wydt verſcheelt dees toon!
Ons paſſen uitvaartplichten,
Maar u triomfgedichten.

Wy lyden noch en ſtryden,
Nu meer dan ooit gereet
't Gevaar van boze tyden
t' Ontgaan, met lief en leet,
Daar 't feeſt, vol Englereien,
Van ſcheiden weet, noch ſchreien.

MDCLXXVI.

OP HET OVERLYDEN
VAN MEVROUWE
ANNA KATHARINA JORDAANS,

Huisvrouwe van den Heer

JOAN WIERTS,

Raatsheer in den Raadt van Brabant, en van zyne Hoogheit, den Here Prinſe van Oranje,

Na het uitgeven van zyn Edts godtvruchtig GESPREK DER ZIELE MET GODT.

Dari ſolatia caſus.

DE wyze Raatsheer WIERTS, die ſtyl van Brabants Raadt,
Het oog van 't Prinſenhof, ons Haagſche kerkſieraat,

Ont-

Digitized by Google

Ontbeert zyn ega nu, den welluſt van zyne ogen. Ezech. xxiv, 16.
't Stantvaſtigſte gemoet wort door dien ſlag bewogen,
't Verlies van zulk een' ſchat en parel van een vrou.
Wat raat? wat balſem heelt de wonde van dien rou?
Zwygt, trooſters, zwygt vry ſtil: hem kan geen trooſt ontbreken.
Zyn ziel behoeft met Godt, haar' leeraar, ſlechts te ſpreken.

MDCLXXVI.

GRAFSTEDE

VAN DEN EDELEN, MANHAFTEN HERE

MICHIEL DE RUITER,

HERTOG, RIDDER, ENZ.
L. ADMIRAAL GENERAAL DER VEREENIGDE NEDERLANDEN.

Et dubitamus adhuc virtutem extendere factis.

GY keert dan dus, ô wonder van onze eeuw,
Gebit en klaaw van Hollants waterleew,
Onſterflyke eer en licht der Admiralen,
Zo lang de zon het aardtryk zal beſtralen,
Zeeruiter, die op 't zeepaart, uw' Pegaas,
Geen' Perſeus wykt: gy keert, gy keert helaas,
Maar anders dan zich Nederlant beloofde,
Wiens glori geen verlies zo droef verdoofde;
Heel anders dan u Maas en Yſtroom zag,
Veroveraar der vyantlyke vlag,
Verwinner van de felſte zeegedrogten,
t' Huis keren van uw zegenryke togten;

Toen

Digitized by Google

Toen al de lucht, met ſtraat en burregwal,
Weêrgalmde van een bly triomfgeſchal,
En loſgalm, die uw' heldenmoedt trompette,
U boven aan in 't perk der helden zette.
De zege zelf verſtrekt nu treurens ſtof,
Uw jongſte zege en heldenwerk: als of
Een out Romein zyn Deciën beſchreide,
Ja vader Mars een uitvaart toebereidde.
Of luidt dat van out Rome veel te vremt?
De waarheit wort hier langſaam toegeſtemt.
De vyant zelf, die geeſſel van Europe
Staat zelf verbaaſt: dit overtreft zyn hope.
En ſchoon de Faam, gezwinder in haar vlucht
Met quade maar, dit droevig zeegerucht
Breedt uitmeet, waar het wonder, zo by volken,
Die RUITER, als onſterflyk, aan de wolken
Verheffen, dit gewraakt wiert, en geſtelt
By dromen, van Sicilje lang vertelt;
By Ceres, die haar dochter in die hoeken
Met toortslicht zo bedrukt alom loopt zoeken;
By Proſerpyn, van Plutoos min geſchaakt;
Charibdis, die de golven ſlorpt en braakt
Omtrent Meſſine, en Schille, met haar honden,
Die ſchip op ſchip in Maroos dicht verſlonden?
De zeeſcha by Palermo, na de doot
Des Admiraals, beveſtigt dat 's Lants vloot
Hem miſte, en leert de werelt dit geloven.
Want anders ſtont geen Franſche zeemagt boven.
Die naar den eiſch dees ramp betreuren zou,
Moſt ſmelten in een' waterſtroom van rou,
Of in een rots, als Niobe, verkeren.
Maar RUITER vergt dien rou geen Amſtelheren,
Noch Statenhof: de zeehelt, afgeſtreên
Voor 't vaderlant, eiſcht lykklagt, noch geween.

Digitized by Google

Dees heldenzon, dit Zeewſche waterwonder,
Ging even ſchoon en heerlyk op en onder.
Al wort hy ons dus out te vroeg ontrukt,
't Is hem altoos naar zynen wenſch gelukt.
Want hem bekoort geen luſt van langer leven,
Van kintsbeen ſlechts gewoon naar lof te ſtreven.
Hy acht noch pyn, noch dootwondt, ſchoonze elk deert,
Die ſtervende in 's Lants krygsvloot triomfeert.
Trinakrie zal zonder endt gewagen
Van 's mans beleit en deugt, in bei die ſlagen
Gebleken, daar een magt, ruim eens zo ſterk,
Voor zwichten moſt in 't bloedig waterperk.
Dees krygshelt bleek al 't krygsgewelt ontwaſſen
Met groter moedt. Hoe ſcheurden daar de plaſſen
Der Middelzee! hoe blonk dat oorlogslicht
Eerſt Lipara, ſtrax Etna in 't gezicht!
Wie zag voorheen dien vierberg, of de ſtranden
Van Lipara zo fel geſchokt in 't branden,
En al de lucht zo licht in vlamme ſtaan?
Nooit daverde het * ſmitshol van Vulkaan,
(Daar reuzen, is 't geloofly k, grof van leden,
Den blixemſchicht en oorlogswapens ſmeden)
Al 't eilant door met zulk een naar geluit:
En Etna borſt nooit vreeſſelyker uit
Met golven viers, geſlingert aan de wolken,
Pekzwart van ſmook, uit al zyn zwavelkolken:
's Lants Zeevoogt gaf te water anders vier,
Ter ere van d'Oranje zeebanier:
En donderde met zo veel kopre kelen,
Dat Vrankryx moedt zonk met zyn zeekaſtelen.
Dat 's MICHAELS lykoffer in dien gloet;

Geen

* Van Lipara heeft d'aaloutheit verziert, om de vlam, uit den zwavelachtigen gront van dat eilant menigmaal uitberſtende, dat de ſmis van Vulkaan en de reuzen, zyne winkelknechten, aldaar was. Juvenaal gewaagt hier van in zyn dertiende Schimpdicht, en Apollo on Rodier in 't IV boek van den Zeetogt der Griekſche helden.

Digitized by Google

Geen lykdienſt van ons tranen, maar Franſch bloet.
Dus viert hy zelf zyne uitvaart op de baren,
Beſchreit (de Ryn mag vry zyn' lykrou ſparen)
Van weze en weew aan Rone, Loir, en Sein.
Storf ooit zo braaf de dapperſte Romein
Al ſtaande, als hy aan zyne beenquetſuren?
Zo lang aldus in 's levens uiterſte uren
's Helts adem duurt, heeft Luidewyk zyn hooft
De ryxkroon van Sicilje dwaas belooft.
Verwaande, die qua giſſing plagt te maken,
Sla hier op acht, en leer uw opzet ſtaken.
Geen ſtervens noot, maar ſchande alleen vervaart
Den Batavier, van outs hier door vermaart.
Een Admiraal van Hollant kan dus ſterven,
Kan 't leven, maar geenſins de vryheit, derven.
Zyn dapperheit houdt ſtant in veel gevaars.
Dus offren zich Heemskerken, Waſſenaars,
En Evertzoons, van Galens, Heinen, Trompen,
(Al harten, die noch nooit van dootſchrik krompen
In 't zeegevecht) voor 't vrye Nederlant,
Dat ewig dus de kroon te water ſpant.
Waar *Appius, en d'arenden, zyn goden,
Duïl, Lutaat, Marcel, dus 't hooft geboden,
Karthago waar geen Roomſche waterwet,

* Hoe Appius Klaudius de magt der Romeinen (door oproer van de ſtadt Meſſana, nu Meſſina, tegens de Karthagers en Hiero, koning van Syrakuſe, te hulpe geroepen) eerſt voorſpoedig in Sicilie overbragt; Kajus Duilius te water by 't eilant Lipara de Karthagers allereerſt overwon; Kajus Lutatius Katulus hun zeemagt ganſch verſloeg, en uit Sicilie verjoeg; en Markus Klaudius Marcellus dat eilant, gedurende den tweden Puniſchen oorlog, den Romeinen ſchier heel afgevallen, in de hooftſtadt Syrakuſe meeſt herwon, vint men beknopt verhaalt by Sextus Aurelius Viktor in 't leven van die doorluchtige mannen, by Eutropius in zyn II en III boek, Florus, II, 2, 6. Oroſius, IV, 7, 10, 11, 17. en in 't kort begryp van Livius XVI, XVII, XIX, XXIV, en XXV boek. Wydtluftiger heeft men deze daden van de dry eerſte helden in Polybius eerſte boek, van den leſten by Plutarchus in zyn leven, en in Livius grote werk; het een en 't ander ook by Zonaras in 't II deel zyner Jaarboeken. De Roomſche poëet en burgermeeſter Silius zingt heerlyk van Marcellus in zyn XIV boek, Appius Duilius, en Lutatius, met hun bedryf, kunſtig in ſchilderye vertoont hebbende op het ende van 't VI boek.

Digitized by Google

Noch Syrakuis die voet op 't hart gezet.
Hoe eertge nu, ô zeven vrye Staten,
Die nimmermeer vergeefs u hebt verlaten
Op RUITERS zorge en moedt en krygsbeleit,
Hoe kroontge, na dien heldenarrebeit,
Dit heldenlyk? in welk een graf zal 't ruſten,
Zelf met ontzag ge-eert van Franſche kuſten?
Dien MICHAEL, dien Waterridder, hiel
Geen Vrankryk ooit met d' orden van Michiel
Genoeg beloont. De ſchepter van Kaſtilje,
Hoe gaafryk, voor 't beſchermen van Sicilje
Noch meer verplicht; de Denemerker kroon,
Als Funen weêr komt knielen voor dien troon,
Hem kronende met adeldom en tittelen,
Die d' eerzucht meeſt aanmoedigen en kittelen;
En Portugaal, hoe milt zyn dienſt daar wort
Beſchonken, ſchiet in dankbaarheit te kort.
Veel helden, die zich braaf voor 't zeerecht queten,
Heeft Nederlant zyn' welſtant dank te weten,
Zyn' rykdom, en 't waarachtig gulden vlies:
Veel helden, die 't bevryden voor verlies.
De werelt waagt van zo veel watertogten.
Maar niemant heeft, als RUITER, prys bevochten,
In zulk gevaar, wel viermaal achter een;
Den ganſchen Staat der vrygevochte ſteên
Zo braaf geredt, beſchut met lant en ſtromen,
Toen 't heel gedaan, geheel ſcheen omgekomen,
Waar 't eens miſlukt. Geen ene Xerxes quam
Ons fel te zwaarde ontzeggen en te vlam:
Een RUITER bergt op zee al dees geweſten,
Verdadigt ons Atheen met * houte veſten,

Als

* Toen Xerxes d' Atheners, met heel Griekenlant, te water en te lande afgryſlyk dreigde, en het orakel van Delfis hen riedt zich te beſchermen met houte muren, verſtont Themiſtokles by dat woort oorlogsſchepen; en die houte muren tegens de geweldige zeemagt

des

Digitized by Google

Als weêrga van Themiſtokles; zo trots
In 't breken van dien krygsſtorm, als een rots,
Die met haar kruin de lucht tergt, en beneden
Haar' wortel in den afgront ſchiet, beſtreden
In 't barnen van de zee, de golven breekt.
Wat menſch, ſchoon al de werelt hier af ſpreekt,
Zal namaals dit, wat nazaat zal 't geloven?
Dit gaat de faam van Herkules te boven.
Twee vloten, ruim dry vloten in gewelt
En in getal, zyn voor dien waterhelt
Wel drymaal in een enkel jaar bezweken,
Daar Brittenlant ons vlaggen eiſcht geſtreken.
Hy leertze daar ontzien een hoger hant,
Die al de zee en 't aardtryk overſpant:
't Zy dat hy haar ontmoete, ryp van oordeel;
Of op haar kuſt, voor Solsbai, in haar voordeel
Zelf aantaſte; of den Amſtel ſtell' geruſt
Door 't veiligen van onze Teſſelkuſt.
Al boutge nu dien dappren zeebeſchermer
Een grafſtê, ô Verenigt Lant, van marmer,
Zyn dienſt wort niet erkent: gy ſtelt zo ſchoon,
Als zy verdient, de deugt hier nooit ten toon.
Bou zegepraal, bou trotſe glorimerken:
Schryf, watge kunt, in die bekrompe perken:
Den Staat bevryt voor watertieranny,
Den klaaw gekort van Duinkerx roofharpy,
Tot ruſt ook van de kuſt der Portugyzen:
De Beurs aan 't Y verrykt met magt van pryzen:
Een' Admiraal, die met vyf ſchepen vlamt
Op roof, van hem alleen aan boort geklampt:
Salé, Algiers, die boze plonderneſten,

des Perſiaans gelukkig gebruikende, verloſte zyn vaderland veel meer door zyn beleit, dan door gewelt van wapenen. Zie Herodotus Polimnie, Plutarchus en Kornelis Nepos in Themiſtokles leven, Juſtinus, II, 12, 13. Polyenus eerſte boek van d' Oorlogsliſten, en Maximus Tyrier in zyne derde Rede.

Digitized by Google

Geplondert, fel benepen voor hun veſten:
De Straat geveegt; de Turkſche watermagt
Verſtrooit, vernielt, te Kadix opgebragt:
Den hals van zo veel Chriſtenlantſche ſcharen
Verloſt van 't juk der woedende Barbaren:
De trotsheit van de Franſche koningsvlag
Gebreidelt in de Straat voor jaar en dag:
Den * ryxtieran van 't overheert Britanje * Kromwel.
Getergt, getrotſt, verſchrikt op zyn kampanje:
Ganſch Afrika van roofgewelt geſchuimt
Aan weêrzy: hier de Goutkuſt ſtrax geruimt,
Met Kormantyn, van ons geſchut beſchoten;
Daar Niewburg voor de Deenſche bontgenoten
Verovert: al dit lant verquikt aan d' Eems
Met ſchatten van Guiné, en roof, den Teems
Ontweldigt langs de niewe wereltkuſten:
Vier etmaal lang gearbeit, zonder ruſten,
Geſtreên, om door de Britſche nederlaag,
En Barklais lyk, ja Aſcue in den Haag,
's Lants zeeverlies en hoon te zien gewroken:
De tanden uit den muil met kracht gebroken
Van 't waterdier, dat alle zeen braveert:
Den Teemsſtroom zelf gebrantſchat en verheert;
Een krygsvloot daar verbrant, hoe trou verdedigt;
En d' oorlogszucht eerlang hier door bevredigt.
De daden dan van dezen jongſten kryg
Hier by gezet, (beſt eer ikze, als ik zwyg)
En endloos werk, verricht in 't geurig Ooſten,
In 't Weſten, daar de Zuiderſtralen rooſten,
En daar de Noor verſtyft van ſtrenge kou.
Wat graf vertoont zo veel? wat grafgebou,
Of praalgewelf? wat hemelhoge naalden,
Daar koningen van Memfis trots mê praalden?
Ook is zyn graf geen hol, noch marmerſteen.

Neen

Digitized by Google

Neen zeker: valt ganſch Eta veel te kleen,
Na 't lykvier, om Alcides graf te ſtrekken,
Geen grafzerk zal DE RUITER ooit bedekken.
Zyn naam en faam gaat weiden onbepaalt,
Waar menſchen zyn, waar 't licht verryſt en daalt.
Hy leeft, hy zweeft, hy ruſt in dankbre harten,
Die endeloos dit lantverlies zal ſmerten.
Waar toe dan 't graf en ydel graffieraat?
In oorlogstyt zal Neêrlant hier noch baat
By vinden, om zyn' oorlogsmoedt te wetten,
Veel beter dan door duizent krygstrompetten.
* Miltiades gunt, als zyn zege praalt,
Neokles zoon, van glorizucht doorſtraalt,
Geen nachtruſt. Wie te water voor 's Lants wetten
En Godtsdienſt lyf en leven op moet zetten,
Ga eer niet t' ſcheep, of zie dit zegemerk,
Bezoek' 's helts graf in d'Amſterdamſche kerk.
Daar leert hy noch zyn Bataviers verbolgen,
In 't natreên van zyn ſpoor, 't gewelt vervolgen;
En ſtrydt altoos door hulp, aldus verleent,
Voor 't vaderlant, ook met zyn kout gebeent.

* Themiſtokles, gevraagt, waarom hy, veel beter dan voorhenen levende, by nacht ook op ſtraat was, en luttel ſliep, antwoordde dat Miltiades zegetekens hem opwekten: gelyk Cicero melt in 't IV boek van zyn Tuskulaanſch Onderzoek, Valerius Maximus, VIII, 14. en Plutarchus zo in Themiſtokles leven, als onder zyne Gedenkwaardige Spreuken.

GRAF-

Digitized by Google

GRAFSCHRIFTEN
OP DE
GRAFSTEDE
VAN DEN ZELVEN HELT.

I.

DE gront, door zeegevecht op zeegevecht beſchut
Van RUITER, wiens triomf's lants welvaart heeft geſtut,
Bewaart nu zyn gebeent: het ſterflyk deel des groten
Verwinners ruſt hier, in zo naaw een perk beſloten.
Noch recht de doot niet uit: hem overleeft zyn faam,
Braveert haar, triomfeert onendig met zyn' naam.
Euroop viel hem te klein: d' Amerikaanſche landen
Gewagen van zyn' lof, met d' Afrikaanſche ſtranden.
Geen lucht, geen oceaan, noch ooſt-noch weſterzon
Beperkt de ſtrydbre hant, die zo veel lauren won.
Zyn menſchen ooit tot goôn door heldendeugt verheven,
Dees helt is waardt om hoog, de doot ten trots, te leven.

Vertaalt uit het Latyn van den Here Nikolaas Heins.

II.

Hier ruſt de krygshelt, voogt en burger van den plas
Des woeſten oceaans, die alles, wat hy was,
Alleen kreeg door zich zelf. Noch leeft zyn moedt in 't marmer:
Noch vecht bykans het lyk van 's vaderlants beſchermer.
't Graf dreigt den vyant noch met neêrlage, en den vloet
In 't entren, vlucht hy niet, te verwen met zyn bloet.
Dees was de zeeklip, daar wie Hollants ſchat met vloten
Wou plondren, 't hooft veel eer te berſte op heeft geſtoten.

De

Digitized by Google

De Staat verbeelt zich hier al 't vyantlyk gewelt,
Waar 't sneuvelde, in een graf begraven met dien helt.
Of is 't geen graf, waar by de Staat, bykans gestorven,
Niew heil, niewe oorlogseer, niew leven ziet verworven?

Vertaalt uit Heinsius Latyn.

NOCH OP DE ZELVE GRAFSTEDE.

I.

DUs eert men RUITER, d' eer van Neêrlants oorlogsvloten.
De dienſten, die de Staat, met al zyn bontgenoten,
Van 's Admiraals beleit en moedt, op alle zeen
En kuſten, lang genoot, melt hier geen marmerſteen.
De wyde werelt weet verbaast hier van te spreken,
Zo ver de zeevaart reikt, en zeilt op alle streken.

II.

Hier rust DE RUITER nu, die nooit gewoon te rusten,
Ganſch Neêrlant reis op reis beſchermde op Hollants kusten
Voor Vrankryk en Britanje, als Hollantſch Admiraal.
Zyn krygsdeugt trof 't gewelt, gelyk een blixemstraal.
Zyn yver dreef 's Lants vloot, en steefze, als want en kabel:
Haar roer was zyn beleit, zyn dapperheit haar sabel,
Zyn byzyn in 't gevecht de zekerſte overhant,
Zyn naam der Moren schrik, zyn doot zelf triomfant.
's Lants Staten eren 't lyk met dankbre graffieraden:
Hy leeft al 't aardtryk door met ewige oorlogsdaden.

III.

Beween hier RUITER, als den braafſten waterheit,
's Lants oorlogswonder, roê van 't Turkſche roofgewelt:
Die Vrankryk te gelyk het hooft boodt en Britanje,
De Deenſche kroon beſchermde, en 't ryxgebiedt van Spanje,

Digitized by Google

De ſcheepskroon dikmaal won met minder magt dan moedt,
En endlyk al te dier betaalde met zyn bloet.
Plag Hollants Zeevoogt met den zeelaurier te pralen,
Dit 's 't voorbeelt, zonder vlek, van Hollants Admiralen.

IV.

Genaak eerbiedig 't graf des groten helts, voor wien
De niewe werelt ſchrikte, in Afrika ontzien,
Ge-eert van ganſch Euroop, beſchonken van dry kronen,
Van Neêrlant met geen' ſchat, geen ſchip vol gouts, te lonen.
Zyn daden ſchryft men in geen graffſchrift: want de Faam,
Dieze uitblaaſt ooſt en weſt, trompet zich uit den aâm.
Wie eer in adel ſtelt, kom, leer van dezen Ridder.
Gy, die 's Lants vryheit haat, vertrek van hier, en ſidder,
Als voor * Achilles, die de dootwondt van zyn voet
Gezoent eiſcht op zyn graf door 't vyantlyke bloet.

V.

Wie eert 's Lants Zeevoogt, daar hy ruſt, zo menigvuldig,
Als hy 't verdiende, die geen afkomſte iet was ſchuldig,
Maar alles Godt, naaſt Godt zyn deugt en heldenmoedt?
Dees won zyn' adel door de neêrlaag en door 't bloet
Van Hollants vyanden. Dies noemen alle talen
Hem Ridder, Hertog, zon der Hollantſche Admiralen.
Wat meer? noem RUITER ſlechts: d'eertytels al te zaam
Zyn in dien naam gevat, of minder dan die naam.

VI. Dit

* De helt Achilles, van zyne moeder Thetis in Stixwater gedompelt, en onquetsbaar over al zyn lyf hier door geworden, behalve aan zyn voet, daarze hem by gevat hadde (gelykze by Statius verhaalt in 't 1 b. van zynen Achilles, en Servius op het VI b. van Maroos Eneas aantekent) wert juiſt ter plaatſe, die alleen kon gewont worden, dodelyk getroffen van Paris pyl (eveneens als onze helt ook aan voetwonden geſtorven is) doch eiſchte en verkreeg, na zyn doot zelf ter aarde uitgeborſten, Polixene, Paris zuſter, tot een zoenofferhande, die door de haat van zynen zone Pirrus hem op zyn graf geſlagt wert: een deerlyke treurſtof voor die heerlyke treurdichters, Euripides en Seneka, en Ovidius in 't XIII b. der Herſcheppingen. Hygimus mengt onder zyne fabelen, dat toen de Grieken, na de verwoeſtinge van Troje, t'ſcheep gingen, om elk met zynen roof naar 't vaderlant te keren, Achilles ſtem uit zyn graf zich liet horen, een deel van den Trojaanſchen roof eiſchende; en dat men hem hierop Polixene, die hem 't leven gekoſt had, tot een lyk- en grafoffer toeleidde.

Digitized by Google

VI.

Dit graf dekt RUITERS lyk, die nooit genoeg beſchreit,
Geen weêrga vont in moedt, geluk, en wys beleit;
Voor 't lant geſtorven, daar hy 't leven eerſt van bergde:
De zeeleew, die nooit flaauw, wat waterdier ons tergde,
Al 't vaderlant op zee bewaart heeft en herſtelt.
d'Aaloutheit vont, zagze op, niet ſterflyx by dien helt:
Dees waar Alcides, maar veel wyder op zyn togten
Verwinner, elk tot ruſt, van lant- en zeegedrogten:
Dees zou Neptunus bloet, of zelf Neptunus zyn:
Dees waar de krygsgodt Mars op zee in menſchenſchyn.

VII.

DE RUITER eert dit graf: wat RUITER? die vol gloet,
Op 't brieſchend waterpaart door vloet en vlam en bloet
En doot naar ewige eer, de kroon der helden, ſtreefde:
De ſchrik des oceaans, daar menig vorſt voor beefde:
d' Onwinbre vuiſt des Staats, die viermaal ſchutte op 't punt
Van zyn geweer den ſteek, op Hollants hart gemunt:
De waterleew, die wat de zeevaart quam benawen,
Verſloeg, of affloeg met zyn yzre en kopre klawen:
's Lants helder zeelicht, dat al 't aardtryk overſtraalt,
Van zee noch kuſt, van op- noch ondergang bepaalt.

VIII.

Dus eert het vaderlant den groten zeehelt RUITER,
Wiens krygsfaam noch verſchrikt den ſtoutſten zeevrybuiter.
Kon op zyn grafgebou zyn doot en leven ſtaan,
Men las hier wondren, die 't geloof te boven gaan.

MDCLXXVII.

Digitized by Google

DEUGTSPIEGEL.

TER UITVAART VAN MEVROUWE

HILLEGONDA SPIEGEL,

VROUWE VAN ACHTIENHOVEN EN DEN BOSCH.

O felix una ante alias!

HOe quyt zich hier myn dicht,
Dat luttel loſs zich kan beloven?
De brave vrou van Achtienhoven,
Der vrouwen loſ en licht,
Verdient, als een Abigel,
Schoon 't leven, als een kleedt, verſlyt,
By elk te leven na haar tydt.
Kon ooit de Harteſpiegel
Van SPIEGEL zelf, haar' oom,
De deugt zo levendig vertonen?
't Geluk, dat dwazen ſchynt te kronen,
Verdwynt, gelyk een droom.
Maar zy, uit bloet geſproten,
Dat lang in Gysbrechts grote ſtadt
Op 't kuſſen van den raatſtoel zat;
Zy vruchtryk opgeſchoten
In 't bloejen van haar jeugt;
Een ſchone Venus by poëten,
Een Pallas van haar tydt geheten;
In echt met vreugt op vreugt,
In maagſchap milt gezegent,
In kint, en kindren van kints kint;
Verrykt met goet, als Kraſſus wint;

Van

Digitized by Google

Van boven als beregent;
Met overvloet van heil;
Zag hoger dan op aardtsche schatten,
Die door vyf zinnen zyn te vatten.
Die voorspoet woei in 't zeil
Niet zonder donkre vlagen
En beurten van vermaak en rou.
Maar manlyk draagt zo zwak een vrou
Haar kruis, die hoog van dagen,
En vroeg in 's levens mei,
Naar Salomons doorluchtig voorbeelt,
Haar beste goet de wysheit oordeelt.
Wat wysheit? door 't gelei
Van 's hemels Geest verwerflyk,
Geschept uit Godts onfaalbre blaân;
Die met dit leven nooit vergaan,
Gezont en onbederflyk;
Schoon jaren achter een
Het lyf door pyn wort afgemartelt,
Godts wyzen wil nooit tegenspartelt.
Haar lot is Godt alleen;
Haar geest hier door zo matig,
Als ryk, in voor- en tegenspoet;
Door aardtsch geluk niet trots van moedt,
In druk niet ongelatig.
Hier past geen jammertoon.
De Hoogste zelf verhoogt de zielen,
Die voor zyn' troon dus nederknielen.
Zy leeft ook in haar' zoon,
't Juweel der zeven Staten,
Op wien, door raat en daat beproeft,
Waar 't vaderlant een' man behoeft,
't Gemeen zich mag verlaten.
Zy leve in al haar bloet,

Digitized by Google

Ten trots van d'afgunſt, hoe verbolgen.
Zy leve in ons, die 't lyk hier volgen:
Elk hou dien zelven voet.
Haar heil verſmaadt ons klagten:
Maar zagze om laag zo man, als vrou,
Zich ſpieglen aan haar deugt, dat zou
Haar' weedom noch verzachten.

MDCLXXVII.

LYKKLAGT

OVER DEN HEER

JOAN KOK,

PROFESSOR DER WELSPREKENTHEIT EN GRIEKSCHE TALE TE LEIDEN.

Multis ille bonis flebilis occidit,
Nulli flebilior.

WAt ramp, wat rou beroert myn zinnen,
Vervoert myn' geeſt! helaas waar heen!
Wat lyk! hier valt geen prys te winnen
Met kunſt van poëzy, ô neen.
Melpomen, treur met gantſche reien.
Myn KOK, myn hartvrient, is verſcheien.

Geen montvrient, trou met hoofſche ſtreken;
Maar ront en ongeveinſt van gront,
Van baatzucht vry en valſche treken;
Wiens hart nooit ſcheelde van den mont:
Een hart van 't myne nooit te ſcheiden,
Te Zwol, in 's Gravenhaag, te Leiden.

Daar

Digitized by Google

Daar viel geen zweet noch zure ſtappen
's Mans yver-laſtig, die ten top
Van kunſt en eedle wetenſchappen
Opſtreefde, en wees de jeugt, hier op
Beluſt, het ſpoor, om nooit te dolen,
In lage en in de hoogſte ſcholen.

Zyn zorg bedanken d' Yſſelſteden
Voor brave mannen, die met lof
Het raats- of kerkgeſtoelt bekleden.
Zyn afſcheit ſmert noch 't Holkantſch hof.
Nu is dat licht te vroeg verdwenen,
In 't ryzen, voor 't Bataafſch Athenen.

Kok leerde onze eew d'aaloutheit kennen;
Gaf haar de netheit te verſtaan
En kracht van Roomſche en Griekſche pennen.
Hy zou al 't werk van Appiaan,
Verlengde 's hemels wil zyn dagen,
Veel ſmetten met zyn hant afvagen.

Waar iemants werk zyn woort verdoofde,
Kok, hater van verwaant gezwets,
Volbragt ſlaag meer dan hy beloofde.
Dus blinkt 's mans beelt, in print noch ſchets
Zo ſchoon, als hem 't vernuft kon vatten
Van * Ryken, ryk van Pallas ſchatten.

Zyn tydt is, als een damp, vervlogen.
't Gewelt des doots ontbreekt geen bres,
Waar 't inbreekt, ſterk door Godts vermogen.
'k Verlieze een' andren Pylades;

Geen'

*. De Heer Profeſſor Ryken heeft met een geleerde en welſprekende lykrede zynen amptgenoot geëert.

Digitized by Google

Geen' vrient, maar broeder, of noch nader,
Veel vrienden in een' vrient te gader.

'k Verlies niet weinig van my zelven.
O ſterflot, dat geen kracht weêrhiel!
Het lyf was ſtof, in ſtof te delven:
Maar duurde al 't goet ſlechts van de ziel.
Men raakt geleertheit quyt, en gaven,
Die ewig zyn in 't oog der braven.

Uw doot, ô Kok, die al uw leven,
Vol leerzucht, leerde voor 't gemeen,
Kan my de nutſte les nu geven.
Wat les? by Godt, by Godt alleen,
Is heil, dat nooit bezwykt, te vinden.
't Vergaat, al wat men heeft aan vrinden.

MDCLXXVIII.

LYKZANG

OVER DEN GROTEN POEET

JOOST VAN DEN VONDEL.

——— ——— *Medium nam plurima turba*
Hunc habet, atque humeris exſtantem ſuſpicit altis.

LYkzangen, vloeit nu, milt van ader.
Beklaag, betreur der dichtren vader,
O Nederduitſche Helikon:
Hef op: zet op: geen ſluis, noch kranen:
Maar ſtort een kunſtrivier van tranen.
Giet uit, droog uit, ô hengſtebron.

Nu

Digitized by Google

Nu kent Parnas geen blyde reien.
Apol, Apol is zelf verſcheien.
Waar vont de zangberg droever lyk?
Waar zagenwe een' poëet, als VONDEL?
Waar in een' man, als in een' bondel,
De kunſt zo net vergaart, zo ryk?

Men noemt poëten ook om 't rymen,
Die pas aan een twee regels lymen:
Maar VONDEL quam, dien tytel waardt,
Bezweet den dichtersberg opſtappen,
Voorzien van eedle wetenſchappen;
Zyn' ſchat, voor andren nooit geſpaart.

Een ander dicht: hy leert ook leſſen
Uit Senekaas, uit Sofokleſſen,
Homeer, Pindaar, van dichtens ſtyl;
Of ryſt met Naſo in 't vertolken,
Of Flakkus lier tot aan de wolken;
Of draaft noch hoger met Virgyl.

Hy leeſt al 't keurigſte uit d' aalouden,
Die werken voor alle ewen bouden.
Wat ooit Euroop met mate en rym
Vermogt, by Franſchen prys behaalde,
Of aan de Po met lauren praalde,
't Verzaadt dees honigbie, als tym.

Een enig renperk helpt veel lichter
Een' renner aan den palm: dees dichter
Mengt liergezang met heldentoon,
Wint prys, waar pryzen ſtaan t' ontfangen,
Met byſchrift, lyk- of feeſtgezangen.
't Zy jok, of ernſt, hy ſpant de kroon.

Digitized by Google

Gelyk de nachtegaal zyn wyzen
Nu laag verandert, dan laat ryzen,
Met hondert orglen hondertmaal.
Veel wiltzangs mag hier 't woudt af leren:
Maar hy alleen blyft triomferen:
Hy is en blyft de nachtegaal.

Gy Vorſten, prat in ryxgewaden,
Gy helden, groot van moedt en daden,
En ewig levende op elx tong
Al 't aardtryk door, blyft menigvuldig
Deze Agrippynſche Rynzwaan ſchuldig,
Wiens zangluſt u onſterflyk zong.

Beſeft gy 't niet, hier minſt geſlepen?
De Muider Droſt heeft dit begrepen.
De Groot, zo groot van geeſt en naam,
Zet VONDELS Duitſche treurtonelen
By Griekſche en by Romeinſche ſpelen,
Hoe wydt berucht door d'oude faam.

Of werkt dit brein in bybelſtoffen,
Daar 't wit altoos niet wort getroffen?
Dan gaat myn ziel, gezwint en vlug,
Met VONDEL naar de ſtarren zweven;
En keert in 't licht van 't ewig leven
Al 's werelts ydelheên den rug.

Hoe wenſche ik dan zyn werk by vlagen
Godts Kerk heel zuiver opgedragen,
Van misgeloof en misſlag vry!
Maar Roomſche dichtkunſt, minſt te tomen,
Weidt doorgaans ruim, en wraakt geen dromen,
Als onze Onroomſche poëzy.

Hoe

Digitized by Google

Hoe wenſche ik dan zyn hekeldichten,
Die ſcherp in 't ſteken, luttel ſtichten,
Van zin zo zuiver, als van taal!
Maar d'outheit ſtont poëet en ſchilder
Veel vryheits toe, geen geeſten milder.
Hier wykt zyn geeſt geen' Juvenaal.

De Kerk vont veel hier op te zeggen.
Maar, dichters, wilt gy eer inleggen,
Met maatzang, die vermaakt, of ſticht,
Leert VONDELS taal, Parnastaal, ſpreken:
En dient u zelfs van zyn gebreken,
Om licht t'ontſteken aan dit licht.

Ons levens kracht verwelkt, als blaren.
Dees fenix in zyn hoge jaren
Ging af, vaart heen, ſcheit uit der tydt.
Maar kunſt en wysheit, altyt veilig,
Braveert den nacht des doots, als heilig
Van outs, en d'ewigheit gewydt.

MDCLXXIX.

Digitized by Google

TROOSTLES
VOOR DEN HEER
THADEUS DE LANTMAN,
Dr der H. Godtgeleertheit en Predikant in 's Gravenhage,
BY HET OVERLYDEN
van zyne huisvrouwe, Joffr
MARGARITA VAN BRIENEN.

Solatia luctus
Exigua ingentis.

WAt ramp! wat rou!
O brave vrou,
Moſt gy ons vroeg begeven,
Van Godt geëiſcht,
Met Godt gereiſt,
Naar 't licht van beter leven?
Wat 's LANTMAN quyt,
Die zorg, noch vlyt,
Voor zo veel zielen ſpaarde!
Wat kerkjuweel
Viel 't graf ten deel!
Een ſchat, zo groot van waarde,
Als Salomon
Ontvouwen kon.
Wat melden 's konings ſpreuken
Van zulk een vrou,
Wiens deugt en trou
Geen rimpels zet, noch kreuken?
Zy bout haar huis,

Zo

Digitized by Google

Zo wys, als kuiſch,
Van angſt noch druk benepen;
Brengt zegen in
Voor al 't gezin,
Als ryke koopvaartſchepen:
Zy kroont met lof,
In poorte en hof,
Den huisheer al heur dagen:
Zy tart robyn,
Hoe ſchoon van ſchyn:
Een gift van Godts behagen.
Dus zag den Haag
Dees PERLE ſtaag,
Godtvruchtig en aanminnig;
Vol kloek beleit,
Met nedrigheit;
Vol yvers, doch zachtzinnig.
Men erft dat goet
Van ſtam noch bloet.
Godts Geeſt en heilgenade
Drukt zo Godts beelt
Op 't kint, herteelt
Uit goddelyken zade.
Dan krygt die ſpruit,
Als Jeſus bruit,
In 's hemels bruiloftzalen
Een kroon op 't hooft,
Die gout verdooft,
En gloet van zonneſtralen.
Maar LANTMANS ſmart
Grieft menig hart.
Wie trooſt hem, anders wakker,
En kloek, en ſterk
In 't heilig werk,

Digitized by Google

Den bou van 's Hoogſten akker?
Nu ſtichte hem
Zyn les en ſtem,
De trooſtzalf van veel vromen.
Och 't heeft wat in
Zyn' eigen zin
En hartstogt dus te tomen.
O amptgenoot,
Een helt beſloot:
Godt nam: Godt zy geprezen.
Elk heelt gezont
Een anders wondt.
Nu leer u zelf genezen.

MDCLXXX.

LYKKLAGT

OVER DEN HEER

GYSBERT VAN DER HOOLK,

Raadt in de Vroetſchap en Out Burgermeeſter der ſtadt Uitrecht, Gedeputeerde ter vergaderinge van de Hoogmog. Heren Staten Generaal.

Ille mihi ante alios fortunatuſque laborum
Egregiuſque animi.

WAt ſtut en ſteun is u ontvallen,
O Uitrecht, oude Biſſchopsſtoel!
O 's Gravenhaag, vol hofgewoel;
's Lants vryburg zonder poorte en wallen!
O vrye Staat! ô Nederlant!
Wat rooft de doot een dierbaar pant!

Uw VAN DER HOOLK, die vrome vader

Des

Digitized by Google

Des vaderlants, die dappre helt,
Geenſins met ſtaal in 't bloedig velt,
Maar tegens al den vloek te gader,
Waar mê de hel ons dreigt en drukt,
Wort u, dus out, te jong ontrukt;

Dus ſpa te vroeg. is dat niet ſtrydig?
Neen zeker. ſchoon zyn ouderdom
Tot tweëëntachtig jaren klom,
Hy ſterft voor duizenden ontydig:
't Verlies valt elk te vroeg, te zwaar,
Van zulk een lant- en kerkpilaar.

Het Stichtſche raathuis treurt, verlaten
Van 't nutſte raatslicht voor 't Gemeen,
Dat ruim een halleve eeuw daar ſcheen;
Dat licht, dat oog van zeven Staten:
Een' Argus, die geen wacht verſliep:
Die recht door zee ging, 't liep, zo 't liep:

Die 't ſlim gedrogt van Staatgebreken,
Zelf onbeſproken, temmen kon.
Men ſtell' by hem geen' Focion,
Noch waar de Romers breedt van ſpreken.
Fabricius ſlaat hier by af,
En zelfs de Karoos, bei zo ſtruf.

De Kerk, Godts Kerk, nooit wechgeſtorven,
Godts lieve bruit, door gout, noch goet,
Dat ras vergaat, maar Jeſus bloet,
Godts eigen bloet, zo dier verworven,
Dankt boven al 's mans deugt en trou,
Met al haar hart gekleedt in rou.

Wie trok haar' ramp zo diep ter harte?

Digitized by Google

Wie boodt zo braaf, zo ruſtig 't hooft
Al wat Godts naam van eer berooft,
Met moedt, die gunſt en ongunſt tartte,
Met taai gedult, met kloek beleit?
Hier wort een Jojada beſchreit. 2 Kron. xxiv. 15, 16.

Der kerken noothulp wort begraven
In ene kerk; ja zelf een kerk,
Godts Geeſt gewydt tot godlyk werk,
Vol geurs van heilige offergaven,
Vol hemelſch vier, noch nooit gebluſcht.
Ruſt VAN DER HOOLK, nu ſlaap geruſt:

Nu ſtryk de kroon, ô ſchrik der booſten,
Der beſten welluſt, 's hemels vrient.
Uw zorg en zweet heeft uitgedient.
Men moet zich 't lantverlies getrooſten
Om uw gewin. dees boze tydt
Raakt billyk zulk een vroomheit quyt.

MDCLXXX.

TER UITVAART

VAN DEN HERE EN Mr

FRANCOIS FAGEL,

PRESIDENT VAN DEN HOGEN RAADT.

Famam extendere factis
Hoc virtutis opus.

Erechtshof, leſt en meeſt te vrezen
Voor 't onrecht; Hoge Raadt,
Die wyſt, dat altyt blyft gewezen;

Ge-

Digitized by Google

Getrouwe toeverlaat
Van 't recht, door ſnoodt bedrog, zyn plage.
Vervolgt, of loos verraân:
Ik hef met u, met 's Gravenhage,
Met elk, een lykklagt aan.
De Raatsheer, boven aan gezeten
Op uwen rechterſtoel;
Zo trou, als zuiver van geweten;
Bedaart in 't hofgewoel,
En vreedzaam in 't geſchil; lieftallig
By elk, een yders vrient;
Voor haat noch quaat gerucht angſtvallig,
Met geen gevlei gedient;
Die hofpilaar ſtort neêr, die FAGEL
Helaas wort nu gemiſt.
Hoe? ſtrekt zyn egaas ziekte een nagel
Van droefheit aan zyn kiſt,
Datze in haar krankbedt nu grof zwanger
Haar vrucht vint vaderloos?
Verdient deze eew dat licht niet langer
Te zien, als veel te boos?
Heeft vlyt en zorg, vroeg grys van haren,
Hier 's lichaams kracht gerooft,
Den tydt gekort van 's levens jaren,
Door arbeit afgeſlooft?
Of ſtapt de doot een hut by wylen
Voorby, om reis op reis
Te kloppen aan de ſterkſte ſtylen
Van 't Haagſche hofpaleis?
d'Almogentheit van 't hof der hoven
Deelt elk zyn levens lot,
En loont en kroont haar' knecht hier boven.
's Mans lof duurt onverrot.
En ſchoon dees lantſcha wekt elx klagte,

Digitized by Google

O FAGEL, droef van zin,
Zy mist geen hulp, die rou verzachte.
Hier staat uw bloet voor in.
Dit voegt uw broedren, niemant nader;
Hun deugt, die 't lant verplicht;
Van zulk een Raatslicht, als uw vader
Voorheen was, voorgelicht.
Daar vint het Hollantsch hof noch stutten,
Ja Atlas sterken hals;
Een' Palinuur, die wys kan schutten
Den storm des ongevals;
Ja hant en pen, en oog al tevens,
En mont van 't vaderlant.
De dootschicht treft de deugt, vol levens,
Houdt ewig d' overhant.
De doot spaart niemant: elk moet scheiden:
Een ieders perk staat vast.
Maar naam en faam dus uit te breiden
Is werk, dat helden past.

MDCLXXX.

Digitized by Google

BY D' UITVAART VAN JOFFROU JOANNA VAN BUREN, WEDUWE BRAAMS.

Aan myn ſchoonzuſter, Joffr
ELISABET BRAAM,
huisvrou van Burgerm
B. VOLLENHOVE.

IK vinde u dan, ô zuſter,
Te Rynsburg ongeruſter?
Daar myn gezang voorheen
Begroette uw mans verjaren,
En u met hem holp paren,
Tien jaren ruim geleên.

Nu ſmelt uw hart van rouwe
By 't lyk der brave vrouwe,
Die 't ewig houdt verplicht,
Ter goeder ure u baarde.
Hoe ere ik 't naar zyn waarde
Met lyk- en lofgedicht?

'k Verhef hier geen geſlachten:
('t Zyn ydle lykgedachten)
Noch van haar vaders kant,
Die 't hof, als hofraat, ſtutte,
De ſchatkiſt trou beſchutte,
En munt van Embderlant:

Digitized by Google

Noch van haar moeders zyde,
Daar d' Amſtel zet zo blyde
Den hoogſten ſtoel van 't recht
Voor VAN DER DOES, haar grootvaâr.
Beſt eert zy zelf haar dootbaar,
Die Godt geen kroon ontzegt.

Gedult, nooit afgeſtreden,
Lieftalligheit van zeden,
Met lofgalm minſt gedient,
Godtvruchtigheit van handel,
Oprecht in woort en wandel,
Heeft Godt om hoog te vrient.

Het minſte deel is henen;
Maar nooit dat licht verdwenen.
JOANNA erft nu ruſt,
En ſlacht met loſgeruchten
De lyktoorts, daar wy zuchten,
Die geur geeft, ſchoon gebluſcht.

Dies treur niet ongeduldig:
Maar poog veel eer zorgvuldig,
Op moeders deugtzaam ſpoor,
Recht op naar Godt te ſtreven,
In 't licht van beter leven.
Zy ſtorf niet, maar ging voor.

Te Rynsburg den XIX van Sprok-
kelmaant MDCLXXXI.

GE-

Digitized by Google

GEDACHTENIS
VAN MYN EGA,
JOFFROU
GEZINA HAKE.

Miserabile carmen.

BErst uit, myn rou, te naaw in 't hart besloten:
Klaag uit, myn hart, uw deerlykste ongeluk:
Giet uit, stort uit uw' onvergeetbren druk,
Door rouklagt noch door tranen uitgegoten.

Dees poëzy mag kunstsieraat vergeten:
Dees lyktoon, daar de droefheit hoog op draaft,
Klinkt beter, ruw van styl en onbeschaaft.
Wie bint aan maat myn' ramp, zo ongemeten?

Wat wort myn ziele en myn gezicht onttogen?
Myne echtgenoot, de welstant van myn huis,
In voorspoet myn vermaak, myn troost in kruis,
Myn halve ziel, de wellust van myne ogen.

Wat zielgewelt! hoe scheurt myn hart van pyne!
Wie scheurt my van my zelven? och wat hant?
De hoogste, die den hemel overspant,
Die 't waardtste pant my schonk, och myn GEZYNE.

GEZYN, myn schat, myn eerkroon, lust myns levens,
Myn Euridies, myn dichtstof, ruim zo eêl,
En ruim zo droef, als Orfeus viel ten deel,
En nu noch myn geluk en druk al tevens:

Digitized by Google

'k Rake u dan quyt: 'k laat los: u trekt een ſterker,
Godts hant; Godt zelf. wie buigt niet, ſtom en ſtil?
Wie wederſtreeft? hier gelt geen eigen wil.
Gy erft een' troon: ik wenſche u in geen' kerker.

Wat troon? daar 't gout van duizent aardtſche kronen,
Daar Ofirs ſchat geenſins by halen mag;
Geen wereltſch ryk, geen wereltkloot, al lag
Die overzaait met ſchepters en met kronen.

O ſchone ziel, in 't lichaam, ſchoon van leden,
Te naaw gehuiſt, (men zag die leme hut
Bouvallig, met veel zorge een wyl geſtut)
Gy hebt uw' ſtrydt, als een heldin, volſtreden.

Gy, lang verlooft aan Jeſus hant en trouwe,
Beſchonken met zyn' Geeſt, uw huwlyxgoet,
Vaart, als een bruit, te feeſt, vol minnegloet;
Een troufeeſt, dat van ſcheiden weet, noch rouwe.

Gy, in Godts dienſt van heilig vier verſlonden,
Voor Godt verneêrt, met Godt, uw hoogſte lot,
Alleen voldaan, beluſt, verlieft op Godt,
Bleeft hier te node aan 't ſterflyk deel gebonden.

Dat tuigde 't hart, de werelt afgeſtorven,
Zich zelven afgeſtorven voor de doot:
Dat meldde uw tong in haren jonſten noot,
Zo hemelſch, eer de hemel was verworven.

Wat tong was dat! wat taal in ſtervens pynen!
Elx voorbeelt, elx verwondring, ieders wenſch;
Godts loftrompet, daar naulyx meer een menſch
Van ſcheen gedient, maar een der Serafynen.

Zo

Digitized by Google

Zo zegt men dat de beekzwaan aan den oever,
De doot getrooſt, haar uitvaart overſchoon
Met lykzang viert, zo liefelyk van toon,
Als nooit voorheen, al flaawt de galm wat droever.

Wie 't levend nat dus proeft, zich heilig dronken
En vol drinkt, vol van Godt en van zyn' Geeſt,
Slacht Kanaas-diſch en heerlyk bruiloftfeeſt,
Met puik van wyn in 't leſte beſt beſchonken.

'k Getrooſtme dan myn rampſpoet, hoe verbolgen,
Om uw geluk: ik juich, dus bang te moê,
Uw heil, myn lief, met al myn harte toe:
En wenſche, als Godt my roept, u dus te volgen.

Schoon 't lyk, beklaagt van meer dan een Gemeente,
Te Zwol ruſt (daar op 't kuſſen van de ſtadt
Uw vader, als een burgervader, zat)
By vaderlyk en kinderlyk gebeente;

Geen graf, geen kracht des doots, ô licht der vrouwen,
Scheit ons geheel: ô neen: ik kenne uw krooſt
En geeſt noch in onze afkomſt, my ten trooſt.
Ik ſtryde op hoop van uw' triomf t' aanſchouwen.

Uw min, die my te hoog verhief, ja boven
Uw leven zelf, (wie matigt min van pas?)
Daar d'overdaat alleen uw misdaat was,
Van dichtren, in hiſtorien te loven;

Uw wakkre geeſt, vol goddelyke gaven,
Uw huiszorg, die my ewig houdt verplicht,
Uw deugt, die noch, herdacht, veel vrienden ſticht,
Blyft onverrot in myn gemoet begraven;

Blyft

Blyft leven in myn hart; met luſt, met pyne;
Begeeftme nooit. Zo lang myne aders ſlaan,
Ik myns gedenk, myne ogen open ſtaan,
Gedenke ik aan uw trou, och myn GEZYNE.

MDCLXXXI.

AAN DE KERK VAN 'S GRAVENHAGE,

Op het overlyden van den Here

THADEUS DE LANTMAN,

Dr der H. Theologye en Leeraar der zelve Kerke.

Het woort des Heeren blyft in der ewigheit.

O Haagſche Kerk, wat eiſcht, wat vergtge my?
Op LANTMANS lyk bedroefde lykgedichten?
Dit kerkverlies roept min om poëzy
En dichtmaat dan om leſſen, die u ſtichten:
Gelykze u milt toevloeiden uit zyn' mont,
Tot ewig heil, zo gy uw heil verſtont.

U heugt met recht, u heugt met rouwe en ſmart,
(Wat leraar kan dees dankbaarheit vervelen?)
Hoe LANTMANS tong was meeſter van elx hart,
De kranke ziel met balſem wiſt te helen,
Hartnekkigen te buigen naar Godts hant,
Te blixemen, of Horeb ſtont in brant.

Wat tong was dat! geen ſchrandre tong, daar een
Laërtes zoon den Raadt der Griekſche heren,

Een

Digitized by Google

Een Cicero zyn Romers, Demoſtheen
d'Atheners mê kon winnen, kon regeren;
Maar die Godts wil, 't geheim van Chriſtus doot,
En al den ſchat van 't heilverbont ontſloot.

Zy melde, ja zy maalde ruim zo net,
Als een penſeel, de boete zo nootwendig,
De deugt zo ſchoon, zo zuiver 's hemels wet,
De drift van 't vleeſch zo ydel en elendig,
't Geloof zo dier, Godts wraak zo heet van gloet,
De hel zo fel, zo heerlyk 't hoogſte goet;

Dat al 't geſtoelt, hoe dicht gepropt, door klem
En kracht van dat geluit zat opgetogen,
Beroert, vervoert. wie hoorde zulk een ſtem
Geruſt en ſtil van geeſt, of droog van ogen?
Zy heerſchte op ſtoel: zy wondde zoet en zacht:
Zy dwong in 't noôn: zy ſtreelde, doch met kracht.

Maar heughnis van geluk verlicht geen ramp.
Dat kerklicht heeft om laag nu uitgeſchenen,
Blinkt ſchoner dan in 's werelts duiſtren damp.
Zyn affcheit roept, gelyk zyn ſtem voorhenen,
Godts eige ſtem: het vleeſch en al zyn roem
Verdort, als gras, verwelkt, gelyk een bloem.

Die ſterfles nu onthouden, ô Gemeent
Van 's Gravenhaag: die goddelyke gaven
Nu wel gebruikt. 't verquikte 's mans gebeent,
Zo hy 't vernam. hy leef, nooit heel begraven,
Dus na zyn doot: zyn woort, geen menſchenwoort,
Leef, lang herdacht, en lang na hem gehoort.

Men wenſch' geen ſtrydt, die blyder triomfeert.
Men hou zich minſt, hoe trou zich leraars queten,

Digitized by Google

Aan leraars, in dit leven nooit volleert,
En die hun les och al te licht vergeten.
De minſte ſtip van 't heilwoort in Godts blaân
Duurt ewig, als de werelt moet vergaan.

Dit blyve, als zaat, dat uitſpruit op zyn tydt,
En waſt, al ſcheit de lantman van den akker.
Dit melde, dit vergelde uw LANTMANS vlyt,
Ruim achtien jaar in 't ploegen hier zo wakker.
Zo bout gy op geen' zantgront, maar een rots,
Den ſtorm des doots en 's afgronts vloek ten trots.

MDCLXXXI.

OP HET OVERLYDEN VAN DEN HERE JOANNES REINIERS.

Aan myn' broeder

BERNHART VOLLENHOVE,

Burgermeeſter der ſtadt Kampen, en Raadt ter Admiraliteit t' Amſterdam.

Neſcia mens hominum fati ſortiſque futuræ.

WAt meldde uw droeve pen, ô broeder!
Waar trof de ſchicht des doots verwoeder?
REINIERS een lyk? REINIERS zo dra,
Noch in den rou, gevolgt zyn ga?
Hoe valt dat huis, voor luttel dagen
Vol bruiloftsvreugt, aan 't jammerklagen!
Myn zangvermaak, myn dichtens luſt
Legt met zyn levens licht gebluſcht.

Noch

Digitized by Google

Noch luſt my 't ſterflot te betreuren,
Dat zulk een' Pylades quam ſcheuren
Als van uw zyde, als van uw hart.
'k Betreur dien hartvrient met veel ſmert,
Te ſpa gekent, te vroeg verloren:
Een' rechten Pamfilus, geboren
Tot elx genoegen, yders nut:
Oprechtheits, oude oprechtheits ſtut,
't Verwyt der bozen, vreugt der beſten,
Sieraat, juweel van d' Amſtelveſten:
Die weldoende in zyn vroom gemoet
Zocht weldoens loon: die ryk van goet,
Vergangbre ſchatten minſt waardeerde:
Die vry van ſtaatzucht beſt regeerde;
Schoon 't naaſte bloet in d' Amſtelſtadt
Op 't kuſſen met dry kruiſſen zat.
De Faam bazuin' den naam der helden,
Die helden blank in 't harnas velden.
De hoogſte wysheit kranſt den helt,
Die zynen geeſt dus wetten ſtelt,
Met onverwelkbre lauwerblaren.
Die deugt was waardig Neſtors jaren.
Lang erve al d' afkomſt van REINIERS
Die deugt, dat hart, vol hemelviers.
Leer gy met my door 't ondervinden,
O broeder, op geen' menſch, noch vrinden
Ooit bouwen, noch iet aardtſch, dat ras
Verdwynt, als rook, verwelkt, als gras.
By Godt is 't lot, dat onbederflyk
De ziel vernoegt, alleen verwerflyk.

In 's Gravenhage den 111 van Wintermaant, MDCLXXXI.

Digitized by Google

TER GEDACHTENISSE VAN DEN HERE NIKOLAAS HEINS.

AAN DEN HEER PETRUS FRANCIUS,

PROFESSOR DER WELSPEKENTHEIT T'AMSTERDAM.

——— Præcipe lugubres
Cantus, Melpomene.

FRANCIUS, des Amſtels hooſtpoëet,
Schier d'enigſt, die Parnas in Hollant weet
Te ſtichten met Latynſche maatgedichten,
Die voor de kunſt en netheit naulyx zwichten
Van 't ſchoonſte, dat d'aaloutheit bragt in 't licht:
Waar toeft uw pen? vergeetge uw plichtgedicht,
Zo waardig in 't waarderen van poëten,
Die d'outheit hiel van hoger geeſt bezeten
Dan menſchlyk? is de kunſt, weleer zo kloek
En ſnedig, nu by haren meeſter t'zoek?
De grote HEINS, die zoon des groten vaders,
Op Helikon, daar duizent ſpringende aders
Zyn' eedlen dorſt verſloegen milt en ryk,
Zo welkoom, zo gezien, is nu een lyk;
Gereiſt, van waar geen Orfeus keert; is henen,
Als 't licht van een verbrande toorts, verdwenen.
Verdwenen? neen, daar is zyn wakkre geeſt
Met yver al zyn leven voor geweeſt.
De luiſter van dien naam blyft ewig blinken,

En

Digitized by Google

En onverdooft, zo lang de zon, na 't zinken
In 't weſte, bly verryſt uit d'ooſterkim;
Al 't nachtlicht en de naarheit van de ſchim.
Te ſterk met glans en gloet van goude ſtralen.
Hy ſtichtte zich, om endeloos te pralen,
Eerbeelden in papieren, die geen nydt
Noch ongena der roeſtige ewen ſlyt.
Ja dit vernuft, aan d'ewigheit geheiligt,
Heeft dichters en geleerden ook geveiligt,
Ja helden zelfs en vorſten, met hun naam,
Voor ondergang. De lofbazuin der Faam
Vont aan den galm, de kracht van duizent tongen
Nooit zo veel hulps. Dees zwaan, nooit moê gezongen,
Verhief Chriſtine op haren hogen troon;
En kroondeze, als een noortſtar, ruim zo ſchoon,
Als Zwedenryk met gout en gloênde vonken
Van diamant, die aan haar ryxkroon blonken:
Een ryxkroon, dieze eer afſtont dan het licht,
Dat ewig ſtraalt uit zulk een kroongedicht.
Dees zwaan, beluſt te volgen met haar wieken,
De hoogſte vlucht van Latium en Grieken,
Begroet, verplicht met goddelyk gezang
Haar' nazaat en zyn' nazaat ewen lang.
Zy laat, tot lof der braafſten in Germanje,
In Neêrlant, in Itaalje, in Groot Britanje,
In 't Franſche hof, zo ryk van brein en moedt,
Ter ere van dien Vorſt, vol oorlogsgloet,
Zelf Luidewyk, den groten helt, zich hören
Met een geluit, in kunſtbeminnende oren
Zo lieflyk, als ooit dau op 't aardtryk viel.
O HEINS, uw tong, die 't Zweedtſche ryxhof hiel!
In goet verſtant met onze zeven Staten,
Daarze op uw trou, dien vrêbant, zich verlaten,
Uw tong, zo net en vaardig, als uw hant,

Digitized by Google

Heeft naulyx meer verdient aan 't vaderlant.
Hoe zoude ons dicht dan zonder lof vergeten
Zulk lofgedicht? dit worde ons nooit verweten.
Wie zet Homeer met eer niet boven aan,
Als vader der geleertheit? †Dirces zwaan † Pindarus.
Komt trotser op de Venusynsche snaren
En lofgezang, de wolken ingevaren.
't Geboortedicht van Statius, zo bly,
Als kunstig, viert Lukaans geboortety.
Hoe Statius het albeheerschend Rome
Met heldenzang vermake, en d'afgunst tome,
Zwygt Juvenaal in schimpgedichten niet.
Komt Maroos werk bestralen 't Roomsch gebiedt,
Propertius heet aller pennen luister
Strax ruimen voor dien glans, als doof en duister.
Schoon Martiaal elk aanvliegt, bast, en byt,
Met hekeldicht, vol spot en bits verwyt,
Hy spaart nochtans poëten, doorgaans veilig
Met hun laurier, en eert dien naam, als heilig.
Wat dichter leeft in Nasoos dichtpapier
Niet ewig? Hem, Virgyl, en Flakkus lier
Verheft alom elx dichtstyl, als dry mannen,
Dry helden, die de kroon der dichtkunst spannen,
Veel hoger dan der dichtren gulde tydt,
Augustus eew, de * Drymanschap, die wydt

En

* De heerschappy van Markus Lepidus, Markus Antonius, en Oktavius Cesar, namaals Augustus, *Triumviratus* by de Romeinen, dat is Drymanschap, genoemt, was met recht te vloeken: dewyl deze Drymannen, het opperste gezag met gewelt van wapenen innemende, en onder zich verdelende, een schriklyk verdrag sloten, om de gemene vyanden, met hunne vrienden, ja zelfs de vyanden hunner vrienden, en elx byzondere vyanden (waar onder Lepidus zyn' eigen broeder, Antonius zynen oom, Oktavius zynen groten vrient en voorstander Cicero overgaf) van kant te helpen; hier onder ook mengende, die hun rykdom, of groot vermogen, of kostelyk huis, of schone hofstede tot een misdaat wert gerekent; en met een gruwelyke uitschryvinge wel dryhondert Roomsche Raatsheren en tweeduizent Ridders ter doot verwyzende. By Appianus heeft men dit bloedig bedryf, vol jammers en vol gruwelen, wydluftigst beschreven in het 1 v boek der Burgerlyke Oorlogen.

Digitized by Google

En zydt gevreeſt, uit heerſchzucht ongenadig,
Met haren ban en banrol woedt moortdadig.
Wie eert aldus, ô FRANCIUS, uw' vrient,
En die ook ('t zy verdient, of onverdient)
Met vrientſchap en zyn lofgedicht my eerde,
Dien hemelſchen poëet? wat uitgeleerde
In Febus kunſt ſtreeft HEINS hier na in top
Van Febus berg? Zag nu d' aaloutheit op,
En kreegze in dicht, met haar beroemde geeſten,
Noch eens gehoor, de minſten met de meeſten
Betreurden HEINS, als dichter niet alleen,
Maar als den arts der dichtren in 't gemeen;
Als Eskulaap, of als Apol, ervaren
In heelkunſt; die de dichtkunſt, in haar blaren
Bezoedelt van veel misſtals, krank en krom
Door tyts overloop en hogen ouderdom,
Met artſeny, gehaalt uit oude boeken,
Geleent, of niet geleent by letterkloeken,
Geheelt heeft, en gezuivert van haar ſmet.
Wie zou die hant niet loven, dus geredt?
De *Nylpoëet bedankte haar, die Tarter * Claudianus.
En Stix verheugt op Plutoos feeſt, en zwarter
Dan ooit de zon bedroeft en haar gezicht
Met 's rovers koets, daarze uitberſt, ſchuw van 't licht.
Prudentius, die heiliger van tonen,
Het martelperk verſiert met martelkronen,
Vlocht HEINS een' onverwelkbren lauwerkrans.
Ja Naſo, nu zo friſch, zo ryk van glans,
Als ewen hem niet kenden van te voren,
Door HEINS, en geen Medeaas kunſt, herboren,
En Maro, der poëten oppervorſt,
Zich zelven nu gelyk, nu onbemorſt
En onverminkt, vereerden, als verplichten,
Dit lyk met rou- en lof- en dankgedichten.

'k Zwyg.

Digitized by Google

'k Zwyg *Flakkuſſen: 'k zwyg † hem, die ryk van ſtof,
Naaryveraar van 's Mantuaners lof,
De glori van Eneas dappre neven,
Door ramp op ramp in oorlogsmoedt geſteven,
Ontzaglyk op Karthagoos neêrlaag bout:
'k Zwyg andren, die gelyk geloutert gout,
De ſchatkiſt van zyn doorgeleerde ſchriften,
Gewoon fyn gout van ſlecht metaal te ſchiften,
Noch bergt, en eens gelukkig aan den dag
Zal ſchenken, brengt een hant, die dit vermag,
Die 't zich verſtaat, dien letterſchat te voorſchyn.
Maar hoe, en waar dit kunſtlicht helder doorſchyn',
Ons Neêrlant, daar 't, als eigen, t' huis behoort,
Daar 't opging, mag nu roemen op geboort
En grafſtê van twee HEINSEN, zoon en vader:
Ons is deze eer, en ons dees lykſcha nader.
Wie quyt zich? wie voldoet zich? Zuilichem
Noemt dit verlies te groot voor klagte en ſtem,
Op ſtommen rou, met Niobe, beluſter.
De Raatsheer, door zyne echt met d'eige zuſter,
Aan HEINS verknocht, treedt andren loflyk voor;
Maar nodigt al den zangberg op zyn ſpoor,
De zanggodin, ja drymaal dry, in rouwe.
't Ontbreekt hem noch aan broederlyke trouwe,
Noch kunſt- noch taalgeleertheit, maar aan tydt,
Ons Hollantſch hof en Themis toegewydt.
Ik zelf bezocht, wat myn Latynſche veder
Vermogt, viel my de taal nu niet gereder,
Waar door myn tong den laſt van 's hemels mont
En 't heil onvout van Godts genaverbont.
Gy, FRANCIUS, gewoon de kunſt te queken
In puiklatyn, met meeſters ſtaag te ſpreken,
Die u zo net, als klaar, al zynze ſtom,

Ge-

* Horatius Flakkus en Valerius Flakkus. † Silius Italicus.

Digitized by Google

Gedurig ſtaan ten dienſte, in 't heiligdom
Van Pindus en van Pallas te verkeren,
En geeſt en kunſt zo weinig daar t'ontberen,
Als klaarheit, die zich bakert in de zon;
Gy opgequeekt door 't nat der hengſtebron
Aan 's moeders borſt, om van dien drank beſchonken,
Te zingen en te razen, geeſtig dronken;
Die Michaël, den nooit verwonnen helt,
's Lants Herkules, betemmer van 't gewelt
Te water, zulk een uitvaart kunt bereien,
Dat elk verrukt u toejuicht onder 't ſchreien;
Die Ferdinand, veel beter nu berucht
Door wysheit, dan door woedende oorlogszucht
Zyn voorzaat, kranſt met ewige laurieren,
Zo ſchoon, als u zyn dankgift ooit kon ſieren;
Ja zulx, of voor poëten hy en gy
Niet waart befaamt, maar zelf de poëzy:
O Francius, welaan: nu vlug van d'aarde
Geſtegen: nu naar zyn verdienſte en waarde
Den groten Heins betreurt, en afgebeelt
In een tafreel, dat minſt van 't leven ſcheelt.
Zyn Roomſche met uw Roomſche poëzye,
Al ſpoog de Nydt haar gal van razernye,
Tot aan 't geſtarnt geheven, met een' klank
En dichtmaat, daar de dichtberg u voor dank';
Die nooit in een' vergetelvloet verzinke,
Maar van het Y al 't aardtryk overklinke.

MDCLXXXI.

Digitized by Google

OP EEN' GEDENKPENNING,

Gegeven by de begraafenis van den Here

ADRIAAN MOL,

Predikant te Nootdorp.

Hier wert de lykdienst mê vereert
Van Leraar MOL, die uitgeleert
In hoger kerk nu triomfeert.

ANDERS.

MOL ſtorf te vroeg voor Nootdorps kerk:
Maar Godt kroont ras zyn dienaars werk.
's Mans naam en deugt bedekt geen zerk.

BY D'AFBEELDINGE

van een

DOOTSHOOFT,

met enige dode beenderen.

Dit lot, dees wet
Is elk gezet,
't Zy groot, of kleen,
Dit blyft gemeen.

LXXXII.

KERK-

Digitized by Google

KERKDICHTEN.

OP DEN SCHRIKLYKEN VAL VAN DEN GROTEN KERKTOREN TE ZWOL, IN WINTERMAANT MDCLXXXII.

Aan de zelve ſtadt.

——— ——— *Pondere turris*
Procubuit ſubito, & cælum tonat omne fragore.

ZWOL, vermaarde ſtadt, die waar de Lantdag zit
Van Overyſſel, en vergaart in dry paar leden,
De zeſte ſtem geeft, maar geenſins het leſte lit
In waarde, en al wat meeſt verheft de grootſte ſteden:
Van outs gezegent door uw weide en akkergront,
Daar d'uier *zwol* van room, de korenoogſt niet faalde;
Verheerlykt door uw [1] recht- en raathuis, uit wiens mont
Men raat van groot gewichte, als een orakel, haalde;

Tt 2 Be-

[1] Georgius Braun in het derde deel zyner beſchryvinge van de vermaartſte ſteden der werelt, deze ſtadt pryzende om hare ſchone gelegentheit, vermakelyke en vruchtbare landou, overvloet van allerhande eetwaren, en treflyke hantveſten, verheft inzonderheit hare rechtvaardige wetten en wyze regeringe; van d'omleggende en meer andere ſteden, zo hy ſchryft, in zware zaken om raat gevraagt, en zo gewenſcht, dat noch Plato, noch Ariſtoteles gelukkiger heeft beſchreven. Diergelyk een getuigenis vint men by Martinus Zeilerus en Kaſpar Ens in hunne Reis- en Lantbeſchryvingen.

Digitized by Google

Befaamt door [2] mannen van geleertheit lang voorheen,
En dappren oorlogsmoedt, die [3] Gelders Hertog ſmartte;
Getelt in 't oudt verbont der eedle Hanzeſteên,
En die in 't Roomſche ryk veel vrye ryxſteên tartte:
O ſtadt, my ruim zo waardt, als myn geboorteſtadt;
Getrouwe herberg van veel vrienden, en 't gebeente
Van haar, die myne ziel, als twede ziel, bezat;
Tien jaar van my gedient, als knecht van Godts Gemeente:
Wat hore ik met verdriet! wat onheil treft uw kerk,
Berooftze van heur praal en luiſter, van dien toren,
Zo hoog gerezen met zyn ſpits door lucht en zwerk,
Als 't Neêrlant zelden zag, of nimmer, van te voren!
Zakt nu dat ſchoon geſticht, en zinkt het naar beneên,
Te zwak om zyn gewicht en eige kracht te dragen?
En gaapt, en ſpringt het tot dry reizen los van een,
Als of dry torens vlak neêrploften met dry ſlagen?
Wat ſlagen! daar de gront der aarde af berſt en dreunt;
De kerkhofbomen bang af ſiddren, los van wortel,
De huizen naulyx van haar grontveſt onderſteunt,
Daar 't kerkgewelf van ſcheurt, of inſtort, heel te mortel.
De wolken, dik van ſtof, geſtegen aan de lucht,
Bedroeven lucht en zon. de kerkklok ſtort van boven,
Zinkt in een ſteengraf, ſtom na 't leſte lykgerucht.
Nu zwygt het klokmuzyk, gewoon Godts naam te loven.
De kerk legt van de kerke en haar ſieraat geplet;
De banken en 't geſtoelt, daar zelfs uw heren zaten,
Gekneuſt, geſchonden, ganſch gebryzelt, of verzet.

De

[2] Braun getuigt ook, dat Zwol vruchtbaar geweeſt is van geleerde mannen; in 't byzonder noemende Joannes Rullius, als in Latynſche en Griekſche geleertheit uitmuntende, en befaamt door uitgegeve ſchriften. Ook zyn de Zwolſche Rechtsgeleerden, Arent van Haarſolte en de Profeſſoren Paulus Buis en Cyprianus van Ooſterga vermaart; met wylen mynen vrient, Joan Kok, Zwolſch en Haagſch Rector eertyts, namaals Profeſſor te Leiden; en meer treflyke mannen, zyne leerlingen weleer, nu noch levende.

[3] Hertog Karel, d'eerſte van dien name, meende in den jare 1524 zich meeſter van Zwol te maken; doch bleef in de ſtêpoorte, door 't nederſchieten van de ſchotdeuren, zelf benepen en gevangen Zie Pontanus in 't zevende, Slichtenhorſt in 't elfde boek der Gelderſche hiſtorien.

Digitized by Google

De ſchrik zet overende elx haar, met al uw ſtraten.
Wie yſt, wie jammert niet by zulk een' berg van puin?
Dit quetſt noch, dit verminkt de lang begrave lyken,
Waar muurſteen kraakt en klinkt op graſſteen, recht of ſchuin:
Dit ſtoort der doden ruſt, in 't ruſtbedt zelf aan 't wyken.
Van zulk een naar geluit beſterſt onze Yſſelſtroom,
En vliegt ten bedde uit, nooit zo bang van droeve maren.
De Zuiderzee verſchrikt, en aarzelt zelf van ſchroom.
Een Faros wort gemiſt van die dat meir bevaren.
Wat 's d' oorzaak van dees plaag? wat wekt myn klagtgezang?
Hier buldert geen orkaan, die Uitrechts Dom kan vatten,
En ſlingeren tot gruis, en waar hy gaat zyn' gang,
Kerktorens velt en ſloopt, die van zyn' adem ſpatten.
Stont dan de torengront niet vaſt en onverſchrikt?
Of heeft de blixemgloet, die ruim voor dertien jaren
De hoge kruin verſlont, al 't lichaam toen verwrikt,
En van zyn kracht berooft, om ramp op ramp te baren?
En ſterft het, door dien brant, een hete koorts, verzwakt?
Viel trans en galery 't groſlyvig muurgevaarte,
In al zyn leden lang ontzenuwt en geknakt,
Ja zelf nu 't klokgeluit te groot van kracht en zwaarte?
Of miſt men hier het beelt van engel Michael?
En wert dit kerkverlies door dat verlies betekent,
Naardien hy plagen ſchut van hemel en van hel,
Beſchermheer van uw veſte en kerk weleer gerekent?
Dus raaskalt niew geloof, dat dwaas op outheit roemt.
Wat kon d' aartsengel hier beſchutten met zyn ſlagzwaart?
Heeft Godt een' toren aan het Schelt ten brant gedoemt,
Godts moeder keert het niet, met veel gebeên gedagvaart.
Ontzie veel eer, ô Zwol, ontzie een hoger hant,
Die zulk een kerkſieraat (wie zou dit ooit vergeten?)
[4] Met blixem viermaal trof, wel drymaal zette in brant,

[4] Dees toren is, kort na zynen bou, met de kerke van den blixem getroffen, de ſpits door blixem vernielt den 5 Mai in den jare 1548, de brant wederom, tot geen' kleine ſchade,

Digitized by Google

En tweemaal voor zyn' val het hooft heeft afgesmeten.
Jerusalem hiel met zyn heiligdom geen' stant.
Numantie en Karthaag legt door de vlam verslonden.
Korinthus kreeg geen hulp van 't een noch 't ander strant.
En Rome wort nu zelf te Rome niet gevonden.
Atheen en Sparte is puin. hoe trots een [5] Thebe stont
Met zeven poorten, of met hondert, waar is 't heden?
Een wint in 's aardtryx buik smyt ganssche steên te gront.
Een zwaart van Attila verwoest ruim hondert steden.
De zeven wondren van de werelt zelfs, bepaalt
In duurzaamheit, vergaan, versmeten, en verstoven.
Al zwelgt de tydt geen brok zo groot, als [6] Memfis Naalt,
Dat werkstuk houdt het hooft niet heel, en naulyx boven.
Geen menschenhant volbout bestendig werk, helaas,
Hoe luidt Vitruvius en al d'aalouden schrewen.
Uw toren, Sint Michiel gewydt van [7] Bonifaas,

Ver-

schade, door blixem daar in gemakt den 25 van Junius, 1606, en de spits door blixem noch eens afgesmeten den 7 der zelve maant, 1669.

[5] Thebe in Beotie heet ἑκατόμπυλος, Thebe in Egipten ἑκατόμπυλος by de Grieken. Want d' eerste stadt hadde zeven poorten, zo Pausanias en anderen getuigen, daar de poëten zonder ende van spreken: d' andere worden 'er wel hondert van Homerus toegeschreven; uit wien Diodorus, Strabo, en Pomponius Mela dit bybrengen; ook van Plato, die 'er geweest is, Nonnus in 't 1 v b. zyner Bacchusdichten, Plinius, v, 9. Ammiaan Marcellyn, xxii, Gregorius Nazianzener in zyne lykrede over Basilius, en meer anderen hier in gevolgt.

[6] Hoe d' Egiptische Pyramiden, Naalden genoemt by onze boukunstenaars, alleen van de befaamde wonderen der werelt noch zyn overgebleven, maar niet ongeschonden, kan by de lantbeschryvers, P. Bellon, P. della Valle, Dr Dapper in zyn Afrika, en elders gezien worden.

[7] Paus Bonifacius de negende heeft den bou van deze kerke en haren toren vry bevordert door volkomene aflaten, hier toe uitgedeelt, zo Lindeborn getuigt in zyn Bisdom van Deventer, vii, 1. 't welk licht te geloven is, dewyl d'aflaten van dezen Paus overal licht te krygen waren, en de werelt in zyne tyden daar mê vervult is. Maar deze gunst heeft ongetwyfelt gelt gekost; naardien Bonifacius niet alleen de vergiffenis der zonden met aflaatsbrieven, maar alle gunsten en kerkelyke ampten, ook die noch niet open waren, door 't recht van Petrus sleutelmagt, voor gelt, of vee, of koren, of hantschriften en panden, by gebrek van gelt, gewoon was te verkopen, om zyne moeder, broeders, en neven met grote schatten; ja Graafschappen en Hertogdommen te verryken: gelyk Platina, zyn leven beschryvende, d' Aartsbisschop Antoninus, d' Augustyner Monik Jacobus Filippus van Bergom, Blondus Flavius, Nauklerus, al Roomsche Schryvers, en voornamelyk Theodorus

de

Digitized by Google

Vereert met brief en bul, bereikt noch geen dry ewen.
Ook rees die door den val van [8] Voorſt en zyn kaſteel,
Verdelgt tot in den gront door u en uw geburen:
Wiens wraak- en plonderzucht voorheen u ſchier geheel
In d'aſch lei, weinig noch voorzien van graft en muren.
Aanſchou hier 's werelts lot, en leer door rampſpoet nu.
Wat leſſen? toen de ſpits in Siloa quam ploffen,
Vermaande Godt in 't vleeſch een ieder wys, en ſchuw
Van ramp, genadetyt noch boete te verſloffen.
Dees roê des hemels doodt geen menſchen, mengt noch gunſt
Met gramſchap, houdt uw kerk noch ſtaande, zwaar gebroken;
Verſchoont uw' preekſtoel noch, dat wonderwerk van kunſt,
Daar Godt zich horen laat, en gunſtig wort geſproken.
Godts woort, u door myn tong verkondigt, niet myn woort,
Noch van uw leraars, neen, maar 't woort van 's hemels koning,
Niet zonder diep ontzag van englen zelfs gehoort,
Klinkt u noch helder toe, en bint zich aan geen woning.
Geef, Zwol, ei geef gehoor Godts geeſſel en Godts ſtem.
Het kerkgebou is 't minſt, gering van ſtoffe en waarde.
Godts kerktrompet, zyn woort, houdt ewig kracht en klem,
En overtreft in duur den hemel zelf en d'aarde.
Daar vintge een beter kerk, die 't hooft ten hemel ſteekt;
Een koningsdochter, die heel ſchoon is, maar inwendig;

Een

de Niem, in Bonifacius tydt en in 't Roomſche hof geleeft hebbende, getuigen; van den man anders met lof ook ſprekende, maar zyne onverzadelyke gelt- en roofzucht, en de liſtige treken zyner onbeſchaamde Simonye niet weinig mispryzende.

[8] Joan van Arkel, Biſſchop van Uitrecht, het kaſteel van Voorſt, zoer ſterk in die tyden, maar een yſlyk roofneſt, met hulpe van zynen neve Otto, en de ſteden Deventer, Kampen, en Zwol, in den jare 1362 verovert en tot den gront toe vernielt hebbende (gelyk Suffridus Petri verhaalt in zyne aantekeningen op Beka, en Willem Nagge wydtluftiger in zyne Overyſſelſche hiſtorie, tot noch toe ongedrukt) ſchonk de ſtenen der verwoeſte veſtinge aan Zwol, tot enige vergoedinge der grote ſchade, daar van geleden. Want het Voorſter krygsvolk hadde deze ſtadt, naulyx een ſtadt geworden door gunſt van Biſſchop Willebrant, en ſlecht noch gewapent tegens gewelt en roofzucht, in 't jaar 1324 vreeſlyk overrompelt, en geheel, op de Bethlehemſche kerk en naulyx vyf huizen na, in kolen gezet. En namaals zyn die zelve ſtenen van 't verdelgde kaſteel ten opbou van dezen groten kerktoren gebruikt; gelyk Lindeborn getuigt uit oude gedenkſchriften.

Digitized by Google

Een huis van ſtenen, die geen leven ooit ontbreekt.
Dat ſtaat, de hel ten trots, dat blyft, dat duurt onendig.

BYSCHRIFT
OP EEN SCHILDERY
DEN
BRANT VAN DE TORENSPITSE

der Grote Kerke, eertyts de Sint Michiels kerke, te Zwol uitbeeldende.

——— *Ignis edax ſumma ad faſtigia vento*
Volvitur.

DE Zwolſche torenſpits, de hoogſte in Nederlant,
Viel tweemaal dus in d'aſch, vernielt van hoger hant.

BREDER ALDUS.

DE Zomermaant ſchreef zeven dagen,
En drymaal dryentwintig jaar,
Na zeſtien ewen, toen dus naar
En droef de middag moſt beklagen
't Verlies der hoogſte ſpits van 't lant.
O kerk, naar Michaël geheten,
O Zwol, verhef u nooit vermeten:
Verhef en vrees de ſterkſte hant,
Die viermaal nu met blixembrant
Uw' toren fel heeft aangerant,
En tweemaal ('t moet u nooit vergeten)
Zyn trotſe kruin te gront geſmeten.

MDCLXXVIII.

KLAGTE

Digitized by Google

KLAGTE
OVER DEN
KERKTWIST.

Quo ruitis? quæve iſta repens diſcordia ſurgit?

DE heerſchzucht van de myterkroon
Te Rome, in top geſtegen,
Trapt keizers met ondraagbren hoon;
Greep ſtout naar Paulus degen
En Petrus ſleutels, dorſt den troon
Van Chriſtus zelf beſtormen.
't Was ſtof tot kerkhervormen.

Noch draaft de heerſchzucht ſtyf en ſterk,
Daar elk dien hoogmoet laſtert:
Zy dringt in ons hervormde kerk,
Te wydt van deugt verbaſtert;
Stookt burgerkryg in 't vredeperk;
En maakt het langs hoe grover.
Wat komt den kerkdienſt over!

Men ſtrydt voor 's hemels zake in ſchyn:
Geen grontleer wekt krakkelen.
'k Verneem by Beza en Kalvyn,
Die hier en daar verſchelen,
Of by Ambroos en Auguſtyn,
Cyrillen, of Gregoren,
Geen tweedragt, dus geboren.

Wat knibbelt men om 't heilverbont,

Digitized by Google

Dat Godt en menſch bevredigt?
Onkunde, zweeg der herdren mont,
Had min Godts kooi beledigt.
En zo geen plaats ooit open ſtont
In 't ampt der predikſtoelen,
't Waar uit met al dit woelen.

De broederhaat, vol onbeſcheit,
Te rekken, noch te buigen,
Slaat door den arm van d'overheit
Zelf 't kerkberoep aan duigen.
't Is kunſt om kunſt, gelyk men zeit:
Dus ſtryden Chriſtus helden.
Dat 's quaar met goet vergelden.

O kerkſchandaal! ô yzere eew!
O droefheit aller vromen!
O Godtsdienſt! duurt dit twiſtgeſchreew,
't Is met u omgekomen.
Hoe valſch weet noch de Fariſeew
Zyne eerzucht te vergulden!
Kan Godt om hoog dit dulden?

Wie kan den weg door dit getier
Tot zedebeetring vinden?
Zal in Godts huis dit vreemde vier
Niet Nadab eer verſlinden?
Plag Jeſus door de vrêbanier
Zyn volk niet t' onderſcheien
Van 's afgronts moortlievreien?

Geen Pausdom, dat zyn' welluſt ziet
Aan onze kerkgeſchillen,
Geen ſekte, die haar kans beſpiedt,

Wenſcht

Digitized by Google

Wenſcht dezen ſtorm te ſtillen.
De hel kon, blyde in ons verdriet,
Geen bozer liſt bedenken,
Om 's hemels eer te krenken.

Och, broeders, ſtaakt dit twiſtgedruis.
Bout Salems muur en daken:
En ſmoort dien huistwiſt in Godts huis.
Leert hier u zelfs verzaken:
Leert nedrigheit van Chriſtus kruis,
En vrê met waarheit planten.
Dat paſt Godts vrêgezanten.

MDCLXXVIII.

OP D'ONTDEKKING VAN HET ENGELSCHE RYXVERRAAT.

Accipe nunc Danaûm inſidias, & crimine ab uno Diſce omnes.

NOch poogt vergeefs de razerny
Des afgronts, trou gehanthaaft
Door Jeſus ſchrandre Maatſchappy,
(Die over zee en lant draaft,
De rapſte Fariſeen voorby)
Nooit zat van bloet te zwelgen,
Godts kruiskerk te verdelgen.

Digitized by Google

De [1] bruiloft van Parys zal eew
Op eew niet licht vergeten.
In [2] Ierlant heeft het moortgeſchreew
Zich uit den aâm gekreten.
[2] 't Savooiſch gebergte, wit van ſneew,
Zag root van 't bloet der vromen,
Geſtort by hele ſtromen.

Van Alvaas [3] heldenſtuk gewaagt
Met ſchrik ons lanthiſtori.
Als Abels bloet ten hemel klaagt,
Acht Kaïns wrok dit glori.
De Godtsdienſt, die hier moedt op draagt,
Noemt Prinſemoorders heilig
Helaas wie blyft dan veilig?

Paſt op dan, Vorſten, als 't gebroet

Van

[1] De rampzalige bruiloft van Henrik, koning van Navarre, en Margarite, zuſter van Karel den IX, koning van Vrankryk, in 't jaar 1572 meer met bloet dan met wyn begoten, en de moort, waar door men toen op Zondag en Bartholomeus dag, met den dapperen Admiraal Coligny, alle de Proteſtanten zocht te verdelgen, een moort, die te Parys begonnen, zich eerlang wydt en zydt door 't ryk verſpreidde (ja zulx dat het rivierwater, door bloet en lyken bezoedelt, niet drinkbaar was) ſtaat wydtluftig beſchreven van den Raatsheer Thuanus in zyn LIII boek; afgryſlyke elende en gruwelen aldaar verhalende, zonder te zwygen, dat de beſcheidenſte Roomsgezinden, daar hy 't mê hiel, die wreetheit vervloekten, als geen weêrga hebbende in d' aaloude hiſtorien (hoewel anderen hier gedenkpenningen van ſloegen, den koning ter ere) en dat de Preſident de Thou met woorden, van den poëet Statius ontleent, wenſchte, *dat die dag by de volgende ewen mogt vergeten, of niet gelooft worden.*

[2] De geheughenis is noch verſch van den moort der Gereformeerden, zo in Ierlant ruim 40 jaren geleden, als in de dalen en op het gebergte van Piemont in den jare 1655 afgryſlyk aangerecht; na veel felle vervolgingen, by de Piemontoizen, onze oude geloofsgenoten, in allerhande ewen uitgeſtaan; en daar ſedert ook noch andere op gevolgt zyn; in 't brede verhaalt van de Predikanten J. Leger en P. Gilles, en meer anderen, in de hiſtorien, hier van uitgegeven.

[3] 't Heldenſtuk, daar de Hertog van Alva op roemde, gemelt by Meteren, Bor, Reid, Hooft, en Hugo de Groot, was dat hy gedurende zyne regeringe in de Nederlanden, in weinig meer dan vyf jaren tyts, uit yver tegens de kettery, (waarom Paus Pius de vyfde hem met een' hoet en zwaart, op Kersnacht gewydt, wel koſtelyk vereerde) 18000 menſchen door beuls handen had omgebragt; behalve een ontelbare menigte, die door het woedende oorlogszwaart of ander gewelt was verſlonden. *En noch dorſt Vargas*, voegt 'er Hooft by, *te ſeggen, dat Nederlant door malle barmhartigheit verloren ging.*

Digitized by Google

Van 't ryk der duisterniſſen
't Hervormt geloof met vorſtenbloet
Gereedtſt hoopt uit te wiſſen.
4 Valois, Bourbon, Oranje moet
Dan lyden in zyn helden.
Nu zou 't Britanje gelden.

Britanje wraakt de Mis, te vol
Van ſmaat voor 's werelts heilant.
Het helſche ſpook brult razend dol
Op dat gezegent eilant.
Al quam [f] 't verraat van 't buskruitshol
Met byſtren ramp te ſpatten,
Noch durft men 't ſtuk hervatten.

[4] De moort van Henrik den derden (leſten koning van Vrankryk uit den ſtamme of de telge van Valois) door Jakob Klement, van Henrik den vierden (in wien het huis van Bourbon begon te heerſchen) door Francois Ravaillac, en van onzen vader des vaderlants, Prins Willem den eerſten, door Balthazar Gerards, als een heerlyk ſtuk werx, uitgevoert, (terwyl Ravaillac, des konings godtsdienſtigheit miſtrouwende, door felle predikaatſien, zo hy bekende, hier toe wert aangevoert, en de twee andere moordenaars, van geordende broederen en Roomſche Geeſtelykheit niet weinig aangemoedigt, d'ere van martelaarſchap en verdienſte van ewige zaligheit zich zelven hier op beloofden) mag elk met verwonderinge wel doen uitroepen: *Tantum religio potuit ſuadere malorum*: De drift van Godtsdienſt, nô geſtuit, Voert zo veel laſterſtukken uit Paus Sixtus de vyfde, Henrik den derden met zynen ban geſlagen hebbende, prees de dapperheit en yver van Klement niet weinig, en ſtelde zee boven de heldendaat van Eleazar en Judith, ja geleekze, als wonderbaar, by Chriſtus menſchwordinge en verryzenis; maar hadde nutter, zo Thuanus hier by ſchryft, zulk een taal geſmoort dan in 't licht gegeven; en wert met een tegenrede en boek, dat met den tytel van *Anti Sixtus* uitquam, naar zyn verdienſte beantwoort.

[f] d' Ongelukkige aanſlag in den jare 1605 van zommige Roomsgezinden en Jeſuyten, toeleggende om, tot uitrojinge van den Gereformeerden Godtsdienſt, door gewelt van buskruit, by nacht in een kelder gebragt, het ganſche hof en de ſchone kerk van Weſtmunſter, met den koning en 't Parlement, in de lucht te doen ſpringen, en duizenden van menſchen teffens onder d' inſtortende huizen te verpletten, wonderlyk ontdekt door Godts voorzienigheit, is te lezen by d' Engelſche ſchryvers van koning Jakobs leven, in d' Ongelukkige Heerſchappye der Stuarden door J. van Oort, en in een byzonder verhaal, door Joannes Barklajus hier van uitgegeven. Ook heeft 'er Daniel Dyk byzondere omſtandigheden van aangetekent in zyne verklaringe van den 124 pſalm, gepaſt op Engelants wonderbare behoudenis. Een prieſter van Yperen, zo Joſef Hal verhaalt in zyne predikaatie over Eſ. xxxii, 17. wou den volke nochtans op den predikſtoel diets maken, toen de Jeſuyt Garnet, voornaamſte bewinthebber van 't werk, hierom gereecht was, dat 'er wonderen op gevolgt waren, en een olibron ſchielyk ontſprongen ter plaatſe, daar die Heilig was gemartelt.

Digitized by Google

Te lang zit Karel op den troon.
Raakt hy om kroon en leven,
Dan ſtaat de kans den vader ſchoon,
Die ſtraf, ook tegens neven,
De rol van zyn drydubble kroon
Zo fraai nu weet te ſpelen
Op Roomſche kerktonelen.

Gelukt dees aanſlag, denkt de hel,
Wy zien veellicht herboren
[6] Mariaas tyden, die zo fel
De waarheit zocht te ſmoren
In haar herboorte, als Jezabel.
Wie weet, hoe 't Neêrlant drukte,
Ja ganſch Euroop weêr bukte?

Maar Godts almogentheit, die 't raakt,
(Zyn kroon wort hier bevochten)
Beſchut noch zyn' gezalfde, en waakt,
En temt die moortgedrogten.
Een Haman, die zyn gal ſlechts braakt,
Als 't moortmes wort geſlepen,
Stikt, in zyn net gegrepen.

Ja wort een' Heidenſchen Aſſweer Eſth. 11. 21, 22, 23.
Naar zynen hals gedongen,
De moortluſt ſtort in 't moortgeweer:
Al zouden d' eige tongen
Der bozen, Godts gerecht ter eer,

Ver-

[6] Hoe koningin Maria, anders een brave prinſes, krachtig, doch vergeefs, arbeidde, om door ſchriklyke vervolgingen, en het bloet van vele martelaren, het licht der reformaatſie, dat in de tyden van Henrik den achtſten begon te flikkeren, en van Eduward den zeſten klaar ontſteken was, in zynen opgang te bluſſchen, melden d' Engelſche hiſtoriſchryvers in haar leven en bedryf, inzonderheit Dr Burnet in het twede deel zyner Hiſtorie van de Reformaatſie, en Fox in zyn Engelſch Martelaarsboek.

Digitized by Google

Verbyſtert op die paden,
Het raatsbeſluit verraden.

Nu dient de ſtraf van 't ryxverraat
Op brugge en poort te Londen
Al 't ryk ten ſpiegel. Heiloos zaat,
Wat hebtge u onderwonden?
Wie Chriſtus kerk naar 't leven ſtaat,
Quetſt d'appels van Godts ogen,
Door eigen liſt bedrogen.

De boosheit ſtrekt haar eige roê.
Ga heen, en poog dees vlekken
Van 't Roomſche Babel, nimmer moê
Gearbeit, loos te dekken;
En dreig, en doem den afgront toe,
Die zuivre waarheit ſpreken.
Vergeefs zyn al dees treken.

Eer 't ſchelmſtuk voor de wraak beducht,
Door moort den mont zou ſtoppen
Van dit afgryſlyk moortgerucht,
Zelf Godfreis bloet by droppen,
Ja zelf [7] 't gevogelte aan de lucht
Zou 't melden, Teems noch plaſſen

Der

[7] Niet alleen zegt Salomon, dat een *vloek tegens den koning* uitgeſproken, ja zelf *gedacht, door het gevogelte des hemels*, dat is zekerlyk en op 't onverwachtſte, *zal bekent worden*, Pred. x, 20. maar Plutarchus getuigt ook, dat Beſſus vadermoort waarlyk door zwaluwen, en de moort van den poëet Ibykus door kranen, ja beide door d' eige tongen der moordenaren, hun ter ſtraffe ontdekt en gewroken zyn. By Suidas vint men Ibykus waarſchuwinge in zynen uiterſten noot, dat de kranen, door de lucht vliegende, zyn doot noch eens zouden wreken: woorden, die van de moordenaren namaals, terwyle een kranevlucht zagen, herdacht en belacht, doch van omſtanderen hier door gehoort, het ſchelmſtuk uitbragten. *Ibykus kranen* zyn een Griekſch ſpreekwoort geworden, van Michaël Apoſtolius verklaart met deze geſchiedeniſſe, en van Eraſmus niet vergeten: die een Griekſch gedicht van Antipater op Ibykus bybrengt, de goddelyke rechtvaardigheit pryzende, met Auſonius vaarsje, *Ibycus ut periit, vindex fuit altivolans grus*: Een vlucht van kranen, als geſtoort, Wreekte Ibykus, te ſchelmſch vermoort.

Digitized by Google

Der zee dit zuiver waſſen.

Ziet toe, Ryxvorſten, ziet, ei ziet
Uw heil en plicht, gy Staten.
Godts ryk beveſtigt uw gebiedt
Door vreedzame onderzaten.
Zyn oog noch hant begeeft u niet;
Maar eertze die hem eren.
Hem dienen is regeren.

MDCLXXIX.

DE
GEDULDIGE HOPE
DER
LYDENDE KERKEN
IN VRANKRYK.

Dabit Deus his quoque finem.

DE ſtorm mag bulderen en blazen,
Een dolle orkaan afgryſlyk razen,
De zee verbolgen zich verheffen aan 't geſtarnt:
Wy vrezen leet noch laſt, hoe 't water bruiſt en barnt,
Terwylwe in noot met Jeſus varen.
Zyn mont beſtraft noch wint en baren.
Zyn volk, met hem geſcheept, verdadigt door zyn hant,
Bewaakt van 't alziende oog, raakt hier of daar aan lant.
De zorg van dien getrouwen hoeder,
Al brult de hel noch veel verwoeder,
Al zet de werelt haar veel boze vleiery,
En 't zielverradend vleeſch veel valſche treken by,

Be-

Digitized by Google

Beſchermt ons voor die vloekverwanten,
En wat zich tegens Godt durft kanten.
De moetwil recht niet uit: ons hoop, op Godt geſtelt,
In Godt geruſt, veracht, belacht al dit gewelt.
Geen eer is grooter te verwerven
Dan ruſtig voor Godts naam te ſterven.
Men offre zich met vreugt aan zulk een' offerbrant:
Noch leeft ons kruisgeloof: 't geloof houdt ewig ſtant.
Dat blyft de ziel ſtaag moedt inſpreken:
Zo houdt zy 't lyf ook onbezweken.
Wanneer de wreetheit felſt met helſche vonden woedt,
Dan geeft een Chriſtenſch hart beſt proeven van zyn' moedt.
Men ſlope ons ſchone kerkgebouwen,
Tot vreugt van blinden, die 't aanſchouwen:
Men voeg' hier kerkers by, en ſtaal, en duizent ween.
Godt bout zich zelf een kerk van levendigen ſteen,
Zelf in woeſtyne en dorre ſtreken.
Zyn gunſt, als verſche waterbeken,
Verquikt ons, opent in een vreemt geweſt niet min
Zyn huis, ons ziel ten trooſt, en ons gevlucht gezin.
Hun tong en ſtem, nu droef gevangen,
Eert Godt dan bly met loſgezangen.
Zyn Sion, daar hy woont, ſtort nimmer heel te gront;
Hoe ſlecht, hoe jammerlyk het daar geſchapen ſtont.
De Kerk, Godts hut, heeft Godt in 't midden.
Zo wy ſlechts waken, zo wy bidden,
En beetren ons vergryp, gehoorzaam op zyn ſtem,
Noch waakt een Englewacht voor zyn Jeruſalem.
Haar vlerk bedekt ons, vry van kommer,
Na ſtorm op ſtorm in ſtille lommer.
De magt des afgronts ruimt, met al haar moortgeweer
En zwarte troepen, 't velt voor 't zwakſte van Godts heir.
O grote Vorſt, ons liefde en hope,
Verwondering van ganſch Europe,

Digitized by Google

Wiens heldendeugt zo blij ons toestraalde, als de dag;
Gedoog myn' yver, die u smeekt met diep ontzag.
Wat list misleit u, tot veel tranen
Van uw gehoorzaamste ondertanen?
Men legt een' voetstrik op den weg van groote daân,
Die u ten hoogsten troon geleit, recht toe, recht aan.
Gy breekt den dyk door onze ellenden,
Die vast stont tegens zo veel benden,
Verbonden, overleg, aanslagen, loos bedacht,
Gesmeedt tot uw bederf van 't keizerlyk geslacht:
Die vast stont tegens boze lagen,
Van Vrankryk ewig te beklagen,
Van onze koningen door koningsmoort bezuurt.
Wat wal, wat bolwerk stont voor u zo vast bemuurt,
Gelyk de trouw van onze vaders?
Hun zonen spaarden bloet noch aders
In 't bloedig velt van Mars, waar hen uw standertvaan
Tot zege op zege riep, en dagvaarde om te slaan.
't Gevaar van zo vele oorlogskansen
Verdiende iet aan uw lauwerkransen.
Och dat rechtvaardigheit, Godts welluft, en gena
Uw wydt geducht gezag en magt te boven ga.
Bevel en raatslot van uw hoven,
Die kerk en leraars ons beroven,
Zyn al te droef een loon van zo veel bloets, zo milt
Gestort voor d'ere en 't recht van uwen lelischilt.
Maar mag myn hart myn hoop geloven,
Ons weeklagt krygt gehoor hier boven:
'k Zie van de zon, die nu zo schoon voor Vrankryk gloeit,
Een' straal van goetheit en genade ons toegevloeit.
Dan scheppen d'echoos weêr behagen
Op ons gezangen te gewagen,
Hoe deugt en dapperheit en wys beleit voor 't tyk
Het hooft best kronen van den groten Luidewyk.

Uit het Fransch vertaalt. MDCLXXXIII.

BY.

Digitized by Google

BYSCHRIFTEN.

OP EEN

KERK.

Teſtum auguſtum, ingens.

BEzoek vrymoedig 't huis van aller heren heer.
Veel aanzoeks om zyn gunſt verveelt hem nimmermeer.

*

Geen huis, geen hofpaleis quam 't hemelſch hof ooit nader.
Men ſpreekt hier door Godts Zoon en Geeſt met Godt den Vader.

*

d' Onzichtbre Godtheit wort hier door haar woort gekent.
Gebruikt gy 't haar eer eer, zy eert u zonder endt.

*

Dees intrê eiſcht ontzag, der vorſten opperkoning
Geeft hier zyn volk gehoor, en eiſcht het in zyn woning.

*

Leer Godt hier dienen met een koninklyk gemoet.
Gy vint, op 't laagſt verneêrt, gy wint het hoogſte goet.

*

Godt zelf herteelt, en waſcht, en ſpyſt hier Chriſtus leden,
Vergaare tot armoês hulp, gehoor, gezang, gebeden.

*

De Hoogſte ſpreekt, en hoort, en dekt ons hier zyn' diſch.
Wel zalig, die hem in dit bêhuis welkoom is.

*

Genaak hier Godt, ô menſch, wat kunge al heils verwerven!
Wie door zyn ſtem nu leeft, zal nooit hier namaals ſterven.

Digitized by Google

*

Geen kerkgang eert de kerk, noch roem op Christus kennis.
Vroom leven houdt Godts huis en tafel vry van schennis.

OP DE KERKEN
IN 'S GRAVENHAGE.

DE GROTE KERK.

GRaaf* Aalbrecht, Beiersch vorst, was bouheer van dees kerk.
Zy sta, tot 's hemels eer, des afgronts poort te sterk.

*

Dees kerk, geen Jakob meer, al erenwe ook dien Heilig,
Maar Gode alleen gewydt, staat ruim zo vast en veilig.

*

Geen kerkbeelt siert voortaan dees grote kerk. Godt teelt
Hier kinders, ruim zo wel verheerlykt door zyn beelt.

*

Het grote kerkgebou is minst Godts Kerk: 't zyn zielen,
Die voor Godts hogen troon boetvaardig nederknielen.

*

't Gewelt des doots braveert hier met veel wapenpracht.
De Kerk leeft Godt ten dienst: dit adelt Godts geslacht.

*

Hier pronkt het Gulden Vlies in 't kerkkoor met zyn Ridderen.
De Kerk baart helden, die voor doot noch afgront sidderen.

*

De ziel, die Godt hier zoekt, bemint, betrout, en vreest,
Is zelf zyn grote kerk, een tempel van zyn Geest.

DE

* Dat Hertog Aalbrecht, de XXVI Graaf van Hollant, bekent voor stichter van het Niklaas gasthuis in 's Gravenhage, daar het wapen van Beieren in een kamer noch van getuigt, ook de parochikerk (dit 's nu de grote kerk, Sint Jakobs kerk eertyts) in den jare 1399 gesticht heeft, schryft Boxhorn in zyn Toneel van Hollant: daar 't gemene gevoelen mê overeen stemt, en meer andere redenen.

Digitized by Google

DE KLOOSTERKERK.

GRavin * Margrietes lof verdure hier 't gebeente.
Zy ſtichtte dit gebou: noch ſticht het Godts Gemeente.

*

't Was nacht in 't klooſter: maar de heilzon ſtraalt nu ſterker.
Dies vint men hier Godts kerk, zyn huis, geen zielekerker.

*

De klooſterdienſt heeft uit: Godts Kerk wort hier gebout.
Zy groei', zy ryze altoos, veel ſchoner dan 't Voorhout.

*

De kerkdienſt, nutter dan 't gezag der Predikheren,
Brak Dagon hier den hals. Godts kiſt blyft triomferen.

*

De blinde klooſterdrift verdween voor 't licht der waarheit.
Wou 's werelts boosheit nu ook zwichten voor die klaarheit!

*

De klooſterdwang is door Godts woort hier wechgeſtormt.
Waar 't hart nu, als de mont, dan bleek de Kerk hervormt.

* Margarite, dochter van Adolf, Hertog van Kleef en Graaf van der Mark, twede gemalin, en weduw namaals, van Hertog Aalbrecht van Beieren, heeft het klooſter der Predikheren (Sint Vincents klooſter genoemt in een oude ſchilderye, die noch in het Haagſche Stadthuis hangt) dit godtvruchtigen yver ongetwyfelt geſticht, en is daar ook begraven; zo d' oude Hollantſche Kronyk, met die van Veldenaar en den Karmelyt Jan van Leiden, en Reinier Snoi in zyne Bataviſche hiſtorie, getuigen. De miltheit en yver, zo van deze vorſtinne, als van den Hertog, haren man, den Haag desgelyx verplichtende, is dies te meer te pryzen, om dat Hertog Aalbrecht in een vredeverboat met de Vriezen, wel tweemaal overheert door gewelt van wapenen, onder andere voorwaarden ook bedong (gelyk de Vrieſche hiſtoriſchryver Ubbo Emmius in zyn XVI boek niet verzwygt) datze een kerk en gaſthuis t' hunnen laſte zouden ſtichten, ter plaatſe, by hem aan te wyzen; maar d' ongebondenheit anders en heerſch- en baatzucht van de Geeſtelykheit, alles tot zich trekkende, reis op reis heeft ingetoomt met ernſtige bevelen; alle giften van vaſte goederen aan kerken en klooſters in 't byzonder verbiedende; op dat het hem, noch den lande, terwyl het goet, aldus wechgegeven, van ſchattinge vry was, aan geen middelen mogt ontbreken tot het dragen van nootwendige oorlogs- en andere laſten. Zie Brandts Hiſtorie der Reformaatſie, I. 28. en Voſſius Jaarboeken, XIII. 69, 70. XIV. 50, 99, 107.

Digitized by Google

*

Dees kerk is Gode, en geen Vincent nu meer, geheiligt,
Blyft zy van bygeloof en ſchyndeugt ſtaag geveiligt.

*

Wat houdt de klooſterkerk in waarde en ongeſchonnen?
Men ſtry' nu voor Godts eer: zo wort de kroon gewonnen.

*

De Kerk † na zwaren ſtorm won hier een ſtille kuſt.
Godts ſtem, die 't onweêr ſtilt, bewaarze lang in ruſt.

*

Behaagt u hier Godts Kerk, geen klooſter, blint van driften,
Zo zoekze in hout noch ſteen, maar vlytig in Godts ſchriften.

*

Gebruikt men hier Godts huis godtvruchtig, Godt ten prys,
Ik noem 't een ſchoon Voorhout van 't hemelſch Paradys.

† De vervolgingen van den gezuiverden Godtsdienſt zyn in den Haag niet weinig vernomen. Lees onze Martelſchriften, en Brants Hiſtorie der Reformaatſie 11, 92-96, 100, 101. 1x, 469, 470, 489. x, 509-511. En zware beroerten, die ſedert gevolgt zyn, gaven gelegenheit tot het eerſte gebruik der klooſterkerke in 't jaar 1617.

DE NIEWE KERK.

WEleer ſtont * Padmoes hier, een ſlykneſt, nutſt vergeten.
Nu ſtraalt 'er hemelſch licht: en 't mag wel Patmos heten.

*

Nu klinkt hier Godts bazuin: men diende 'er 's afgronts ſtandert.
Zo wort een wildernis in Eden zelf verandert.

*

Verniewt Godts Geeſt het hart, zo leit zyn dienaars ſtem
U in dees niewe kerk naar 't niew Jeruſalem.

Men

* Men plag een ſtraat Padmoes te noemen, die door ontucht eertyts beſmet en qualyk berucht, ſedert door den bou der niewe kerke, en de ruimte daar toe vereiſcht, ter goeder ure is wechgenomen, of, daarze noch gebleven is, dien naam nu heeft verloren.

Digitized by Google

*

Men moet om 't groot gehoor dees niewe kerk noch bouwen.
Nam zo de Godtsdienst toe, de Kerk zou 't Lant behouwen.

*

De ziel, die wys hier op een rots, geen' zantgront, bout,
Verwacht een Godtshuis, dat nooit instort, noch verout.

*

Niew leven eischt hier Godt naar d' oude kerkgeboden.
Dies pas aan Christus kruis den ouden mensch te doden.

*

Geen niewe kerk blyft niew. men luistre naar Godts mont.
Hy biedt ons ewig heil in 't niew genaverbont.

*

Geen pyler ondersteunt dit ganssche kerkgebou:
Geloof en Liefde zyn kerkpylers, ruim zo trou.

DE FRANSCHE KERK.

DEn Haag, doorgaans gewoon de Franssche taal te spreken,
Kon Vrankryx kleding, maar geen Franssche kerk ontbreken.

*

De hofkapel, weleer Godts moeder toegewydt,
Eert beter nu Godts zoon. Zyne eer verduur' den tydt.

*

In 's Gravenhage was geen Franssche kerk t' ontberen.
Och holp het Franssch gebruik geen Franssch gebrek ons leren!

*

Klinkt u de Franssche spraak hier aangenaam in 't oor,
Zo denk, Godt spreekt in 't Franssch, en geef zyn stem gehoor.

*

Hoe raakt de Franssche kerk op 't Hof? niet zonder reden.
Zy waarschuwt voor 't bederf van hoofsche en Franssche zeden.

Zou

Digitized by Google

*

Zou 't Franſche kerkgebruik geen Franſche pracht verwinnen?
Hiet vint men † graven van 's lants Graven en Gravinnen.

† d' Eerſte en meeſte Graven van Hollant leggen in d' abdye van Egmont, zommige te Rynsburg, en die ſedert uit de huizen van Henegouwen en Beieren gevolgt zyn, meest te Valencyn begraven. Maar dat Hertog Aalbrecht van Beieren, en zyne eerſte gemalin, Margarite, dochter des Hertogen van Briga, in de kapelle van 't Hof, nu de Franſche kerke, begraven zyn, melt d' oude Kronyk van Hollant en Jan van Leiden en Veldenaar en Snoi niet alleen, maar ook nu noch de ſtene graf- en gedenktekens, aldaar te vinden. d' Ongelukkige heldin, Jakoba kreeg na veel onruſte hier endlyk ook hare ruſtplaats. En mag men Veldenaars kronyk geloven, van wien anderen verſchelen, zo is 't gebeente van Graaf Willem den vierden, in Vrieſlant omgekomen, door een voorſpoediger oorlogstogt van Hertog Aalbrecht, of zynen zone Willem, van daar gehaalt, op een nieuw hier ook begraven.

DE HOOGDUITSCHE EN ENGELSCHE KERK.

MEn noem' naar * 't heilmerk, dat Godts lyf en bloet betekent;
Kapel noch gaſthuis meer: 't wort zieleſpys gerekent.

*

Geen naam nu, maar 't gebruik van Godts genadetekens
Gelt hier: dat vordert minſt veel lorens en veel ſprekens.

*

't Zy dat hier 't Engeſſch of Hoogduitſch luidt aangenamer,
Godts huis is een, dees kerk ſtrekt een byzondre kamer.

*

Wort Godt hier in Hoogduitſche of Britſche taal gehoort,
Dit 's ook een Bethel: hier klopt Jeſus aan de poort.

*

Al melt geen een geluit hier enerhande zaken,
Men bout Jeruſalem, geen Babel, met twee ſpraken.

OP

* Deze kerk plag weleer het Sakraments Gildenhuis, en het gaſthuis, daar by ſtaande, het Sakraments gaſthuis te heten.

Digitized by Google

OP DEN
KERKERAAT.

GOdts Kerk is muur noch vloer, daar graan en kaf vergaren.
Hier ruſt de Haagſche Kerk op levende pilaren.

*

Zo elk de zorgen voor zyn ziele ooit laſtig vielen,
Wat drukt den Kerkeraat een zware laſt van zielen!

*

Men bout Godts ſtadt noch, als in Nehemias tydt,
Met ogen, vry van ſlaap, en handen, rê ten ſtrydt.

*

De Kerk blyft, helpt Godts oog hier waken, onverbaſtert
Van 's afgronts liſt, en wat den dienſt des hemels laſtert.

*

Godts hut eiſcht Arons zorg, die hier te rade gaat:
Gelukkig, zo hy zich met Moſes wel verſtaat.

*

Kerkleden, hoont de Kerk niet los, noch ongeregelt.
Hier ſtraft het raatsbeſluit, dat Godt om hoog bezegelt.

*

In 't Haagſch Jeruſalem blyft heil en vrê volduren,
Zo 't luiſtert naar dees wacht, geplant op Sions muren.

OP DE
DIAKENY.

't APoſteldom bedacht den raat eerſt, hier gezeten,
Op dat geen zorg voor ziel noch lichaam wiert vergeten.

*

't Geen liefde aan Chriſtus ſchonk voor ſchrale en naakte leden,

Digitized by Google

Besteedt hier wakkre zorg tot laven, voên, en kleden.

*

't Verzoek voor d'armoê wort hier nimmer schandt gerekent.
De lastbrief, die 't ons vergt, is met Godts hant getekent.

*

Men deelt hier uit Godts kas. help, Christen, geef toch milt:
Geen penning, kunt gy 't hem betrouwen, wort gespilt.

*

Dees toezicht helpt de Kerk haar miltheit wel besteden.
Godts zoon beloont haar trou tot noothulp van zyn leden.

*

Men deelt den schat hier uit, die d'armoê milt gegeven,
Van Godt, als hem geleent, trekt rente in 't ewig leven.

MDCLXXVIII.

TYDTDICHT

OP DE KERK VAN

BENNEBROEK,

Gebout in den jare MDCLXXX.

TOen 't volk, dat Christus eert, na zyn geboortetydt
Schreef zestien ewen, en noch viermaal twintig jaren,
Wert deze kerk gebout, ten dienst van Christus scharen.
Zy blyve Christus eer voor ewig toegewydt.

*

DIt 's 't hVIs Van aLLer Vorsten konIng.
ELk spreke en hoor' IneM In zyn WonIng.

*

VVIe GoDt hIer hoort, en aanspreekt, LooVt, en Vreest,
Is zeLf zyn hVIs, Ia teMpeL Van zyn' Geest.

GoDt

*

GoDt ſpreekt hier In zyn hVIs, en geeft VW beê gehoor.
HoV hart en hanDen reIn, en Leen aanDaCht Ig 't oor.

*

Der zIeLen helLant bIeDt zyn kerk hIer zyn gena.
Verzaak V, Draag zyn krVIs, en VoLg zyn' Voorgang na.

*

HIer ſtaat In 's Heren hVIs zyn tafeL ſteets geDekt.
VVIe IntreeDt, hoV zyn hart en hanDeL onbeVLekt.

*

DIe 't aartryk heeft geboVt, en Woont In 's heMeLs hof,
Regeert ook hier zyn hVIs. 't Verbrele aLtoos zyn' Lof.

DANKBARE GEDACHTENIS

DER KERKE VAN ZWADENBURGERDAM.

Reſtituit rem.

SO lang ORANJE hier in 't velt;
Op 't huis te Kruidenburg, bleef waken,
Moſt Vrankryx heir den intogt ſtaken.
In 't afzyn van dien groten helt
Wert ZWAMMERDAM och overrompelt,
Met Bodegraaf, van woeſt geſpuis;
En met een ſchriklyk moortgedruis
In tranen, vier, en bloet gedompelt.
Noch dankt ons dorp, herbragt in ſtant,
Ons kerk, nu ſchoner na dien brant,
Veel vromen, met haar' noot beladen;

Digitized by Google

Meeſt WILLEM HENRIKS milde hant,
Die ook den Staat van 't ganſche lant
Herbout heeft door haar heldendaden.
Lang leef de Vorſt. Godts gunſt beloon'
Hem met haar' ſchat en rykſte kroon.
Godts miltheit bouw' zyn huis beſtendig.
Zyn glori blinke om hoog onendig.

MDCLXXXII.

OP EEN

KROON,

aan de kerk van KOUDEKERKE

geſchonken door den Heer

DIRK VERHAGEN,

Theſaurier en Rentmeeſter Generaal
van zyn Hoogheit.

Monumentum & pignus amoris.

TOt avontlicht by heilig werk
Ontfing de Koudekerkſche kerk
Dees kroon van 's Prinſen Theſaurier
VERHAGEN. Want hy vontze hier
Wel ruim betaalt, en zocht, bekoort
Door 't heldre ziellicht van Godts woort,
Den rykſten ſchat, de kroon van 't licht,
Dat ewig ſtraalt van Godts gezicht.

MDCLXXX.

Op

Digitized by Google

OP EEN
GIFTE
VAN HET
METSELAARSGILDE IN DE GROTE KERKE VAN 'S GRAVENHAGE.

DE METSELAARS, een dienſtig gilt
Tot huis- en kerkbou, ſchonken milt
Godts huis dit muurſieraat van hout,
In ſtê van d'eerſte gift, die out
Net hondert jaren, en te zwak
Van leden, om een ander ſprak.
Maar wat is hout? wat 's metſelwerk?
Geen aardtſche ſtof is Chriſtus Kerk.
Godts Geeſt bewoont, Godts zorg behoedt
Dat erf, gekocht met Chriſtus bloet.
Daar wacht men 't huis, dat zonder hant
Gebout in een' volmaakter ſtant,
Door ramp noch ouderdom verviel.
Hoe ryk, hoe zalig is de ziel,
Die door Godts ~~hant~~ ſteen hier opgewekt,
Een levendige ſteen verſtrekt!

VVIe hIer In 's Heren hVIs gehoor geeft op zyn' Laſt,
DIe boVt, aLs op een rots, en MetſeLt ſterk en Vaſt.

MDCLXXX.

Digitized by Google

VOOR EEN
PREDIKANTS
HUIS.

DE huisheer biedt, in weelde of kruis,
U zynen dienst aan, die dit huis
Betreedt, hier instapt, of naar buiten;
Maar wenscht u meest, op vroomheits blyk,
Gelyk Godts dienaar, 't hemelsch ryk,
En 't huis, dat ewig duurt, t' ontsluiten.

*

Men wensch' dit huis, 't geen God en mensch
Quam brengen, toen elk sloot zyn deuren;
Den vrê van Christus, Christus wensch;
En nooit om zyn verlies te treuren.

*

Wie God zoekt, vint hier staag een dienaar en een vrient.
Elk heerscht, die zynen Heer naar zyn berecht wel dient.

*

Myn hart is, met myn huis, voor vrienden nooit gesloten;
Voor 's hemels vrienden minst. God kent zyn huisgenoten.

*

Gebruik, wie my bezoekt, myn' dienst en nutste werk.
Gereet is 't in myn huis, maar beter in Godts Kerk.

*

Slyt, wie hier komt, of scheit, gerust uw levens dagen:
Regeer uw hart en gang naar 's hemels welbehagen:
En denk, ter werelt wort niets in- noch uitgedragen.

MDCLXXXII.

HEL-

Digitized by Google

HELDENDICHT.

D' ORANJEBOOM,

HERLEVENDE IN DEN DOORLUCHTIGSTEN VORST EN HERE

WILLEM HENRIK,

PRINS VAN ORANJE EN NASSAU, ENZ.

Toen zyne Hoogheit het opperſte gebiedt over d' oorlogsmagt der Verenigde Nederlanden van d' Algemene Staten wiert opgedragen.

Tu Marcellus eris.

D' ORANJEBOOM, 't ſieraat der zeven Landen,
Storf niet geheel met ſtam en wortel uit;
Herleeft, hergroeit, herbloeit in ene ſpruit,
Elx liefde en luſt, gedragen op elx handen.
De zangberg, zulk een zangſtof ongewent,
Houdt feeſt, en heeft het drok met Febus zonen;
En zingt zich uit den aâm met keur van tonen.
Dit zet den Haag al juichende overendt.
Daar leeft het nu, daar grimmelt het van menſchen,
Die toegevloeit uit dorpen en uit ſteên,
(De vreugt ziet out en jongk, en groot en kleen
Ten ogen uit) lang leve ORANJE wenſchen.
Een aangezicht van blyſchap, een gerucht
Wort langs den Ryn, en Lek en Yſſeiſtromen,
En Maas en Waal, by duizenden vernomen.
Nu riekt geen geur, gelyk d' Oranjelucht.

Nu

Digitized by Google

Nu ſchut geen dak den hagel en de ſtralen
  Des blixems, als dit friſch Oranjeloof;
  De lauwer ſchiet te kort, en ſtaat te doof.
Nu luſt elx tong 's lants helden op te halen.
  Nu heugt al 't lant, hoe Willem ons den hoet
Der vryheit weêr opzette, als Neêrlants vader;
En 't moortloot, dat hem trof in borſt en ader,
  Zyn trou ons liet bezegelt met zyn bloet.
Nu heugt al 't lant, hoe Maurits oorlogstogten
  Ganſch Ooſtenryk verduurden ſlag op ſlag;
  En nooit de zon zo ſchoon een zege zag,
Als door zyn kling by Niewpoort is bevochten.
  Nu heugt al 't lant, hoe Fredrik ſteên op ſteên,
En 't krygsgedrogt door kryg verwon ten leſte:
En hoe veel hoops van al 't Vereent Geweſte
  In Fredriks zoon met 's levens licht verdween.
d' Oranjetelg, ter goeder uur geſproten
  Uit zulk een' ſtam, dien heldenſtam, belooft
  Triomf en heil, als opperſte oorlogshooft,
Te lande ons heir, ter zee onze oorlogsvloten.
  De bloeſſem ſtelt haar vrucht alrê ten toon,
Een vrucht, die van haar' ſtruik niet kon veraarden;
Veel deugden, die om d' eew maar eens vergaarden,
  Geheiligt door ontzag voor 's Hoogſten troon.
Een jeugt, vroeg out, in Staatzorg vroeg ervaren,
  Van weelde ſchuw en wulpſche dertelheit,
  Verlieft op lof en vorſtenarrebeit,
Van oordeel ryp in 't groenen van heur jaren;
  Van ongerucht noch vuile laſtervlek
Bezoedelt; zo bezadigt en zachtzinnig
In voorſpoet, als in weêrſpoet; zo aanminnig
  En heuſch van aart, als deftig in 't geſprek;
Des Prinſen jeugt, door deugt alom zo ruchtbaar
  In haren bloei, ten ſpiegel van de jeugt,

Wat

Digitized by Google

Wat baartze voor den Staat een vrucht en vreugt,
Als zy volgroeit door heldenſtof wort vruchtbaar!
Achilles wies dus op: en Chiron kon
Van kintsbeen af in 't worſtelen en rennen
En omgaan met geweer den krygshelt kennen,
Die Ilium in Hektor overwon.
Men ziet hier op den moedt nu minder flawen
Des Bataviers in dees bekommerde eew.
Het hart ontvonkt van lant- en waterleew,
Niet onvoorzien van ſcherp gebit en klawen.
Mauritius, de ſchrik noch van Brazyl,
Komt ruſtiger zyn krygsgezag bekleden.
En Wirts, voorheen de ſchilt en 't zwaart van Zweden,
Strydt ruim zo braaf naar Neêrlants oorlogsſtyl.
Het luſt eerlang ons zeemagt onder Ruiter,
Dien watervorſt, en met d'Oranje vlag,
Ter werelt uit en buiten onzen dag
Te ſtreven, vry van zeevloek en vrybuiter.
Geen trommel werft het krygsvolk zo gezwint,
Gelyk de naam van 't heldenryk Oranje;
Veel min beducht voor 't wrokken van Britanje,
Nu zulk een bant dien troon aan ons verbint.
Wort d'Opperſte door ſmeken eerſt gewonnen
Op onze zy, dan ziet men al 't gewelt,
Dat nu in roer de ganſche werelt ſtelt,
Te ſterk van draf, uit zynen aâm geronnen.
Men ziet de hoop der vyfde Monarchy
In rook vergaan, den vrede alom geſloten,
Al 's aartryx ſchat in Hollants ſchoot gegoten,
Al berſt de Nydt van ſpyt en razerny;
Of komt de Nydt ons blank in 't harnas dagen,
De grote zaal met vanen geſtoffeert
En dicht gepropt, terwyl 's lants Veltheer keert,
Als Ceſar plag op zynen zegewagen.

Digitized by Google

Wat wort hier op van d' ongeruſte Faam
Een loftrompet al 't aardtryk door geſteken,
Dat ooſt en weſt van Naſſau weet te ſpreken,
Turkyen ſchrikt voor WILLEM HENRIKS naam!
Hoe draaft hier op de dichtkunſt met haar geeſten!
Hoe groeit de kunſt in zulk een heldeſtof,
Beluſt den helt in 't oude Gravenhof
Te groeten op triomf - of vredefeeſten!
't Latyn van Heins ſteekt Maro naar de kroon:
En Francius wil vlammen op die pryzen.
Antonides erft Vondels geeſt en wyzen:
En ſpaart my Godt in 't leven, 'k volg dien toon.
Die faam braveert in duur metaal en marmer
Van 't graf te Delf, daar 't prinſelyk gebeent
In ruſt. ô Prins, wort ſpade daar beweent.
Leef lang, blyf lang ons lant- en zeebeſchermer.
Draag lang den laſt, dien gy met luſt aanvaart;
Getrooſt, als uw voorouders, voor 's lants wetten
Uw goet en bloet groothartig op te zetten;
Door 's hemels gunſt voor 't lant hier toe geſpaart.
Leef lang, was op, volgroei, ô grote hope
En welluſt van 't Verenigt Lant; op wien,
Als op een zon, die ryſt, alle ogen zien
Van Neêrlant niet alleen, maar ganſch Europe.
In u herleef de glori van uw bloet,
Uw koninklyk en keizerlyk geſlachte.
In u herblink' zo ſchoon, als 't elk verwachtte,
Uliſſes brein en Diomedes moedt.
Ons dierſte ſchat, de vryheit dezer landen,
Blyf door uw zorg in volle kracht bewaart;
En pyl aan pyl verbonden, door geen zwaart,
Noch fors gewelt, maar zachte Oranje banden.

MDCLXXII.

DE

Digitized by Google

DE BONTGENOTEN MEESTER IN 'T VELT TEGENS VRANKRYK DOOR BELEIT EN DAPPERHEIT VAN ZYNE HOOGHEIT.

O nimium dilecte Deo!

DE Staat van 't vrye Nederlant,
Ten trots van alle roofgedrogten,
Zo dra de Bataviers weêr vochten,
Zag toe, greep moedt, hiel ruſtig ſtant.
Men zag den Haag weêr adem ſcheppen,
Toen Godt een' jongen Machabeew
Verwekte; en Hollants fieren leew
Zyn klawen weêr groothartig reppen,
Zyn kracht verſtaan, die nooit bezweek
In ſteden, door verraat verovert,
Toen ganſch Europe ſcheen betovert.
d' Aartsvyant, die zyn kans verkeek,
Had hier en daar het hooft geſtoten.
In Vlaandre ontbrak geen * Amazoon.
Te water ſtont de krygskans ſchoon.
Daar deisde een krygsvloot van twee vloten
Voor onzen Zeeleew, ſlag op ſlag:

* Aardenburg is in dien benauden tydt van 't jaar 1672 niet alleen manlyk door een zwakke bezettinge, maar ook niet zonder hulpe van vrouwenhanden verdedigt, met zodanige dapperheit, als d' Amazonen van outs toegedicht is.

Digitized by Google

Tot dat Britanje, na veel rampen,
Den hemel ſchroomde aan boort te klampen,
En 't ryxhof uit zyne ogen zag.
De lantſchade, in Maaſtricht geleden,
Was nu door Naarden ruim geboet.
Die zege, geenſins zo bebloedt,
Herwon, verloſte ontelbre ſteden.
Keurkeulen was, berooft van Bon;
Zyn lant geen voogt meer, noch zich zelven:
Wie kan Oranje een' weg opdelven?
* Hy quam, hy zag, hy overwon.
Dat werk, gerokkent, niet geſponnen,
Staat Furſtenberg eerlang te dier.
Geen zwyn van Munſter plaagt ons hier,
Zyn' aâm ten ende en afgeronnen.
Zelf Luxemburg vertrekt, met ſtank
Van kindermoort en vrouweſchennis.
De hemel draagt hier van goê kennis:
De werelt waagt van zulk een klank.
Maar d' Aartsmonarch van 's werelts tronen
Wou onzen Scipio, gewoon
Te keren met de lauwerkroon,
By Bergen ruim zo heerlyk kronen.
Daar hoopt een liſtige Annibal,
Die ſchier ons Kapitool beſtormde,
En door verlies al 't lant hervormde.

Noch

* Julius Ceſar beſchreef in een' brief aan zynen vrient Amintius zyne overſnelle overwinninge van den koning Farnaces aldus met dry woorden, *veni, vidi, vici*: een beknoptheit, die van Plutarchus niet onaardig, in de Romeinſche tale inzonderheit, genoemt wort. Appianus verhaalt ook, dat hy de zaak naar Rome aldus overſchreef; Suetonius, dat hy onder de pracht van zyn triomfe met deze zelve dry woorden zyne zege vertoonde. d' Uitleggers behoeven hun hooft niet te breken, wie van deze ſchryvers meeſt zy te geloven. Want het een en 't ander komt niet qualyk overeen met Ceſars eerzucht. By Dio vint men hier ook gewag van, en by Markus Anneüs Seneka, en dat andere ſchryvers die taal van Ceſar ook gebruiken by andere gelegenheit. Florus, dezen helt op dien krygstogt in Pontus tegens Farnaces by *een' blixem* gelykende, *die in enen oogenblik komt en treft en ſchiet*, ſchryft, dat hy *niet ydel roemde* (maar zeker ſtout genoeg, zo 't waar is) *dat de vyant eer van hem overwonnen dan gezien was.*

Digitized by Google

Noch op der Nederlanden val.
Zyn wakkre toezicht waant met voordeel
Te ſtryden in gebroken lant:
Hy zwaait ter rechte en ſlinke hant.
Maar Neêrlants helt, zo ryp van oordeel,
Als groot van moedt, verſchynt in 't velt.
Hier wil aan al de werelt blyken,
Wie ruſtig ſtaan zal, of bezwyken,
Daar Recht moet zwichten, of Gewelt.
't Gewelt, te voet en in zyn zadels,
Beſpringt der Bontgenoten heir
Van achter fel. wat tegenweer
Verduurt de bloem des Franſchen adels?
De benden vechten hant voor hant,
Met klein geſchut, en 't groſ daar onder.
Het aardtryk davert van dien donder.
Senef en Fei ſtaan licht in brant.
De lucht, bedroeſt van buskruitwolken,
Ontbeerde in 't ryzen van den dag
De zon; die zonder rou niet zag
Het zweet en bloet van zo veel volken;
En 's avonts ondergaande in damp,
Den krygsſtorm ruim zo vreeſlyk duren.
Wie melt dien ſlag van zes paar uren,
Die proef der deugt in oorlogsramp?
Wie melt den moedt van 't licht der braven,
Vorſt Maurits, jongk in dezen ſtrydt;
Zyn neven, out voor 's levens tydt,
Zich quytende, als Naſſauſche Graven?
Of Waldeks Graaf, zo moedig, met
Zyn' ſchoonzoon, voor den leweſtander;
In noot een' tweden * Alexander,

* Alexander mag by Lucianus tegens Annibal, by Arrianus tegens zyn krygsvolk op zyne wonden en littekens wel roemen, als meer zulke teertekens van dapperheit in allerhande leden

Digitized by Google

Door dry quetſuren traag verzet?
Of d'eer der Duitſche en Spaanſche ridderen,
Hier Souches Graaf, daar Vaudemont,
Helt Aſſentar, met wonde op wondt
Noch ſtaande, daar de bloden ſidderen;
Loraines hoop, dien dappren Prins,
Den dappren Ryngraaf? of ons helden,
Als andre Deciën te melden?
O allerbraafſten hier en gins,
Uw doot wort ewig dank geweten:
Gy ruſt in WILLEM HENRIKS hart,
(Een eer, die marmre graffteên tart)
En in geen lantkronyk vergeten.
Maar gy, ô Neêrlants dierſte pant,
Vlamt veel te heet op zulke pryzen,
(Het haar moet elk van dootſchrik ryzen)
In 't heetſte van dien oorlogsbrant.
Gy geeft u veel te bloot, in 't ſtreven
Door 's vyants heirſpits, loot en ſtaal,
En 't weerlicht van 't geloſt metaal;
Gy waagt den Staat, en minſt uw leven.
Maar lof zy aller heren Heer!
Hy temt verwoede monſterdieren,
En waakt voor 't hooft der Batavieren.
Geen wolk, van * Maro, of Homeer

Ge-

leden van allerhande geweer ontfangen hebbende, dan iemant onder hen zou kunnen tonen. Dat hy gelyk hadde, blykt in zyne hiſtorie, en by Plutarchus in zyne eerſte en twede rede van Alexanders deugt of geluk, zyne wonden verhalende. Hoe hy in een Indiaanſche ſtadt (daar hy, de voorſte in 't ſtormen, op den muur geraakt, los en reukeloos genoeg van boven neêr in ſprong) ſchrikkelyk benepen, en zwaar gewont, zich met ongelooflyke dapperheit queet, tot dat zyne Macedoniers, met kracht ter ſtede ingeborſten, hem quamen ontzetten, melden de zelve Plutarchus, en Arrianus, VI, en Kurtius, IX. 4, 5. zyn leven beſchryvende; behalve Juſtinus, XII. 9. Appianus in 't II boek der Burgerlyke Oorlogen, en meer anderen, dit gevaar en heldenſtuk ophalende.

* De helt Eneas wort by Homeer van Neptunus uit groot gevaar in 't gevecht door een wolke verloſt; 't welk de Zeegodt zyne moeder Venus by Maro erinnert. d'Eerſte dezer twee hooftpoëten verziert ook in zyn heldenwerk van Ulisſes, VII, XIII, dat Minerve hem meer dan eens door een wolke en dikken nevel voor ongemak bevrydde; d'ander in 't eerſte boek van Eneas, dat Venus haren zoon desgelyx beſchutte.

Digitized by Google

Gedroomt, maar 's hemels alvermogen
Verdadigt ons. ORANJE leeft,
En trapt den vyant, waar hy ſtreeft,
Door kling en kogel heengevlogen.
Godt hanthaaft elx gerechte zaak;
Eiſcht wraak voor zo veel onderdrukten,
Vermoorden, ballingen, geplukten.
Schep moedt, ô Duitſchlant, heet op wraak.
O ſchone Palts, te ſnoodt bedorven;
O Lottheringe en Luikenaar,
Schept moedt, ſchept adem op dees maar.
Gy hebt gehoor om hoog verworven.
Ryſt, Bodegrave en Zwammerdam:
Uw klagt, de weeklagt van veel zielen,
Volgt hier den moortluſt op de hielen.
Uw roede ſteent in d' oorlogsvlam.
De lantvloek, met geſloopte benden,
Bezwykt, en aarzelt, ruimt het velt.
Nu zwicht die dappere oorlogshelt.
Zyn heir ttekt af, en ſleept de lenden.
Zyn eerſte vryburg bergt het beſt;
Vaſt zuchtende om ontelbre hoofden,
Die Amſterdam zich dwaas beloofden.
Zo deiſt een tyger, die gemeſt
Met roof, een' jongen leew dorſt tergen;
Doch ras zyn vaders kracht en moedt
Met ſmert gevoelde, en vuil bebloedt
Zyn roofhol zoekt, om 't lyf te bergen.
Nu ſtof, verwaande, zonder gront:
Ga, offer 't ryk dus aan uw glori:
Verſier zo braaf uw ryxhiſtori:
Klop al de werelt op den mont,
Die van uw neêrlaag ſpreekt of mompelt:
Bedy, gelyk harpyen paſt,

By

Digitized by Google

By 't geen uw roofklaaw heeft verraſcht,
Uw eerſte roofvlucht overrompelt.
Maar Vrankryk vloekt den overmoedt,
Die Hollant ſchilderde aan uw voeten;
Vloekt Hollants ramp, zo dier te boeten.
Elk huis betreurt zyn naaſte bloet.
Al 't hof zucht over 't hooft in rouwe.
De zeekuſt roept, alle ogenblik
Voor Hollants krygsvloot bleek van ſchrik;
Dat niemant valſch geluk betrouwe.
Wy ſtaan: wy horen 't over zee;
En loven dankbaar in Britanje
De hoogſte magt, waar door Oranje
In 't velt bleef meeſter van Condé.

Te Londen, in Oogſtmaant,
MDCLXXIV.

BLYDE INKOMST VAN ZYNE HOOGHEIT IN OVERYSSEL.

Lætitia ludiſque viæ plauſuque fremebant.

BLies de Faam in hondert jaar
Haar bazuin ooit met een maar,
Die in Overyſſelſche oren
Zich zo aangenaam liet horen?
's Lants verloſſer, d' oorlogshelt,
Nooit van zegen onverzelt,
Heilryk, als de hemelvieren

Om

Digitized by Google

Om 't gewelf daar boven zwieren,
Als de fakkel van den dag)
Komt in 't niewe lantgezag
Ridderſchap en Steên bejegenen,
Elk verquikken, ieder zegenen
Met zyn minzaam aangezicht;
Zo gewenſcht, als 't hemelſch licht.
Steên en dorpen, toegeſchoten,
Vinden nu geen poort geſloten
Van de ſchone Ryxſtadt Zwol:
En de blyſchap ſtaat hier vol.
's Gravenhaag, (wie kon dit hopen?)
Nu ſchier dootſch en leêg gelopen,
En ganſch Neêrlant wydt en zydt
Wykt hier Zwol, niet onbenydt.
Nu geſchreit, maar vreugdetranen.
In 't gelit nu, burgervanen,
Met een bly triomfgeſchal.
Nu gedondert op de wal,
Tot geen' ſchrik, maar vreugdeteken.
d' Afgunſt moet 'er 't hart van breken.
Ramp heeft uit en jammerklagt.
Zonder luſt wort niet herdacht,
Hoe al 't lant zat overrompelt,
In een zee van rou gedompelt,
Uitgeplondert, onderdrukt,
Plat getreden, en geplukt
Van ontelbre Roofharpyen;
Boos, als helſche Razernyen,
Maar nu doorgegaan met ſtank
Van een' vuilen laſterklank.
Geen verquikking, veel min ende,
Waar voorhanden van d' elende,
En de vrome burgery

Digitized by Google

Meſte noch die dwinglandy
Met haar zweet en bloet te deerlyk,
Raakte ORANJE (nooit zo heerlyk,
Als in 't onweêr van den Staat)
Niet aan 't roer met raat en daat.
Hy, 's Lants leven, licht en hope,
Schutsheer van 't verwarde Europe,
Redt de kiel van 't Vrye Lant,
In dien krygsſtorm ſchier geſtrant;
Schrikt, in 't barnen van die baren,
Voor geen zee- noch lantgevaren.
WILLEM HENRIK, Neêrlants helt,
Stuit den inbreuk van 't gewelt,
Diep in Hollant ingeborſten.
WILLEM HENRIK, d'eer der Vorſten,
Durft de Heerſchzucht 't voorhooft biên,
Die de werelt door ontzien,
Als een peſt van vrêverbonden,
Zo veel landen heeft verſlonden;
En, of Nederlant alleen
Slechts een brok waar, veel te kleen,
't Aardtryk, woeſt van oorlogsplagen,
Door de kaken zocht te jagen.
WILLEM HENRIK levert weêr
Luiſter aan den burgerheer,
Tucht in ruitren en ſoldaten,
Niewen moedt in ſteên en Staten,
Ruſt en eendragt in al 't lant.
Hier op dwingt de hoogſte hant
Al de zeemagt van Britanje;
Door den bloetbant van Oranje,
Na 't verlies van ſlag op ſlag,
Weêr bevredigt met ons vlag.
Geen Duras ziet onder d'ogen

On-

Digitized by Google

Onzen helt, te velt getogen.
Vrankryk dreunt en beeft van ſchrik,
Als hy in een' ogenblik
't Heir voor Charleroy komt rukken.
Maar veel beter wil 't gelukken,
Waar geen vreemde toeverlaat
Hem te leur ſtelt, of verraadt.
Dat 's gebleken aan het voordeel,
Zelf Condé, zo ryp van oordeel,
Afgezien te Niewerſluis;
Strax aan Naarden, Amſtels kruis
In dien hogen noot, beronnen
Op een' ſprong, en voort gewonnen.
Maar het hooft ſtaat ruim zo dwers
(Paſte daar de helm van Mars?)
Keulens blinden myterdrager,
Hier ook lant- en burgerplager,
Schoon hy weet, waarom, noch hoe.
Och hoe bang is hem te moê,
Die ons trapte zo vermetel;
Nu zyn lant, als oorlogszetel,
Wort gebrantſchat en berooft:
Lant (wat menſch had dit gelooft?)
Daar ons ondergang te voren
Was beſloten en bezworen!
Quyt is hy 't Keurvorſtlyk Bon.
Daar verdryft d'Oranjezon
Van dees lucht alle oorlogsrampen.
Uitrecht wort verloſt, en Kampen.
Munſters ſpil raakt heel in d'aſch.
En wy zien met vreugt zo ras
Al dat roofgeſpuis verſtoven,
Datwe onze ogen naaw geloven.
Wat vervoert men zonder nut

Digitized by Google

Klein geweer en grof geſchut?
Neêrlants heilant, zonder ſlawen,
Kort eerlang die hawixklawen.
Hy verdedigt met zyn hant
Ook het Spaanſche Nederlant
By Senef, in geen hiſtori
Zo befaamt, als door dees glori;
Treft Parys daar met een' ſlag,
Als de werelt zelden zag;
En in 't heetſte der ſlagorden
Meeſter van Condé geworden,
Vliegt, in 't harnas even braaf,
Naar het leger voor de Graaf;
Taſt die ſterkſte van 's lants grendels
Ruſtig aan met verſche vendels,
Stoort dat boze plonderneſt,
Wint die onverwinbre veſt.
Heldendichters, vlecht nu kronen
Met wat puik van dankbre tonen
Heet nu Vecht- en Yſſelſtroom
Zyn' verloſſer welckoom?
Hoe beſchryft men 't licht der helden?
Grieken kranſte veel te zelden
Zulk een' Theſeus met laurier
By 't verſlagen monſterdier;
Zulk een' Herkles, moê gevochten
Aan een' Hydra, vol gedrogten.
Levert Rome ons heldenſtof
Boven Hollants Prinſenhof?
Beter quam Kamil de Gallen
Op zyn' tydt niet overvallen.
* Fabius brak Annibal,

Mee-

* Quintus Fabius Maximus heeft Annibal, na dry nederlagen der Romeinen, door wys beleit oerlt opgehouden en geltuit, en Mandurie met gewelt, Tarentum door liſt, en meer andere

Digitized by Google

Meester schier van Remus wal,
d' Italjaansche steên en landen
Zo gezwint niet uit zyn handen.
* Die zich noemt naar Afrika
Kreeg nooit schoner wederga.
Zag het wilt en woest Germanje
Van den ouden tydt ORANJE,
't Riep; Civilis of Armyn
Brult en blixemt aan den Ryn.
Mag de Staat als Isrel roemen,
'k Hoor hier Gideon vernoemen:
'k Zie een' andren Machabeew.
Welk een vrolyk lantgeschreew,
Zwevende op ontelbre tongen,
Komt te Zwol nu ingedrongen!
Hoe ontluikt al d' Ysselkant,
Met zyn steên en 't platte lant,
Die hun aâm en hart ophalen
In dees blyde Oranjestralen;
Daar out lantgeschil en twist
Voor verstuift, als rook en mist.
Recht en Godtsdienst, dierste panden
Der Vereende Nederlanden,
Beuren 't hooft, voorheen bykans
Heel verplet, met niewen glans.

andere steden, van hem herwonnen. Maar de Karthaagsche veltheer, zo loos als dapper, en die meester van Rome geweest waar, zo de Romeinen zelfs schryven, indien hy zyne grootste zege niet verzuimt hadde te gebruiken, bleef zestien jaren lang *in d' ingewanden van Italie*, als Florus spreekt, *zitten*, en *met Italiaansche magt de Romeinen bestryden*: tot dat Publius Kornelius Scipio, d' Afrikaner toegenaamt, (die noch jongk van jaren, d' edelste jongelingen, na den slag van Kannas te Kannusium gevlucht, en gereet uit wanhope Italie te verlaten, met uitgetogen zwaarde tot stantvastigheit had gedwongen) de Karthagers in Afrika op hun eigen bodem aantastende en overwinnende, hem dwong, tot beschermingе van zyn eigen vaderlant, met veel spyts en klagten, ja tranen, van daar te scheiden. Wydtluftig is dit te lezen in Silius heldenwerk van dezen oorlog, by Livius, XXI, XXII, XXVII, XXIX, XXX, en by Plutarchus in Fabius leven; in 't kort by Florus, II. 6. Eutropius, III. Orosius, IV. 14, 15, 16, 18, 19. en Sextus Aurelius Viktor in 't leven van deze dry helden.

Digitized by Google

Dagon, die voorheen braveerde,
By de bontkiſt triomfeerde,
Veel te trots, en veel te valſch,
Ploft ter neêr, en breekt den hals.
Geen triomfgewelf van marmer
Dankt dien groten Staatbeſchermer;
Maar een ieders dankbaar hart,
Als verrezen na veel ſmart.
Praal van Roomſche zegebogen
Schiet te kort, met 's Lants vermogen.
Hoor, hoe klinkt alom de wenſch
Van zo menig duizent menſch!
Lang en ewig leve ORANJE,
Die meer vyanden dan Spanje,
Als zyn voorzaat, overwon.
Ewig ſtraal' d'Oranjezon.
Dat dees zon ons laſterdampen
Heel verdryve, alle oorlogsrampen
Van ganſch Chriſtenryk te ſterk.
Dat d'Oranjeboom aan 't zwerk
Altyt hoger takken ſchiete.
Dat geen' menſch de ruſt verdriete
In zyn ſchaduw, eew op eew;
Noch den Nederlantſchen Leew,
Moedig op die krygsbanieren,
In 't Oranje velt te zwieren.

Digitized by Google

BYSCHRIFTEN OP DE TRIOMFBOGEN, TE ZWOL OPGERECHT.

I.

GEen keizerlyke ſtam van Naſſau, noch Britanje,
Met zynen troon, verheft van moeders zyde ORANJE
Zo hoog, gelyk de Faam: die noemt hem Neêrlants hoop
En luſt en leven, ja aartsheilant van Euroop.

II.

Men vraag' niet, hoe de kunſt Minerve en Mars vertoon'.
Hun levend beelt verſtrekt ORANJE, en ruim zo ſchoon;
Met moedt en krygsbeleit, die voor den Godtsdienſt waken,
Beſcherremheer, naaſt Godt, van 's Lants herſtelde zaken.

III.

's Lants Veltheer wort onthaalt van Ridderſchap en Steên,
Op zo gewenſcht een' dag, als ooit dit lant beſcheen.
Nu juiche ons Iſraël, verloſt van oorlogsplagen:
Dees David heeft in 't velt tienduizent man verſlagen.

IV.

Het Zwolſche raathuis eert den dappren oorlogshelt,
Die door beleit en moedt den ganſchen Staat herſtelt,
Uitwendig allerminſt, maar meeſt met dankbre harten,
Die in waardye en duur veel marmerbogen tarten.

V.

Schiet Overyſſels vreugt met dees geringe merken
Van dankbaarheit te kort, 't mishaag' zyn Hoogheit niet.
De glori van dien naam, te groot voor zulke perken,
Blinkt ewig, en zo ver de zon haar ſtralen ſchiet.

VI. In-

Digitized by Google

VI.

Indien d'Oranjezon, waar uit ons licht komt ſtralen,
Met menſchenhanden hier naar 't leven waar te malen,
Al 't vyantlyk gewelt in d'ogen veel te ſterk,
De werelt zag met luſt een achtſte wonderwerk.

GESPREK OVER HET EERSTE.

Vreemdeling.

WAt of de vlugge Faam hier melt,
Die om haar koon zo krachtig zwelt?

Overyſſelſchman.

Den onverwinbren oorlogshelt,
Die, nooit van wondren onverzelt,
De Franſche heerſchzucht krenkt en quelt;
Den Staat, van hogen noot beknelt
Te lande en ook ter zee, herſtelt;
En al dat woeſt uitheemſch gewelt
Verduurt, of meeſter wort in 't velt;
Waar op Euroop wort vrê geſpelt.

Vreemdeling.

Zo zy geen gout, als Kreſus telt,
Maar Godt de prys, die 't hem vergelt.

MDCLXXV.

OP

Digitized by Google

OP DEN VIERDEN ZEESTRYDT DER VERENIGDE ZEEMAGT VAN VRANKRYK EN GROOT BRITANJE TEGENS DE VLOOT DER VERENIGDE NEDERLANDEN.

——— Quæ tanta animum dementia cepit?
Non vires alias converſaque numina ſentis?
Cede Deo.

POëten, zingt nu van geen * reuzen,
Geen' toeleg van 't verwaant gebroet
Der Aarde, om brullende en verwoedt
De magt van 't hemelſch hof te kneuzen:

* De Fabel van de reuzen, die uit d'Aarde geboren, den hemel dorſten beſtormen, maar van Jupiter met den blixem getroffen, en onder 't opgeſtapelde gebergte verplet, hun dwaasheit dier bekochten (daar Homerus, Heſiodus, Pindarus, Apollonius, meer dan eens ook Virgilius, Ovidius, Horatius en Valerius Flakkus, met Lukaan, en Klaudiaan, en meer andere, zo Griekſche, als Latynſche, poëten van ſpreken) is uit het ſtoren van den torenbou te Babel, door Moſes ons gemelt, allereerſt geſproten: gelyk Alcimus Avitus, aartsbiſſchop van Wenen, en in zyn tydt geen onvermaart poëet, in zyn boek van den Wereltvloet zeer wel heeft aangemerkt. Het verhaal van Abydeen, een out ſchryver, wyſt dit klaar uit by Euſebius in 't 1 x boek der Evangeliſche Voorbereidinge, en by Cyrillus in zyn eerſte boek tegens Juliaan, aldus luidende: *Men zegt, dat d' eerſte menſchen, uit d' aarde geboren, moedig op hun kracht en groſſywigheit, en wanende de goden zelfs te overtreffen, enen toren poogden te bouwen tot aan de zon toe, ter plaatſe, daar nu Babylon legt; doch dat het werk, toen het tot aan den hemel bykans gerezen was, door gewelt van winden, de goden helpende, op de bouwers wiert ter neder geſmeten; dat men de puinhopen Babylon noemde; dat onder de menſchen, die altemaal tot dien tydt toe eveneens hadden geſproken, de verſcheidenheit der talen van de goden toen gebragt is; en dat oorlog hier op ontſtaan is tuſſchen Saturnus en Titan.* Een getuigenis van een Sibille, desgelyx ſprekende van het dwaze gebou des torens, zo hoog by de menſchen begrepen, als of zy 'er den hemel mê zouden beklimmen, van de ver-

Digitized by Google

Daar zy van steenrotse en gebergt,
Op een getorst, een stormkat bouwen;
Gestraft met endeloos berouwen,
Zo dra Jupyn, tot wraak getergt,
Die vloeken van zyn krone en zetel
Met donderkloot en blixemschicht
Vernielt, verplet door 't berggewicht.
Geen reuzen raasden zo vermetel.
Maar eischt men voor een' dichtersvont,
Of leerzaam beelt, nu zuivre waarheit,
Zy straalt ons toe met volle klaarheit
In 't boze vloek-en krygsverbont,
Van 't Fransche en Britsche hof gesloten,
Tot Neêrlants afbreuk niet alleen,
Maar gansch bederf, noch nooit voorheen
Zo wreedt gezocht van vloekgenoten. Hoe

verwoestinge des zelven door vreeslyke stormwinden, de veranderinge der sprake, door de goden teffens verwekt, en den name Babylon, de stadt hierom gegeven, wort niet alleen van Eusebius en Cyril bygebragt, maar ook van den Joodtschen historischryver Josefus in 't 1 boek der Joodtsche Aaloutheden. Ook heeft men by Eusebius in 't zelve boek een getuigenis van Eupolemus, niet qualyk hier op gelykende, dat *reuzen, in den wereltvloet gebergt, de stadt Babylon en den toren, in de historien vernaart, gebout hadden, en datze, als de toren door de kracht der goden ter neder gestort was, over al 't aardtryk verstrooit waren.* Maar gelyk de fabelen van outs veel nutte zedelessen en allerlei wysheit overschaduwden en begrepen, zo betekent dit verzierstel van den reuzenstryt ook allerhande hoogmoet en vermetelheit, wrevel en wreetheit, gewelt en onrechtvaardigheit, die Godt zelf bestrydende, vergeefs arbeit, en rechtvaardiglyk van Godt gestraft wort. Makrobius schryft in zyne Saturnusdagen, I. 20. *dat de reuzen, die de goden, zo men geloofde, uit het hemelsche gestoelte wilden schuppen, een godloos geslacht van menschen geweest zyn, de goden verzakende.* Cicero brengt in zyn 111 boek van de Wetten uit Plato by, *datze van 't geslachte der Titanen zyn* (van der reuzen afkomste) *die d' overheden wederstaan, gelyk zy de hemellieden*: waar over Victorius in zyne Verscheide Lessen, x 111. 9. Cicero zonder reden berispt, als de meninge van Plato niet wel gevat hebbende. Want Plato in zyn 111 boek van de Wetten spreekt duidelyk aldus van ongebonde en wrevelige menschen; doch voegt 'er ook wederspannigen by, die ruim zo erg, de bevelen van ouderen en oude lieden, ja boosaardig op 't hoogste, eedt en trouwe, en alle goden te gelyk verachten; van al dit slag zeggende, datze *den ouden Titaanschen aart*, of reuzenaart, *vertonen en navolgen, in onendige rampen met hun vervallende.* In Plautus Persiaan, zyn kluchtig toneelspel, wort een slaaf ingevoert, zyn misgreep luttel ernstig aldus verschonende: *Quid ergo faciam? Disne advorser? quasi Titani, cum Dis belligerem, Quibus sas esse non queam?* Wat zal ik dan? de goden wederstaan? Als reuzen, die hun ondergang bezwoeren, 'Zelfs tegens goôn my kanten, oorlog voeren? Ik schiet te kort: dit kan niet wel beslaan. Maar wel ernstig worden van Gamaliel by Lukas in 't Bedryf der Apostelen, v. 39. stoute menschen, die Godts werk durven wederstaan, θεομάχοι, Godtbestryders genoemt.

Digitized by Google

Hoe deze toeleg Godt mishaag',
Is lang door menig wonderteken
Aan al de werelt klaar gebleken.
Hy toomt de lant-en waterplaag,
Waarze op 's Lants hart en hartaâr munten;
Verblint, verbyſtertze, als * Karthaag
Na Romes grootſte nederlaag;
Keert met zyn' ſchilt veel ſcherpe punten,
Met dooi, die d' ysbrug open beet,
En miſt, of eb, voor Hollants ſtranden,
Die Roof en Moort verbiedt te landen,
Terwyl de vloet zyn beurt vergeet.
Wat prys wint Vrankryk en Britanje
Tot drymaal toe in 't zeegevecht?
Eer ſpyt, daar niets wort uitgerecht,
Eer ſpot dan prys voor hun kampanje.
Noch mant men, als met reuzekracht,
Op niew twee grote koningsvloten;
En dreigt al 't lant met boei en ſloten,
Voor Teſſel met die watermagt
's Lants keel te ſmoren, fel benepen,
's Lants koopvaart, by de keel gevat,
Te doôn, en Indus ryken ſchat

* Waar Annibal na de ſchrikkelyke nederlage der Romeinen by Kannas recht toe recht aan met zyne heirkracht naar Rome getogen, 't waar met Rome ogenſchynlyk gedaan geweeſt, en hy hadde binnen vyf dagen tyts een blyde maaltyt in 't Kapitool mogen houden. Maar de Karthaagſche Veltheer, eerſt te lang ruſtende, en ſtrax te Kapua zich vergetende, verzuimde de kans, toenze hem zo ſchoon ſtont; van zynen Kolonel Maharbal met recht aldus beriſpt, dat hy wiſt te overwinnen, maar d' overwinning niet wiſt te gebruiken. En dit wort by Florus *het noodlot van de ſtadt, die heerſchen zoude*, en *'t godendom, op Karthago geſtoort*, toegeſchreven. Ook heeft Annibal, zynen misſlag namaals vergeefs beklagende, de zaak aldus begrepen, toen hy te ſpade de ſtadt Rome genakende en dreigende, en twee dagen achter een door ſchrikkelyk onweder verhindert aldaar te vechten, verklaarde, *dat nu de hope om Rome in te nemen, en dan het geluk hem niet wiert gegeven.* Eveneens gelyk hy, na d' onverwachte en jammerlyke nederlage van zynen broeder Asdrubal, zyn afgekapt hooft aanſchouwende, meer dan menſchelyk beleit in het werk, en hoger opzag, met deze woorden; *dat hy Karthago het ongeluk by noodlot zag beſchoren.* Zie Livius in zyn XXII, XXVI, en XXVII boek.

Digitized by Google

Naar Seine of Teemsſtroom wech te ſlepen.
Wat durſt verwaantheit niet beſtaan,
Haar' geeſt en kracht niet ydel vergen?
Tot viermaal toe den hemel tergen?
Kan zulk een wrok ooit wel beſlaan?
Zo lang geen RUITERS ons ontbreken,
Noch TROMPEN, daar 't gewelt voor zwicht,
Zo lang ORANJE en zyn gezicht
Een hart ons krygsvlote in komt ſpreken,
Begeeft d'almogentheit ons niet,
Door hoogmoet naar de kroon geſteken.
Vecht, Bataviers, vecht onbezweken.
De magt van 't hoogſte ryxgebiedt
Vecht onvermoeit voor zeven Landen.
Zy laân vergeefs hun grof geſchut:
Het baart en brult ſlechts zonder nut.
Zes glazen lang dus los te branden
Koſt onzen * Leew geen' druppel bloets:
Terwyl zyn yzre en kopre kaken
De wiſſe doodt ter kele uitbraken.
Eſtré, Prins Robbrecht, zo vol gloets,

Als

* Wonderlyk heeft d'almagtige hant des Heren, gedurende dezen zeeſtryt, zich ons ter hulpe geopenbaart, niet alleen in 't beleit en de dapperheit by ons, de verbyſteringe en verbaaſtheit by de vyanden gebleken, maar ook zonderling in de ſchade der oorlogſchepen en 't verlies van bloet, waar hevig wiert gevochten; minder dan gewoonlyk aan onze, maar overgroot aan hunne zyde vernomen. Zie het verhaal in den Hollantſchen Merkurius des jaars 1673, en den brief aldaar van de Heren 's Lants Gemagtigden in Teſſel geſchreven, uit den mont van den Here Lt. Admiraal de Ruiter dit meldende, en geen menſchelyk bedryf, maar *een werk van boven* en *wonderbare beſtieringe des almagtigen Godts* noemende. In de Ruiters leven, door L. van den Boſch by dat van andere Zeehelden uitgegeven, vint men, dat de Heer Tromp dry glazen lang tegens den Engelſchen Admiraal Sprag zou gevochten hebben, zonder een' man te verliezen. Maar ik hebbe uit den mont van onzen Zeehelt, dat het gevecht wel dry uren, of zes glazen, te weten van ruim acht tot over elf uren, geduurt heeft, eer hy op zyn ſchip, den gouden Leew, enen enigen man aan zyn been gequetſt vont. Namaals heeft het ontzet, dat Sprag kreeg, hem op dat zelve ſchip ook bloets en volx genoeg gekoſt: maar 't verlies was geen ſins by dat van Sprag te gelyken; die op zyn derde ſchip menende over te gaan, door een grofgeſchutkogel, zyn boot brekende, en omſlaande, ongelukkig quam te verdrinken; na dat hy, zo den Here Tromp ſedert in Engelant verhaalt is, omtrent vierhondert doden en dryhondert gequetſten in 't gevecht had gekregen.

Digitized by Google

Als hun geſpilde branders, ſlawen,
Gaan door, met rode en witte vlag.
De blawe miſt haar' zeehelt Sprag.
Is dit de Teſſelkuſt benawen?
Is dit den Staat van 't vrye Lant
Ten gronde uitrojen en verdelgen?
Dien boom, zo ryk van dappre telgen,
Gehanthaaft van de hoogſte hant?
Schei uit, ô Luidewyk, ô Karel,
Schei uit dat opzet: ſmet uw kroon
Uit wraak-en eerzucht met geen' hoon
De vrêzucht ſtrekt veel ſchoner parel.
Geen hemelvoogt, als * Tyfon plaagt,

* Tyfon of Tyfoëus was de grootſte en vervaarlykſte reus, zo de poëten zeggen, onder de hemelbeſtormers, die Jupiter met blixem ter neder klonk. Pindarus ſchryft hem hondert hoofden toe, Heſiodus hondert vierbrakende drakenhoofden, als een leew, by vlagen brullende, als een ſtier, loejende, of baſſende, als een hont; Nonnus allerhande geluit van dieren en ondieren, en leewskelen, en ſlangenhaar, en tweehondert handen, met uitgerukte bomen en rotſen en ſcherpe heuvelen vechtende, en zyn gevecht in 't by zonder tegens den hemel en hemelvoogt Jupiter, in 't eerſte hachlyk. Wydtluſtig vint men dat gevecht ook by den zelven poëet Nonnus beſchreven in zyn 1 en 11 boek, en by Apollodoor in 't eerſte boek zyner Boekgalerye; van twee handen alleen ſprekende, maar die, hondert drakenhoofden ſchuddende, en gloejende ſtenen in den hemel werpende, ooſt en weſt bereikten. Apollodoor voegt 'er een lyf by, dat met veren ganſch overdekt, alle bergen in hoogte overtrof, en de ſtarren dikmaal met de kruin raakte; een mont, die vier blies, en ogen, daar vier uit ſtraalde; en grote adderskrollen om de benen, die tot aan zyn hooft toe ryzende, afgryſlyk ſchuiffelden. Ook melt hy, dat Tyfon, voor Jupiter vliedende, den ſtrydt echter meer dan eens hervatte, ja dat hy Jupiter met zyne adderskrollen vattende, de zenuwen van handen en voeten met zyn eigen geweer hem afſneedt, op zyne ſchouderen hem in Cilicie wechvoerde, en in een hol daar wechſtopte, met zyne afgeſnede zenuwen, in een berenhuit verborgen; maar die door Merkuur en Pan evenwel van daar geſtolen en herſtelt zyn. Hy zwygt niet, hoe de goden, dezen reus ten hemel ziende inberſten, van ſchrik naar Egipten vloden, en in velerhande geſtalten van dieren zich verſtaken: een erbarmelyke vlucht voorwaar van die grote hemelgoden, maar elders ook gemelt by de fabelſchryvers Hyginus en Antonius Liberalis, en den uitlegger van Germanikus Ceſars vertaalden Aratus, doch zonder ſchimp niet opgehaalt van den groten ſpotter Lucianus in zyne rede van d'Offerhanden, en van Pierus dochters in haren zangſtryt tegens de Zanggodinnen by Ovidius desgelyx gezongen. By Nonnus heeft men, dat Tyfoëus onder 't eilant Sicilie; by Pindarus, Lykofron, Hygyn en Apollodoor, dat hy onder den berg Etna begraven legt; by Valerius Flakkus, dat ganſche ſteden met dat gebergte hem op het lyf drukken, by Ovidius, dat heel Sicilie hem overdekt, de dry kapen van Sicilie zyne handen en voeten, en Etna alleen het hooft, vier en vlam by wylen door dien ſchoorſteen ter kele uitbrakende,

Digitized by Google

Heeft u dees plaag met donderkloten
En buskruitblixem toegeſchoten,
Uw zeemagt weêr uit zee gevaagt.
Leert zorgelyker krygskaus myden:
Ai leert het van Gamaliël.
Al holp de ryxmagt van de hel,
't Is dolheit tegens Godt te ſtryden.

MDCLXXIII.

kende, en zyne lenden roerende, dat 'er 't eilandt van ſchudt en davert: waar in Kallimachus van hunlieden verſcheelt, zeggende, dat de reus Briareus onder Etna, zyne zyde omkerende, den berg zo beroert; ook Oppianus, Maro, Klaudianus, en de treurdichter Seneka, met meer anderen, het graf van Enceladus onder Etna, en verſcheide ſchryvers, dat van Tyfon onder 't eilant Inarime, in Syrie, of Cilicie, ofte elders plaatſende. By Valerius Flakkus leeſt men ook, dat de zeegodt Neptuin Tyfoëus, in 't vluchten by de haren gegrepen, en de blixemvlam ter gewonde borſt weder uitbrakende, in de Siciliaanſche zee gedompelt heeft; elders, dat Apollo hem met blixem gedoodt, elders, dat de zelve godt hem met pylen doorſchoten heeft. Dus raaskalt het Heidendom, en dus melden daar de poëten hunne dromen op Parnaſſus, of d'overleveringen liever, van ouder volken en tydt ontfangen, en naar een ieders verſcheiden zin en vernuft verſcheidelyk opgepronkt. Maar de waarheit der zake, onder 't loofwerk der fabelen ſchuilende, (gelyk d'ongerymtheit van 't verhaal genoeg uitwyſt) blykt dagelyx noch zodanig, als ze uit Plato en Makrobius voorheen by ons vertoont is; die tot alle godtbeſtrydende boosheit, geweldenary, en opgeblazentheit, door den naam van Tyfon in 't Griekſch betekent, dit ruim zo wel uitbreiden, als het Bacon, de grote Kancelier van Engelant, in zyne Wysheit der Aalouden, gevat heeft; by Tyfon en d'andere reuzen rebellen alleen verſtaande, die hun wettige koningen ſomtyts niet weinig benawende, door hun beleit en gehele ryxmagt endelyk overvallen en verdelgt worden. Andere hiſtoriſche en natuurlyke betekeningen der fabelen van de reuzen, Titanen, en Tyfon zyn ook te vinden by Natalis Comes, v i. 20, 21, 22.

OP

Digitized by Google

OP DE VEROVERING VAN STETTYN.

Sat patriæ Priamoque datum.

STETTYN is over, en de Keurvorſt won die kans:
Want tegens groter magt kan fiere moedt niet baten.
Maar Zwedenryk wert nooit van Zweden min verlaten.
De burgers ſtreden daar, als krygsvolk, de ſoldaten,
Als lewen, dag en nacht, de vrouwen zelfs, als mans.
Men vocht om een' voet gronts, in bolwerk, graft, en ſchans:
Al ſprong 'er myn op myn, al vlogen de granaten;
Al ſtondt de kerk in brant, in kolen ganſche ſtraten.
Zelf d' overwinner kan die dapperheit niet haten;
Maar eertze, als of zy zelf hier ſtreek den lauwerkrans.
Leert hier, en ſpiegelt u, gy ſteden, en gy Staten.
Wiert Spanje zo gedient, 't behielt veel onderzaten.
Men wenſche BRANDENBURG veel heils, nooit moê geſtreên
Om zulk een' prys, die kroon der Pomerlantſche ſteên.
Heeft Ilium, Sagunt, Ooſtendt zich vroom gequeten,
STETTYN wort, waar die deugt gelooft wort, nooit vergeten.
Maar gy, die 't, ruim zo ſterk, geen zeven dagen houdt,
En eer, en plicht vergeet, uw' koning toegezworen,
Van dreigen ſtrax vervaart, of omgekocht door gout,
Verdedigt nooit zo braaf, als elders wort verloren.

MDCLXXVIII.

BRUI-

Digitized by Google

HET VORSTELYKE HUWELYXFEEST,

GEVIERT IN 'S GRAVENHAGE OP DE BLYDE INKOMST VAN HARE HOOGHEDEN, DEN HERE PRINSE EN MEVROUWE DE PRINSESSE VAN ORANJE.

Deus nobis hæc otia fecit.

DE feest van Groot-Britanje en 't Vrye Nederlant,
In een doorluchtig paar verbonden, hant aan hant,
Liet vrolyk over zee zich gins en weder horen,
En gaf doorgaans de vreugt in Christenryk de sporen.
Nu vliegt, op d'inkomst van den Vorst en zyn Vorstin,
Dees blyschap door den Haag de straten uit en in:
Den Haag, ons Vorstenwieg, die bruigoms van ORANJE,
En WILLEMS opqueekt voor MARIAAS van Britanje:
Den Haag, daar 't Hollantsch Recht, op zynen hoogsten stoel,
In 't barnen van 't krakkeel zit even stil en koel:
Den Haag, ons Statenhof en Prinsenhof, vol hoven;
Die 't oude Gravenhof in heerlykheit verdoven,
Braveren zonder muur de kracht der sterkste steên;
Zo lang d'Oranjeboom hier wortelt voor 't Gemeen,
De hooftwacht van den Staat der zeven vrye Landen
Waakt tegens snoodt bedrog, 't gewelt schut op haar tanden.

Wien

Digitized by Google

Wien 't zingen luſte, of niet, myn zangluſt gaat u voor,
Bataviſche Parnas, verdaagt u op myn ſpoor:
Terwyl de burgery en hofwacht haar musketten
By beurten laadt en loſt, daar antwoort van trompetten
En klokmuzyk, nu hoog dan lager, onder ſpeelt.
De Vyverberg, te klein voor al 't gedrang, verbeelt
Een grote batery, die 't Hof met blixembraken
En donderſlag begroet uit dertig kopre kaken.
De Vyver, licht in brant, verſtrekt een viertoneel;
Speelt met de kunſt des doots, met draken, wydt van keel,
Kaſteel en waterbron, die vlammeſtralen ſchieten,
En geeſtig luchtgevecht, dat niemant zal verdrieten.
De ridder, naar wiens naam de Teems zyn ridders noemt,
Treft met een vlammeſpeer 't gedrogt, ten vier gedoemt.
Het ſlagzwaart van den Leew braakt vier, gelyk zyn ogen.
De winter praalt nu trots met groene zegebogen,
Van 't Raathuis opgerecht. Welboren Graaflyk bloet,
Uitheemſch Gezantendom, ja eêl en oneêl voedt
De vreugt des toeloops, daar kunſtryke beelden pronken;
Een koſtelyke ſpys, aan 't vratig vier geſchonken.
De blyde teervlam zet de ſtraten in een' gloet:
Die damp verſiert de lucht: geen amber riekt zo zoet.
Stadthuis noch Hollantſch Hof beſlecht nu pleitkrakkelen:
Hoe zou den Rekenheer de geltzorg niet vervelen?
De winkels lopen leêg, daar 't al den dag was drok.
Het hantwerk ruſt alom, naardien de zorg vertrok.
Het Engelſch huwlyk zweeft op Nederlantſche tongen;
Ontgrendelt mont en hart van ouden en van jongen.
En menig Prinſeman drinkt vroom uit 's harten gront
Den Vorſt gezontheit toe, zich zelven ongezont.
Wat gaf 's Lants Tempe toch, den Haag, en meer landouwen,
Dees blyde wintervlaag, dien zonneſchyn t'aanſchouwen?
Ik roep hier om berecht geen Zanggodinnen aan.
De Hoogſte geef dit werk gelukkig te beſlaan;

Digitized by Google

De hoogſte hant, die 't wrocht, die 't zelf beſchikte, op 't wenſchen
Der vadren van het Lant en duizenden van menſchen.
De Staat, die voor vyf jaar bykans op ſterven lag,
Herleefde, en ſchiep weêr moedt, zo dra d'Oranje vlag
Uit alle torens woei. Toen zag men voor de jaren
* Marcel en Fabius in enen helt vergaren,
's Lants oorlogszwaart en ſchilt in enen oorlogshelt;
's Lants ruſt en hoop en heil met zyn gezag herſtelt,
Door wondren, daar met recht alle ewen van gewagen,
En naulyx nu gelooft by d'ogen, dieze zagen.
't Gewelt een' ſtroom gelyk, die door een dykbreuk ſchiet,
Stont ſtil, als voor Godts ſtem; hou op, nu hoger niet.
Hy deisde en ſchrikte, die al 't aardtryk wou verſchrikken.
Ons Veltheer trof gewis, daar niemant hem zag mikken,
Verplantte op 's vyants boôm den oorlogsſtoel te Bon;
Herwon gezwinder, dan zelf Luidewyk eerſt won;
Verloſte Neêrlant van ontelbre roofgedrogten
Door enen oorlogstogt, zo goet als duizent togten.
Waar heeft zo groot een heil zo luttel bloets gekoſt?
Kamil zag Rome nooit zo licht, zo ras verloſt.
En hadde 't hooft niet dwers geſtaan ons bontgenoten,
Het waar ook met Maaſtricht ons hope niet ontſchoten,
Noch Charleroy vergeefs, zelf d'eerſte maal, berent.
Maar ſtedekronen, noch triomfen zonder endt,
Voldoen elx zorge niet, zo lang de Staat geen loten
Uit dien Oranjeboom op niew ziet voortgeſproten.
Senef, en Kaſſel, en meer togten van den Vorſt
(Daar 't hagelde om zyn hooft van kogels, op zyn borſt
Het vyantlyke loot afſchampte, tot een wonder.

Van

* Men plag Fabius den ſchilt en Marcellus het zwaart van den Roomſchen Staat te noemen; den eerſten om zyn beleit, den vyant ophoudende, en ganſch Rome hier door behoudende, den anderen om zyne vechtzucht en voorſpoedige dapperheit. Ook bekende Annibal, dat hy Fabius, als een' leermeeſter, en Marcellus, als party, vreesde: dewyl d'eerſte hem ſleet, en d'ander hem ſtuitte; d'eerſte hem belette de Romeinen te krenken, en d'ander hem ook afbreuk dede. Zo verhaalt Plutarchus in 't leven van beide deze helden.

Digitized by Google

Van Godts alhoedend oog in zulk een' oorlogsdonder)
Getuigen, hoe hy minſt voor 't Lant zyn leven ſpaart.
En ſchoon de hemel hem beſchut voor ſpies en zwaart,
Wat Vorſten ſpaart de doot? wat moedige Alexanders
Verduurden dat gewelt met zegenryke ſtanders?
Hun grafzerk dekt wat ſtofs. Waar dees ons niet, zo ras
Na 's vaders doot, gelyk een fenix uit zyn aſch,
Geboren, 't waar gedaan, die ſtam heel uitgeſtorven;
De leſte Oranjeſpruit waar wech, en wy bedorven,
Naar menſchelyk begryp, toen Vrankryk, fel geſtoort,
't Lant inrukte, en den ſchrik aan 't Y bragt voor de poort;
De ſtoutſte ſtierliên in dien oorlogsſtorm bezweken.
Geen nazaat dient het Erfſtadthouderſchap t' ontbreken.
's Lants Neſtors hoeven, als zy zorgen voor 't Gemeen,
Een' Agamemnon, die al 't leger hou by een
Door trou en krygsbeleit. Al eers genoeg bevochten
Door zweet en lyfsgevaar op bloedige oorlogstogten.
Schei uit een poos, myn Vorſt: zoek vredeſtof: zie uit,
Ten ſteun van 't vaderlant, naar een gewenſchte bruit.
Dus riep uit enen mont de Staat van zeven Staten,
En kreeg in 't endt gehoor met zo veel onderzaten.
De helt, die al 't gewelt van kling en kogel tart,
Wort overwonnen, voedt een zoete wonde in 't hart:
En recht van pas, terwyl de tydt dees minneluimen
Begunſtigt, 't jaarſaizoen de legers 't velt heet ruimen.
Zyn boezem, ſtaag verhit, verlieft op oorlogslof,
Vlamt op gewenſchter prys. Waar heen? wat Vorſtenhof
Queekt zulk een Prinſebruit? het hof, daar 't elk verwachtte;
Britanje, hem zo na door 't koninklyk geſlachte;
Door nagebuurſchap ons, door koopvaardy, door bloet,
Door oude broederſchap, door meer dan menſchlyk goet,
Door eertyts trouwe hulp, het naaſte ryk gerekent.
Al heerſchte ('k zwyge, of 't woort dit wel, of niet betekent)
Al heerſchte daar de hel, men ſtelt van outs hier vaſt,

Digitized by Google

Dat tegens 't Engelſch ryk ons kryg noch onluſt paſt.
Wat ramp, wat liſt, gewoon op ons bederf te loeren,
Wiſt met haar twiſttrompet dees volken aan te voeren,
Terwylze elkandere in die dwerling niet verſtaan,
Om zo verbolgen, op den Noortſchen oceaan,
En waar men watren bout, elkandre aan boort te klampen,
Te ſmetten al de lucht met dikke buskruitdampen,
De zee te ſcheuren, te misverven al den vloet;
Die vreeſlyk rookt en ſchuimt van Britſch en Hollantſch bloet;
Vol lyken dryft, de Straat benawende by Doever,
Maar Kalis tot vermaak, vaſt juichende aan den oever?
De zege is hier verlies, met broederbloet bekladt:
Een zege, als * Kadmus zag, of 't heir voor Kadmus ſtadt.
De hemel keer' die plaag: de zorg des Albehoeders
Verhoede dat gevecht van broeders tegens broeders,
Die eveneens om hoog daar worſtlen met gebeên.
Maar treurſtof dient hier niet: dat 's over, dat 's nu heen.
De vredezon beſtraalt ons blyder na die dampen.
's Lants Opperzeevoogt wenſcht een ſchot voor zo veel rampen.

Te

* Καδμεία νίκη, een Kadmeeſche overwinninge, wort by Pláto, Ariſtides, Plutarchus, en anderen, van outs gebruikt voor een rampzalige overwinninge, die d' overwinners zelfs bederft. Want Eteokles en zyn broeder Polynices, uit Kadmus ſtamme geſproten, om het ryk van Thebe, door Kadmus geſticht, krakkelende, bedorven elkandere door een' bloedigen oorlog, en in een lyfgevecht getreden, tot beſlechtinge van het geſchil, raakten beide elendig om hals: waar op dit ſpreekwoort van den Griekſchen Spreukſchryver Michaël Apoſtolius en Plutarchus in zyn werkje van de Broederliefde gepaſt wort. Pauſanias acht het ſpreekwoort geboren uit het ongeval der Thebaneren, die de nederlage der Argiven, Polynices heirkracht, door hen overwonnen, al te dier quam te ſtaan. Andere redenen, van anderen bygebragt, zyn by Eraſmus te vinden. Maar die grote uitlegger van ſpreekwoorden vergeet hier ('t geen my vreemt geeft) dat gewapende mannen, geboren uit d' aarde, die Kadmus met de tanden van den draak, door hem verſlagen, bezaait hadde, zich ook onderling, toen hy 'er ſtenen onder gooide, met hun geweer, op vyf na, ombragten: een' broederſtryt, die by Owidius gemelt wort in 't III b. der Herſcheppingen, na Euripides in zyn treurſpel van de Thebaanſche gebroederen, by Hygyn ook in zyne 178 fabel, en Apollodoor in zyn III. bock, en Apolloon Rodier in zyn III b. met zynen Griekſchen uitlegger. Deze leſte verhalen ook het zelve uit Ferecides van d' overige helfte der drakentanden, door Mars en Pallas aan koning Eetes geſchonken, van Jaſon in d' akkervore gezaait, en diergelyk krygsvolk barende, met zo hevig een gevecht, dat 'er niet een enig man afquam.

Digitized by Google

Te ſchieten, eens voor al, door nader vrêverbont.
Hy ſteekt hier op niet af van Hollants ankergront,
Of herfſt- en winterbui, die menig ſchip beſchadigt;
Zwygt ſtil; de holle zee gaat leggen, heel bezadigt.
Wat temt het zeegedruis? wat eedle bruiloftsrei
Begunſtigt deze reis met goddelyk gelei?
Geen Mingodin, geteelt uit zeeſchuim, noch geen ſchutter
Zo blint, gelyk haar zoon, noch Hymen, eertyts nutter
By 't bruiloftbedt geacht, noch dry Bevalligheên.
d'Almogentheit zent zelf een drytal naar beneên,
Dat ruim zo wel den Vorſt verzelſchapt onder 't reizen;
Den Godtsdienſt, het vermaak van 's hemels hofpaleizen,
De Staatzorg van het Lant, en Zucht tot peis en vrê.
Als zulk een hofſtoet hem geleit aan Stuarts rê,
Zou 't Hertogdom van Jork de bloem der ryxprinſeſſen,
De ſchoonheit, die alleen zyn' brant kan voên en leſſen,
Hem weigren op zyn bê? zou Karel, op den troon
Van Brittenlânt gekroont met een drydubble kroon,
Ontzeggen dat verzoek van Neêrlants Staatbehoeder?
De Vorſten allebei zyn broeders van zyn moeder.
En (om zyn' vader niet te reppen, dien, zo jongk
Van jaren, Stuarts kroon haar outſte dochter ſchonk;
Noch * Adolf, hoog en dier verbonden aan Britanje,
Als Keizer, uit den ſtam van Naſſau, in Germanje;
Noch † Reinout, eerſten Vorſt van 't Gelderſch Hertogdom,

* Van het verbont, tuſſchen Adolf, Roomſch keizer uit den ſtamme van Naſſau, en Eduward den eerſten, koning van Engelant, tegens Filips den Schonen, koning van Vrankryk, geſloten, gewagen niet alleen Paulus Emilius, Jan de Serres, Polydoor Virgilius, en meer Franſche, Engelſche, en Hoogduitſche hiſtoriſchryvers, maar ook onze Hollantſche Rymkronyker, en uit hem Mattheus Voſſius in zyne Hollantſche en Zeewſche Jaarboeken, 1v. 165, bybrengende, dat Graaf Floris de vyfde niet weinig arbeidde tot deze bontgenootſchap, en dat de keizerlyke en koninklyke gezanten van wederzyde te Dordrecht by een quamen.

† Hoe Reinout, de twede van dien naame, de negende Graaf uit Naſſauſchen bloede en eerſte Hertog van Gelderlant, dratrent het jaar 1332 in Engelant overgeſcheept, en Eduward den derden daar geluk wenſchende met zyne Schotſche overwinninge en vrede, des konings zuſter Leonore tot zyn twede gemalin verworf, twee zonen, zyne nazaten, Reinout

Digitized by Google

Die koning Eduward, als schoonbroêr, wellekom,
Dien stam door Leonoor met telgen holp verryken;
Noch wat Batavie beschryft in zyn kronyken
Van d'oude * Graven, of hun afkomst, nu en dan

Met

nout en Eduward, by haar won, en den koning, zynen schoonbroeder, geen kleine dienſten dede, is te zien by Pontanus en Slichtenhorſt in het VII boek hunner Gelderſche hiſtorien. Hy was een zoon van zyn vader Reinouts twede bedde met Margarite, die voorheen gehuwt was aan Alexander, zoon van Alexander den derden, koning van Schotlant: gelyk de zelve Gelderſche hiſtoriſchryvers in hun VI boek verhalen.

* Graaf Floris, de derde van dien name, troude Ada, zuſter van Milkolumbus den vierden, koning van Schotlant: en Willem d'eerſte, een zoon dezer echtgenoten, nam tot zyn twede gemalin Maria, dochter van Edmond, Hertog van Lankaſter, wiens vader Henrik de derde was. Uit het eerſte huwelyk zyn de redenen geboren, waarom Graaf Willem d'eerſte en Floris de vyfde naar de kroon van Schotlant gedongen hebben, als door erfrecht hun toekomende. In 't leven van Biſſchop Jan den eerſten noemt Beka onder de kinders van Graaf Floris den vyfden Margarite, koningin van Engelant: 't welk Buchelius, geen blyk elders hier van vernemende, niet weet goet te maken, als met een giſſinge, dat deze Margarite miſſchien verlooft was aan een' zoon des Engelſchen konings in zyne kintſche jaren. Ook meent hy dit in Stok niet alleen te vinden, maar een oude Gondtſche Kronyk ſtemt hier in met den Rymkronyker overeen, datze beide, het huwelyk van Graaf Floris zone met de dochter des konings van Engelant verhalende, voorhees ook gewag maken van een huwelyk, dat tuſſchen den zoon des konings en des Graven dochter zou gemaakt, doch door d'ontydige doot des bruidegoms gebroken, of belet zyn. Zeker beſcheit heeft men hier af, dat Jan d'eerſte, Graaf Floris zoon en nazaat, by zyn vaders leven aan Eliſabet, dochter van Eduward den eerſten, verlooft was, en na zyn vaders moort, eer hy uit Engelant keerde, om zyn erfgebiedt in Hollant te aanvaarden, deze echt heeft voltrokken. Onder de Graven uit den huize van Henegouwen, gaf Willem de derde, de Goede toegenaamt, zyne dochter Filippe aan Prins Eduward, zoon van koning Eduward den tweden, koning van Engelant, en Iſabelle, dochter van Filips den Schonen, koning van Vrankryk, op het verzoek van d'Engelſche koninginne; die door de magt van den Grave hier op geſterkt, het gezag van de Spenſers, vader en zone, twee peſten van Engelant, die den koning regerende, het ryk bedorven, door gewelt van wapenen onder kreeg en ſtrafte, ja den koning, haren man, bragt tot afſtant en overdragt der krone op zynen zoon Eduward; die door dapperheit en grote daden beroemt, verſcheide kinders by koningin Filippe geteelt heeft, zulx dat alle de koningen uit de befaamde huizen van Lankaſter en Jork uit dit bedde zyn geſproten. Gouthoeven tekent op de Hollantſche Kronyk aan, I, 362, dat Joanna, dochter van Graaf Willem den Goeden, aan Geeraart, Graaf van Gulik, gehuwt, een dochter kreeg, die aan den Grave van Kent troude. In de Weſtmunſterſche kapelle der Engelſche koningen ſtaat noch, gelyk Pontanus in zyne Gelderſche hiſtorie, VII, 296, hybrengt, de graffſtede van Eduward den derden en Filippe, zyne gemaliane, verſiert met de beelden en wapenen (onder die van verſcheide Koningen, Hertogen, en Graven) zo van Reinout, Hertog van Gelderlant, en Eleonore, de Hertoginne, als van den vader der koninginne, Willem, Grave van Henegouwen en Hollant, en hare moeder. Sedert begaf zich Graaf Willem de vyfde, uit den huize van Beieren, in echtgenootſchap met Machtelt, Gravinne van Leiceſter, dochter van Henrik, Hertog van Lankaſter. Om d'ongelukkige Gravin Jakoba hier niet onder te rekenen, met haar onwettig en ongelukkig huwelyk, by haar twede mans leven, met Hunfrid, broe-

der

Digitized by Google

Met Schotſch of Engelſch ryk getreên in echtgeſpan)
De deugt en dapperheit van onzen helt, gebleken
In 't bloedig velt van Mars, de pryzen, daar geſtreken,
Zyn oorlogsdaden, (zelf tot ſmert van Brittenlant,
Gedurende den kryg, dat droevig misverſtant)
Geholpen door den bant der naaſte bloetverwantſchap,
Vereiſchen na zyn komſt geen andere echtgezantſchap.
Hy trout MARIAAS hart, terwyl hem 's konings hant
En 't ganſche ryk vereert dat dierbaar minnepant.
Nu wakker uw trompet, ô vlugge Faam, geſteken.
Hier mag den Nydt, vol ſpyt, 't afgunſtig hart van breken:
Maar anders brengt dees maar de vreugt van groot en kleen,
En van 't Weſtmunſterſch hof ganſch Londen op de been.
De blyſchap, langs den Teems tot Greenwich toe, loopt zwieren,
En ſpringt op klokgeluit, en ſtookt geen droeve vieren.
Van groter vreugderoep heugt niemant na den dag,
Die Karel, na veel ramps, eerſt op den ryxtroon zag.
Men noodt de vrienden in: men valt aan 't banketteren,
En koninklyk onthaal der Nederlantſche heren,
Met open diſch en hart, niet zonder feeſtgeluit;
Lang leef d' Oranjeſtam, lang leef de Prinſebruit.
Als Edenburg dit hoort, het roept met al zyn Schotten;
Lang leef zyn Majeſteit, zyn naam moet nooit verrotten;
Lang leve Oranje en Jork. Het klein geſchut en 't grof,
En trommel en trompet verbreit dien roep van 't hof,
Van 't burgerlyk gebiedt, 't Gerecht en al de Raden.

d' Oran-

der van Henrik den vyfden, in Engelant geſloten; daarze des konings zoon, namaals Henrik den zeſten, op de vont ten heiligen doop hief. Onder de Borgonſche Gräven heeft Karel de Stoute (wiens grootmoeder van moeders zyde Filippe een dochter was van Jan, Hertog van Lankaſter, zoons dochter van Eduward den derden, en zuſter van Henrik den vierden) zich voor de derde reis in echt verbonden met Margarite, dochter van Richard, Hertog van Jork, en zuſter van koning Eduward den vierden. Menigvuldig heeft men van dit alles de getuigeniſſen zo in onze Nederlantſche, de Hollantſche, Gelderſche, Zeewſche, Uitrechtſche, Vrieſche, Brabantſche en Vlaamſche, als in d' Engelſche, Schotſche, Franſche, Borgonſche, en andere hiſtorien.

Digitized by Google

d' Oranjeboom hangt zwaar met appelen geladen.
Al vloekt men 't Franſche hof, de Franſche druif ſmaakt eêl
By al 't geſtrooit banket: elk grabbelt om zyn deel.
Dublyn geeft hier niet toe, dat hooft van Ierlants ſteden,
Als Ormont 's konings ſtoel zo bly daar komt bekleden.
't Gewoel, het gekrioel, de feeſt, vol praal en pracht,
Scheit naulyx van de ſtraat in 't ſcheiden van den nacht.
Zo, zo, Britanjers, zo: wy volgen u te gader.
Wy komen, ſchoon de zee ons ſcheit, elkandre nader.
Gy dankt uw' koning, met een algemene ſtem,
Voor 't huwlyk van ORANJE; en wy bedanken hem.
Wat zou 't een eer zyn voor den naam van 's werelts heilant,
Een vreugt voor 't hemelſch hof, bleef uw gezegent eilant,
Het ſchoonſte, dat de zee beſpoelt, de zon aanſchout,
Aan Neêrlants vryen Staat voor ewig dus getrout!
De milde hemel wil dit ſchoon beginſel zegenen,
Dat wy elkandre altoos zo heuſch, zo trou bejegenen,
Gelyk de Prins zyn bruit. Zo houdt ons zeebanier
Den groten Turk in vrees voor Brit en Batavier.
Indien de ſtem ooit golt, of 't wenſchen van Europe
By Prinſebruiloften, zy ſtemt dit, zy ſchept hope:
Zy heft heur aenſchyn op, mismaakt door oorlogsramp,
Geſchent van Mavors toorts, bezwalkt door dikken damp
Van buſpoêr: en haar keel, van gloejendigen waaſſem
Tot ſtikkens toe benaawt, ſchept weder lucht en aaſſem.
Zy wenſcht Britanje heil: dat ſtak het zwaart in ſchê:
ORANJE en ons niet min: ORANJE ſtrydt om vrê.
Zy roept; geluk hier mê, geluk, gy Bontgenoten,
Die 't harrenas op hoop van peis hebt aengeſchoten.
Slaat hier geluk toe, wort uw welvaart niet gekeert
Door moetwil, die den troon des Opperſten braveert,
Ik zie de vredeklok, in 't Engelſch ryk gegoten,
Al 't aardtryk door gehoort: 'k zie d'oorlogspoort geſloten,
Zo lang als Numa nooit beleefde, noch Auguſt;

De

Digitized by Google

De vorſtendommen door geen' kryg, maar vredeluſt
Verbonden; Moort, Verraat, en Lant- en Burgerplagen
Verneſtelt, en verjaagt uit holen en uit hagen;
Het zwaart, dat koren maaide, en d'akkers liet verwoeſt,
Verſmeedt in zeiſſens, of door ongebruik verroeſt.
Dan gaapt geen Hydra meer met hoofden, vol krakkelen,
Die ſchone ſteden in bebloede moorttonelen,
En paradyzen in woeſtynen helſch verkeert,
Bejammert en betreurt, zelf daar men triomfeert.
Dan mag de Razerny des afgronts knerſſetanden,
Schuimbekken, daarze zit geboeit, berooft van handen.
Dan eens de zeeſcha van Britanjers, Bataviers,
En ganſch Euroop hereiſcht van Tunis en Algiers,
Salé en Tripoli, en al die plonderneſten,
Gewoon met Chriſtenſch zweet den roofbalg vet te meſten.
Dan 't Sarazynſche zwyn de tanden, nu zo vuil
Van Chriſtenſch vleeſch en bloet, uit dien bebloeden muil,
Met hulp van Chriſtus, braaf, tot Chriſtus eer, geklonken;
Ten ſchrik des kruisvloex, die van weelde en hoogmoet dronken,
Zyn' luſt ziet aan ons leet en onverzoenbren twiſt,
En kronen uit die zee van Staatberoerten viſcht.
Op zulk een hope wort u heil van Haagſche tongen
Gewenſcht, en door myn dicht eerbiedig toegezongen,
Doorluchtig Prins, wiens trou dit edel ryxjuweel,
Dees parel aan de kroon van Stuart, viel ten deel:
Een bruit zo braaf, gelyk een koningsbedt zou paſſen;
En voor een koningskroon en koning opgewaſſen,
Zo 't Godt niet anders, met de Britſche kroon, verſtont.
Wat kuntge al Staten door dit huwelyxverbont
Verbinden! nergens, nooit laat gy ons onverdedigt.
Door u zyn burgery en heren zacht bevredigt;
Britanje en Nederlant nu zulx, dat elk met luſt
Al 't krygsvier hoopt te zien door minnevier gebluſcht.

Digitized by Google

Uw zorge en zweet en bloet was lang voor ons ten beste:
Nu mint, nu vrytge zelf, nu troutge ook voor 't geweste,
Waar voor gy moedig vecht; ja legt zo braaf een' knoop
Voor Hollant, voor al 't Lant, voor 't Christenlantsch Euroop.
Gewenschte dag, hier toe in 's hemels raat beschoren!
De dag, die zulk een' troost uw moeder zag geboren.
Hoe luttel dacht helaas de droeve Prinseweew,
Acht dagen voor dien dag door zulk een lykgeschreew
Beroert, dat Londen zelf, en al haar vaders erfryk,
Dit feest, na tweemaal tien en zeven jaar verwerflyk
Door 's hemels milde gunst, als uw geboortefeest,
En huwlyxfeest met een, zou vieren, bly van geest!
Dien dag juist, toen de hel zo fel, als ydel, baste,
En 't bussekruits verraat zyn meesters zelfs verraschte.
Men zwyg' van ouder tydt, die Vorsten heeft vertoont,
Op hun geboortedag met ere en heil gekroont:
Een * derden Henrik, dien de rykstaf wert bevolen
Op een' verjaardag zo van Vrankryk, als van Polen;
Of † helt Timoleon, verwinner na den strydt
Zo dikmaal getrompet op zyn geboortetydt;
Een feest, dat ganssch Sicilje in feestgewaat zag pralen:
Nooit blyder quam de zon hun jaargety bestralen.
Wat maant heeft ook den weg tot zo veel heils gebaant,
Als Slagtmaant, beide uw trou- en uw geboortemaant,
Waar in uw velttogt voor vier jaren 't Lant verloste,
't Geen Vrankryk d' oorlogswinst van achtien maanden koste?
O troudag van den Staat! ô elx geboortedag,

Die

* De naamloze schryver van een *Recueil de diverses Pieces, servant a l'Histoire de Henry III*, verhaalt, dat hy in den jare 1575 tot koning van Vrankryk te Reims is ingehuldigt op den zelven dag en ure, wanneer hy 's jaars te vore koning van Polen gekroont was.

† In 't leven van den braven helt Timoleon, die Syrakuse en heel Sicilie van veel oorlogs en dwingelandye, met geen minder vroomheit en geluk dan dapperheit en beleit, verlost heeft, tekent Cornelius Nepos aan, als iet byzonders, dat hy de grootste veltslagen altemaal geslagen heeft op zynen geboortedag, en dat hierom die dag, als een feestdag, hem ter ere gevierd is van ganssch Sicilie.

Digitized by Google

Die Neêrlant, van dat juk bevrydt, herleven zag!
Geen wolk bedroef dien dag met ramp, noch donkre vlagen,
In 't hartje van de gure en ſture herrefſtdagen.
Die dag, geheiligt door het hoogſte raatsbeſluit,
Zy feeſtdag; zy geëert, geviert, jaar in jaar uit;
Verzekre Neêrlants Staat voor d'ongena der jaren
In 't Prinſenhof, geſtut door vaſte hofpilaren.
Geruſt volduurt nochtans die vreugt niet aan den Teems:
Daar ſcheit de Ryxprinſes. Wat inheemſch, of uitheemſch,
Wat adel, of gemeent, toeſchietende aan den oever,
Geleit die ſchoonheit, als zy afſcheit neemt, niet droever?
Het koningsbloet, de ſtoel der opperheerſchappy,
Blyft geenſins van 't gewelt, dat hier natuur lydt, vry.
Geen tak kan zonder krak van boom en wortel ſcheiden.
Hier valt de wederkomſt ook langſaam te verbeiden.
Die ſchone ſchynt, bewolkt van tranen en verdriet,
Een zon, die door de lucht, als 't regent, ſtralen ſchiet,
Een' regenboog ſchakeert van blyde en droeve kleuren.
Zy ſcheit daar, och zy ſcheit (de bloetbant noemt dit ſcheuren)
Van 't allernaaſte bloet, en 't eilant, daar de troon
Van haar voorvadren blyft; veel trotſer op die goôn,
Dan Kretenlant weleer op Jovis wiege en krone,
Of Delos zich verhief op d'afkomſt van Latone.
Wie matigt, wie verzacht de prikkels van die ſmart?
Oranje ſpreekt zyn lief beſt moedt en trooſt in 't hart,
Gelyk haar halve ziel: wy volgen hier Oranje.
Schep moedt, ô luſt voorheen en luiſter van Britanje,
Nu welluſt en ontzag, nu vreugt, nu vredepant,
Ter goeder ure, van 't Verenigt Nederlant.
Al watge aan 't ryxhof miſt van Withal, of aan Londen,
Een werelt van een ſtadt, nu minſt door brant geſchonden,
Niewmarket, Hamptoncourt, zo ryk van pracht en prys,
Of Windſor en dien gront, een Engelſch paradys,
Belooft den Haag u naar zyn magt betaalt te zetten,

Digitized by Google

En al 't Bataafsch geweſt, dat nooit naar Ceſars wetten,
Als ſlaaf, geluiſtert heeft, maar trou by 't vrêverdrag,
De Ceſars door zyn deugt holp winnen ſlag, op ſlag.
Dat melt die blyde groet en wenſch van zeven Staten,
En 't feeſtgejuich des volx, van blyſchap uitgelaten.
't Vermaak van Honſlaardyk, Zoeſtdyk, of 't Haagſche Boſch;
Of Prinſenhoven, daar de Vorſt, by wylen los
Van Staatzorge, adem ſchept, met al de Heerlykheden,
Hem aange-erft, en ruim zo braaf, met zo veel ſteden,
Gebroken uit den klaaw van 't gruwzaam roofgewelt,
En lant- en zeegezag, dat Nederlant, beknelt,
Begaan in hogen noot, verlegen om die ſchouders,
Hem opdroeg, als een telg van zo doorluchtige ouders,
Voldoet u en vergoedt, watge elders miſt, hier minſt.
Wie hartebladen trekt, ſtrykt d' allergrootſte winſt.
Wy offren u een hart van duizentduizent menſchen,
Die, WILLEM HENRIK leef, leef lang, MARIA, wenſchen.
Uw afkomſt leve: uw beelt voldoet ons niet geheel
Met hof- en huisſieraat, in print, of op panneel.
Men wenſcht om 't levend beelt, om brave Oranjeſpruiten,
In Hollants lucht geteelt, die binnen 's lants en buiten
Al 't lant beſchutten en verquikken, ryk van loof.
Dan houdt de Staat weêr feeſt: dan juicht men weêr ten hoof.
Komt by dat feeſtgeluit de vrêroep elk verblyden,
Hoe heet de bruit dan, die ons holp aan gulde tyden?
Gewis geen Venus, die door geilen minnebrant
Befaamt, den dollen Mars te zelden legt aan bant:
Geen Thetis, over zee gekomen, die een wrokkend
Geſchil ziet op haar feeſt by 't godendom berokkent,
Terwyl het twiſtooft daar komt rollen; geen Heleen,
Die Ilium bederft en d' Aſiaanſche ſteên.
Abigels, Eſthers; d' eer van Iſrels ryxvorſtinnen;
Ontvonken ons Prinſes; om ſchoner prys te winnen.

Zy,

Digitized by Google

Zy, vroeg ten dienſte van des Hoogſten troon gewydt,
En daar, als een heldin, beproeft, niet zonder ſtrydt,
Helpt loflyk Jeſus ryk door haar gezag beſchutten,
En, als een kerkpilaar, zyn Kerk hier onderſtutten.
De Prins won ſteden, een vergangkelyk gewin:
MARIA, heuſch van aart, neemt alle harten in
Door gunſt en goetheit, die bemint en aangebeden,
De Vorſten meeſt verheft tot goden hier beneden.

MDCLXXVII.

ECHTKRANS

VOOR DEN

HOOGHEDELEN EN WELGEBOREN

HERE

JOAN VAN ECHTEN,

HERE VAN ECHTEN EN 'T HOGEVEEN,

EN DE

HOOGEDELE EN WELGEBORE JOFFER

ANNA ELISABET VAN HAARSOLTE,

DOCHTER VAN DEN KRANENBERG.

Scilicet is ſuperis labor eſt.

WAt wil de galm, die myn gehoor komt ſtrelen,
Zo lieflyk, dat geen oor dit kan vervelen?
Wie mag het zyn van Febus waardſte zonen,
Die Febus vergt dat puik van eedle tonen?
Wie mag dees vreugt den rei der zuſtren vergen,
Die hem omringt? Parnas en al de bergen,

Digitized by Google

Apol gewydt, zyn dootſch en leêg gelopen.
Dit zet de deur van Venus hof wydt open.
Met Venus komt de Wyngodt aangetreden,
En Venus zoon met ongelyke ſchreden.
Hen volgt Merkuur. een glans komt teffens neder,
Verblydt de lucht, en flikkert hene en weder.
Nu vat ik, waar de goôn om nederdalen.
U, ECHTEN, 't licht, dat t' Echten lang moet ſtralen,
De parel, ryk van glans, der Drentſche heren,
Komt alles op uw' hogen troudag eren.
Ik ken den gang van Hymen, hylikmaker,
Die uitſteekt met zyn toortſe, als harteblaker;
En vrolyk wenſcht de bruit naar bedt te leiden,
Het bruitsbedt, dat Bevalligheên haar ſpreidden.
Uw troufeeſt dient dit toortslicht, bly van glanſſen,
Dees geurige aâm van verſche mirtekranſſen:
Van u gewaagt dees blyde bruiloftgallem:
U ſtrojen zy den vloer vol maagdepallem,
Vol leliën en verſchgeplukte rozen,
Die 's winters noch in Venus luſthof blozen.
Dank hebbe Min, die door gewenſchte vlammen
Vereende twee zoo wydt befaamde ſtammen,
En zette in twee, door lieſde in een geſmolten,
De huizen vaſt van d'ECHTENS en HAARSOLTEN.
Zeg, Erato, wie 't huwlyk eerſt beraamde,
Wat godtheit, door wiens gunſt dit paar verzaamde?
Want gy draagt hier van kennis in 't byzonder:
En uwe kunſt mengt hier een godtheit onder.
De Vryheit van de zeven Nederlanden,
Van banden ſchuw, doch nooit van huwlyxbanden,
Die harten, zacht gebonden, nooit berouden,
Ging ECHTENS woort by 't hof des hemels houden.
Dit opzet namze, en klom op haren wagen,
Die zwaar van raân, rontom met gout beſlagen,

Van

Digitized by Google

Van lewen, waarze heenreiſt, wort getrokken.
Zy zwajen trots hun manen, ruig van lokken:
De ſtaart krult op: het vier gloeit in hun blikken,
Vier kolen, daar de moedigſten voor ſchrikken.
Maar Wysheit, op den diſſelboom geſprongen,
Beſtiert den toom, hun in den muil gewrongen
Door Dapperheit. Zy ſtrekken dees heldinne
Aen elke zyde een trouwe gezellinne:
Twee, die van outs haer in geen' noot begeven,
Met haar voogdes door kling en kogel ſtreven;
Wanneerze ſtrydt in 't ooſten, of in 't weſte,
Voor haren Hoedt; in 't velt, of voor een veſte,
Slagordens breekt; en wat gewelt haar tarte,
Met ſchittrend ſtaal te keer gaat, trapt op 't harte,
Of vreeſlyk met haar ſpeer zit op de hielen;
Terwyl het paar, geſpannen voor haar wielen,
Haar lewen, fel aan 't brieſſchen en aan 't razen,
Vervaarlyk vier en vlam ten neuze uit blazen:
Het zy dat Rome, of opgeblazen Spanje,
Of ryxtiran van 't overheert Britanje,
Haar' eedlen nek poog' met een juk te dwingen,
Om met heur' ſchat baldadig om te ſpringen.
Zo rydtze voort, terwyl de wolken wyken,
En laat gezwint den Noordenwint nakyken.
't Was min noch meer, of Cibele, geſtegen
Op hare koets, door zwerk en lucht quam vegen,
Had dees, als zy, een torenkroon gedragen.
Zy ſcheen Minerve in 't ryden op heur' wagen,
Had Pallas ſchilt haar aan den arm gehangen,
En 't yſlyk hooft, gehult met zwarte ſlangen.
Een fierheit zag, met eedle hovaardye,
Ten ogen uit, gepaſt naar heerſchappye.
Zoo paſt ook 't kleedt, waar 't ſlingert om de leden,
Of netter ſluit, van boven tot beneden;

Haar

Digitized by Google

Haar feeſtkleedt, dat van gloejend purper blaakte,
En ſtyf van gout en diamanten kraakte:
Een zeegeſchenk, waar mê geen Vorſt mogt pronken,
Van dochteren des Oceaans geſchonken;
Die hier op in haar kriſtalyne kamer,
Vol rykdom, en vol kunſt, noch aangenamer,
Zo net met goude en met zeegroene draden
Borduurden, dat geen oog dit kan verzaden.
Minerve kon de naalt niet beter ſtieren.
Hier zit de Ryn, die 't biezenhaar laat zwieren
Om hals en hooft; de Maas, en mindre vlieten,
Die 't zilvren nat uit volle kruiken gieten,
Dat van den buik der Noortzee wort verzwolgen.
Die bruiſt hier, wit van ſchuim, en ruiſcht verbolgen,
En geeſſelt al het zeeſtrant met zyn baren;
Oorzaken van veel blyde en droeve maren.
De bruine lucht, nu klaarder, was verſtoven
Voor haar gezicht, wanneerze quam naar boven
Gezwinder op haar rykoets aangetogen,
Voorby de maan en hoger hemelbogen.
De Melkweg, aan zyn witheit licht te kennen,
Ontſingze, als zy de lewen, moê van 't mennen,
Liet ruſten by het grote hemelteken,
Den Leew, waar uit de zomerzon met ſteken
Elk laſtig valt, wanneerze gloeit in 't zuiden,
De granen rypt, en vee verveelt en kruiden.
Is 't ruſtvertreck hier, als men zegt, der helden,
Onendig van de Faam met lof te melden,
Zy vint 'er noch veel dappren, die haar ſtranden
Beſchermden voor gewelt van dwingelanden:
Vorſt Bato, die zyn erfryk kon vergeten
Om Nederlant, en wie zich loflyk queten
Voor Neêrlants Staat; Civilis, trots van wezen;
Armyn, wiens kling de Tiber plag te vrezen;

En

Digitized by Google

En Graven, na veel dappere oorlogstogten
Gewelkoomt, met den lauwerkrans omvlochten;
Die, waar een ſtorm quam buldren uit den Noorden
Van Noorlantſch volk, dat groejende in het moorden,
En heet op roof, al 't lant dreigde af te lopen,
Dien overmoedt hen deden dier bekopen.
Oranje praalt met Prinſen, boven allen
Zo ryk van eer, als droef den Staat ontvallen;
Die Batoos erf, met wapenroof en zegen
Lang overlaân, door 't krygszwaart vrê verkregen.
Dit ſtamhuis en de jongſte van zyn telgen
Beroert haar' geeſt: die ſchynt zich noch te belgen,
Dat haar de doot den Vorſt zo vroeg beroofde
In 's levens bloei, die zo veel vruchts beloofde.
Ook zuchtze noch om 't licht der Admiralen,
Hem kort gevolgt, den zeehelt Tromp en Galen:
Twee brave zoons van Mars, die braaf geſtorven
Voor 't vaderlant, onſterflyke eer verworven.
d'Een zwaaide, ô Teems, in uw gezicht zyn ſabels,
En zette daar in vlam uw kiel en kabels:
Livorne zag, hoe d'ander u beſtookte;
Terwyl de Straat van 't bloet der Britten rookte.
's Lants Vryheit, die geen' tydt nu ſpilt met marren,
Stapt ruſtig voort deur 't toortslicht van de ſtarren,
Daar al de Raadt van hele en halve goden
Zat recht van pas, door Jupiter ontboden.
De Zeevooght rees terſtont, om haar te groeten,
En boog zyn hooft wel drywerf in 't ontmoeten.
O dochter van den Ryn, die magt van kielen
Brengt in myn ryk, vol dappere oorlogszielen;
(Zo ſprak hy) die gedrogten weet te temmen,
Daar u ten dienſte ontelbre zeegoôn zwemmen,
Gy zelf verdient myn waterkoets t'aanvaarden
Ten zetel, zelf te mennen myne paarden,

Digitized by Google

Myn zeevork in uw ſtrydbre vuiſt te dragen;
Hoe nu? zeg op, wat mag u herwaart jagen?
Dreigt Londen u op niew met ylig preſten
Van zeegewelt en boze waterpeſten?
En hoopt noch eens die zeeplaag, dol van toren,
De welvaart van uw Beurs in zee te boren?
Strax leer ik hem gevoelen, wat myn byſtant
Voor u vermag, en rep met kracht den drytant,
My door Vulkaan geſmeedt van woeſte buien,
Om zee en lucht te roeren, op te ruien
Tot zyn bederf. 'k zal ſchudden ſtrant en rotſen,
Aan ſplinters ſlaan de maſten, die u trotſen,
En levren u dien watervloek bedolven
In 't vloejend graf der grondeloze golven.
Want wat gewelt, wat krygsvloot moet in 't leſte
Niet zwichten voor uw zeemagt? wat geweſte
Zyn vlaggen voor uw leewsbanier niet ſtryken?
Wat waterhelt uw' Admiraal niet wyken?
Zo grof klonk, als een klok, Neptunus rede.
Maar d' eedle maagt ſtelt hem en elk te vrede,
En heft dus aan: ô grote hemellieden,
Gy vader, die dit hof hebt te gebieden,
Vol blyſchap, met uw hemelkoninginne,
En Venus, die de harten boeit door minne;
Begunſtigt toch (gy hebt hier in te zeggen)
Het oogwit, daar 't my paſte op toe te leggen.
Nu ſtoren my geen nare krygstrompetten.
Gy, bidde ik, helpt myn ramp en ſcha verzetten,
Te lang geleên van woedende oorlogszwaarden,
Door minnepyn en vreugt van wel gepaarden.
Voor Mavors vlam verzoeke ik bruilofttoortſen:
Voor moortgeſchreew gewenſchte minnekoortſen.
Kupidoos ſchicht, zyn wapen, treff' nu beter
Dan 't grof geſchut, dat blikemt met ſalpeter.

Geen

Digitized by Google

Geen eew noch tydt wiſcht ooit uit myn gedachte
De trou van myn HAARSOLTEN, een geſlachte,
Hier lang befaamt, de bloem van mynen adel,
Dat lang vol moets gezeten in den zadel,
Op 't kuſſen lang met Staatzorg, ryp van oordeel,
Geſtreên heeft voor myn glori en myn voordeel.
Wat huis verſtrekt myn' Staat gewiſſer borge
Voor ongeval? dies draag ik billyk zorge,
(Ondankbaar ben ik nooit met recht geſcholden)
Dat zo veel deugts niet uitſterve onvergolden.
Daar Haſſelt ziet den Vechtſtroom zeewaart bruizen,
Is 't huis van heer HAARSOLTE, dat veel huizen
Verplicht houdt, met twee dochtren milt beſchonken,
Om edel bloet door minnegloet t' ontvonken.
't Behage u dan zyn jongſte telg te paren,
Noch ongehuwt, in 't bloejen van heur jaren.
Wat wil ik ANNE ELISABET afmalen,
Die gaven hier in 't lang en 't brede ophalen,
Haar paſſende en haar' ſtam; die eedle zeden,
Voltooit van meer dan dry Bevalligheden;
Dat lichaam, ſchoon van leeſt, het beelt der Kuiſcheit;
Noch ſchoner ziel, die in dat lichaam t' huis leit;
Een toverſtem, om rotſen te bekoren,
Om harten op te hangen by hun oren;
Twee ogen, als twee ſtarren, ſlonkerlichten,
Daar Min uit ſchiet met lonken, vlug, als ſchichten?
Wat hoeft myn tong vergeefs hier van te reppen?
Gy kent den ſchat van uwe gunſt, aan 't ſcheppen
Van geen Pandoor zo wel te koſt gehangen.
Dees ſchoonheit houdt myn ECHTENS hart gevangen:
Heer ECHTEN, daar de Drenthenaars van ſtoffen,
Dat zyn geſlacht van hem wort overtroffen;
Hoewel van outs in myne lanthiſtori
Zyn ſtamhuis blinkt met onverwelkbre glori.

Digitized by Google

Het edel bloet der Droſten, zyn voorvaderen,
In hem gekent, noch levende in zyn aderen,
Verwacht geen Staatbeleit van grawe haren,
Maar levert grys vernuft in jonge jaren;
Om, waar hy ſtuurt aan 't grote roer der zaken,
Zoo trou, als kloek, 's Lants welſtant te bewaken.
Hy, door geen eer noch prys te hoog gerezen,
Vint door zyn werk zich doorgaans beſt geprezen;
In 't lantbeſtier gewoon geſtrenger wetten
Zich zelven, dan den onderdaan, te zetten.
Zyn groten minſt beholpen met geleertheit,
Hy laakte met zyn voorbeelt dees verkeertheit.
Nu oordeelt, wien dees minnaar hoef te wyken,
Daar zulk een lot en trouprys valt te ſtryken.
'k Heb ANNA dan met recht, is uw genade
Dit eens met my, tot echte wedergade
Hem toegeleit, of hy, of niemant anders:
Verdiende dit van myne Nederlanders.
Schoon Drenthe nu niet worde toegelaten
Te ſtemmen met myn andre zeven Staten,
My heugt, hoe dat geweſt by bontgenoten
Gezien was, en geenſins voor 't hooft te ſtoten;
Nooit onge-eert by Graaffelyken zetel,
Of Biſſchopsſtoel, hoe hoog, of hoe vermetel.
Bint gy nu Drenthe en Overyſſel nader
Aan een, ô goôn, en houdtze lang te gader.
Verbonden in twee brave hooftgeſlachten,
Die van dit paar gewenſchte loten wachten.
Ik zieze eerlang haar ſtammen onderſtutten,
En, tot myn heil, voor ondergang beſchutten:
'k Zie menig menſch deze echt uw gunſte danken,
Gezegent, als een wynſtok, ryk van ranken.
Hier zweegze, en zag een aangenaam gewemel.
Een blyde galm quam rollen door den hemel,

Digitized by Google

Een klare blyk van gunſte en welbehagen.
Dione loeg: de troubezorgers zagen
Vernoegt en bly; ook Juno, en de vader,
Die 't al beheerſcht: zy ſtemden dit te gader.
Laat my hier mê, ſloeg Venus voor, geworden.
Zy ging zich met haar' toverriem omgorden,
En in der yl naar 't hoge Paſos reizen;
Daar 't endeloos in marmre hofpaleizen
Krioelt en leeft van vlugge minnegoden,
Al paſſende, elk om ſtryt, op haar geboden.
Zy zag rontom, en kreeg wel ras in 't oge
Een' ſchutter, die heel fix op pyl en boge,
Geen punt ſchiet, dat niet treft tot in 't gebeente.
Zyn wakkre broêrs, een mindere gemeente,
Beheerſchen elx gemoet; maar dees de groten.
Dees heeft Apol het hart in brant geſchoten;
Dees Bacchus, toen hy Ariadnes krone
Zo heerlyk zette in 't hemelſch licht ten tone.
Dees kon Neptuin zyn kille borſt verwarmen,
Ja Proſerpyn, om Pluto zelf t' omarmen.
De Jagtgodin, door zyn geweer verovert,
Quam menigwerf Endymion, getovert
In diepen ſlaap, op 't rotſig Latmos kuſſen.
Dees kan alleen des Krygsgodts wreetheit ſuſſen.
Men zag Jupyn, van hem gewondt, verſlingeren
Op ſchoonheit, die den blixemſchicht zyn vingeren
Ontweldigde; als hy loos wiſt in te ſluipen,
Door 't torendak in ſchyn van gout quam druipen,
Een' ſtier geleek, of ſlak in herderskleren,
Of zich vermomde in zwane- of arentsveren.
De Minvoogdes mogt hem dit werk betrouwen,
Verzuimde niet haar' wenſch en wil t' ontvouwen.
Vlieg hene; zoon, myn zoon, die door uw koker
Meer viers verwekt, dan ooit uw ſtiefvaârs moker.

Digitized by Google

Op Lemnos in zyn onderaardtſche kamers
Verbezigde, met al zyn winkelhamers:
Vlieg met uw' boog, tot laſt en luſt der menſchen
Gewrocht, en om geen ryxkroon te verwenſchen,
Naar Neêrlant toe, en pas 'er wis te treffen;
Naar Haſſelt, om zyn Hoogſchout te verheffen;
Daar ECHTEN nu, die brave heer van Echten,
In Pallas ſchool volleert, en Themis rechten,
Zyn lief bezoekt. Gy zultze ras vernemen:
Een ſchoonheit, als naar Venus plag te zwemen:
Een wezen, of 't myn wezen waar: een opſlag
Van fier gezicht, als of uw moeder opzag:
Van top tot teen een voeglykheit van leden,
Als Fidias my ooit heeft nageſneden.
Indienze, als ik, met ongeſnoerde haren,
Quam bruizen in myn zeeſchulp door de baren,
En uit het oog van die beneden woelen,
Naar ons geruſte en ſtarrelichte ſtoelen,
Vol weelde, daar die grote hemelvieren
Hun gangen gaan, en om en weêrom zwieren,
Opſtygen kon, het ſtont 'er licht geſchapen,
Dat Mars om haar zyn zwaart vergat en wapen.
My luſt dees twee te zeegnen door elkandere.
Nu quyt u vroom: ſmelt d'ene ziel in d'andere:
Ontvonk haar: queek zyn' brant, alrede aan 't gloejen:
En ſlaze vaſt in lieve huwlyxboejen.
Zo ſprakze, en zag Kupido daatlyk ylen,
Voorzien van toortſe en boge en ſcherpe pylen,
Om moeders laſt gehoorzaam te verrichten.
Geen wreet vergift van boze minneſchichten
Beſmet dit paar, met ongeneesbre ſmarten:
Geen viergloet krenkt verwoedt zo eedle harten.
Dit ſchichtpunt was met honigraat beſtreken,
Dees minnetoorts aan d'avontſtar ontſteken.

De

Digitized by Google

De bruiloftvreugt, dus klaar geraakt in 't leſte,
Als Febus met zyn fakkel zonk naar 't weſte,
Vergult met gloet van ſchoner avontſtralen,
Klonk helder op in Echtens ruime zalen.
De Mingodin was zelf hier door te lokken,
Met ſtaetſi uit haar ryxgebiet vertrokken.
Hoe juichte 't hart van blyſchap, in 't genaken
Van deze feeſt! geen eer kon meer vermaken,
Wanneerze 't hooft opſtekende uit de vloeden,
Te Cyprus eerſt met verſche rozenhoeden,
En reukbanket van lieflyke offergeuren,
Gewelkoomt wiert in 't ryxhof, vreemt van treuren.
Terwyl haar ſtoet het drok heeft met beſtrojen
Van 't bruitsbedt, zy met d'eedle bruit te tojen,
Treedt Hymen voor, de fakkeldrager Hymen,
En zingt het paar te bedt met deze rymen:
Gelukkig paar, 't welk hemelreien komen
Begroeten, tre nu in myn heiligdomen,
Daar kuiſche brant geleſcht wort. Heer van Echten,
Wiens echtkrans nu de goden gunſtig vlechten,
Wat gloet wil door uw bloet en aders zwieren,
Nu zy ook blaakt, die zo veel minnevieren
Voorhene ontſtak door koelheit, die u drukte!
Geen Priams zoon, hoewel zyn togt gelukte,
Kreeg zulk een vreugt en zegen in zyn ſchepen,
Toen zich Heleen naar Troje wech liet ſlepen.
De minnaar won den loopſtryt niet zo blyde,
Dien Venus gunſt, door ſmeken op zyn zyde
Gewonnen, holp aan d'echt van Atalante,
Toen 't gout te ſterk zich tegens d'eerzucht kantte.
En gy, ô licht der joffren, nooit te doven,
Omhels het lot, u toegeleit van boven.
De Winter, nu gedoſt met bonte vellen,
Zal vroeger zich verkleden, 't aardtryk zwellen.

Van

Digitized by Google

Van bloem en kruit, uw trou ten dienſte, op 't ſmeken
Des Weſtewints, de groene lok uitbreken
Aan al 't geboomt, dat hoog en trots van kruinen,
Uw aadlyk huis bemantelt, met zyn tuinen.
De Bloemgodin zal u gelukkig noemen,
U ſieren met veel prachts van lentebloemen.
Ik zie Silvaan, 'k zie Pales 't hart ontluiken,
Waarze u belonkt uit heggen, of uit ſtruiken,
En krans op krans van rozen, ſchoon geſpikkelt,
Vlecht t' uwer eer. De boxvoet Pan, geprikkelt
Van minneſmert, komt op zyn rietpyp ſpelen,
Of groet met zang uw ſchone luſtprielen.
Dan juicht de rei u toe der Veltgodinnen:
En Titer, ook verlieft, verrukt van zinnen,
Verzuimt het vee, dat klaverwei gaat ſcheren.
Dan helpt Diaan uw' diſch met wilt ſtofferen.
Nu gaat u Min by 't bruiloftbedt verwachten:
En Titan rekt de koude winternachten.
Tre heen, ô bruit, en ſchroom niet in 't verbeelden
Van 's bruigoms komſte, en vreugt, en minneweelden,
Die Kuiſcheit, tot haar' huisbou, zelf betamen.
Zo moetge roos en leli ſtaag beſchamen
Met uw gelaat. der jaren ongenade
Krenk' zo veel ſchoons met onheil, ſmet, noch ſchade:
Of mag niet ſchoons altoos zyn' glans behouden,
Ten minſte moet dit traag by u verouden.
Jupyn, die hier ook milt zyn' huwlyxzegen,
Een' goutſchat, ſchonk, den rechten gulden regen,
Beveſtigde niet langſaam Hymens woorden;
Als zy 't geluit des donders ſchielyk hoorden
Ter klare lucht uitberſten in de zalen,
En ene vlam van goude blixemſtralen
Quam ſchittren, met een' kringk van heldre vonken,
Die zonder brant ſlechts blikkerden en blonken.

MDCLV.

Digitized by Google

AAN

Aan den Lezer.

DIt bruiloftdicht, niet het beſte, maar 't outſte, en een on-rype vrucht van myne jonge jaren, verdient naulyx hier plaats, hoewel overzien en verbetert; en eiſcht geen' lof, maar verzoekt ſlechts verſchoninge, en verwachtze van geen al te ongenadige oordelen. Herdrukt buiten myn kennis, en onder de gedichten van verſcheide geeſten gemengt, als of het iet waardig waar, en ſmakelyke ſpyze voor lief hebbers, die beluſt zyn op zulke gerechten, heeft het my de waarheit van Horatius ſpreuke getoont, *neſcit vox miſſa reverti*: 't Geſproken woort is vlug, En wil niet weêr te rug. En ik zie, dat men oude rymen van vermaarde poëten, die zy zelfs verworpen, en de moeite der verbeteringe onwaardig geacht hadden, na hun doot byeen zamelt, en wederom in 't licht brengt: daar overal dan niet by ſtaat, *Emendaturus, ſi licuiſſet, erat*: De dichter zou dit dichtbladt ſcheuren, Of beetren, mogt het hem gebeuren. Voor onbeſchaamt vertoog van bedtgeheimeniſſen, en alle taal, die eerbare oren quetſt, heb ik my hier zo wel gewacht, als altyt in myne andere dichten, ook bruiloftdichten; maar omwegen van fabelen en verzierde dienſten van goden en godinnen gebruikt, hier in alleen het voorbeelt en voorſchrift van Petronius volgende, om deze dichtſtoffe ſieraat en luiſter te geven. Men vintze niet alleen dusdanig in de Latynſche bruiloftdichten van Statius en Klaudiaan, d' enigſte bruiloftdichters, die na Katullus van d' aaloude poëten ons overſchieten; maar Hugo de Groot ook, d' aalouden volgende, en hier van ons gevolgt, de beide Heinſiuſſen, vader en zoon, desgelyx, en Barlëus, en Hooft en Vondel, voor geen Onchriſtenſche poëten onder onze Nederlanders befaamt (om van uitheemſchen te zwygen) hebben zich buiten opſprake ook gedient van zulke gedachten. Wat de zaak zelve belangt, gelyk de poëten, voor d' eerſte Filoſofen en vinders van goddelyke en menſchelyke wysheit by d' aaloutheit bekent, alle wysheit en wetenſchap onder 't loofwerk van fabelen, als edele druiven onder wyngertloof en ranken, doorgaans overſchaduwden en begrepen; veel hulpe tot verlichtinge des verſtants, beweginge des gemoets, verſterkinge der geheugheniſſe, en opwekkinge van leerzucht, in d' aangenaamheit van dezen leerſtyl vindende (waar toe d' Egiptenaars hunne beelden en tekens, de Syriers en Paleſtyners hunne parabelen, of gelykeniſſen, ook gebruikten; een zaak, die by Hieronymus, Matth. XVIII, 23, aangemerkt, ons menigvuldig in Godts woort blykt) zo gavenze door den naam ook van goden heel wat anders te kennen: door Venus namelyk geregelde of ongeregelde liefde, door Vulkaan het vier, door Mars den oorlog, door Ju-

Digitized by Google

piter geluk en ongeluk, of het nootlot. De wyze Plutarchus bewyſt dit in zyn onderwys van 't gebruik der poëten met vaarzen, die anders ongerymt zyns oordeels waren, van Archilochus, Sofokles, Homeer, en Heſiodus; zelfs nooit gelooft hebbende, zo hy zegt, dat de dingen, dieze ſchreven, in der daat zo waren. Onder ons Chriſtenen derhalve is in 't minſte niet te vrezen, dat zulke verdichtſels noch by iemant geloof mogten vinden; of vermoedt, dat wy goden hier gezint zyn te eren, die van de Heidenſche poëten wel ſchendig ten toon geſtelt worden, wanneerze misverſtant en misſlagen, en allerlei elende, en gruwelyke boosheit hun toedichten. Want men vint niet alleen hoerery en overſpel en bloetſchande, en onderlingen haat, en onkunde en ſlaap van goden, en zuchten en geſchreew van den Krygsgodt Mars zelf, by Homeer, der poëten vader, met recht van Scaliger hierom beriſpt; en by anderen dit meer of min gevolgt, by Ovidius in 't byzonder in 't werk der Herſcheppingen, dat in allemans handen is, veel godloosheits van de goden verhalende; maar zelf ook Virgilius, beter doorgaans op de voeglykheit lettende, verhaalt zo wel wrok en twiſt en geknibbel, en byſlaap en bedrog van goden, als hun verdriet, en zuchten, en klagten; en zwygt Venus wonde niet, zynen voorganger Homeer ook hier in volgende, van een ſterflyke hant in hare hant ontfangen. De heilige Outvaders vonden niet alleen veel ſtofs in deze dingen, om d'afgodery, die zulke goden aanbadt, niet zonder aardige ſchimpſcheuten, te wederleggen, maar de wyſte Heidenen hebben zelfs ook zulke goden belacht: gelyk Plutarchus een geeſtig ſtaaltje hier van vertoont in Cineſias; die Timotheus, in een lofdicht van Diane de godin razende, bezeten, woedende en dol noemende, zulk een dochter toewenſchte. Ja dit was d'eerſte oorſprong aldaar van ongodiſterye, terwyl lieden, die verder zagen, beter hielden geen goden, dan zulke, te dienen. En dat d'Ongodiſten, die 't Heidendom zo noemde, dees verzierde goden eer beſchimpten, dan de godtheit heel verzaakten, is by Klemens Alexandryner in zyne Vermaanrede aan de Heidenen wel aangemerkt, en wort wydtluftiger van Voſſius, vooraan in zyn werk van d'Afgoderye, met de lere en Godtsdienſt van Anaxagoras en Sokrates bewezen. En zeker deze poëetſche dromen zullen niemant vervoeren tot enig ontzag en ere van enen Neptunus (het zeegeluk en de zeemagt van den Staat, door den zegen des Almagtigen verkregen, alhier uitbeeldende) of van enige andere goden, die zodanig hier ingevoert, als d'oude poëzy hen beſchryft, en in hele en halve goden onderſcheiden (och elendige goden!) de Vryheit der Vereende Nederlanden eerbiedig in ons gedicht ten dienſte ſtaan. Is iemant niet voldaan met deze redenen, hy denke, dat ik 'er my zelven ook niet mê heb voldaan gevonden, na dit bruiloftdicht zulk een dichtſtyl nooit meer gebruikende. Hy weigere my de beſcheidenheit niet;

Digitized by Google

niet, die de heilige Auguſtyn van de Kerke wel kon verwerven, toen hy in twee boeken, *Retractationes*, Herroepingen, of Verbeteringen, by hem genoemt, zyne vorige ſchriften overziende en ziftende, niet weinig hier en daar uitmonſterde, of nader verklaarde; in 't byzonder en eerſt voor alle andere misgrepen hier in verlegen, dat hy den naam van Fortuine voorheen gebruikt hadde, en de Muſen, als godinnen, al jokkende ingevoert. Hy oordele hier niet ſtrenger van my, dan van dien groten leraar en kerkhervormer Theodorus Beza; die zyne Latynſche poëzy in zyne oude dagen op een niew uitgevende, niet alleen de dertele en onſtichtzame dichten zyner jeugt, (hoedanig hier niets wort gevonden) in 't Pausdom geſchreven, en van 't Pausdom, hem en Godts kerke ten ſmaat, zonder reden herdrukt en vermeert, onherdrukt liet, en zelf meeſt laakte; maar zommige ook gedoogde en wederom in 't licht liet komen, die alſins hem niet voldeden: gelyk het toneelſpel van Abrahams offerhande, vyfenveertig jaren te vore geſchreven, al wiſt hy (zo ſpreekt zyne voorrede) dat die ſchryfſtyl van een ieder niet zou goet gekeurt worden: en een lyk- of grafdicht onder andere van Livius en Ovidius; waar in Venus met Kupido, Janus en Neptuin en de godtheden van zee en ſtromen, met Febus en Pallas, de doot dezer mannen, en voornamelyk des dichters, beſchreien, eu Varro met Cicero, Katullus met Tibullus, en Ennius met Virgilius, onder d' onderaardtſche ſchimmen hen ontmoeten en begroeten. Om alles met een woort te zeggen, wie in deze vroege vrucht myner jeugt geen' ſmaak vint, boete zynen luſt liever aan Chriſtus Kruistriomf en myne andere kruisgedichten.

Digitized by Google

TER BRUILOFT
VAN DEN HERE
PETER QUEISEN,
DER RECHTEN DOKTER EN ADVOKAAT,
EN JOFFROU
BARBARA VAN KEMPEN.

Sunt hic etiam ſua præmia laudi.

EEn ſpiegel van bevalligheden,
Een geeſt, die overſchone leden
Verſiert van boven tot beneden,
Met zulk een' zwier van kuiſche zeên,
Dat QUEISENS hart hier op verſlinger',
Wort van poëet, noch bruiloftzinger,
Niet uitgedrukt met tonge of vinger.
Dit werk paſt QUEISENS geeſt alleen.

Gy, wien deze avont voor veel zonnen
Gewenſcht, en endlyk is gewonnen,
't Geen u de liefſte lang zal gonnen,
Verſchoon myn ruwen ſtyl en toon:
Val zelf aan 't dichten, zonder marren:
Verheſ uw bruit tot aan de ſtarren
Met vaarzen, die Apollo darren
Uitdagen om de lauwerkroon.

Nu is toch min, die merg en aren
Beheerſcht, ook meeſter van uw ſnaren,

Met

Digitized by Google

Met BARBER, minſt gelyk Barbaren;
Ge-eert, als zielvoogdes, terwyl
Party en lantrecht wiert vergeten,
De rechtsgeleerden om poëten,
Aanſtokers van uw vier, verſmeten,
En pleitkunſt week voor minnaeſtyl.

O min, hoe groot is uw vermogen,
Wanneer een jongkvrous lonkende ogen
U dienen voor geſchut en bogen!
Dan ruimt geſtrenge ſtatigheit
Haar' ſtoel voor heuſch gevlei en jokken.
De kloekſte voorſpraak haat het blokken,
Voor 't heilzaam mingerecht getrokken,
Daar elk zyne eige zaak bepleit.

De bruigom vont zich dus verovert,
En door een lief gewelt betovert.
Men vlechte een' bloemkrans, ſchoon belovert,
Voor d'eedle nimf, die ryk van glans,
Wie raat aan wetorakels zoeken,
Ja Themis, met haar wyze boeken,
Kon licht benemen en verkloeken,
Verdoven Themis lauwerkrans.

Maar Themis zal weêr glans bekomen,
En met haar wetboeks heiligdomen
Doortrapt bedrog en onrecht tomen,
Wanneerze op niew door QUEISENS mont
Het woort voert, en de rechterbanken,
Verwondert, zyn vernuft bedanken,
Den vader kennende aan die klanken;
Een' rechthanthaver, die 't verſtont.

Digitized by Google

Dan zien rechtkundigen te gader
In jonge QUEISENS geeſt en ader
Den geeſt herleven van zyn' vader:
Die op 't gekruiſte kuſſen zat,
En, als een licht der burgerheren,
Den burgermeeſtersſtoel holp eren,
Altoos bleef in 's volx hart regeren,
Door ſchyn van baatzucht nooit bekladt.

Kan 't heilig recht zich billyk belgen,
Dat zulk een ſtam, op niewe telgen
Beluſt, zich node laat verdelgen?
Hier zal de hemel in verzien
Door 't paar, dat min met min bejegent,
Deze echt, van boven ryk gezegent,
Met heil uit 's hemels ſchoot beregent,
Om 't ryk des doots het hooft te bien.

Groeit aan, wint aan gewenſchte loten,
Die ryk van zegen opgeſchoten,
Uitwyzen, waarze uit zyn geſproten.
Gy, bruit, zo dit gezang behaagt,
Zult op myn' toon eens hoger zweven,
Wanneer in onveraarde neven
De QUEISENS en de KEMPENS leven,
Daar 't Zwolſche raathuis moedt op draagt.

MDCLX.

Digitized by Google

BRUILOFTFEEST

VAN DEN

HOOGEDELEN EN WELGEBOREN HERE,

RUTGER VAN HAARSOLTE,

HERE TE WESTERVELT EN WOFSHAGEN, DYKGRAVE VAN ZALLANT, EN LANTRENTMEESTER DER GRAAFSCHAP LINGEN,

EN DE

HOOGEDELE EN WELGEBORE JOFFER,

LEBUWYNE VAN YSSELMUIDEN,

DOCHTER VAN DE ROLLEKATE.

Cunctus pelagi cecidit fragor.

VOllenhove, rechte horen
Van de volheit, dicht en vol
Welig ooft gepropt en koren;
Naast het zegenryke Zwol
Te verheffen op myn cyter;
Eer gezegent en benydt
Door de gunst van Uitrechts myter;
Luſtvertrek in uwen tydt,
Oude * Biſſchopshof der heren

Van

* Op het kaſteel van Vollenhove (ook Vollenhoof, Vollenhoeve, Vollenhoede, en Vullenhoe in d'oude Kronyk van Hollant, Zeelant, en Uitrecht genoemt, by anderen ook Vullenhove, Vullenho, en Vollenho, gelyk nu gemeenlyk d'Overyſſelſchen ſpreken en ſchryven) plagten de Biſſchoppen van Uitrecht, toenze magtige heren zo wel van Overyſſel, als van dat Sticht, waren, (men noemdeze tot onderſcheit het Overſticht en Nederſticht) Overyſſel bezoekende, hun verblyf en vermaak gemeenlyk te nemen: waarom deze veſtinge, overſchoon en heerlyk in die tyden, groot van name en van waardye was;

Digitized by Google

Van het Neêr- en Overſticht:
Nu eens bly aan 't quinkeleren.
't Luſtme met een feeſtgedicht
Voor te zingen, daar uw ſtraten,
Groen beſtrooit met bruiloftpalm,
En van blyſchap uitgelaten,
Overendt ſtaan, op den galm
Van den adelyken Hymen;
Die 't gewenſchte trouverbont
Van HAARSOLTE groet met rymen:
Heer HAARSOLTE, niet gewondt
Van een' dertlen vlammeſtoker;
Nu een minnelyk gelaat
Meer vermag dan toorts of koker;
d'Eedle bruit veel ſchoner ſtaat,
Met de pracht van kuiſche zeden,
Dan juweel of bruitsgewaân,
Die van boven tot beneden
Styf van gout en perlen ſtaan.
Wakkre deugt is eêl geſteente,
Leent van buiten geen getooi.
Dus juicht adel en gemeente
Op het Slot, van * Godefrooi,

Tot

was; zo J. de Laat ſchryft in zyn Verenigt Nederlant, 244. Frederik van Blankenhem d'enenvyftigſte Biſſchop, is in 't jaar 1423 hier overleden, en Rudolf van Diephout, de dryenvyftigſte, van wien de ſtadt noch treflyke hantveſten heeft, is 'er zo wel ingehuldigt, als geſtorven in den jare 1455: zo de Hollantſche Kronyk melt, I, 445, 456, 476. met Snoi in zyne Bataviſche Zaken, 1x, 138. en meer andere ſchryvers, in d'Uitrechtſche Hiſtorie van Beka en Heda door Buchelius bygebragt.

* Godefrooi van Renen, de XXVIII Biſſchop van Uitrecht, heeft dit kaſteel gebout, om tegens den inval der Vriezen zyn Overyſſelſch gebiedt te dekken, met noch dry andere kaſtelen ten zelven einde, Horſt namelyk tegens Gelderlant, Montfoort tegens Hollant, en Woerden tegens de muitery zyner eige ſtadt Uitrecht: gelyk Beka en Heda, hem ter ewige gedachteniſſe en ere, in zyn leven verhalen, met d'oude Hollantſche Kronyk, I. 287. en Pontanus Gelderſche Hiſtorie, VI. 109. Een kreupel poëet heeft 'er dit op gedicht: *Godefride, tui Renanam providus arcem Donaſti juris; æreque mox proprio Quatuor en patriæ largus munimina noſtræ, Horſt, Woerd, cum Montfort, conſtruis, & Vollenhof.*

De

Digitized by Google

Tot een borſtweer dezer landen,
Trots volbout, en * daar de Vries,
Toen het fel met yzre tanden.
Van zich beet, met groot verlies,
Storm op ſtorm, het hooft quam ſtoten.
Noch braveert dit zelve Slot
Sterke ſteên en vaſte ſloten,
Met een deerlyk overſchot
Van zyn' muur; nu Yſſelmuiden
Met de zorge van een' Droſt
Hier voor landen waakt en luiden,

De Gelderſche hiſtoriſchryvers Pontanus en Slichtenhorſt melden, dat Graaf Reinoud d'eerſte, toegenaamt de Strytbare, het oog op Vrieſlant hebbende, Frederik van Zyrich, den XLIII Biſſchop van Uitrecht, met een grote ſomme gelts in zyne armoede byſtont, mits het Slot met de ſtadt en 't gerechte van Vollenhove te pande nemende, om zich enen weg hier door in Vrieſlant te banen, en dat zyn zoon de twede Reinout, d' eerſte Hertog van Gelderlant, zich namaals diende van deze gelegenheit. Ubbo Emmius ſchryft, XIII, 191, dat Reinout de twede een grote geltſom aan Jan, Biſſchop van Uitrecht, met dit oogmerk leende, en Vollenho, tot zyn oogmerk zeer wel gelegen, daar voor ontfing: 't welk met de Hollantſche Kronyk, I, 377, overeenkomt, en Beka, en Heda, met hunnen aantekenaar Buchel, meldende dat Biſſchop Jan van Dieſt het Slot te Vollenhoe, met bykans heel Overyſſel, aan den Grave van Gelre verplant heeft. Ook is hier oorlog op gevolgt in den jare 1336, by de Gelderſche, Uitrechtſche, en Vrieſche hiſtoriſchryvers verhaalt, van den Gelderſchen Grave, toen noch door den tytel van Hertog niet verheerlykt, met d' Overyſſelſchen tegens de Vriezen, niet zonder wrede overrompelinge der Vollenhoofſche bezettinge en burgerye, en een' bloedigen ſtryt niet ver van Vollenhove, in 't vlek Barsbeek, of Barzeke; daar de Vriezen te kort ſchoten, en ruim tweeduizent man verloren. Van hoedanig belang ook ſedert dit kaſteel geacht zy, kan blyken uit de zorge, die 'er voor gedragen is, in 't loſſen, verpanden en verzekeren van 't zelve, by de volgende Biſſchoppen en geburen der Biſſchoppen: waar onder Jan van Arkel, een wakker en wys heer, de ſchulden zyner voorzaten betaalt hebbende, doch door niew ongeval in niewe ſchulden geraakt, en alle zyne heerlykheden en Sloten weêr genootzaakt te verpanden, dit alleen niet wou afſtaan. Wie beluit is, zie dit by den ouden Kronykſchryver, I, 384, 400, 406. en by Heda in 't leven van Jan van Arkel, Jan van Vernenburg, en Floris van Wevelichoven, de XLVII, XLVIII, en L Biſſchoppen van Uitrecht.

* Hoe het kaſteel van Vollenhove in den jare 1311 vreeſlyk van de Vriezen beſtormt wiert, maar dapper verdedigt, en de belegeraars met groot verlies afgeſlagen, eer Biſſchop Guido (die uit Vrankryk, op de tydinge van 't beleg geſcheiden, krygsvolk in Hollant, daar de grootſten van den Hollantſchen adel zich by lieten vinden, tot ontzet geworven had, en met een vlote alrede op de Zuiderzee was) aldaar quam verſchynen, vint men wydtluftig in de Hollantſche Kronyk beſchreven, en by Beka in Guidoos leven, netter by de Hollantſche en Vrieſche hiſtoriſchryvers Mattheus Voſſius, VIII, 54, 55, 56, en by Ubbo Emmius, XIII, 189. Heda roert de zaak ſlechts kortelyk aan, en vergiſt zich, zeggende dat *de Biſſchop door zyne tegenwoordigheit alleen het Slot Vollenhove van 't beleg verloſt heeft.*

Digitized by Google

En zo vaſt ſtaat, als een poſt.
Dies klinkt over alle daken,
Hem ter ere, een blyde groet
Van zyn naaſte bloet, aan 't blaken
Door een' zuivren minnegloet:
Gloet, waar doorwe zien geſmolten
d'Eêlſte ſtammen onder een,
YSSELMUIDENS en HAARSOLTEN,
d'Eer van Ridderſchap en Steên.
Vollenhove en Zallant paren,
Rollekate en Weſtervelt:
't Welk het Zwolſche diep de baren
Van de Zuiderzee vertelt,
En de Vecht aan 't Zwartewater,
Daar hy zyne kruik in giet.
Dat verneemt men aan 't geſchater
In de biezen, onder 't riet.
Al de zeejagt, zoet op ſpelen,
Groet met ſpel dees bruiloftsſaam;
Tritons, die van toon verſchelen,
Zich trompettende uit den aâm.
Blanke zeemeerminnen ſchieten,
Op dien zeegalm, uit den droom.
En de Nimfen van de vlieten
Vlechten, in den killen ſtroom
Heet van yver, groente en lover
Aan een' bruiloftkrans van wier.
Nu zyn alle ſtormen over.
Geen gedruis verneemt men hier
Van den zeeſtorm, die met buien
Huilt, en in een' ogenblik
d'Oren opſteekt uit den zuien,
Dat de werelt kraakt van ſchrik;
Mengelt oceaan en wolken,

Digitized by Google

Akkervrucht verdrinkt en vee,
Streken lants misschept in kolken,
Vloten slingert over zee.
In de zeescha, korts geleden,
Zal de Dykgraaf haast verzien;
Wel gewoon d'oplopentheden
Van de Zuidtzee 't hooft te biên,
Met gewelt van zoôn en heggen,
Plank en paalwerk, dyk en dam.
Maar de winden gaan nu leggen,
En de zee, voorheen zo gram,
Zwygt, of ruischt met zachte baren:
Even ofze, bly van geest,
't Huwlyk, d'eerstof van myn snaren,
Eerden met een bruiloftfeest.
Als de lent het lant beschildert,
Dat van kruit en bloemen zwelt,
Nu door winterweêr verwildert,
Hoe ontluikt dan Westervelt!
Dat vast uitziet met verlangen,
Om de schone LEBUWYN
Tot een huisvoogdes t'ontfangen,
In een schoner zonneschyn:
Daar de wint niet blaast, als geuren,
En de zinnelyke Mei
Rozekleur schakeert met kleuren,
En haar toelacht uit de wei:
Daar het room en honig druppelt,
Als zy aan den waterkant,
Die van wiltzang leeft en huppelt,
Gaat gevlochten hant aan hant:
Daar, zo dra de meizon schyne,
't Zingen aangaat, zoet en eêl,
LEBUWYNE, LEBUWYNE,

Digitized by Google

Juicht het ganſche luſtprieel.
Schoon dan op HAARSOLTES ſchouderen
't Zware pak van lantzorg ruſt,
Naar het voorbeelt van zyne ouderen
Draagt hy al dien laſt met luſt,
Langſaam out en afgeſleten:
Dat hy gene Jeugtgodin,
Klucht en dromen van poëten,
Heeft te danken, maar zyn min;
Waar hy minzaam wort bejegent,
En 't vermoeide brein verquikt;
Als het velt, met dau gezegent,
Eer het ſlaaw van hitte ſtikt.
Edel paar, ô trougenoten,
Met twee zielen, zing' nu elk,
Door de trou in een gegoten;
Dat uw blyſchap nooit verwelk'.
Uwe min moet ſtene muren
Van het oude Droſtenhuis
In geluk en kracht verduren.
't Vollenhoſche wapenkruis,
En 't roô velt, bezaait met ſtarren,
Geeft hier op een' ſchoner glans.
Dies de nadruk niet zal marren
Van dien wenſch, in 's hemels trans
By de hoogſte feeſtgenoten
Toegeſtemt, en vaſt beſloten.

MDCLXII.

BRUI-

Digitized by Google

BRUILOFTSREI

OP DE FEEST VAN DEN

HOOGEDELEN EN WELGEBOREN HERE,

HENRIK BENTINK,

HERE TE WERKEREN,

EN DE

HOOGEDELE. WELGEBORE JOFFER,

SEINE HILDEGONDT MERTHENS,

TE AANHEM.

O digno conjuncta viro!

I ZANG.

ZO gy ooit de vreugt voltooide
Van een bruiloft, zoet en bly,
Kunst der kunsten, Poëzy,
't Bruiloftbedt met geur bestrooide,
Nu is 't, nu de rechte tydt.
Wakker: hier is keur van stoffen.
BENTINK heeft zyn wit getroffen,
En vergeet nu tydt en vlyt,
Zeker niet vergeefs aan 't mikken
Op zo schoon een wit besteedt:
Of herdenkt hy noch zyn leet,
't Zal te meer zyn hart verquikken:
't Lantgerucht wort endlyk waar,
Dat vooruit liep met verlangen.
Deze feest eischt Maroos zangen.

Digitized By Google

Orfeus weêrga ſtell' de ſnaar,
Lere ons wyzen, bruiloftswyzen.
d'Avontſtar begint te ryzen.

I. TEGENZANG.

Wie kan BENTINK bruiloftstonen
Weigren op zyn hoogſte feeſt?
Die zo eêl en groot van geeſt,
Als van afkomſte, Orfeus zonen
Hoog verplichtte, en ryk van eer,
Met zyn dicht de dichtkunſt eerde.
Schone, die zyn' geeſt verheerde,
Die zyn' zangluſt altyt weêr
Plagt door minnevier t'ontſteken,
Voetſel teſſens van zyn vier
En verkoeling; gy zout hier
Zekerſt weten af te ſpreken.
Hadde 't riet, * als eer, een tong,
Riet en beken, boſch en velden
Zouden omtrent Aanhem melden,
Hoe hy minnezangen zong,
d'Yſſelnimf hem ſtil belonkte,
Die zyn gloet in 't nat ontvonkte.

I SLOTZANG.

Zo wort ſteenrots, dier, noch boom,
Als door Orfeus zang, betovert,
Maar een joffrenhart verovert,
d'Eer van onzen Yſſelſtroom.
Dichters, maalt ons nu geen ſchetſen:

Rept

* Spraak wort by Ovidius, in 't 1 en 11 bock der Herſcheppingen, het riet toegeſchreven, daar Syrinx in veranderde, van Pan hierom tot pypſpel gebruikt, en de rietpypen, die Midas ſchande ontdekten.

Digitized by Google

Rept van geen † Achilles ſpeer.
Deugt en ſchoonheit is geweer,
Dat genezen kan en quetſen;
Heldenkracht verwint, zo ver
Venus avontſtar den luiſter
Aller ſtarren dooft by duiſter,
En Diane d'avontſtar.
Wat verdient de trouwe minner,
Dien de lieffte, ſchoon van leên,
Ruim zo ſchoon van ziele en zeên,
Gaf de hant, als overwinner?
Kranſt zyn haar met Febus loof,
Mirtebladen ſtaan te doof.

II ZANG.

Eedle ſpruit van MERTHENS ſtamme,
Geen onwaardige uwer min
Spant de kroon in hart en zin.
Blaak, vermaak u in dees vlamme.
Stry dien ſtryt van liefde en vrê,
Daar triomf en neêrlaag zegent,
Heil van boven u toeregent,
Geen verzierde Danaë.
Werkeren verheft zyn kruinen;
Juicht van blyſchap, zonder toom;
Heet eerlang u wellekoom
In zyn zalen, in zyn tuinen:
Daar de meibloem traag verſſenſt;
d'Uchtendzon met ſchoner ſtralen,
Toegejuicht van nachtegalen,
U veel goede morgens wenſcht;

Die-

† Telefus, koning van Myſie, door Achilles ſpeer gewont, zo d'oude poëzy zegt, was niet te genezen, als. op den raat van 't orakel, door den roeſt der zelve ſpere. Ovidius, ſpreekt hier van in 't XII en XIII boek der Herſcheppingen, in zyne Jammerdichten, I, I, en elders.

Digitized by Google

Dieren, vogelvlucht, en elzen
Paren, en elkandre omhelzen.

II TEGENZANG.

Hoger ryst aan 's hemels daken,
Schone bruit, eerlang uw naam,
Die de kracht van Stix beschaam',
Als heer BENTINK trou komt waken
Voor den welstant van den Staat,
Recht en wetten vroom bezegelen,
Door beleit de woestheit regelen;
Tonen, waar zyn zaat of daat
Wort vereischt, dat hem geen wapen
Wisser adelt dan 't gemoet;
Nooit verbastert van zyn bloet,
Vader, grootvaâr: die geschapen
Tot gezag, en nooit vollooft,
Drosten met hun Drostampt eerden,
En vooral zich zelfs regeerden.
Dan zal BENTINK afgeslooft,
Moê van Staatzorge, adem halen
In uw minne en minnestralen.

II SLOTZANG.

Dat geschiê, gelukkig paar.
Leeft veel jaren, dus verbonden.
Wondt, en heelt uw minnewonden.
Kust, herkust van jaar tot jaar.
Al uw schatten, deugden, gaven,
Eischten lang een' erfgenaam,
Die zyne afkomst niet beschaam',
En het spoor hou van de braven.
Een en meer, een gansch geslacht,

Dat

Digitized by Google

Dat u levendig afbeelde,
Klaar getuige, wie het teelde,
Wort van 't vaderlant verwacht.
Dat twee harten altyt gloejen,
Op die hope, in ene vlam.
Dat de telgen van uw' ſtam,
Als geheiligde eiken, groejen.
Wat gewas verwelke, of groen',
Nooit verdort het minſaizoen.

MDCLXIV.

BRUILOFTZANG
VOOR DEN HEER
BERNHART VOLLENHOVE,
SCHOUT VAN KAMPERVEEN,
EN JOFFROU
ELISABET BRAAM.

Vivite felices.

WOu myne poëzy nu vloejen,
Gelyk de Ryn,
Die Rynsburg komt zo klaar beſproejen,
Als kriſtalyn!
O Rynsburg, met uw vruchtbre beemden,
En ryke abdy,
Befaamt in Rynlant en by vreemden,
Gy dagvaart my.
De feeſt, verdaagt met groot verlangen,
Eiſcht hier een' toon,
Die d' ouden met hun bruiloftzangen

Digitized by Google

Steekt naar de kroon.
Hier ſtaat de trouſeeſt minſt te vieren,
Met feeſtgewaat.
De pracht, gewoon de bruit te ſieren,
Haar hooftſieraat,
Is wysheit, deugt, en heuſche zeden,
Beſtendig ſchoon.
Helene zwicht', hoe ſchoon van leden,
Dit ſpant de kroon.
Dit ſtrekte een heldre toorts van liefde;
Een minneſchicht,
Die heilzaam 's bruigoms hart doorgriefde,
Hoe rees zyn dicht!
Hoe prees zyn dicht de rykbegaafde
ELISABET,
Met enen ſtyl, die hoger draafde,
Naar Flakkus wet!
't Zy dat de zon beginn' te klimmen,
Uit d' ooſterpoort,
Of duik' beneên de weſterkimmen;
Hy, dus bekoort,
Volgt haar' muzyktoon met zyn vedel
En poëzy;
Noemt Rynsburg nu zo ryk, als edel,
Vol lekkerny.
Zyn rechtbank ruſt, hoe trou in 't rechten,
Zyn yver waak',
Om 't pleit, dus minzaam te beſlechten,
Zyne eige zaak.
Vaar wel nu Yſſelbrug van Kampen,
En Yſſelſtroom.
Hier ſchynt de zon na miſt en dampen
Meer wellekoom.
Godt zelf, geen Hymen, dwaas geprezen,

(In-

Digitized by Google

(Indien men vraag'
Naar d'oorzaak) heeft dien weg gewezen
In 's Gravenhaag.
Godt zelf, van al zyn werk geprezen,
Heeft met zyn hant
Dien VOLLEN HOF dees BRAAM gewezen,
Als 't waardtſte pant.
Myn waarde broêr, myn eensgezinde,
En andere ik,
Ter goeder uur met uw beminde
Dus in uw ſchik,
En gy, van boven hem beſchoren
Tot echte ga:
De Hoogſte zeegne u uit zyn koren
Met veel gena.
Zyn Geeſt ontſteke in uw gemoeden
Een' zuivren gloet;
Van dag tot dag door hem te voeden,
Het hoogſte goet.
Hy ſchenk' den *vollen* vruchthof loten,
En queek' zyn vrucht
Door deze BRAAM op, als geſproten
In friſſche lucht:
Om door uw' huisbou ook te bouwen
Zyn dierbre Kerk.
Dees bê klimt op (dat 's myn betrouwen)
En klinkt door 't zwerk.
Te Rynsburg heft hierop de toren
Zyn ſpitſe kruin.
De Ryn, te Katwyk met zyn' horen
Geſtuit in duin,
Te Katwyk, als vermoeit van ſtromen,
In 't zant geſmoort,
Braveert den Yſſel en zyn zomen,

Digitized by Google

Met groen geboort.
Den Yſſel zal 't gerucht verblyden:
En Kamperveen
Juicht vrolyk, als in gulde tyden;
Dees twee zyn een.

MDCLXX.

TER BRUILOFTSTAATSIE
VAN DEN WELEDELEN HEER
NIKOLAAS SOHIER
VAN VERMANDOIS,
VRYHEER VAN WARMENHUIZEN,
EN DE WELEDELE JONGKVROUWE
ANNA CHRISTINA PAAUW,
VAN BENNEBROEK.

Ferit aurea ſidera clamor.

NU naar Bennebroek getogen
Met een blyde bruiloftswys.
Want ons Hollantſch paradys;
's Gravenhaag behaagt elx ogen
Nu zo trots niet, noch zo ſchoon.
Nu ſpant Bennebroek de kroon.

Daar braveren nu de duinen,
Zwart van menſchen wydt en zydt,
Al de hofpracht, zo benydt,
Rykdom, weelde, en torenkruinen,
Daar de Faam den Haag om ſchat
Boven d'alleriſchoonſte ſtadt.

In

Digitized by Google

In den drang aanſchout men nader
Twee hooftpylers, ryk van lof,
Van den Hogen Raadt en 't Hof.
d'Een is grootvaâr, d'ander vader
Van de bruit, daar 't al om woelt,
Al om uitkykt en krioelt.

Wat verſiert aan alle kanten
Deze ſchoonheit? geen ſieraat,
Dat met ſchone leên vergaat,
Strik noch kroon van diamanten,
Zo uitſtekende, als de deugt,
In het bloejen van haar jeugt.

Griek en Frygiaan, betovert
Door de ſchoonheit van Heleen,
Vecht tien jaren achter een.
Maar SOHIER legt, heel verovert
Door dat minnelyk geweer,
Om zyn lief den ſtandert neêr.

Dichters, komt dien helt ontmoeten,
Als verwinner zonder ſlag.
Groetze op haren hogen dag,
Bennebroek, met duizent groeten,
Die zich overgeeft met eer,
d'Enige afkomſt van uw' heer.

Want zyn hoop, hier door geſteven,
Ziet met blyſchap in 't gemoet
Jonge neven uit zyn bloet;
Daar de PAWEN in herleven,
Die met moedt en ryp verſtant
Strêên voor d'eer van 't vaderlant.

Digitized by Google

Warmenhuizen wacht nu loten
Van zyn' Vryheers eedlen ſtam,
Die uit Graven oorſprong nam.
Horſt en Heemſtê, alle groten,
Steên en dorpen zelfs in 't ront,
Wenſchen heil uit enen mont.

Op dien zegengalm bedaren
Alle ſtormen. 't herfſtſaizoen
Levert blyder loof en groen.
't Ruiſcht nu zachter in de blaren.
Vee en vogelvlucht wort mak:
En het Haarlemſch meir legt vlak.

'k Maakte 't langer met myn dichten.
Maar de moeder van de bruit
Spant de ſnaren van haar luit.
Orfeus en Arion zwichten
Voor een' goddelyker toon,
Haar geleert van Jeſſes zoon.

Hoor, ei hoor dien huwlyxzegen
Van haar fixe luiteſnaar.
Welk een' rykdom wenſcht zy 't paar!
Dat 's geen gout, noch goude regen,
Als voorheen Godts hant hun goot
Overvloedig in den ſchoot.

Neen, zy wenſcht, ô eensgezinden,
Dat der zielen bruidegom
U door vier van 't heiligdom
En zyn liefde wil verbinden.
Hemel, voeg uw ſtem hier by:
't Zy geen dicht, maar profecy.

MDLXXI.

ECHT-

Digitized by Google

ECHTZANG
OP DEN TROUDAG
VAN DEN HERE EN MEESTER
DANIEL POMPEJUS
VAN ASSENDELFT
EN JOFFROU
SIBILLA RUMPF.

Longarum hæc meta viarum.

Scheit geen zeedtryk, lucht, noch baren
Rechte vrienden ooit geheel,
'k Zal van hier te bruiloft varen
Naar den Haag, myn minſte deel
Op die feeſt my niet beletten
Enen blyden toon te zetten.

'k Rep van Venus minnevlammen,
Noch Kupido met zyn ſchicht.
Jakobs ſtamheer bout noch ſtammen,
En gelooft met dicht op dicht
Van ons Mirjam, 's bruigoms moeder,
Was zyn leitsman en behoeder.

Dies bekoorde hem voorhenen,
Wat hy ſchoons zag en uitheemſch,
Geen gevlei van Hoffirenen,
Aan de Seine, of aan den Teems.
't Levend vier van duizent lonken
Kon zyn' boezem nooit ontvonken.

Schoon-

Digitized by Google

Schoonheit, die Itaalje baarde,
Lieflyk oog- en mondgewelt,
Van geen' Ceſar niet den zwaarde
Te verſlaan in 't oorlogsvelt,
Zag door duizent tovertreken
Dien POMPEJUS nooit bezweken.

Hy, vol leerzucht, van die gronden
Naar zyn vaderlant gekeert,
En van Themis hier gevonden
In haar heiligdom volleert,
Leert nu d' eedle kunſt van 't minnen.
Wat veroverde die zinnen?

Geen * SIBIL met valſche orakelen,
Ras vervlogen voor den wint,
Maar die 't hart met goude ſchakelen
Aan een tong, vol wysheit, bint;
Die de ſpraak kent zonder tolken
Der van hem bezochte volken.

Door die neêrlaag wint dees minner
Minſt een lichaam, ſchoon van leeft:
Hy bezit ook, als verwinner,

Al

* Uit de boeken der Sibillen, (grote profeteſſen by 't Heidendom gerekent, zo dat *folium Sibyllæ*, het blad van een Sibille, by wyze van een ſpreekwoort, een onfaalbare zaak aldaar betekende) quamen, zo dikmaal de Romeinen die opſloegen, niet als niewe vonden van Heidenſch bygelove en afgoderye te voorſchyn: gelyk men by Livius en elders zien kan. Een gewis teken, dat geen ware Godt, maar een Heidenſche Apollo, of Apollyõ liever, de helſche logengeeſt, dit werk bedacht heeft; en dat het geen Sibillynſche orakels zyn, die men; op dien naam uitgegeven, nu noch in 't Griekſch heeft, en klaarder van Chriſtus, en de geheimeniſſen des Chriſtelyken geloofs ſprekende, dan de heilige Profeten zelfs, tot overtuiginge des Heidendoms van de heilige Outvaderen weleer zyn bygebragt: gelyk geleerde mannen, Kaſaubon tegens Baronius, Kapel voor Kaſaubon ſchryvende, Scaliger, Opſopeus, en d'oude Spanheim, en anderen ook wydluftig bewezen hebben met meer andere redenen. Van de Kumaanſche en wel meeſt befaamde Sibylle verhaalt Virgilius, na Varro, in 't III en VI boek van zynen Eneas, datze hare vaarzen en profecyen op palmbladers ſchreef, die de wint, in haar hol blazende, ſtrax jammerlyk verſtrooide.

Digitized by Google

Al de ſchoonheit van haar' geeſt;
Vonk en voetſel van zyn liefde,
Zoete hartpyl, die hem griefde;

Krachtig griefde, en kon genezen,
Als de ſpeer van Peleus zoon.
Dus wert nooit heer RUMPF geprezen,
Waar zyn voorzorg aardtſche goôn
't Leven door geneeskunſt rekte,
't Hof een Eskulaap verſtrekte.

RUMPF mag van Galenus ſpreken:
't Huwlyk weet door ſpruit op ſpruit
't Leven beter aan te queken.
Anders ſtorf de werelt uit;
Wiert een kerkhof, zat van lyken:
d' Oorlogsſcha waar nooit te dyken.

Prys in 't echtlot, u beſchoren,
's Hemels hant, ô ASSENDELFT.
Gy, gemiſte rib te voren,
Help zyn ziel nu, als haar helft.
d'Eerſte bruit beſtont den vader
Aller menſchen naulyx nader.

Laat vier lippen lieflyk kleven
Met twee harten, eens van aart.
Boet de ſchennis door niew leven
Van 't moortdadig oorlogszwaart.
Ziet uw afkomſt begenadigt,
Met onendig heil verzadigt.

MDCLXXV.

Digitized by Google

MINTRIOMF

OVER 'T HUWELYK

VAN DEN WELEDELEN HERE

KOENRAAT VAN HEEMSKERK,

RAATPENSIONARIS DER STADT AMSTERDAM,

EN DE WELEDELE JONGKVROUWE

KORNELIA PAAUW VAN ACHTIENHOVEN.

Omnia vincit amor.

At vreugt verrukt myn' geeſt? hoe ſtaat dit feeſt te vieren?
Met mirtekranſſen? neen, met heilige laurieren,
Apolloos hooftſieraat, ter ere van de min,
Triomffieraat van outs na zegenryke togten.
Want ſchoon hier eer noch prys in 't harnas is bevochten,
De Min verdient dit beſt, die grote koningin.

De min verwint het al. heeft Maro dus gezongen,
Gevolgt van eew tot eew by alle dichterstongen,
De waarheit van zyn dicht ſtaat onverwrikt en pal,
Geſterkt van HEEMSKERK en de ſchone wedergade
Van zyn' verliefden geeſt, na laſtige ongenade.
Zy tuigen beide om ſtryt, *de min verwint het al.*

Wat kracht, of wat geweer verovert HEEMSKERKS zinnen,
Op lof en eer verlieft? hoe ſlaat de helt aan 't minnen,
Daar ledigheit by paſt, in 't drokſte van zyn' vlyt?
Wie trek tot vryen krygt, laat eerſt zyn' vrydom varen.
Hoe kan dat ſlaafſche juk dien eedlen hals bezwaren?
Geen Batavier ging ooit zo no de vryheit quyt.

Een

Digitized by Google

Een vrye doot behaagt hem meer dan ſlaafſch te leven.
Voor vryheit vecht hy, daar d' Oranje vaandels zweven;
Ja zet by dat juweel zyn goet op en zyn bloet:
En wort de vrye zee gedreigt van zeetirannen,
Hy helpt onze oorlogsvloot op eige koſten mannen,
En waagt 'er ook zyn lyf, ten trots van vier en vloet.

Hoe waakt en werkt hy, daar de vrê dien ſchat verdedigt?
Als mont van Amſterdam, die kronen houdt bevredigt,
Op 't ſpoor van zynen oom, te Londen 's Lants gezant;
Als mont en hant met een der zeven vrye Staten,
Die op zyn wakkre zorge en yver zich verlaten,
Te Wenen, te Madrid, in 't Spaanſche Nederlant.

Wat kans heeft hier de min? ſchoon Mars voor haar moet zwichten,
En Febus by zyn kunſt geen baat vint voor die ſchichten,
Minerf, zo wys als ſtout, van minneboejen vry,
Heeft HEEMSKERK afgerecht op pen en kling te zamen.
En ſtemden met de daat ooit loffelyke namen,
Geen Griekſche * KOENRAAT was ooit Koenraat meer dan hy.

* Thraſybulus.

Noch wort dat brein verheert. ô krachten van de minne!
Wat min? geen geile brant van Pafos koninginne,
Geen dertel wicht, met boge en pylen zwaar gelaân.
De ſchoonheit van een maagt, als fenixbloem te loven
In Hollants luſtprieel, de roos van ACHTIENHOVEN,
Mag ruim voor Venus en haar' vluggen zoon beſtaan.

Wat ſchoonheit? minſt beſtaande in lyf en leên en lonken,
Schoon magtig een gemoet, zo kil als ys, t' ontvonken;
Maar meeſt in d' eedle ziel, die ſterflyk ſchoon miſtrout,
Vol ootmoet, heuſch van aart, vol kuiſcheit, die ten ogen
En aanſchyn uitziet, ruim zo hemelſch van vermogen,

Digitized by Google

Als 't geen de poëzy met * applen eert van gout.

Heeft Asie en Euroop tien jaren lang gestreden
Om een geschaakte vrou, befaamt door schone leden,
De helt, wiens boezem in zo schoon een vlamme gloeit,
Strydt smekend jaar op jaar, om beter bruit te winnen.
Geen Staatzorg, geen vermaak verzet zyn jonge zinnen,
In zulk een slaverny gewilliglyk geboeit.

Zo slacht hy, op de reis door landen en door steden,
Ten dienst van 't vaderlant, in 't zien van zo veel zeden,
† Laertes zoon alom, behalve in minnegloet.
Uitheemsche schoonheit en de pracht van 't vrouwetimmer,
Aan Donau, Seine, of Teems, of Taag, bekoort hem nimmer,
Als ene alleen, die zelf dien brant door 't afzyn voedt.

Om ene alleen veracht hy Febus eedle kunsten,
En Mavors krygsgeweer, en zelfs Minerves gunsten,
Gereder nu de luim der liefste ga te slaan.
Wie 't ras verloren geeft, wort billyk afgeslagen.
Zyn hart, ten eigendom aan 't hare eens opgedragen,
Acht weigering noch ramp, om in haar gunst te staan.

Wie melt al 's minnaars vlyt en strydt, vol minnetreken?
Ook zynze HEEMSKERK van geen' Naso ingesteken.
Dit 's vaderlyke kunst: de Raatsheer, die in 't perk
Der wysheit streedt met lust, Batavie verplichtte
Door zyne Arkadia, en elk vermaaklyk stichtte,
Gaf zulke lessen ook in dat onsterflyk werk. De

* De prys des gouden appels, daar dry godinnen om krakkeelden, van Venus gestreken, op Paris uitsprake, dat zy de schoonste was, is elk bekent. En Hippomenes, op Atalante verlieft, wert van Venus met goude appelen beschonken, die in den loopstryt hem wonderlyk dienden, om haar te overwinnen, en haar huwelyk ten prys te verwerven: gelyk Theokritus verhaalt in zyn' III Herderszang, met zynen Griekschen uitlegger aldaar, en Ovidius breder in 't X boek der Herscheppingen.

† 't Is Ulisses eerste lof by Homeer, dat hy *mores hominum multorum vidit & urbes*, veel volken zag, veel steden, en velerhande zeden. Maar zyn kuische Penelope mogt ondertusschen wel beducht zyn, gelyk haar brief zegt by Ovidius, dat, terwyl zy om zyn afzyn treurde, hy van uitheemsche minne veellicht was bevangen. Want zyn lofdichter Homeer zwygt ook niet, hoe hy by Circe en Kalipso zich heeft vergeten: en zyne kinders, by die godinnen geteelt, kosten dit getuigen.

Digitized by Google

De hemel helptze, die in moedt noch vlyt verflaawden.
't Is uit met vreze en hoop, die 't minnend hart benaawden.
Hy overwint in 't endt zyne overwinnarin.
Zy min afkerig, krygt heel andere gepeinzen:
Zy weigert flawer: en wat baat hier kunftig veinzen?
Zy geeft het op, en loont zyn min met wedermin.

Zo triomfeert de Min. ik zing triomfgezangen,
Triomf na minneftryt en doorgeftreên verlangen.
In 't vaderlant gekeert, 's Lants Staten wellekoom,
Wort HEEMSKERK ruim zo bly gewellekoomt in 't harte
Van zyn KORNELIA. Hy fpoel' nu zorg en fmarte
In 't kuifche bruitsbedt af, als een' vergetelftroom.

'k Verdaag geen' bruiloftsgodt, die met zyn toortfe en rymen
Dit paar te bedt gelei: men paft hier op geen' Hymen.
Der zielen bruidegom eifcht hoger bruiloftsmaat.
Hy, die voor ewig aan zyn kruiskerk zich verloofde,
Belooft hier heil, waar van geen hel die bruit beroofde,
Het onwaardeerbaar goet, dat lyf en ziel verzaadt.

Terwyl die blyfchap hier gefmaakt wort onvolkomen,
Juicht 's Gravenhaag om ftryt met Y en Amftelftromen,
Op hoop van telgen uit dien twederleien ftam,
Door liefde in een ge-ent; die, op der oudren fchreden,
Gezantfchap, raatsgezag, en ampt op ampt bekleden;
Getuigen, hoe geen duif van PAAW noch arent quam.

Dan melt men, hoe voorheen KORNELIAAS dus paarden,
Die d'eer van 't Roomfch gebiedt door d'afkomft trou bewaarden.
Dan leven op een niew door zulk een trouverbant
Heemskerken, Pawen, en de Beuningens, en Kanten,
Aan Amftels wapenkroon al dierbre diamanten.
Zo trout een heilryk paar tot heil van 't vaderlant.

MDCLXXVI.

Digitized by Google

OP HET HUWELYK

VAN DEN HOOGEDELEN, WELGEBOREN, GESTRENGEN HEER

WILLEM BENTINK,

EERSTEN KAMERHEER VAN 'T PRINSELYKE HOF, KOLONEL OVER ZYN HOOGHEITS LYFWACHT TE PAARDE, DROST VAN LINGEN EN BREDA, ENZ.

EN DE HOOGEDELE, WELGEBORE JOFFER

ANNA VILLIERS,

DAME D'HONNEUR VAN HARE HOOGHEIT, MEVROUWE DE PRINSESSE VAN ORANJE.

Et hæc olim meminisse juvabit.

BLinde Heerschzucht, trots gezeten,
Met een hooft vol zorg, mag zweten,
Woeden, woelen dag en nacht,
Pynlyk slaven, om met kracht
Al de werelt te beroeren,
In triomf ten toon te voeren.
Hoe veel zachter weet de min,
Als een heusche ryxvorstin,
Elk te binden aan heur wetten,
En haar ryxgrens uit te zetten;
Grote mannen, trotse steên,
Volken, eilanden, en zeen
Te verovren, te veranderen,
Te vergieten in elkanderen!
Dat 's gebleken aan den helt,
Die in 't bloedig oorlogsvelt
Voor geen staal gewoon te zwichten,
Maar te zwak voor minneschichten,

Ons

Digitized by Google

Ons Verenigt Nederlant
Door een heilryk echtverbant
Troude aan 't ryk van Groot Britanje:
Daar men Jork zag en Oranje
Toegejuicht van ganſch Euroop;
Na veel jammers nu vol hoop,
Om de roofzucht, fel in 't wrokken,
Lant en ſteden (lekkre brokken
Voor hare onverzaadbre maag,
Gulzig ingeſlikt en graag
Met gepropte keel en kaken)
Dol van ſpyt, te leren braken:
't Zy de helſche Razerny,
Moedig op die Roofharpy,
Door een' vrêbant wort gevleugelt,
Of door oorlogsmagt geteugelt.
Ging de Vorſt dus loflyk voor,
BENTINK kieſt het zelve ſpoor.
BENTINK, uit een' ſtam geſproten,
Dien onze Yſſel voor veel groten
En Lantdroſten dankt met lof;
Zelf hier Kamerlicht van 't hof,
Treflyk lit van Hollants adel;
Op het kuſſen, in den zadel,
's Prinſen oog en hant en mont;
Door een' minnepyl gewont,
Vint, gelyk de Prins, te Londen
Raadt en balſem voor die wonden
By de lieſſte, die hem trof.
Londen levert bruiloftſtof,
Daar men 't eertyts minſt verwachtte.
ANNA, uit het eêl geſlachte
Van de VILJERS, ruim zo eêl
(Als een Engelſch hofjuweel)

Van

Digitized by Google

Van gemoet en kuiſche zeden;
Overſchoon van lyf en leden,
Ruim zo ſchoon van ziele en zin;
Opgequeekt met ons Vorſtin,
Lief en nooit onaangenamer
In' haar' hofſtoet, in haar kamer,
Als heer BENTINK lang voorheen
In het Prinſenhof verſcheen,
Komt zyn min door weêrmin queken.
O wat prys wort hier geſtreken!
Hoe verſcheelt dees bruiloftstoon
Van de krygstrompet, gewoon
Door 't gevecht der nabuurvolken
Om te roeren zee en wolken!
Zocht een minnaar ooit uitheemſch
Waarder ſchoonheit, dan de Teems
Hollant byzet? won Leander,
In de zwemkunſt ſtout en ſchrander,
Jaſon op zyn watertogt,
Perſeus, meeſter van 't gedrogt,
Paris, Theſeus, door veel reizen
Naar uitheemſche hofpaleizen,
Vliegen over zee en zant,
Ooit gewenſchter minnepant?
Gy, ô Brittenlantſche parel,
Miſt het ryxhof ook van Karel
Wel getrooſt, om ryk van glans
Met uw bruigoms glorikrans,
Ruim zo glansryk door zyn ſtralen,
Hier te blinken. U onthalen,
U begroeten, met den Haag,
In geen hoofſche plichten traag,
Als Droſtin, Breda en Lingen;
Daarze om 's Droſſaarts rykoets dringen,

Vrucht

Digitized by Google

Vrucht op vrucht zien in 't gemoet
Van Bataafſch en Engelſch bloet;
Die met lof voortaan de trappen
Van de hofzale op koom' ſtappen,
BENTINKS ſtam, tot Neêrlants nut,
Voor 't verdorren lang beſchutt'.
Blyft ons 't hemelſch hof genegen,
Duurt dit trouverbont, vol zegen,
Lang met Stuarts hofpaleis,
'k Zie in oorlog, of in peis,
Voor den Staat der Nederlanden
Ruſt en veiligheit voorhanden;
Hollants leew weêr vet gemeſt
Door 't gewas van ooſt en weſt.
't Vryen helpt zyn' tuin bevryen
Beter dan moortdadig ſtryen.
Zorgvliet, zelden zonder zorg,
Vint door geen gewiſſer borg
Brit en Batavier bevredigt.
Chriſtenryk, hier door verdedigt,
Zag geen blyder lentezon:
En de Duitſche Helikon
Juicht, en wenſcht den Teems veel jaren
Met den Rynſtroom dus te paren.

MDCLXXVIII.

Digitized by Google

AMSTERDAMSCHE BRUILOFT IN 'S GRAVENHAGE,

BY DE TROU VAN DEN WELEDELEN HERE EN MEESTER

GERAART BAKKER,

EN DE WELEDELE JONGKVROUWE

HILDEGONDA RAYE.

Fortunati ambo.

ZANG.

ZEgt, hoogdravende poëten,
Kunſtgenoten, die aan 't Y,
Van Apolloos geeſt bezeten,
Groeit en leeft in poëzy;
Kan de bloem der Amſtelheren,
Quynende aan een minnevlaag,
Artzeny by u ontberen?
Zegt, wat jaagtze naar den Haag?
Zoekt nu BAKKER, zoon van BAKKER,
Die voor 't Amſterdamſch ſtadthuis
Zorgt en zweet, zo wys als wakker,
Elders raat voor minnekruis?
Kan uw grote ſtadt niet vatten
In haar joffersſchap al 't goet,
(Venus ſchoonheit, Junoos ſchatten,
Pallas brein en fieren moedt)
Dat de braafſten, rykſt beſchonken
Van den hemel, plag t'ontvonken?

TE-

Digitized by Google

TEGENZANG.

Minne ſtreeft, zegt d'Amſtellander
En Parnas in Amſtellant,
Door de baren, met Leander,
Tot verkoeling van heur' brant;
Vliegt naar 't Morenlantſch geweſte,
Haalt voor Perſeus daar een bruit.
HILLEGONDA komt ons veſte
Sieren, als een Amſtelſpruit.
d'Eer des Amſtels ſtaat hier boven.
Vraag dat * Vondel, die zo fraai
d'Echt van Lier en Achtienhoven,
En van BAKKER zong met RAAL.
d'Oom der bruit was lang heur vader:
Maar veel Groten van een bloet
Bint dees huwlyxbant noch nader.
's Gravenhaag mishaag' geen groet,
Die zich bly aan 't Y laat horen:
Welkom, ſchone, uit ons geboren.

SLOTZANG.

Dat hier dan twee harten paren,
Eêl van aart, en eens van zin.
Datze 't heil van kuiſche min
(Heil van Sions harpeſnaren
Milt belooft, waar 's hemels troon
Wort gevreeſt in zyn geboôn)

* Zie Vondels bruiloftdichten ter bruiloft van de Heren Adam van Lokhorſt, Heer van de Lier, met Joſſ Kornelia Paauw, en Kornelis Bakker, Raat en Schepen t'Amſterdam, met J. Katharina Raye; het eerſte paar grootvader en grootmoeder dezer bruit, het andere des bruidegoms vader en de moei der bruit; in 't eerſte deel van Vondels poëzye, in 't jaar 1682 uitgegeven, 652-657, en 673-676 Zo mogt d' oude Heer Bakker voorhene ook al vader der bruit heten, eer dit huwelyk hem holp aan dien tytel, door echtgenootſchap met hare moeje en vaderlyke genegenheit.

Digitized by Google

Lang met open ſchoot vergaren.
Dat het Haagſche bruitsbedt vrucht
Levre in d'Amſterdamſche lucht;
Om den luiſter te bewaren
Van haar' wydtbefaamden ſtam
In den Haag en t'Amſterdam.

MDCLXXVIII.

DE BRUILOFT

VAN DEN HOOGEDELEN, WELGEBOREN HERE

ELBERT ANTONI,

BARON VAN PALLANT, BANDERHEER VAN VOORST, GEMAGTIGDE VAN OVERYSSEL TER VERGADERINGE VAN DE HOOGMOGENDE HEREN STATEN GENERAAL DER VEREENDE NEDERLANDEN,

EN DE HOOGEDELE WELGEBORE JOFFER,

WALBURG,

BARONESSE VAN HEKEREN, DOCHTER VAN DEN HERE LANTDROST VAN ZUTFEN.

Ingeminant planſum.

O Zutfen, ô gy hooftſtadt, wydt beroemt,
Der Graafſchap, die naar uwen naam genoemt,
Doorluchtig, als een * Graafſchap, triomfeerde,
Toen

* Hoe Zutfen een Graafſchap was, eer Gelderlant dien tytel voerde, wiens eerſte opperhoofden Voogden plagten te heten; hoe Otto, Graaf van Naſſau (Graaf van Gelderlant in den jare 1079 door Keizer Henrik den vierden allereerſt verklaart, en herbouwer der Zutfenſche kerke, die naar Sint Walburg in die tyden genoemt is) de Graafſchap Zutfen door zyn beleit en twede huwelyk aan de Gelderſche gebragt hebbe omtrent het jaar 1105; en hoe namaals Reinout, de twede van dien name uit den zelven ſtamme van Naſſau, de negende Gelderſche Graaf, aan Leonore, zuſter van koning Eduward den derden, getrout, Gelderlant in den jare 1339 tot een Hertogdom verheven hebbe, kan gezien worden in Pontanus Gelderſche Hiſtorie, l. 34, 35. VI. 90, 95, 96, 203. VII. 215, 228. by Slichtenhorſt, l. 19. in Gouthoevens aantekeningen op de Hollantſche Kronyk, l. 266, 267, en elders.

Digitized by Google

Toen Gelderlant dien tytel noch ontbeerde;
Dat namaals door helt Reinout, uit den ſtam
Van Naſſau, d'eer des Hertogdoms bequam:
Gy, hecht en vaſt aan Gelderlant gevlochten
Door 't Naſſauſch hooft, Graaf Otto, op zyn togten
Zo dapper, als godtvruchtig, naar dien tydt,
In 't kerkgebou, Sint Walburg toegewydt:
Die trou van outs uw Hertogen en Graven,
En nooit gewoon, als een ſlavin, te draven
Naar iemants zweep, uw' Leew, op roof verhit,
Gedurig ſteeft met klawen en gebit,
't Zy andren fel beſpringende, of beſprongen:
Gy dagvaart my: een galm van duizent tongen
In uw ſtêveſt verdaagt myn poëzy
En bruiloftstoon, naar 't bruiloftshuis, dat bly
Vol adels leeft; terwyl uw ſtraten woelen
En leven van 't gedrang, dat met krioelen
Vaſt toeſchiet: als uw ſtromende Yſſelvliet,
Van winterſneew gezwollen, zeewaart ſchiet,
En overgaapt zyn vee- en vruchtryke oevers.
Nu wenſcht men, dat geen ſtormbui, noch iet droevers
Dan 't winterweêr, de vreugt van dezen dag,
Zo vrolyk van gelaat, beroeren mag.
Van Hekeren, de Lantdroſt, die uw landen,
O Zutfenaars, voor wolven, bits van tanden
In menſchenſchyn, beſchut door 't heilig recht,
Door wysheit veel oneffenheên beſlecht;
Die zoons opqueekte, om 't ridderlyke wapen,
Hem aange-erft, met al zyn bloet rechtſchapen
Te ſieren; zoons, die ongekreukt van moedt,
Als Decïen, voor 't vaderlant hun bloet
Opofferden, en die zich loflyk queten,
Op 't kuſſen en aan 't roer des Staats gezeten,
In 't Aarnhemſch hof, te Zutfen niet alleen,

Digitized by Google

Maar in den Haag ten dienſte ook van 't Gemeen;
Dees heer beleeft, nu hoger op zyn dagen,
Den blyden dag, door 's hemels welbehagen,
Die naar zyn' wenſch zyn dochter toont gepaart.
Wie plukt dees bloem, van afkomſte en van aart
Zo eêl, zo ſchoon? wie heeft het hart gewonnen
Der Baronnes? het licht van 's lants Baronnen,
De Vryheer zelf van PALLANT, dat juweel
Des adeldoms, van inborſt ruim zo eêl,
Als van geboorte, op lof en brave daden
Altoos verlieft; der vromen ſtut, der quaden
Verdriet en vrees, gedurig oog in 't zeil
Van 't lant; op wien zich Overyſſels heil
Alleen niet, maar de Staat van zeven Staten
In 't Gravenhaag geruſter mag verlaten
Dees helt, gewont van zulk een' minneſtraal,
En nu geheelt door minnelyk onthaal,
Zal 't leet des tyts, na d'eerſte trou geſleten,
En voor een wyl de Staatzorg nu vergeten.
Gezegende echt! gewenſchte minnevlam,
Die deugt met deugt, vernuft met geeſt, en ſtam
Met ſtam vereent! Wie komt dit paar ontmoeten
Van boven, en het bruiloftsbedt begroeten?
Geen Venus, noch haar blinde zoon, die wilt
En los van hooft, zyn minnepylen ſpilt.
Apollo zou hier nutter werk beginnen,
Met zyne lier, en drymaal dry godinnen
Van Helikon (als die den bruidegom,
Schoon maagden zelfs, de kunſt volleerden, om
Te ſtormen op den BURG, nu ingenomen)
Waar Helikon een berg, als dichters dromen.
Maar neen, ô neen: een hoger geeſt en gloet
Ontvonkt myn' geeſt. Wat bruiloftsrei! wat groet!
Wat zuiverheên! wat licht van 's hemels daken,

Zo

Digitized by Google

Zo onbevlekt, komt deze feeſt genaken!
De Liefde, geen quâ drift van wulpſche min,
Noch dertle luſt, maar rein van wit en zin,
Verbint, vergiet twee harten, 't een in 't ander,
Smelt tot een' zin tien zinnen in elkander.
De Kuiſcheit heeft het bruitsbedt hier geſpreit;
En tooit, gedient van heuſche Zedigheit,
De ſchone bruit noch ſchoner op met rozen
In 't lelivelt van 't aanſchyn, onder 't blozen;
Die friſch van geur, met kleur van eerbre Schaamt
De deugt van outs uitſchildren, zo 't betaamt.
Geleertheit komt eerbiedig haar bejegenen,
En met een' ſchat van wetenſchappen zegenen,
Van taalkunde, en wat PALLANT, meeſt begaan
Om ewig goet, uit oude en niewe blaân,
Als uit een gout- en zilvermyn, vergaarde,
Met vlyt en luſt, en nooit voor andren ſpaarde.
O letterſchat! ô adeldoms ſieraat,
Zo dwaas, als trots, by duizenden verſmaadt!
De Wysheit leert dees joffer grondig vatten
De duurzaamheit en waarde van die ſchatten:
De Wysheit, die de jofferſchap van 't lant,
In 't bloejen van haar jeugt, met ryp verſtant
En zeden, vol van geeſt, vol minnevieren,
Zo treflyk ſiert, alsze onder 't lantbeſtieren
Den Staatheer trou de hant biedt, naar zyn' zin.
Grootmoedigheit (dat 's Wysheits hartvriendin)
Vertoont hier net in levendige beelden,
Die van haar leſſe en wetten minſt verſcheelden,
Hoe d' eedle deugt door wankelbaar geluk
Niet zwelt van moedt, niet flaauw bezwykt in druk;
Op eer en ſtaat zich nimmer verhovaardigt;
In top van eer geſtegen, zich gewaardigt
De laagſten heuſch t' ontmoeten; weldoens prys

Digitized by Google

Het weldoen acht, op d'aarde een paradys.
Staatkunde, ſtaat haar vry hier in te ſpreken,
Bemoeit zich nu met lant- noch hofgebreken,
Noch Staatgeheim, maar wenſcht voor 't vaderlant
Veel zegens van dees bruiloftsledekant;
Wenſcht brave zoons, die laſt met luſt aanvaarden,
Naar vader en de grootvaârs ruſtig aarden;
Wenſcht dochters, als de moeder, waardt gevryt,
WALBURGEN, of Helenen, door een' ſtryt
Van minne, als hier geſtreden wort, te winnen,
Naar 't krygsrecht der Bataviſche heldinnen.
Godtvruchtigheit, een hoofttak, ruim zo ſchoon,
Aan WALBURGS en aan haar vrou moeders kroon,
Die gout verdooft en gloet van diamanten,
Wenſcht boven al Godts kerk dus voort te planten;
Verbeelt zich hier het rykſte huwlyxgoet
Van 't echtverdrag, dat lyf en ziel voldoet;
De heilge Kerk, van een ontelbre menigt
Tot ene bruit vergaart en vaſt verenigt;
Den bruidegom, die wat men hoogſt verheft,
In ſchoonheit, ſchat, en adel overtreft;
Het trouverbont in 's hemels raat geſloten,
Verheerlykt door de braafſte ſpeelgenoten,
Profeten en Apoſtels, groot van faam,
Op zuivre blaân geſchreven in Godts naam,
Naar wil en wenſch des Opperſten geregelt,
Door Jeſus bloet, zyn kruisbloet zelf, bezegelt,
Beveſtigt door den trouringk van Godts Geeſt,
En beſt volendt op 't endloos bruiloftfeeſt.

MDCLXXX.

TROU-

Digitized by Google

TROUZANG

OP HET HUWELYK VAN DEN HERE EN MEESTER JOAN WOLFSEN,

RESIDENT VAN DEN STAAT AAN 'T KONINKLYKE HOF VAN PORTUGAL,

EN MEJOFFROU

ELISABET GEERTRUIT EMILIUS.

——— *Non hæc ſine numine Divûm*
Eveniunt.

Wie ontkent, dat d'echte bant
In den hemel wort gevlochten?
Wis de Hoogſte met zyn hant
Stiert ook minnaars op hun togten,
Over zee en over zant;
Schenkt hun elk het lieffſte pant,
Daar zy 't zochten, en niet zochten.

Loop niet ver, zoek geen bewys
By aaloude trouverbonden:
't Eerſte paar in 't paradys,
Door geen misgreep noch geſchonden;
Noch d'aartsvaders, die zo trou
Van die hant geleit, een vrou,
Als Rebekke, of Rachel, vonden.

Blyk, zo klaar, als 't licht der zon,
Kan Heer WOLFSENS troudag geven:

Digitized by Google

WOLFSEN, die te Liſſebon
Ongehuwt zyn jeugdig leven
Sleet vyf jaren achter een.
't Was zyn zin en luſt alleen
In 's Lants dienſt naar lof te ſtreven.

Zou hy niet, terwyl hem ſtaag
's Vaders voorbeelt noopte en ſtichtte;
Die te Zwol en in den Haag
Met zyn' laſt elx laſt verlichtte;
Overyſſel, Brabants Raadt,
d'Eerſte ſtoelen van den Staat,
En 's Lants Rekenzorg verplichtte!

Maar de Staatzorg ſlooft zich af,
Mag haar ruſt noch luſt gebeuren.
Eenzaam leven ſchynt een graf:
Zelf de blyſchap zou dus treuren.
WOLFZEN wort van dit verſtant,
En bezoekt zyn vaderlant,
Om een huishulp op te ſpeuren.

Hier is keur van minneſtof,
Die de geeſten kan verquikken.
's Gravenhaag, ons Statenhof,
Breit ontelbre minneſtrikken.
Maar wat ieder laakt, of pryſt,
Als Godts hant het doelwit wyſt,
Hoeft geen ſchutter lang te mikken.

Rotterdam (naar 's hemels wet
Stont dit vaſt) heeft in zyn veſte
Een begaafde ELISABET
Voor den Reſident ten beſte.

Digitized by Google

Ja

Ja hy vint haar op dien weg
('t Was geen menſchlyk overleg)
In een buitenlantſch geweſte.

Zy, door zulk een tong bekoort,
Neêrlants tong, by Portugiezen
En aan 't Zweedtſche hof gehoort,
Acht geen moeite, noch verliezen,
Voor haar lant en naaſte bloet
Vreemde landen door den vloet
Van de Spaanſche zee te kiezen.

Neef, weleer myn huisgenoot,
Nergens zonder lof te melden,
Schoon u reis noch laſt verdroot,
Deze bruit zal 't ruim vergelden;
Beter dan 't Heleen betaalt,
Of de * ryxprinſes, gehaalt
Door het Griekſche ſchip, vol helden.

Dees is waarder, tot een ga
U van boven toegewezen,
Dan een Roomſche EMILIA,
Of wat vrou de Romers prezen;
Daar heur grootvaâr, Uitrechts licht,
In de hoge ſchool van 't Sticht
Plag zo loflyk van te lezen.

d'Oppermagt, die boven 't zwerk
Stiert elx ſcheiden en vergaren,
Kroon', gelukkig paar, zyn werk,
Leide u over lant en baren,
Zeegne milt met vrucht op vrucht

* Medea.

Digitized by Google

In de Portugyſche lucht
Deze vreugt, dit Hollantſch paren.

MDLXXX.

AAN DEN HEER
JOANNES BRANDT,
LERAAR DER REMONSTRANTSCHE KERKE TE HOREN,
IN ECHT VEREENT MET JOFFROU
WILLEMINA KLOPPERS.

Neget quis carmina?

BRANT, die, jongſte van dry BRANDEN,
Dry gelukkige verſtanden,
Mynen vrient, uw' vader, BRANDT
Tot veel huisgelux beſchoren,
Als uit 's vaders brein geboren,
Als gevormt van vaders hant,
Ouder broêrs niet toe wilt geven,
In wat perk zy loflyk ſtreven:

BRANDT, vol viers in uw gedichten,
Als Apolloos hoogverlichten:
BRANDT, vol yvers in uw kerk;
Daar uw leſſen 's leerlings oren
Hoger dan Apolloos koren
Staag verheffen boven 't zwerk,
En uw mont ſtort hele beken,
Hele ſtromen van 't welſpreken:

BRANDT,

Digitized by Google

B'RANDT, aan 't branden nu en blaken
Door een vier van mont en kaken,
Diamantſtraal, levend git
Van twee ogen (vier niet anders
Als door zulke ſtokebranders
Kuiſch te leſſchen) nu verhit
Om dat ſchone vier te kuſſen,
Brant met wederbrant te bluſſen:

Wie ontzegt met bruiloftstonen
Uw gelukkig feeſt te kronen?
Hoe myn' geeſt die bruiloftsbaan
Na myn echtverlies verveelde,
Hoe ons kerkles ooit verſcheelde,
Trekt Parnaſſus zich niet aan.
En wat yver, wys te leiden,
Laakt myn' plichtzang onbeſcheiden?

Was poëet poëet ooit nader,
Dit 's ons maagſchap: gy, uw vader,
En uw broeder, die den naam
Niet vergeefs kreeg van uw' grootvaâr,
En Barleüs, na zyn dootbaar
Zo onſterflyk door de faam,
Kunt met recht den zangberg wekken,
Of een zangberg zelfs verſtrekken.

En wat ſtof hier voor poëten?
Daar d'aalouden meeſt in zweten:
Venus ſchoonheit, Pallas geeſt;
Geeſt, die nektar uit de boeken,
Als een by, weet op te zoeken,
Door muzyktoon rou geneeſt.
Liet zich d' oude dichtkunſt horen,

Digitized by Google

Zy gewaagde van Pandoren.

Leert nu zulk een bruit verlangen
Naar uw min- en maatgezangen,
Met haar hemelſch tongmuzyk?
Volgt die vreugt na minnepyne?
Toont de troukus WILLEMYNE
U in wille en wenſch gelyk?
Heeft de trou twee trougenoten
Tot een hart en ziel vergoten?

Zulk een ſchat (ik zwyg van ſchatten,
Die ook Nabals kiſt kon vatten)
Zulk een huis- en troujuweel
Wort door wysheit allerwegen,
Vlyt, noch erfrecht niet verkregen;
Valt van boven u ten deel,
Van de hant, die Adam troude,
Eer de ſmaak van 't ooft hem roude.

Hoe die Schepper in 't geſchapen
Schoon zich uitdrukk' met zyn wapen;
En wat welluſt van 't gemoet
Echte min zich mag verbeelden
Met onendigheit van weelden,
In 't genot van 't hoogſte goet;
Welk een ſtroom van zaligheden
Haar dan toevloei' hier beneden;

Hoe die bron van zo veel vloeden,
Ryke zee van alle goeden,
Deze vreugt verheſſe in top,
Zelf als d'echtgenoten ſcheiden,
Stont op 't heerlykſte uit te breiden.

Zet

Digitized by Google

Zet gy zelf een wys hier op.
Maar wie melt ons zulke feeſten?
Ik, noch gy, noch duizent geeſten.

MDCLXXXII.

DE RECHTE BRUILOFTSVREUGT.

BY 'T HUWELYK VAN DEN E.

THOMAS VAN EIBERGEN,

EN JOFFROU

APOLLONIA VAN AURIK.

Adſit lætitiæ Chriſtus dator.

'k Eiſch van Apollo en zyn' geeſt
Geen hulp, noch dichtkunſt, waardt te loven,
EIBERGEN, op uw bruiloftsfeeſt:
Al heet de ſchone bruit, van boven
Uw ziele en trou tot wederga
Geſchonken, APOLLONIA.

Apol, van 't kruisgeloof beſpot,
Zwygt kort, en ruimt zyn kerk en koren
Voor * 't Joodſche kint, Godts zoon, en Godt,
Uit d' onbevlekte maagt geboren.
Dees levert Kana van zyn hant
Een wiſſer gunſt- en liefdepant.

Hy weigert, heuſch gebeden, niet
De bruiloft met zyn byzyn t' eren;

Ge-

* Zie onze aantekeninge op Sluiters triomferenden Chriſtus, 131, 132.

Digitized by Google

Gedoogt daar kommer noch verdriet,
En laat den diſch geen' wyn ontberen;
Van water ſcheppende eedler drank,
Dan ooit wies aan de wyngertrank.

Hy ſchenkt het rykſte huwlyxgoet
In 't huwlyk, door zyn woort geregelt,
Aan 't kruis beveſtigt door zyn bloet,
Door 's hemels Geeſt, zyn' ringk, bezegelt.
Beraamt in 't ewig raatbeſluit,
Aan zyne kerk, de ſchoonſte bruit.

Zout gy, gepaarden, dezen gaſt
En bruigom op uw feeſt vergeten?
Verzuim waar 't, dat geen afkomſt paſt
Van oudren, die zich vlytig queten
Ten dienſt van Chriſtus lieve kerk,
In menig vroom, godtvruchtig werk:

Die voor zyn ſchrale en naakte leên
Zo trou vergaarden, als uitdeelden,
In 't voên, in 't laven, of in 't kleên;
Daar zorg noch laſten hun verveelden.
Gaan d' ouders beiderzyds dus voor,
'k Verwacht geen' zygang van dat ſpoor.

'k Verwacht hier op een deugtzaam paar,
Door Chriſtus armoê ryk gezegent,
Met min van dien echtzegenaar
En echtinſteller ſlaag bejegent:
Twee harten, door 's Verloſſers min
Verbonden tot een hart en zin.

'k Verwacht een heilig bruitsgewaat,
Dat Eſthers pracht en troujuwelen

Digitized by Google

En ſchoonheit ver te boven gaat;
Een kleedt, om Chriſtus hart te ſtelen,
Van hope en liefde en van geloof,
Staag nieuw, en nooit der jaren roof.

'k Verwacht by d'echt, ter goeder uur
Met Chriſtus, hem ten prys, begonnen,
Een' zegen, die den tydt verduur',
En lieve kinders, aangewonnen
Tot vreugt en aanwinſt van Godts huis.
Hy blyve uw vreugt in weelde, of kruis.

MDCLXXXIII.

GELUK

AAN DEN HEER

ADRIAAN VAN LEEUWEN,

RAADT IN DE VROETSCHAP VAN 'S GRAVENHAGE,

EN JOFFROU

JOANNA RIETVELT,

OP HUN

ZILVERE-BRUILOFT.

Felices ter & amplius,
Quos irrupta tenet copula.

NU VAN LEEUWEN heil gewenſcht,
Heil op heil, ô feeſtgenoten,
Met een' krans, die niet verſlenſt,
Van den hemel overgoten
Met veel gunſte, jaar op jaar;

Digitized by Google

Met een' bruiloftkrans, den here
Aller dingen, zegenaar
Van het echte bedt, ter ere.
Zo dees troubant hem verdroot,
Met JOANNA, zyn beminde,
Zyn geluk- en drukgenoot,
In Godts dienſt ook eensgezinde,
Hy ſchonk zeker aan den diſch
Zo veel wellekome gaſten
Hart en romer niet zo friſch,
Om dus vrolyk toe te taſten.
Heilzaam was zyn minneſmert,
Dus verzacht door huwlyxbalſem,
En de pyl, die 't jeugdig hart
Wondde, in geen vergift noch alſem,
Maar in honigraat gedoopt.
Zelden wort door 's hemels zegen
Zo veel goets op een gehoopt,
Zo veel echtgelux verkregen.
Zelden pronkt de trou zo ſchoon,
Als een wyngert, met haar loten,
Met zo ryk een tafelkroon
Van vyf kindren, net geſloten.
Weinig vrouwen, weinig mans,
Weinig onder duizent paren,
Zien de zon zo bly van glans
Tweemaal tien en noch vyf jaren.
Weinig menſchen loven Godt,
Geeft of neemt hy, even dankbaar,
Staag verrykt door 't hoogſte lot,
Met dit leven nooit vergangbaar.
Dit 's VAN LEEUWENS bruiloftſchat.
Dus mengt d' opperſte genade,
Waar zyn toezicht kerke of ſtadt,

Gaſt-

Digitized by Google

Gaſt - of raathuis komt te ſtade,
Laſt met luſt. dit huwlyxgoet
Vloeit hem toe zo rein, zo helder,
Eêl en effen van gemoet,
Als zyn ruime en volle kelder
Uit het Rynſche of Franſche vat
Haagſche tongen ooit beſchikte.
Jeſus proefde ook 't edel nat,
Daar hy Kana mê verquikte.
Jeſus zelf, te gaſt gebeên,
O VAN LEEUWEN, krone uw minne,
Als de Kerk, zyn vleeſch en been,
En de trou van uw LEWINNE.
Looft hem dus veel jaren lang.
Leeft gezaligt door de liefde,
Die 's Verloſſers ziel zo bang
Aan 't vervloekte kruishout griefde.
Viert het gouden bruiloftfeeſt
Na dit zilvren, als 't uw vader
Lang geviert heeft; die van geeſt
Hier zo bly, als wy te gader,
Zesentachtig jaren telt,
In zyne echt al feſtig rekent;
Door geen zielgebrek gemelt,
Schoonze op 't voorhooft ſtaan getekent.
Erſt zyn jaren, met zyn deugt,
Vrolyk, vroom, vernoegt van harte;
Een geſtage tafelvreugt,
Die Aſſuerus tafel tarte.
Wacht, als aan Godts zoon verlooft,
Na dees blyſchap, vol elende,
Zangen, door geen zucht verdooft,
Op de bruiloft zonder ende.

MDCLXXXIII.

Digitized by Google

BRUILOFTSKROON

VOOR DEN HERE

HENRICUS PONTANUS,

DIENAAR VAN GODTS KERKE TE LINGEN,

EN JOFFROU

HELENE GEZINE WOLFSEN.

Omnes ut tecum meritis pro talibus annos
Exigat, &c.

PONTANUS eischt myn bruiloftstonen
Met recht op zynen hogen dag,
Zo blyde, als trouwe min ooit zag.
Hier kan geen onmagt zich verschonen.
Dit eischt geen bê, maar 't zielverbont
Van vrientschap, ruim zo wel gegront,
Als d' oude dichtkunst plag te kronen.
Geen Theseus queet zich ooit zo trou,
Geen Pylades, in vreugt of rou.

Dit eischt de parel van myn nichten,
De bruit, zo eêl, zo rein, zo schoon,
Gelyk een diamante kroon,
In al wat minne- of bruiloftdichten
Verrykt met uitgeleze stof.
Dit eischt de dienst van 't hemelsch hof,
Ons kerkdienst, (wat kan meer verplichten?)
De dienst van Christus lieve leên,
PONTANUS zorg met my gemeen.

Wat lof kan 's Leraars vlyt verheffen.

Naar

Digitized by Google

Naar zyn waardy? hoe ſtrydt dees helt
Voor Godt in 't heilig oorlogsvelt!
Hoe weet hy Goliaths te treffen,
Beſchimpers van Godts heilig heir,
Met Davids kracht en zydgeweer!
O Lingen, kuntge uw heil beſeffen,
Verheert, verſlagen, dankt gy hem
Voor vier en donder van die ſtem.

Onze arbeit werkt in groter ſteden
Voor Chriſtus ryk niet half zo veel:
Ons hoop bereikt geen tiende deel.
Een kerk- en leerſtoel te bekleden
Is hier en daar geringe laſt,
Die velen paſt, of qualyk paſt.
Maar 's werelts glori te vertreden,
Een' hoger eerſtoel te verſmaân,
Naar laſt, en naar geen' luſt te ſtaan;

Het licht der waarheit eerſt t' ontſteken,
Daar 't ewig nacht ſcheen; door Godts woort,
Die melk, dat zaat der weêrgeboort,
Voor Godt veel kinders op te queken,
Te telen, daar d' onvruchtbaarheit
Geruſt zat, of vergeefs beſchreit;
Verkankerde erf- en lantgebreken
Te helen door gezonde ſpys
En kruit van 't hemelſch paradys;

Al Babels heirkracht uit te dagen,
Al 't helſch gebroet, hoe ſtout en ſterk,
In waarheits vredig oorlogsperk,
Daar 't niemant van dien hoop durft wagen;
Te winnen zonder ſlag of ſtoot,

Digitized by Google

Verdoolden in den hoogſten noot
Van 's afgronts magt en loze lagen
Te veiligen, en kerk by kerk
Te ſtichten, is PONTANUS werk.

Met veel gewelts van ſlaan en ſtormen
Wint menig helt, vol oorlogsgloet,
Een' krans, begruiſt van ſtof en bloet;
Maar ſterft, eerlang een ſpys der wormen.
PONTANUS ſtrekt in 't Lingſche lant
Vorſt Willem Henriks rechte hant
In 't kerkherbouwen, kerkhervormen;
Wint zielen voor der zielen heer,
Wint, Godt ten prys, onſterflyke eer.

Men zwyg' van Orfeus en Arion:
Dees lokt en temt den wiltſten aart,
Door 't ſtrelen van zyn tong bedaart.
Hier zwicht het luitſpel van Amfion:
Dees bout geen Thebes poort en muur,
Te ſlecht van ſtof, te kort van duur,
Maar hemelhoog het heilig Sion
Van ſteen, die laag voor Godt verneêrt,
Geen licht, noch levens kracht ontbeert.

Wat yver, laſtig te bepalen,
Vervoertme van de bruiloftswys,
Beluſt in 's mans verdienden prys
Te weiden, vrolyk aâm te halen?
Wat Geeſt verrukt myn' geeſt? waar heen
Dus buiten 't ſpoor? maar neen, ô neen.
Hier kan myn zangluſt niet verdwalen.
Want Godt, der vromen ſchilt en loon,
Vlecht hier op zelf de bruioftskroon,

Godt

Digitized by Google

Godt zelf, ô bouwer van Godts hutte,
O wachter van Godts heiligdom,
O ſpeelnoot van den bruidegom,
Wiens hant de Kerk, zyn bruit, beſchutte
Van 's werelts wieg, met vlyt gezocht,
Met pyne en kruisbloet dier gekocht,
U in zyn werk ſtaag onderſtutte,
Beloont en kroont zyn' trouwen knecht
Getrou met dees gezegende echt.

Godt zelf vereert u dees HELENE:
Hy ſchenktze u met een milde hant,
Zyn dierbaar gunſt- en liefdepant;
Een echt- en huisgeluk, niet klene;
Dat over zee dus ver gehaalt,
Den arbeit ruim zo ryk betaalt,
Als Ledaas dochter, daar voorhene
De werelt vreeſlyk om beroert,
Tien jaren kryg om wert gevoert.

Volduurt de kracht nu ongeſleten
Van Godts verbont (dit zal beſtaan,
Als aarde en hemel zelfs vergaan)
Ik ſpel, van geen' Apol bezeten,
Maar uit Gods bladen, ruim zo waar,
U heil op heil, gelukkig paar;
Het heil, van jaar noch tydt gemeten,
Van Godt beloofr met eigen mont
In 't ewig heil- en trouverbont.

Ik ſpel u vreugt, die nooit zal rouwen:
Ik ſpel u zegen, zelf door kruis.
Ik zie u overal Godts huis,
Ook door uw' huisbou, ruſtig bouwen;

Digitized by Google

Ook door uw afkomſt, nooit veraart,
Uw beider deugt en ſtamhuis waardt.
Ik zie in 't ende u bruiloft houwen
Ter feeſt van 't onbevlekte lam,
Die ramp noch ſcheidens luſt vernam.

MDCLXXXIV.

RAATSEL.

RAadt vrienden en vriendinnen, raadt.
Wat 's d'outſte, liefſte, en nutſte ſtaat;
Met vreugt begoſt, volendt met zuchten;
De rykſte ſtof van ernſt en kluchten;
't Gereetſte werk tot veel geluk,
Of bittre bron van ramp en druk;
Gezocht by 't meeſte deel der menſchen,
Schoon 't hondertduizenden verwenſchen,
De hoop der werelt zonderling,
Haar ſtut, die anders haaſt verging;
Geacht, gehoont in alle landen
Om d'aanwinſt van de liefſte panden;
Door wondren van Godts zoon ge-eert,
En echter nooit van hem begeert;
Van Godt beraamt en eerſt gevonden
Voor 't menſchdom, door geen vlek geſchonden;
By Godtsdienſt, die volmaaktheit zoekt,
Nochtans geſchuwt, verboôn, gevloekt?
De doot kan dit alleen vernielen,
Schoon 't leven ſchenkt ontelbre zielen.
Geen knoop noch keten ſluit zo hecht.
Dit 's d' echo, daar men ſpreekt van 't *recht.*

MDCLXXXIV.

LOF-

Digitized by Google

LOFDICHTEN
OP
BOEKEN
EN ANDERE KUNST.

OP
'S GRAVENHAGE,
IN DICHT VERTOONT
DOOR DEN HEER
JAKOB VAN DER DOES,
RECHTSGELEERDE.

Laurea donandus Apollinari.

OUde Gravenhof, vol hoven,
Hollantſch Eden, luſtprieel,
Van geen Tempe te verdoven,
Aller ſteden pronkjuweel,
Vorſtenwieg, vol glans en glori,
Raatpaleis van 't algemeen,
Eerſte en leſte in 's lants hiſtori,
Neêrlants heerlykheit in 't kleen,
Sterke vryburg zonder muren
Van den vrygevochten Staat,
Weelde en welluſt van uw buren,
Themis trouſte toeverlaat;
's Gravenhaag, nu hef uw kruinen

Digitized by Google

Aan de wolken hemelhoog
Uit uw Boſch en dorre duinen.
Want uw Vyver, nimmer droog,
Daar de Staatzorg zat bekommert,
Wort een andre paardebron,
En de Vyverberg, belommert
Van laurier, een Helikon.
VAN DER DOES, eert gy poëten,
Vol van heilge razerny,
Eert u, goddelyk bezeten
Van den geeſt der poëzy;
Vlecht Parnasloof van uw linden,
Op het ſpoor van Konſtantyn.
Plag men in den Haag te vinden,
Wat met reên, of redens ſchyn,
Ieders hart bekoort en ogen;
's Gravenhage, met zyn' naam,
Rykdom, ſchoonheit, en vermogen,
Door de lofbazuin der Faam
Alle landen, zeen, en luchten,
Al de werelt door bekent;
Luider, dan die lantgeruchten
Klinken, laat aan 's werelts endt
Ene dichterstong zich horen
Met heur ſnaren, altyt fix,
In geen grafgewelf te ſmoren,
Noch vergetelſtroom van Stix.
Een uitheemſche mag nu ſparen
Moeite en koſten van de reis.
VAN DER DOES, in luttel blaren,
Toont Stadthuis en Hofpaleis,
Vyver en Voorhout, vol levens,
Met Prinſeſſe- en Prinſegracht,
Plaats, en Plein, en Merkt; al tevens

Vol

Digitized by Google

Vol van ſchoonheit, ſchat, en pracht;
Al te zaam, als Jovis eiken,
Langſaam opgewaſſen, om
Zulk een hoogte te bereiken
In zyn' vollen ouderdom.
Kunſtbeminners, letterkloeken,
Zo 'k u recht ken, gy zult hier
Liever onzen Haag bezoeken,
Zwart gemaalt in wit papier,
Liever deze print aanſchouwen,
Dan het leven, niet gewoon
U gedurig t' onderhouwen,
Als dees dichter met zyn' toon;
Daar hy 't vrolyk en het ſtatig,
Demokryt en Heraklyt,
Jok en errenſt, middelmatig
Onder een mengt, op zyn' tydt;
Keur van ſtoffen vlecht en ſtrengelt,
Dat een ieder kryg' zyn deel.
Zoet met bitter, dus gemengelt,
Glyt gezonder door de keel.
Beide komt het uit een ader,
Ryk van poëzy, gevloeit:
Als ons Beekje, daar het nader
By den Haag, het zant beſproeit
Dat 's wat meer dan ruwe ſtenen,
Ongelyk van forme en ſtof,
Te vergaren, te verenen.
Lei Amfion zulk een' lof
Ooit te Thebe in met zyn dichten?
Is dat ſtedelof alleen
Zingen? of ook ſteden ſtichten,
Vaſter, ſchoner dan van ſteen?
't Lofgedicht der Hagenaren

Digitized by Google

Wint het den Thebaan dus of,
En zo ver de Griekſche ſnaren,
Als gy menig Vorſtenhof
Met uw' luiſter gaat te boven,
Oude Gravenhof, vol hoven.

MDCLXVII.

AAN DEN WELEDELEN HEER ARNOUT HOOFT, RIDDER, OUTSCHEPEN VAN AMSTERDAM, VERSCHEIDE WERKEN VAN WYLEN ZYN HEER VADER UITGEVENDE.

An quicquam nobis tali ſit munere majus?

Brave telg van zulk een' braven ſtam,
Tot groot bedryf en tegens laſt geſchapen,
Van outs gewoon te ſieren t'Amſterdam
De keizerskroon van 't graaffelyke wapen:
Indien ik, heet van yver, iet misdoe,
Uw drokheit ſtoor, met nutter zorge en pennen
Staag bezig, ei hou dit een pen te goê,
Die dier verplicht haar ſchult ſlechts komt bekennen.
Want wie is toch zo wydt vervreemt van kunſt
En wetenſchap, die zich niet ewig ſchuldig
En dankbaar moet bekennen voor uw gunſt,
Die 't vaderlant verplicht zo menigvuldig?
Terwylge ons geeft in 't licht uw vaders werk,
't Zy mateloos, of niewe maatgezangen;
Een hemelſch licht, den nacht van Stix te ſterk,
En daar te lang alle ogen naar verlangen.
Wat droomt de Griek van zangberg, Helikon,

Digitized by Google

En Febus, vorſt en vader der poëten?
Te Muiden was de ware Helikon,
En Hooft Apol, op 't hoge Slot gezeten.
Daar paſte hem der dichtren lauwerkroon
(Dien gulden tydt moet Hollant nooit vergeten)
Om zyne kruin en haren ruim zo ſchoon,
Als om zyn' hals de ridderlyke keten.
Daar lei hy zich zo kloek en trou te koſt
Aan taalſieraat (de baſtertſpraak moſt ruimen)
Als om het lant door 't zwaart, gelyk een Droſt,
Van woeſt gewelt en ſnoodt bedrog te ſchuimen.
Wy hoonden zelfs (wat baat ons, dat men 't zwygt?)
Onze eige ſpraak. Voert Remus heerſchappye,
Waar zy met kracht de volken onder krygt,
Heur taal niet in, als 't merk van ſlavernye?
En durft of kan de vrye Batavier,
Die nooit met recht, als blode of ſlaafſch, gelaſtert,
De Ceſars in hun ſchilt voer fors en fier,
Zyn moeders taal niet ſpreken onverbaſtert?
Maar dank hebb' Hoort. hy wiſcht met Duitſchen ſty!
Die inktvlak uit ons boeken, valt aan 't ziften,
Aan 't zuiveren, aan 't effnen met zyn vyl,
En regelen van Hollants ſprake en ſchriften.
Hy zamelt ons een' woordenſchat by een,
Om Neêrlant, arm door traagheit, te verryken.
Hy leert de pen, en niet de kling alleen,
Des Bataviers geen volk ter werelt wyken.
Zo lezenwe een hiſtori met vermaak
Van Nederlant recht Neêrlantſch en onſterflyk.
Vont menig geeſt in kunſt en wysheit ſmaak,
Dees won een' palm, by niemant meer verwerflyk.
Dit 's Tacitus in Hollant; dit 's Homeer.
Hy ſchenkt ons 't puik van Latium en Grieken
In zuiver Duitſch: en wie op lettereer

Digitized by Google

Nu toelegt, zweeft ten hemel op zyn wieken.
Barleus acht zyn' arbeit nooit vollooft;
Ook Huigens, 't licht van 't geeſtryk 's Gravenhage.
Ja Vondel waar geen Vondel zonder Hooft,
Maar volgt hem zulx, dat hy 'er moedt op drage.
'k Hoor Anſlo dus, Martinius, en Six
Uit enen mont met Brant en Dekker ſpreken.
En ſpande ik ooit myn luiteſnaren fix,
Myn geeſt had aan dit licht zyn licht ontſteken.
Het onduitſch Hof noem' hardt nu dit, dan dat.
Al ſlopten wy den mont niet der verkeertheit,
Schoon Hooft, een menſch, geen Godt, zich ooit vergat,
Zyn misſlag won 't noch ver van die geleertheit.
O Muider Slot, een kerker al te ſtraf
Van Hollants Graaf, den wrok ten dienſt van Velzen,
Schep moedt: dees heer wiſcht u die bloetſmet af
Door poëzy. Dan ruiſcht geen wint in d'elzen.
De Zuidtzee, op dien toon, legt gladt gekemt.
De Vechtvliet geeft gehoor, en roert geen baren.
De nachtegaal heft aan: en 't wilt, getemt
Door zang, vergaart rontom deze Orfeus ſnaren.
Hoe wenſche ik myn verlangen nu geboet
Door 't lezen en herlezen van die werken;
Van Neêrlant, waar 't vernuften teelt, begroet;
Een bloemhof, een banket, om 't hart te ſterken!
Hoe riekt die geur! hoe ſmaakt die lekkerny!
Hoe luſt my daar uit onverwelkbre blaren,
Gelyk in 't Gooi een wakkre honigby,
Geen' honigſchat, maar nektar te vergaren!
Hoe draaft die ſtyl, op maat en zonder maat,
Vol zins, vol krachts! hoe weide ik in die ſpreuken,
Hiſtorien, en regelen van Staat,
Van nydt noch tydt te krenken noch te kreuken!
Hier vinde ik, wat Itaalje meeſt verheft.

'k Zie

Digitized by Google

't Zie, hoe Petrarch en Taſſo en Guarini,
In Duitſch verkleedt, zich zelven overtreft;
Ook Sanſovyn, Lottyn, en Bokkalini.
'k Lees Plautus nu verbetert, roept de Groot.
'k Lees Cicero in Nederduitſche brieven.
Plutarchus les, eer Hooft zyn Griekſch vergoot
In Neêrduitſch, kon geen hoven zo gerieven.
't Waar Henrik, hier zo Groot, de pyn wel waardt
Om Vrankryx kroon zyn leven lang te kampen.
En Koſmos huis, door deze pen vermaart,
Getrooſt zich nu een Ilias van rampen.
Civilis en Arminius, vol moets,
Herleven aan den Rynſtroom, als twee helden,
Die 't Roomſch gebiedt en Ceſars zegekoets,
In 't ſtryden voor de vryheit, palen ſtelden.
Zag Tacitus (de Zwyger, die nu minſt
Zal zwygen) op, hy zou de nederlagen
Des Tibers, hem vergoedt met zulk een winſt
Van ere by den Duitſchman, min beklagen.
Begreep dit elk, de predikſtoel en 't hof
Ontfing een' glans, en zag uit andere ogen.
Geen kintſch geluit, maar keur van ſtyl en ſtof
Bekoorde elx hart met goddelyk vermogen.
Gelukkig hy, die zulk een' letterſchat
Van andren leent tot ieders nut en voordeel!
Gelukkig lant, zo 't zyn geluk ſlechts vat,
Daar wysheit dus aan 't roer zit, ryp van oordeel!
Gelukkig leeft gy ook, die voor 't gemeen
Geen leſſen wydt en zydt behoeft te zoeken,
Maar op zyn ſpoor uw' vader na te treên,
En op te ſlaan zyn doorgeleerde boeken.
Zo bloeje uw ſtam van ſpruit tot ſpruit, myn Heer.
Een vier, een deugt ontvonk' daar geeſt en ader,

Als

Digitized by Google

Als d' Amſtel in uw' grootvaâr kroont met eer,
En Nederlant met Vrankryk in uw' vader.

MDCLXXI.

OP DEN
YSTROOM
VAN DEN OVERTREFFELYKEN POEET
JOANNES ANTONIDES VAN DER GOES.

Cælo gratiſſimus amnis.

HEt Y ſpant wonderlyk, van name en vloet zo kleen,
In rykdom, magt en pracht, de kroon van alle ſtromen.
Maar zo is ook allengs de Tiber opgekomen,
Die grootvorſt, ruim zo fors, van landen en van zeen.

Vernuft braveert gewelt, als d' Yſtadt andre ſteên.
Dies juich, ô koopſtroom, nu van vreugt langs beide uw zomen:
Naardien ANTONIDES met kunſt en zoete dromen
Gaat weiden in uw' lof, zyn ware Hippokreen.

Hy ſtreeft de zwaan na, die Eneas heldenwerken
Naar 's Tibers ſtromen voert van Xanthus op haar vlerken.
En ſtreeft hy in zyn vlucht uw zeilen niet voorby?

De wereld in een ſtadt, de zee in 't Y te malen
Met verf, die nooit verſchiet, zo lang de zon blyft ſtralen,
Dat kan de zeevaart min dan d' eedle poëzy.

Op den Yſtroom, den 28 van Herfſtmaant, MDCLXXI.

AAN

Digitized by Google

AAN DEN HEER VAN ZUILICHEM,

OP DEN NIEWEN DRUK VAN ZYN EDe KORENBLOEMEN.

——— *Proxima Phœbi*
Verſibus.

Neêrlants ewige eer, die ons in Neêrlantſch dicht
Laat horen ganſch Europe en 't puik van zo veel talen,
Zo moet geen taal noch tydt uw' groten naam bepalen,
Als ik eerbiediglyk my blint zie aan uw licht.

Ik hef geen lofdicht aan: want al de zangberg zwicht
En zwygt, of zweet vergeefs, verduiſtert door die ſtralen.
Apelles kunſtpenſeel kon Alexander malen,
Maar geen' Apollo met zyn hemelſch aangezicht.

O ledigheit, vol werx! ô eedle KORENBLOEMEN!
Geen graan is by uw deugt op enen dag te noemen.
Gy ryſt alleen, gelyk de fenix uit zyn vlam.

Een Maro wint het, en men vint geen twee Homeren.
Dies zal myn dicht u beſt, ô Fenixdichter, eren,
Als * gy der ſteden ſtadt, uw ſtemmend Amſterdam.

MDCLXXII.

* Onder de Stedeſtemmen van Hollant en Weſtvrieſlant in 't III boek der Korenbloemen ſpreekt Amſterdam aldus: *Wie ſchrikt by my zwygt, heeft allerbeſt gezeit.*

Digitized by Google

OP HET

VERWARDE EUROPE

VAN DEN HERE EN MEESTER

PETRUS VALKENIER.

Accipe nunc Danaûm insidias.

EUrope was lang blint. Och zag het uit zyne ogen,
En nu noch toe by tyts! de Franſche Staatharpy,
Die alles overgaapt, en aangrimt van ter zy,
Of inzwelgt met haar keel, vol bloetdorſt en vol logen,

Waar al dien roof haaſt quyt, en met een' ſtank vervlogen.
Dit melt ons VALKENIER, met al de kuipery
En ſnode treken der gedroomde monarchy.
Let, Vorſten; Staten, let: zo vintge u niet bedrogen.

Verſtaat uw heil dus: kent den Franſchman, meer door gelt
En liſt te vrezen dan door eerlyk krygsgewelt.
En gy, Vereende Staat, herdenk hier in 't byzonder

Uw ramp, en hoe Godts hant u redde door den helt,
Die 't Lant, als Fabius en Scipio, herſtelt,
Der wondren van onze eew vermaartſte en grootſte wonder.

MDCLXXV.

OP

OP DEN NIEWEN DRUK DER NEDERLANTSCHE HISTORIEN VAN WYLEN DEN HERE PIETER KORNELISZOON HOOFT,

RIDDER VAN S. MICHIEL, DROST VAN MUIDEN, BALJUW VAN GOOILANT.

Monumentum ære perennius.

Ewenſchte druk, om geeſten te verblyden!
Vont Neêrlant zich aan Haarlem ooit verplicht
Voor arbeit, dien de drukpers bragt in 't licht,
Van zo veel nuts, na Laurens Koſters tyden?
Het grootſte, dat den dag in 't Neêrduitſch zag,
Komt, ruim zo ſchoon als eertyts, voor den dag.

'k Zie HOOFT hier in zyn hooftwerk, 's Lants hiſtori,
Beſchaaft, volwrocht, en van zyn leſte hant:
Waar by de geeſt en nette pen van Brandt
's Mans leven, en de helden, rykſt van glori,
Of meeſt befaamt, veel ſchoner van gelaat
Door byſchrift toont, dan door panneel, of plaat.

Hoe kan myn dicht zyn' dankplicht hier vergeten?
Op, dichters: op, Bataafſche Helikon.
Hier vloeit een vliet, een klare hengſtebron
Voor uwen geeſt, van poëzy bezeten.
Nu drinkt u vol, nu dompelt u met luſt
In zulk een' ſtroom, die zorgen wekt en ſuſt.

Digitized by Google

Leert, op myn woort, (mag iemants woort hier gelden,
Die op Parnas niet heel is onbekent)
Uw moeders taal, als HOOFT hier was gewent
Haar' rykdom, kracht, en zuiverheit te melden.
Ziet HOOFTS vernuft de kunſt af hier en daar:
Dan zweeft uw ſtyl niet laag, noch middelbaar.

Geen wetenſchap is dan zo hoog te zetten,
Als poëzy, recht hemelſch door de gunſt
Van dien Apol. Of wint het d'eedle kunſt,
Die ontucht toomt door kracht van wyze wetten,
En woeſt gewelt door Staatbeleit braveert?
'k Zie in dit boek de Staatkunde uitgeleert.

De Griek mag dry Bevalligheên verzieren:
Men vintze in 't werk, daar geen verzierſel gelt,
Als Waarheit hier Welſprekentheit verzelt,
Met Wysheit, gaaw te roer in 't lantbeſtieren.
Dat drytal legt, ter ere van den Droſt,
Zyn krachten aan dit ewig werk te koſt.

De Waarheit, uit een' oceaan van ſchriften,
In zucht en taal verſchelende, opgeviſcht,
Verſchoont geen' vrient, noch helt, die zich vergiſt;
Verzwygt geen deugt by vyantlyke driften,
Geen Staatgeheim, van niemant meer ontdekt;
En voert het woort zo ront, als onbevlekt.

't Welſpreken toont het oproer, hoe verwildert,
't Gevecht, hoe fel en bloedig, 't lantgevaar,
Hoe byſter, zo beknopt, zo net, zo klaar,
Als waar het niet beſchreven, maar geſchildert;
Der oudren deugt by d'afkomſt zo vermaart,
Dat elk zich ſchaam', die van dien ſtam veraart.

De-

Digitized by Google

De Wysheit melt alleen geen brave daden,
En ſnoodt bedryf, maar raatſlot, ogemerk,
En inzicht, en de bronaâr van elx werk;
Schakeert, borduurt, gelyk met goude draden;
Bezaait dit kleedt met ſpreuke en les van Staat,
Als perlen in een vorſtelyk gewaat.

O wonderwerk, by blinden, vol verkeertheit,
Alleen gelaakt! ô Hollants taalſieraat!
O Staatkompas! ô ſchool van raat en daat!
Uw waarde recht te zien ontdekt geleertheit,
Die ogen heeft. ô gout- ô zilvermyn,
Vol ſchatten, waardt gezocht met moeite en pyn!

Gy levert ons, 't geen niemant kon beſeffen,
Verwachten in de Nederduitſche ſpraak;
Helpt heugen aan veel rampen met vermaak;
Leert wie hier ſpreekt zich zelven overtreffen;
Vernoegt ons, maar verzadigt nimmermeer;
En lokt en leert de leerzucht altyt weêr.

Elk werpt wat hene en kladt op zyn papieren:
Maar ſchryven heeft wat in. wat daar gemelt,
Gezwegen dient, verſtaat dees letterhelt.
Civilis vecht voor 't recht der Batavieren
By Tacitus, den Romer, niet alleen.
Thucydides herleeft voor ons Atheen.

Dit 's Tacitus, door 't ſlyten van zyn blaren,
In merg en bloet verandren. dit 's verſtant,
Gebruikt ten dienſt van 't vrye vaderlant.
Dit 's arrebeit bykans van twintig jaren,
Die leven zal, zo lang een Batavier
Wil ſterven voor zyn trotſe leewsbanier.

Digitized by Google

Wie reikt zo wys de lant- en watertogten
Van onzen tydt aan volgende eew op eew?
Wie ſtelt te boek, hoe Hollants fiere Leew,
Beſprongen van ontelbre roofgedrogten,
Ontwaakt, en brult, en vreeſlyk van zich taſt?
Dat eiſcht een' ſtyl, als HOOFTS hiſtori paſt.

Dat werk vereiſcht een' fenix van een' ſchryver,
Die op zyn ſchacht onze oorlogsblixems door
De wolken voere, op 't oude heldenſpoor.
Puikſchryvers, valt aan 't werk met luſt en yver.
Maar, zo uw pen zich eer en duur belooft,
Begint toch niet in 't Neêrlantſch zonder HOOFT.

MDCLXXVII.

OP HET VERHAAL VAN ZYNE HOOGHEITS ENGELSCHE BRUILOFTSREIZE EN HOLLANTSCHE WELLEKOMST.

Res lætæ, & regia conjux
Parta.

En volgt ORANJE hier, doch met geen' leweſtandert,
Voor Naarden, Bon, of Graaf: zyn togt is heel verandert.
De Vorſt, die 't Lant herwon in 't bloedig oorlogsvelt,
Wort overwonnen door een minnelyk gewelt.
Maar ſchrik niet, lezer, en gelei niet ongereder
's Lants Veltheer over zee. Hoe reiſt, hoe keert hy weder?
Zich zelven ſteets gelyk, ook op die bruiloftsreis.
Hy vryt, gelyk hy vecht, tot vordering van peis.

Zyn

Digitized by Google

Zyn vreugt ſtrekt, als zyn zorg, tot heil der zeven Landen.
Wie ziet de bruilofttoorts niet ruim zo bly hier branden,
Als gruwzaam buskruitvier, dat al de zee in brant
Quam zetten, van 't Bataafſch tot aan het Britſche ſtrant?
De Maas roept, als de Teems, terwyl geen donderkloten
Bezwangren 't grof geſchut, maar eer- en vreugdeſchoten;
Lang leef d'Oranjeſtam, lang leef de Prinſebruit.
Europe wacht, vol hoops, noch blyder vrêgeluit
Door d'echt van Neêrlants helt, die ons heeft vry gevochten.
Zo wint een troureis meer dan hondert oorlogstogten.

MDCLXXVII.

OP HET
JAGTRECHT,

BESCHREVEN DOOR DEN HOOGEDELEN, WELGEBOREN HEER

ELBERT ANTOON,

BARON VAN PALLANT, BANDERHEER VAN VOORST, GEMAGTIGDE TER VERGADERINGE VAN DE HOOGMOG. HEREN STATEN GENERAAL, ENZ.

Hanc olim veteres vitam coluêre.

Lonk de jagt in ouder tydt,
d'Eer der godtheên toegewydt;
Stelden helden en heldinnen
Op de jagtkunſt hart en zinnen;
Hier Kamille, of Atalant,
Die zo vlug door 't ſtuivend zant
Vlogen, als de hazewinden,
Om het ſchuwe wilt te vinden;
Daar Achil, zo ſnel te voet

Digitized by Google

By Homeer, als trots van moedt,
Toen hy Troje in Hektor velde;
Vorſt Eneas, die 't herſtelde;
En zo brave Vorſtenzoons,
Als Akteons en Adoons,
Hippolyten, Meleagers,
Jagtgezinden, dappre jagers,
Door hun jagtluſt ryk van loſ,
Zelf daar 't ongeval hen trof;
Leerden van de jagt veel Groten
Fors verovren ſteên en ſloten,
Fix hanteren boog en ſpeer,
Tarten hitte en winterweêr,
Vyantlyk gewelt verjagen,
Stout beſpringen, loos belagen;
Leerden in geleerde blaân
Gratius en Oppiaan
Latyniſt en Griek met netten,
Jagtſpriet, honden, 't wout bezetten;
Neêrlant houdt de jagt althans
Ook in ere en ryk van glans.
PALLANTS Vryheer, d'eedle PALLANT,
't Licht der Ridderſchap van Zallant,
En niet min befaamt alom
In het Gelderſch Hertogdom,
Toevlucht van veel onderzaten
In 't geſtoelt der zeven Staten,
Redeneert van 't jagtgebruik,
Toont zyn vrucht en outſten ſtruik,
Poogt een wys door wyze wetten
Op het jagtvermaak te zetten.
Wie grondeert dit ſtuk zo diep?
Zag d'aaloudheit op, zy riep;
Febus eert nu 't werk beluſter,

Digitized by Google

Dat

Dat hy oefent met zyn zuſter.
Pallas ſchryft door PALLANTS hant.
Themis kent geen waarder pant.
Zelfs gy ſteden, die den adel
Noch te voet, noch in den zadel,
Gunt alleen den krans van eer,
En het jagtrecht, hoe gy 't meer
In dees bladen vint verheven,
Dies te minder toe wilt geven;
Hoe, naar volk - of burgerrecht,
Dit beſlecht, of niet beſlecht,
Mê of tegen wort gewezen,
Hebt hier voordeel uit te lezen.
Wysheit, letterwetenſchap,
Staatkunde op zo hoog een trap,
Adelt burgers ook rechtſchapen,
Zonder pracht van helm of wapen.
PALLANT gunt u, heuſch en wys,
Op zo braaf een' letterprys,
Als zyn arbeit won, te hopen.
Elk ſtaat deze renbaan open.
Streeft hem na met luſt en vlyt:
Zwicht niet in dien herſſenſtryt.
Loflyk zultge, ô burgeryen,
Hier den adeldom benyen.

MDCLXXIX.

Digitized by Google

OP DEN
LUSTHOF DER HUWELYKEN
VAN DEN HERE EN Mr
PIETER DE NEIN,

RECHTSGELEERDE, EN FISKAAL EERTYTS DER OOSTINDISCHE MAATSCHAPPYE AAN DE KAAP VAN GOEDE HOPE.

Mores hominum multorum vidit & urbes.

VErheft Homeers gedicht, om 't zien en onderzoeken
Der zeden wydt en zydt van volken en van ſteên,
Den helt Uliſſes in zyn heldenwerk met reên,
Wat prys vereert men aan de pen van letterkloeken,

Die zo veel wysheits vat in oude of niewe boeken?
En wat verdient DE NEIN, wiens reisluſt niet alleen,
Maar lees- en leerzucht ook ontelbre plegtigheên
Van 't huwlyk brengt in 't licht uit allerhande hoeken?

Hy, Themis anders trou, ontvout het trourecht hier
Van al den aardtkloot, en zyn delen alle vier.
Men volg' hem op die reis: hier ſtaat geen ramp te duchten.

Wie nut zoekt met vermaak, vint hier zyn' luſt verzaadt.
Dees huwlyxſtof valt ryk van jok en vreemde kluchten:
Maar is 't niet ernſtig, daar de werelt by beſtaat?

MDCLXXXI.

TO OP

Digitized by Google

OP DE GENEESKUNSTIGE AANMERKINGEN VAN DEN HERE KORNELIS STALPART VAN DER WIEL, STADTS DOKTER IN 'S GRAVENHAGE.

Non hæc humanis opibus, non arte magistra
Proveniunt.

OCh hoe ydel woelen, wenschen,
Roemen, dromen blinde menschen!
Die de doot zo heimlyk zit,
Met hare oorzaak, lit by lit,
In gebeente en vleesch verholen,
Dat d'ervarenste artsen dolen
In 't nasporen, in 't verhaal
Van zo velerhande quaal,
Door den gront niet kunnen delven
Dezer kennis van zich zelven.
Kunst, geleertheit, vlyt, vernuft,
En ervaarnis staan versuft;
Daarze geen gemene plagen
Vinden, die d'aalouden zagen
Voor vele ewen, dag op dag,
Maar een overzeldsaam slag
Zien van ziekten en van wonden,
By geen' Eskulaap gevonden.
Hooft en herssens, bekkeneel,
Ogen, oren, hals en keel,
't Hart, des levens bron, de nieren,
Aders, zenuwen, en spieren,

Digitized by Google

Long en lever, milt en maag,
Borst en buik, voor 't lyf zo graag;
Bei de benen, die elkandere
Zo gedienstig, voor al 't andere
Pylers strekken, die hun last
Staag vervoeren, vlug en vast;
En de leên, die 't eerste leven,
d' Eerste vorm al d' andren geven,
Daar de hant, die 't al regeert,
Menschen door den mensch bootseert;
Och wat baren zy al pynen,
Daarze jammerlyk van quynen!
Hoe bederftze een ogenblik,
Harde slag, of snelle schrik!
d' Erfschult wil geen kintsche jaren,
Minst de zwakste sexe sparen.
Gal en bloet, gelyk een beek,
Die verdwaalt is, houdt geen streek.
Kan myn dicht met eedle klanken
Wyzen raat hier ooit voldanken,
Ooit volpryzen STALPARTS vlyt?
Dees Machaon (die zyn' tydt,
Door veel jaren hoog gestegen
Tot veel kennis, allerwegen
Trou besteedt aan 't kranke bedt,
Duizenden voorzichtig redt,
Daar de doot met holle kaken
Haar' gereetsten roof moet slaken)
Deelt aan elk nu even rê
Door den druk zyn' arbeit mê,
En 't gemerkte, niet by kranken,
Door geopende aâr of dranken
Licht geholpen, maar het geen
Zelden beurde, of nooit voorheen.

Zyn

Digitized by Google

Zyn papier melt ſtaag iet wonders;
Iet uitſtekends, iet byzonders:
Breuk of ſcheur, gezwel of ſteen
Buiten hun gewone leên:
Ramp, die elk niet kon bevroeden;
Heil, daar 't niemant zou vermoeden;
Hulp door geen' gebaanden weg,
Boven menſchlyk overleg:
't Lichaam levend wechgeſtorven,
Leên gemiſt, of ganſch bedorven,
Leden van gebruik berooft;
Brein ontbeert in 's menſchen hooft:
Schriklyk quaat van klene wonden,
d'Ergſte in ſchyn naar wenſch verbonden:
Sterken bloetvloet, of heel traag,
Of ſpoorbyſter: mont en maag
Lang van ſpys en drank verſteken:
Milt-en long-en hartgebreken,
Laſt, ontlaſting, misgeboort,
Vuilnis, zuivring, nooit gehoort:
Heilzaam, 't geen men plag te ſchromen;
Iet vergiftigs wel bekomen:
Diſchvreugt ſtof tot lykgeſchrei;
Boos vergift in tuin of wei
Voor een lekkerny gelezen;
En die andren trou genezen
(Och wat recht de doot niet uit!)
Zelfs vergeven door hun kruit.
Dees natuurgeheimeniſſen
Kloek te peilen, op te viſſen,
Met haar' oorſprong, recht gevat,
Zulk een' dierbren letterſchat
Aan de werelt te vereren,
En geleerden dus te leren,

Digitized by Google

Eiſcht een' dankbren zegengalm,
Meer dan lauwerkrans of palm.
Lang moet u de hemel ſparen,
STALPART, waardig Neſtors jaren:
Levens en gezontheits ſtut,
Leef veel menſchen lang tot nut:
Leef met uwen name onſterflyk
In dees bladen, nooit bederflyk.

MDCLXXXII.

OP DE GEESTELYKE EN LICHAMELYKE GENEESKUNST VAN DEN HERE SAMUEL JUNIUS,

GODTS DIENAAR TE OVERSCHIE, EN LYFARTS VAN ZYNE KONINKLYKE MAJESTEIT VAN GROOT BRITANJE.

In utrumque paratus.

GEeft lyfs gezontheit ſtof tot 's hemels lof aan d' aarde,
Die onbekende ſchat; is een gezont gemoet
In 't lichaam, vry van quaal, een onwaardeerbaar goet;
En * weegt een enig arts veel mannen op in waarde;

Hoe looft men JUNIUS, die allerminſt ontaarde
Met eedle heelkunſt van zyn' ſtamme en edel bloet,

Een'

* In Homeers Ilias vint men deze ſpreuk, van Machaon gebruikt: Ἰητρὸς γὰρ ἀνὴς πολλῶν ἀντάξιος ἄλλων: *Een man, die zich verſtaat op artſeny, Mag gelden voor vele andren in waardy:* en in zyn heldenwerk van Uliſſes: Ἰητρὸς δ' ἕκαστος ἐπιστάμενος περὶ πάντων Ἀνθρώπων: *Een enig arts, die 't krankbedt, naar zyn wenſchen, Genezen kan, gaat voor alle andre menſchen.*

Digitized by Google

Een' ſchat van wetenſchap, die lyf en ziel behoedt,
Of redt in veel gevaars, van overal vergaarde?

Is 't wonder, dat de Schie bezocht wort om zyn kunſt,
En 't Britſche hof hem eert met ongemene gunſt,
Als Lyfarts van zyn' Vorſt? Wie kan 's mans zorg voldanken?

Zy volgt doorgaans Godts zoon in 't vleeſch', die 't ganſche lant
Ook dag op dag genas, ook twederhande kranken,
Door leſſen van zyn' mont, door wondren van zyn hant.

MDCLXXXIII.

OP DE
HEELKUNSTIGE HANTWERKEN
VAN DEN HERE
KORNELIS ZOLINGEN,
DOKTER DER GENEESKUNST EN HEEL-MEESTER IN 'S GRAVENHAGE.

Phœbo ante alios dilectus.

Oe dier ſtaat Adams luſt een boomvrucht, ſtout gegeten!
Hoe breektze al d' afkomſt op, als 't leven, kort van duur,
Straag krimpt van pyne, en quynt, en ſterft van uur tot uur,
Door qualen, zonder tal, van langer hant geſleten!

Wat raat? het noodlot wert dit dwaas van outs geweten.
Men laſtert ſedenloos d' altelende natuur,
Als waarze een ſtiefmoer van haar vrucht, te ſtraf en ſuur.
Vernuft en vlyt ſchaft raat. Zie ZOLINGEN eens zweten

Tot

Digitized by Google

Tot redding van al 't lyf, gewont, gekneuſt, geſchroeit,
Geſloten, of geſcheurt, te ruim, te ſchaars gegroeit:
Let, hoe zyn zorg hier waakt, en wonden heelt door wonden.

Wort meeſterlyke kunſt van artſen hoog ge-eert,
Hier werkt een edel brein, vol nooit bedachte vonden,
En ſneeg van handen, dat de kloekſte meeſters leert.

MDCLXXXIV.

OP HET
ONDERWYS DER VROEDVROUWEN EN D' AANMERKINGEN VAN DEN ZELVEN GENEES-EN HEELMEESTER.

Caſta fave Lucina.

AL noemt Godts eigen mont grootmoeder Eva moeder
Der levenden, haar trots en ſnoepluſt baart de doot.
Dus ſterft haar Abel vroeg in 's levens bloei, te ſnoodt
Vermoort door d' eige hant van zynen outſten broeder.

En och de dootſchicht treft haar afkomſt ſtaag verwoeder
In 's levens oorſprong, als de vrucht in barens noot
De moeder 't leven koſt, en ſterft van hulpe ontbloot.
Wat eerkrans vlecht men dan voor ZOLINGEN, die vroeder

Dan menig vroetwyf, dat in zware rampen ſuft,
Zo kint, als moeder, door zyn hant en kloek vernuft
By honderden verloſte uit d' ergſte dootsgevaren;

En voor de zwakſte ſexe een werk nu brengt in 't licht,

Dat

Digitized by Google

Dat beiderlei geſlacht, bewaart door 't kinderbaren,
Waar 't menſchdom menſchen teelt en opqueekt, dier verplicht?

MDCLXXXIV.

TYDTMETINGE

CHRISTELYKE GEDACHTEN.

En age ſegnes
Rumpe moras.

PYthagoras ſchuift dwaas veel * onkunde op den tydt,
Om zaken van belang, door tyts verloop vergeten.
De wyze Thales heeft den tydt veel danx geweten
Voor wysheits dierbren ſchat, hier door vergaart niet vlyt.

Men laakt den tydt, als boos, of kort, met valſch verwyt,
Daar zulk een kleinoot los verquiſt wort en verſmeten.
Lees, blinde menſch, dees blaân, en leer uw dagen meten:
Gebruikze wys tot heil, dat door geen jaren ſlyt;

Om Godt, uw leven, en uw hoogſte goet te kennen.
Dees ſchryver zonder naam beſchaamt veel ſchrandre pennen,
Veel namen, door de faam alle ewen door verbreit,

Veel kloeke † lant- en zant- en zee- en hemelmeters.

* Pythagoras zeide, dat de tydt het alleronwetendſte ding was, om dat de treflykſte mannen en gedenkwaardigſte zaken door verloop van tydt vergeten worden. Maar Thales en Simonides noemden den tydt het wyſte aller dingen, om dat de menſchen ontelbare kunſten en allerhande wysheit leren door hulpe van tydt en ervarenheit.

† Aldus noemt Horatius ſchimpswyze den Filoſoof Archytas, Pythagoras leerling, alles gewoon door getal te meten, maar door ſtorm op zee verongelukt, en voorheen onkundig van zyn jammerlyk ende, *maris & terræ, numeroque carentis arenæ menſorem*, Een' meter door 't getal van lant En zee en van 't ontelbre zant.

Digitized by Google

Hy meet en hy besteedt den tydt aan vry wat beters,
Voor Godt, zich zelven, en d'onmeetbare ewigheit.

MDCLXXXIV.

AAN DEN HEER
PIETER LELI,
VERMAART SCHILDER TE LONDEN.

Animum pictura pascit.

LELI, Londens dierbaar pant,
En eer van ons geboortelant,
Niet ongelyk de zuivre leli,
Vorstin der bloemen, ruim zo schoon,
Als Salomon op Judaas troon,
Van Godt geschat in 't Evangeli:

Hoe eert myn dankdicht u, verplicht
Door al dien wellust van 't gezicht!
Hoe voer myn geest met d'ogen spelen!
Hoe weiden myn gedachten noch
In zulk een' beemt, vol zoet bedrog,
En schoonheit van uw kunstjuwelen!

Ik zag geen verf, noch doek, ô neen,
Maar vel en zenuw, vleesch en been.
Quam * vee of vogel ooit, bedrogen
Door kunst, op beelt en tafereel
Toeschieten, uw beroemt penseel

Speelt

* Van een' hengste, die op het gezicht van een geschilderde merrie brieschte; van honden, door een' geschilderden hont tot bassen verwekt; en van enen stier, die trek tot een kopere koei kreeg; gewaagt Elianus in zyne Velerhande Historie, II, 3, en Valerius Maximus, VIII, II.

Digitized by Google

Speelt, als * Parraas, dit menſchenogen.

Wat hangtge kunſt van Holbeen, Dyk,
En Rubens, of Itaalje, ryk
Van geeſten, die geen ouden, weken,
In 't klein of levens groot, ten toon?
Of ſteekt uw hant dus uit, gewoon
Die meeſters naar de kroon te ſteken?

Doorzag † Protogenes, om hoog
Verrezen, met zyn keurig oog
Dien ſchat van geſtoffeerde zalen,
Hy riep, door LELIIS geeſt en gunſt
Verrukt: dit 's wis Apelles kunſt:
Geen ander meeſter kon dit malen.

O kunſt, van leven niet misdeelt!
Gy tart natuur met beelt by beelt,
Voor kenners altyt aangenamer,
Zo zacht, zo levendig, zo ront.
O ſchildergeeſt! ô eedle vont!
O rykdom van een ſchilderkamer!

Daar blinkt de majeſteit van 't hof:

* In den ſchilderſtryt van Zeuxis en Parrhaſius, by Plinius verhaalt in zyne Natuurlyke Hiſtorie, xxxv, 10, bragt d' eerſte geſchilderde druiven te voorſchyn, daar de vogels op quamen aanvliegen, maar de tweede een linnen behangſel, zo natuurlyk geſchildert, dat Zeuxis dit voor een gordyn aanziende, die de ſchildery bedekte, en zyn misverſtant met ſchaamte merkende, Parrhaſius den ſtrydt gewonnen gaf; dewyl hy wel vogels, maar zyn party hem had bedrogen.

† Apelles, naar Rodus gereist uit luſt om Protogenes kunſt te zien, doch hem niet t' huis vindende, maalde enen trek op zyn tafereel zo dun en kunſtig, dat Protogenes, t' huis gekeert, terſtont zag en zeide dat het Apelles werk was, als van niemant anders zo volmaakt te verwachten. Hy voegde 'er zelf noch een dunner trek van andere kleur by, waar aan Apelles, als hy wederquam, zyne hant mogt kennen; maar die door een' derden trek, in kleur wederom verſchelende, van Apelles wiert overtroffen. Het tafereel, niet anders behelzende, als deze dry meeſterlyke, nauly x zichtbare trekken, wert dusdanig bewaart, tot verwonderinge der nakomelingen: en Plinius ſchryft, xxxv, 10, dat hy 't zelf gezien heeft, eer het door brant verongelukte.

Digitized by Google

't Gezicht des krygsmans vlamt op lof:
De schoonheit, ruim zo sterk, schiet lonken,
Bequaam te spreken zonder taal,
Te heerschen, en met straal op straal
Een hart zo kil, als ys, t' ontvonken.

Hiel 's hemels gunst niet milt en eêl
De hant aan 't geestig kunstpenseel
In 't Engelsch ryk, hier nooit verovert
Door 's afgronts list, elk riep, elk zwoer,
Van Withal tot voorby den Tour;
't Is niet geschildert, maar getovert.

Gaan * dicht- en schilderkunst gepaart,
Van outs als zusters; eens van aart,
Hier sprak myn lofdicht minst verwildert,
En maalde uw stomme poëzy:
Maar hier bezwykt myn toom, en gy
Hebt ook myn dichtkunst stom geschildert.

Te London in Wynmaant, MDCLXXIV.

* In Plutarchus schriften van 't Gebruik der poëten en de Glorie der Atheneezen vint men Simonides deze spreuk toegeschreven, en van ieder een gebruikt, dat poëzy sprekende schildery, en schildery stomme poëzy is: dewyl poëten, zo hy zegt, de dingen, als geschiet, verhalen, die de schilders vertonen, als warenze tegenwoordig; en de leste het zelve door beelden en kleuren uitdrukken, dat d' eerste door woorden melden; in stoffe en manier van navolginge alleen verschelende. Meer redenen van overeenkomste dezer twee edele kunsten worden bygebragt van Fr. Junius in zyn werk van de Schilderkunst der Alouden, I, 4.

Digitized by Google

OP SCHILDERY VAN AAN HOUT GESPYKERDE PRINTEN.

I.

HEt oog van wakkre timmerliên
Meent hout en ſpykers hier te zien.
Een drukker ſtaat niet min verrukt
Door 't bladt, dat net hem ſchynt gedrukt.
Plaatſnyders, tekenaars zien 't aan
Voor werk, daar zy mê ommegaan.
En menig ſchilder, als hy 't ziet,
Kent hier zyn verf en oli niet.
Liefhebbers, oordeelt, of dees kunſt,
Vol kunſten, lof verdiene en gunſt.

II.

De brave ſchilderkunſt, die voor geen kunſten wykt,
Vertoont, wat toonbaar is, met verwen en penſelen,
Maar door gelykenis op doeken en pannelen:
Dit 's vreemder, datze hier zich zelve niet gelykt.

III.

De ſchilderkunſt bootſt hier veel kunſten na,
Gedient van hout, graafyzer, kryt of pennen.
Maar dit 's gemeen: kent elk zyn hantwerk dra,
'k Weet meeſters, die hun kunſt hier zelfs niet kennen.

IV.

Hier tart de kunſt natuur. wat kunſt? zy ſchynt verwildert,
Die teffens maalkunſt, druk, en ſchryf- en ſnykunſt ſchildert.

V.

Aanschouwer, zie wel toe, en zeg eens, watge ziet.
Veel kenners zien dit werk, maar zien en kennen 't niet.

VI.

Zie, wat penseel en oliverf vermogen.
Dees schilderkunst heeft schilders zelfs bedrogen.

VII.

Men schryft en trekt, of drukt, of tekent op papier;
Men maalt op doek, of plank: maar alles vint men 't hier.

MDCLXXVIII.

AAN DEN LEZER.

VErscheide Lofdichten op loflyke schriften, die ruim zo wel hier by voegden, zyn voorheen al gedrukt, myne Gezangen volgende; toen het voornemen noch niet was al dit werkje te gader uit te geven: waarom ik, tot vermeringe alhier van 't getal der Lofdichten, een staaltje twee of dry myner Latynsche poëzye van gelyken inhoudt hier by voege; *Si quis tamen hæc quoque, si quis, captus amore leget.*

IN

HYDRAM SOCINIANISMI,

FORTITER AC FELICITER EXPUGNATAM
LABORE ATQUE INDUSTRIA

SAMUELIS MARESII,
THEOLOGI CELEBERRIMI.

Væ Superis, vetitoque tibi ob tua crimina cælo,
Effera Phlegræis audes contendere telis,
Desine cœptorum, Impietas, & nocte profunda

Fune-

Digitized by Google

Funeſtum nunc abde caput. ſaltem æthere noſtro,
Axe ſub Arctoo, non exultabis aperte.
Nomina quantumvis tibi mille, arteſque nocendi
Mille tibi promptæ, mille inſidiæque dolique
Pectore fœcundo, cognataque Tartara vincas,
Nil agis, ô veſana, nihil furialibus auſis.
Stat contra ſtabitque acies, quæ ſub duce Chriſto
Militat, egregiiſque tuas ſpes obterit armis.
Et nunc quid valeas, quam ſpes tibi nulla ſuperſit,
Princeps ætherei pugnans pro Principis aris,
Inter delectos heroas & agmina vinci
Neſcia, MARESIUS frendenti oſtendit Averno.
Ille triumphati Tiberis decoratus opimis
Jam dudum ſpoliis, totaſque armare cohortes,
Et pulchra laudum flammare cupidine ſuetus,
Pergit in obſtantes, ſucceſſuque acrior inſtat.
Nunc jacet, ingenti perfoſſum vulnere pectus,
Monſtrum horrendum, ingens, quo non violentius ullum
E Phlegethontæis dirum caput extulit undis.
Sarmaticæ colubrum immanem fovere paludes,
Nomen ab Infauſto fraudum inventore trahentem:
Qui primum obſcuris gyro collectus in antris,
Mox ruit, & late ſparſi furit igne veneni.
Jamque ille horrendos ſinuoſi pectoris orbes
Torquet in Auſonios, jamque in Belgaſque Britannoſque
Immenſum ſeſe vehit, atque in nubila tetram
Eructat ſaniem, cælumque laceſſit hiatu.
Tartareæ peſtes, atque implacabilis Orci
Horruit ipſe feram rex, ingeniumque nocendi
Miratus: ſic tabifico furit aſpera rictu,
Tam diro micat igne caput, ſic faucibus atris
Undantem exhalat nebulam, ſic ſibilat ore.
Cætera noxarum Pietati turba verendæ
In latus incurſat, ſenſimque & operta minatur.

At

Digitized by Google

At monſtri furor ille, tuus furor ille, Socine,
Ipſum cor telis petit, intentatque ruinam
Chriſtigenis. ſeu majeſtas divina proterve
Impetitur, ſimplexque immenſus & inconcuſſus
Omniſciuſque Deuſque audaci voce negatur
Ipſe Pater: viva æterni ſeu Patris imago,
Os Patris ac ratio, furibundo ſpernitur auſu,
Ceu ſupero genitore minor, neque conditor idem
Sæclorum, genituſve ante omnia ſæcula natus:
Seu dio exuitur divinum Flamen honore:
Sive Deo geniti nobis commiſſa cruorem
Abſterſiſſe negat, lethoque ac triſtibus umbris
Humanum luſtraſſe genus; ſeroſve nepotes
Primi indignatur maculatos crimine patris,
Poſt interdicta libatos arbore fructus,
Omnibus ingenitæ ridens contagia labis:
Seu monitus cæli & ſanctorum oracula vatum,
Et tabulas digito inciſas furor ille tremendo
Proculcat: ſeu, quod male credidit, impius optat
Eſſe nihil manes, finirique omnia letho,
Nec, quæ ſorbuerat, vomituram corpora mortem.
Heu mentes veri indociles, lucemque peroſæ!
Quæ rabies, quæve errandi vos dira libido
Præcipitat! queis ſe implicuit fraus devia nodis,
Excutiens totum petulanti è pectore numen!
Non ſic illuvie aut vitiati crimine cæli
Orta lues, late ingentes depaſcitur urbes:
Nec ſic irata genitos tellure gigantes
Græcia fert mendax contra omnipotentis Olympi
Tela Joviſque ignes furiata mente ſtetiſſe.
Spargeret infandam crudelis bellua peſtem
Per mare, per terras, graſſareturque veneno
Immenſum, ni Chriſtiades compeſceret heros
Exſultantem animis, & non toleranda parantem.

Digitized by Google

MARESIUM decet iſte labor: non talibus auſis
Ille novus: vires tamen & fiducia cauſſæ
Suggerit. Ætnæis non deſudata caminis
Tela, nec a Siculis duros incudibus enſes
Objectat monſtro: ſed quem Pietaſque Fidesque
Induerunt, adamante humeros & pectora clauſus,
Spiculaque intorquens, Ratio quæ recta miniſtrat,
Numinis auſcultans Ratio, ſtat fortis ad omnes,
Quà ruit, aſſultus: nec ſolum immotus, & hoſtis
Contentus ſpreviſſe minas, ſua tela ſed ultro
Ingerere, ac toti concurrere cominus ardet.
Dumque ea congeminat, Superûmque horrenda Parentis
Immenſi dum juſſa tonat, non ſuſtinet ultra
Telorum nimbos, nec ſanctæ fulmina vocis
Bellua fert, linguamque cadit transfixa nocentem.
Victor iô, jam victor iô caput obterit heros,
Proculcatque ſolo frendentem ac vana furentem.
Nunc Chriſti gaudete acies, nunc ſpernite victam,
Addictæque polo lauru decorate cohortes
Tempora, pacificæ permixta fronde Minervae.
Cernitis, exhauſtis ut perdat viribus iras,
Peſtiferamque vomens animam per vulnera mille,
Spinoſæ fruſtra minitetur verbere caudæ.
Cernitis, ut victo centum truculenta Socino
Monſtra cadant, centumque Acherontis Erinnyes atri.
Jam Phariſæorum pietatis imagine fallax
Improbitas, jamque & victas maleſana Sadoci
MARESIO dat ſecta manus: caſtrisque Pelagî
Nullus honos. vani deliramenta Sabellî
Sponte ruunt, Stygiaque iterum ſub nocte teguntur,
Photinusque Ebionque & duri Marcion oris,
*Nec fruſtra * à rabie nomen ſortitus Arius,*

Rrr *Et*

* Sic Gregorius Nazianzenus non uno in loco, alludens ad vocabulum Ἄρης (quod Martis apud Græcos nomen, pro bello etiam ac prælio, ferro item, & vulnere, aut cæde, &c

Digitized by Google

Et quos praeterea erroris labyrinthus amati
Transverſos agit, ac ſpreto longe arcet Olympo.
Ætheris, aligeri juvenes, exercitus aurei,
In turmas glomeratus, avet plaudentibus alis
Victorem fundi circum, cantuque ciere
Volkelii Crellique nefas, victoſque in utroque
Innumeros alios: magnum ſolamen at illis,
Quod victi, ſed MARESIO certaſſe ferentur.
Quae tibi, magne virûm, tali nos digna labore
Praemia, poſteritaſque tibi quid grata rependet?
Tam bene non meriti, quos axis eburneus olim,
Sternentes ſaevos terraque marique tyrannos,
Eripuit populo, & cognatis miſcuit aſtris.
Theſea Cecropiae non ſic vidiſtis Athenae,
Laurigero inſignem curru & Marathonide palma.
Non ſic edomitus Phœbaea fronde nitentem
Caſtora portavit ſonipes: nec Caſtoris unquam
Frater ovans tales in ſe convertit Aÿmclas.
Ipſe nec Aonio celebraris, Delie, plectro
Juſtius, explicitum vacua cum pene pharetra
Tandem Cyrrhaei centum per jugera montis.
Terrigenam Pythona dabas: nec tu ipſe, ferarum,
Alcides invicte, tremor, cum caerula Lerne
Te ſua creſcentis per damna ferocius Hydrae
Victorem, & ſanie ſpumantes horruit undas;
Cum te, poſt toto ſudatos orbe labores,
Antraque vindicibus domita atque evulſa lacertis
Frondoſae Nemees, aut monſtriferi Erymanthi,
Et fixas certo volucres Stymphalidas arcu,
Et paſtum Odryſio melius praeſepe tyranno,
Ignea ſtelliferos virtus evexit in axes.

Gallia,

& bellico impetu, & λύσσα quoque ſive μανία, ut ad Sophoclis Ajacem Scholiaſtes notat, à poëtis uſurpatur) Arium hæreſiarcham τὴν μανίαν ἐπάνυμον, & κακὸν μὴ τὴν μανίαν ὀνομαζόμενον, peſtilenſque e jus dogma τὸν Ἀρείου κακὸν ὀνομαζόμενον μανίαν appellat.

Digitized by Google

Gallia, quam dudum, fidei ni vana vetuſtas,
Purior atque inſons monſtrorum amplectitur äer;
Gallia, tam clara merito quae prole ſuperbis;
Hunc terrorem Erebi vaſtatoremque ferarum
Sit tibi, ſit genuiſſe ſatis; contentaque laude
Da veniam, quod ſe nobis poſcentibus æquus
Ille dedit, felixque tuo ſe jactat alumno
Belga, triumphata magis impietate timendus,
Quam ſi victor ovet ſolis per utrumque cubile.
Nec prorſus negat ille tibi ſe, Celta: fruendum
Largitur quoque, quem totus ſibi vindicat orbis
Et jam tempus erit, cum poſt digniſſima cedro,
Quolibet ære magis ſaxoque perennia ſcripta,
Et decus eloquii, & caeleſtis flumina linguæ,
Celtarum prolata ſono, veneranda Tonantis
Juſſa, ſacroſancto compreſſa volumine, Celtæ,
Et patrio ſermone & pulſa nocte legetis:
Cum quæ doctores fugiebant abdita priſcos,
Queis ſæpe ambigui nodis hæſere recentes,
Cuncta uni patuiſſe viro, penituſque recluſa,
Huic nihil abſtruſum, nil non penetrabile cernet,
Poſteraque æternis hunc plauſibus evehet aetas.
At tu, defenſi decus ac nova gloria Belgi,
Celtarum gentile decus, juſtiſſima vatum
Materies, Superûmque choris promiſſa voluptas,
Prima Groningani laus & tutela Lyceï,
Aonidum communis amor; quo ſoſpite nondum
Relligio deſpecta jacet; quem pallidus Orci
Rector, Apollineaque comas quem fronde decorum
Impietas veſana tremit; ſive illa luporum
Occultat placido rabidos ſub vellere rictus,
Secretamque tegit tacito ſub pectore vulpem,
Sive hoſtem confeſſa, & apertis fulminat armis:
Sic ó, ſic longum caeleſti percitus æſtro,

Digitized by Google

His pernox curis, indefeſſuſque laborum,
Funde per aetates omnes, omneſque per artes,
Quà patet, immenſum meritis te funde per orbem.
Sic pia Relligio, ſic ſe tibi prodiga totam
Inſpiret Pietas; ſic caeli credere cauſſam
Gaudeat uſque tibi, longumque iſto ore loquatur.
Laude licet nulla placeas tibi, laudeque major,
At laudi longæve tamen, te ſponte ſequenti,
Interſis tituliſque tuis: hos triſtis Erinnys,
Hos ploret clademque ſuam Cocytos inultus.
Nam tu cur metuas terrenam linquere molem,
Inſignemque animam poſcenti reddere caelo?
Sidera ſideribus cum tempeſtivus adibis,
Jam dudum hic plauſus ſatur, & caeleſtia ſpirans,
Corporis & tardi fragilem indignabitur uſum
Mens prognata polo, mortaleſque exuet artus;
Parte tui multa tamen ac meliore ſuperſtes,
Aſſertuſque tibi, ſemperque à funere major,
Alitibus famae pennis plauſuque vehere,
Non unquam pigrae bibiturus flumina Lethes.
Vivet MARESII, Pyliam vincetque Senectam,
Ibit in annales perque omnia ſæcula nomen,
Nomen & Heſperiis, & notum nomen Eois.

MDCLXIII.

Digitized by Google

IN CLARISSIMI ATQUE EXPERIENTISSIMI VIRI

PETRI GESTERANI,

MEDICINÆ DOCTORIS, OPUSCULUM POSTHUMUM DE

CONSTANTIA CHRISTIANA,

A CLARISSIMIS CONSULTISSIMISQUE VIRIS

PETRO ALOON ET THEOD. GRASWINKELIO,

I. U. DOCTORIBUS, PUBLICATUM.

Constantiam, qua justus ac recti tenax
Vir cuncta vincit, seque subjicit sibi,
Lætis diebus, nubiloque tempore,
Perenniores aere nos chartae docent
Senecae atque Lipsî. Qui viri! quae lumina!
Queis Roma sese jactitat, queis Belgium.
Mirator horum GESTERANUS attamen
Constantiam describit accuratius,
Stoam secutus, deviae fraudes cavens,
Christique sacro ab ore pendens rectius,
Quam vel Cleanthis, ipsius vel Socratis.
Sic ille morbos arte Phœbæa sagax
Fugare, spem metumque, si mentem bonam
Turbare tentent, pestis instar noxiae,
Pellit fugatque; medicus & primum sibi
Medetur ipse. At hactenus tantum sibi.
Mors, quam Catonis animus haud mutat ferox,
Infesta pulchris perpetim conatibus,
Cum GESTERANO pene scriptum hoc abstulit;
Quod in tenebris delitescens, nemini

Digitized by Google

Prodesse quibat præter autorem suum.
At non tulere injuriam hancce LONIUS
GRASWINKELUSQUE. Par dicatum Apollini,
Themidique sacrum, GESTERANI, *dum student*
Et hoc labore demereri posteros,
In lucis auras proferunt Constantiam.
Applaude, Lector, fruitor, atque hinc discito,
Qua subjugetur arte mors, hostis ferus.
Hunc GESTERANUS *ante supremum diem*
Ingenio & animi vicerat constantia:
Qui nunc superstes ipse post funus sibi,
Constantia, quam litteris mandaverat,
Virum per ora volitat, & spernit Styga.

MDCLXXIX.

IN

OTIA THEOLOGICA,

OPUS ERUDITUM REVERENDI CLARISSIMIQUE VIRI

GULIELMI SALDENI,

SS. THEOLOGIÆ DOCTORIS ET VERBI DIVINI IN ECCLESIA HAGANA PRÆCONIS FIDELISSIMI.

SALDENI egregium, semper fruitura, laborem
Haga, decus Themidis, Martis alumna, stupet.
Hunc celebrat vasti laus & flos Belgica mundi:
Hujus amat calamos eloquiumque viri:
Seu pia flexanimi demulcet pectora Suada;
Grandiloquo cæli seu tonat ore minas:
Seu victos Erebumque refert Erebique ministros,
Infracta & mortis spicula morte Dei:

Digitized by Google

Seu

Seu cupidis vitæ, melior quæ lumine cassis
Spiratur, monstrat duxque comesque viam.
Frendet, at incassum, rabies Acherontis avari:
Applaudit Pietas cælicolumque chorus.
Herculeos Dirce sileat Cadmæa labores:
Monstrorum hic domitor Tartareique canis.
Nunc similis quanquam ille polo, ignarusque quietis,
Victurum sæclis, otia, donat opus.
Otia? ne scripti titulive modestia fallat.
Hæc quoque cæleſti pagina melle madet.
Otia SALDENO sunt hæc dignissima, nunquam
Quae segnem ostendant dissimilemve sui:
Otia non ficti jussis sacrata Tonantis,
Desidiam atque aevi pellere nata nefas.
Innumeras haec charta docet percurrere chartas,
Optimaque assidua volvere scripta manu.
Nascentem hic videas mundum, mundumque ruentem,
Cum noxa humanum perdidit una genus:
Dilectam hic superis Solymen, & ab aethere missos
Sacrorum ritus, bis genitumque Deum.
Hic studium veri ac recti pulcherrimus ardor
Fertur in aethereas per pia vota domos.
Amramides dux hic vatum, Amramidenque secuti,
Plena Deo, falli nescia turba, nitent:
Multaque praeterea caecis erepta tenebris,
Grajugenis nunquam nota, nec Ausoniis.
Quis neget huic multa vigilatas lampade noctes,
Huic annos studio, Nestoreosque dies?
Inventis quae cura sagax tam nobilis otî,
Judice quis certet posteritate labor?
Non Haga, aut Batavis, quæ laus hinc parta, sed orbe,
Quà doctrina viget, teste perennis erit.

MDCLXXXIV.

A. F-

Digitized by Google

AFBEELDINGEN.

OP DEN ZILVEREN PENNING,

HET WERK VAN DEN OVERTREFLYKEN KUNSTENAAR

KAREL STEIN,

DEN DOORLUCHTIGSTEN VORST EN HERE

KAREL DEN ELFDEN,

KONING DER ZWEDEN, GOTTHEN EN WANDALEN, GROOTVORST VAN FINLANT, ENZ.

TER EERE GESLAGEN, EN VAN DE

VIER RYXSTENDEN

ZYNE MAJESTEIT TE STOKHOLM OPGEDRAGEN IN DEN JARE MDCLXXXIII.

Die * 't KONINKLYK GELAAT, van Godt ten troon geheiligt,
Gedient van aarde en zee, gebogen voor zyn kroon:
Wiens hant, zo wydt gevreest, den ryxstaf zwaait en veiligt,
Ge-erft van Vorst op Vorst, al Zwedenrykſche goôn:
Wien Boreas ontziet, zyn Noortſche volken vrezen,
De Noortbeer, styf van koude, en ewig wit van snee.
Myn zang melt waarheit: dus staat Febus zelf zyn wezen,
Van Thetis rustbedt vroeg gerezen uit der zee.
Apollo, met zyn koets door 't luchtig ruim getogen,
Voltrekt aldus zyn reis, als voerman van het licht.
In 't blanke zilver blinkt de straal van 's konings ogen:
Het schittert door den glans van 't goddelyk gezicht.
Zie 't haar, met schoonheit van nature en kunst begoten:

Ei

* Al wat met grote letteren hier staat uitgedrukt, wort op den penning gevonden.

Digitized by Google

Ei zie: Apollo komt niet anders voor den dag.
Beroemde Ridders, uit doorluchtig bloet geſproten,
En oudren, eew op eew befaamt door Staatgezag:
Wien 't luſt met ZWAART EN SCHILT hun voetſpoorna te ſtappen,
Te draven, trots van moedt, in Mars beſtoven velt:
Ziet hier een niewen Mars, die ruim zo ſtreng zal trappen,
Hanthaver van uw recht, al 't vyantlyk gewelt:
Geſtreng, zeeghaftig, maar in vroomheit minſt bezweken.
Zo ſiert MINERVES BOOM de poſten braaf van 't hof.
Zyn ryken ſchryven op 'T GEKROONDE ZEGETEKEN:
De VREDE, Karels wit, dat hy DOOR WAPENS trof.
Gy mannen, die den zin ontvout van 's hemels wetten,
Het WOORT des Dondergodts, met recht alom gevreeſt;
Dat Moſes voor zyn volk te boek ſtelt, vry van ſmetten,
En tolken van Godts mont, bezwangert van Godts Geeſt;
Beveſtigt door de komſt van Chriſtus, d'eer des Vaders,
Des aardtryx hoogſte heil en liefde door zyn kruis:
Nu ſtort gebeden, ſtortze uit al uw harte en aders,
Voor 's konings welſtant en voor 't koninklyke huis.
De Godtsdienſt in zyn' bloei dankt hem met blyde galmen:
Godtvruchtigheit, bemint by Noren, zegent hem.
Schiep ooit de Zege luſt in Idumeeſche PALMEN,
Gy wintze rykelyk door Godts onfaalbre ſtem.
Dan wort Godts heiligdom van Rome nooit beledigt:
Gy ryſt 'er tegens, als de PALMBOOM tegens laſt.
Gy Heren, die de ſteên door 't heilig recht verdedigt,
Wien 't burgerlyk gebiedt in zyde en purper paſt:
Verwacht van dezen Vorſt MERKUURS gewenſchte gaven,
Een' ſchat zo ryk, als ooit zyn SLANGEROE belooft;
De winkels vol gewin, vol vrachten kiel en haven,
De huizen vol gejuich, door onvrê nooit verdooft.
En gy, ô akkervolk, wiens zorg en vlyt met ploegen
De vruchtbare akkers breekt, gezien by velerlei,

Digitized by Google

By allerhande goôn, Silvaans en Pans genoegen,
Vermaak van Pales en der Veltgodinnen rei:
Beveelt uw zaat en zweet geruſt aan d'akkervoren.
Want d'aarde loont u milt, en vreeſt nu geen gevaar;
Ja vruchtbaar zonder ploeg, ſchenkt magt van welig KOREN,
Terwyl de ZEISSEN ſnydt haar ſchoon en goutgeel haar.
Den Adel, Kerk en Steên, en die in Lantbou zweten,
Vier Staten, merken hier VIER PYLERS even ſchoon;
Vier pylers, rontom heen beveſtigt door EEN KETEN,
Maar boven meeſt geſterkt door EEN GESLOTE KROON:
De kroon des konings, daar 't geweſt der Noortſche Beren
En Zweden moedt op draagt, zo trots, als ooit voorheen;
Met magt en kloek beleit geſchapen tot regeren;
De ziel, die 't ryk vereent met al zyn ſterke leên.
GEEN VYANT OVERSTAPT, leeft hy, ZYN GRENS in 't Noorden:
Daar wacht men vrê, die nooit van deze ſtreek verdwaalt,
Op Chriſtus woort, de hoop van 's werelts uiterſte oorden;
Wiens KRUIS hier hoog IN TOP DEN AARDTKLOOT overſtraalt.

MDCLXXXIV.

Vertaalt uit het Latyn van den
Here G. KUPER.

OP

Digitized by Google

OP D'AFBEELDINGEN DER DOORLUCHTIGSTE PRINSEN VAN ORANJE.

WILLEM d'eerſte.

Hinc uſque ad ſidera notus.

DIt 's Neêrlants vader, wiens gelyk geen eew aanſchoude:
Een * Brutus in bedryf, als in beleit en moedt;
Maar die de vryheit door zyn dappre zoons volboude,
En zelf haar' grontſlag ſterkte in 't ſtorten van zyn bloet.

MAURITS.

Fama ingens, ingentior armis.

ZO d'outheit dezen helt, dus braaf van opzicht, kende,
Als veltheer en ſoldaat vermaart, verheerlykt door
Den ſlag by Niewpoort, en triomfen zonder ende,
Zy wiſchte MAURITS uit, en ſchreef 'en Mavors voor.

* Lucius Junius Brutus was door zyn beleit en dapperheit d'eerſte grontveſter der Roomſche vryheit, boven Romulus, den ſtichter der ſtadt Rome, by Plutarchus hier in verheven. Maar beide zyne zoons, met de Tarquinien heimelyk in vloekverwantſchap getreden, zochten die dwingelanden, van hem uitgedreven, in 't oude gebiedt te herſtellen: waarom hy, toen 't verraat ontdekt was, de vaderliefde vergetende, om d'ere van 't burgermeeſterſchap te bewaren, en naar geen voorbede luiſterende, deze veraarde zoons, met d'andere vloekverwanten (jongelingen van adel, en zyne eige zwagers en neven ook daar onder) opentlyk liet geeſſelen en ontſloofden; rechter teffens en aanſchouwer en enigzins uitvoerder van dat deerlyke vonnis. De hiſtori is bekent uit Dionys Halikarnaſſer, en Livius, en Plutarchus in Poplikolas leven, onder de heldendaden der Romeinen ook opgehaalt by Virgilius, en Valerius Maximus, v, 8, en meer Roomſche ſchryvers.

Digitized by Google

FREDERIK HENRIK.

Spoliis inſignis opimis.

DEn Staat door 't winnen van onwinbre ſteên en ſchanſſen
Alom te veiligen was FREDRIK HENRIKS werk.
Dies ſiert de gulde olyf zyn groene lauwerkranſſen.
Hy holp Europe aan vrede in 't bloedig oorlogsperk.

WILLEM de twede.

——— *Non virtutis egentem*
Abſtulit atra dies.

WAt vrucht dit hooft, vol breins, en hart, vol moets, beloofde
In 't bloejen van zyn jeugt, dat bleek helaas genoeg,
Als een onrype doot ons dien * Marcel beroofde.
Maar waar de glori leeft, daar ſterft geen helt te vroeg.

WILLEM HENRIK.

Haud ulli veterum virtute ſecundus.

DIt 's 't leven van al 't Lant, ſchier ademloos vervallen.
Dees zon verdryft den nacht van endeloos verdriet.
Kamil verjoeg zo vroeg 't gewelt niet van de Gallen:
En Scipio verwon zo veel verwinners niet.

MDCLXXV.

TYDT-

* Zie Virgilius klagte in 't VI boek van Eneas over d' ontydige doot van den jongen Marcel, zoon van Oktavia, Ceſar Auguſtus zuſter, uit den doorluchtigen heldenſtamme der Marcellen geſproten, en van Auguſtus ten zone aangenomen, met ydele hope, dat hy loflyk na hem zou regeren.

Digitized by Google

TYDTDICHT
OP D'AFBEELDINGE VAN DEN ZELVEN VORST,
zyne Hoogheits geboortejaar behelzende.

VorſT VVILLeMs en ApoLs geLaat ſChynt enerLel.
VVIe een Van beI aanſChoVt, VerbeeLtze V aLLebeL.

ANDERS.

ORanIe en zyn geLaat ſLaCht FebVs gLansryk LICht.
VVIe een Van tVVee aanſChoVt, zIet tVVee Met een gezICht.

MDCLXXXIII.

Vertaalt uit het Latyn van den Here Joan Sim.

OP D'AFBEELDINGE
DER DOORLUCHTIGSTE VORSTINNE
MARIA STUART,
PRINSESSE VAN ORANJE, ENZ.

Deas ſupereminet omnes.

HEleen mag Vorſten van geen groot bedryf betoveren:
Dees ſchoonheit kan den helt, die 't Lant herwon, veroveren.
Haar rykſte kroon verſtrekt de Godtsdienſt, nooit in moedt
Bezweken, nimmer trots op echt noch koningsbloet;
Wys, goedertieren, heuſch, gehoorzaam 's hemels leſſen.
Prinſeſſen gaan voor 't volk: dit 's 't voorbeelt der Prinſeſſen.

ANDERS.

EEn Zeuxis poogt vergeefs MARIA dus te malen:
Zyn verf is veel te doof by levend vier en ſtralen,

Digitized by Google

Waar door ORANJE blaakt in kuiſchen minnebrant,
Die Groot Britanje huwt aan 't vrye Nederlant.
Is Mars, tot ruſt van ganſch Euroop, t' ontharrenaſſen,
Geen Venus zal die prys, maar deze ſchoonheit paſſen.

MDCLXXVIII.

OP DEN HEER
SIMON SIMONIDES,

Godts dienaar in de Kerke van 's Gravenhage.

DE Kerk ziet nu haar' luſt en droefheit aan dit wezen:
Maar wie SIMONIDES recht zien wil, moet hem lezen.

ANDERS.

ZO blyf SIMONIDES te gener tydt vergeten,
Die voor zyn twintig jaar zo vroeg was in Godts werk,
Waar door zyn levens kracht zich vroeger vont verſleten.
Wie maalt dien Guldemont der 's Gravenhaagſche kerk?
Zyn tong, zyn eigen geeſt, noch levender, noch milder
Van deugt, dan al de kunſt van tekenaar en ſchilder.

ANDERS.

MEn kent SIMONIDES aldus naar 't minſte deel;
Dat vroeg den geeſt begaf, zo hemelſch in zyn driften.
Wie meer eiſcht, zie 's mans beelt in zyn geleerde ſchriften,
Den rechten Chriſten daar niet half gemaalt, maar heel;
En zegg', die pen verduurt graafyzer en penſeel.

AN-

Digitized by Google

ANDERS.

VEel kerken treuren om dien Leraar, vroeg verloren.
Vergeefs: dees SIMON was voor geen Oosthuizen geen
Sardam, noch Rotterdam, noch zelf den Haag geboren.
Een * wereltburger dan, als Sokrates? ô neen:
Een hemelburger, als zyn veder net ontvoude.
Gelukkig, die hem recht in zulk een print aanschoude.

ANDERS.

IS dit SIMONIDES? van hem was 't minste voor
't Gezicht: men ziet en kent hem beter door 't gehoor.
Maar och zyn tong is vroeg met 's lichaams kracht bezweken.
Wat raat? doorlees zyn werk, en hoor hem ewig spreken.

ANDERS.

WAt siert SIMONIDES bequaamst op dit papier?
Geen lauwerloof om 't hooft, maar hemelsch Pinxtervier,
Als SIMONS geest ontstak in 't hoên van Jesus lammeren.

Viel

* Cicero en Plutarchus en Musonius by Stobeus verhalen van Sokrates, dat hy, naar zyn vaderlant gevraagt, zich voor een' κόσμιον, of κοσμοπολίτης, wereltling, of wereltburger uitgaf: waaar in Diogenes met hem overeen stemde, gelyk Laertius in zyn leven meldt, en Lucianus, daar hy al schimpende dien Filosoof onder meer anderen opveilt. Euripides hadde hierop van zynen meester Sokrates deze les, by Stobeus opgehaalt, Demokritus ook toegeschreven van den zelven Schryver, by Seneka meer dan eens gevonden, en by de poëten Ovidius, Statius, en Valerius Flakkus desgelyx ontleent van d'oude Filosofye: Ὡς πατρὶς γὰ πᾶσι ἡ βόσκουσα γῆ: en Omne solum forti patria est: Omne homini natale solum: Patriam inde vocato, Qua redit itque dies: Dat is, *Wien deugt ontbreekt, noch kloek verstant. Die vint alom zyn vaderlant.* Maar onze Simonides heeft beter lessen gegeven in zynen Οὐρανοπολίτης, dat is Hemelburger, of Verhemelde ziele, uit Godts woort tonende, dat een Christen overal in de werelt balling is, en zyne burgerschap en burgerrecht alleen heeft in den hemel.

Digitized by Google

Viel 't lichaam daar te zwak, waarom die kooi moet jammeren,
d' Aartsherder kroont zyn' knecht met d'onverwelkbre kroon,
In Simons brief belooft. geen krans ſtaat hier zo ſchoon.

ANDERS.

Dit 's geen SIMONIDES: uw luſt wort niet geboet
Door 't beelt, ô Haagſche kerk. gy kent die ziel, vol gloet,
Vol hemelſch vier, en, als Elias, wechgedragen.
Myn vader, roept gy, och myn vader, Iſrels wagen.
Zyn arbeit dan gebruikt, de mantel, dien hy geeft,
En ruſtig hemelwaart uw' Leraar nageſtreeft.

MDCLXXVI.

OP D'AFBEELDINGE

van wylen den Here

ESAIAS KLEMENT,

Predikant te Rotterdam.

Dit 's, Rotterdam, 't gelaat van uw' KLEMENT.
Waar d'eedle ziel des Leraars ook geprent,
Vol leerzucht, maar ten opbou van Godts tent,
Van eerzucht vreemt, die kerken ſcheurt en ſchent,
Men zag 'er 't beelt, dat Godt voor 't zyne kent.
Zo leeft hy, vroeg geſtorven, zonder endt.

MDCLXXXIV.

OP

Digitized by Google

OP DEN HEER
GEORGIUS GOETHALS,
Predikant te Hoten.

ZO paſt d'eerwaardigheit van dryentachtig jaren
By GOETHALS wyze tong. die ſtort een' horen uit
Te Horen, vol gepropt van hemelſch ooft en kruit,
Dat even jeugdig groent, al gryzen al zyn haren.

MDCLXVII.

OP DEN HEER
JOANNES BEELTSNYDER,
Predikant te Beilen.

't GRaafyzer *ſnydt* dus 't *beelt* van Beilens trouwen herder,
Door zorg, hoe grys van haar, noch jaren afgeſlooft.
Maar zo de kunſt natuur, gena natuur verdooft,
Men ziet hem door zyn pen veel ſchoner en veel verder.
Zo wort Godts kudde van BEELTSNYDER nooit berooft.
De Godtgeleertheit vlecht olyfblaân om dit hooft.

MDCLXXVII.

OP EEN SCHILDERY,
Den eerwaardigen Heer
ROBERTUS JUNIUS,
Godts Gezant op Formoſa,

Met de heerlyke
BEKERINGE EN DOOP DER HEIDENEN,
door zynen Godtvruchtigen yver, op dat eilant afbeeldende.

DIt 's JUNIUS, de grote kruisgezant.
Dus quam hy op Formoſa met zyn hant

Digitized by Google

Het Heidendom voor Godt op 't voorhooft merken,
Verlichten met zyn tong, door wonderwerken
Van 's hemels hant geholpen, daar de hel,
In 't plagen van dat eilant valsch en fel,
Beschaamt stont, hem vergeefs quam tegenwroeten
Met afgoôn, van dien helt getrapt met voeten.
Dat Rome zwyg', wiens roemzucht ydel kraait
Van een' Xaveer, die 't aardtryk overzaait
Met Christensch zaat en onkruit bei te gader.
Dees Leraar quam 't Apostelдom veel nader.

MDCLXXXIII.

OP D'AFBEELDINGE

van den Here

KORNELIS ZOLINGEN,

Dokter der Geneeskunst en Heelmeester in 's Gravenhage.

Dit 's ZOLINGENS gelaat: hy maalt u zyn verstant
In 't bladt, dat heelkunst melt en wondren van zyn hant.

MDCLXXXIV.

MEN-

Digitized by Google

MENGELDICHT VAN BRIEVEN, BEGROETENISSEN, VERJAARPLICHTEN, EN ANDERE STOFFE.

TROOSTBRIEF

AAN DEN WELEDELEN, GESTRENGEN HEER,

MARKUS PELS,

EERST GEDEPUTEERDE WEGENS DE PROVINCIE VAN STADT EN LANDE TER VERGADERINGE VAN DE HOOGMOG. HEREN STATEN GENERAAL, EN TAALMAN DER STADT GRONINGEN.

Duri ſolatia caſus.

PELS, die met veel glans, veel ſchone ſtralen
Van wysheit en van deugt, ons zevenſtar,
Daar duizenden van menſchen licht by halen,
's Lants Staten, ſiert; dat zevental, zo ver
Het licht ſchynt van de dagtoorts, ryk van luiſter:
Wat wolk van druk bedwelmt uw' geeſt dus duiſter!

Wat ſtort uw pen een' vloet, een' ſtroom van rouwe,
Met luttel inkts in veler vrienden ſchoot!
Wat meltze my! de dootwondt van uw trouwe,
't Verlies och van uw lieve bedrgenoot,

Uw huisjuweel, zo eêl, zo hoog van waarde,
Uw SIWERDINE, uw' waardtſten ſchat op d'aarde.

Ook wou de doot geen' ogenblik verbeiden.
Hoe ſterk u lieſde en trou naar 't krankbedt jaag',
Gy komt te ſpade, en vintze alrê verſcheiden,
Twee dagen voor uw aankomſte uit den Haag.
De ziel, te vlug, vertrok naar 't licht der lichten,
En liet u 't lyk tot droevige uitvaartplichten.

Kreeg myn gemoet dees tyding onbewogen,
Ik waar geen menſch, maar rots en marmerſteen.
Ook wekt myn lot en huisverlies mêdogen,
Waar vleeſch van vleeſch en been ſcheit van zyn been.
Hoop klagte en droef gekerm uw leet verzachten,
Heel Groningen bragt hulp met jammerklagten.

Kon afkomſt of gezag den dootſchicht keren,
KORNELIA, Korneliaas van 't bloet,
Dat Romé dankt voor helden en voor heren,
Niet ongelyk, waar door dien ſchilt behoedt.
Maar neen: de doot klopt aan op lage hutten,
En is voor zaal noch hofpaleis te ſchutten.

Hier baat noch gunſt, noch geeſt, noch eedle gaven,
Gewoon op 't ſchoonſt te ſieren lyf en geeſt,
In 's levens tydt naar ewig heil te draven;
Geen kruit, noch kunſt, die lyf en ziel geneeſt.
Mêdogentheit noemt dit verlies beklaaglyk;
Maar ongedult met onbeſcheit ondraaglyk.

Gedult, Heer PELS. Gedult verlicht veel laſten:
Gedult verzacht, wat hardt valt, breekt den ſlag
Van rampen, die het nooit te ſnel verraſchten,

Ver-

Digitized by Google

Verwint de doot, die alles overmag:
Gedult niet, als in noot een' Zeno veiligt
Of Sokrates, maar door Godts Geeſt geheiligt.

Wat hulp hier toe? niet zwaar noch wydt te zoeken,
Gelyk uw brein, zo doorgeleert, voorheen
Veel wetenſchaps uit oude en niewe boeken
Voor 't hoge School vergaarde: neen, ô neen.
Een hantboek, van uw hant alleen geſchreven,
Kan les op les tot rouverzachting geven.

Daar leertge ruim zo wel, als brein of pennen
Van Epikteet, en Kempis eer gelyk
In 't volgen van zyn' heer, de doot recht kennen,
En 's levens lot, vol ſtryts om 't hemelſch ryk,
Dees ballingſchap, dat vaderlant hier boven,
En Godts beſtier, in luk en druk te loven.

Daar toontge door Godts gunſt zyn roê weldadig,
Ons herberg hier om laag, geen eigen huis,
Al 's werelts ongeſtadigheit geſtadig,
Al 't Chriſtendom gezaligt door veel kruis,
Onendig heil en leven, dier verworven
Door 't lyden van Godts zone, aan 't kruis geſtorven.

Daar vintge uw ziel, omringt van doodsgevaren,
Als Noachs duif, verhuiſt uit Noachs ark,
Ontbloot van ruſte in 't bruiſſchen van de baren,
Hoe verze ook vliege en omzweef met haar vlerk,
Tot datze in Godt, van Godt als uitgezonden,
Tot Godt gekeert, zich zelf heb weêrgevonden.

Daar wint uw wil, naar 's hemels welbehagen
Geregelt, en verſmolten in Godts wil,

Digitized by Google

Volmaakten vrê, die nimmer heeft te klagen;
Geruit in ſtrydt, in alle ſtormen ſtil,
Gebergt in noot, verlicht in duiſtre dampen,
Verheugt in rou, gelukkig in veel rampen.

Om nut gebruik is al dees kennis t'achten.
Geneesheer van vele andren, nu genees
Dees zielwondt met uw eige trooſtgedachten.
Verplicht en ſticht uw pen Godts Kerk, nu lees
Uw eigen bladt. Geen doot noch hel ſchiet breſſen,
Waar 't hart zich vint gehardt door zulke leſſen.

Den VIII Mei, MDCLXXXIII.

AAN DEN HEER EN MEESTER
ROMANUS VAN WEZEL,
ADVOKAAT VOOR DEN HOVE VAN HOLLANT.

——— *Nec te officio certaſſe priorem*
Pœniteat.

VAN WEZEL, dien ik anders noem
ROMEIN of ROEMER, ryk van roem,
Apolloos afkomſt, erfgenaam
Van Roemer Viſſchers geeſt en faam,
En van der kunſten kunſt niet min,
De heilge poëzy, waar in
Uw moeder, met moei Teſſelſcha,
(Twee zuſters zonder wederga
In kunſtgenootſchap) zonderling
Haar ſexe en tydt te boven ging:

Myn

Digitized by Google

Myn geeſt, die, als een honigby,
Op bladt en bloem van poëzy
Verlekkert, zich bekent verplicht
Door 't lezen van 't hoogdravend dicht,
Dat Hollants fenix, Huig de Groot
Voor Vrankryk in Latyn vergoot,
Die Saffo van zyn lant ter eer;
Myn geeſt, dien zulke ſpys naar meer
Gedurig ſmaakt, verlangt zyn' luſt,
Door kunſtgerechten nooit gebluſcht,
Noch eens, en meer dan andermaal,
Te boeten aan uw moeders taal.
'k Meen taal, die gangbaar op Parnas,
Voor Anna Roemers roemryk was;
Waar mê haar dichtluſt, nimmer flaaw,
De Groot, verloſt uit 's kerkers klaaw,
Ook vry, als hy, en bly van hart,
Veel zegens toezong na veel ſmart.
Van 't lofdicht, daar zyn lof uit ſtraalt,
Als hy 't verdient en net vertaalt,
Met dubblen glans, waar ook de vrient
En kunſtbeminner graag gedient,
Wiens pen, zo aardig, als geleert,
Uw dienſtaanbieding heeft ge-eert.
Wy wachten beide van uw gunſt
Dees Duitſche en dees Latynſche kunſt.
Uw hant, tot ons vermaak beleeft,
Zal hier behouden, 't geen zy geeft.
Ik eiſch dees lettergift te leen:
Zy blyft uw erfgoet, ons gemeen.
En ſchade en jammer waar 't gewis,
Bleef 't werk geſmoort in duiſternis
Van zulk een paar, zo ryk van glans,
Als weinig vrouwen, weinig mans.

Digitized by Google

Bele-

Beledigt dit verzoek uw' tydt,
Minſt ledig, Themis meeſt gewydt?
't Is recht en reên, dat Febus ſtom
En ſtil, wyk' voor haar heiligdom;
Maar ook, dat gy hier neemt gedult.
Uw eige heuſcheit draagt de ſchult.

Den XVIII van Grasmaant, MDCLXXIX.

AAN DE HEREN
KASPER EN JOANNES BRANDT,

Op hunne gedichten, my van den Here Geeraart Brandt, hunnen vader, toegezonden.

Genus alto à ſanguine vatum.

GEbroeders, die met geeſt en vlyt
Uw jonge jaren overſchrydt;
Uw dichtkunſt wekt myn' geeſt tot dichten.
Gy helpt Apolloos kunſtkerk ſtichten
En ſieren: gy, vernuftig paar,
Raakt zelfs eerlang op 't hoog outaar,
Vaart gy dus voort, met lauwerkronen
Gekroont, als Febus eige zonen.
Ik raaskal, door een' drift vervoert.
Want geen verzierde Apollo roert
Uw ſnaren. zulk een' droom, geen godtheit,
Belacht ons kerkgeloof, als zotheit.
Maar droegen ooit poëten moedt
Op afkomſte en op hemelſch bloet,
Deze eer ſtaat u niet wydt te zoeken.
Barleus ſtam, door letterkloeken
Befaamt, Barleus en zyn ſaam,
(Gy, KASPER, draagt zyn' eigen naam)

En

Digitized by Google

En BRANDT, myn vrient, vol poëzye,
Doch minſt Apolloos razernye,
Ontvonken u. Wie moedigt meeſt?
Wie zet meer luſt by, en meer geeſt?
Uw vader, of uw moeders vader?
Hier vloeit gewis geen enkele ader.
Dus kieſt in Maroos dicht Ask...
Van kintsbeen 's vaders heldenbaan,
Hoewel met ongelyke ſchreden.
Volhardt in 't loflyk ſpoor te treden,
Toont, hoe door erfrecht en geboort
De dichtlaurier u toebehoort.
Stapt voort, zingt voort. Zo blykt aan 't quelen,
Dat zwanen nooit geen aakſters telen.

Den XIV van Zomermaant, MDCLXXX.

AAN DEN HEER
KASPER BRANDT,
REMONSTRANTSCH LERAAR TE WARMONT.

Haud equidem tali me dignor honore.

BRANDT, myn vier hoeft niemant minder.
Gy blaakt van yver, rent gezwinder
Dan ooit, myn hoop bykans voorby,
Om d'eerkroon van de poëzy,
En dreigt u zelven t'overtreffen.
Maar my dus hoog in top te heffen,
Die (weet ik anders, wie ik ben)
Deze eer my geenſins waardig ken?

Gewis de dichtgeeſt van uw' vader,
Of grotevaâr, of bei te gader,
Verrukt uw' geeſt, te ſterk van drift.
Wat raat, wiert dit zo naaw gezift,
Gelyk het woort, dat leerzame oren
't Geheim van 't heilverbont laat horen?
Hy dwaalt ook, die vernuftig dwaalt:
Uit min gefaalt is mê gefaalt.
Ik noopte u dan vergeefs: geen ſporen
Eiſcht geeſt en kunſt, u aangeboren.
Uw zucht tot my dient eer getoomt.
Gy hebt op Helikon gedroomt.

Den XIII van Slagtmaant, MDCLXXX.

AAN DEN HEER
SAMUEL VAN HULS.

My en myne huisvrou met een gedichtje ter maaltyt nodende, ende tafeltyt, die my kort viel, aan myne vryheit ſtellende.

Mihi juſſa capeſſere fas eſt.

UW vrientſchap en uw poëzy,
Twee zachte zelen, trekken my.
Wacht aan uw' diſch twee grage magen,
Zo dra de klok heeft een geſlagen.

Den XXVIII van Zomermaant, MDCLXXX.

GE-

Digitized by Google

GELUK
AAN DE STADT AMSTERDAM
MET HET DERDE BURGERMEESTERSCHAP VAN DEN WELEDELEN, GROOTACHBAREN HERE
KOENRAAT VAN BEUNINGEN,
EERTYTS GEDEPUTEERDE TER VERGADERINGE VAN DE HOOGMOGENDE HEREN STATEN GENERAAL, AMBASSADEUR VAN DEN STAAT AAN DE HOVEN VAN VRANKRYK, ENGELANT, EN DE NOORDER KRONEN, ENZ.

Ille regit dictis animos.

GEluk, ô grote ſtadt, die met uw beurs, vol gout,
Vergaart van ooſt en weſt, op alle zeen en ſtranden,
Waar 't aardtryk wort bewoont, en waar men watren bout,
De hartaâr zyt en 't hart der zeven vrye Landen:
Geluk, ô Amſterdam, terwyl uw raathuistrap
Betreden wort op niew van brave Burgerheren;
Van twee paar, die ge-eert door 't Burgermeeſterſchap,
De burgerheerſchappy en haren raatſtoel eren.
Nu blinkt uw hooftgezag zo glansryk, als de kroon
Van uw' gekruiſten ſchilt, daar BEUNINGEN gezeten
Uw ſterke veſten bout, als met Amfions toon,
Zo *koen* en ryp van *raat*, als zuiver van geweten.
Myn zangmaat zweeft te laag, om recht, naar elx waardy,
Te kronen zo veel deugts van alle uw burgervaderen.
Daar hebtge uw dichters toe: de dichtkunſt vloeit aan 't Y
Zo ryk, als d' Yſtroom zelf, uit hondert ſpringende aderen.
Ik dichte een plichtgedicht. wie gaf my ryker ſtof

Digitized by Google

Dan BEUNINGEN voorlang, toen hy 's Lants bontgenootſchap,
Als mont der Staten, ſteef, aan 't Brittenlantſche hof,
Ik hem verſtrekte een bô van Godts genadebootſchap?
Waar is 's mans yver niet, by inheemſch en uitheemſch,
Zo heilzaam, als getrou, voor 't vaderlant gebleken?
Daar weten Wezerſtroom, en Belt, en Seine, en Teems,
Bezocht van dien Gezant, oneindig af te ſpreken.
Zy hoorden, traag van ſtroom, zy luiſterden voorheen
Naar zyne tong, die milt met nektar overgoten,
Als Cicero te Rome, als Perikles t'Atheen,
Ons 't hart bewaarde of won van Hollants bontgenoten.
Men kranſſe met laurier de helden, ryk van roof
En oorlogseer, in 't velt met dapperheit bevochten:
Apolloos krans ſlaat af by Pallas vreedzaam loof,
En pryzen, door beleit behaalt op vredetogten.
Voorzichtigheit houdt ſtant, daar oorlogsmoedt bezwykt.
Uliſſes * wint elx gunſt, geen Ajax met zyn' degen.
Een enig † Neſtor, zo d' aartsveltheer 't oordeel ſtrykt,
Kan Ajax, Tydeus zoon, Achilles overwegen.
Dus queet zich BEUNINGEN, gelyk een vredehelt;

Holp

* Dat Ajax tegens Uliſſes niet opmogt in het pleit om Achilles wapens, blykt by Sofokles in Ajax treurſpel, en in 't x I boek van Homeers Uliſſes, breder in Ovidius Herſcheppingen en in Quintus Kalabriers vervolg van Homeers Ilias. In Platoos verdedigingе van Sokrates noemt die grote Filoſoof het oordeel der Griekſche vorſten, die Ajax deze wapens ontzeiden, en Uliſſes toekenden, onrechtvaardig, en ſtelt Ajax by Palamedes en meer zulke verongelykte en verongelukte helden, met woorden, die Cicero ook bybrengt en vertaalt in 't eerſte van zyn Tuskulaanſche boeken; waarom het te minder vreemt is, dat verſcheide poëten in de Griekſche Ἀνθολογία, I, 22, 111, 14, en Auſonius, hen volgende, in hunne lof- en graffſchriften op Ajax, de Grieken om dit vonnis desgelyx betichten; en dat Pindarus, altyt loflyker van Ajax dan van Uliſſes ſprekende, het ook zo verſtaat in het achtſte zyner Nemeaanſche Liergezangen. Maar, 't zy dat Ajax daden en verdienſten die van Uliſſes overtroffen, of niet, Uliſſes beleit en welſprekenheit ten minſte heeft de dapperheit van dien helt overwonnen. *Quid facundia poſſit*, zegt Ovidius, *Repatuit; fortiſque viri tulit arma diſertus*: Dat is, *Hier blonk welſprekentheits vermogen, ryk van glans: De welbe/praakte won 't geweer des dappren mans.*

† Vermaart en treflyk zyn by Homeer de woorden van den aartsveltheer der Grieken Agamemnon, by Cicero opgehaalt in zyn boek van den Ouderdom, tot ſpoedige veroveringe der ſtadt Troje, om geen tien helden, zo dapper en ſterk, als een van beide d'Ajaxen, of Diomedes, of Achilles, maar tien raden, zo wys en welſprekende, als d' oude Neſtor, wenſchende.

Digitized by Google

Holp Mars in boejen slaan, holp sluiten d'oorlogspoorte
En grendlen met zyn' mont, een aangenaam gewelt;
Of smoorde 't Staatkrakkeel by tyts in zyn geboorte.
Geleertheit brengt geweer tot zulk een' vredestryt;
Leert uit historien de ganssche werelt kennen,
De zeden van onze eew verstaan uit ouder tydt,
In 's voorzaats loflyk spoor den nazaat moedig rennen.
Ik zwyg van wetenschap, te Memfis overbloemt,
Door Plato uit den mont van Sokrates beschreven;
Door Plato, die met recht den Staat gelukkig noemt,
Daar wysheit op den troon of 't kussen zit verheven.
Uit zulk een bloet geteelt, en van die kracht voorzien,
Zal BEUNINGEN weêr braaf het burgerrecht beschutten;
Quâ treken, vol bedrogs, hun wasdom streng verbiên;
En, als een hooftpilaar, uw raathuis onderstutten.
Bekleedt het keurgezag uw stoelen zo voortaan
Met heren van dien aart, de welvaart komt uw muren
Met vloten toegewaait uit al den oceaan,
Gehanthaaft van Godts hant, om d'ewen te verduren.
Dan schynt de vrêzon, door geen' burgertwist bedroeft:
Uw Koopbeurs leeft, gelyk een honigkorf, vol byen,
En veilt al 's werelts oogst: uw trots stadtshuis behoeft
Het Roomsche Kapitool geen' luister te benyen.
Het byl- en bondelrecht verhief daar zevenmaal
Den dappren * Marius: valt hier uw hoop voorspoedig,

* De zeven burgermeesterschappen van Kajus Marius zyn by de Roomsche schryvers zyn hoge eertytel, die niemant voor hem had mogen gebeuren. Maar gelyk hy door treflyke oorlogsdaden, gedurende dat gezag, en 't verdelgen inzonderheit van de Cimbren en Teutoners, met een schrikkelyk gewelt van dryhondert duizent mannen in Italie ingeborsten, den Roomschen Staat niet weinig verplicht, en twemaal getriomfeert heeft, ja zyn twede, derde, en vyfde burgermeesterschap in zyn afzyn wert geoordeelt te verdienen, zo heeft hy het eerste en vierde door quade treken en bedrog verkregen, het zeste ook met gelt gekocht (wanneer hy Apulejus Saturninus wel stuitte en holp ombrengen, maar tot moort en oproer eerst sterkte en op de been holp) en het zevende, met louter gewelt genomen, en weinige dagen slechts bekleedt, al te gruwelyk bezoedelt met ongehoorde wreetheit en bloetstortinge: gelyk zyn leven en bedryf uitwyst by Plutarchus, Appianus in 't eerste boek van den Burgerkryg, Vellejus Paterkulus, 11, Florus, 111. 1, 3, 16.

Digitized by Google

VAN BEUNINGEN betreedt uw burgermeesterszaal,
Veel langer, ruim zo wys, en nergens na zo bloedig.
Het burgerlyk gebiedt, by velen dwaas benydt,
Verheft, verplicht hem minst, die door zyn deugt be-edigt,
Stadts zegen door zyn zorg, haar rustbedt door zyn vlyt,
Haar weelde door zyn' last en arbeit staag verdedigt.
Geluk, ô Amsterdam: u wensche ik hier geluk
Met zulk een' Burgerheer, zich nooit gewoon te sparen
U en al 't lant ten dienst. Men wensch' hem, vry van druk,
By Nestors edel brein ook Nestors hoge jaren.

MDCLXXX.

3, 16, 21. behalve Lukanus in zyn 11 boek, met den Inhoudt van Livius verlore boeken, en later schryvers, hier ook van gewagende. Als een gelukkig booswicht wort Marius hierom ingevoert van den Outvader Augustinus in zyn werk van Godts stadt, 11, 23, gruwelyke staaltjes van zyne wreetheit uit de Romeinsche historien bybrengende, 2, 11, 27. Plutarchus, Vellejus, Cicero, Valerius Maximus, Livius kort begryp, en Seneka zeggen, dat hy *zyne heerlyke daden en zes eerste burgermeesterschappen door het zevende geschantvlekt* en als *geschoort heeft*, en *onzeker gelaten*, *of hy beter man was in den oorlog*, *of schadelyker in vrede*, *in den oorlog op de vyanden*, *in vrede op de burgers*, *even fel gebeten*, ja *meer lusters in vrede*, *dan lofs in den oorlog*, *verdient*, en *den Staat*, *door de wapens van hem behouden*, *eerst in vrede door allerhande bedrog*, *en namaals met de wapenen ook vyantlyk bedorven*; *de nederlagen der Cimbren met Roomschen moort gelyk stellende*, *en geen teken daar alleen tot burgermoort gevende*, *maar zelf ook het teken verstrekkende*: dewyle altemaal terstont mosten sterven, die hy, na zyne ballingschap zo bloetdorstig te Rome wedergekeert, op hun beleefde groetenis niet hergroette, noch zyne hant liet kussen.

GROE-

Digitized by Google

GROETE

AAN DEN HOOGEDELEN, WEL-GEBOREN HEER,

JOAN VAN HAARSOLTE

TE KRANENBERG,

GEMAGTIGT VAN VRIESLANT TER VERGADERINGE VAN DE HOOGMOGENDE HEREN STATEN GENERAAL.

Cedant arma togæ.

At Wysheit ooit op haren zetel,
Verheerlykt boven fors Gewelt,
Dat trots op lontrecht en vermetel
De lantwet met den zwaarde ſtelt;
Moet Ajax moedt voor Neſtor wyken,
En gaat Ulisſes, als een helt,
Met helt Achilles wapens ſtryken,
Daar zelf de Krygsraat vonnis velt;
Kan 't ſtrydbre Rome een tong verheffen,
Die 't hart wint, wint, boven den laurier,
't Raatsheerlyk kleedt zien overtreffen
Den wapenrok en 't blank rappier;
Noch gaat dat oordeel, als een regel,
Als een orakel, wis en vaſt.
HAARSOLTE hangt hier aan zyn zegel,
En quyt zich, als zyn' adel paſt.
Hy uit een' heldenſtam geſproten,
En nooit veraart van 's vaders moedt,
Die, met Oranjes togtgenoten,
Nooit ſpaarzaam van zyn zweet, noch bloet,

Digitized by Google

In

In 't buldren van de krygsorkanen
Een rots geleek, nooit afgeſtreên,
't Burgonſche kruis in d' oorlogsvanen
Verovren holp, of ſterke ſteên;
Hy door zyn krygsdeugt zelf by trappen
Geſtegen hoog in 't krygsbewint,
Maar niet misdeelt van wetenſchappen,
Daar Pallas ſteên mê bout en wint;
Komt Pallas vrêwerk nu verkiezen
Voor Mars' geweer en oorlogslof;
Gemagtigt van de dappre Vriezen,
Om in ons Hollantſch Statenhof
't Hoogmogend hooftgezag der Staten
Te ſterken, als een treflyk lit.
Gelukkig varen d' onderzaten,
Waar kloek beleit en wysheit zit
Te roer met zulke Palinuzen.
De kuſt des heils is nooit te ver
In zwaren ſtorm, als onder 't ſturen
Naar 't licht van zulk een zeyenſtar,
Vol luiſters, zich de naalt blyft keren
Van 't Nederlantſche Staatkompas.
Zo ſtutten 't Haagſche hof noch heren,
Gelyk de ſchrandre * Cineas
Te Rome vont, of onder 't woelen
Van 't poortgerecht Jeruſalem
Vernam op Davids rechterſtoelen.
Zo blyve 's volx gemene ſtem

HAAR-

* Een heerlyke getuigenis wert van Cineas, dien welſprekenden en wyzen gezant van koning Pirrus, den Roomſchen Staat en Raadt gegeven, toen hy vergeefs aldaar om vrede had gearbeit. *Die Raadt*, zo hy zeide, *had hem een vergaderinge van koningen geſchenen.* Florus voegt'er by, *de ſtadt een tempel*: waarom Salmaſius, een ongedrukt boek-volgende. giſt, dat hy den Raadt, in dien tempel gezeten, *een ryk van goden* gelyk ſtelde. Maar het eerſte komt overeen met Plutarchus verhaal in Pirrus leven, en Livius, die dit ook aanroert, IX, 17.

Digitized by Google

HAARSOLTE lang veel zegens wenschen,
Veel heils voor duizenden van menschen.

MDCLXXXII.

HEILWENSCH
AAN DEN HEER
MICHAEL VAN DEN BROEK,

In de Hoge Schole van Leiden Dokter der beide Rechten verklaart, na het verdedigen van 't

HUWLYXRECHT.

Perge modo, & qua te ducit via, dirige greſſum.

O Hektor en Eneas, oom en vader,
Twee dapperen te gader,
Aanprikklen op de ſteile heldenbaan
Den moedigen Askaan;
En gaat de ſpreuk van Flakkus vaſt by velen,
Dat braven braven telen;
Gy tuigt noch ruim zo klaar, als bladt of boek,
Gy toont, ô VAN DEN BROEK,
Hoe vader en uw vaders oom u wekten,
En ſpoor op ſpoor verſtrekten:
Uw vader, dien nooit tong noch brein ontbrak,
Waar hy voor Gorkum ſprak,
Of aan de Maas de Zeeraat zich gereder
Liet horen door zyn veder:
Zyn oom, die daar, gelyk des Zeeraats tong,
Voor 't Hollantſch zeerecht dong.
Die prieſters, die twee vaſte kerkkolommen
Van Themis heiligdommen
Herleven, als gy d'eer van Themis koor
Bewaart, van 't loflyk ſpoor

Digitized by Google

Nooit los vervoert door blinde jeugts verkeertheit.
Dit wacht de Rechtsgeleertheit
Van 't Leidsch Atheen: zy kranst hierop uw hooft
Met eer, die gout verdooft.
Het lustme, daar veel groeten u omringen,
Veel heils, veel heils te zingen.
Vaar voort, hou aan, win prys, die door geboort,
Als erflot, u behoort.
Volhartge kloek dien voorgang na te streven,
In vlyt niet toe te geven,
Men ziet uw deugt en arbeit, ryp van raat,
Eerlang in stadt of Staat
Tot hoger trap en top van eer gestegen.
De Faam wil allerwegen
Dan melden, hoege uw' naam, met lof befaamt,
Noch toenaam niet beschaamt.
En wat wil dit? kiest gy, een ongehuwde,
Die Venus strikken schuwde,
Geleertheit vryde en wysheit, tot een blyk,
Het huwlyxrecht, als ryk
En eêl van stoffe, in alle landen ruchtbaar?
Is 't echte bedt ook vruchtbaar,
Schoon 't vreugt op vreugt en lieve vruchten teel',
Van huis- en hofkrakkeel?
Gedoogt Godts bladt in 't echtrecht ganschgeen schennis?
Of spelt dees huwlyxkennis
Geluk, als gy, geleert in liever wet,
Uw' zin op 't huwen zet?
Dan zingt Parnas uw heil weêr ruim zo vaardig,
Veel heils de bruit, u waardig.
Ja * Pallas, daar geen Venus wel by stont,
Bestemt dit met haar' mont.

MDCLXXXII.

* Venus minnedrift houdt luttel vrientschap met Pallas wysheit: *Die Paris oordeel ook nooit wel verduwen kon, Daar Venus, haar ten smaat, den prys van schoonheit won*: gelyk Virgilius van Juno getuigt in 't begin van zynen Eneas.

Digitized by Google

OP

OP HET JUBILJAAR VAN DEN KERKDIENST, DOOR DEN HEER JACOBUS ZWALMIUS VYFTIG VOLLE JAREN TE 'S GRAVEZANDE WAARGENOMEN.

Agite, & cuncti lætum celebremus honorem.

's Gravezant, verhef uw' * toren
Nu trots ten hemel door de lucht:
Om muur noch wallen, lang verloren,
En naulyx kenbaar door 't gerucht;
Noch Maas, die u begaf, noch haven
Aan 's Maasſtrooms mont, nu klei of zant;
Noch Slot, noch Hof van Hollants Graven,
Door Willem in den Haag verplant;
Noch merken, die hier ſtappen melden
Van 't Roomſch gebiedt, zo wydt beroemt;
Noch deugt van vruchtbre korenvelden,
En zuivel, naar uw' naam genoemt;
Noch Faros, dien de zeeliên danken,
Uw ſpits, die met haar kruin in 't zwerk

* Van den toren te 's Gravezande, een nutte baak in zee verſtrekkende, de veſten en luiſter weleer dezer ſtede, hare haven aan de Maas, met zant of ſlyk nu geſtopt, het hof van Hollant aldaar, met dat van de Hollantſche Graven, door Willem den tweden, Roomſch koning, omtrent het jaar 1250 in 's Gravenhage verplaatſt (daar de namen van het hofland en de hofſtaan noch van getuigen) ſchone overblyfſelen van aaloude kunſt, uit den gront daar opgedolven, met de vruchtbaarheit des lants, en befaamde deugt der Gravezantſche kaze, is breder berecht te vinden in Adriaan Junius Bataviſche Hiſtorie, XVIII, 302, en Gouthoevens byvoegſel van de Hollantſche Kronyk, uit hem genomen; daar Guicciardyn en J. de Laat in hun Nederlant ook mê overeenſtemmen.

Hen waarſchuwt op de kuſt voor banken.
Al 's werelts eer is Chriſtus Kerk,
De werelt om Godts Kerk geſchapen,
De Kerk voor 's afgronts moortgeweer
Alleen haar ſchootvry ſchilt en wapen.
Nu love uw kerk der heren Heer,
Met heil en zielſpys noch verzadigt:
Terwyl een Kerkvergadering,
Van 's hemels hant noch trou verdadigt,
Wel negen kerken, onderling
Door een gelove en Geeſt verbonden,
Wel negen Leraars, ſteets gewoon
Door 't kruiswoort, rein van menſchevonden,
Den Haag te wyzen naar Godts troon,
U groeten, u veel zegens wenſchen,
In 't Jubiljaar, dat ſporen geeft
Aan deze vreugt, by weinig menſchen
En minſt by Leraars dus beleeft:
Nu ZWALMIUS, met gryze haren
Noch wakker, friſch, en jongk van geeſt,
Den ringk van zo veel kerkpilaren
Verſiert op 't vrolyk jubilfeeſt;
Zich vyftig jaren heeft gequeten
U kerk ten dienſte, in moedt en trou,
Al ſleet zyn kracht, nooit afgeſleten,
Als lantman in Godts akkerbou.
Vergeefs wet * Cicero zyn zinnen,
Om laſt van hogen ouderdom
En kintſch gebrek daar t' overwinnen.
Zyn beſte zedekunſt ſtaat ſtom,
Met al die ſchool, vol wyze dwazen,

Waar

* Ciceroos geſprek van den Ouderdom, den tytel van Kato den Ouden dragende, behelſt veel ſchone zedeleſſen, tot verzachtinge en verbeteringe van de gebreken des ouderdoms, doch hoger niet gaande, dan 't gebruik doorgaans medebrengt van de Heidenſche zedekunſt.

Digitized by Google

Waar Chriſtus Kerk den ouden dag
Van * Polykarpen, Athanazen,
En Auguſtynen met ontzag
Verheft, als van haar ſchoonſte lichten,
Die 't leven, ras voorby gegleên,
Nooit ongeſticht, daarze andren ſtichten,
Met luſt aan d'ewigheit beſteên.
Elk brengt ten opbou van Godts tente
Geen' ſchat van zilver of fyn gout.
Maar elk brenge iet: elk zette op rente
Een pont, of meer, zyn zorg betrout.
Dus arbeit ZWALM te 's Gravezande.
Dus tradt zyn vaders vlyt hem voor,
Zyn grootvaârs, ooms, in allerhande
Geweſte en kerkdienſt, op dat ſpoor.
Hy volgtze op 't ſpoor, vol glans en klaarheit,
Zyn vaders nazaat, hem zyn zoon.
Hoe klinkt die ſtem der hoogſte waarheit
Door veel bazuinen, eens van toon!
Hoe leeft alom de naam der ZWALMEN,
Gegroeit als uit een' cederſtam,
Befaamt, ge-eert met dankbre galmen,
In d'Amſtelſtadt, te Rotterdam,

* Euſebius verhaalt in zyne Kerkelyke Hiſtorie, IV, 14, van martelaar Polykarpus, Biſſchop van Smirne (leerling van den Evangeliſt Joannes en andere Apoſtelen, en meer menſchen, die Chriſtus met hunne ogen gezien hadden, by hem en Hieronymus geacht) dat hy den rechter, die tot verzakinge van Chriſtus hem zocht te bewegen, aldus antwoordde: *Zesentachtig jaren heb ik hem nu gedient, en hy heeft my noch nooit verongelykt: hoe kan ik dan mynen koning en verloſſer laſteren?* Van Athanaſius, den groten helt, die onder keizer Konſtantyn alrede vermaart, onder Konſtantius, Juliaan en Valens veel ſtormen voor de Kerke kloekmoedig heeft doorgeſtaan, getuigt Gregoor Nazianzener in zyne lofrede, dat hy *in goeden ouderdom zyn leven volendt heeft*; de ſchryvers van zyn leven, met Sokrates, IV, 19, en Sozomenus, VI, 18, dat hy zesenveertig jaren zyn bisdom te Alexandrye bedient heeft. Auguſtinus heeft *zesenſeventig jaren geleeft, in zyn bisdom, of kerkdienſt, bykans veertig jaren*: gelyk Poſidonius in zyn leven verhaalt. Meer oude en vermaarde leraars der kerke kon men hier byvoegen, die hoge jaren bereikt hebben; gelyk Hieronymus onder anderen, *in zyn eenennegentigſte jaar tot de lauwerkroon der onſterflykheit geroepen*. Zo rekent Eraſmus in zyn leven. Baronius ſchryft hem 82, anderen wel 99 jaren levens toe: gelyk Joannes Gerhardus by 't verhaal van zyn leven en ſchriften aantekent.

t'Edam, te Haarlem, en te Horen,
Te Delft, en waar by Godts gemeent
Een kerktrompet, voor leerzame oren
Zo heilzaam, elders wiert geleent.
Eer, 's Gravezant, den ouden vader:
Wenſch heil op heil. wy wenſchen 't hem,
Zyn dienſtgenoten al te gader,
Noch jaren lang, met harte en ſtem.
Hy renn', zyn perk naby, of verder,
In luſt noch yver afgeſlooft.
Hy ſtryk' de kroon, die ons d'Aartsherder
Met eigen mont en hant belooft.
Wat 's een halve eew? een eew? of ewen?
Een duizent ewen meer of min?
Laat * Memfis roemzucht overſchrewen

Al

* 't Was de verwaantheit der Egiptenaren te weinig, datze zich uitgaven voor d' outſten van alle menſchen; gelyk Herodotus in zyne Enterpe, Diodoor Siciliaan, 1, 10, en Pomponius Mela, 1, 9, melden; en met de Schythiers en Frygianen hier over krakkeelden; gelyk het eerſte van Ammianus, XXII, en Juſtinus, II, 1, het twede van Herodotus, II, 2, en Klaudiaan in zyn 11 boek tegens Eutropius getuigt wort. Zy ſtoften op een endeloze menigte en ry van jaren, de tyden niet alleen van Mitsraim, Chams tweden zone, die Egipten na den wereltvloet allereerſt bewoont heeft, (naar wien hierom Egipten Mitsraim, Gen. XIII, 10, Meſres by Joſefus, 1, 7, en in de Pſalmen, LXXVIII, 51, CV, 23, 27, CVI, 21, 22, Chams lant genoemt wort) maar ook van de werelt en haar eerſte begin ver overreikende. Manethon, prieſter van Zonneſtadt, rekende 31 vorſtendommen in Egipten voor Alexanders tydt, en datze geheerſcht hadden 5365 jaren. Mela ſchryft, dat *d' Egiptenaars uit hunne jaarboeken 330 koningen voor Amaſis tydt en meer dan 11000 jaren optelden, en in hunne gedenkſchriften bewaarden, dat de ſtarren viermaal van loop verandert waren, en de zon tweemaal ondergegaan, daarze nu opgaat, ſedert dat 'er Egiptenaars waren.* 't Welk met hunne rekeninge by Herodotus, II, 43, 100, 142, niet qualyk overeen komt, ook 330 *koningen* tellende, 11340 *jaren van den eerſten koning tot Sethon toe*, en 17000 *jaren voor Amaſis tydt, ſedert dat het getal der goden van acht tot twalef aangroeide.* By Diodorus heeft men, 1, 23, 44, datze *van Oſiris en Iſis af tot Alexanders heerſchappy toe meer dan* 10000 *jaren rekenden, of, als zommigen ſchreven, weinig minder dan* 23000: *ja dat Egipten gelykze verzierden, eerſt van goden en helden* 18000 *jaren gevegeert was tot Horus, Iſis zoon, den leſten van die koningen, toe; en namaals van menſchen omtrent* 15000 *jaren tot de kondertentachtigſte Olimpias, toen Ptolomeus in Egipten heerſchte.* Anderen noch onbeſchaamder zeiden, zo Diogenes Laërtius in zyne voorrede melt, dat *na Vulkaan, Nilus zoon, tot Alexander den Macedonier toe* 48863 *jaren verlopen waren.* Ja de dertig vorſtendommen van Egipten zouden, den godt Vulkaan daar onder begrepen, een' oneindigen tydt geduurt hebben, en Vulkaans zoon niet minder geheerſcht dan 600676 jaren, zo d' Egiptenaars geloof verdienden, en Salmaſius voorrede dit wel uit hun bybrengt in zyn boek van de Moortjaren. Zulke ſchryvers volgt Cicero in 't eerſte boek van de Wichlerye, den Egiptenaren *bykans*

ex-

Digitized by Google

Al 's werelts tydt en haar begin:
Wat is 't? in 't ende is 't wech, vervlogen,
Heel niet, geen uur, geen ogenblik.
Gelukkig, die door Godts vermogen
Getrou tot 's levens jongſten ſnik
Zieli quyt voor Godt, om Godt te loven
In 't ewig Jubiljaar hier boven.

MDCLXXXIV.

ontelbare ewen toeſchryvende, *waar in zy geacht zyn door langkheit vantydt deze kunſt geleert te hebben.* Maar de zotte roemzucht der Egiptenaren is veelſins bekent, en verdacht by de ſchryvers, die dit ophalen, zeggende, datze zo voorgeven, of μυθολογῶσι, verzieren; hunne onkunde in de tyden (al noemenze by Plato de Grieken, als der aaloutheit onbewuſt, altyt kinders) klaar getoont van geleerde mannen; een los vernuft, dat hier op t' zeil gaande, menſchen voor Adam bedacht heeft, bondig wederlegt; d' oorſprong der misſlagen ontdekt in de vorſtendommen en vorſten van Egipten, die op enen tydt daar heerſchende in verſcheide geweſten, averechts verdeelt en opgetelt zyn, als warenze elkandere gevolgt; onderſcheit ook gemaakt, uit vele oude ſchryvers, tuſſchen Egiptiſche zonnejaren en manejaren, de leſte niet groter dan van vier maanden, of ene maant gerekent; en zo 'er dan noch iet aan hapert, wel beweert van Auguſtinus in zyn werk van Godts Stadt, XII, 10, dat *de Griekſche hiſtori eer ſtaat te geloven dan d' Egiptiſche, als de waarheit der jaren niet overſchrydende, die in onze boeken, waarlyk heilig, zyn begrepen.* De zelve Outvader belacht daar, XVIII, 40, het ydele gezwets der menſchen, *die over de hondertduizent jaren telden, ſedert dat Egipten zich verſtaan hadde op den loop des hemels*; vragende, *in wat boeken zy dat getal gevonden hebben, die niet lang voor* 2000 *jaren, naar Varroos verhaal, de letterkunſt van Iſis geleert hebben*:

OP HET
JAARGETYDE
VAN MEJOFFER
KORNELIA PAAUW
VAN ACHTIENHOVEN.

Felix ille dies, felix & dicitur annus.

ZYt welkoom, blyde dag, door 's hemels gunſt verkoren.
Gy zaagt * Eraſmus, ruim tweehondert jaar geleên,

Den

* Eraſmus ſchryft in zyn leven dat hy op den feeſtdag van Simon en Judas (dit is d' achtentwintigſte van Wynmaant) omtrent het jaar 1467 te Rotterdam geboren

Den helt, wiens groten geeſt al 't aardtryk viel te kleen,
Tot Hollants ewige eer, te Rotterdam geboren.

Gy † leidde, toen de vrê te Munſter was bezworen,
In 't vredejaar aan 't Y den gront en eerſten ſteen
Van een ſtadthuis, zo ſchoon, als ooit de zon beſcheen.
En wat geluk was u in 't zelve jaar beſchoren!

Gy bragt aan 't Y, vol vreugts, in 's levens eerſte licht
't Sieraat van onzen Haag, de glori van myn dicht,
De puikbloem, nooit verwelkt, en roem van ACHTIENHOVEN.

Zy ga, gelyk de Faam Eraſmus naam verheft,
En 't raathuis t'Amſterdam de huizen overtreft,
In ſchoonheit, geeſt, en deugt haar ſexe lang te boven.

Den XXVIII van Wynmaant, MDCLXXI.

* Dat d' eerſte grontſteen van het Amſterdamſche ſtadthuis op den zelven dag in den jare 1648 gelegt is, getuigt Vondels tydtdicht, aldus luidende: *De Wynmaant ſchreef twee min als 't derde kruis, Toen 't Vredejaar den gront lei van't Stadthuis.*

OP DEN ZELVEN GEBOORTEDAG.

ACHTIENHOVENS jaargety
Dagvaart myn gedichten weder,
Tot geen plichten ooit gereder.
Want de grote ſtadt aan 't Y,
Al de werelt door zo ruchtbaar,
Bleek ons op geen' dag zo vruchtbaar.

Wiſt nu myn geboortedicht
Net t'ontvouwen, hoe dees joffer
Kandelaar verſtrekt en koffer
(Zo gebruikt zy 's levens licht)

Digitized by Google

Van

Van des hemels rykſte gaven.
Hier is ſtof, om hoog re draven.

'k Zie Natuur hier uitgeſtort
Met een' overvloet van ſchatten,
Als die ſex niet plag te vatten.
'k Schiet aan galm en geeſt te kort.
Amſteldichters, Febus zonen,
Helptme dit verjaarfeeſt kronen.

'k Zat dus peinzende en beducht,
Als de dag begon te krieken.
Maar de Faam, gezwint van wieken,
En van niewe maar bevrucht,
Riedtme zorg en vlyt te ſparen.
Spaar, ô dichter, ſprakze, uw ſnaren.

Steltge uw' zangluſt noch wat uit,
'k Zie eerlang meer ſtofs geboren,
Als zich myn bazuin laat horen:
ACHTIENHOVEN is de bruit:
't Hof en al den Haag krygt voeten,
Om met heilwenſch haar te groeten.

Dan wort dees geboortetoon
In een' bruiloftstoon verandert.
Dan de Min met haren ſtandert
Braaf gevolgt, niet zonder kroon
Voor den helt, die nooit bezweken,
Zulk een' trouprys heeft geſtreken.

Liegt de Faam niet al te grof,
Fenixbloem van ACHTIENHOVEN,
'k Durf my van die feeſt beloven
Reis op reis geboorteſtof,
En uw trou gewenſchte loten,
Meldende, uit wat ſtruik zy ſproten.

MDCLXXV.

Digitized by Google

GEBOORTEGROET
AAN DEN HEER
SAMUEL VAN HULS.

DE wensch is ydel, en onwaardt Godts gunst t' ontmoeten,
Om hoge jaren (elx verdriet, by elk gewilt)
Daar 's levens beste goet en 't leven wort gespilt
Van menschen, die in 't stof zo blint, als mollen, wroeten.

Herwenscht men dan de jeugt, dat kan 't verlies niet boeten:
Dan baat geen * klagte, die Natuur en Godt bedilt,
Van 's levens kortheit, dat een dier kreeg ruim zo milt.
Maar HULS, myn boezemvrient, verdient geboortegroeten.

Hy dient zich van zyn' tydt met vlyt, die elk verplicht:
Hy zweet voor 't Lant: hy groeit in vreugt, die kerken sticht;
Strekt Davids tolk, en zoekt in allerhande talen

Den weg tot ewig heil. Godt zeegne, nimmer moê,
Den dag van 's mans geboorte, en licht' hem lang dus toe
In 's werelts donkren mist met zyn genadestralen.

Den XIX van Wintermaant, MDCLXXXII,
een' mistigen dag.

* In Senekaas boek van de kortheit des levens wort de klagte hier over den onwetenden hoop niet alleen toegeschreven, maar ook vermaarde mannen, als Hippokrates en Aristoteles. Van Aristoteles brengt Lipsius ander bewys by, doch poëten in stê van hem, en uit Cicero dit verhaal van Theofrastus, dat hy *stervende de natuur beschuldigde, om datze harten en krajen, die 'er niet aan gelegen was, een lang leven, maar menschen, die 'er op 't hoogste aan was gelegen, dat zo kort had gegeven.* Maar Seneka verdient hier tegens gehoort te worden, overtreflyk op zyn manier deze klagte bestraffende, met klaar bewys, dat de menschen *niet luttel tyts ontfangen hebben, maar veel verquisten*; en dat *hun meer vlyt* (gelyk Sallustius in 't begin van den Jugurthynschen oorlog de zelve klagte ook wel beantwoort) *dan kracht of tydt ontbreekt.*

AAN

Digitized by Google

AAN D'E. JONGKVROU ELISABET VAN DEN HEUVEL, OP HAREN VERJAARDAG.

Ngeveinsde hartvriendin,
Hoe begroete ik uw verjaren?
Vintge uw jaren meer of min?
Hoe menze optelt in 't vergaren,
Wat men aanwon, is men quyt.
Ieder daglicht, u verſchenen,
Heeft vermindert 's levens tydt,
Is verloren, is verdwenen.
Ewen zyn dus kort van duur.
Och wat mogen blinde menſchen
't Leven, dat van uur tot uur
Dus vergaat, langdurig wenſchen!
Heilig leven duurt altoos,
Meet geen' tydt, al t' onbeſtendig,
Ewig duurt het, endeloos,
Ewig, ewig, ganſch onendig.
Door geen hondertduizent jaar
Wort ons d'ewigheit betekent,
Duizentduizent ewen daar
Eew, noch jaar, noch dag gerekent.
Hier mê wenſche ik u geluk.
Glipt de tydt dan ylig henen,
Wien 't verlies angſtvallig drukk',
'k Weet, gy zult'er nooit om ſtenen.
Maar wie 't leven dus veracht,
Zal men 't rechte wit beſchieten,
Houde ook ſtant, verloop' geen wacht,
Laat' zich 't leven nooit verdrieten.

Digitized by Google

Gelt hier vriendenwenſch en bê,
Gy blyft lang uw' wenſch noch derven,
Lang noch levende, in de zee
Van dees woeſte werelt zwerven.
Ei getrooſt u dat, zo lang
U van boven daar te kruiſſen
Wort belaſt, al valt het bang
Onder 't bulderen en bruiſſen
Van veel onweêrs, dat het ſchip,
Veel te zwak, ſomwyl met ſtranden
Dreigt, en jaagt door bank en klip.
't Zal (hou moedt) gelukkig landen.
Jeſus ſluimert hier niet ſtaag:
Neen, hy temt noch wint en baren,
Wiſſelt blyde en donkre vlaag.
Vyfmaal tien en noch twee jaren
Gleên voorby, terwylge u vaſt
Op dit meir vont afgeſteken.
Kort is al de tydt en laſt,
Die noch aan de reize ontbreken.
In uw haven, heel geruſt,
Zultge rampen, die nu krenken,
Schoon vergeten, of met luſt
Aan veel ſtormen daar gedenken.

MDCLXXXIII.

Digitized by Google

AAN DE
HOOGEDELE EN WELGEBORE ECHTGENOTEN,
DEN HEER BARON EN DE VROU BARONNES VAN
PALLANT,
BEIDE TE GELYK VERJARENDE.

Fortunati ambo.

milt gezegent paar, uit hondertduizent paren
Verkozen van Godts gunſt, vereert met overvloet
Van 't edelſte, allerſchoonſte, en rykſte en nutſte goet,
Om zulke ſchatten nooit voor 't vaderlant te ſparen:

Hoe ere ik op een' dag met tonge of blyde ſnaren
U beider jaargety? met wat geboortegroet,
Gepaſt naar uw vernuft, en deugt, en edel bloet?
Al duurde uw tydt noch ruim een eew, ja Neſtors jaren,

't Voldê u niet. gy meet uw leven by geen' tydt,
Aan Godt, den hemel, en al d'ewigheit gewydt.
Hy gunne u niet vergeefs naar zulk een kroon te ſtreven;

Maar ſchenkze u ſpade, en eerſt een afkomſt van uw' ſtam,
Die u, getuigende uit wat ſtruik zy oorſprong nam,
Zo lang de werelt ſta, u zelfs doe overleven.

Den XVII van Wintermaant, MDCLXXXIII.

Digitized by Google

OP HET JAARGETYDE VAN MYN LIEFSTE.

SProkkelmaant, doorgaans gereder,
Onder 't lengen van den dag,
Tot geſtrenger winterweder,
Dan een lente-of zomerlach;
Die nu barſſer dan voorhenen
d'Armoê quelt en knelt met rou,
By den haart verbrant de ſchenen,
Daar men achter krimpt van kou;
Op het zweet der zomerdagen,
Als een grootvorſt, banketteert;
Door uw gure en ſture vlagen
Drank en ſpys in ys verkeert;
Ys geeft, als kriſtal, by brokken,
Uit de lucht, die zwart betrekt,
Zacht, als wol, by witte vlokken;
Stromen met een korſt bedekt,
Wagens met beſlage wielen
Over meir en ſtromen voert,
Flus een driftig padt voor kielen;
Schoonge uw vinnen vreeſlyk roert,
'k Zal uw ongena niet laken.
Want het zegenryke licht
Dat van 's hemels hoge daken
U beſcheen, heeft my verplicht
* Meer dan eens. u was beſchoren

't Eer-

* Zie myne eerſte geboortedichten in dit boek, 194-196, 211-214.

Digitized by Google

't Eerſte daglicht van KATRYN;
Tot myn zielvermaak geboren,
Als myn levens zonneſchyn,
Als myn rykſte ſchat der ſchatten,
Welluſt, kroon, en huisgeluk.
Dit gewin is nau te vatten
Na myn echtverlies en druk.
Dit 's de roos, vorſtin der bloemen:
Dit 's de ſchoonſte ROZEBOOM,
Voor myn' *hof*, niet *vol* te noemen
Zonder haar, zo wellekoom:
ROZEBOOM, die met geen' doren
Iemants handen quetſt of hart,
Maar door 's hemels gunſt verkoren
Tot genezing van veel ſmart.
Zag myn eerſte ga, Gezyne,
Uit haar heil van 's hemels troon
My gepaart met KATHARYNE,
Twede hoofttak aan myn kroon,
Eedlen balſem voor myn rouwe,
En myn zevental, haar krooſt,
Weêr met moederlyke trouwe
Gageſlagen en getrooſt;
'k Weet, zy zou my zegen wenſchen,
My toejuichen met myn lot,
Den gelukkigſten der menſchen,
Door het wys beleit van Godt,
In myn trouwen en hertrouwen.
Sprokkelmaant, dus hoog gewydt,
Om dat puikjuweel der vrouwen,
Zulk een roos by wintertydt,
Zulk een' ROZEBOOM te baren,
Even ſchoon en bly van kleur
Drymaal tien en twee paar jaren,

Digitized by Google

Ja onſterfelyk van geur:
Schrikt men elders voor uw buien,
Koude, als weinig menſchen heugt,
Styven blaasbalg, vreemt van 't zuien,
Ik hou feeſt in volle vreugt.
Keertge, naar myn' wenſch, dus weder,
Heilryk voor myn waardtſte pant,
Wint noch winter, altyt wreder,
Dooft noch deert geen' liefdebrant.
Ik verhef u met gezangen
(Dit vereiſchte een dichtersrei)
Boven 't voorjaar, elx verlangen,
Boven 't hartje van den mei,
Boven herfſt- en zomerdagen,
't Zyze bloem of vruchten dragen.

Den VIII van Sprokkelmaant, MDLCXXXIV.

LYKKLAGT

OVER DEN HEER EN MEESTER

HENRIK WOLFSEN,

SEKRETARIS IN DE GENERALITEITS REKENKAMER.

Nobilis, & fama multis memoratus in oris.

SChoon zware ramp gemoet en geeſten ſluit,
De tranen zelfs verſlint en jammerklagten,
Myn rou, te lang geſmoort, berſt endlyk uit.
Want klagen helpt ook ramp en rou verzachten.
O WOLFSEN, ons te droef, te ſnel ontrukt,
'k Voldê my niet met graf- en uitvaartplichten,
Verzweeg myn dicht, hoe dit verlies my drukt

En

Digitized by Google

En 't vaderlant, al melden dit geen dichten.
'k Verlies een' neef door echt, een' vrient in trou,
In wyzen raat en hulpe een' broêr, of vader.
Wie melt, wat weew en kinders, diep in rou,
Een' ſtut en ſteun verliezen al te gader?
Maar dank hebb' 't oog, dat alles gadeſlaat.
Gy zaagt noch voor uw levens endt dry zonen
Tot mannen opgequeekt, van Neêrlants Staat,
Waar Pallas ſtrydt, of Mars, met lof te kronen.
Gy zaagt noch, eer de doot uw ogen look,
Twee dochters, naar uw' wenſch, met mannen paren,
Die onvermoeit voor kerke en raathuis ook,
Als ſtylen, ſtaan, als kerk- en raatspilaren.
Wat miſt den Haag, ons heerlyk Statenhof,
Met al den Staat der zeven vrye Landen!
Hoe queet zich daar uw arbeit, ryk van lof!
Wat tuigen van uw trouwe al dierbre panden!
U dankt het Zwolſch ſtadthuis, als Burgerheer,
U d'Yſſel met zyn Ridderſchap en Steden;
Gedachtig, hoe uw brein en tong weleer
Tot heil des volx den raatſtoel holp bekleden.
's Lants hooftwacht en hoogmogend Staatgebiedt
Verheft uw' vlyt, door zorg noch laſt bezweken;
En Brabants Raadt uw ſtem, die 't heilzaamſt riedt,
Uit haat noch gunſt van 't heilig recht geweken.
Zo mogt zich ook 's Lants ſchatkiſt, met de zorg
En rekenlaſt der hoogſte Rekenkamer
Verlaten op uw pen, haar wiſſe borg.
Gy reeſt, gelyk de zon, ſteets aangenamer;
By elk bemint, gelyk de zonneglans,
Geacht, ge-eert, elk vaardig te verplichten.
En ſpaart de doot geen deugt, gy daalt nochtans,
Gelyk de zon, die ryke bron der lichten.
U volgt een glans van 's levens dagreis na,

Digitized by Google

Elx lofstem, nooit vergaan met uw gebeente.
Gy strydt zo vroom, dat u geen prys ontsta
By Godt om hoog, noch hier by Godts gemeente.
O WOLFSEN, leef, leef ewig met dees saam.
Uw stamhuis leve in nooit veraarde telgen.
Datze alle uw deugt lang erven met uw' naam,
Door nydt, noch tydt, noch dootschicht te verdelgen.

MDCLXXXIV.

LYKZANG
OVER DEN HEER
JOANNES ANTONIDES
VAN DER GOES,
DOKTER DER GENEESKUNST EN DOORLUCHTIG POEET.

Tumulum facite, & tumulo superaddite carmen.

ANTONIDES verscheien?
O dichters, valt aan 't schreien.
Parnassus heeft geen maar,
Met al zyn feestgewyden,
Na Heins en Vondels tyden
Beroert met zulk misbaar.

Dees, d'eige zoon van Vondel,
Wiens dichtpapier een' bondel
Van Vondels kunst, (zyn' schat
En erfgoet, nooit geschonden)
Een tweden Vondels vonden
Behelst van bladt tot bladt;

Digitized by Google

Holp

Holp Neêrlants pen verſnyen,
En lamme rymeryen
Beſtraffen met een' toon;
Waerom van outs poëten
De zorg des hemels heten
En 't heilig bloet der goôn.

Hem luſte met zyn vlerken
In grote heldenwerken
Onze Agrippyniſche zwaan
Als zy aan zy te zweven,
En altyt hoog te ſtreven,
Als Febus op zyn baan.

Het onverbidzaam ſterflot,
Och aller menſchen erflot,
Verraſcht hem in zyn vlucht.
Apollo dreigt in 't treuren
Zyn feeſtkleedt zelf te ſcheuren,
Zyn pruik op dit gerucht.

De zangberg ſtort geſchonnen
Geen hoef- maar tranebronnen.
En meer dan ene ſtroom,
Weleer och met verlangen
Verrukt door 's mans gezangen,
Viert klagte en rou den toom.

De Maasvliet ſchreit in 't ſchuren
Der Rotterdamſche muren;
De Lek, die hier van zwol;
Ook Merwe- en Yſſelvlieten,
Daarze in den Maasſtroom gieten
Hun ſtroomvat, ruim zo vol.

En d' Yſtroom kermt, niet langer
Zo moedig op zyn' zanger,
  Wiens lofbazuin hem zet
Voor Donau, Po, en Iber;
Gelyk Virgyl den Tiber
  En Xanthus lof trompet.

De dootſchicht, niet te keren
Van Maroos, noch Homeren,
  Rooft Febus kunſt veel glans,
Dreigt Febus lauwertelgen
En afkomſt te verdelgen;
  Maar ſchent geen' Febus krans.

Dat Y en Maas, vol rouwe,
In marmer 't graffchrift houwe.
  Spaart hier uw klagten vry.
Geen grafzerk ſmoort in 't duiſter
ANTONIDES, den luiſter
  Van Neêrlants poëzy.

MDCLXXXIV.

AAN MYN
LIEFSTE.

Animæ dimidium meæ.

Ziel van myne ziel, hoe raakt myn geeſt aan 't baren,
Die groot gaat van uw' lof? vergeefs: 't heeft luttel ſchiks,
Al wat myn dicht beſtaat: hier vinde ik nimmer fix,
Nooit hoog genoeg van toon myn beſte luitesnaren.

Hier hoefde ik Orfeus kunſt, die tweemaal kon bevaren
Den droeven jammerpoel en 't zwarte veer, vol ſchriks.

Digitized by Google 'k Brag:

'k Bragt geen Euridice, maar u te rug van Stix,
En 't lofdicht, u gewydt, ook tygers tot bedaren.

'k Zag, toen ik minder my gelukkig vont, meer kans,
En vlocht van poëzy een mirte- of lauwerkrans,
Eer 't hart, aan u vereert, uw hart weêr kon bekoren,

Uw levens zon zo bly my toeſtraalde in de lent.
Maar goet wort door 't genot geſtadig meer gekent.
Nu geve ik, die dat won, den moedt hier ganſch verloren.

MDCLVII.

KLAGTE.

Quæ tanta animis ignavia venit?

IS 't Neêrlantſch bloet dan heel verbaſtert in uw aderen,
Weleer vermaarde, nu veraarde Batavier?
Leg af dien naam; leg af uw trotſe leewsbanier.
Wiſch uit, wat Tacitus en Hooft ſchryft in zyn bladeren.

Gy ſpilt in ene maant de glori, van uw vaderen
Een eew lang met veel bloets gekocht, als luttel dier.
En dê 't u Vrankryx magt met moedt en blank rappier!
Zy vint geen' wederſtant van blode lantverraderen.

Noch ſpaart men ſchelm by ſchelm, die eer en eedt vergeet,
Al ſchreit al 't lant om wraak. O goetheit, al te wreedt!
Gedoogt gy 't, Krygsraat? gy gedoogt dit niet, Oranje.

't Stadthouderſchap krygt klem, zo 't ſcherprecht zynen gang
Mag gaan met zwaart en ſtrop: zo niet, dan trapt eerlang
De Franſche trotsheit ons en wrok van Groot Britanje.

MDCLXXII.

Digitized by Google

AAN MEJOFFROU
KATHARINA ROZEBOOM,
WEDUWE GOETHALS.

Ô bloem der vrouwen, die, gelyk een ROZEBOOM,
Vol geurs, den Haag verſiert, ons Statenhof, vol hoven;
Met ſchoonheit overſtort, met geeſt en gunſt van boven,
Als met een' friſſchen dau, of milden regenſtroom:

Uw afzyn baart my pyn, 't zy dat ik wake of droom;
Doch zal uw minzaam beeld myn hart geenſins beroven.
Daar ſtookt uw deugt een vier, door jaar noch tydt te doven:
Daar heet ik u eerlang en altyt welkoom.

Want byzyn helpt hier minſt naar 't lichaam, 't minſte deel.
Myn hope en wenſch is ſtaag, och paarden wy gelyk!
En vlocht onſcheidbre min (een zachte en vaſte keten)

Twee harten, eens gezint, twee zielen hecht aan een!
Dan mogt om zulk een' prys en rozekrans alleen
Myn *hof* en naam *val* vreugts, vol vruchts, vol zegens heten.

MDCLXXXIII.

AAN DE ZELVE.

O eedle ſchoonheit, die myn' boezem ſtreelt en quelt;
Schynt myn bezoek u vreemt, en 't hart, aldus bewogen,
Van 't weſten door den Haag naar d'ooſterſtreek getogen?
Zo kentge uw kracht niet, die myn ziel dees wetten ſtelt:

De kracht van zedigheit, vol minnelyk geweld,
Van heuſche kuiſcheit, geeſt en wysheit, wiens vermogen

Digitized by Google

My

My trekt, en toeſtraalt door het licht van twee ſchone ogen.
Dit overwon van outs, dit dwong den ſterkſten helt.

Wanneer de Noortſtar geen kompasnaalt meer zal trekken,
De morgenzon vergeet de zonnebloem te wekken,
Dan miſſe ik u geruſt, ô myn opgaande zon.

Ei hoor myn bede, en gun my 't hart eens op te halen
Met volle blyſchap in uw' glans en minneſtralen.
Men pryſt om 't bly genot de zon, der lichten bron.

MDCLXXXIII.

EENZAME GEDACHTEN

OP EEN REIZE.

BEvallig aanſchyn, daar de roos op elke wang
In 'r blanke lelivelt geen Flora, ryk van geuren,
Maar d' eedle deugt vertoont met levendige kleuren;
Hoe groete ik u dus ver met min- en plichtgezang?

Ik tel vaſt d' uren, elk een' dag, my veel te bang,
Zo lang myne ogen uw gezicht niet mag gebeuren.
Myn poëzy zit ſtom, en al myn ſnaren treuren,
Zo lang ik naar den dag, die dit herſtell', verlang.

Geleek ik nu Dedaal, ik zocht hem na te ſtreven,
Op vleugels door de lucht naar 't Haagſche Boſch te zweven:
Maar quam ik, als zyn zoon, de zon dan eens te dicht?

O neen, geen noot altoos: geen Febus met zyn' luiſter,
Verbyſterde myn vlucht, geen hemelſch vier noch licht.
Waar my uw glans ontbreekt, daar zwerve ik droef en duiſter.

MDLCXXXIII.

OP

Digitized by Google

OP DE GEBOORTE VAN TWEELINGEN,

kinderen van den Here

JOANNES DAVID WENDBEIEL,

Konrektor te Kampen.

Talia connubia & tales celebrent hymenæos.

TE Kampen raakte allengs de nering aan 't verlopen.
De keel des Yſſelſtrooms, gereet en by der hant
Voor koopliên, die weleer, als byen, daar met hopen
Vergaarden, hygde nu om aâmtogt, ſchier verzant.
't Getal der burgery nam af, als of een tering
Hier toeſloeg, jaar op jaar: de ſtraten zagen dootſch.
Men zag om aanwinſt uit van menſchen en van nering,
En ſprak van Joden in te roepen, als iet groots.
Komt dat Hebreewſche bloet te Kampen handel dryven,
Heel vruchtbaar in den aart, naar 's wetboex profecy,
Dat wil de ſtadt met gelt en volk niet weinig ſtyven.
Men ruimze ons veſten in, dat d' Amſtel dit beny'.
Dus liep alom de ſpraak, tot dat helt WENDBEILS gade
Gelag in 't kraambedt van twee kindren t'ener dragt,
Een dochter en een' zoon, van geen Hebreewſchen zade.
Zo, Kamper burgers, zo: verſtaat uw eige kracht,
En leert door 't echte bedt uw huizen ryk ſtofferen.
Dus mag het raatſlot van de Joôn in rook vergaan.
Al ſteldenze u te leur, gy kuntze licht ontberen,
En al 't veraart geſlacht van Abraham verſmaân,
Verſmaders van Godts zoon. des zou de Kerk zich belgen.
Uw ſtadt, een vruchtbre boom, groeit beſt door eige telgen.

MDCLXI.

TROOST-

Digitized by Google

TROOSTBRIEF.

Lacrimas dilectæ pelle Creusæ.

MYn waarde vrient, hoe vinde ik hier
Myn droefheit in uw heusch papier!
Dat anders welkoom, door uw klagt
My melt, zo droef, als onverwacht
't Verscheiden van uw bedtvriendin;
Den welluſt van uw hart en zin,
Het waardtſte van uw tydlyk goet,
Vergeefs helaas van my gegroet.
In zulk een' rou, al t'aardig my
Ontvout met kunſt van poëzy,
Verbeelt myn geeſt met ongenucht
De zon zich, die door donkre lucht
Heur ſtralen ſchiet, een droevig licht,
Den weêrglans van haar aangezicht
Te geeſtig ſchildert en ſchakeert
Met verwen, dieze zelf ontbeert.
Indien uw huisverlies en ſmert
Niet griefde myn mêdogend hart,
't Geleek metaal en marmerſteen.
Ook weet ik, zelf een jaar voorheen
Gedreigt van ene zelve roê,
Hoe bang een manshart zy te moê
In 't ſcheiden van een lieve vrou.
Maar wacht geen voetſel voor dien rou.
Kroop myn gezang en lykſtyl niet
Te laag beneden uw verdriet,
Ik zette hier geen' treurtoon op,
Maar hief uw egaas heil in top;
En kranſte met een' zegekrans,

Zo onverdort, als ryk van glans,
De kruisheldin, die nu beſt leeft,
Door pyn in 't paradys geſtreeft.
Hier paſte een bly triomfgedicht.
Zwicht, moedige Amazonen, zwicht:
* Lukreeſſen zwicht, en Porciaas.
Uw moedt en wysheit valt te dwaas.
Paulyn, zo trou voor Seneka,
Der Gracchen moeder, d' eedle ga
Van Mithridaat heeft hier niet by,
Noch Griekens wonder, Hipparchy.
Uw gade, in 's levens morgentydt
De hoogſte wysheit toegewydt,
Door min van deugt met u gepaart,
Vont altyt beſt hare eer bewaart
Naar Chriſtus wet. Zy ſtreeft en zweeft
Met geeſt, waar in haar vader leeft,
En zuivre minne, aan Godt verlooft,
Haar ſexe en zwakheit boven 't hooft;
En trapt met voeten 's werelts goet,
Dat d' eedle ziel verquikt noch voedt.
Zy volgt met luſt de treden van

Haar

* Lukretiaas kuiſcheit en verkeerde edelmoedigheit is overal bekent uit de Romeinſche hiſtorien. Porciaas wysheit en dapperheit en liefde tot haren man, niet gezint hem te overleven, blykt heerlyk by Appianus, Dio, XLIV, XLVII, en Plutarchus in Brutus leven; onder de doorluchtigſte voorbeelden niet vergeefs opgehaalt van Valerius Maximus, III, 2, IV, 6. Pauline, Senekaas echtgenote, wert niet vergeefs van hem geprezen in zynen CIV brief: en hoeze met hem ſterven wou, meldt Tacitus in zyne Jaarboeken, XV, 63, 64. De kuiſcheit van Kornelia, Scipio Afrikaners dochter, met hare godtvruchtigheit, huis- en kinderzorge, en grootmoedigheit, het huwelyxverzoek van koning Ptolemeus afſlaande, wort hoog gezet by Plutarchus in 't leven van de Gracchen, hare zonen. Zo ook by Valerius Maximus, IV, 6, de ſtantvaſtige en dappere huwlyxliefde van Hipſikratea, Mithridates gemalinne (Plutarchus noemt haar zyn bedtgenote, en zegt dat Mithridates deze heldin, als een' man, Hipſikrates noemde) in mans gewaat zich verkledende, en gewapent te paarde rydende, om den koning, haren man, in zyn ongeval en gevaar onder 't vluchten niet te begeven. Van Hipparchiaas vernuft, welſprekentheit, hoogdravenden treurſtyl, en overgroten trek tot filoſofy, den armen en mismaakten filoſoof Krates boven de rykſte, edelſte, en ſchoonſte vryers tot een' man hierom verkiezende en zelf aanzoekende, getuigt Diogenes Laërtius in haar leven.

Digitized by Google

Haar kuiſche naamgenoot Suſan;
Of, ſlaat hier d'oude ſchryver mis,
Stapt ruim zo onvermoeit en wis
Rebekkaas, Saraas, Rachels na,
Abigels zonder wederga;
Door 't heilig bladt zo wydt befaamt,
Als 't morgenlicht den nacht beſchaamt.
't Verlies van zulk een' ſchat valt zwaar.
Maar waarom niet uw lykmisbaar
Veel eer geſtaakt, en Godt gelooft,
Die u dit pant niet eer berooft?
Berooft? wat zeg ik? neen, ô neen:
Hereiſcht, het geen hy ſchonk te leen.
Hy roept, na veel geſleten kruis,
Zyn liefſte kinders vroeger t' huis.
Zy ſtryken wis den prys, hun hoop,
Gekroont in 't heetſte van den loop.
Wat zalve ik noch uw hartewee?
Ik tors geen water meer in zee.
Gy zelf ziet met een arentsoog,
En ryſt van d'aarde in 's hemels boog.
Dat heen, myn vrient, dat heen gezien.
Nu Godt geprezen op de knien.
Den wondtgenezer niet geſlacht,
Wiens eige quaal blyft onverzacht:
Maar hartzalf voor uw pyn gebruikt,
Die naar de paradyslucht ruikt:
En ruſtiger naar 't heil geſtaan,
Dat nooit verandert met de maan.
Uw waarde ſpruiten groejen vaſt,
Als zulke huwlyxloten paſt.
Zy ſtrekken vader op een ry
Haar moeders ſchoonſte ſchildery:
En d' outſte draaft de jongſten voor

Digitized by Google

Op vaders en op grootvaârs ſpoor.
Dat hy dus voortſtreve, en den naam
Van beider ſtamhuis nooit beſchaam'.
Dat al uw krooſt, noch jong en teêr,
In deugt volgroei' tot 's hemels eer.
Dat Chriſtus hant u trou gelei'
In 't dragen van zyn kruislievrei,
Uw hart verquikk', dus hart geſchroeft.
Wie leeft 'er, die geen' trooſt behoeft?
Wy ſlingren in een woeſte zee,
(Al wyzenwe andren 's hemels ree)
Daar ebbe en vloet ons dreigt en plaagt,
En d'ene ſtormbui d'andre jaagt.
De voorſpoet heft ons veel te hoog:
Strax gaapt een afgront voor ons oog.
Wie lydt geen ſchipbreuk? och wat raat?
Gelukkig, die, het gaat, zo 't gaat,
De zorg, die alles gadeſlaat,
Het roer geruſt bevolen laat.
Gelukkig, die in ſtorm een man,
By helder weêr inbinden kan,
Van geen' Sirenezang bekoort;
En door de leidſtar van Godts woort
In 't endt, voor wint of in den wint,
't Onendig heil, zyn haven, vint.

Te Londen, den 1x van Wynmaant, MDCLXXXIV.

Digitized by Google

OP DE SCHIELYKE DOOT VAN EEN DOKTER DER GENEESKUNST EN HEELMEESTER,

Veroorzaakt door den wortel van het vergiftige kruit Enanthe, voor peterceli van Macedonie gegeten.

Quæſitæque nocent artes.

En *wondgenezer, met een arts,
(Waar was meer kunſt, meer harts,
Om tegens dootsgewelt te ſtryden,
Doots lagen kloek te myden?)
Een arts, in 't hoge ſchool ge-eert,
Gekranſt, als hooggeleert,
Ging in zyn tuinlucht zich vermeien.
Zy plukken, met hun beien,
En rukken daar een zeldſaam kruit
Met loof en wortel uit;
Om onder vleeſchnat dit te mengen,
En op den diſch te brengen.
't Beloofde dienſt aan mage en mont,
Zo geurig, als gezont.
De mont beſtaat, aan 't watertanden,
De wortel aan te randen:
Zy ſlaan een raaw ſtuk wortels voort
In 't lyf, van luſt bekoort.
Maar och hoe jammerlyk bedrogen!
Hoe had hun 't bladt gelogen!

* Zie het verhaal van dit deerlyk ongeval, met nutte aantekeningen verklaart, onder Dr Stalpert van der Wiels Geneeskunſtige Aanmerkingen, 139-149.

Digitized by Google

De plant, geproeft uit hete drift,
Was doodlyk moortvergift.
't Vergift begint zyn kracht te baren.
Hoe rezen daar elx haren!
't Ontſteekt de keel, ontſtelt het hooft,
Van ruſte en zin berooft;
Wekt buikloop, hartpyn, onder 't woeden.
Hier raakt de neus aan 't bloeden:
Daar krimpt de zenuw, telkens weêr.
Wie min at, of wat meer,
Blykt, als het leven hier dry uren,
En daar pas twee blyft duren.
Ga nu, ga heen, verwaande menſch,
En weef, naar uwen wenſch,
Een web van moedige gepeinzen:
Ontwyk de doot met deinzen,
Of wapen u met raat en daat:
En zoek by heelkunſt baat.
Godts aâm weet wyzen te verdwazen,
Dat ſpinrag wech te blazen.
De doot ſchiet wis en ras ter neêr;
Haar ſtuit geen nootgeweer.
Zy ſtorven, die 't zich onderwonden,
Van eigen kruit en vonden.

NOCH OP
HET ZELVE ONGEVAL.

I.

DE doot is zeker, maar onwis haar uur en wyze.
Wie twyfelt, zie het paar, dat zich de kunſt vermat,
Die 't leven rekt, maar ook de doot onkundig at
Aan eigen tuingewas, geproeft voor lekkre ſpyze.

Digitized by Google

II.

Sloeg ooit Hippokrates, de vorſt der artſen, mis,
Of hiel men ſtaande, dat de waarheit van zyn ſpreuken
Door vlek nog misſlag was te ſmetten, noch te kreuken,
Nu vint men d' eerſte ſpreuk zo onweêrſpreekbaar wis,
Als een orakel (want zy blykt niet logenachtig
Aan mannen, die de doot met artſenyen kragtig
Weêrſtonden) dat *heel kort des menſchen leven is,*
De kunſt van groot begryp, en valſch d' ervarenis.

III.

De doot is niet t' ontgaan, hoe ſterk men tegenſportel.
Men ziet zelfs artſen, uitgeleert
Om elx gezontheit, of van binnen of uitwendig,
Te helpen, door haar liſt bedrogen al t' elendig.
Indienze ooit pyl of kracht ontbeert,
Kruitkenners ſterven zelfs van eigen kruit en wortel.

IV.

Was ooit ervarenheit de beſte leermeeſtres,
Zy leert hen zelfs de kracht der kruiden, nooit geweten,
Die door veel kruitgebruix ervare meeſters heten.
Maar och dit valt een quade en al te ſpade les.

V.

Indien de doot een ſpook, als elk haar ſchildert, waar,
En zag, hoe artſen zelfs, die ziekte en wondt genezen,
Wechſterven van een plant, voor tafelkruit gelezen,
Zy liet haar tanden eens afgryſlyk zien en naar,
En lachte (want wat rou kon meer de doot vermaken?)
Met luit geſchal van vleeſch- en tandeloze kaken
Den menſch, als veel te dwaas, met zyn verwaantheit uit,
Die haar ontgaan wil, of weêrſtaan met zalve en kruit.

VI. Nu

Digitized by Google

VI.

Nu geve niemant vreemt, dat [1] groot getal van artſen
Met veel [2] gedienſtigheits den keizer holp om hals,
Noch dat hun [3] misgreep, als men plag van outs te ſchertſen,
Van d' aarde wort bedekt. hier blykt dat woort niet valſch
Aan wonde- en lyfarts zelfs. zy raken beide om 't leven,
Door eigen tuingewas en hant en tant vergeven.

VII.

Wie ſtemt dees ſpreuk niet toe, *men leert, zo lang men leeft,*
En [4] Solon, die noch ſteets aanleerde, hoog van jaren?
Heelmeeſters zien de kracht van wortel, kruit, en blaren,
Terwyl het leven och door 't leren hun begeeft.

VIII.

Wie durft, wie kan, 't zy mans of vrouwen,
Genees- of heelkunſt nu betrouwen?
Wie moet zelfs kruiden, dieze biên
Gewonde of kranke leên, niet ſchromen?
Men ziet het valſche kruit Enanth,
Gequeekt, als geen gemene plant,
Van kruitbeminners ingenomen,
Hun luſt, als moortvergift, bekomen:
Terwyl het blint wort aangezien
Voor Macedoonſche peterſeli.
Wie voor de dood eiſcht hulp en baat,

Zoek

[1] 't Was keizer Adriaans woort, by Dio verhaalt, dat *de menigte der geneesmeeſteren den Vorſt had om hals geholpen*; niet ongelyk het Griekſche ſpreekwoort, dat *veel overſten Karie hadden bedorven.*

[2] Zo zegt Seneka ergens van quade geneesmeeſteren, datze luttel geleert, doch vlytig genoeg, *officioſiſſime multos occidunt*, veel menſchen doden met grote gedienſtigheit.

[3] Henrik Kornelis Agrippa ſchryft in zyn werk van d' ydelheit der Wetenſchappen Sokrates dit ſchimpwoort op onbedreve geneesmeeſters toe, dat *hunne misſlagen van d' aarde bedekt worden*; doch alle geneeskunſt buiten reden hierom verachtende.

[4] Van Solon heeft men dit vaarsje by Plutarchus: Γηράσκω δ' αἰεὶ πολλὰ διδασκόμενος: 'k Leer- out en grys van haren, *Noch veel in hoge jaren.*

Digitized by Google

Zoek' Jesus aan, en volg' den raat
Van zynen mont in 't Evangeli.

MDCLXXVII.

AAN DEN HEER ALBERTUS WOODWARD,

PREDIKANT IN 'S GRAVENHAGE.

Felix ille dies.

Amptgenoot, wat melt uw mont,
Die nimmer scheelt van 's harten gront?
Verjaart de dag, die d'eerste uw levens
Geluk en druk begon al tevens,
Op 't jaargety van Neêrlants helt,
Die 't lant, van hogen noot beknelt
In 't barnen van de woeste baren
Des oorlogs, redde uit doots gevaren,
En holp aan dees gewenschte ree
Van vrydom, veiligheit, en vrê?
En heeft de zon na uw geboorte
Met hare reize uit d' oosterpoorte
Naar 't weste, in jaar noch dagen nooit
Gestaakt, een halleve eew voltooit?
Geen reden lydt, dat tong en snaren
Hier zwygen. Wort het bly verjaren
Van Willem Henrik met ontzag
Begroet op zyn' geboortedag
Van alle hoven en 's Lants Staten,
Met duizentduizent onderzaten;
Dit daglicht, als 't uw levens tydt,
Godts kerke en kerkdienst toegewydt,

Digitized by Google

Eerst aanvangt, eischt ook zegenwenschen
En groeten van ontelbre menschen.
Volleestge, als myn verjaardicht wenscht,
Gy slacht het loof, dat minst verslenst,
De 's winters groene en frisische planten,
De traag verwelkende amaranten:
De Kerk, Godts lusthof, eert noch lang
Uw licht, bevryt voor ondergang;
Ziet u noch vyftig jaren knopen
Aan vyftig jaar, alrê verlopen;
Door d'ewigheit alleen volendt
Van 't heil, dat eew noch jaren kent.

MDCLXXXIV.

AAN MYN SCHOONZUSTER,

JOFFROU

MARIA ROZEBOOM,

OP HAREN GEBOORTEDAG.

Misprys geen wintermaant, hoe guur,
Om sneew- noch hagelvlagen,
Noch wint en stormbui, straf en stuur,
Noch 't krimpen van de dagen,
Noch ongena van koude en vorst,
Die stromen toesluit met een korst.

De wintermaanden, meest vermaart
Door zulk een strengheit, baren
Ook ROZEBOMEN, zoet van aart,
En nimmer dot van blaren,
Daar niemant dorens by vernam,
Wel dry, gegroeit uit enen stam;

Digitized by Google

Dry

Dry zuſters, perlen van haar tydt,
Vol glans van kuiſche zeden
En gaven, meeſt van outs benydt;
Als dry Bevalligheden.
Dus loofde ik Sprokkelmaant voorheen,
Wiens licht myn huiszon eerſt beſcheen.

De maant, die vreemt van rozeblaân,
Meeſt loof verſlint en bloemen,
De dagen vroegſt ziet ondergaan,
Eerſt wintermaant te noemen,
Bragt u, MARIS, in 's levens licht,
En eiſcht een vrolyk feeſtgedicht.

O zuſter van myn bedtvriendin,
En die, haar naulyx nader,
My eert met zuſterlyke min,
Hier mag Parnaſſus ader
Wel vloejen van geboorteſtof
Hier weide ik in een' rozenhof:

Een' rozenhof, die uit Godts ſchoot
Met gunſt bedaut, en tevens
Geſiert met levend wit en root,
Vol geurs, vol lichts, vol levens,
Al Floraas pracht en praalgewaat
In glans en duur te boven gaat.

Maar lof verveelt uw zedigheit.
Een dichter, hoog van tonen,
Mag op uw' troudag, noch verbeit,
Uw deugt met lofdicht kronen,
U pryzen, als zyn halve ziel,
By 't heil, dat hem te beurte viel.

Digitized by Google

Gy kent den valſchen ſchyn van goet
En ſchoonheit, minſt te loven,
Die nimmer d'eedle ziel voldoet;
En wacht, vol hoops, hier boven
In 't licht van d'ongeſchape zon
Volmaakter vreugt en levens bron.

De Hoogſte ſchenke u met zyn hant,
MARIA, ſtaag beluſter
Op 't beſte deel, dat beſte pant;
Het lot, dat Marthaas zuſter
Nooit miſte, daar zy 't wys verkoos.
Leef lang zo wys, leef endeloos.

MDCLXXXIV.

AAN DE NEDERDUITSCHE SCHRYVERS.

——— *Hoc vincite, cives,*
Et prohibete nefas.

GY ſchryvers, die op maat, of zonder maat,
In 't Nederduitſch naar Febus lauwer ſtaat,
Hebt nu meer kans, op 't ſpoor van ſchrandre pennen,
Om in dit perk niet zonder prys te rennen.
Maar wort uw ſchacht tot netter ſchrift verſneên,
Ei leert uw' ſtyl en moederſpraak met een.
Verbetren, naar het voorſchrift van de reden.
Geen miſtal dient om d'outheit hier geleden.
Zelf Vondel, 't licht van Neêrlants poëzy,
Van miſlag en out misgeloof niet vry,

Digitized by Google

Al haat hy fel 't nootwendig kerkhervormen,
Hervormt hier ſterk, gelyk met beeldeſtormen.
Ik merk, hoe zyn taalkunde, tot een blyk,
Een *baar*, dus niew, gebruikt voor 't oude *lyk*.
Luidt *gangkelyk* te vreemt, hy keurt *vergangbaar*
Een *gangbaar* woort, als gangbaar gelt, *ontfangbaar*.
Hy monſtert ſtaag het woort *toegangklyk* uit,
Daar beter, naar zyn' zin, *genaakbaar* ſluit.
Deugt *tallyk* niet, *ontallyk*, naar die wetten,
Mishaagt dit brein ook, met *ontelbre* ſmetten:
't Welk zuiver ſpreekt van Godts *onfaalbaar* bladt,
Verzoenbren twiſt, en *onwaardeerbren* ſchat.
Verwerpen wy dan *lyk* met hem in *ſterflyk*
En *tydlyk* goet, met *loflyk*, *onbederflyk?*
Neen, vat myn zin: met reden wort gewraakt,
't Geen ieders oor en oordeel billyk laakt.
En dit 's gering: maar wien zou 't niet vervelen,
Daar out en goet gebruik veel meer verſchelen?
Wie veegt alom die kladden uit ons blaân,
Daar *de* voor *den*, of *den* voor *de* moſt ſtaan,
Of *der* voor *des*, of *des* voor *der?* hoe ſtrengelt
Onkunde dit verkeert! hoe giet en mengelt
Zy 't onder een, naar eiſch niet, noch geſtalt
Van zaken, maar zo 't los ter penne uit valt!
Een man, die ſlechts genoemt wort, heet [1] *den here*.
De brief begint, als waar 't een groet van ere,

[1] *De heer*, moſt men zeggen, daar een man ſlechts genoemt, of *in nominativo caſu* iet gezegt wort te doen: en *myn beer* is een goede aanſpraak, die overal in zwang gaat. Wort *de accuſativus caſus* gebruikt (ik ſpreek hier tot Latyniſten, die niet minder, maar gemeenlyk meer dan de gemene man hier dolen) zo verandert het bywoordeken *de* ſlechts in *den*, en men looft of laakt, eert of veracht *den heer*. Maar wort hem iet gegeven of genomen, dit wort, met een *dativus* of *ablativus caſus*, *den here* wel toegeſchreven, of *van den here* verhaalt. En zo moſt ook met onderſcheit *de graaf*, *prins*, *hertog*, of *koning* in *nominativo caſu* ingevoert, of anders *van den grave*, of *prinſe*, *van den hertog*, of *koning* iet gemelt worden. De dagelykſche onkunde nochtans van onze Nederduitſche letterkunſt kent hier geen onderſcheit, of maakt het heel averechts.

Digitized by Google

Myn heer niet, maar *myn here*. neem van hem,
Of geef hem iet, men ſpreekt, met luttel klem,
Dus van *de heer*. wie vint hier toe verſchoning?
Den hertog, of *den prinſe*, of *grave*, of *koning*
Wort dus *begroet*, of *komt* dus hier en gins:
Schryf hem iet toe, men *looft*, of *laakt de prins*.
't Gemeen gebruik leert ieder, zo 'k vertrouwe,
Iet noemen 't werk (gelyk [2] *des mans*, *der vrouwe*)
Des afgronts, maar *der helle*: *des gemoets*,
Der ziele is Duitſch, *der zonne*, maar *des gloets*.
Hoe wiſſelt dit wanorde, niet te tomen!
Des hels, *des ziels*, *des zons*, wort ook vernomen;
En voor *der wet des wets*, al even net,
Of baſtertſpraak *den wet* zei voor *de wet*.
'k Zie [3] *uwe Godt* in 't heilig bladt zich mengen,
Al zou men daar geen *myne Godt* gehengen,
Schoon *uwe* ook by geen' Vorſt, noch man behoort,

Maar

[2] Gelyk by de woorden, die *maſculini generis*, van manlyken aart of geſlachte zyn, *in dativo*, *accuſativo*, en *ablativo caſu* het by woort *den* paſt, zo verciſchenze alzyn *des in genitivo*. Aldus pryſt of mispryſt men *den man*, *den vader*, *den arbeit*, *den regel*, enz. maar ſpreekt van de deugt of ondeugt *des mans*, *des vaders*, *des regels*. Desgelyx heeft de *genitivus* ook het by voegſel *des* van de woorden, die men *neutra* mag noemen, daar andere *het* voor komt: gelyk *het gemoet*, *des gemoets*, *het werk*, *des werx*, *het gebiedt*, *des gebiedts*, *het verdriet*, *des verdriets*. Maar de *genitivus caſus* van de vroulyke woorden, *fœminina* in 't Latyn genoemt, wort altyt met een *der* uitgedrukt; en kan *des* zo weinig gedogen, naar den aart onzer ſprake, als elders *den*, mag gebruikt worden by dezelve woorden: gelyk of men van *den moeder*, *den zuſter*, *den wet*, *den deugt*, *den waarheit*, met een ongehoorde baſtertſprake, dit of dat verhaalde.

[3] De *pronomina*, of voorwoorden, *myne*, *uwe* en *zyne* worden wel gevoegt by *fœminina*, vroulyke woorden: als *myne moeder*, of *zuſter*; *uwe* of *zyne deugt*, *wysheit*, *ſchult*, of *beſcheidenheit*: hoewel *myn*, *uw*, en, *zyn* om de welluidentheit daar ook wort geleden, voornamelyk in gedichten. By de *maſculina* gebruikt men altoos *myn*, *uw*, of *zyn*; als *myn vader*, of *broeder*; *uw mout*, of *beker*, of *dranк*, of *yper*, of *arbeit*; *zyn raat*, *zyn ſtoel*, of *zetel*, *zyn op*- of *ondergang*: waar van de *dativus*, *accuſativus* en *ablativus caſus* in proze gemeenlyk *mynen*, *uwen*, of *zynen* verciſchen. Als of ik zeide; *ik eer myn-en vader*, of *geve dit myn-en vader*, of *ontfang het van myn-en vader*; *ik heb dit uwen zoon toegelegt*, of *verneme het van uwen zone*, *van dien raat*, of *van dien arbeit*. Maar *fœminine* voorwoorden paſſen geenſins by *maſculine* woorden: neem dat men zeide, *myne vader*, of *myne zoon*, *uwe mont*, of *uwe arbeit*, of *zyne troon*. Dit klinkt even zo valſch, als of iemant van *mynen moeder*, *uwen wysheit*, of *zynen deugt*, of *ſchult* ſprak: een ongeluit dat alle Nederlantſche oren ſtrax moet vervelen.

Digitized by Google

Maar beter by een vrou en vroulyk woort.
Het zy men ſpreek' van vorſt, of van vorſtinne,
Van 's konings troon gewage, of koninginne,
Van deugden, of gebreken, 't voorwoort [4] *haar*
Melt eveneens, zo hier gebruikt, als daar,
Haar goet, *hare* eer, *haar* ſchandt. wie kan 't belouwen,
By mans geſchikt, daar 't mans beſchryft, als vrouwen?
Men bidt, of men beveelt een' menſche alleen,
Gelyk een groot getal. gedoogt dit reen?
Zou *ga* en *gaat*, zou *geef* en *geeft* niet ſchelen,
Of *ſpreek* en *ſpreekt*? raakt dit niet een', dat velen?
Spoorbyſter brein, op dat men misverſtant
Verhoede, heeft een' vont hier by der hant,
Maar ruim zo ſlecht. het ſchryft voor *geeft* ook *gevet*,
Verandert *ſpreekt* in *ſpreket*, *leeft* in *levet*;
En neemt het leſt voor meer dan een getal.
Dus weet men tydt te merken, noch geval.
Het zy *de* [5] *zoon*; of *voor*, of *van den zone*
Iet wort gemelt, *de kroon*, of *glans der krone*,
Men vint geen keur hierin: 't gereetſte wort,
Zo 't inviel, ſlechts uit mont of ſchacht geſtort.
Die [6] *zelf*, of *zelfs*, of *zelve*, of *zelven* ſchreven,

Of

[4] *Haar* voegt alleen by vroulyke; maar *hun* by manlyke namen en woorden. *Haar* goet en *hun* goet; *hare* zwakheit en *hunne* kracht dient hier onderſcheiden. En dus moſt men *in dativo* en *ablativo caſu* van mannen, en dingen, die *maſculyn* zyn, zeggen, dat *hun* iet toegebragt, of benomen wort, of iet *van hun* komt, of wort bedreven. De *accuſativus pluralis* wort aldaar door *hen* betekent, met *eos* in 't Latyn overeenkomende.

[5] *De zoon* luidt wel, als een *nominativus*; en *den zoon*, als een *accuſativus*. Maar *den zone* paſt men iet toe, of *van den zone* haalt of verhaalt men iet: een onderſcheit, dat in meer diergelyke woorden, hoewel niet overal, desgelyx wort vernomen. Maar gelyk *de kroon*, *de ziel*, *de ſpreuk* of *breuk*, *de bel* of *de ſtraf*, al *feminine* woorden, heel fraai *in nominativo caſu* dus kort worden opgehaalt, zo willen deze *in genitivo* wel gerekt zyn, en *der krone*, *der ziele*, *der ſpreuke*, *der ſtraffe*, enz. is daar een goet geluit. Zo geeft of neemt men ook, *in dativo* en *ablativo*, *de krone*, of *van de krone*, *de ziele*, of *van de ziele*, enz. Immers luidt dit beſt in proze: want de poëzy gebruikt hier, gelyk doorgaans, met recht meer vryheit.

[6] *Zelf*, voor *ipſe* of *ipſa* gebruikt, is de *nominativus ſingularis numeri*, en *zelfs* de *nominativus* en *accuſativus pluralis*. *Zelve* en *zelven* zyn een *accuſativus ſingularis*, een *dativus* en *ablativus* van beiderlei getal; het eerſte by vroulyke, het ander by manlyke woor-

Digitized by Google

Of [7] *na*, of *naar*, was 't overal omteven.
't Zy [8] *wert*, of *wiert*, of *wort* 't voorleên, of iet,
Dat noch gebeurt, ontvouw', men ſcheit dit niet.
Men onderſcheit de *vaders* niet van *vaderen*.
'k Lees, *broederen*, of *herderen* vergaderen,
Daar beter *broêrs*, of *herders* paſſen zou.
Wat woeſtheit brengt dit kleedt dus uit zyn vou?
Wat ſchoolkint kon dien misgreep ooit verbloemen?
Wie [9] geeft of neemt altoos met iet te noemen?
Dus vint men *en* in geen gemene praat,
Maar deftig werk, daar 't lam en ledig ſtaat;
Als *hy en wou*, of *gy en zult niet doden*.
Voegt *en* iet by 't ontkende, of by 't verboden?
Geen * koppelwoort wort meer gebruikt dan *en*, * *Conjunctio.*
Waarom ik 't lang in gene talen ken.
Dit wort gerekt: men vint veel letterkloeken,
Die, als beluſt om pennewerk te zoeken,
Door [10] *ende* 't werk verzwaren zonder endt.

Schreef

woorden paſſende. Een ander woort is *de zelve*, voor *idem* en *eadem* by ons genomen, daar zo licht niet in gedoolt wort.

[7] *Na* geeft onderſcheit van tydt en gevolg te kennen: als of ik zeide, *David heerſchte na Saul, na verloop van eenige jaren. Naar* betekent ſomtyts een' regel of voorſchift, daar iet naar geſchikt wort; als *naar het bevel*, of *naar het gebruik* iet doen: ſomtyts een beweging naar een plaats of poging om iet te verkrygen; als dat iemant *naar Amſterdam*, of *naar den Haag* reiſt, of dingt *naar ſchone pryzen*. Deze woorden, al te ſlordig voorwaar ondereen gemengt en verſchikt, ſchelen in onze tale, gelyk κατὰ en πρὸς of εἰς gemeenlyk van μετὰ in 't Grieksch verſcheelt, *ſecundum* van *poſt* in 't Latyn, *à* of *ſelon* van *apres* by de Franſchen.

[8] De koning *wort* gekroont, terwyl die eer hem noch gebeurt op zynen kroondag. Hy *wert* gekroont ziet op het voorledene. Anders zegt men, eer hy, wanneer, of toen hy gekroont *wiert*. *Wort* is *d'indicativus preſentis temporis*, *wert* een *præteritum imperfectum*, maar *wiert ſubjunctivi* en ook *optativi modi*.

[9] De *nominativus* en *accuſativus pluralis*, in deze woorden, *vaders*, *broeders*, *herders*, en meer diergelyke, overeenkomende, behoren van een' *genitivus*, *dativus*, en *ablativus* zo wel by ons te verſchelen, als men onderſcheit van *caſus*, of gevallen, hier verneemt in de Latynſche en andere talen.

[10] In den dagelykſchen ommegang wort *en* gedurig gebruikt, en *ende* bykans nooit; ten waar d' uitkomſte of het ſlot van een zake hier door wiert betekent. Maar lieden, die eer gezint, of gewoon zyn het qualyk geſchreven of gedrukte dan het gemene gebruik hier te volgen, kiezen het lang en lamme *ende* voor 't korte *en*, ja ſchryven of ſpreken liever met een ongemakkelyke tale aldus: *de rechtvaardigheit ende de billykheit, de kracht ende de rykdom ende de heerſchappy ende de heerlykheit.*

Digitized by Google

Schreef ieder een, als elk zich wel gewent
Te ſpreken, daar dit lang geteem van *ende*
Geſchuwt, en kort van voorſpoet *en* elende,
Van groot *en* klein gewaagt wort, huis *en* hof,
Van wit *en* zwart, van fyne *en* grove ſtof,
'k Wiſt in veel werx veel letters uit te vagen,
En menig boek in min papiers te dragen.
Maar tong en pen verſchillen al te vreemt.
De tong ſpreekt recht: de trotſe veder ſtemt
Dit tegen, en gebruikt een taal, die anders
Niet waar bekent by onze Nederlanders.
In zuiver Duitſch zegt ieder een, *hy quam*,
Hy woont te Delft, *te Leiden*, *t'Amſterdam.*
De ſchryfpen, ſtaag beluſt op vreemde zwieren,
Verkieſt hier [11] *tot* voor *te* in haar papieren.
't Boek Daniels, *'t huis Davids* gaat in zwangk,
Naar kerkgebruik: 't waar anders baſtertklank,
By elk gemydt, door elx gebruik veroordeelt.
Vraag [12] man of kint, (dat ſtrekt hier beter voorbeelt)
Wiens goet? wiens ramp? 't heet *Jakobs heil*, of *kruis*:
't Heet *Daniels*, 't heet *Davids boek*, of *huis.*
't Verſchil van [13] *hem* en *zich*, altoos te kennen
By Griekſche, by Romeinſche, en andre pennen,
Heeft uit by ons: daar vinde ik, *hy verneêrt*,
Of *hy verhoogt hem zelven.* Hoe vermeert

[11] 't Is niet te begrypen, daar't een goede taal is, by alle menſchen in 't gebruik, dat iemant *te Dordrecht*, *te Haarlem*, *te Delft*, *te Leiden*, of *t'Amſterdam woont*, waarom dit in d' opſchriften der brieven en andere ſchriften verandert worde, en liever daar geſchreven, *tot Dordrecht*, *tot Haarlem*, *tot Delft*, *tot Leiden*, *tot Amſterdam*, enz.

[12] Geen Nederlander in de zeventien Lantſchappen zou zeggen, *dit is het boek*, of *het goet Davids*; of, zo de man Jakob, Jan, of Pieter mogt heten, *dit is het huis Jakobs*, of *Jans*, of *Pieters.*

[13] Dit ſcheelt in 't Nederduitſch, gelyk ἑαυτὸν van ἑαυτὸν, αὐτὸν van ἐκεῖνον in 't Griekſch, of *illi*, *illo* en *illum* van *ſibi* en *ſe* in 't Latyn verſcheelt. Al te ongerymt wort iemant gezegt *hem* dit of dat te doen, die *zich* zelven alleen weldoet, of misdoet. Want door *hem* wort altyt een ander perſoon gemeent. Zo is't wat anders, dat Saul, David vervolgende, *hem* zoekt te doden, en heel wat anders, dat hy *zich* zelven om b rengt.

Digitized by Google

Men reis op reis de woorden, tot geen voordeel,
Noch ſpraakſieraat, maar by gebrek van oordeel!
Gelyk, *wanneer* luidt wel: maar zo hier *als*
Wort bygeſlanſt, dan klinken my te valſch
Twee woorden, eens van zin: het quetſt myne oren
Gelyk als, en *wanneer als*; ſtaag te horen.
Gelyk *de welke*, alom ſchier ingeſtopt,
Daar *die* met zyn dry letteren beknopt
De zaak vertoont, my duizentmaal verveelde.
En als ik *die* en *dat* myn' geeſt verbeelde,
Daar 't paſt, gelyk den wagen 't vyfde radt,
Hoe vinde ik ons papieren dan bekladt!
De *zee die bruiſt*; *het licht dat ſchynt*, heeft reden
In dichtren zelfs tot noothulp niet geleden.
O ſtopwoort *dat*, hoe dik, hoe menigwerf
Verdriet my uw geluit, ons taalbederf!
Byzonder daar *de welke* is voorgetreden,
En *dat* zo fraai zyn poſt dan komt bekleden.
Men zegt, daar wys of dwaas wort opgehaalt,
De welke dat verlicht is, of verdwaalt:
Of wort een zaak gemelt, hoe menigvuldig,
De welke dat! wie hoort dien galm geduldig,
Daar *die* voldoet, en geenſins minder gelt?
Het bywoort *dat* wint ſchier onendig velt.
'k Hoor, *eer dat*, of *wanneer dat* iet gebeurde;
Waarna, *waar door dat* iemant juichte, of treurde;
Waarop dat, of *waarom dat* iemant badt,
Of dankte; en vraag, wat nadruk geeft hier *dat*?
'k Zie *daar*, by elk een plaatswoort wel gerekent,
Dus pronken, daar 't geen plaats, noch iet betekent.
De welke dat wort dan [14] *de welke daar*.

Ook

[14] Als men zegt, by voorbeelt, *de welke daar*, of *die daar* zo of zo gevoelen, *de welke daar*, of *die daar* dit en dat doen, *de welke*, of *die daar* zeggen, enz. zo geeft het plaatswoort *daar*, het lapwoort *dat* hier in gelyk, geen plaats nochte iet in 't minſte te kennen, maar ſchiet 'er ſlechts over.

Digitized by Google

Ook paart men *hier en daar* te wonderbaar.
Wat taal is 't, die ons in d'uitheemsche brieven
Komt week op week met niewe maar gerieven?
Daar is hier iet gelukt, of iet gefaalt:
Daar is hier iet verboôn, of ingehaalt:
Daar is hier een gezant, of *bo* gekomen.
Is *hier* ook *daar?* is 't beide aleens? 'k moet schromen
(Wie niet met my?), voor zulk een ongeluit,
Zo is 't dat is een term, die 't vonnis sluit,
Na lang verhaal, der vierschare, of plakkaten
En raatbesluit van hoven en van Staten.
Maar ieder mengt in dagelykschen styl
Dees taal (hoe zouze een nette en scherpe vyl
Afvylen!) en *zo is 't dat* vult de rede
Tot walgens toe, daar *zo* den zin voldede.
Schoon aan dit Duitsch, *zo spreekt hy*, niets ontbreekt,
Men went zich aan *zo is het dat hy spreekt.*
't Woort *zynde* strekt, als *hebben*, *hadden*, *zullen*,
Een hulpwoort, daar geen blaân mê staan te vullen,
Indien het zaak en zin ontberen kan.
Ei zegme toch, waarom ontbeert men dan
By [15] zaken, net gesproken, of geschreven,
Met vlyt bezorgt, met dapperheit bedreven,
Dit hulpwoort niet? waarom dit schier altoos
Hier bygelapt, heel kracht- en vruchteloos?
Poëten zelfs (geen middelbare tonen
Kon Godt of mensch in hun gedicht verschonen,
Als Flakkus zong: want heilig was die kunst
Van outs geschat door goddelyke gunst,
En zwanger van een godtheit: maar poëten,

[15] Indien men, naar het gemene, doch quade gebruik, van enige zaken verhaalt, dat ze, *net gesproken*, of *geschreven zynde*, *met vlyt bezorgt zynde*, *met dapperheit vervult zynde*, dit en dat uitwerkten, zo doet *zynde* hier ganschgeen' dienst, maar staat slechts ledig, als een overtollig en onnut stopwoort. Wy kunnen 't met veel meer beknoptheit en netheit van styl ontberen, naar 't gebruik van Grieken en Latynen, en ruim zo wél hier spreken, als de Franschen, van het hulpwoort *estant* en *ayant esté* zich zo menigmaal dienende.

Digitized by Google

Poëten zelfs) of rymers, die zo heten,
Verlegen om te vinden maat en rym,
En hecht aan een te ſmeren, als met lym,
Bezwalken d' eer der kunſt met dees gebreken,
En wanen noch Parnaſſus taal te ſpreken.
Zy ſtoppen hun gedicht met woorden dicht,
Die aardigheit byzetten, noch gewicht.
Zy lappen 't ſtaag met *komen*, *doen*, en *maken*,
En mogten 't werk voorwaar veel nutter ſtaken.
Hoe hore ik, daar een woort de zaak bediedt,
Noch ruim zo ongerymt myn oorverdriet
Aan twee of meer in rymeloze ſchriften,
Als ſtonden die geen' Ariſtarch te ziften!
Geleertheit zelf bederft ons taalſieraat.
Want zo 's mans brein Latyn, of Franſch verſtaat,
Of luttel Griekſch, wat breekt die ſchoolgeleertheit,
Dat elk haar kenne, al wints met taalverkeertheit!
Daar kieſt men dan al 't ydel *graviteit*
Voor deftigheit, *conduite* voor beleit.
Wie toeſtemt, *avoüeert*. teelt iemant kinders,
Hy *genereertze*, als waar het eerſte iet minders.
Dees ſpreekſtyl voegt by ſchepſel *creatuur*,
Stabiliteit, beſtendigheit, en duur;
Noemt *huichelaars en hypokryten* teffens,
Den grontſlag en het fondament hier neffens.
Waar toe goet Duitſch en Onduitſch dus gepaart,
Het klare door een duiſter woort verklaart?
Toepaſſen ſluit: waar toe hier *appliceren?*
Bevelen klemt: wat helpt dan *ordonneren?*
Zocht taalkunde in veel talen kunſt te leen,
Beknoptheit, geeſt, en kracht van ſtyl en reên,
En wysheit van out Latium en Grieken,
Wat ſteeg men hoog ten hemel op die wieken!
Hoe monſterde elk met yver kintſch geluit

En

Digitized by Google

En dwaas gezwets van baſtertgalmen uit!
Hoe wiert de ſtyl, nu zenuwloos, geſteven!
Hoe gingenwe, als een zwerm van byen, zweven
Door d'eêlſte blaân der netſte d'aaloutheit heen!
Wat deênwe daar by Romers, of t'Atheen,
Een' voorraat op, als wakkre honigbyen,
Een' ſchat, een' ſtroom van honiglekkernyen!
Hoe rook ons werk, in 't rymeloos of rym,
Vol zins, vol krachts, vol luiſters, naar dien tym!
Nu zoekt men by uitheemſchen och niet minder,
By d'ouden 't minſt, en brengt van daar ſlechts hinder;
Misvormt ons taal, gelyk van brein misdeelt,
Naar talen, daarze in aart te wydt van ſcheelt.
Wat Riſciaan zou dit niet droef betreuren
In 't Neêrduitſch, en dees blaân van ſpyt niet ſcheuren?
'k Zwyg andre taalvermenging: heel bequaam
Noemt Nederlant een' menſch met enen naam.
Men kent by ons geen wiſſling noch verſtelling
Van ſlotklank, voor 't Latynſche ſchool een quelling.
Waar toe dan in Neêrduitſchlant dit Latyn,
Dees ydle pronk met taalgeleertheits ſchyn,
Verwaantheit van ſchoolmeeſtren, bars van troni,
Dat *Simon* nu *Simone*, dan *Simoni*,
Simonis ook, ſomwyl *Simonem* heet?
Dus blykt ons, hoe een man 't Latyn ook weet
Van 't laagſte ſchool: maar zo een Nederlander
Dit nabootſt, och hoe neemt hy 't een voor 't ander
Uit misverſtant! hoe ſtelt hy zich, als zot,
Den Latyniſt, die dit verſtaat, ten ſpot!
Noch blyve ik by gebreken, daar iet netters
Door wys gebruik van lettergreep en letters
Op volgen zou. Hoe deerlyk wort gefaalt,
Daar d'onkunde in de ganſche ſpreekwys dwaalt!
Hoe hinkt die ſtyl, zo kreupel! hoe vergiſſen

Digitized by Google

Zich meesters! Let slechts op gelykenissen,
Den [1] glans des styls, welsprekentheits sieraat,
Borduursel, als van gout- en zilverdraat.
Maar zynze dit, men dientze net te passen,
[2] Geen vreemde stof noch kleur hier in te lassen.
Een * werkwoort, met een † naamwoort hier gepaart,
Zy enerlei van eigenschap en aart.
Wil iemant van de zon dit kunstwerk halen,
Hy blyf by 't stuk: hy spreek' van licht en stralen,
Van luister en van glans. Maar by de zon
Past onverstant, 't geen beter beke of bron,
Of boom, of bloem, of vee misschien zou voegen.
Wat Cicero gaf zulk een klank genoegen?

De

[1] Cicero gelykt in zyn III boek van den Redenaar gelykenissen en woorden, die eigentlyk iet anders betekenende, tot iet anders worden overgebracht, by een kleedt, dat tot nootwendig gebruik tegens koude eerst gevonden, namaals ook gebruikt is tot sieraat des lichaams; ja zegt, datze *een groot sieraat van een rode zyn*, en *geen spreekstyl schoner, noch die meer luisters daar by brengt.*

[2] 't Is een nutte les van Quintiliaan in zyn Redeneerkunstig Onderwys, VIII, 6, van gelykenissen sprekende, en oneige spreekwyzen, ἀλληγορίαι en μεταφοραὶ in 't Grieksch, *inversiones* en *translationes* van hem genoemt, dat *vooral hier dient gelet, dat men ophoude met dat zelve slag van gelykenisse*, of *oneige tale, daar men mê begost heeft*; den misslag van velen bestraffende, die *het begin van een onweder ontleent hebbende, met een' brant of neerstortinge eindigen*; 't welk *een zeer lelyk wangevolg van zaken* by hem geacht wort. Hy brengt tot een beter voorbeelt de kunstige gelykenissen en oneige taal by van Horatius, Lukretius, Virgilius, en Cicero, de driften onder andere des volx in de stadtskeuren zo wispelturig en verwart beschryvende, dat *geen meir, geen Euripus, zo grote en zo verscheide opschuddingen, beroernissen, baren en barningen kon onderworpen zyn*; terwyl *de tusschenkomste alleen van eenen dag of nacht*, ja *een klein luchtje van geruchte alles* daar *beroerde en veranderde.* Ook heeft men zulk een voorbeelt by Plautus in zyne Menechmen; daar iemant, die den dag met eten en drinken vermakelyk wil doorbrengen, een' voorslag doet van den dag, (naar het ouderlykgebruik) *te verbranden*, en *een graf* daar voor op te zoeken; en zyn pluimstryker, dit toestemmende met de zelve gelykenisse, bybrengt, dat *de dag*, half verlopen, *al half doot is*, strax gereet om *'er den brant in te steken.* Vossius nochtans tekent hier op aan in zyn Redeneerkunstig werk, IV, 6, dat deze regel niet overal vast gaat, en twee of dry verscheide oneige spreekwyzen wel byeengevoegt worden met zonderlinge aardigheit. Maar de verscheidenheit, van hem bygebragt, uit poëten inzonderheit, van niet al te ongelyke gelykenissen, (verscheide verwen gelyk, die de schilderkunst niet te hardt tegens elkandere laat afsteken, maar bequamelyk byeenvoegt, of lieflyk verdryft en onder een dommelt) sluit vry wat beter dan de wanschapenheit en monsters van al te harde en oneffe gelykenissen en spreekwyzen, die onze lantsgenoten en Duitsche poëten al te wonderlyk en ongerymt menigmaal onder een werpen.

* *Verbum.* † *Nomen.*

Digitized by Google

De [3] dichter ſlaat de voeglykheit niet ga,
By wien Godt *kroont met balſem van gena*.
Pryſt ſnaren eens, zo ongelyk van tonen.
Men plag met gout, of met laurier te kronen:
Maaar balſem riekt: men zalft en heelt 'er mê.
Noch is dit kunſt by wiltzang, die de zee
En aarde en lucht en vier dus kloek en ſchrander
In enen aâm durft ſlingren door elkander.
Dees netheit van 't gelyken ſiert zo fraai
Een rede of ſchrift, gelyk Eſopus kraai
Met al haar bonte, alom geleende veren
De vogelvlucht hoogmoedig komt trotſeren.
Ook wort op kunſt noch regel niet gelet,
Die 't woordenheir net in ſlagorden zet.
[4] Dit was de zorg van welbeſpraakte volken,
Nu los verzuimt by dieze in Duitſch vertolken.
Men ſlaat geen acht, wat voor, of achter voeg',
Wat ſchikking, als muzyk, het oor vernoeg',
Van woorden, nooit getelt, noch net gemeten,
Maar, 't valt, zo 't valt, ſlechts overhoop geſmeten.
Maar bleef, och bleef ons letterkunſt van hoon
En ſchennis vry! Een man ſtelt zich ten toon

Met

[3] In een gedicht, my onlangs ter hant gekomen, vinde ik dit ſtaaltje van ongerymt overſpringen, in den ommetrek van ene zelve rede, uit d'ene gelykeniſſe in d'andere, elders veel menigvuldiger en erger vernomen.

[4] Hoe naukeurig by d'ouden gelet zy op een bequame en aangename ſchikkinge van een rede, uit een' voeglyken ommetrek, verbinteniſſe, afmetinge en ſchikkinge van woorden en lettergrepen beſtaande, *ἁρμὸς* by Ariſtoteles, *numerus* en *numeroſa oratio* by de Latyniſten genoemt; hoe deze kunſt by Thraſymachus Chalcedonier eerſt gevonden, door Gorgias Leontyner vermeert, door Iſokrates met veel vlyts en lofs voltooit zy; wat kracht hier in vernomen zy niet alleen tot vermaak, maar ook tot beweginge des gemoets; wat leſſen van voeglykheit hier ſtaan waar te nemen, en wat misſlagen en ongeluit te myden, kan kortelyk gezien worden by Ariſtoteles in zyn Redeneerkunſtig Onderwys, III, 8: overtreflyk by Cicero in zynen Redenaar, aan Brutus geſchreven, en Quintiliaan, IX, 4. behalve de niewe meeſters der welſprekentheit, Jovita Rapicius, en Veſſius, IV, 2, 3, 4, en Nikolaas Cauſſin in zyn werk van heylige en menſchelyke Welſprekentheit, VII, 4. 10. Maar by onze redenaars en ſchryvers wort gemeenlyk nergens minder op gelet: en de vertalers in zonderheit van uitheemſche ſchriften ſchikken de woorden eer averechts, gelykze die daar vinden, dan naar den aart onzer tale.

Digitized by Google

Met kindertaal, of ruim zo erg te doemen.
Ik ſmet alrê myn dicht veelſins door 't noemen:
En breng alleen van dit grof laken by
Wat ſtaaltjes, tot bewys van zyn waardy;
Maar zwyge 't meeſt der feilen, die onendig
Ons moederſpraak ontluiſtren ſnoodt en ſchendig.
O jammer! 'k zie de ſchriften dus bekladt,
Die elk geleert en wys en treflyk ſchat.
Onkunde van de letterkunſt, gelaſtert
Al 't aardtryk door, houdt Neêrlants taal verbaſtert.
d'Onduitſcheit en de taalſmet van het lant
Week enigſins voor 't licht van uw verſtant,
O [5] Spiegels, ô [6] Stevynen, ô [7] de Groten.
Maar 't loflyk wit is ſtrax niet heel beſchoten.
Hooftſchryver van den Staat, gelauwert Hooft,
Gy helpt ons meeſt. uw eer blink', nooit verdooft.
Maar wie u niet recht naſtapt, doolt licht grover.
Ook bleef na u noch werk voor andren over.
En och wat raat? taalkunde, die het ſtuk
Verſtaat, geeft toe, en buigt zich onder 't juk
Van 't erfgebruik. 't Hof met Onduitſche termen

Houdt

[5] Henrik Laurenszoon Spiegel, een andere Ennius of Pakuvius in 't Nederduitſch, is in zynen Hartſpiegel en zedevormenden Almanak loflyk voorgegaen, tot zuiveringe en verbeteringe zo wel van de ſprake, als van de zeden; hoewel geenſins de volmaaktheit hier bereikt hebbende, noch vry van hardigheit, gelyk niemant kan vreemt geven in die tyden der voorgaande ewe.

[6] Simon Stevin, een groot taalkundige en taalverbeteraar, by den Droſt Hooft hierom hoog geacht, heeft dit ys ook niet weinig gebroken, veel niewe vonden uitvindende in zyne wiskunſtige werken, om onze Duitſche ſpraak van baſtertwoorden en onduitſcheit aldaar te ſchuimen. In zyn boek van de Weegkunſt en Waterwigt, in den jare 1586 te Leiden uitgegeven, beweert hy vooraf met een geleerde rede en geen geringe redenen, dat de Duitſche taal, vry out van oorſprong, in beknoptheit van uitdrukkinge, rykdom van koppelwoorden, bequaamheit om kunſten te leren, en kracht op het gemoet van dieze horen, niet alleen geen Franſche, Italiaanſche, en Spaanſche, maar zelf ook geen Griekſche en Latynſche talen hoeft te wyken, ja die alle overtreft; hare uitheemſche verachters ook bondig wederleggende.

[7] Hoe Hugo de Groot, in 't Griekſch en Latyn veel meer anders en veel gelukkiger arbeidende, de netheit van zyne moedertale ook gezocht en onduitſche termen geſchuwt hebbe, kan zyne Inleiding ter Hollantſche Rechtsgeleertheit uitwyzen, met zyn Bewys in Nederduitſch dicht van den Chriſtelyken Godtsdienſt.

Digitized by Google

Houdt d'overhant. De Latyniſt, och armen,
Braveert dus met veel wysheit, minſt verſtaan.
De preekſtoel, dien 't welſpreken paſt vooraan,
Spreekt Franſch, Latyn, Hebreewſch met Duitſche woorden.
Spreekwyzen, die uitheemſchen toebehoorden,
Gaan voor, al zou de kerk, gepropt met volk,
Des leraers zin niet vatten zonder tolk.
Waar toe vergeefs de tydt hier mê geſleten?
Het wort veellicht ons luttel danks geweten:
Schoon billykheit noch heuſcheit zich niet ſtoort,
Of belgziek ſtoot aan een vrymoedig woort,
Dat niemants lof hier poogt te na te ſpreken,
Te betren eer myn eige taalgebreken.
't Waar endloos werk, 't geen niet, of luttel ſluit,
Te noemen. Schei hier uit, myn dicht, ſchei uit.
De zuivring van dien ſtal in al zyn delen
Zou Herkles kracht vermoejen en vervelen.

OP HET ONGELUK DER NEDERDUITSCHE TAALKUNDE EN TAALVERBETERINGE.

Sed quid ego hæc autem nequicquam ingrata revolvo?

't HErvormen van ons taal, daar menig geeſt in dut,
Is ieder even na, maar elk niet even nut.
Taalmeeſters vint men, die gebreken, waardt te laſteren,
Met feilen betren, die de taal noch meer verbaſteren;
Aan 't zwetſen vallen met veel woorden, valſch van klank,
Van anderhalven voet, die nergens gaan in zwangk;

Digitized by Google

Zo hardt, zo duiſter, dat de zin niet is te vatten,
By hen dus hoog van prys, gelyk verborge ſchatten.
Den meeſten luſt aan geen verbeetring: 't wort gewraakt,
Wat naar Latynſcheit en den ſtyl van 't hof niet ſmaakt.
De luiheit ſchrikt voor 't werk, en paſt op niemants oordeel.
Al zong hier Orfeus zelf, zyn voorzang gaf geen voordeel.
't Onbuigſaam onverſtant, waar by geen reden gelt,
Verſcheurde fel zyn leên, en ſtrooïdeze over 't velt.
Het hemelſche geluit, dat tucht in 't wout kon planten,
Moſt zwichten voor 't gebulk van razende Bachchanten.

MDCLXXVIII.

Digitized by Google

BYSCHRIFTEN.

IN EEN KAARTE, D'OVERYSSELSCHE RIDDERSCHAP EN HOOFTSTEDEN, MET HARE WAPENEN, VERTONENDE. OP DEN LEEW VAN OVERYSSEL.

IN 't ſtrytperk van de Nederlantſche Lewen,
Den Geldersman, Hollander, Vries, en Zeew,
En andren, was de moedt voor menige ewen
Doorluchtig van den ſieren Yſſelleew.
Hy koos zyn neſt en weide in 't vruchtbaar weilant,
Dat * Druſus dankt voor 't graven van zyn gracht;
Gelukkiger dan Krete, en Febus eilant,
In 't baren van een goddelyk geſlacht;

Toen

* De vermaarde lantbeſchryver Cluverus melt in zyn boek van de dry monden of uitgangen des Rynſtrooms, dat de Ryn eerſt twee uitgangen hadde, by d' outſte ſchryvers dusdanig vertoont, en by Virgilius hierom noch *bicornis* genoemt; maar dat Druſus Nero, Auguſtus ſtiefzoon, in deze landen oorlogende, een geweldige ſtreek lants van Yſſeloort tot Doesburg liet doorgraven, en door deze openinge, by Tacitus *foſſa Druſiana*, Druſus graft naar zynen naam genoemt, den Rynſtroom in den Yſſel, en door den mont des Yſſels in zee heeft uitgeſtort. Hier in wort hy van zynen beriſper Pontanus, anders gaarne van hem verſchillende, niet wederſproken. Adriaan Junius is ook van dit gevoelen in 't XVIII hooftſtuk van zyne Bataviſche Hiſtorie, uit Henr. Glareanus bybrengende, dat die van Eraſmus desgelyx onderrecht was. 't Zy nu dat Druſus door dit werk, als door een veſtinge, tegens zyne vyanden zich zocht te ſterken, gelyk Eraſmus meende, of liever een krygsvloot hier door uit den Ryn in de Noortzee te brengen, gelyk Kluverus oordeelt, of den Rynſtroom, het lant gedurig onder water zettende, door dezen nieuwen weg gemakkelyk te lozen, daar Junius aan twyfelt; 't is zeker, dat de volken, aan Ryn en Yſſel geſeeten, in volgende tyden veel gemax en voordeels hier van hebben genoten.

Digitized by Google

Toen Faramonds gebiedt en d'oude * Vranken
Alleen niet, maar al 't aardtryk dezen gront
Voor koningen en keizers moſt bedanken,
En wetten, die de Salier eerſt vont.
Dees Leew ſchiep luſt in vry en vrank te weſden,
En 't wolveneſt van Rome 't hooft te biên;
Geen tou noch kou gewent, maar zacht te leiden;
By Biſſchoppen, zyn heren, zelfs ontzien.
Hy rukte fel en fors 't gewelt aan ſtarden,
Waar mê de Taag hem leggen wou aan bant.
't Weſtfaalſche zwyn kon 't by zyn' ſtroom niet harden,
Schoon aangehitſt van 't grimmig Brittenland.
Nu ſchept hy aâm, van witte vrêbanieren
Beſchaduwt, als op zee de Waterleew.
Leef, Lantleew, leef, gelyk een vorſt der dieren.
Dees vredetydt verduur' Saturnus eew:
Of dreigt u ooit een ondier te benawen,
't Gevoel' met ſmert de kracht van uwe klawen.

AAN

* Junius ſchryft in zyn Batavie, IX, 85, 97 101, dat de Vranken, of Franken, die de Gallien door oorlogsrecht gewoonen, en meer geweſten van Europe met gewelt ondergebragt hebben, weleer Overyſſel; met al de landen, die de Brukteren eertyts, Tubanten, Kauchers en Tenkteren bezaten (nu de Zutfenaars, zo hy zegt, Drenthers, Munſterſchen, Benthemers en meer van hunne geburen) wydt en zydt bewoont hebben. Hy onderſcheitze in Anſuariers en Saliers, van Klaudiaan ook geplaatſt beneden aan den Rynſtroom, en meent dat d'Anſuariers ook Davonturiers, nu Deventerſchen, of hunne geburen waren, de Saliers omtrent Zwol gezeten; dit beveſtigende met de namen van Zallant, een groot deel van Overyſſel, Oldenzaal, een oude Overyſſelſche ſtadt, en Zallik, een Overyſſelſche Heerlykheit, als de geheugenis van den ouden naam noch behoudende. Koenraat de twede, Roomſch keizer, zou den toenaam van Saliker hier af ontleent hebben, als uit dezen ſtruik der oude Vranken geſproten. Ook zegt hy, dat de Saliſche wetten, van Faramond, of Waarmont, den eerſten der Franſche koningen, voornamelyk ingevoert, haren oorſprong van dit volk hebben; en ſpreekt, veel redenen hier van bybrengende, Overyſſel aldus aan: *Maar gy, Overyſſel, roem op het licht, dat ik, tot bewys van uwen aalouden lof, eerſt heb ontſteken, en verhef u op deze verkondiginge van onſterflyke glorie, dat de bronaders en geboorte van het overmagtige en vermaarde Frankſche volk by u gevonden zyn, dat uw lant het geboortelant is van de grootſte keizers en koningen, zo dat Kreta, op Jupiters wieg roemende, en Thebe, trots op Herkules oorſprong, u met recht moeten wyken, en dat de ſchool der wetten, die voor u en de godsvruchtigheit geſtelt zyn, u toebehoort.*

Digitized by Google

AAN DE DRY HOOFTSTEDEN VAN OVERYSSEL, DEVENTER, KAMPEN, EN ZWOL.

GY dry hooftſteden, die met 's adeldoms dry leden
Den hogen tytel voert van Ridderſchap en Steden,
En 't vrye lant regeert met enen zachten toom,
Dat Druſus zorg bedankt voor zynen Yſſelſtroom,
Die dicht of verder komt voorby uw veſten ſchieten,
En u met uw landou den ſchoot vol zegen gieten:
Dees wapens voert gy: maar die elk getekent ziet
In dit papieren velt, voldoen uw glori niet.
Uw beſte wapens zyn uw Godtsdienſt en uw rechten,
En wetten, die geſchil verhoeden of beſlechten.
Zy zyn, als Spartes muur, een vrome burgery,
Vol haats van ſnoodt bedrog en felle dwinglandy,
Vol lieſde van de deugt. 't zyn wyze Burgerheren,
Die Godt gehoorzaam 't volk en eerſt zich zelfs regeren.
't Zyn brave mannen, die gequeekt in uwen ſchoot,
Of daar geteelt, 't gewelt ontwaſſen van de doot:
't Zy datze door 't rappier na hunnen ſterfdag leven,
Of door den arbeit van de pen ten hemel zweven.

* Ageſilaus, koning van de Lacedemoniers, gevraagt, waarom de ſtadt Sparte onbemuurt was, (zodanig bleefze gedurende hare vryheit en heerſchappye by de achthondert jaren, naar Liviusrekeninge, xxxix, 38, tot dat de tyrannen daar muren bouden, tot boejen van ſlavernye) wees op zyne gewapende burgers, en zeide, dat *deze de muren van Sparte waren.* Een ander, den zelven koning naar de reden van 't zelve vragende, kreeg van hem tot antwoort, dat *de ſteden door geen hout, noch ſteen; noch boukunſt, maar door de deugt der inwoneren ſterk behoren te zyn.* Zo verhaalt Plutarchus in zyne Lacedemoniſche Spreuken; van Agis daar ook meldende, dat hy over de muren van Korinthen wandelende, en hare hoogte en ſterkte en lengte aanſchouwende, vraagde, *wat vrouwen daar woonden.* By Ariſtides in zyne Platoniſche Rede vint men dergelyke woorden den poëet Alceüs toegeſchreven, van Themiſtokles goet gekeurt, en van vele anderen ſeer gebruikt; dat namelyk *geen hout, noch ſteen, noch boukunſt ſteden maakt, maar dat men ſteden en veſtingen heeft, daar mannen zyn, die zich weten te verdedigen.*

Digitized by Google

Hierom wert u de Kraan, de keizerlyke Munt,
En 't Halsrecht, dat naast Godtgeen hoger kent, vergunt;
Dry pylers 't Uitrecht van het Bisschopshof gerekent,
En met de Hanzesteên in een verbont getekent.
Die wapens wonnen vrê: en gingt gy met geweer
En oorlogswapens ooit elkandre in 't velt te keer,
't Was voor die wapenen: het worde u nooit geweten,
Maar d'ongena des tydts, en met der tydt vergeten.
Ryxsteden heet gy noch, maar vry, en door een' bant
Verbonden, die een vry Verenigt Nederlant
Van zeven Landen maakt. Zo stryde uw zwaart, ter schede
Weêr uitgerukt, altoos voor vryheit en om vrede.
Zo smelte d'eendragt meer en meer u dry in een,
Een zorg voor ieders recht, uw welvaart in 't gemeen.
Vereende dry, zo wil Godt zelf, in dry personen
Een Godt, van u ge-eert, uw' schilt met ere kronen.

AAN DE ZELVE.

GElyk een arent in de lucht
Het wint van al de vogelvlucht,
De toren boven huis en kerk
Zyn hoge spits verheft in 't zwerk,
En Michael met Christus kruis
Braveert het helsche nachtgespuis;
Zo streve nw welvaart elk voorby,
O Hanzesteden alle dry,
Die in uw' schilt der voglen vorst,
Of 't kruis voert, of dry torens torst.

MDCLXVIII.

Digitized by Google

OP DE
GEZWORE GEMEENTE
DER STADT ZWOL
IN EEN KERKGLAS.

Hier kent men acht en tweemaal twintig ſlutten,
Die 't burgerrecht voor afbreuk trou beſchutten.
Zet tweemaal acht hooftpylers, eens van aart,
Hier by, is dan ſtadts eer niet wel bewaart?
Leef, Ryxſtadt, leef: dees kiezen Zwolſche heren,
En levrenze uit, die u en 't lant regeren.

ANDERS.

Uw naam in glas is 't minſt, Gezwore Meente.
Dees tytel blink', ge-eert door loflyk werk,
In 't keurgezag uw deugt, als eêl geſteente
In louter gout, van graffte hier noch zerk
Te dekken met uw afgeleeft gebeente.
Zo ſiert uw naam dit glas, en 't glas de kerk.

ANDERS.

Dit zynze, die te Zwol 't ſtadthuis ſtofferen,
Van jaar tot jaar, met wyze Burgerheren,
Door viermaal dry, daar 't keurgezag by ſtaat,
En mannen, waardt gekoren in den Raadt.
De welſtant van de ſtadt mag zich verlaten
Op trou beleit en zorge van vier * Straten.

ANDERS.

* De Gezwore Gemeente, uit achtenveertig leden beſtaande, is in vier Straten, gelyk men te Zwol ſpreekt, onderſcheiden.

Digitized by Google

ANDERS.

GEen eernaam maakt den Meentsman, noch geen wapen,
Maar 't burgerrecht trouhartig voor te ſtaan,
Gunſt aan te zien, noch ongunſt, zich rechtſchapen
Te quyten en den rechten gang te gaan
In raatskeur en ſtadts keuren: dit zyn verven
Van d'eedle deugt, die met geen glas bederven.

ANDERS.

DE luiſter van de ſtadt ſtaat loflyk vol,
Indien dit achtenveertigtal te Zwol
In 't keurrecht vroom voor 't heil der burgerye
Blyf waken, en haar' vrydom trou bevrye.
Die wapens ſtaan voor 't oude ſtadtrecht ſchoon,
Meer waardig dan een goude wapenkroon.

ANDERS.

HAnthavers van ſtadts recht en goude wetten,
Verachters van verlies en ſnoodt gewin
In 't keurrecht, die de deugt op 't kuſſen zetten,
Met geen ontzag gedient, maar burgermin,
Verdienen hier hun wapens met hun namen,
Om Zwolſche kerk noch raathuis te beſchamen.

ANDERS.

TElpt dit geſpan wanorde en ontucht regelen,
Stadts wetten en de raatskeur trou bezegelen
Met wakkre zorg, zo bloeit de burgery.
Zy zetten kerke en raathuis luiſter by,
Om na hun tydt onſterfelyk te leven,
In 't kerkglas niet, maar in 't volx hart geſchreven.

AN-

Digitized by Google

ANDERS.

GEen eerplaats hier, noch tytel, Stratebroeders,
Noch keurbewint maakt u Gemeentehoeders.
De blote naam vergaat, gelyk dit glas.
Wat zytge? aanschout dees zerken: stof en asch.
Maar wie zich braaf voor stadt en Godtsdienst queten,
Behaalden prys by Godt en hun geweten.

ANDERS.

INdienze 't wel met Godts gemeente menen,
Die van 't gemeen hun tytel hier ontlenen,
Zo bloeit de stadt: dies schonkenze aan de kerk
Hun naam in 't glas tot een godtvruchtig merk.
Een glas valt broos: maar deugt en lof verduren
Dit kerkgebou en steden en stadtsmuren.

ANDERS.

ZO waken zesmaal acht, der burgren toeverlaat,
Om 't raathuis nu en dan te stutten met hun raat,
Den raatstoel jaar op jaar met mannen te stofferen,
Die stadt en vaderlant naar 's hemels wet regeren.
Geen kerkglas houdt zyn duur: het breekt, terwyl het blinkt.
De deugt wint glori, die in volgende ewen klinkt.

ANDERS.

DEes vierentwintig paar staan voor stadts vryheit in:
Een ander kerkglas melt de heren, kloek van zin,
Om op stadts achtbaarheit in 't hooftgebiedt te passen,
Als eiken, tegens last en onweêr opgewassen.
Maar stortenze ooit ter neêr, hier hebtge een entery:
Die zet van tydt tot tydt weêr kloeke telgen by.

MDCLXIII.

Digitized by Google

VOOR HET ZWOLSCHE WEESHUIS.

VErarmde burger, leg uw hooft gerust vry neêr.
Uw ouderloze wees vint hier zyne ouders weêr.

ANDERS.

AL raakt een burger uit zyn goet,
En ook ontydig uit der tydt,
d'Onnozle wees wort milt gevoedt,
Is goet noch ouders niet heel quyt,
En vint dat dubble kruis verzoet,
Daar gy de * dubbele u voor 't huis
Verfiert vint met stadts wapenkruis.

BEDE VOOR DE WEZEN.

HIer voedt men 't weeskint, vroeg ontbloot
Van vaders hant en moeders schoot.
Ei sta het by, en deel uw broot
Met Christus in zyn' hongersnoot.
Is zyn genadeloon niet groot?
Hy blyft uw erfschat na uw doot.

MDCLXI.

OP EEN DRUKPERS.

O Heer, myn heer, hoe bang, hoe lastig viel
Die wynpers u, die drukpers lyf en ziel,
Daar gy, ter doot benaawt, de doot verzoette,
Myn zielsmet wiescht, voor 's werelts doetschult boette!

DRUK-

* De W, een merk van 't Weeshuis.

Digitized by Google

DRUKKERYWETTEN
VOOR DE BEZOEKERS DER DRUKWINKELEN.

TOen 't licht der drukkunſte, eerſt ontſteken
Van Laurens Koſter, door quam breken
Te Haarlem in het Hout, ſchreef hy
In 't drokſte van zyn drukkery,
Of Pallas zelf, dees winkelwetten.
Raak hier geen inkt, uit vrees voor ſmetten.
Koom onze drukpers niet te na,
Dat u de boom geen builen ſla.
Schuw veel gepraats; en ſtoor geen' zetter.
Verleg geen ſchrift, noch bladt, noch letter.
En mag 'er dan een dronk op ſtaan,
Datwe onzen dorſt by 't werk verſlaan,
Zo tre vry binnen zonder ſchromen.
De winkel zal u wellekomen.

ANDERS.

EErt gy de drukkunſt hier, zo ſla
Dees winkelregels vlytig ga.
Spreekt gy hier veel, wy vordren minder.
Gezwier, getier baart niet als hinder.
De drukbal ſmet licht onder 't werk.
De boom van onze pers ſlaat ſterk.
Verplaatſen van geſchrift, of letters,
Of drukgereetſchap quelt de zetters.
Zware arbeit droogt de moede borſt:
En no verſtikt de keel van dorſt.
Wie deze drukles kan onthouwen,
Moet onzen druk met vreugt aanſchouwen.

MDCLXI.

Digitized by Google

VOOR HET OUDEMANNENHUIS TE VIANEN.

EEn man, die afgaat door het klimmen zyner jaren,
Zet, in dit huis bezorgt, van zorg geen gryze haren.

VOOR T OUDEVROUWENHUIS ALDAAR.

LEef, Bredroos graasſyk bloet, leeft lang Viaanſche heren;
Die d'afgeleefde vrou geen hulp hier laat ontberen.

MDCLXVIII.

IN EEN STAMBOEK.

DE Deugt, voor ramp vervaart noch hoon,
Als gout, in waarde nooit geſleten,
Door harde proeven ruim zo ſchoon,
Al duiktze, met veel ſmaats vergeten,
Braveert de Heerſchzucht, op den troon
Met magt en majeſteit gezeten,
Verſtrekt zich zelve een goude kroon,
Genoegt zich met een vroom geweten.
Maar d'Eer verzelt haar, 't gaat hoe 't gaat,
Noch ſlaafſch gezocht, noch trots verſmaadt.

MDCLXXVI.

Digitized by Google

TUINGEDACHTEN.

OP DE HEININGE.

VOlmaakte vrucht en vreugt wast in geen aardtsche hoven,
Maar aan des levens boom in 't paradys hier boven.

BOVEN DE BUITENDEUR.

I.

WAt is 't gebou der sterkste hant,
Dat elk bewoont, en niemant sluit?
Men mist het in geen lucht, noch lant:
En komt 'er naakt zo in, als uit. 1 Tim. vi, 7.

II.

Al 's werelts roem
Gelykt een bloem.

BOVEN DE BINNENDEUR.

I.

DAt d' eigenaar den tuin vry noem',
Naar zynen naam, een' VOLLEN HOF.
Daar ieder boom, en bladt, en bloem
Vol stofs is van zyn scheppers lof.

II.

Geen yver voor de Haagsche kerk
(Myn last en lust)
Misgunn' haar' dienaar in dit perk
Onnozle rust.
Want zy, hier dicht
In myn gezicht,
Geeft hier myn' geest ook somtyts werk.

Digitized by Google

OP EEN PRIEEL,
AAN DRY ZYDEN OPEN.

I.

Dit 's voor de Vryheit, nooit te ſluiten.
Onnutte vrees en hoop ſta buiten.

II.

'k Wenſch voor myn hofprieel geen marmre hofgewelven,
Als ik myn vrienden hier voldoen mag en my zelven.

III.

Dat niemant hier dry hoven ooit vergeet',
Daar ADAM viel, daar JESUS ruſte en ſtreedt.

BOVEN EEN GANGDEUR.

DE beſte *gang* der ziel brengt haar den Heilant nader,
Die *deur* is van de Kerk en weg tot Godt den Vader.

MDCLXXVI.

TYDTDICHT
OP DEN BOUW VAN EEN
TUINHUIS
IN DEN JARE MDCLXXVIII.

DIt tVInhVIs VVert geboVt, toen NeêrLants VreêLXhope
VVeêr grontVeſte, en DerVſt herboVDe Van EVrope.

VVat ſprak DIt tVIngeboV, kon 't Van zyn boVtyt ſpreken?
VeeL VVonDren Van onze eeVVV, geVVIs Den Haag gebLeken.

Digitized by Google

GoDt

GoDt gaf Dit Vrêgeboⱴ, ⱴⱴIens ſterke hant tⱴⱴee ryken
Voor NeêrLants krygsⱴLoot Dⱴⱴong tot ⱴIerⱴⱴerf toe te
ⱴⱴyken.

LES VOOR DEN AANSCHOUWER.

ALsge in Dit tⱴInhⱴIs zIt, el Denk eens, ⱴⱴatge zyt,
ⱴⱴat ⱴⱴoompLaats ⱴ ⱴerbele In 't enDe Van ⱴⱴ ryt.

Zoek beter hⱴIs, en Daar geen hant aan heeft geboⱴt,
In 't LICht Van groter ſtaDt, Daar ſtraten zyn Van goⱴt.

ALs tⱴIn en tⱴInhⱴIs DIent tot 's Hoogſten Lof en prys.
Zo zIet, zo ſtygt De zIeL Van hIer In 't paraDys.

HOPE VAN DEN BOUHEER.

IS hIer 't geboⱴ gerIng, ons hoop kent hIer geen paLen:
DIe zIet op hoger hⱴIs, heeL ryk en rⱴIM Van zaLen.

Geen hⱴIs geⱴIeL aLsIns, hoe ſCroon het ſCheen geſtICht.
Zo Iet De zIeL VoLDoet, 't Is boⱴen eLks gezICht.

DIt 's Vrêgeboⱴ In 't kLeIn: Ik zIe een ryker ſChat
En groter hⱴIs bereIt In beter ⱴreDeſtaDt.

WENSCH DER HUISGENOTEN.

HEt Vrêlaar gaf ons DIt na Dry paar oorLogsIaren.
Gezegent bLyf het Lang GoDts Vrê en Vrees beⱴⱴaren.

GoDts goethelt hoLp aan Vrê 't VerenIgt NeDerLant.
Zyn Geeſt Verſtrekk' hIer Lang het troⱴſte ⱴreDepant.

HIer DIent ons geen geMak Van hofprIeeL of ⱴⱴonIng,
Zo IesⱴS 't hart nIet heeL bezIt, aLs opperkonIng.

Digitized by Google

VVIL, boVheer Van De kerk, VW gVnſt ons nIet Vergeten,
Zo Mag ons hart VW hof en rVſt- en LVſthVIs heten.

O VrêVorſt, Geeſt Van Vrê, ô VVyze VreDeVaDer,
VW heIL en Vrê beVVone ons hVIs en zIeL te gaDer.

De Heer zy hIer geVreeſt, DIe NeêrLant heeft beVVaart
Door VVater Voor 't geVVeLt Van VrankryXs VIer en zVVaart.

DIt LVſtVertrek gaf 't VreDeIaar
Na ysLyk hVIs- en LanDtgeVaar.

VVoon hIer, ô Vrê, GoDts hVIs beLooft,
Daar Iaar noCh tyDt ons Van beroofft.

MDCLXXVIII.

VOOR EEN HOEKHUIS VAN D'OOGIN 'T ZEILSTRAAT IN 'S GRAVENHAGE.

DOor 't weerelts zee,
Vol hartewee
En ſtormen, vint
De ſchone kuſt
Van zaalge ruſt,
Die op geen wint
Van tydlyk heil
Te licht betrout,
Maar altyt houdt
Een oog in 't zeil.

AN-

Digitized by Google

ANDERS.

IN 's werelts zee, vol ſtorm en druk,
Verkeert de wint van aardtſch geluk.
Zoekt gy de kuſt van ewig heil,
Zo hou altoos een oog in 't zeil.

ANDERS.

BEtrou op vorſt noch vrint.
By menſchen is geen heil:
Zy drajen, als de wint.
Hou zelf een oog in 't zeil.

OP EEN KUNSTIG KABINET;

een ganſch paleis met vele zalen en kelders, galeryen en ſchilderyen, vertonende.

I.

VEel groter hofpaleis aanſchout men al den dag:
Dit 's boukunſt in het klein, als niemant elders zag.

II.

Verdooltge in zalen hier, of galerygewelven,
Of kelders, denk, ô menſch, gy doolt licht in u zelven.

III.

ORANJE gaf hier ſtof tot ſchone taferelen:
Zyn daden ſchildren hem, als ewige penſelen.

Digitized by Google

HEIDENSCHE DAPPERHEIT,
UIT GRIEKSCHE EN LATYNSCHE POETEN VERTAALT.

AAN DEN LEZER.

GY die de dapperheit hier vint vertaalt van helden,
Of van heldinnen, die zich met een trotse doot
Verreukeloosden; 't zy hunne ogen 't licht verdroot
Uit wanhope en verdriet van rampen, die hen quelden,

Of datze 't leven voor hun lant en vryheit ſtelden,
Of blinde glorizucht gevreesden hoon ontvloodt,
Ei denk niet, dat myn dicht dees dolheit pryſt, en ſtoot
U aan geen taal van goôn, met luttel loſs te melden.

Dit 's deugt noch dapperheit, maar helſche razerny.
Ziet toe, en ſpiegelt u aan dees verwoetheit vry.
Beſeft, wat heilzon ons na zulke laſteraamen.

Beſcheen: gebruikt dat licht, en 't leven, tot Godts e.
Beſteedt, nooit los geſpilt. Zo komt u 's levens heer,
Godts zoon, zyn vaders mont, onſterflyk heil vertolken.

MDCLXXXV.

PYRAMUS KLAGTE EN MOORTBESLUIT.
UIT OVIDIUS HERSCHEPPINGEN.

HEt jammerlyke nacht moort twee gelieven tevens.
Maar, Thisbe, gy verdiende ontelbre jaren levens.
Ik ken my ſchuldig: och ik heb u omgebragt,

Die-

Digitized by Google

Die u in plaatzen zo onveilig riedt by nacht
Te komen, daar ik zelf niet vroeger ben verſchenen.
Verwoede lewen, die hier brult in rots en ſtenen,
Verſcheurt myn leden, ſcheurt myn hart, dus ſchelmſch en ſnoodt.
Maar ſuffers kermen ſlechts, en wenſchen om de doot.

LESTE WOORDEN VAN THISBE.

UIT DEN ZELVEN.

Ampzaalge Pyramus, nu merke ik, dat uw liefde
En uw verdoolde hant uw edel hart dus griefde.
Ook is myn hant hier toe noch ſterk genoeg: en my
Ontbreekt het aan geen min: de min zet krachten by.
Ik volge u ruſtig: wort uw doot my ooit geweten,
Ik zal uw lykgenoot met een by 't lykvier heten.
En ſchoon de doot alleen ons ſcheidde met verdriet,
Noch ſcheide ik door geen doot, ô neen, ik ſchei noch niet.
Elendige ouders, hoort myn bê, van wederzyde,
Uit beider naam: zo ons de doot dus niet benydde
Te paren, paarde ons min en trou, die 't leven bluſcht,
Misgunt in 't zelve graf ons kout gebeent geen ruſt.
En gy, ô boom, die 't lyk bedekt, en ſtrax zult dekken
Twee lyken met uw kroon, behou dees rode vlekken,
Hou d'erfgedachtenis: draag vrucht, die purperroot
En zwart, als rougewaat, getuig' van beider doot.

OP PYRAMUS EN THISBE.

UIT JOANNES BAPTISTA SCAPHENATIUS,

Onder de Latynſche poëten van Italie, in het twede deel, 921.

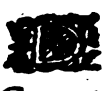

E droeve THISBE ſprak dit naaw, gereet te volgen
Met een rampzalig endt haar' trouwen mingenoot:
Stont beider doot dan vaſt door 't nootlot, dus verbolgen,

Digitized by Google

Och waar ik voorgegaan! ik ſterf een dubble doot.
Maar neen: dan ſtorf Pyraam wel tweemaal al t' onſchuldig.
'k Verdiende zelf dit lot, en ly 't met recht geduldig.

GRAFSCHRIFT VAN PYRAMUS EN THISBE.

UIT J. OWEN.

ler dekt de grafzerk twee gelieven, vroeg geſtorven
Uit minne en misverſtant van rou: maar by de doot,
Elx vyant, als een vrient, hun gunſtig in den noot,
Is 't ende van dien rou door beider hant verworven.

MDCLXXXV.

DE FABEL VAN NARCISSUS.

UIT FAUSTUS SABEUS.

In het twede ſtuk der Latynſche poëten van Italie, 554.

Arcis zag in een beek Narcis: zyn domme zin,
Die voor een' andren hem daar aanziet, blaakt van min.
Hy vryt, hy vleit, hy klaagt. vergeefs: 't is al verloren.
Dies werpt hy buiten hoop zich in 't ondankbaar nat,
Om 't vier, dus avrechts door zyn eigen beelt gevat,
En van hem zelf geſtookt, in 't water beſt te ſmoren.

MDCLXXXV.

DAPPERE HELDINNEN, OM HAAR MANS GESTORVEN.

UIT HET III BOEK VAN OVIDIUS MINNEKUNST.

Aanſchou den * Fylacier, en † die haar echtgenoot
Verzelde in ſtervens laſt, voor 't ende als van heur dagen.

Al-

* Protcſilaus, die Fylace beheerſchte, zo Strabo in zyn IX boek getuigt.
† Laodamye, Zie myne aantekening onder de Lykdichten, 237.

Digitized by Google

ALCEST heeft Feres zoon het leven door haar doot
Verlengt, in zyne plaats vrywillig uitgedragen.
Ontfangme, ô Kapaneus, ik meng onze aſſchen voort,
Sprak * Iſis ſpruit, en ſprong in 't lykvier op dat woort.

MDCLXXXV.

* Evadne.

ALCESTIS KLOEKMOEDIGE LIEFDE.

UIT SENEKA AS MEDEA.

ALCESTIS was getrooſt haar leven
Ten beſte aan * Feres vorſt te geven,
Als een oprechte trougenoot:
Zy kocht zyn leven voor haar doot.

* Admetus, door de doot zyner echtgenote Alceſtis voor de doot behoedt, wort *Pheretiades* by Ovidius en *Pheræus* by Seneka genoemt. Want Feres was zyn vader, van Euripides in zyn treurſpel dus ingevoert: en hy beheerſchte ook Fere, een ſtadt in Theſſalie, naar hem veellicht genoemt, daar Homeer in 't negende boek van zyn Ilias, en Strabo in zyn achtſte boek van gewaagt.

OP ALCESTIS,

VOOR HAREN MAN STERVENDE.

UIT FAUSTUS SABEUS.

ADmeet, hoe koſtge toch uw ſchone ALCEST ontberen,
Haar overleven, die onſterflyk u blyft eren,
Uw leven vry koopt met haar doot? ô ſtout beſtaan!
Een ieder ſtont dit vry: maar niemant wou 'er aan.
De hemel, brave vrou, belone en krone u vaardig:
Geen vrou, ô neen, godin, zelf Jovis troubedt waardig:
Terwyl het aardtryk, waar men deugt en liefde roemt,
U d'enige, ewige eer van mans en vrouwen noemt.

Digitized by Google

ALCESTIS SPREEKT.

UIT JULIUS CESAR SCALIGER.

Verachters onzer sexe, ei leert nu van een vrou,
Hoe ver gy schiet te kort in ongekreukte trou.
Daalde Orfeus met zyn lier uit min ter helle neder,
Hy quam 'er levendig, en keerde levend weder.
Geen rechte trou groeit aan, zy leeft wel door de doot.
Wie 't lyf ten beste geeft, bemint zyn' echtgenoot.
Dees eerkroon hoort u niet: ik strykze veel gereder.

MDCLXXXV.

OPHERO,

VAN ROUWE OVER LEANDERS DOOT ZICH ZELVE DODENDE.

UIT J. BAPTISTA SCAPHENATIUS.

Leander, ademloos, door storm op zee verslonden,
Verscheen zyn minnares te Sestos op den vloet.
Dees scheurt de haarlok, en in 't aanschyn wreet geschonden,
Stort met veel tranen dus den rou uit van 't gemoet:
O gruwelstuk! waart gy myn levens lust en leven?
Ik d'oorzaak, ik alleen, van uw rampzaalge doot?
Uw weêrkomst blyft verboôn: maar 'k zal u niet begeven:
Ik koom, ik koom u by, ô waarde trougenoot.
Waart gy geen meester van 't gewelt der woeste baren,
Ik zal gerust met u den jammerpoel bevaren.

MDCLXXXV.

Digitized by Google

ALTHEA WREEKT HAAR ZOON MELEAGERS DOOT AAN ZICH ZELVE.

UIT HET VIII BOEK VAN OVIDIUS HERSCHEPPINGEN.

ME vader ſmet met ſtof zyn rimplig aangezicht
En gryze haren, legt in 't ſtof, verwenſcht het licht
Des levens, hem te lang. De moeder, van 't moortdadig
En gruwlyk ſtuk bewuſt, neemt wraak al t' ongenadig.
Zy ſtraft uit naberou zich zelve met haar hant,
En priemt zich met een punt van ſtaal in 't ingewant.

MDCLXXXV.

DEIANIERS MISTROOSTIG OPZET.

UIT HAREN BRIEF AAN HERKULES BY OVIDIUS.

MAar och wat hale ik op? myn man raakt droef om 't leven,
Vermoort door myn geſchenk, zo my 't gerucht bediedt.
Och wat beſtont ik? waar heeft min my toe gedreven?
Heiloze DEIANIER, toeft gy noch? ſterftge niet?
Ziet Eta Herkules van lit tot lit verſcheuren?
En blyft gy over, die dit aanrecht met uw hant?
Ben ik noch Herkles vrou? mag my deze eer gebeuren?
De doot verſtrekt dan beſt een zeker huwlyxpant.
O Meleager, dit 's uw onveraarde zuſter.
Heiloze DEIANIER, toeft gy noch? ſterftge niet?
O huis, alom gevloekt! heerſcht Agrios geruſter?
Zit Eneus kinderloos en out in dit verdriet?
Myn broeder Tydeus zwerft in onbekende landen:
En d' ander ſtorf van 't vier, dat levendig hem briedt.
Myn moeder nam zich zelf het leven met haar handen.
Heiloze DEIANIER, toeft gy noch, ſterftge niet?

Een

Digitized by Google

Een ſchantvlek bidde ik af, om 't recht der bedrgenoten:
'Betichtme niet, als waar uw bedt van my belaagt.
Maar Neſſus; met uw' pyl in 't razend hart geſchoten,
Sprak valſch; dit bloet herſtelt de min, zoze ooit vertraagt.
Ik zont hierop 't gewaat, met Neſſus bloet beſtreken.
Heiloze DEIANIER, toeft gy noch? ſterftge niet?
Vaar wel, ô vader, en gy vaderlantſche ſtreken,
Met zuſter Gorge, en broêr, die 't vaderlant verliet.
Vaar wel, ô daglicht, dat ik leſt zie met myne ogen,
En zoon, en man: och koſtge, en waar myn vrees bedrogen!

MDCLXXXV.

MENECEUS OPZET OM ZICH VOOR 'T VADERLANT TE OFFEREN.

UIT EURIPIDES.

HOe fraai, ô vrouwen, wiſt ik vaders vrees met liſt
Te pajen, die helaas zich hier te dwaas vergiſt,
My, van dit heil berooft, voor ewig poogt te ſchenden,
Naar een uitheemſch geweſt al t' eerloos te verzenden!
Maar doolt hier d' oude man, hy is verſchonens waardt.
Geen onſchult zuivert my, indien ik dus veraart
Het lant, dat trou my teelde en queekte, ga begeven?
Neen, weet dit, ik verlos de ſtadt, en geef myn leven
Ten beſte voor haar heil. want zeker 't zou te ſnoodt
En ſchendig luiden, daar veel braven, die geen noot,
Noch Godts orakel dringt, met ſchilden aan hunne armen,
Stêveſt en torens door een dappre doot beſchermen,
Zo ik myn' vader, broêr, en eigen vaderlant
Verliet, verriedt, en bang ging vluchten achter lant.
Elk zoume, waar ik quam, met recht een' blohart heten.
Neen zeker, by Jupyn, in 't ſtarlicht hof gezeren:
By Mars, op moort verhit, die helden, vry van hoon,
Gegroeit uit d' aarde, zelf verhief op Thebes troon.

'k Ver-

Digitized by Google

'k Vertrek terſtont, en op den hogen muur geſtegen,
Stort ruſtig in myn zwaart: dan heerlyk neêrgezegen
In 't zwarte drakenhol, gelyk Godts tolk belaſt.
Zo berge ik 't vaderlant. dit 's 't opzet: dit ſtaat vaſt.
'k Zal, van myn bloet dus milt, ganſch Thebe ryk beſchenken,
Al 't lant verloſſen van de vloeken, die het krenken.
Waar elk dus vaardig voor den welſtant van 't gemeen
Al zyn vermogen en zich zelven te beſteên,
De ſteden, min gedrukt van plagen, quamen moedig
Veel ramps te boven, ryk gezegent en voorſpoedig.

MENECEUS OFFERHANDE.

UIT STATIUS X BOEK VAN DEN THEBAANSCHEN OORLOG.

MENECEUS midlerwyl ſteeg op den hogen muur,
Ontzaglyk van gelaat, en in zyne uiterſte uur
Nu groter dan voorheen. een godtheit ſcheen te blaken
In oog en aangezicht, gedaalt van 's hemels daken.
Bloots hoofts en kenbaar (want hy ſmeet den helm van 't hooft)
Veracht hy 't menſchlyk heir: zyn luide ſtem verdooft
En ſtilt al 't krygsgerucht, en trekt naar zich elx ogen.
O godtheên, die den kryg regeert door uw vermogen,
En gy, ô Febus, die my gunt dees brave doot,
Schenkt Thebe nu 't geluk, waarom ik 't leven vloodt,
Voor 't bloet, dus milt geſtort, myn leſte bloet, bedongen,
Went dezen oorlog van de ſtadt, vergeefs beſprongen:
Dryft naar 't verwonnen Lerne een deerlyk overſchot;
Dat vader Inachus zyn volk, alom beſpot,
Zelf wechdryve en verſma met zynen rug, vol wonden.
Maar levert Tyrus zaat uw kerken ongeſchonden,
Hun akkers, huizen, echt en kinders, vry van leet:
Behaagt myn doot u en dit offer, zo gereet;
En heb ik 's wichlaars raat met onbeſtorvene oren

by Google

Gevat, ook toen 't gerucht ſcheen in de ſtadt te ſmoren,
By elk noch niet gelooft. betaalt Amfions lant
Dien zegen voor myn doot en bloedige offerhandt:
En ſtilt myn vaders rou, helaas van my bedrogen.
Zo ſpreekt de helt, en ſtort door 't lemmer, ſtrax getogen,
Met een gewiſſe wonde en dootſteek d'edle ziel,
Alrê geſtoort op 't lyf, dat haar te laſtig viel,
In enen bloetplas uit. hy ſprengt hierop en heiligt
Met bloet de torens en ſtêveſt, hier door geveiligt,
Stort midden in 't gevecht (noch houdt hy zyn geweer)
En poogt noch met dien val te treffen 's vyants heir:
Terwyl Godtvruchtigheit en Dapperheit behagen
Hier ſcheppen 't lichaam, zacht omhelſt, beneên te dragen.
De geeſt ſtont ruim zo ras voor Jovis hogen troon,
En eiſchte in 't hoogſte van 't geſtarnte een ryke kroon.
De burgers dragen 't lyk, gemakkelyk bekomen,
Ter ſtede in. Argos heir vergunt dit zelf: zy ſchromen,
Zy wyken met ontzag. 't wort op den hals der jeugt
Van enen langen ſtoet gevolgt. elk juicht van vreugt:
Elk luſt met lofgezang ſtadts bouheer hem te noemen,
Ja boven Kadmus en Amfion zelfs te roemen.
Men ſtrooit 'er kranſſen en meibloemen op zyn leên,
En zetze in 's vaders graf, van ieder aangebeên.

MDCLXXXV.

LESTE WOORDEN VAN JOKASTE,

ZICH OMBRENGENDE VAN MISTROOSTIG VERDRIET OVER HAAR BLOETSCHENDIG HUWELYK.

UIT SENEKAAS EDIPUS.

Wat draaltge, myn gemoet? zout gy, een ſchuldgenoot
Van zo veel gruwlen, dit niet boeten met de doot?
Al wat by menſchen, ô bloetſchendſter, vroom en heilig

Digitized by Google

Mogt

Mogt heten, legt door u geſchent. wat bleef hier veilig?
Sterf hene, en dryf uw ziel, dus godloos, uit met ſtaal.
De vader van de goôn wiſt door den blixemſtraal
Met zyn verbolge hant, die 't aardtryk kan beroeren
En ſchudden, bleek van ſchrik, de ſtraf niet uit te voeren,
Die zulk een moeder heeft verdient. de doot ſtaat vaſt:
Maar nu wat weg ter doot verkozen, als hier paſt?
Welaan, myn zoon, bedreeft gy vadermoort, nu moeder
Eens trou de hant gelcent. of is dit ſtuk verwoeder?
O neen, dit hoort 'er by, als 't leſte gruwelſtuk.
Gryp aan den degen: dees heeft, tot myn ongeluk,
Myn' man, myn' rechten man, te jammerlyk verſlagen.
Noemt gy hem man? ô neen, hy mag dien naam niet dragen:
Het is uw ſchoonvaâr. dryve ik my dit moortgeweer
Dan in de borſt, zo vuil bevlekt? of diene ik eer
Den hals, die zich te ſnoodt omhelzen liet, t' ontbloten?
O dwaze, gy verſtaat niet, waarge toe moet ſtoten.
Waar toe geſammelt? tref den buik ſlechts met dit zwaart,
Die teſſens man en zoon, zo vruchtbaar, heeft gebaart.

JOKASTE DOORSTEEKT ZICH ZELVE BY * DE LYKEN HARER ZONEN, BEIDE TE GADER IN EEN LYFGEVECHT GESNEUVELT.

UIT EURIPIDES FENICIAANSCHE.

DE moeder, die hun endt aanſchoude, dus rampſpoedig,
Rukt uit des doden lyf zyn broeders zwaart mismoedig,
Beſtaat een gruwel, dryft het bloedig moortgeweer

* By Sofokles en Seneka brengt Jokaſte in Edipus treurſpel zich zelve voort om hals, vernemende, datze met haren zone Edipus zo lang in bloetſchande gezeten heeft. Maar in Euripides Feniciaanſche beneemtze zich zelve het leven na het dodelyk lyfgevecht, datze vergeefs poogde te verhoeden, van beide hare zonen, Etheokles en Polynices. In het treurſpel van den zelven inhoudt, datwe van Seneka, of op zynen naam, ſlechts ten dele hebben, wort dit ſlot vermiſt. Statius volgt Euripides in zyn heldenwerk van den Thebaanſchen oorlog, doch met eenige veranderinge van omſtandigheden. Want het is niet zeldſaam, maar een gedurige gewoonte van de treurdichters en andere poëten, datze in d'omſtandigheden van zulke hiſtorien en fabelen weinig overeen ſtemmen.

Zich zelve door den ſtrot, en ſtort ter aarde neêr,
In 't midden van twee zoons, hare allerliefſte panden,
Uit minne noch omhelſt, gevat met bei haar handen.

HET ZELVE BY STATIUS,

MET ANDERE OMSTANDIGHEDEN.

DE koningin, voorheen door 't lyfgevecht beroert,
Door d' eerſte tyding ſtrax van byſtren ſchrik vervoert,
Bragt zinneloos het zwaart te voorſchyn uit de kamer:
Het zwaart, och lang bekent, en eertyts aangenamer;
Een jammerlyk geweer, dat Lajus was gewent
Te dragen, hem te droef berooft in 's levens endt.
Nu valtze aan 't ſchelden van de goden, aan 't beklagen
Van haar afgryſlyke echt, de dolle minnevlagen
En 't huwlyk van haar' zoon. zy dagvaart noch met kracht
De ſchim des eerſten mans, en dient zich naar heur magt
Van 't blanke ſtaal, dat na veel worſtlen en veel wringen
Door 't overhellend hart ter nauwer noot quam dringen,
En d' aders, die al out en kout zyn, om de ſmet
Te waſſchen met dit bloet van haar geſchantvlekt bedt.
Iſmene poogt op 't lyk mistrooſtig neêrgezegen,
De dootwonde, in de borſt vaſt piepende, af te vegen,
Vergeefs met tranen en de vlechten van heur haar
Te drogen. 't ganſche hof gewaagt van 't lykmisbaar.

MDCLXXXV.

HEMONS LIEFDE EN DAPPERHEIT.

UIT PROPERTIUS.

VIel Hemon niet by 't graf van Antigoon, doorregen,
Gelyk een brave ſpruit van Kadmus, met zyn degen;
Beluſt in 't graf met dees rampzaalge maagt vereent,

Digitized by Google

Te

Te mengen aſch met aſch, gebeente met gebeent;
Terwyl hem zonder haar het ryxhof, ryk van weelde,
Zyn vaders hof te Thebe, en zelf het ryk verveelde?

HEMONS DOOT,
BREDER AAN ZYNE MOEDER VERHAALT.
UIT SOFOKLES ANTIGONE.

MY gaan, op's konings laſt, die dus mismoedig treurde,
Strax kennis nemen, wat beneên in 't graf gebeurde.
Daar zienwe in enen hoek Antigone verſtikt
Door haren ſluier, daarze een' ſtrop van heeft geſtrikt.
Uw HEMON lag'er by in 't ſtof, die 't endt, zo gruwlyk,
Van d' edle maagt betreurde, en zyn rampzalig huwlyk,
En 's vaders wreet bedryf. dees vliegt al kermende in
Het moorthol, en beriſpt den zoon, ontſtelt van zin:
Wat komt u over, zoon? och zoon, wat ramp beroerde
Uw' geeſt? wat razerny, die 't hart dus wydt vervoerde?
Tre uit, ik bidde u, tre naar buiten: ſchei van hier.
Hy geeft op 't roepen van den vader ſtuur en fier
Geen antwoort, maar * beticht hem met afkerige ogen,
En recht een gruwel aan door 't zwaart, van rou getogen,
Als op zich zelven gram. de koning neemt vervaart
De vlucht. hy dryft met kracht zyn ſcherp tweſnedig zwaart
Zich zelven recht in 't hart; en poogt noch met verlangen
De maagt t' omhelzen, die hare armen ſlap laat hangen;
Beſterft om 't hooft, ſpuwt bloet, en giet by deze bruit
Zyn ziel, het leven moê, in enen bloetſtroom uit.
Daar legt het ene lyk by 't ander: bei de geeſten

* Kreon, koning van Thebe, al te fel op Antigone, zyn zoon Hemons verloofde bruit, verbittert, om datze, onaangezien zyn verbodt, met dreigement van lyfſtraffe geſterkt, haren broeder Polynices by nacht heimelyk begraven had, liet haar in een iedig graf opſluiten, om daar van honger te ſterven: 't welk zy met een ſpoediger doot verhoedde, zich zelve verhangende: waarop Hemon, vergeefs gearbeit hebbende om zyn vaders wreet opzet te veranderen, op hem geſtoort en miſrooſtig by het lyk dezer rampzalige bruit zich zelven ook jammerlyk ombragt.

Digitized by Google

Verhuizen, om in 't ryk van Pluto bruiloftfeesten
Te vieren; tot een blyk, dat dwaasheit, blint van aart,
En los van brein, den mensch de grootste rampen baart.

RAMPZALIGE DOOT VAN EURYDICE, HAREN ZOON HEMON VOLGENDE. UIT HET ZELVE TREURSPEL.

Bode. Kreon. Rei.

Bo. koning, wat bederft uw huis al jammerstof!
Wat zien uwe ogen! en wat zultge zien in 't hof!
Wat lytge alrê! wat wil uw ziel noch erger deren!
Kre. Kan enig onheil mi myn' jammer noch vermeren?
Bo. Uw ega (dit 's op niew een slag, vol ongevals)
De rechte moeder van dien jongling, is om hals.
Kre. Wee my! ô Plutoos huis, ô nare poort der helle,
Hoe valtge my dus wreet! bedroefde bo van felle
Onheilen, och wat melt uw mont dus onverwacht?
Rei. Och een bedorven man is door u omgebragt.
Kre. Wat zegtge, ô knaap? wat maar is dit, zo vreemt in d' oren?
Volgt ook EURYDICE myn' Hemon, droef verloren?
Bo. Dat kuntge zien: 't vertrek daar binnen houdt haar niet
Verholen. *Kre.* Och wat ramp aanschouwe ik! niew verdriet,
Niew ongeluk. wat heil, wat hulp is hier voorhanden?
Hier 't lyk, en daar een lyk! myne allerliefste panden!
Wee my! wee my! och zoon! och myn rampzaalge vrou!
Bo. Zy holp zich zelve kort aan 't ende van veel rou,
En zeeg by 't outer neêr: een harde doot luikt d' ogen:
Na datze d' eerste trou, haar hoop, in rook vervlogen,
Haar zoons rampzalige echt bejammerde, en gestoort
Uw felle daden vloekte en wreden kindermoort.
Kr. Helaas, myn bloet wort kout: nu siddren al myn leden.

Digitized by Google

Is

Is niemant hier omtrent, die my, op myn gebeden,
Ook voorhelp' met zyn zwaart? wee my! wee my, die blint
My zelven ramp op ramp geſmeedt heb, als ontzint!
Bo. Als een, die oorzaak hebt tot beider doot gegeven:
't Welk zy u lei te laſt, verſcheidende uit dit leven.
Kr. Hoe raakteze aan haar endt? *Bo.* Zy priemde met haar hant
Den boezem, om 't verlies van zulk een dierbaar pant.
Kr. Och och! dit wort met recht geen' moordenaar geweten,
Als my alleen. ik wrocht, van razerny bezeten,
Een gruwelſtuk: ik heb, elendige, u vermoort.
Dit 's waarheit, dit blykt klaar. hofdienaars, leitme voort,
Brengt wech. ik ben niet meer, die 'k was, alſins bedorven.
Rei. Gy eiſcht het nutſte, wort ooit nut in ramp verworven.
De zwaarſte ſtof van rou valt lichter, zo 't gezicht
Haar wort onttrokken. *Kr.* Doot, koom, rukme uit 's levens licht
Ras wech: verſchyn, ô doot, en kort myn droeve dagen
Zo blyft myn leven niet geſpaart tot erger plagen.

MDCLXXXV.

OP FEDRE EN HIPPOLYTUS.

UIT DE GRIEKSCHE ΑΝΘΟΛΟΓΙΑ, OF BLOEMHOF, I, LXXVIII.

DE kuiſcheit en de min, twee nimmer eensgezinden,
Zyn 't eens en worſtlen om twee zielen te verſlinden.
Want FEDRE raakt om hals door razend minnevier:
En d' edle kuiſcheit ſtaat HIPPOLYTUS zo dier.

OP

Digitized by Google

OP FEDRE.

UIT M. A. MURETUS.

Oen FEDRE Hippolyt zag jammerlyk geſleurt,
Zyn leden vuil bebloedt, geſchonden, en geſcheurt.
Zo ſprakze; ſloegtge ſtraf myn min af en gebeden,
Ik volge u naar den poel des afgronts hier beneden.
Dus ploſtze ſchielyk neêr, geſtort in 't bloedig zwaart.
O zinneloze min, die zulke monſters baart!

OP DE ZELVE.

UIT FAUSTUS SABEUS.

't MOgt my niet beuren u door wout en lyfsgevaren
Te volgen, hant aan hant en mont aan mont gepaart:
Dies volgt myn ziel uw ziel, om beter dus te paren,
Naar Stix toe. zo ſprak FEDRE, en viel terſtont in 't zwaart.

LESTE JAMMERKLAGT VAN FEDRE.

UIT SENEKAAS HIPPOLYTUS.

Wrede Zeevoogt, wreek aan my dit ongelyk;
En hits uw monſters, al de heirkracht van uw ryk,
Op my, op my alleen, met al wat Thetis yſlyk
In haren ſchoot verbergt, wat d'oceaan afgryſlyk
Verbolgen teelt en queekt op 't ende van zyn' ſtroom.
Rampzaalge Theſeus, nooit voor d'uwen wellekoom,
Nooit veilig t'huis gekeert! uw weêrkomſt, altyt quader,
Koſt deerlyk nu den zoon het leven, dan den vader.
Gy krenkt och, gy bederft uw eigen huis altoos
Door haat van vrouwen, of haar min, al even boos.
Aanſchou ik, Hippolyt, uw aanſchyn hier, uw kaken?
En dorſt en koſt ik zelf dat wezen dus mismaken?

Digitized by Google

Wat

Wat wrede Sinis, wat Prokruſtes ſmeet uw leên
Zo fel te pletter, en verſtrooideze onder een?
Wat Kretenlantſch gedrogt, half man, half ſtier, met horens
Gewapent, dat met naar geloei, vol trots, vol torens,
Den doolhof, 't werkſtuk van Dedaal, zet overendt,
Schont hier uw lichaam dus moortdadig? ô elendt!
O ramp! wee my! waar is uw ſchoonheit nu gebleven,
Uwe ogen, ons geſtarnt? och raaktge dus om 't leven?
O Hippolyt, verſchyn een poos, en luiſter toe.
Dit luidt niet ſchandelyk: dees hant zal, 't leven moê,
Met ſtaal, in 't godloos hart gedrukt, uw onheil wreken,
Myn ziel uitdryven met haar boze laſtertreken.
Dan volge ik u ontzint door Stix, den jammervloet,
Door Tarter, Flegethon, en 't veer, vol zwavelgloet.
Nu d'eedle ſchim gepaait. ontfang dees lykmisbaren,
Myn droevig lykgeſchenk, dees afgeſnede haren
Van 't opgekrabt gelaat. zo 't nootlot ons verboodt
Door min te paren, 't is geoorloft door de doot.
Sterf, FEDRE, bleeftge kuiſch, of dit uw' man voldede:
Verlieptge u, ſterf uit min, en ſtel haar dus te vrede.
Of luſtme noch voortaan het troubedt van myn' man,
Door zulk een gruwelſtuk ontwydt? ontbrak 'er dan
Dees gruwel aan, dat gy, ô zuivere, onbeledigt
Het bedt genieten zout, door moort zo braaf verdedigt?
O doot, die ſnode min beſt ſtillen kunt, ô doot,
Die beſt geſchonde trou herſtelt, ik neem in noot
Tot u myn toevlucht: helpme aan ruſt, my nooit gereder.
Hoor toe, Athene, en gy ô vader, hier noch wreder
Dan zelf de ſtiefmoêr: 'k heb gelogen (al te ras
Gelooft) en geile min, waar van myn boezem was
Afgryſſelyk verhit, ontzint en ongeduldig
Dien braven jongeling, aan gene misdaat ſchuldig,
Uit wraakzucht toegedicht. gy ſtrafte een laſterſtuk,
Dat nooit bedreven was. hy ſneuvelt tot uw druk,

Digitized by Google

Heel kuiſch en zuiver, door myn ſmet en laſterſchennis.
Berg, Hippolyt, uw eer: 'k herſtelze, en geef elk kennis.
't Rechtvaardig zwaart ontſluit den boezem, dus verwoedt;
Betaalt den vromen man 't lykoffer van myn bloet.
Wat u, ô vader, voeg', van zulk een' zoon verſteken,
Leert deze ſtiefmoêr: vlie gezwint naar Plutoos ſtreken.

MDCLXXXV.

FILLIS MOORTBESLUIT.

IN HAREN BRIEF AAN DEMOFOON BY OVIDIUS.

En inham ſchiet hier krom en boogsgewys naar binnen:
Twee ſcherpe rotſen ſtaan, als horens, van weêrzy.
Hier dacht ik my in zee te ſmyten, los van zinnen.
En ſteltge my voortaan te leur, ik blyve 'er by.
De zeevloet mag voor 't lyk in 't zant een graffté delven,
Of ſlingren 't naar uw kuſt, verſteken van het graf.
Al tartge ſteen en ſtaal in hartheit, en u zelven,
Och Fillis, zegtge dan, gy volgtme dus te ſtraf.
By wylen kryge ik trek tot wrede moortvergiften:
Of 't luſtme door een kling te korten myn verdriet.
Ik worg veellicht den hals, die los in minnedriften,
Trouloze, zich te dwaas van u omhelzen liet.
't Staat vaſt myn eerverlies te boeten met myn leven:
De keur van ſtervens wys valt kort van duur en licht.
Dan ſtaat gy op myn graf met luttel eers geſchreven,
Befaamt door dit, of door een diergelyk gedicht:
Demofoon gaf reên, dat Fillis hant haar griefde;
En loonde, wel onthaalt, met zulk een doot haar liefde.

MDCLXXXV.

LAO-

Digitized by Google

LAODAMYE SPREEKT,

DE DOOT GETROOST NA HAAR MANS DOOT.

UIT JULIUS CESAR SCALIGER.

Hektor, taſt myn' man (ik bidde 't zelf niet af)
Vry aan. het voegt een' helt in 't velt dus braaf te ſterven.
Zyn tydt ſtondt vaſt: zyn moedt verdient geen andre ſtraf.
Maar gy kunt van myn doot geringen lof verwerven.
Hy ſneuvelt onverſaagt, gevelt door uw geweer.
Wat ben ik? ene vrou, en van uw hant zo veer.

OP DE ZELVE.

UIT MARULLUS.

LAODAMYE zocht vergeefs haar vier te bluſſen,
Proteſilaus ſchim t' omhelzen en te kuſſen,
Die op haar bê van Stix gekeert, te haaſtig vloodt.
Dies riepze droef: waar heen weêr zonder my? waar hene?
De vrouwen worden mê gedient van Charons boot.
'k Bleef eenmaal (dat 's genoeg) 'k bleef eenmaal dus allene.
Hier op ſtortze ademloos ter neder, midden in
Dees klagten, en verzelt haar' man, als een heldin.

MDCLXXXV.

Digitized by Google

AJAX MOORTBESLUIT,

Na dat hy, van Achilles wapenen verſteken, en vol wraakzucht aan 't razen geſlagen, in ſtê van de Grieckſche vorſten, het vee gedoodt heeft.

HY SPREEKT IN SOFOKLES TREURSPEL ALDUS.

O Nacht, my ruim zo ſchoon, als 't licht,
O helſche nacht, myn zonneſtralen,
Koom AJAX in uw' ſchoot wechhalen:
Haal wech, neem wech uit elx gezicht;
Die geen geſlacht om laag van menſchen
Verdient t' aanſchouwen, noch geen goôn;
Voor niemant nut, van elk gevloôn,
Dien elk nu vloekt en helpt verwenſchen.
Minerve ſmoortme in diepe elendt:
De dochter van Jupyn, bezeten
Van gramſchap, helſch op my gebeten,
Vervolgt en plaagtme zonder endt.
Waar wende of kere ik my? waar henen?
Wat plaats is veilig? waar gevlucht?
Myn faam, myn loflyk krygsgerucht,
Myn vrienden, alles is verloren.
Een veejagt, al te ſlecht en ſnoodt,
Bederft myn' lof al 't heir, ontſteken
Van yver om zyn ſcha te wreken,
Zweert onverzoenbaar my de doot.

WEDEROM.

AI my! ai my! wee my! wat menſch had ooit gedacht,
Dat AJAX naam dus ſloot op ramp en jammerklagt?
'k Mag anderwerf ai my, ai my wel drywerf klagen.
Wee my, alſins benaawt door zulk een heir van plagen!

Myn

Digitized by Google

Myn vader quam weleer van dit Trojaanſche hof,
Als d'allerbraafſte helt, verrykt met ere en lof.
Ik van dat zelve bloet, en naar de zelve ſtreken
Gereiſt, en geenſins van de zelve kracht verſteken,
Ik, die myn' vader zelf nooit week in dappre daân,
Moet onder 't Griekſche heir dus zonder lof vergaan.
Maar zeker buiten recht. mogt helt Achilles 't oordeel
Zelf over 't wapenpleit hier ſtryken, tot myn voordeel
Gewis viel d'uitſpraak uit; geen man behalve my
Waar heer van zyn geweer. maar anders hebben zy
't Verſtaan: een booswicht, vol doortrapte en ſchelmſche treken,
Myn dapperheit te kloek, heeft zulk een' prys geſtreken.
Waar myn gezicht en zin door dolheit niet ontſtelt,
Van Atreus zonen wiert geen vonnis meer gevelt
Tot iemants ongelyk. maar Pallas, fel verbittert
Van gramſchap, heeft, terwyl myn blanke degen ſchittert,
Gereet tot wraak, myn hant door razerny belet,
En ſchandelyk met bloet van al dit vee beſmet.
Nu lachchenze in hun vuiſt om 't werk van blinde zotheit,
Myns ondanx my ontvloôn. maar hindert u een godtheit,
Dan kan een blodaart licht de ſterkſte hant ontgaan.
Wat raat nu voor dien hoon? wat zal ik beſt beſtaan,
Een man, dien alle goôn (dit blykt) uit haat vervolgen,
Al 't Griekſche en Trooiſche heir, al even fel verbolgen,
En al dit lant rontom? verlaat ik 't heir aan ſtrant,
Met Atreus heiloos zaat, om naar myn vaderlant
Door Nereus zouten vloet te keren? met wat ogen
Zoude ik myn' vader, dus gehoont, aanſchouwen mogen?
Zou Telamon my ooit, dus t'huis gekeert, met vreugt
Aanſchouwen, zonder prys van moedt en oorlogsdeugt,
Hy zelf zo ryk gekroont met prys van heldendaden?
't Waar onverdraagbre ſpyt. wat dan? wat 's my geraden?
Alleen by 's vyants wacht en bolwerk regelrecht

Digitized by Google

De doot te zoeken door een loffelyk gevecht?
't Zou Atreus zonen en Ulisses niet mishagen.
O neen: een andre weg dient rustig ingeslagen,
Waar door myn' vader blyke in zynen ouden dag,
Dat ik my onveraart zyne afkomst noemen mag.
Want schendig wenscht hy lang te leven, dien geen ende
Noch ademhaling ooit vergunt wort van elende.
Wat lust geeft leven, daar het leven staag gekort,
Gekrenkt, en dag op dag de doot gevordert wort?
Ik acht hem luttel waardt, die ooit dit hoog kon achten,
Door ydle hoop van heil geaast in zyn gedachten.
Met lof te leven, of met lof te sterven past
Rechtschape helden. dit 's myn raatslot: dit sta vast.

NOCH VOOR 'T LESTE.

Daar staat het zwaart, zo scherp van punt, als ik 't behoef,
Of iemant luste dit te weten door de proef:
't Geschenk van Hektor, en nu geensins te verwenschen,
Al was geen vyant, geen van al 't geslacht der menschen
Zo fel by my gehaat. het staat in 's vyants gront:
Een lief geweer, zo wel, als 't iemant ergens vont,
Bezorgt, geslepen van myn hant, gereet te sterven,
Om 's levens endt hier door gereder te verwerven.
Zo staanwe alsins bereit. nu eische ik, ô Jupyn,
Geen grote weldaat, en gegront in allen schyn
Op reden. laat een bô, dit heen door uw gehengen
Gestiert, aan Teucer voort dees droeve tyding brengen:
Dat hyme datelyk, gevallen in 't bebloedt
Rappier, van hier vervoer', voor erger ramp behoedt:
Op dat geen vyants hant my wechsmyt', hier gevonden,
Ten roof met hoon en smaat voor gieren en voor honden.
Dees zorg, ô Jupiter, blyft uw bestier betrout.
Merkuur, die na de doot uw oog op schimmen houdt

Digitized by Google

In

In 't reizen naar beneên, breng ſpoedig my dat hene
En zacht, dat d'afgront my gewenſchte ruſt verlene,
Zo dra myn hant het ſtaal door borſt en ribben duwt.
Ook roepe ik u te hulpe, ô zuſters, nooit gehuwt,
Ontzaglyke en te voet gezwinde Razernyen,
Die altyt kennis draagt van aller menſchen lyen.
Aanſchout, hoe jammerlyk my Atreus zaat vermoort:
En wreekt myn' jammer: ſtraft de ſchelmen, zo 't behoort:
Op datze, die my zien geſtorven van myn handen,
Ook zelfs dus ſneuvlen, door hun zoons en liefſte panden
Vermoort. ras, rept u: neemt dus wraak van myn verdriet,
O Wraakgodinnen: ſpaart dit ganſche leger niet.
O zon, die op uw koets door 's hemels vaſte bogen
Staag voortreiſt, alsge ziet met aldoorſtralende ogen
Het lant van myn geboort, dat eertyts trou en vroom
My queekte, ruſt een wyl, haal aan uw gouden toom:
En bootſchap myn elende en deerlyk endt te gader
Myn moeder, diep in rou, en afgeleefden vader.
Myn moeder, weet ik, brengt op dit gerucht och arm
De ganſche ſtadt in roer met jammerlyk gekerm.
Maar ydel wort de tydt geſleten met dees klagten.
'k Voltrek veel nutter voort het ſtuk, in myn gedachten
Beſloten. doot, ô doot, kom herwaart, kom ſlechts aan.
My luſt hierna met u gedurig om te gaan.
U ſpreke ik aan voor 't leſte, ô daglicht, elx behagen:
O zon, die 't al verquikt met uwen hemelwagen,
Noch eens, en dan niet meer. ô licht, ô vaderlant,
O Salamis, ô goôn, gy huisgoôn, die dat ſtrant
Bewaakt, befaamt Atheen, bloetvrienden, dappre helden,
Vaart wel. ô bronnen en rivieren, Troöiſche velden,
Vaart wel: 'k neme affcheit. zyt voor ewig nu gegroet,
O ouders, die my trou bezorgt hebt en gevoedt.
Dit 's. AJAX leſte woort. komt hier noch iet t' ontbreken,
Ik ſpaar het voor 't gehoor der onderaardtſche ſtreken.

AJAX

Digitized by Google

AJAX JONGSTE REDE
BY OVIDIUS.

Dit 's immers myn geweer: of zou Ulis dit zwaart
Ook eignen? heeft het trou in 't velt myne eer bewaart,
Van 't Frygiaanſche bloet bekladt en nat bedropen,
Het dien' my tegens my, in 's meeſters bloet te dopen;
En winne een prys zo ſchoon, als 't ergens winnen kon,
Dat niemant AJAX ooit, als AJAX, overwon.

ANDERS.
UIT THOMAS SEGHETUS,
Onder de Latynſche poëten van Schotlant, in het 11 deel, 499.

NU, AJAX, ſtraf geëiſcht, en ſtraf met een gedragen
Van hant en van gemoet, aan 't hollen blint geſlagen.
Dit leſte heldenſtuk behoeft ſlechts borſt en punt.
De hant heeft uitgedient: haar wort hier ruſt vergunt,
Op 't leſte tegens vee zo dapper van vermogen.
Wat weet ik, of geen ſchyn myn' geeſt noch hou bedrogen,
En AJAX nu ook noch niet t' zoek by AJAX is?
Geen noot: dit 's AJAX moedt, dit 's AJAX werk gewis:
Hier heeft, wien 't noodlot treff', geen AJAX hant ontbroken.
't Gaat wel: ik dool hier niet. hoe? ſterve ik ongewroken?
'k Zocht wraak, als 't voegde: maar door d' ongunſt van de goôn
Borſt tegens 't weerloos vee myn wrok uit, tot myn' hoon.
Geen' AJAX paſt op niew zyn' vyant ſtof te geven
Tot ſchimp, noch met veel ſmaats zyn glori t' overleven.
Sterf ongewroken ſlechts, en onbeſchroomt van zin.
Dit wenſchen Atreus zoons: hier groeit Uliſſes in.

MDCLXXXV.

Digitized by Google GRAF-

GRAFSCHRIFTEN OP AJAX.

UIT DEN GRIEKSCHEN BLOEMHOF, III, XIV.

I.

UW schilt beschut alleen, ô AJAX, dappre helt,
De Griekſche krygsvloot, ſtuit al 't Frygiaanſch gewelt.
Gy, voor geen donkre wolk van ſtenen, noch van ſchichten,
Noch bui van ſpere en zwaart en vlam gewoon te zwichten,
Steekt onder 't heir uit, en houdt ſtandt, gelyk een rots,
De golven, ſlag op ſlag, en ſtorm van Mars ten trots.
Heeft Grieken u 't geweer van Peleus zoon geweigert,
Uw dienſten niet erkent, noch deugt, zo hoog geſteigert,
Dus zorgde 't nootlot, dat geen vyant op uw doot
Mogt roemen, maar uw hant alleen dien prys genoot.

II.

De zoon van Telamon legt in Trojaanſchen gront.
Nochtans mogt van zyn doot geen vyant eer verwerven:
Naardien de tydt geen' man zo ſtout, zo dapper vont.
Hy moſt en koſt alleen van eige handen ſterven.

III.

Dit 's 't graf van AJAX, door het nootlot omgebrogt:
Dat heeft hem door zyn zwaart en eige hant verſlagen.
Want Klotho, die vergeefs zyn doot door andren zocht,
Vernam geen ſterflyk menſch, die hier op moedt mogt dragen.

MDCLXXXIV.

NOCH OP AJAX.

UIT JULIUS C. SCALIGER.

DE helt, die, toen Achil zyn' krygsplicht niet voldede,
En ſtil lag by de vloot, Achilles plaats bekleedde,

Digitized by Google

Een heirkracht ſtrekte alleen tot hulp van 't Griekſche heir,
Voor Hektors oorlogstoorts beſchermde duizent ſchepen,
En veiligheit voor elk bevocht, om onbenepen
Naar huis te keren, keert eilaci zelf niet weêr.
Zyn hant, geen vyant, moſt het leven hem ontrukken.
Nu poogt hy na zyn doot noch 's vyants gront te drukken.

MDCLXXXV.

OP ENEAS EN DIDO.

UIT J. SANNAZARIUS.

WAS dan uw zwaart alleen ELIZE bygebleven,
O Venus zoon? dit waar geen ballaſt voor uw vloot.
Gaaft gy niet ſtofs genoeg tot haar rampzaalge doot,
Indien haar 't moortgeweer niet teffens wiert gegeven?
Neem wech, ei neem dit mê in 't vluchten door den vloet.
Genoeg is 't, datze uw min dus met haar leven boet.

DIDOOS RAMPZALIG ENDE.

UIT VIRGILIUS.

MAar DIDO, bevende en afgryſſelyk verwoedt
Door 't gruwlyk moortbeſluit, drait d'ogen, root als bloet,
Rontom de dootvlak ſmet haar aangezicht: de kaken
Zien bleek beſtorven, nu de doot haar komt genaken.
Zy berſt ter kamer in, en vliegt, gelyk ontzint,
Den houthoop op, en rukt het Trooiſche zwaart gezwint
Ter ſchede uit, een geſchenk, haar hier toe niet gelaten.
Terwylze Eneas kleedt en 't bedt, met recht te haten,
Hier aanziet, toeſtze een wyl, en kropt haar tranen in,
En ſtort op 't ruſtbedt neêr, en daar, beroert van zin,
Haar allerjongſte klagte: ô lief gewaat voorhenen,

Digitized by Google

Zo

Zo lang myn lot en Godt dit gunſtig wou verlenen,
Ontfang myn vege ziel, en redtze uit hare elendt.
'k Heb lang genoeg geleeft, en 's levens loop volendt,
My van fortuin gegunt. nu zal myn ſchim vertrekken,
Zo groot, als ooit voorheen, naar d' onderaardtſche plekken.
Ik ſtichtte een ſchone ſtadt, en zag myn' muur volbout.
Ik heb Sicheus moort myn' broêr, vergeefs door gout
Bekoort, betaalt gezet, my braaf alſins gequeten.
Gelukkig mogt ik, al te lang gelukkig heten,
Waar nooit de Trooiſche vloot door onweêr aan den gront
Van onze kuſt belant. Zo ſpreektze, en met den mont
In 't bedt gedrukt, hoe? zal myn doot geen wraak verwerven?
Maar laat ons ſterven: 't luſt, het luſtme zo te ſterven.
De wrede Dardanier mag zyn gezicht verzaân
Op 't water met dit vier, zie voor een merk dit aan,
Hoe 'k ſtorf, en ga vry heen met zulk een jammerteken.
Strax vint haar 't hof in 't zwaart gevallen onder 't ſpreken.
De degen ſchuimt van bloet: zy ſpreit hare armen bel
Van een: en uit de zaal verheft zich een geſchrei
Tot aan den hemel toe. 't gerucht van deze elende
Vliegt door de ſtadt, en zet de ſtraten overende.
De huizen galmen van 't gekerm en zucht op zucht:
De hemel dreunt 'er van, en weêrgalmt op 't gerucht.

MDCLXXXV.

DIDOOS GRAFSCHRIFT.

UIT HAREN BRIEF BY OVIDIUS.

ELIZE holp zich zelf met eige hant om 't leven:
Eneas heeft haar ſtof en 't zwaart hier toe gegeven.

Digitized by Google

ANDERS UIT AUSONIUS.

RAmpzaalge DIDO, door veel ongevals berucht,
Uw min is, aan wat man gy trout, van ramp bevrucht.
Gy vlucht, als d'eerſte ſneeft: gy ſneeft, als d'andre vlucht.

MDCLXXXIV.

OP EEN SLAPENDE DIDO.

UIT JOACH. BELLAY,

In 't eerſte deel der Latynſche poëten van Vrankryk, 421.

WAd u natuur dus milt met ſchoonheit overgoten,
Uw ogen door den ſlaap dus liefelyk geſloten,
Als u de kunſt verbeelt, ô DIDO, Majaas zoon
Bragt Jovis laſt vergeefs van zynen hogen troon.
De Trooiſche gaſt had u zo trouloos niet begeven,
Noch gy door 't bloedig ſtaal gekort uw jeugdig leven.

MDCLXXXV.

NOCH OP DIDO.

UIT BEZA.

WAmaagt, of weew, zie toe: dat DIDOOS ende u toon',
Hoe deerlyk dwaze min ontzinde minnaars loon':
En ſchaamt u leſſen van Godts bladen te vergeten,
Die 't blinde Heidendom zelf leert van zyn poëten.

MDCLXXXIII.

DE

Digitized by Google

DIDOOS VERDEDIGING.

UIT AUSONIUS,

MEEST DIT ONTLENENDE UIT DEN GRIEKSCHEN BLOEMHOF, IV, IX.

DIt 's DIDO, vreemdeling, natuurlyk afgebeelt,
Zo ſchoon dat naulyx hier het leven van verſcheelt.
Dit was 't gelaat; maar noch myn inborſt, noch myn leven
Bevlekt van geilen luſt, als 't Maro heeft beſchreven.
De Trooiſche Eneas zag my met zyne ogen niet,
Noch landde met zyn vloot in myn Karthaagſch gebiedt.
Iarbas echt en min, die razend met den degen
My dreigde en al myn ryk, ontvloodt ik heel verlegen;
En berg myne eer, in 't zwaart gevallen met myn borſt,
Door ſpyt, noch dolheit van gehoonde min bemorſt.
Die doot behaagtme. 'k heb geleeft, maar onbeſproken,
Een ſchone ſtadt geſticht, myn egaas moort gewroken.
Wat ruitge Maro op, ô Zanggodin, uit nydt,
Dat hy myn eerlyk bedt onteert met valſch verwyt?
Gelooft hiſtorien, die myn bedryf wilt weten,
Geen ſmet van waarheit, geen verdichtſels van poëten;
Die goôn betichten, als van byſlaap, ſluikery,
En dieſſtal, en gebrek, dat menſchlyk is, niet vry.

MDCLXXXII.

ANDERS.

UIT BUCHANANUS.

IK, een Sidoonſche vrou, bevallig, ſchoon van leên,
Voorzichtig, groot van moedt, en kuiſch van zin en zeên,
Voer grote zaken met beleit uit, nooit of zelden

Digitized by Google

Hier in te volgen van de deugt der braafſte helden.
Maar gy, ô Maro; poogt te valſch myn' naam en faam
Te ſmetten, zonder ſmet voorwaar niet van uw' naam.

MDCLXXXIV.

ANDERS.

UIT JUL. C. SCALIGER.

'k Zocht, toen ik Jarbas min, gewelt en lagen vloodt,
En vont by lykdienſt hulp, begunſtigt van de doot.
Maar gy, Romein, die valſch myne eer bekladt met logen,
Hoort dit te boeten door myn hant en ryxvermogen.
Eneas volk, beticht geen Penen met verraat,
Noch ontrou, zo gy zelfs uw troubedt ſchelmſch verlaat.

DIDO IN EEN' RING SPREEKT VOOR HARE ERE.

UIT MARTIALIS MONERIUS,

In het twede deel der Latynſche poëten van Vrankryk, 587.

Slt trouverbont ſluit hecht. hoe vat de ring den ſteen?
Zy vallen geen van bei, of d'ander valt met een.
Zo was myn hart ook aan Sicheus trou verbonden.
En ſtorf onſcheidbaar van zyn dodelyke wonden;
Geen laſterſmet, noch vont der Roomſche poëzy.
Ik kende geen' Trojaan, noch geen Trojanen my.
Wat klage ik? 't hemelſch hof blyft zelf niet ongeſchonden,
Noch onbeſproken van die bitſe laſtermonden:
En Maro ſchuift de ſchult Jupyn zelf op den hals.
Verziert zyn geeſt niet fraai? of liegt zyn liſt niet valſch?

MDCLXXXV.

Digitized by Google

EM-

EMPEDOKLES EERZUCHT.

UIT HORATIUS DICHTKUNST.

EMPEDOKLES, verhit van yver, om te raken
Aan godlyke eer, ſprong los in Etnaas gloênde kaken.

OP DEN ZELVEN.

UIT DIOGENES LAERTIUS IN DEN GRIEKSCHEN BLOEMHOF, III, XXXIII.

EMPEDOKLES, gy hebt uw lyf door Etnaas gloet
Geloutert, uit zyn keel onſterflyk vier gezwolgen.
Ik zeg niet, datge u zelf in zulk een' vlammevloet
Van boven neêr ſmeet, op u zelven dus verbolgen.
Uw wysheit zocht een' weg, waar doorze elx ogen mogt
Ontgaan: zo vieltge in 't vier, met opzet niet gezocht.

MDCLXXXV.

RAAT VOOR MINNE.

UIT DEN GRIEKSCHEN BLOEMHOF, I, XXVII.

By NIKOLAUS GRUDIUS den Filoſoof KRATES toegeſchreven.

BEbrek of tydt ſtilt min. indienze zo niet ſcheide,
Wat raat dan? kies een' ſtrop, zo goet, als een van beide.

MDCLXXXV.

KLEOMBROTUS GRAF.

UIT KALLIMACHUS.

OSchone zon, vaar wel, ſprak KLEOMBROOT, en ſprong
In 's afgronts diepen poel gezwint van hoge muren.

's Was

Digitized by Google

's Was geen verlies noch ramp, die hem tot ſterven drong.
Hy las by Plato, hoe de zielen 't lyf verduren.

ANDERS.

UIT ACHILLES BOCCHIUS,

In het eerſte deel der Latynſche poëten van Italie, 444.

IN zee legt KLEOMBROOT, en eiſcht geen jammerklagten:
Naardien hy, trots van moedt, het ſterflot kon verachten.
Hy las in Platoos werk d'onſterflykheit der ziel,
En ſmeet, hoewel geen ramp noch rou hem laſtig viel,
Zich zelven van den muur. dus vint hy duizent golven
Van kommer en verdriet in 't woeſte meir bedolven.
Gelukkig is de zee, die hem dees ruſt verleent;
Gelukkig (want wat graf was groter?) 's mans gebeent.

MDCLXXXV.

IFIS RAZENDE MIN EN LESTE WOORDEN.

UIT HET XIV. BOEK VAN OVIDIUS HERSCHEPPINGEN.

ANaxarete, gy wint het: 'k val in 't ende
U niet meer laſtig. juich en groei in myne elende:
Zing zegezangen, vlecht laurieren om uw hooft.
Gy wint het: ik geef 't op, eerlang van 't licht berooft.
Ik gun, ô wrede, u in myn ramp te triomferen.
Noch zultge om ene zaak, u aangenaam, my eren,
Uws ondanx loven, en bekennen, dat ik iet
Aan u verdiende. weet, dat my uw liefde niet
Begaf, of 't leven zelf nam ook een endt hier neffens.
'k Verlaat twee lichten, 'k raak twee zonnen quyt al teffens.

Ook

Digitized by Google

Ook brengt geen los gerucht (dat waar u te gering)
U tyding van myn doot: tot meer verzekering
Zal ik 'er by zyn: 'k zal (dan wortge niet bedrogen)
My zelf vertonen, datge uw onbermhartige ogen
Verzadigt door 't gezicht van d'ademloze leên.
Maar letge op ons bedryf, ô goden, hier beneên,
Gedenkt my gunstig, laat alle ewen my gedenken,
Om 't geen gy's levens tydt beneemt, aan d'eer te schenken.

MDCLXXXV.

OP LUKRETIA EN BRUTUS.

UIT JO. FRANCISCUS APOSTOLIUS,
Onder d'Italiaansche poëten, in 't 1. deel, 250.

LUKREES mag vrouwen door haar moedig voorbeelt stichten:
Maar met haar bloedig staal leert BRUTUS manneplichten.

OP LUKRETIA.

UIT ADRAAN MARIUS.

LUKREES beleedt rontuit de schennis van Tarquyn,
Na ydle tegenweer, al t'ongelyk in krachten.
Toen keerdeze gelaat en stem naar Kollatyn,
Terwylze 't staal ontbloot, datze onder al dees klagten
Verholen by zich droeg, èn dekte met haar kleedt:
U staat het schelmstuk van dien booswicht streng te wreken,
My van my zelve wraak te nemen: 'k ben gereet.
Zo stortze, in 't hart gepriemt, ter neder onder 't spreken.
Te weinig heeft dees kuische aan 't welbewust gemoedt,
Zo zy 't niet melde aan al de werelt met haar bloet.

Digitized by Google

LUKRETIA SPREEKT.

UIT MODESTUS,

Onder d' oude Latynſche gedichten, van Pithëus uitgegeven, in 't twede boek, 57.

MEn twyfelde, of myn ziel niet waar bevlekt, als 't lyk
O Rome, liet myn hant u blyk hier van ontbreken.
Zie hier dan klaar bewys, hoe 't goddeloos misdryf,
Alleen dit lichaam ſchont, met recht hierom doorſteken.
Zo waſcht myn bloet dees ſmet: zo ſcheit door d' ope borſt
De ziel, ganſch zuiver, uit haar woonſtê, vuil bemorſt.

ANDERS.

Onder de zelve gedichten, 11, 57.

LUKREES ſprak, toen het ſtaal haar' kuiſchen boezem griefde,
Een bloetſtroom uit de wondt quam bruizen, onbevreeſt:
Getuigt nu, hoe 't gemoet den ſchender nooit beliefde,
Myn bloet, voor mynen man, en voor de goôn, myn geeſt.
Dees twee getuigen na myn doot mag elk geloven:
d' Een tuigt in Plutoos ryk, en d' ander ſpreekt daar boven.

ANDERS.

UIT LUDOVICUS ALEALMUS,

In het eerſte deel der Latynſche poëten van Vrankryk, 44.

MArquyn, die met gewelt myn huwlyxbedt ſchoffeerde,
Was 't lichaam meeſter: maar onwinbaar bleef 't gemoet.
En zo de minſte luſt gedwonge leên onteerde,
'k Heb met myn leven dit wel rykelyk geboet.

Digitized by Google

Ik leerde Rome, hoe myn ramp- en ſmaatgenoten
(Al blyft haar naam by elk van opſprake onbeſmet)
Niet rein zyn, zo haar bloet niet, mannelyk vergoten,
Zelf 't onbedreven quaat afwaſſche van haar bedt.
Dus bergt en toont de doot myne eer noch ongeſchonden,
Terwyl ik ſtraffe aan my, het geen ik nooit misdreef.
Myn voorbeelt lydt niet, dat een vrou ooit ongebonden,
Hier door gemoedigt, eer en kuiſcheit overleef.
Haar luſt de halve ſchult van 't laſterſtuk te dragen,
Die 't leven na 't verlies der kuiſcheit kan behagen.

ANDERS.

UIT JUL. C. SCALIGER.

DE Godtsdienſt legt 'er toe, met al de wichlerye
En 't heil van 't oudt gebiedt: de niewe heerſchappye
Breng ik haar heiligdom met myn onſchuldig bloet.
Geen eerſmet brengtme om hals, die zuiver van gemoet,
Dit heilig offer aan de Roomſche vryheit wye.

ANDERS.

UIT CYNTHIUS JO. BAPT. GYRALDUS,
Onder de Latynſche poëten van Italie, 1, 1248.

TErwyl een zuivre faam by my veel hoger ſtont
Dan 't leven, hiel myn bloet haar' luiſter onbedorven.
En aangezien myn doot te Rome lei den gront
Der vryheit, ben ik braaf voor 't vaderlant geſtorven.

MDCLXXXV.

Digitized by Google

ANDERS.

UIT THEODORUS BEZA.

MYn lichaam is beſmet: 't gemoet bleef vry van vlekken,
Zout gy, ô zuivre ziel, niet uit dat lyf vertrekken?

MDCLXXV.

LUKRETIA GEPREZEN.

UIT M. ANTONIUS CASANOVA,

In 't eerſte deel der Italiaanſche poëten, 707.

ZEgt, Romers, waar LUKREES niet nutter eer geſtorven?
Hoe? ſterftze liever na 't geleden laſterſtuk?
Zy wreekt haar ſchennis; bergt hare eer dus onbedorven,
Verloſt den Roomſchen Staat van een tierannig juk.
Hoe heerlyk wort aan 't ſtaal haar eedle borſt geheiligt;
Die faam en vaderlant zo wel bezorgt en veiligt!

ANDERS.

UIT GEORGIUS BENEDICTUS.

Onder de Latynſche poëten van Nederlant, in 't eerſte deel, 508.

VAn outs mogt Venus al 't godinnendom verwinnen
In ſchoonheit, die de prys, twee ſchonen tot verdriet,
Wert toegekeurt. LUKREES wykt echter Venus niet:
Zy wint het Venus af, als Venus de godinnen.
O Paris, ſchenk haar 't ooft: het komt haar toe met reên,
Zo ſchoon, als Venus zelf, en ruim zo kuiſch met een.

Digitized by Google

LUKRETIA MISPREZEN.

UIT DEN ZELVEN.

LUKREES, hoe neemtge u zelf het leven dus elendig,
Na 't lyden van den hoon, die niet te lyden ſtont?
Bevlekte uw ontrou ooit het heilig trouverbont,
De doot kan dat vergryp niet boeten, al te ſchendig.
Of hebtge uit vrees door dwang het laſterſtuk gedult,
Uw min is zuiver in 't bevlekte lyf gebleven.
Wat krengtge onſchuldig door het moortmes dan uw leven?
O razerny! gy boet uw eerverkrachters ſchult.
Och hoe veel beter bleef uw troubedt onbeſproken,
Zoge omquaamt door Tarquyns, en niet uw eige hant!
Nu wint dees doot geen lof, ô neen, maar enkle ſchandt:
En uw verlorene eer wort ſpade en ſlecht gewroken.
Wat baat uw kuiſche ziel? wat baat nu 't ſchone lyf?
Hy ſchondt het lichaam, gy de ziel door uw misdryf.

ANDERS.

UIT CORDERIUS LEPIDUS,

In 't II deel der Latynſche poëten van Vrankryk, 416.

WAS ergens lof behaalt van vrouwen, onder dees:
Verdooft uw lofgerucht al d'andere, ô LUKREES.
Uw kuiſcheit leedt gewelt: de ziel heeft onbeſproken
Dat laſterſtuk en 't leet van uwen man gewroken.
Alle ewen door volduurt deze eerzucht met uw' naam,
Zo lang als Rome zelf blyft leven door de faam.
Maar hoe? wat gaat u aan? u zelve te doorſteken?
Dien ramp dus wreet aan uw onnozel bloet te wreken?
De doot komt zeker na de ſchennis hier te ſpa.
Te ſterven voegde u niet, of 't voegde u ruim zo dra.

MDCLXXXV.
Digitized by Google

ANDERS.

UIT BEZA.

Ehaagde u, ô LUKREES, die snode bedtschoffeerder,
Zo wort geen prys verdient met uw verdiende doot.
Of leedt uw eer gewelt, wat mensch heeft ooit verkeerder
Een anders schult geboet? die dolheit is te groot.
Vergeefs dan vlamtge op lof: elk laakt u veel gereder.
Boosaardig sneuvelt gy, of stort krankzinnig neder.

MDCLXXV.

ANDERS.

UIT PETRUS EGIDIUS,

Onder de Latynsche poëten van Nederlant, 1, 7.

LUKREES, die met uw eigen bloet
Het lasterstuk van Sextus boet,
Dit werkt geen kuischeit van 't gemoet:
't Is helsche wreetheit, die dus woedt.

OP EEN GEBORDUURDE LUKRETIA.

UIT ARTHUR JONSTON,

In het eerste deel der Latynsche poëten van Schotlant, 599.

ZIe hier LUKRETIA haar kuische borst doorsteken,
Een anders misdaat met hare eige misdaat wreken.
Haar naam leeft ewig door twee dingen, hant en bedt;
De hant van dootschrik vreemt, het troubedt, vry van smet.
Noch pronktze met een' prys zo schoon door Setons naalde,
Als ooit haar stoute hant, of zuiver bedt behaalde.

MDCLXXXV.

Digitized by Google

OP

OP MARKUS KURTIUS, IN DEN POEL SPRINGENDE.

UIT FAUSTUS SABEUS.

DEn ramp van 't vaderlant kon KURTIUS niet lyen:
Daar gaapte een helſche poel. dies ſtort hy, met zyn paart,
Gewapent neêr op 't hooft der gramme Razernyen;
Verſchynt dus levend voor de goôn, met ros en zwaart.
Daar ſiddert, beeft en vlucht het al, van ſchrik gedreven.
Begaf hy zich niet voort naar 't Elyſynſche wout,
Zelf Pluto zat benaawt. want na dit wonder bleven
De ſchimmen bleek van angſt, de doot van dootſchrik kout.

OP DEN ZELVEN.

UIT M. ANTONIUS CASANOVA,

Onder d'Italiaanſche poëten, 1, 715.

ZO tuigt, ſprak KURTIUS, de hemel van myn trou;
En quam met paart, met al, ten afgront neêrgevaren.
Hoe heerlyk offert hy het ſchoonſte zyner jaren!
Hoe ſchoon is zulk een doot, daar elk om juicht met rou!

M. KURTIUS SPREEKT, GEREET IN DEN POEL TE SPRINGEN.

UIT THOMAS SEGHETUS.

DUs worde ik levendig van d'onderaardtſche ſchimmen,
Niet zonder ſchrik, gezien. geen lof kon hoger klimmen:
Geen graf zonk dieper, en geen graf was voor een lyk
Ooit wyder. 't Bloet der goôn bezocht wel Plutoos ryk,
Maar mogt met enen ſprong dus nooit ter helle dalen.

Dit

Digitized by Google

Dit 's een Romeinſtuk: hier mag Rome alleen mê pralen.
Och mogt ik u ten dienſt van 's hemels hoogſten ſtoel,
O Rome, ſpringen in des afgronts diepſten poel.

MDCLXXXV.

OFFERHANDE VOOR 'T VADERLANT VAN PUBLIUS DECIUS DEN EERSTEN.

UIT THEODORUS BEZA.

DE Roomſche dapperheit bezweek nu al verlegen:
De ſlinke vleugel koos de vlucht: geen hulp houdt tegen.
De veltheer DECIUS, verhit voor 't vaderlant
Van oorlogsyver, keert de bloden met zyn hant,
Gelaat, en ſtem. hy roept, waar henen, och waar henen?
Waar is nu d'oude deugt en dapperheit verdwenen?
Van waar dees vlucht? dees ſchrik, die voor Latynen vliedt,
Den rug dien vyant, reis op reis verwonnen, biedt?
Houdt ſtant: ik bidde u, om uw' krygseedt, dier gezworen,
Om 't heilig raatsgezag, uw huizen, dus verloren,
Uw vaderlyke goôn en huisgoôn: houdt toch ſtant.
Hier holp geen roepen: want de ſchrik nam d'overhant.
De vyant zit hun op de hielen, daarze ſidderen,
En ſcheurt geleên en moedt van voetvolk en van ridderen.
Toen ſprak hy moedig: heeft myn woort dan luttel klem,
Myn doot zal boeten, 't geen te kort ſchiet aan de ſtem.
Dit was 't, dat overlang der goden tolk my ſpelde,
Dat offeringewant en offerlever meldde.
Welaan, ô prieſter, hooft des heiligdoms, ga voor
Met d'offerwoorden, dat de burgermeeſter door
Zyn bloet, voor 't vaderlant geoffert, prys behale;
Myn bloet de zege, die het zwaart ontbrak, betale,

Digitized by Google

De

De helſche ſchimmen paje en 's afgronts bittren haat.
Hy ſchiet hier op gezwint, naar 's gryzen prieſters raat,
Den purpren tabbert aan, en dekt 'er 't harnas mede,
Leunt op de kin, bewint zyn hooft, (dit 's d'offerzede)
Zet bei zyn voeten op een ſpeer, en wydt zich voort
Aan 's hemels gramſchap met dees taal, van woort tot woort:
'Ô Janus, ô Jupyn, die met uw verziende ogen
Het Kapitool bewaakt, ô Mars, wiens krysvermogen
De ſtadt gebout heeft, en Quirinus te gelyk,
Gy goden altemaal, ge-eert in ons kronyk,
En gy, ô ſchimmen hier beneên, draagt hier van kennis,
En luiſtert naar myn bê: indien een laſterſchennis
Den Staat en 't heir bederft, en hier van prys verſteekt,
Dat DECIUS alleen dit boete: ſtraft en wreekt
't Misdryf van allen aan myn bloet, hier toe geheiligt.
Dryft wech 't Latynſche heir: bergt Rome, dus geveiligt,
En ſchenkt de ſtadt triomf en zege, voor myn doot
Gekocht. draag midlerwyl ook zorg, ô amptgenoot,
En laat het vaderlant uw moedt noch toezicht derven.
Ik ſpel den vyant doot en neêrlaag na myn ſterven.
Hy ſprak dit naulyx, of een groot, een hemelſch licht
Quam helder ſtralen van zyn aanſchyn en gezicht:
Gelyk de morgenzon het aardtryk komt beſchynen
Met goude ſtralen, daar de nachten voor verdwynen.
Zo ſtygt helt DECIUS te paarde, viert den toom,
En vliegt in 't midden van den vyant zonder ſchroom.
De Veſer ziet hem blank in 't harnas al verwondert,
Op zyn Gabynſch omgort. Jupyn, die gunſtig dondert
Ter ſlinke hant, ſtaat zelf verwondert: al de magt
Der Roomſchen, die geluk op zulk een voorſpook wacht,
Let op zyn' draf, en ziet hem na met vrolyke ogen,
Door 't loflyk heldenſtuk verbaaſt en opgetogen.
Nu keert de krygskans, en 't Latynſche krygsvolk ſpat.
De Romers ſcheppen moedt: de ſtrydt wort kloek hervat

Digitized by Google

Na DECIUS verlies: zy wreken 't zo verbolgen,
Datze, eerſt verwonnen, hun verwinners fel vervolgen.

BEZAAS BESLUIT.

Eeſt ydel bygeloof de menſchen dan geleert
Zich zelfs voor 't vaderlant op t' offren dus verkeert,
Hoe billyk eiſcht, ô Godt, waarachtig Godt, de reden,
Datwe ons en al het onze aan uwen dienſt beſteden?

MDCLXXXV.

P. DECIUS DE TWEDE SPREEKT, ZICH VOOR 'T VADERLANT OFFERENDE.

UIT THOMAS SEGHETUS,

In het tweede deel der Schotſche poëten, 492.

't Eſlacht der DECIEN behoort deze oorlogseer.
De zege, ô Roomſch gebiedt, koſt u den veltheer weêr.
U brenge ik vaardig dit lykoffer, niemant nader,
O onderaardtſche goôn: ook brenge ik 't u, ô vader.
Ik volge uw offerbede, en kome u by eerlang;
En kies voor zulk een doot triomf- noch feeſtgezang.

MDCLXXXV.

TWEE DECIEN, VADER EN ZONE, TER ERE.

UIT JUL. C. SCALIGER.

Kracht, ô toeverlaat van Rome, in noot verlegen,
O helden, zonder ga, ver boven allen nydt,
Ver boven allen lof door hoog bedryf geſtegen:
Wie van u beide draaft vooruit? is d' eerſte in tydt

Ook

Digitized by Google

Ook d'eerſte in dapperheit? wie heeft zich vroomſt gequeten,
Die grootſte meeſter mag, of kloekſte leerling heten?

MDCLXXXV.

OP DE *DRY DECIEN.

UIT M. ANTONIUS CASANOVA.

DRy DECIEN baart Rome, en heeft deze eer verworven
Met recht van 's hemels gunſt: maar hun lykofferhant
Verſtrekt een ſchoon bewys, tot heil van 't vaderlant,
Dat niemant beter was geboren, noch geſtorven.

MDCLXXXV.

* Cicero zegt in 't eerſte zyner Tuskulaanſche boeken, dat Decius de vader tegens de Latynen, de zoon tegens d'Etruriers, de neef tegens Pirrus veehtende, op het geweer der vyanden is ingelopen; van deze dry helden, en hunne dry offerhanden voor 't vaderlant, ook loflyk gewagende in zyn twede boek *de finibus bonorum & malorum*: gelyk de Roomſche ſchryvers van de Decien en dit Heidenſche heldenſtuk doorgaans gewoon zyn te ſpreken. Zie myne aantekening onder de Lykdichten, a64.

LUCIUS EMILIUS PAULUS KIEST DE DOOT VOOR DE VLUCHT IN DE NEDERLAGE BY KANNAS.

UIT HET X BOEK VAN SILIUS ITALICUS.

MAar Lentulus, een hooft der benden, midlerwyl,
Getroffen in zyn' voet van een' Cydoonſchen pyl,
Reedt wech met vollen ren, en gaf zyn paart de ſporen,
Nu ſcheidende uit den ſtryt, als heel en al verloren:
Wanneer hy PAULUS zag, die met zyn bloet de rots
Beſprengde, daar hy zat, en van gelaat noch trots,
Vaſt henevoer naar Stix en d'onderaardtſche luchten.
Toen zonk zyn moedt heel wech, beſchaamt van dus te vluchten:

Digitized by Google

Toen ſcheen hem Rome zelf in lichte vlam te ſtaan,
De veltheer van Karthaag alrê ſtadts veſten aan
Te taſten: Latium, met al zyne oorlogshelden,
Verſcheen hem ganſch vernielt, verſlonden van dees velden.
Wat hindert Annibal, wat houdt nu tegen, dat
Hy morgen Tyrus heir niet brenge voor de ſtadt?
Zout gy, ô PAULUS, in dit onweêr 't ſchip begeven?
Ik neem den hemel tot getuig: blyft gy niet leven
Uws ondanx, helptge ons nu deze oorlogsrampen niet
Verzachten, gy (verſchoonme, indien ik van verdriet
Een harde taal hier voer) och PAULUS, gy beledigt
Ons meer dan Varro zelf, terwyige ons niet verdedigt.
O hoop, ô toevlucht nu van Rome alleen, aanvaart
Dit paart, ik bidde u, dien u daatlyk van dit paart.
Ik zal u op zyn' rug met hals en ſchouder heffen,
Daar veilig zetten, dat geen vyanden u treffen.
De burgermeeſter, zwaar in 't aangezicht gewondt,
Terwyl hem 't bloet ontliep, en vloog uit neuze en mont,
Sprak hier op: vaar met kracht en deugt, u aangeboren,
O Lentulus, dus voort. 't is noch niet al verloren,
De Roomſche heerſchappy raakt noch niet heel te niet,
Zo lang haar zulk een moedt en vroomheit overſcheit.
Ry voort, en noop, zo veel uw wondt dit wil gedogen,
Uw paart met ſporen: ras naar Rome heengevlogen,
Den Raadt uit mynen naam gebootſchapt (want dees peſt
Zal zonder ſammelen voortvliegen naar de veſt)
Dat zy ſtadts poorten wel toeſluiten, vlytig waken,
En 't roer in dezen ſtorm (dat bidde ik), van 's lants zaken
De zorg van Fabius bevelen in dit perk
Viel woeſte dolheit ons beleit en raadt te ſterk.
Wat ſchiet my over, dan myn leven hier te kronen
Met een doorluchtig ende, en 't blinde volk te toonen,
Dat PAULUS voor den Staat kloekmoedig ſterven kan?
Of zoude ik nu de ſtadt weêr zien, bedorven van

Myn

Digitized by Google

Myn wonden? och hoe dier kocht Annibal dit vlieden!
Mogt hy me dus verbaast en bang den rug zien bieden!
Zo blo viel PAULUS nooit: ik vaar zo snoodt, zo slim,
Niet naar den Tarterstroom, gelyk een kleine schim:
Ik, die maar, Lentulus, wat houde ik met dees klagten
U op? ry voort van hier, en spil geen' tydt met wachten:
Ruk voort, en dryf uw paart met spere en sporen voort.
Toen vluchtte Lentulus, en bragt dat grote woort
Zo trouden Roomschen Raadt, als 't moedig was gesproken.
En PAULUS laat zyn doot voor 't lest niet ongewroken,
Zo lang zyn adem duurt: gelyk een tyger woedt
In 't worstlen met de doot, de benen, vuil bebloedt,
Van een steekt, en den muil noch opspalkt, schoon de tanden
Zyn gramschap niet voldoen, terwyl zyn blikken branden,
Den spriet noch aangrimt, byt, en vat met kieze en tong.
Herthas wert dit ras gewaar, die hem besprong,
Zyn speer te moedig drilde, en, zonder iet te vrezen,
Den helt genaakte. hy, uit wraakzucht opgerezen,
Schoot toe, en duwde met zyne allerlesse kracht
Den Sidonier de kling in 't hart, hier minst verwacht.
Zyn oog zocht Annibal in 't endt noch van zyn leven,
Op hoop van door die hant den jongsten snik te geven.
Maar Celter, Garamant, en al 't Karthaagsch gewelt
Vernielt hem met een bui van schichten op het velt.
Aldus quam PAULUS om: daar legt die hant, te wapen
Zo dapper, en dat hart, tot hoog bedryf geschapen;
De helt, die (liet men hem alleen in 't velt begaan)
Met veltheer Fabius misschien gelyk mogt staan.
De doot verheft 's mans naam, die Rome altoos blyft eren,
In 't hoogste van 't gestarnt, daar helden triomferen.

MDCLXXXV.

Digitized by Google

SOFONISBE SPREEKT, DEN VERGIFTKELK VAN MASANISSA AANVAARDENDE.

UIT JULIUS C. SCALIGER.

Had ik gewapent ooit beſprongen 't Roomſche heir,
Zy gingen billyk my, als vyanden, te keer.
Maar hoe? verdiende een vrou, zo zwak, deze ongenade?
Of trof u vader, ô Romein, met zo veel ſchade?
Een vyant krenkt met recht zyn' vyant: dit ſta vry.
Maar gy verraadt uw' vrient, en dwingt hem tegens my
Tot wreetheit, die met recht elk vloekt, als ſnoodt en gruwlyk.
Och Maſaniſſa, gy misdoet door min en huwlyk
Noch erger: gy omhelſt en ſtreeltme, op dat de doot
My droever wechrukke, en vermoort uw echtgenoot.

ANDERS.

UIT BUCHANANUS.

TE leven na 't bederf van vader, vaderlant,
En al myn vorſtlyk huis, in ſlaverny waar ſchandt.
Beſt wort de vryheit door een dappre doot verworven.
'k Waar beter vroeger, en geen niewe bruit, geſtorven.

ANDERS.

UIT THOMAS SEGHETUS.

VReeſt Rome, 't welk Karthaag zo byſter ſtont in 't licht,
Dat Mars zyn' grootvaâr noemt, en zulk een' ſtam verdicht,
Vreeſt Rome deze ſex? Ik zweer by 's hemels lampen,
Die 'k nu verlaat, by Stix, Kocyt, en 's Tarters dampen,

Digitized by Google

De

Die 'k ga bezoeken, dat dees vyant my beſchaamt.
Is Syfax van dit volk verwonnen, dus gepraamt
Van vreze voor een vrou, door zyn gewelt gegrepen?
Hy treurt in boejen, ſlaafſch gevleugelt en benepen:
Maar zeker 't legt by my heel anders. niemant zal
My dus geknevelt, of in 't bly triomfgeſchal
Van 't Roomſche zegefeeſt ten toon zien omgedragen.
Een enige is genoeg voor hunnen zegewagen
Van 't Libiaanſche bloet. Al troude ik nooit de hant
Van grote koningen, al waar myn vaderlant
Karthago niet, zo volk- en ſchatryk met zyn ſteden,
Myn vader Aſdrubal daar nimmer aangebeden,
Een vrou behoort zich kloek te dragen, als een man,
Die 't ſtrytbre Rome zelf met ſchrik beroeren kan.
O bruidegom, gy zent my ſchone trougeſchenken,
Myne eer, aldus gebergt, myn vryheit, niet te krenken;
My trou, maar al te trou de Roomſche heerſchappy,
En luttel trou u zelf. hier ſtont u 't weigren vry.
Want wie had hier de zaak van min niet heuſch verdedigt?
Maar dit 's ook wel. dees drank bewaart my onbeledigt
Van banden: Rome wort van angſt hier door geredt.
Wat eew, wat zuiverbron bevryt u van dees ſmet,
Die al den aardtkloot met uw krygsrecht wilt regeren?
Een vrou zal over u, ô Rome, triomferen.
Ik vaar geruſt naar Stix: dees trooſt verquikt myn geeſt,
Dit graffchrift: Rome zelf heeft SOFONISB gevreeſt.

MDCLXXXV.

Digitized by Google

ANNIBALS GRAFSCHRIFT.

UIT MICHAEL MARULLUS.

WIens graf is dit? wie gy, die hier dus droevig steent,
Met opgekrabde wang en uitgerukte haren?
Ik Krygsgodin betreur by ANNIBALS gebeent
's Mans ramp, door 't nootlot onverdient hem wedervaren:
Die Rome zelf verwon, maar door Karthaagschen nydt
Een * Libisch graf kreeg in geen Libiaansche landen.
Noch mogt de Schikgodin dien krygshelt, dat haar spyt,
Niet doden zonder dienst en noothulp van zyn handen.

A N D E R S.

UIT SANNAZARIUS.

HIer bragt helt ANNIBAL Karthagoos nederlage.
Dees Libiaansche gront dekt hem met zyn Karthage.

* By Appianus leest men in de Syrische oorlogen, en by Plutarchus in Flaminius leven, dat Annibal zyn ende zou gespelt zyn door een orakel, aldus luidende; Λίβυσσα κρύψει βῶλος Ἀννίβου δέμας; dat is, *Libisser aarde zal*, of anders, *De Libische aarde zal U dekken, Annibal.* Dit zou hy averechts op Libye of Afrika, zyn vaderlant, geduldt hebben, menende dat hy te Karthage zyn leven gerust zou volenden. Maar hoog op zyn dagen in Bithynie omzwervende, wert hy daar al te wreet vervolgt van den Roomschen gezant Titus Quintius Flamininus, van den koning Prusias verraden, of overgegeven; en alle hoop van ontvluchten zich benomen ziende, nam door vergift, dat hy lang hier toe gereet hadde, ofte anders, gelyk Plutarchus ook uit anderen bybrengt, zich zelven het leven; en kreeg zyn graf hier door te Libisse, een vlek in Bithynie, of vestinge, gelyk 'er Stefanus, of stadt, gelyk 'er Ptolemeüs en Plinius van spreken; Lebussa sedert noch genoemt by Leunclavius, Gebise by Busbequius, Diaribe by Bellonius, Diacybissa by Gyllius. Zie Ortelius en Ferrarius. Appianus schryft, dat Λίβυσσος, Libis of Libissus, een rivier was in Bithynie, die het lant daar omtrent zynen naam gaf; en S. Aurelius Victor, dat by Libisse in zynen tydt noch dit opschrift op Annibals graf stont: HIER LEGT ANNIBAL.

OP

Digitized by Google

OP PLAUTIUS EN ORESTILLE, ONSCHEIDBARE ECHTGENOTEN.

UIT NIKOLAAS GRUDIUS.

DOen ORESTILLE lag in 't nypen van de doot,
Sprak dus haar flawe ſtem: myn waarde bedtgenoot,
Och quam ik u dus verre op dezen togt geleiden,
Uw krygsvloot volgen, nooit geperſt, en nimmer moê,
Tot aan Tarentum en dit ſcheepryk zeeſtrant toe?
En ſcheit ons nu de doot? och al te bitter ſcheiden!
Zult gy naar Aſie voortzeilen zonder my?
Hierop ſprak PLAUTIUS; de doot ſcheit mingenoten
Geenſins, noch 't echtverbont, zo lief, zo vaſt geſloten.
Vaar wel, ô Rome, ô laſt der wereltheerſchappy,
Vaar wel: uw ryxſtaf waar my naulyx zo veel waardig.
Hy valt by 't koude lyk, omhelſt met kus op kus,
Al jammrende in zyn zwaart. twee geeſten varen dus,
Gelyk een enkle geeſt, ter zielen vlug en vaardig.

GRAFSCHRIFT VAN PLAUTIUS EN ORESTILLE.

UIT FAUSTUS SABEUS.

DEes grafſtê mag een perk en merk van min verſtrekken.
Die ORESTILLE dekt, maar niet alleen moſt dekken.
Zo trou was PLAUTIUS: hy wou haar, droef beweent
By d' uitvaart, en vereert met lykgeur, niet begeven;
Nam, onder 't kuſſen en omhelzen, zich het leven.
O ORESTILLE, kan uw kout gekuſt gebeent
Dus zielen trekken, en dien minnegloet verwekken,
Uw kus zou levendig zelfs goôn van boven trekken.

Digitized by Google

GRUWELYKE MOORT VAN D' OPITERGINERS, IN EEN SCHIP, VAN DEN VYANT BENAAWT, ZICH ONDERLING VERNIELENDE.

UIT HET IV B. VAN LUKAANS FARSALIE.

ULTEJUS ('hy was 't hooft) vernam deze oorlogstreken,
En ziende door het ſtaal de ketens niet te breken,
Valt ydel aan 't gevecht, op hoop noch kans gegront,
Onzeker, waar de rug, of 't hooft te bieden ſtont.
Hier bleek nochtans, wat deugt vermag, van noot benepen;
Terwyl een bende, nau geheel, een magt van ſchepen
Het hooft boodt: doch niet lang, naardien de nacht, den dag
Te ſterk; het veechten ſtilde, als met gemeen verdrag.
Toen ſprak VULTEJUS met een dappre ſtem de bende
Een hart in, eerſt verbaaſt, gedreigt van meer elende:
O mannen, langer dan een' korten nacht niet vry,
Beraadt u kort, en ſluit, wat ons geraden zy,
In dezen hogen noot. geen menſchen valt het leven
Te kort, wien tydt en keur van ſterven wort gegeven.
Ook is hier d' eer niet min, hoewel de doot niet wydt
Ontmoet wort. want onwis is al d' aanſtaande tydt.
't Zy dat men jaren, die de hoop noch lang verbeidde,
Afbreke, of van het licht, daar 't ras gedaan is, ſcheide,
De glori ſtaat gelyk, indien men 't ende ontfang'
Van eige dapperheit. de wil is vry van dwang,
Al dringt de noot. dees ramp is door geen vlucht te myden:
Ons burgers dreigen borſt en keel aan alle zyden.
Welaan dan, ſtaakt uw vrees, en kieſt een eedle doot:
Wilt, dat onmydbaar is, en maakt een deugt van noot.

Digitized by Google

Wy

Wy zullen blindeling niet overrompelt worden,
Als daar een oorlogsbui in 't woeden der ſlagorden
De vechtenden verwart, de lyken over 't velt
Verſtrooit, en doot noch deugt van een rechtſchapen helt,
Onkenbaar, prys behaalt. het hemelſch alvermogen
Schenkt ons een eertoneel voor vrients en vyants ogen.
De zee en 't aardtryk geeft getuigen: 't eilant ziet
En let op 't hoogſte van de rots, wat hier geſchiet.
Twee ſtranden hier en daar aanſchouwen, hoe wy vechten.
Hier luſt Fortuin wat groots, wat heerlyx aan te rechten,
Terwylwe ſterven, dat noch lang ten voorbeelt ſtrekk'.
Zo krygsmanstrou hare eer ooit vroom en vry van vlek
Door heldenſtukken heeft bewaart in voorgaande ewen,
't Gerucht van ons bedryf zal 't alles overſchrewen.
In 't zwaart te ſtorten is, ô Ceſar, klein bewys
Van ons genegentheit: maar hoger kanze in prys
Niet ryzen, groter zich niet uiten van vermogen.
't Afgunſtig nootlot heeft ons werk veel eers onttogen,
Terwyl het ons alleen, en ook onze ouders niet,
En zonen dus verſtrikte en trouweloos verliet.
De vyant wete, dat hy mannen heeft beſprongen,
Door geen gewelt, noch liſt, noch ongeval gedwongen.
Hy ſchrikke, als wy vergaan, noch voor onze oorlogsdeugt,
De doot getrooſt, en dank' de krygsfortuin met vreugt,
Dat hier niet meer dan een bleef zitten van ons kielen.
Men zal ons met verdrag, gelyk onedle zielen,
Beproeven, ofwe ſnoodt, door levens luſt bekoort,
Onze eer bevlekten. maar och quamenze ons aan boort
Met vryheit, veiligheit, en 't leven te beloven,
Op dat ons doot dien ſtryt ook loflyk quam te boven,
En als het rokend ſtaal zal ſchuimen van ons bloet,
Door 't ingewant gejaagt, geen wanhoop, ſlaaw van moedt,
Dit toegeſchreven worde! een heldenſtuk moet leren,
Al komt hier Ceſar ſlechts een hantvol volx t' ontberen

Digitized by Google

Van zo veel duizenden, dat hy dit wel een slag,
En ons verlies verlies en neêrlaag noemen mag.
Al quam het noodlot my den vryen aftogt bieden,
Ik zou de doot voorwaar, zo heerlyk, niet ontvlieden.
Myn leven smyte ik wech, en blaak nu van een' gloet
En eedlen stervens lust, als goddelyk verwoedt.
't Vermaak en heil des doots te kennen blyft verboden,
Daar 't leven duren zal, door 't hoog bestier der goden,
Op dat het leven min verdriet', zo vol van druk:
Maar als de doot genaakt, geniet men dat geluk.
Dees rede ontvonkt den moedt, door glorizucht bewogen,
Der brave borsten: zy, die naulyx droog van ogen
De starren aan de lucht aanschouden, bleek van vrees
Op 't drajen van het radt des Wagens, als hun dees
Vermaning dapperheit en moedt heeft ingesproken,
Verlangen naar den dag, eerlang ook aangebroken.
't Gestarnt zinkt vroeg in zee, terwyl de zon vast streeft
Van Ledaas twelingen naar hun geburt, den Kreeft.
De nacht viel toen heel kort voor Chiron met zyn schichten.
d' Opgaande dag ontdekt door 's werelts oog, vol lichten,
Oktaaf en d' Illyriers, die op de rotsen staan,
Liburners, Grieken, met hun vloot, gereet te slaan.
Men zocht door 't staken van 't gevecht tot overgeven
d' OPITERGINERS eerst te brengen, of hun 't leven
Noch meer behaagde dan zelf 't uitstel van de doot.
Maar neen: zy blyven fors by 't raatslot, dat men sloot,
Volharden, trotser daar elk 's levens licht verachtte,
Na 't stryden d' uitkomst van zyne eige hant verwachtte.
Geen krygsrumoer beklemt hun geest met hartewee.
Zy stuiten d' oorlogsmagt, die hen te landt, ter zee,
Bespringt, gemoedigt door de doot, zo vast besloten.
Maar toen hun bloets genoeg in 't vechten scheen vergoten,
Zo keert de gramschap van den vyant heel verwoedt.
VULTEJUS toont zyn' strot eerst bloot, en spreekt, vol moedt,

Digitized by Google
Wie

Wie is hier, mannen, wie verſchynt, wiens hant, zich waardig
Te verwen in myn bloet, met dezen dienſt my vaardig
Verplichte, en elk zyn' wenſch verzekre door dit pant,
Om ook te ſterven van zyn makkers dappre hant?
Hy ſpreekt dit naulyx, of zyn borſt wort fel doorregen,
Met al zyn ingewant, van meer dan enen degen.
Hy pryſtze altzamen: maar zyn kling beloont terſtont
Met een gewenſchte doot zyne eerſt ontfange wondt.
Toen quamen d'andren op elkandre toegeſchoten,
Volvoerden dezen kryg, als trouwe krygsgenoten.
Dus quam by Dirce 't heir, uit Kadmus akkerwerk
Geſproten, voor den dag, en viel in 't oorlogsperk
Door 't broederlyk gevecht verſlagen, voor twee broeders
Van Thebe een voorſpook van gevecht, en iet verwoeders.
En eveneens gelyk weleer aan Faſis kant
De bloetverwanten, uit den groten draketant
Gegroeit door toverdicht, ook onderling van toren
Verhit, met broederbloet beſproeiden d'akkervoren,
Terwyl Medea voor het proefſtuk van haar kunſt,
Dien broederkryg, verſchrikt: zo brengen deze uit gunſt
Elkandere ook om hals. hier toont de doot in 't ſterven
De minſte dapperheit: zy ſteken, houwen, kerven,
En vellen noch half doot, en vallen teffens neêr.
Wie van een hant, die ſterft, geraakt wort, hoeft niet meer.
Ook ſtaat de dootwondt niet alleen den blanken degen
Te danken, neen voorwaar: zy lopen 't lemmer tegen;
Zy dringen zelfs in 't zwaart, en drukken graag met ſtrot
En borſt geveſt en hant. vereiſcht dit deerlyk lot,
Dat broeders dus hun broêrs ontmoeten, zoons hun vaders,
Men ſchroomt noch ſiddert niet, en ſpaart geen borſt noch aders;
Maar ſtoot te ſterker toe, en duwt met alle magt.
De felſte ſteek is vroom: godtvruchtig wort geacht;

Digitized by Google

Die wis treft, en geen hulp behoeft van andre handen.
Zy ſlingren door de kiel halflevende ingewanden.
Het zeeſchuim bruiſt van bloet. noch eens 't verachte licht
En d' overwinners met een fors en fel gezicht
t'Aanſchouwen, en de doot te voelen luſt dees helden.
Het ſchip legt dicht gepropt van moort, alom te melden.
De vyant eertze zelf met lykvier uit ontzag,
Verwondert, dat by 't heir een veltheer dit vermag.
De Faam, die met haar vlerk doorvliegt al 's aardtryx ſtreken.
Wiſt van geen heldenſchip met groter lof te ſpreken.

MDCLXXXV.

MARKUS PORCIUS KATOOS ONBUIGZAAM GEMOET.

Onder 't mengeldicht der OUDE LATYNSCHE POETEN, door Pitheüs uitgegeven, II, 41.

I.

ONoverwinbaar heeft helt Ceſar alles konnen
Verwinnen: maar gy bleeft, ô KATO, onverwonnen.

II.

Helt KATO ſtorf niet van den eerſten ſteek, geringer
Dan 't opzet: want zyn hant wert van de wonde ſlaaw.
Hy taſt 'er dieper in, en ſcheurt met duim en vinger
Voor zulk een' groten geeſt den weg op, niet te naaw.
Fortuin heeft KATOOS hant gehindert en bewogen,
Op dat het ſtaal hier bleek geringer van vermogen.

III.

De hant van KATO had zyn heilge borſt geſchonden,
Maar haperde onder 't werk. toen ſprak de helt, beroert,
En met een ſtraf gezicht, verbolgen op zyn wonden:
Hoe? is 'er nu noch iet, dat KATO niet volvoert?

Digitized by Google

KATO SPREEKT.

UIT DE ZELVE POEZYE.

WAt ſchroomt, wat ſuftge, ô hant? valt KATO om te brengen
Te hardt? hy raakt dus vry: nu, denke ik, ſchroomtge niet.
Geen menſch, zo lang hy leeft, mag ſlaverny gehengen.
Sterft KATO, hy verwint met Ceſar zyn verdriet.

ANDERS.

UIT FAUSTUS SABEUS.

WAt hooptge, ô KATO, nu de ſtadt het op moet geven?
Beſta een KATOOS ſtuk, dat moedt noch glori derft.
Gy plagt voor 't vaderlant te ſtryden en te leven:
Zoutge in zyn' val noch ſtaan, of leven, nu het ſterft?

ANDERS.

UIT THOMAS METELLANUS,

Onder de Schotſche poëten, 11, 179.

TIrannen leerde ik elk verwinnen by myn leven;
Maar ben noch nooit zo vry, als in de doot, gebleven.

ANDERS.

UIT THOMAS SEGHETUS.

ELk berge nu voortaan zyn lyf, naar zyn behagen:
Voor KATO, minſt hierom begaan, is zorg gedragen.
Dit lemmer helpt hem aan de vryheit, die ons 't lot
Nu al te wreet ontzegt. geen menſch zegt ooit met ſpot,
Dat KATO, als een ſlaaf, zich boog voor Ceſars voeten.
Een ſchantvlek waar 't, en met geen ene doot te boeten,

Digitized by Google

Myn

Myn leven, lang veracht, de gunſt van een' tiran
Te danken. Laat ik u, ô Rome, ſtervend dan
Dus onder enen heer? een heer, och, krygt u onder:
Maar dus misdoen de goôn en 't nootlot. ik byzonder
Getrooſtme een brave doot, en voel dus leet noch laſt,
Dewyl ik dê, noch leedt, 't geen KATO luttel paſt.

ANDERS.

UIT STEPHANUS PASCHASIUS,
Onder de Franſche poëten, 11, 849.

Ik leefde, toen de Staat noch leefde, vry gebleven:
Maar 't luſtme vaderlant noch vryheit t' overleven.
Nu hekel KATO vry met ſchriften, ſcherp en ſchots:
Zyn doot, ô Ceſar, trapt uw' hoogmoet, ruim zo trots.

KATOOS GRAFSCHRIFT.

UIT EEN OUT POEET.

Hier legt de heilige aſch van KATOOS lyk beſloten,
Die voor de vryheit trots van moedt, en ſterk van hant,
Ter werelt uitgereiſt door 't Libiaanſche zant,
Alleen veel kloeker dan al 't heir der togtgenoten,
Zyne onverwinbre borſt, heel ſchuw van ſlaverny,
Al t' ongenadig met zyn lemmer heeft doorſtoten,
Om 't laſtig juk t' ontgaan van Ceſars dwinglandy.

ANDERS.

Cht KATOOS heilig graf niet klein, hoe ſlecht het ſchyn',
Geen kleine graſſtê krenkt de grootheit van Jupyn.

Digitized by Google

AN-

ANDERS.

ACht KATOOS heilig graf niet klein, hoe slecht het schyn'.
Geen kleine grafstê krenkt de grootheit van Jupyn.

ANDERS.

UIT SANNAZAAR.

HIer legt met KATOOS lyk de vryheit, droef beweent;
Och hoe veel nutter lag 'er Cesars kout gebeent!

ANDERS UIT DEN ZELVEN.

't ZAnt, daar de vryheit, die den geest met KATÔ gaf,
Met hem begraven legt, ô Cesar, trotst uw graf.

NOCH OP KATO.

UIT FAUSTUS SABEUS.

E zee en 't aardtryk mag wel heugen van uw doot:
Uw grote naam vervultze, ô KATO, allebeide.
Gy leert, hoe braaf een helt, in stê van slaafsch en snoodt
Te leven, door zyn hant en kling van 't leven scheide.
De faam is meer dan 't bloet, dat uit uw wonde straalt,
En al de werelt door u, ryk van glori, maalt.

ANDERS.

UIT DEN ZELVEN.

EEn KATO quelt u meer, ô Cesar, nooit verwonnen;
Dan ooit verblyden kon de heerlykste overhant.
De Roomsche dapperheit bewaart hy ongeschonnen.
Wou hy zich buigen, gy dwongt meer dan 't vaderlant.

MDCLXXXV.

MARKUS BRUTUS DAPPERE DOOT.

UIT M. ANTONIUS MURETUS.

Elt BRUTUS, toen hy zag zyn heirkracht meest verslagen,
En d'oorlogskans Augustus zo gunstig, greep zyn zwaart,
Noch root van 's vyants bloet en * eerste nederlagen;
En sprak: hoe ik een slaaf, daar u myn hant bewaart?
Neen, dat veeleer dees hant my helpe aan heil en zegen,
Die 't strasse nootlot haar misgunt voor 't vaderlant.
Zo sprekend, wort hy van het blanke staal doorregen,
En stort voorover met zyn dappre borst in 't zant.
Noch zegt zyn aâm, die jongst blyft op de lippen zweven:
In spyt van Cesar ben ik nochtans vry gebleven.

ANDERS.

UIT FAUSTUS SABEUS.

EEn man, die 's vyants heir zeeghaftig zag genaken,
† Zei, BRUTUS, vlie, ei vlie, voor zynen heer bevreest,
'k Zal door myn hant ontvliên, spreekt hy, en past te raken
Zyn' recht Romeinsche borst, en geest, dus vry, den geest:
Zyn'

* Brutus had Oktavius Cesar, namaals Augustus toegenaamt, eerst uit het velt geslagen, en zyn leger verovert. Maar zyn vrient Kassius schobt in de slinke vleugel tegens Markus Antonius te kort, en Brutus ook verslagen achtende, liet uit wanhope en deerlyk misverstant zich onthoofden: waarom zyn hopman Titinnius, de tydinge van Brutus zege al te spade daar gebracht hebbende, van spyt en verdriet in zyn zwaart viel. En dit was d' oorzaak eerlang van Brutus nederlage. Zie de histori by Appianus in 't 1 boek van den Burgerkryg, Dio, xlvii, Florus, iv, 7, Valerius Maximus, ix, 9, Plutarchus in Antonius en Brutus leven, en Aurelius Viktor in dat van Kassius. Een klaar bewys, gelyk Lipsius wel aanmerkt, dat God in de veranderinge der heerschappyen somtyts zeldsame en onverwachte middelen gebruikt.

† Plutarchus verhaalt deze waarschuwinge en Brutus woorden in 't ende van zyn leven aldus: *gewis moet ik vlieden; met myne voeten nochtans niet, maar door myne handen.*

Digitized by Google

Zyn' groten geeſt, wien d'eer alleen is wedervaren
Geen' vader, noch zich zelf voor 't vaderlant te ſparen.

OP DEN ZELVEN.

UIT M. ANTONIUS CASANOVA.

HEt ſtaal, door Ceſars en door Brutus doot geheiligt,
Heeft eerſt het vaderlant, in 't endt zyn' heer geveiligt.
Hier toont het BRUTUS vroom, daat dapper voor 't gemeen.
Storf Ceſar niet met recht van deze kling alleen?

MDCLXXXV.

MARKUS BRUTUS SPREEKT.

UIT BEZA.

'k WAs ryk met Ceſar: maar geen ſchat kan dus behagen.
De doot valt lichter dan een dwinglant te verdragen.

MDCLXXXIII.

BRUTUS LESTE KLAGTE.

UIT AUGUSTYN PREVOT,

Onder de Franſche poëten, III, 189.

DOen BRUTUS, die grootmoedige oorlogshelt,
Verloſſer van zyn vaderlant, in 't velt
Te zwak viel, al zyn heir het op moſt geven,
* Badt hy zyn volk om 't ende van zyn leven;

* De hiſtoriſchryvers verhalen Brutus ende niet eveneens. Dio, Florus, en Oroſius zeggen, dat hy iemant van zyn gezelſchap dezen leſten dienſt vergde, en zyne zyde gaf te doorſteken. Zonaras volgt Plutarchus, meldende dat hy in zyn blote zwaart, met beide handen by 't geveſt gevat, voorover ſtorte. Maar Plutarchus voegt 'er by uit den mont van anderen, dat Strato, een zyner vrienden, hem, op zyn ernſtig verzoek, hierin geholpen heeft: daar Appianus mê overeen ſtemt, en Vellejus Paterkulus, en Livius in den inhout van zyn CXXIV boek. Aurelius Viktor vergiſt zich ongetwyfelt, ſchryvende, dat Brutus Strato zyn hooft liet afſlaan, hoedaniger wyze Kaſſius zyn leven endigde.

Digitized by Google

En † ſprak, gelyk voorhene Alkmenes zoon:
Rampzaalge Deugt, hoe ſteltge my ten toon!
Ik volgde u trou met onvermoeide ſchreden:
'k Heb, als iet groots, uw godtheit aangebeden:
Maar gy begeeſtme in noot, en ſchiet te kort,
Nu een gedrogt, Fortuin, u meeſter wort.

ANDERS BEKNOPTER

UIT HET GRIEKSCHE GEDICHT.

RAmpzaalge Deugt, wat zytge? een ydle naam. Ik miſ
U, als iet groots: gy dient Fortuin, als haar ſlavin.

ANDERS.

UIT ALCIATUS ZINNEBEELDEN.

HElt Brutus, toen hy by Filippis na den ſlag
Het ſtromend burgerbloet en Ceſar meeſter zag,
Trok ruſtig, op zyn lyf en leven zelf verbolgen,
Het zwaart, en ſprak voor 't leſt met een geſtoorde ſtem:
Rampzaalge Deugt, beſtaatge in woorden zonder klem?
En paſt u dus Fortuin, als een voogdes, te volgen?

BRU-

† Zo gereet hadden die Roomſche helden de Griekſche vaarzen. Want deze woorden worden Brutus van den poëet ook niet toegedicht. Plutarchus verhaalt uit Volumnius, en Zonaras uit Plutarchus, dat hy in zynen noot, ten hemel opziende, twee vaarzen uitſprak, waar van het ene Volumnius vergeten was. Buiten twyfel was het deze klagte over d' ongelukkige deugt; by Dio gemelt, en Herkules toegeſchreven (uit een out poëet of treurdichter ongetwyfelt) by Florus ook gedacht, 1 v, 7, en by Plutarchus in zyn boek van het Bygelove.

Digitized by Google

BRUTUS LESTE WENSCH,

UIT EURIPIDES ONTLEENT.

Jupiter, zie neêr, vergeet * hem niet,
Die oorzaak is van al dit lantverdriet.

OP BRUTUS BEELT,

MET KLIMOP OMVLOCHTEN.

UIT MICHAEL MARULLUS.

Wat wint en bintge, ô klimop, deze hant,
Zo ſchuw van dwang en ſlaverny?
Gy vat de hant van BRUTUS, ſtreng gekant,
Ook nu noch, tegens dwinglandy:
Schoon wout en berg en ſtroom en 't ganſche lant
Nu buigt voor Ceſars heerſchappy.

MDCLXXXVI

PORCIA SPREEKT

EEN PUNT VAN STAAL EN CESAR MET EEN AAN;

UIT JULIUS C. SCALIGER.

Staal, ô eêl metaal, dat Mars op zy verheugt,
Uw dienſt ontbreekt nu Rome, uw oude wapendeugt.
Gy hebt de ſtadt gebout in bloedige oorlogsvelden:
Waarom herſteltge haar nu geen Romeinſche helden?
'k Beproef eens, of uw punt mag tegens den tiran:
'k Beproef, of tegens my uw punt my dienen kan.

† Dit twede vaarsje, uit Euripides Medea ontleent, vint men met het andere by Zonaras; eerſt verhaalt van Plutarchus en Appianus: die 'er by aantekent, dat Brutus Antonius meende; die, in plaatſe van de vryheit te herſtellen met Brutus (hem op deze hope verſchoont hebbende, toen men Julius Ceſar vermoordde) Oktavius was toegevallen; maar door hem bedorven, al te ſpade in zynen noot dit verſtont en beklaagde, en van zyne eige handen veel elendiger quam te ſterven.

Digitized by Google

Tiran, u dien' vry d'aarde, om ſtaal voor u te queken.
Is 't my niet rê genoeg, my zal geen vier ontbreken.

MDCLXXXV.

PORCIAAS LIEFDE EN DAPPERE DOOT.

UIT MARTIALIS, I, XLII.

DE dappre PORCIA vernam helt Brutus doot,
En 't leven moê, berooft van zulk een' echtgenoot,
Moſe moortgeweer, dien rou uit min berooft, ontberen.
Maar, vrienden, in dit ſtuk geen vrienden, weetge niet,
Dat yder ſterven kan, wien 's levens licht verdriet?
Ik meende vader kon dit elk genoegſaam leren.
Zo ſprakze, en zwolg de doot met gloênde kolen in.
Gaat heen nu, weigert ſtaal, en hindert dees heldin.

MDCLXXXII.

ANDERS.

UIT NIKOLAAS GRUDIUS.

O edle trougenoot, die voor de vryheit ſterft,
Geen doot kon heerlyker of nutter u gebeuren.
'k Betreurze ook niet, die u onſterflyke eer verwerft.
Ik treurde, kon de doot ons van elkandre ſcheuren.
Nu roeptme uw ſterflot uit dit leven, al te wreet:
Myn min, hier mê gedient, zal onze trou herſtellen.
Natuur droeg goede zorg, ſtelde elk de doot gereet:
Door laſtig uitſtel is geen menſch hier lang te quellen.
Schoon averechtſche gunſt my ſtaal geweigert heeft,
Ik volge, ik volge u dra: de wegh is haaſt gevonden.
Kom, wellekome doot, en paar ons weêr beleeft,
Onſcheidbaar door den bant van trouwe min verbonden.
Hierop ſtopt PORCIA met gloejend vier den mont,
Het rechte nootgeweer, dat gloet van minne vont.

AN-

Digitized by Google

ANDERS.

UIT M. A. CASANOVA.

BEn ik na Katoos doot noch levendig gebleven?
Veel nutter waar ik toen geſtorven ruim zo vroeg.
Nu moſt ik Brutus zelf noch droever overleven.
Och was een leitsman my ter doot dan niet genoeg?
Hierop wort PORCIA van vrienden ſtaal verboden:
Maar vier is, ſprakze, in huis: dus loutren 't ook de goden.

ANDERS.

UIT FAUSTUS SABEUS.

O rechte Katoos Spruit en Brutus echtgenoot,
Hoe zwelgtge dus de doot in 't lyf met gloênde kolen?
Ik kan myn rou alleen dus ſtillen, hier niet dolen.
't Is vier, dat water dwingt; 't is vier, dat water doodt.

ANDERS.

UIT THOMAS SEGHETUS.

GU draal niet, PORCIA, maar dien u van beraat,
Dat kort is. zoude u nu het leven noch behagen?
De dierbre vryheit heeft den dootſteek wech: de Staat
Ontbeert zyn hooft en trooſt, nu Brutus legt verſlagen.
Eerlang wort hier met kracht geworſtelt en geſtreên,
Wat dwinglant Rome alleen voortaan de wet zal ſtellen.
'k Heb vader overleeft, maar om myn' man alleen:
En zoude ik Brutus nu in 't ſterven niet verzellen?
't Mishaagde Kato zelf. ſchei, PORCIA, nu ſchei
Van hier, vaar heen, bezoek die waarde en edle zielen.
Gy, als een edle ſchim, zulk pronken tuſſchen bei.

De

Digitized by Google

De weg is open, wie dit opzet laſtig vielen.
Gedwongen hoeft geen menſch te leven. zulk een doot
Paſt Katoos dochter, paſt helt Brutus bedtgenoot.

ANDERS.

UIT LUDOVICUS ALEALMUS.

LUkrees is vry van ſchult, maar niet van hoon gebleven,
Geſchonden, eerze zich om hals bragt met haar hant.
De hant des vaders moſt Virgyn den dootſteek geven,
Om voor een geil tiran te bergen 't liefſte pant.
Maar my wert van myn liefde een brave doot bevolen,
Toen Brutus ſtorf, door wien myne eer in 't Roomſche lant
Voor alle vrouwen ging: myn ingewant zwolg kolen,
Van binnen half of heel verteert, door minnebrant.
Virginie en Lukrees, gelukkig mogtge ſneven,
En dapper: maar 't geluk dient zeker my noch meer.
Ik ſterf van loutre min, die eertyts was myn leven;
Heel zuiver, nooit belaagt noch lydende in myne eer.
Wien was deze erfenis van dapperheit ook nader,
Wat helt voegt groter moedt dan my, bedroefde weew,
Die Brutus tot een' man, die Kato tot een' vader,
Ten vyant Ceſar heb, in dees verbaſterde eew?

MDCLXXXV.

KLEOPATRE, STERVENS GEZINT,

SPREEKT OKTAVIUS CESAR BY ZICH ZELVE AAN.

UIT THOMAS SEGHETUS.

ACht' gy me dan, Romein, van inborſt zo veraart,
My koningsmoeder, en uit koningen geſproten,
Wiens ryxſtaf Rome zelf noch onlangs heeft vervaart,
De grootſte van Antoons en Ceſars bedtgenoten,
Dat ik uit levens luſt uw vrolyk zegefeeſt

Zou

Digitized by Google

Zou ſieren tot myn' hoon? ô neen, uw Rome teelde
Geen' Roomſchen moedt alleen. een vrou, niet laag van geeſt,
Zelf van Kanopus lant, door dartelheit en weelde
Befaamt, gaat mannen voor: uw zege zelf, hoe groot
En heerlyk, Ceſar, mag niet halen by myn dood.

MDCLXXXV.

JUDAS ISKARIOTHS
WANHOPE EN LESTE JAMMERKLAGTE.
UIT HIERONYMUS VIDA.

Elaas! wat ga ik aan, rampzalige? wat eew
Gedenkt myn ſchelmſtuk niet met yſlyk vloekgeſchreew?
Genake ik Jeſus weêr met ſchultbelydeniſſe?
Wat trooſt verwacht ik, voor myn vuil bevlekt gewiſſe?
Met wat gezicht, wat mont, aanſchouwe ik, ſpreke ik aan,
Die zo onnozel door myne ontrou is verraân?
Ga 'k naar een vreemt geweſt, zo wydt men vliên kan, vlieden,
Op dat ik 't leven ſlyt' by onbekende lieden?
O winden, voert my wech, ſtormwinden, voert my heen,
Daar 't heldre daglicht ſtraalt, dat op ons kim verdween.
Geen ſchuilhoek bergt my, neen: Godts oog kent perk noch palen:
Zyne almagt heerſcht en dreigt alom met blixemſtralen.
Wat weg ik kies te lande, of waar ik zwerve op zee,
't Geweten, datme knaagt en plaagt, reiſt altyt mê.
Wie zoeke ik? en voor wie? ô neen, ik blyf: myne ogen
En herſſens zyn door ſpook en nachtgezicht bedrogen.
O aarde, gaap nu, ſpalk uw keel nu vreeſlyk op.
Wat toeve ik langer? och de boosheit ſteeg in top,
En quelt u nu vergeefs; gy moogt dees klagt wel ſtaken,
O JUDAS: 't is te ſpa. 't was tydt om op te waken,

Digitized by Google

Toen 't aarzlen vry ſtont, toen die zielpeſt, uw bederf,
Noch was te ſtuiten. ſterf, rampzalige, nu, ſterf.
Neem wraak met eige hant van 't ſchelmſtuk, naar uw wenſchen:
En ſmet met uw gezicht geen lucht meer, noch geen menſchen.

ANDERS.

UIT HUGO DE GROOTS LYDENDEN CHRISTUS.

Grote hemelvoogt, aanſchout uw klaar gezicht
Het menſchdom niet vergeefs, en wort uw blixemſchicht
Niet zonder reên gevreeſt, wat heeft uw zon misdreven,
Die zulk een' booswicht hier beneden noch ziet leven,
Uw aarde, die den laſt van zulk een monſter draagt?
Gelooft men, dat uw hant van outs godloosheit plaagt,
My ſtrafze, en myn verraat, in boosheits top geſteigert.
My zwelge een ganſche zee, die 't aardtryk ſtranden weigert,
Ten hemel afgeſtort: een ganſche werelts ſtraf
Verniele een' menſch, en ſmoor' hem levende in een graf.
't Geſtarnt, aan 't ſmelten, braak' nu zwavelſtromen weder:
En zo veel viers, als aan den hemel gloeit, ſtort' neder,
En treffe 't hooft, dat noch een' bozer gruwel vont,
Dan in vyf ſteden is bedacht. dat 's aardtryx mont,
Die Moſes ongelyk nooit wreekte zo rechtvaardig,
Nu gape, en 's afgronts ſlot ontſluite. min boosaardig
Was 't al, wat ooit verging, verſlonden van uw wraak.
O vader, die uw' zoon te langſaam wreekt, ontwaak:
Gebruik iet vreeſlyx hier, iet zeldſaams, nooit gevonden.
Vertoeftge noch? of dient myn hant, aan my geſchonden,
Hier in uw werk te treên? Vervloekt, rampzalig heir,
Uit 's hemels blyſchap vroeg gebannen, om nooit weêr
Te keren, elk gewoon tot quaat met valſche treken
Eerſt aan te voeren, dan 't bedreven quaat te wreken,
Wat huppeltge om my heen? hoe dreigtge my dus fel?

Is-

Digitized by Google

Is 't werktuig van myn ſtraf al vaardig in de hel?
Ik kome, en draal niet. maar wat hoek van uwen kerker
Verwachtme tot myn pyn? daar d' eerſte gruwelwerker,
Der bozen vader, kermt, wiens hant, in 't offren valſch,
Zyn' broêr, een vierendeel der werelt, bragt om hals?
Of eiſchtme een ruimer ſtreek, den meeſten hoop beſchoren
Van onze koningen, ter quader uur geboren;
Waarin de ſchoonvaâr nu noch uitmunt, luttel trou,
Die, in zyn zwaart geſtort, uit hopelozen rou,
Zyn vyants heirkracht d' eer van 's konings doot benydde?
Neen, hy gevaltme voor alle anderen, die blyde
In 's vaders rou, en trots op zyn' geroofden troon,
Den gront in 't ſterven miſte, en voor elx oog ten toon
Met d' ongeſchore lok aan enen boom bleef hangen.
Dees weg des doots behaagtme: ik ga de zelve gangen,
En Jeſus voor. myn ziel, eer d' uitkomſt ieder blyk'
Van 't ſchelmſtuk, koom het voor, geſtraft, als uws gelyk.

MDCLXXXV.

MARKUS SALVIUS OTHOOS
DAPPERE DOOT.
UIT MARTIALIS, VI, XXXII.

WE kans des burgerkrygs, noch ongewis, kon keren,
En OTHO, daar niet laf, miſſchien noch triomferen.
Hy acht de zege zo veel burgerbloets niet waardt,
En ſtort veel liever met zyn blote borſt in 't zwaart.
Helt KATOOS leven mag zelf Ceſars lof verdoven:
Maar gaat hy OTHO in zyn ſterven wel te boven?

MDCLXXXIII.

Digitized by Google

ANDERS.

UIT AUSONIUS.

IE Rome wert zo ſnoodt, als elk daar Nero kende,
Vorſt OTHOOS heerſchappy verwacht, met veel elende,
Toen 't nootlot fel en ſnel hem dreef uit 's levens licht.
Noch ſneuvelt hy met lof, doorluchtig in zyn ende,
Die anders in zyn' tydt niet loflyx heeft verricht.

MDCLXXXIV.

OTHO SPREEKT STERVENS GEZINT.

UIT THOMAS SEGHETUS.

ROotmoedig won ik het gebiedt, maar zal 't weêr derven,
En 't hemelſch licht met een, noch ruim zo groot van moedt.
'k Schenk zo veel dappren, in myn' dienſt gereet te ſterven,
Aan 't vaderlant. dees kryg heeft ons veel burgerbloet
Gekoſt: veel beter leſcht de doot en 't bloet van enen
De krygsvlam. nu geweer, noch moedig oorlogsvolk,
Noch ryke ſchatkiſt my ontbreekt, zal niemant menen,
Dat ik myn' toevlucht nam uit wanhoop tot myn' dolk.
O hant, heeft u geen moedt tot ene wonde ontbroken,
Met geen laf hartigheit blyft OTHOOS naam beſproken.

MDCLXXXV.

AR-

Digitized by Google

ARRIA EN CECINA PETUS,
BEIDE TE GADER VAN EIGE HANDEN STERVENDE.
UIT MARTIALIS, I, XIII.

DE kuiſche ARRIE gaf haar' PETUS zelf den degen,
Gerukt uit hare borſt, met eige hant doorregen;
En ſprak: geloofme, dat dees wonde my niet ſmart:
De dootwondt, diege u zelf zult geven, moort myn hart.

MDCLXXXII.

PETUS ANTWOORT
OP HET WOORT EN DE DOOTWONDE VAN ARRIA.
UIT THOMAS SEGHETUS.

ARRY, gy 'quetſt myne eer met dees grootmoedigheit.
Hier waar myn wenſch om uw gezelſchap onbeſcheit:
En gaatge in 't ſterven voor? welaan, is 't uw verlangen,
'k Zal u tot gezellin, of leitsvrou dan ontfangen,
En 't voorbeelt volgen, dat my paſte voor te treên.
'k Benyde uw edlen moedt noch eerzucht niet, ô neen.
Want, hoe de nazaat, of deze eew van my mag ſpreken,
U kan de rykſte kroon van glori niet ontbreken.
Gy zoekt de doot, en recht, al dwingt u geen tiran,
Een manlyk ſtuk hier aan ter liefde van uw' man.

MDCLXXXV.

EEN KRYGSMANS LESTE DAPPERHEIT OF ONGEDULT.
UIT DEN GRIEKSCHEN BLOEMHOF, III, V. I, V.

I.

TOen ELIUS, doorgaans de voorſte, daar men plag
Te ſlaan, met kronegout en ketens overladen,

Digitized by Google

In 't krankbedt uitgeteert, zyn endt genaken zag,
Herdacht de helt zyn deugt en dappere oorlogsdaden;
En ſprak, terwyl hy zich doorſtiet met zyn geweer:
'k Verwin my zelven beſt: geen ziekte ontfang' deze eer.

II.

De dappere ELIUS, een krygshooft, overladen
Met goude kronen en veel ſchone krygsſieraden,
Herdacht, terwyl de koorts verſlont zyn lyf en leên,
Zyn dapperheit, en, om voortaan geen lof te derven,
Viel met zyn borſt in 't zwaart. hy ſprak dit woort alleen:
Het paſt een vrou van ziekte, een' man van ſtaal te ſterven.

III.

De kryg, die 't al verſlint, verſlint noch deert my niet;
Maar * krankheit, ruim zo fel, een boze kryg van binnen.
Myn degen, vaar in 't hart, verlosme van 't verdriet.
'k Zal ſtervende, als een helt, deze oorlogsplaag verwinnen.

MDCLXXXV.

EEN KRYGSMANS SCHRIKKELYK GRAFSCHRIFT.

UIT HADRIANUS MARIUS.

Hier legge ik, dien 't gewelt van ſtaal noch donderkloten
In 't vechten aan geen doot, zo loſlyk, helpen moſt:
Hier legge ik, van myn hant en eige kling doorſtoten.
Och had myn moortluſt my alleen den hals gekoſt!
Dan had myne ega, van de zelve hant geſtorven,
De tafel niet bekladt met haar onnozel bloet.
Toen moordde ik eerſt my zelf. nu leve ik, heel bedorven,
Die door myn dootwondt haar wou volgen, helſch verwoedt.
O wrede min, die my dus twemaal onberaden

Ramp-

* Dit ſchynt de zelve man in 't eerſte bock van d' Ἀνθολογία, die in het derde Elius genoemt wort.

Digitized by Google

Rampzalig helpt om hals door ongegront vermoên!
Men vraag' niet, wie ik ben: myn naam, door oorlogsdaden
En krygsbeleit vermaart, geſiert met lauwergroen,
Blyft nutter onbekent, als luttel waardt, dan ſchendig
Hier ruchtbaar, vuil bevlekt door 't ſchelmſtuk, zo elendig.

MDCLXXXV.

EEN GIERIGAARTS ONGELUKKIG ENDE.

UIT HET GRIESCH, I, LXXXIV.

EEn man, beluſt te ſterven, vont een' ſchat,
Verſmeet den ſtrop, gereet de keel te ſmoren.
Een ander vint zyn' goutſchat dus verloren,
En dient zich van den ſtrop, daar opgevat.

MDCLXXXV.

AVERECHTSCHE BEGRAAFFENIS.

UIT HET GRIEKSCH, III, X.

'kWAs out van jaren, arm, en ſleet, van hulpe ontbloot,
(Geen menſch boodt my de hant) myn' tydt met droevig ſtenen.
Dies kroop ik ſtil naar 't graf met ſidderende benen,
En vont 'er 't ende van myn' ramp ter nauwer noot.
De lykwet wort verkeert: ik heb geen graf verworven
Na 't ſterven, maar ben eerſt begraven, toen geſtorven.

MDCLXXXV.

GRUWELYK GRAFSCHRIFT TE ROME.

ONDER DE GRAFSCHRIFTEN, VAN FR. SWERTIUS VERGAART.

HIer legge ik PONTIA, die met een ongehoort
Bedryf twee kinders, door geltgierigheit bekoort,

En

Digitized by Google

En endlyk ook my zelf rampzalig heb vermoort.
Gy, die godtvruchtig hier verſchynt, ei went uw treden
En ogen van dit graf, en vliedt met vlugge ſchreden.

MDCLXXXV.

AL DEZE HEIDENSCHE DAPPERHEIT IN 'T HEIDENDOM MISPREZEN.

ACHILLES WOORDEN BY HOMEER.

ULiſſes, ſpreek my van de doot niet. want ik zou
Veel liever wroeten, als een ſlaaf, in akkerbou,
Een' armen heer ten dienſt, dan 't hemelſch licht ontvloden,
Met vorſtelyk gezag beheerſchen al de doden.

HERKULES WOORDEN BY EURIPIDES.

IK denk, verlate ik 't licht, hoewel met duizent plagen
Belaân, of d' opſpraak dus van bloheit zy t' ontgaan.
Want dien de moedt ontbreekt om rampen te verdragen,
Hoe zou hy ooit een' man in 't harnas wederſtaan?

UIT VARRO.

WAt dier zyt gy, die door uw hant
En ſtaal moortdadig en verwoedt
Uw leven, zulk een dierbaar pant,
Zelf uitſtort in een' ſtroom van bloet?

UIT VIRGILIUS, DE HEL BESCHRYVENDE.

DE naaſte plaats hier aan bedwingt bedroefde zielen,
Die vry van ſchult, zich zelfs al t' ongenadig vielen,
Haar eigen leven, van het licht des hemels ſchuw,
Verreukeloosden. och hoe kermt, hoe wenſcht men nu

Om

Digitized by Google

Om hoog te keren! mogt haar dit noch eens gebeuren,
Zy zouden armoê, ramp, noch arrebeit betreuren.

UIT SENEKAAS FENICIAANSCHE.

EEn man, als gy, zo eêl en dapper van gemoet,
Behoort manhaftig voor geen' laſt van wederſpoet
Te buigen, geen gewelt van ramp den rug te bieden.
O vader, 't leven dus te vrezen en te vlieden
Is, als gy waant, geen deugt, maar ruſtig, onbelaân,
En zonder aarzelen, 't verdriet te wederſtaan.
Die 't nootlot heeft getrapt, al 's levens heil verſmeten,
Zyn * ramp verzwaart, † geen goôn meer gunſt hoeft dank te weten,
Of t' eiſchen, zou hy ooit de doot of wenſchen, of
Verhaaſten met zyn hant? neen, dit verdient geen lof:
't Is bloheits werk. geen menſch kan 't ſterflot recht verachten,
Die dat begeerde met angſtvallige gedachten.

UIT SENEKAAS HERKULES OP ETA.

WIe zich vermoort van ongedult,
Bevlekt onſchuldig zich met ſchult.

UIT MARTIAAL, I, 8. II, 80. XI, 57.

I.

TErwylge in Kato, door volmaakte deugt vermaart,
En groten Thraſea, uw meeſters, ſchept behagen,
Maar met de blote borſt niet loopt in 't blanke zwaart,
Zo draagtge u, DECIAAN, gelykge u hoort te dragen.

* Zo hadde Edipus, die van zyne dochter Antigone hier wort aangeſproken, gedaan, van miſtrooſtigheit om zynen ongelukkigen vadermoort en bloetſchendig huwelyk zyne ogen uitrukkende.

† 't Was een godloze dapperheit, of hartnekkigheit van de Heidenen, datze in d'uiterſte elenden ganſch hopeloos geworden, geen goden noch gebeden om hue gunſt meer meenden te behoeven, en dit tot een trooſtreden gebruikten. Zie Gronovius over deze plaats, meer bewys hier van uit Seneka en Ovidius bybrengende.

Digitized by Google

II.

Heeft FANNIUS, terwyl hy 's vyants degen vloodt,
Geen heldenſtuk bedreven?
Hy nam zich zelf het leven.
O dolheit, dat men ſterft uit vreze voor de doot!

III.

Van 't leven ſcheit men licht, door veel verdriets gequelt.
Wie dit verdragen kan, is een rechtſchapen helt.

UIT PUBLIUS SYRUS SPREUKEN.

I.

Wie zich verdoet, van ſtervens luſt gedreven,
Bezoedelt en beſchuldigt zelf zyn leven.

II.

Een ieder mag wel ſchrikken voor den man,
Die veiligheit in 't ſterven vinden kan.

III.

Het ſterflot is elk vaſt geſtelt, maar niet
Zo dikmaal elk wil ſterven van verdriet.

MDCLXXXV.

OP PYRAMUS EN THISBE.

UIT CHRISTOPHORUS MANLIUS,
Onder de Hoogduitſche poeten, in 't IV ſtuk, 249.

Wie dwaas aan 't minnen ſlaat, betoom' zyn' loſſen zin,
En lette op THISBES en PYRAAMS rampzalig ende.
Een zwaart vermoortze bei, (ô gruwel!) dol van min.
Dus endigt 's levens endt dees drift met veel elende.

MDCLXXXV.

OP

Digitized by Google

OP D'AFBEELDINGE VAN MEDEA.

UIT DEN GRIEKSCHEN BLOEMHOF,
IV. IX. I. LXXXVII.

I.

DE geest des meesters, die MEDEA schildren zou,
Beroert door kindermin, en 't krenken van haar trou,
Ging lang in arbeit, om 't gemoet, tweesins bewogen,
Te malen, met een merk van liefde en ook van haat.
Noch trof de kunst haar wit: zie 't beide in een gelaat.
De tranen dreigen, en de wrok is vol mêdogen.
Wien zou dees hapring niet voldoen? de kindermoort
Past Timomaach niet, maar Medea, helsch gestoort.

II.

De kunst van Timomaach weet min met wrok te mengen,
Terwyl MEDEAAS hant haar zoons dreigt om te brengen.
De min bedwingt haar, en de wraakzucht voert weêr aan.
Zy wil het gruwelstuk, en wil het niet bestaan.

III.

Zie hier MEDEAAS beelt, en let op bei hare ogen:
Dit gloeit van wraak; dat treurt, door kindermin bewogen.

IV.

Wie maalde, ô Kolchisch wyf, uw gramschap dus verwoedt,
Barbarisch zelf in 't beelt? gy dorst naar kinderbloet
Altoos. wat Jason heeft uw troubedt weêr begeven?
Of wat Kreuse u, dol van spyt, tot wraak gedreven?
O kindermoortster, dat de moort uw beeltnis sla.
Zy voelt uw echtspyt en onbuigzame ongena.

V.

Gy raast, al zytge steen: de gramschap, heet van gloet,
Ontsteekt het hol gezicht, en dreigt weêr moort te baren.
Gy blyft nau vast staan op den beeltvoet, daar 't gemoet

Digitized by Google

Van dolheit opſpringt, die geen kinderbloet wil ſparen.
Wat kunſtenaar heeft dit zo levende uitgevoert?
Wat meeſter zelf den ſteen met razerny beroert?

VI.

Zou zy, die haar verdriet door kindermoort durft wreken,
O blinde zwaluw, hier uw teêr gebroet opqueken?
De wraakzucht blixemt uit hare ogen, fel geſtoort:
De mont ziet wit van ſchuim, en brult, altoos verwoeder.
De degen druipt van bloet. ei vlie dees boze moeder,
Die zelf in 't weke waſch haar kinders noch vermoort.

VII.

O zwaluw, zweeftge lant en lucht door, onbedwongen?
En hooptge in zulk een beelt uw neſt, met tedre jongen,
Geruſt te voeden? zou MEDEA, wreet van aart,
Uw afkomſt bergen, die haar eige zoons niet ſpaart?

MDCLXXXV.

ETHEOKLES EN POLYNICES GRAFSCHRIFT.

UIT DEN BLOEMHOF, III, XIV.

DEes grafſtê dekt de zoons van Edipus: de gront,
Als ofze leefden, voelt hun ſpietſen, fel gewont.
Geen doot bedwingtze, die verwoedt noch blyven vechten
In Plutoos ryk. geen graf kan dit geſchil beſlechten.
Zo wert by 't lykvier zelf de haat niet uitgebluſcht.
Rampzaligen, gy trokt geweer, dat nergens ruſt.

OP DE ZELVE GEBROEDERS.

UIT AUSONIUS.

BY Edipus twee zoons, te gener tydt gedweeg,
Van een rampzalig man rampzalig zelfs geſproten,

Wort

Digitized by Google

Wort zelf in 't Stygiſch wout geen vrêverdrag geſloten:
Naardien de lykvlam, die van 't zelve lykhout ſteeg,
Den twiſt behiel, en zich met kracht van een verſpreidde.
Heiloze vechters, die dees wrok en blinde haat,
Tot onderling bederf, na 't leven niet verlaat!
Och of uw kroonzucht zo gereet ganſch Thebe ſcheide
En 't perk van elx gebiedt, daarge ewig om krakkeelt,
Als vlam en rook en ſmook van 't lykvier zich verdeelt!

MDCLXXXV.

HERKULES EERSTE DAPPERHEIT.

UIT SENEKAAS RAZENDEN HERKULES.

DE wrok van Juno quam verbolgen
Zyn tedre kintsheit zelf vervolgen.
Zo vroeg verſloeg hy moortgedrogten,
Eer hyze kende, al afgevochten.
Twee ſlangen, trots gekamt, beſprongen
Zyn wieg met fel geſplitſte tongen.
Hy, nooit gewoon gevaar t' ontſluipen,
Komt, noch een kint, haar tegenkruipen;
En ziet de monſters, onbewogen
En bly van opzicht, onder d' ogen,
Die vreeſlyk, als vier kolen, branden;
Grypt toe, en nypt, zo klein van handen,
Dit paar, zo lang, als 't aan komt rollen,
De kelen toe, van ſpyt gezwollen.
Aan 't voorſpel bleek de helt geboren,
Die Lernes poelgedrogt zou ſmoren.

Digitized by Google

HERKULES SPREEKT.

UIT JULIUS C. SCALIGER.

DE felſte monſters, die het aardtryk heeft gedragen,
Zyn van dees dappre hant, op ſtiefmoêrs laſt, verſlagen.
Schep andre werelden voor haar, die 'k overwin,
O vader Jupiter: of 'k neme uw ryxhof in.

MDCLXXXV.

ANTIGONE SPREEKT,

IN EEN ONDERAARDTSCH HOL GEBRAGT.

UIT THOMAS SEGHETUS.

GOôn, die ſchimmen en den ewig duiſtren nacht
Beheerſcht, ontfangt dees ziel, die geen verblyf verwacht
Tot veilge ruſt. dat my uw gunſt daar ooit zou bergen,
Verbiedtme 't nootlot van ons ſtamhuis u te vergen.
Al heils genoeg voor my, in wat geweſt of neſt
Des afgronts ik myn broêrs en ouders vinde op 't leſt.
Maar hemelgoden, wat beweegt u dus verbolgen
Godtvruchtigen, die niet misdeden, te vervolgen?
Uw misdaat was 't, vergreep zich Edipus voorheen:
Hy boette met zyn ſtraffe uw werk, uw ſchult alleen.
Nu wort ANTIGONE bericht en ſtreng veroordeelt,
Om datze een' broeder, elk tot een godtvruchtig voorbeelt,
Begroef. Tiran, ſchenkt gy nu levenden het graf,
Dat uw verwoede wrok de doôn ontzei zo ſtraf?
Zwel niet te trots van moedt. de wraak der helſche Vloeken
Weet ook de bozen, die 't verdienden, te verkloeken.
My zou noch zwaarder ſtraf geluſten, tot een' loon
Van myn godtvruchtigheit. O magt der hemelgoôn,
Op ons gebeten, (ik verſchei hierom geruſter)

Gelt

Digitized by Google

Gelt noch de bê van een gehate, berg myn zuſter
Met Hemon. het verzoek is niet vermetel, dat
Ik d'eerſte gunſt verwerf, daar leſt myn mont om badt.

MDCLXXXV.

DIOMEDES SPREEKT.

UIT JULIUS C. SCALIGER.

O Rover, ſta Heleen vry af, met recht verloren,
Al ſchonkze u Venus, die gewont nu vlucht met ſchandt.
Vecht, Grieken, velt het volk, dat ſterflyk was geboren:
Het godendom alleen ſtrekt eerſtof voor myn hant.

MDCLXXXV.

HEKTOR TER ERE.

UIT HET GRIEKSCH, III, XIV.

O Hektor, ewig door Homerus heldendicht
Met glori gebazuint, gy ſtrekte met uw' degen
Het ſterkſte bolwerk van den muur, door goôn geſticht.
Uw dichter ruſt met u: zo dra u 's levens licht
Begaf, heeft d' Ilias, zyn heldenwerk, gezwegen.

HEKTOR SPREEKT,

VAN DE GRIEKEN NA ZYN DOOT GEWONT.

UIT HET GRIEKSCH, I, V.

ZO, mannen, wont myn lyk: 'k getrooſtme nu dit lot.
Een leew, die doot is, wort van hazen zelfs beſpot.

Digitized by Google

HEKTORS GRAFSCHRIFT.

UIT HET GRIEKSCH, III, XIV.

DAt niemant uit het graf, dus klein, de faam beſluite
Van HEKTOR, die alleen de Griekſche heirkracht ſtuitte.
Homeer, zyn Ilias, het vluchtend Grieken ſtrekt
Zyn graf. hoe heerlyk ruſt de krygshelt, dus bedekt!

ANDERS.

UIT AUSONIUS.

DIt 's HEKTORS graf, met wien ganſch Troje legt bedorven.
Een gront bedektze bei, die teſſens zyn geſtorven.

ANDERS.

UIT FAUSTUS SABEUS.

STeltge in dit graf, ô Troje, uw HEKTORS lyk ten toon?
Geen kleine lykbus kan dien groten helt bedekken.
Wel duizent ſchepen, zo veel vorſten, zoons der goôn,
Zyn hem pas meeſter: zoude uw gront zyn grafſtê ſtrekken?
Euroop en Aſie is zyn grafſtê in 't gemeen.
Het grafſchrift ſchreef een * man, en dees voldoet alleen.

* Homerus. MDCLXXXV.

ACHILLES GRAFSCHRIFT.

UIT HET GRIEKSCH, III, XIV.

MEn eerde ACHILLES met dit Griekſche grafgebou,
Een' ſchrik noch ewen lang voor alle Frygianen.

Op

Digitized by Google

Op 't zeestrant staande, kan 't de ganssche zee tot rou
En lykeer zonder endt van Thetis zoon vermanen.

MDCLXXXV.

OP AJAX EN ZYN GRAF.

UIT HET GRIEKSCH, I, V, XXII. III, XIV.

I.

En Fryger voer by 't graf van AJAX heftig uit,
En wreekte met zyn tong de Trooische jammerklagten.
Hy dulde 't niet, maar riep van onder op 't geluit:
Toen dorst de levende den doden niet verwachten.

II.

Hier zit ik Dapperheit by AJAX graf op strant,
Met losse haren, droef begruist, en slaaw bezweken
Van rouwe, om 't vonnis, van den Krygsraat dwaas gestreken,
Toen Griekssche wapendeugt voor snoodt bedrog (ô schandt!)
Most wyken, van haar' prys, Achils geweer, versteken.
De wapens spraken zelfs en eischten, wiert hun 't spreken
Vergunt, de kracht en 't werk van een manhafte hant,
Geen gladt geslepe tong, noch kunst van loze treken.

III.

De krygshelt AJAX heeft zich, na veel nederlagen
Van Troje in slag op slag, zo loflyk daar geslagen,
Niet over vyanden, maar vrienden te beklagen.

IV.

Achilles zware speer, noch root van Hektors bloet,
Was van Ulisses met geen recht, maar list bekomen.
De zee gedoogde 't niet, die met verbolge stromen
Zyn kiel verslont. de speer, geslingert van den vloet,
Komt niet naar Ithaka, maar AJAX graf gedreven:

Digitized by Google

Een klaar bewys, dat zy hem toequam by zyn leven.

V.

Hoewel Minerf het AJAX tegenwyſt,
Neptuin is vroom, en vonniſt tot zyn voordeel.
De zee, zyn ryk, velt vonnis, en mispryſt
De Grieken met hun onrechtvaardig oordeel.
Zy voert den ſchicht naar AJAX toe door 't meir:
Die bonſt op 't graf, als van den rechten heer.
Ontwaak, ô helt, ontwaak: dit 's uw geweer:
Het komt u toe: hier hebtge Achilles ſpeer.

MDCLXXXV.

PRIAMUS GRAFSCHRIFT.

UIT HET GRIEKSCH, III, XIV.

HElt PRIAM dekt dit graf. meet nooit hier by zyn waarde.
De hant des vyants holp hem naulyx onder d' aarde.

MDCLXXXV.

ASTYANAX GRAFSCHRIFT.

UIT AUSONIUS.

Hier legt ASTYANAX, een edle en ſchone bloem:
Van Aſie, die leſt van zo veel brave loten
Uit koninklyken ſtam, de Grieken was geſproten:
Ten ſchrik door 't ſterk gerucht van 's vaders oorlogsroem;
Te wreet geſmeten van den muur der Scheſche poort,
Het droefſte treurtoneel van Trojes nederlagen;
Terwyl de Trooiſchen noch iet fellers aan dien moort,
Dan Hektors lyk, rontom den muur geſlingert, zagen.

MDCLXXXV.

Digitized by Google

POLIXENE SPREEKT,
GEREET TEN OFFER OP ACHILLES GRAF.
UIT THOMAS SEGHETUS.

ZWelg, boze ſchim, nu, zwelg myn zuiver maagdebloet.
'k Had, ô Achilles, nooit uw huwlyk welgemoedt
Gedoogt: hoe kon de geeſt van Hektor dit verdragen,
Om Trojes muur geſleurt van uwen oorlogswagen?
Maar ſterf gewillig, u ten offer. hier is 't perk
Van ramp. gelukkig zyn, die Troje met een' zerk
Bedekt, dat grote graf van Aſie en Europe
En van zich zelven. waar ik vroeg in d' eerſte hope,
't Begin des levens van het nootlot wechgerukt,
Gelukkig waar ik, tot myn heil verongelukt.
Nu moſt ik duizenden van dappre Frygianen
Vernielt zien, 't vaderlant geſmoort in bloet en tranen,
Myn broeders altemaal rampzalig omgebragt,
Myn' ouden vader zelf in 't bloet des zoons geſlagt.
Volhardt myn leven, 'k leef voortaan ſlechts ongeruſter,
Die niet als niew verdriet aan moeder en aan zuſter,
Aan Andromaach en al dees vrouwen ſteets aanſchou.
Hoe zou het leven my dus luſten, diep in rou?
Gy, moeder, zuſterlief, vriendinnen, moogt wel ſparen
Uw tranen voor u zelve, eerlang door woeſte baren
Griekinnen toegevoert ter harde ſlaverny.
Ik reis naar Priam en myn broeders vrank en vry.
Nu, Pirrus, ſtoot ſlechts toe: ik zitte u ſchoon en vaardig.
Voltrek dit offer, u en uwen vader waardig.

MDCLXXXV.

Digitized by Google

KLYTEMNESTRE SPREEKT ORESTES AAN, HAAR DODENDE.

UIT HET GRIEKSCH, I, XXX.

'S 't buik, of borst, daar uw moortdadig punt naar steekt?
De buik heeft u gebaart, de borsten opgequeekt.

MDCLXXXV.

DE HALSVRIENTSCHAP VAN PYLADES EN ORESTES.

UIT HADRIANUS MARIUS.

d'Onzle PYLADES geeft voor OREST zich uit,
Ter doot verwezen, maar kan geen geloof verwerven,
Terwyl de halsvrient door zyn tegenspraak dit stuit.
Dees vrient wil voor zyn' vrient, en die niet minder sterven.

MDCLXXXV.

KAJETES GRAFSCHRIFT.

UIT OVIDIUS HERSCHEPPINGEN.

ENeas heeft KAJEET, zyn voester, met zyn hant
In 't Griekse vier gebergt, godtvruchtig hier verbrant.

MDCLXXXV.

TOMYRIS SPREEKT, CYRUS HOOFT IN BLOET DOMPELENDE.

UIT JULIUS C. SCALIGER.

HEt lant, met kryg gezocht, verkrygtge dus ten leste,
Ook vruchtbaar, ('t was uw wensch) naardien uw bloet
het meste.

Digitized by Google

Men

Men bluscht met dapperheit den heerschlust, al te dol,
Den bloetdorst best met bloet. drink, Cyrus, zuip u vol.

MDCLXXXV.

OP OTHRYADES
EN ZYNE CCC. STRYTGENOTEN.
UIT HET GRIEKSCH, III, V.

Ryhondert SPARTERS en d'Argiven, net zo sterk,
Getrooften zich alleen in 't bloedig oorlogsperk
't Geschil om Thyre met den degen te beslechten.
Hier wort geen rug geboôn: zy houden op den gront
Getrou en moedig stant, daar d'eerste voetstap stont;
En laten daar alleen het leven onder 't vechten.
Dat echter Thyre zyn Spartanen toebehoort,
Beweert * OTHRYADES: zyn hant en eigen moort,
Zyn krygsroof en zyn bloet laat geen bewys hen derven.
Zo iemant aan de zy van Argos henevloodt,
't Was van Adrastus volk. te Sparte wort de doot
Geen doot gerekent, neen, maar vlieden is daar sterven.

* Twee mannen, van Argos volk na dit bloedig gevecht alleen overgeschoten, Chromius en Agenor by Plutarchus genoemt, keerden naar huis met tydinge, dat d'overhant door hen was bevochten. Maar de poëet, dit tot voordeel van Sparte duidende, zegt datze vloden; Adrastus hierin volgende, den koning van Argos, die na zyn ongelukkig beleg van Thebe met schande doorging. Othryades, het hooft van de Spartanen, alleen noch levendig aan die zyde gebleven, hoewel zwaar gewont, rees op, toen zy wech waren, en met gebroke speren zyn lyf ondersteunende, beroofde de verslagene Argiven, rechtte van hunne wapenen een zegeteken op, en wydde Jupiter dat toe, met zyn eigen bloet beschreven. Toen gaf hy den geest, als Suidas schryft; of benam zich zelven het leven, zich schamende na de doot van al zyn volk alleen naar Sparte te keren; gelyk Herodotus verhaalt, anders ook meldende, dat hy met den wapenroof der Argiven naar zyn leger zou gekeert zyn. Hierop wert de stadt en 't gebiedt, daar men om gevochten had, den Spartanen by vonnis van d'Amfiktyonen toegekent, of van hun gewonnen met gewelt van wapenen. Het eerste heeft men by Plutarchus uit den Griekschen historischryver Chrysermus: het ander melt Herodotus, 1, 228, en Suidas by het woort Othryades.

Digitized by Google

OP DEN ZELVEN HELT.

UIT HET GRIEKSCH, III, V.

JUpyn, zaagtge ooit een' helt zo vroom en onbezweken,
Gelyk OTHRYADES, die niet naar Sparte alleen
Wou keren, liever van zyne eige hant doorsteken,
Maar Argos krygsroof met zyn bloet beschreef voorheen,
Een merk van hun verlies, zyn ewig zegeteken?

MDCLXXXV.

OP CYNEGIRUS AFBEELDINGE.

UIT HET GRIEKSCH, IV., VIII.

HIer schyntge, ô CYNEGIER geen CYNEGIER: 't penseel
Van * Fasis maalde u met twee handen in 't tafreel.
Maar wys was hy, die van dees handen, nooit bederflyk,
U niet beroofde: want gy leeft door haar onsterflyk.

MDCLXXXV.

GRAFSCHRIFT VAN LEONIDAS EN DE SPARTANEN, MET HEM GESNEUVELT.

UIT HET GRIEKSCH, III, V.

ZIe hier by Focis rots de grafstê van dryhondert
Krygshelden, die gedoodt en dodende al 't geweer
Stomp

* In den vermaarden slag van Marathon, door dryhondert schryvers gemelt, daar Plutarchus van wist te spreken, hiew deze Atheensche soldaat niet alleen veel Persianen neder, hen tot hunne schepen toe vervolgende, maar hiel ook een schip, vol gevluchten, met zyne rechte hant zo lang vast, tot datze hem wiert afgekapt: toen vatte hy 't met de slinke, en, als hy die ook quyt was, zelfs met de tanden. Zo verhaalt Justinus, II, 9, dit heldenstuk, *van het opgeblazen Griekenlant* (dus spreekt 'er Valerius Maximus van, III, 2.) *de geheughenisse aller ewen met loffschriften ingescherpt*: gelyk het by Suetonius in Julius Cesars leven ook gedenkwaardig genoemt wort, en Cynegier by Ammianus, XXIV, 25, onder d' oorlogsblixems van Griekenlant gestelt, by Plutarchus onder de helden, die meest daar ge-eert zyn.

Digitized by Google

Stomp vochten van 't Spartaanſche en Perſiaanſche heir,
Dus * wydt van 't vaderlant met glori afgezondert.
Verneemtge hier een' leew, de ſtieren veel te ſterk,
Zo zeg, LEONIDAS verdient dat zegemerk.

ANDERS.

BY dees, hoewel de doot hen met een donkre wolk
Omringt, is ewige eer voor 't vaderlant verworven.
De deugt hervoertze in 't licht van Plutoos jammerkolk,
En kroontze om hoog. dus zynze al ſtervend niet geſtorven.

†ANDERS.

MElt Sparte, ô vreemdeling, gy vont ons hier, verſlagen,
Terwylwe, als Sparters, ons haar wet gehoorzaam dragen.

ANDERS.

HEt zwaart ſtont Grieken op de keel in hogen noot:
Maar wy verloſten 't, die hier leggen, door ons doot.

AN-

* Deze ſtryt- en eergenoten (*niet overwonnen*, toenze ſtórven, *maar door* een heerlyke *overwinninge endelijk afgemat*, gelyk 'er Juſtinus van ſpreekt, II, 11) zyn ter plaatſe, daarze 't leven lieten, begraven, als Herodotus melt, VII, 228. In Straboos tyden wert hun gemene graffſtede, zo hy in zyn IX boek ſchyft, daar noch getoónt. En een leew van ſteen ſtont in Herodotus tydt boven Leonidas graf: het rechte eerteken voor dien helt, op zynen naam en bedryf zo wel paſſende.

† De hoge Raadt van Griekenlant, d'Ἀμφικτύονες aldaar genoemt, heeft in der daat de Spartaanſche dapperheit met dit graffſchritt ge-eert; niet-alleen in de Griekſche Ἀνθολογίαι, maar ook by Herodotus te vinden, VII, 228, en by Strabo, als elk toen bekent, en op een' pylaar noch kenbaar. Men heeft 'er Ciceroos vertalinge in 't Latyn van onder het mengeldicht, door Pithëus uitgegeven, 604; daar het Griekſch Simonides, den vermaartſten van dien name onder de Griekſche poëten, wort toegeſchreven: wiens graffſchrift by Herodotus ook bewaart is op den wichelaar Megiſtias, zynen vrient, die het ende van dezen oorlogstogt te gemoet ziende, waarom Leonidas hem vergunde naar huis te keren, zynen enigen zoon wel wech zont, maar zelf niet wou ſcheiden.

Digitized by Google

ANDERS.

IS 't grootſte heldenſtuk een dappre doot te ſterven,
Wy boven allen zyn begunſtigt van 't geluk.
Ons doot heeft Griekenlant bevryt voor 't ſlaafſche juk.
De roeſt der jaren zal dees glori nooit bederven.

OP DE ZELVE HELDEN.

UIT HET GRIEKSCH, I, V.

TOen Charon eerſt ontfing in d' onderaardtſche boot
Dryhondert mannen, alle in 't oorlogsvelt verſlagen,
Sprak al het helſche ryk: dit 's een Spartaanſche vloot:
De wonden melden 't, dieze alleen van voren dragen.
Onwinbaar volk van Mars, gy boette uw' oorlogsluſt:
Slaapt hier uw' arbeit uit, ô helden, ſlaapt geruſt.

ANDERS.

UIT JULIUS C. SCALIGER.

O Eedle zielen, die heel Grieken ewen lang
Met droevig lykdicht eert en bly triomfgezang;
Een dubbel leven heeft uw dappre doot verworven:
Uw vaderlant herleeft, gy leeft, als nooit geſtorven.
Hoe trots dees dapperheit gekroont wort van de Faam,
Zy vliegt al 't aardtryk door noch trotſer op uw' naam.

MDCLXXXV.

NOCH OP LEONIDAS.

UIT HET GRIEKSCH, I, V.

DE koning Xerxes quam LEONIDAS, in 't velt
Zo trots geſneuvelt, als zyn leven vyant, dekken
Met purper. maar in 't ryk der doden liet dees helt

Digitized by Google

Zich

Zich moedig horen: wech, dit zou myne eer bevlekken.
'k Ontfang geen lykgeſchenk, dat loon ſchynt van verraat.
Myn ſchilt verſier myn graf, het ſchoonſte lykſieraat.
Wech, Perſianen, met uw giften: 'k wil vertrekken,
Als een oprecht Spartaan, naar d'onderaardtſche plekken.

MDCLXXXV.

MEGISTIAS GRAFSCHRIFT.

UIT HET GRIEKSCH VAN SIMONIDES BY HERODOTUS.

Hier legt MEGISTIAS, die by Sperchius vloet
Den doot, door wichelkunſt voorzien, trok in 't gemoet,
Door 't zwaart der Meden daar, niet ongewroken, 't leven
Wou laten, om geen' togt van Sparte te begeven.

MDCLXXXV.

TINNICHUS EEN SPARTAANS KLOEKMOEDIGHEIT.

UIT HET GRIEKSCH, III, V.

Veld Thraſybulus wert op zynen ſchilt gedragen,
Door zeven wonden van 't Argiviſch heir verſlagen.
Wat wonden? altemaal in zyn manhafte borſt
Ontfangen. TINNICHUS, zyn vader, bragt, zo bloedig
Als 't was, het lyk des zoons ten viere, en ſprak grootmoedig:
Vervaarde, ontaarde liên, met oneer vuil bemorſt,
Paſt lykrou: ik begrave, ô zoon, u zonder tranen;
Myn' rechten zoon, en recht van d'afkomſt der Spartanen.

MDCLXXXV.

Digitized by Google

OP EEN SPARTAANSCHE VROU.

UIT HET GRIEKSCH, I, V. III, V.

EEn SPARTER was gevlucht, zyn krygsgeweer verloren:
Dies gaf ZYN MOEDER, om dien dootschrik, al te snoodt,
Gebelgt, den dootsteek hem in 't hart, van schilt ontbloot;
En liet zich dus, verhit van gramschap, manlyk horen:
Veraarde, sterf, vaar heen ten afgront met dees schandt;
Ik was uw moeder niet, noch Sparte uw vaderlant.

ANDERS.

TE Sparte doodde een vrou haar' zoon, den stryt ontweken,
Gedacht geen barenspyn, om zulk een' hoon te wreken.
Want Sparte kent aan geen geboorte 't wettig bloet,
Maar aan rechtschapenheit van deugt en oorlogsmoedt.

ANDERS.

DAmatrius, berooft van al zyn krygsgeweer,
Ontmoet zyn moeder, die, om zulk een' smaat te wreken,
Hem in de ribben stoot met een gerede speer.
Sterf heen, zegt dees heldin, van edle wrake ontsteken:
Leef Sparte tot geen' hoon; een stadt, die trots van moedt,
Geen schult draagt, schoon myn borst een' blodaart heeft gevoedt.

ANDERS.

UIT JULIUS C. SCALIGER.

EEn Sparter droeg min zorg voor d' eer dan voor zyn leven:
Dies heeft zyn moeder hem een speer in 't hart gedreven.

Digitized by Google

Dus

Dus wreet en kinderloos? neen, kinderloos, noch wreet.
Zy graawde, die van ſpyt op hare tanden beet:
'k Hereiſch het leven, als een gift, van my ontfangen,
Op dat gy 't moedig aan den Staat te koſt zout hangen.
Ik kenne, als moeder, zulk een' zoon niet zonder eer,
Ik, een Spartaanſche vrou, u voor geen' Sparter meer.

ANDERS.

UIT CASANOVA.

EEn vrou van Sparte bragt haar' zoon, die haar onwaardig,
Onwaardt zyn vaderlant, den veltſlag was ontvloôn,
Uit wraakzucht zelf om hals, en ſprak: veraarde zoon,
'k Zal nu eerſt moeder zyn: dees hant is ruim zo vaardig
En kloek in 't baren, als myn buik en ingewant:
Zy baart onſterflyke eer voor my en 't vaderlant.

MDCLXXXV.

OP EEN ANDERE SPARTAANSCHE VROU.

UIT HET GRIEKSCH, III, V.

ACht zoons zont DEMENEET naar ſchriklyk krygsgevaar,
Begroefze ook onder een' pylaar, alle acht verſlagen,
En ſprak, terwyl men rou vernam noch lykmisbaar;
'k Heb, Sparte, tot uw' dienſt hen onder 't hart gedragen.

MDCLXXXV.

OP THEMISTOKLES.

UIT HET GRIEKSCH, III, V.

MEn eert THEMISTOKLES dus met een ledig graf,
Dat hem Magneſie beleeft en dankbaar gaf.
Hy, die zyn vaderlant verloſte, ſchier verloren,

Digitized by Google

Van 't Perſiaanſch gewelt, legt in uitheemſchen gront;
Naardien de boze nydt t'Athene 't zo verſtont.
De deugt der helden is een hoger prys beſchoren.

MDCLXXXV.

OP ARISTOMENES.

UIT HET GRIEKSCH, III, V.

JUpyns gezwinde bo, hoe komtge neêrgevaren
Dus trou de grafſtê van ARISTOMENEN bewaren?
Ik bootſchappe elk, dat hy de dappren overtreft,
Gelyk men boven al 't gevogelt my verheft.
Blo duiven houden veel van bloden, nooit te melden
Met lof, wy arenden van dappere oorlogshelden.

MDCLXXXV.

OP ARISTAGORAS.

UIT HET GRIEKSCH, III, V.

HElt ARISTAGORAS wou liever ſterven dan
Al vluchtende in 't beleg Ambracie begeven,
Verdadigt door zyn ſpeer. is 't vreemt? een Doriſch man
Is 't vaderlant gewoon te ſtellen boven 't leven.

MDCLXXXV.

TIMOKRITUS GRAFSCHRIFT.

UIT HET GRIEKSCH, III, V.

HIer legt TIMOKRITUS. wat leert men by zyn graf?
De kryg ſpaart bloden, maar valt dappre helden ſtraf.

MDCLXXXV.

Digitized by Google

KONINGIN ARTEMISIA SPREEKT.
UIT FAUSTUS SABEUS.

TE klein is voor myn' man het grote grafgebou,
Al koſt dat wonderwerk my koninklyke ſchatten.
Beſt ſtichte ik * in my zelve een merk van rou en trou,
Een edler graf, en dat voor ewig hem zal vatten.
Leef daar, Mauſool, ruſt hier: dat bout uw gemalin
Uw' naam ter eer: maar dit kan tuigen van haar min.

ANDERS.
UIT JULIUS C. SCALIGER.

IK leefde in u, en kon met u geen leven derven.
Maar kon ik, toen gy ſtorſt, ô echtgenoot, niet ſterven?
Ik kon voorwaar, en 't is geen bloheit, die 't verbiedt.
Maar och de doot vereent ons naar myn' wenſch dus niet.
Blyf in myn ingewant, den doot ten trots, dan leven:
Wy zullen, dus vereent, elkandre nooit begeven.

MDCLXXXV.

OP ALEXANDERS BEELT.
UIT HET GRIEKSCH, IV, VIII.

OEer van Sicion, Liſippus, kloek van hant,
En groot van geeſt, hoe gloeit uw koper van dien brant!

* Zy voldê zich niet na haar mans overlyden (die naar Luciaans en Suidas verhaal haar broeder ook zou geweeſt zyn) met droevige jammerklagten, noch prachtige lykſtaatſie, noch met dat heerlyke grafgebou, onder de zeven wonderen der werelt gerekent (daar Vitruvius, II, 8, Plinius, XXXVI, 5, en ontelbare andere ſchryvers zo breedt van ſpreken, en alle koſtelyke graffteden *mauſolea* naar genoemt zyn) noch met andere blyken van overgrote liefde en ongeduldigen rouwe, die al haar leven lang durende, als Cicecero ſchryft, haar leven verkortte, (eer het grafgebou voltooit was, zegt Plinius) maar mengde ook zyn lykaſch en gebeente, tot ſtof geſtampt, met lieflyke geuren, en dronk het met nat op, om een gedurig en levendig graf hem alduſte verſtrekken; gelyk Gellius, X, 18, en Valerius Maximus, IV, 6, verhalen.

Digitized by Google

Hier blaakt het oorlogsvier des GROTEN ALEXANDERS.
Ik geef den Perſiaan, met omgekeerde ſtanders
Aan 't vluchten, nu geen ſchult: een ſtierskudde, op 't gerucht
Van een' verbolgen leew, kieſt voort van ſchrik de vlucht.

ANDERS.

DUs goot Liſip in 't beelt ook d' oorlogsrazerny
Van ALEXANDER. wat zou 't koper niet vermogen?
Het zwelt van moedt, en ſpreekt: ik laat u 's hemels bogen
Beheerſchen, ô Jupyn: maar 't aardtryk is voor my.

MDCLXXXV.

OP ALEXANDER EN PORUS.

UIT FAUSTUS SABEUS.

VAn deugt en dapperheit gaf koning PORUS blyk,
Toen 't leven hem verdroot, om dat hem d' overwinner
Van Aſie verwon. maar dees, een recht beminner
Van brave daden, ſchonk hem zyn verloren ryk.
O grote vorſten, grootſt van moedt, zo d' een als d' ander,
In weêrſpoet PORUS, en in voorſpoet ALEXANDER!

MDCLXXXV.

KONING PIRRUS.

UIT JULIUS C. SCALIGER.

IK, niemant in beleit, of kracht, of moedt geweken,
(Achil, myn grootvaâr, ſchoot te kort, by my geleken;)
Hou van geen' ſpiegelſtryt, maar wage 't, ſlag op ſlag,
Daar 't oorlog, vyantſchap, en veltſlag heten mag.
Wie bloden aantaſt, hoeft met my niet te beginnen:
Myn toeleg is of niet, of alles t' overwinnen.

Ge-

Digitized by Google

Gering bedryf is min dan niet: en dat voldoet
Geen Eakus geslacht, Jupyns doorluchtig bloet.
Een kleine zege zelf zou Pirrus lof verkleinen.
Ik overwin bykans, verwonnen van Romeinen.

MDCLXXXV.

KONING ANTIGONUS EDELMOEDIGHEIT

UIT FAUSTUS SABEUS.

TOen ANTIGOON het hooft van Pirrus aanzag, schoot
Zyn eigen vaders en zyn grootvaârs droeve doot
Hem schreiende in den zin, en 't lot, zo ongestadig.
Hy schenkt dien helt het graf, hy eert zyn lyk grootdadig,
En acht het braaf, dien hy verwon met krygsgeweer,
Ook t' overwinnen na zyn doot met d'uiterste eer.

MDCLXXXV.

OP LUCIUS JUNIUS BRUTUS,

INVOERDER EN HANTHAVER DER ROOMSCHE VRYHEIT.

UIT M. ANTONIUS KASANOVA.

BRUTUS, gy berooft u zelven van uw zonen,
Op datge, als vader, u dus quyt voor 't vaderlant,
En wint een schone doot door uw manhafte hant,
Om nooit te sterven, met onendige eer te kronen.

BRUTUS SPREEKT

BY HET HALSGERECHT ZYNER ZONEN.

UIT THOMAS SEGHETUS.

MYn zoons, niet meer myn zoons, buigt voort en bukt
voor 't zwaart.

Scherp-

Digitized by Google

Scherprechter, hou vry toe, in 't minſte niet vervaart:
Spaar 's vaders ogen niet. geen eerloos lantverrader,
Die Rome een ſtiefmoêr acht, noem' BRUTUS noch zyn' vader.
Gebergde burgers, ſpaart, ei ſpaart uw tranen vry.
'k Zit beter kinderloos dan Rome in ſlaverny.

DE ZELVE BRUTUS,

MET GEVELDE SPÈRE OP ARUNS TARQUINIUS INLOPENDE.

UIT DEN ZELVEN.

'k ZAl, Rome, u groter heil, dan zelf de vryheit was,
Nalaten van myn trou: dit wenſchte ik menigmalen
Met al myn harte en ziel. Gy booswicht zult nu ras
Met welverdiende ſtraffe uw laſterſtuk betalen.
Ook ſterve ik van zo ſnoodt een hant niet ongeruſt,
O goden, zo myn hant hem desgelyx mag deren.
Jupyn, d'aartswreker zelf, aanſchout dees wraak met luſt.
Lukrees, ik kome uw graf met dezen lykdienſt eren.

MDCLXXXV.

HORATIUS KOKLES HELDENSTUK.

UIT M. ANTONIUS CASANOVA.

HElt KOKLES zag met een gedruis, hem lief in d'oren,
De ſtroombrug neêrgeſtort: toen ſprak hy onbelaân.
Voor 't vaderlant wort aan een' man niet veel verloren:
'k Benam de weêrkomſt my, den doortogt den Tuskaan.
Hy ſpringt van boven neêr, en plompende in de baren,
Krygt, als verwinner, noch den blyden waterkant,
Door vloet en vyant, ſchoon zyn wapens hem bezwaren,
De wapens, daar hy zich mê bergt en 't vaderlant.

Ver-

Digitized by Google

Verwondertge u, dat hy durft ſtroom en ſtaal verachten?
Van groter zielen ſtaat, ô Rome, u meer te wachten.

ANDERS.

UIT JULIUS C. SCALIGER.

WAt godt quam u te hulp? wie was 't van 't hemelſch bloet?
Wat godt ſtuit door uw hant d'Etruriſche oorlogsmagten,
En ſchenkt een menſchlyk lyf zo goddelyke krachten,
Dat zelf het nootlot wykt voor ſterfelyken moedt?
Breek op, Porſenna: 't is hoog tydt van hier te trekken.
Een Romer kan zo veel, als al uw heir, verſtrekken.

ANDERS.

UIT FAUSTUS SABEUS.

DE Tiber ſprak; hebt gy de ſtadt voor u geveiligt,
En ook voor my, ik zal 't vergelden, zo 't betaamt.
Ik bergde en berge, ô helt, van Mars hier toe geheiligt,
U veilig in myn' ſtroom, al 't aardtryk door befaamt.

ANDERS.

UIT GEORGIUS BENEDICTUS.

't WAs Romulus, die eerſt zyn ſtadt met muren ſloot,
Maar KOKLES, dieze alleen verloſte in hogen noot.
Wien acht men hoger? 't waar gedaan met Rome zonder
Helt KOKLES: zonder haar waar KOKLES KOKLES niet.
Zo ſtaanze bei gelyk. 't verſchil is in 't gebiedt:
Dees helpt de ſtadt hier aan, en d'ander brengtze 'er onder.

Digitized by Google

MUTIUS SCEVOLAAS HELDENSTUK.

UIT MARTIALIS, I, XXI.

OP 's konings leven had het MUTIUS gemunt;
Maar trof een' hoveling met zyn spoorbyster punt.
Dit wreekt hy aan zyn hant, in 't outervier gesteken.
Maar Porsena verbiedt dat forsse wonderteken,
Ontrukt zyn vuist de vlam, dieze al te wreet verslont,
En schenkt den helt het lyf, die naar zyn leven stont.
't Aanschouwen van de hant kan 's vyants hart benawen,
Die MUTIUS ten brant gedoemt heeft zonder flawen.
Dus heeftze groter eer al dolende ingelegt:
Zy had veel minder, vry van misslag, uitgerecht.

MDCLXXXIII.

ANDERS.

UIT EEN OUT LATYNSCH POEET.

DE hant, die voor den Vorst een' hofknecht holp om 't leven,
Schenkt MUTIUS aan 't vier, van rouwe in 't hart gewont.
Porsenna spaart hier op dien helt, van schrik gedreven;
En sluit verwinner zelf met Rome een vrêverbont.
Wat recht de hant uit, fel gedoodt, in 't vier gebraden?
Zy wint dus vrê: dat 's meer dan duizent oorlogsdaden.

OP M. SCEVOLAAS SCHILDERY.

UIT ADRIAAN MARIUS.

UW moedt en dappre hant, ô MUTIUS, verwon
Den Vorst, dien Rome van zyn vest niet keren kon.

AN-

Digitized by Google

ANDERS OP DEN ZELVEN HELT.

UIT FAUSTUS SABEUS.

OMringt van 's vyants heir, durft gy den degen trekken,
O helt, en ſtraft met vier den miſſlag van uw hant.
En tot wat groot geluk komt deze ramp te ſtrekken!
De vyant ſpaart uw lyf, en ſpaart uw vaderlant.

ANDERS.

UIT DEN ZELVEN.

HOe ſtraftge, ô MUTIUS, uw hant dus fel? 't gezicht
Heeft hier alleen gedoolt, of uw gemoet misdreven.
Wat zegge ik? geen van bei, nu Rome is vry gebleven.
Want alles, watge wout verrichten, is verricht.

ANDERS.

UIT DEN ZELVEN.

GEvoel, ô dappre hant, geen' weedom, was de taal
Van MUTIUS, toen 't vier zyn leet begon te wreken:
Gy paait de goden, dwingt den vyant op te breken,
Bevryt uw vaderlant door vier voor vier en ſtaal.

ANDERS.

UIT GEORGIUS BENEDICTUS.

UW hant heeft braaf, toen zy den koning ſtont naar 't leven,
Noch braver, toenze brandde in d' offervlam, geſtreên.
Zy, Vorſt noch vier gezint kleinhartig toe te geven,
Verwon twee vyanden; uw vaderlant niet een.

Digitized by Google

ANDERS.

UIT DEN ZELVEN.

HAar hart heeft Porcia, maar SCEVOLA zyn hant
Gerooſt met gloejend vier: hy voelt, zy zwelgt den brant.
Bei waardt hun vaderlant, maar Porcia met reden
De waardtſte, hadze dit voor 't vaderlant geleden.
Nu wint hy 't, die uit min voor 't vaderlant dus leeft,
't Welk zy haar' man ter liefde al ſtervende begeeft.

MUTIUS SCEVOLA SPREEKT, ZYNE HANT VERBRANDENDE.

UIT JULIUS C. SCALIGER.

NU ly, ô hant, het geen u onrecht recht gebiedt:
Ly, 't geen Porſen van my niet leedt tot myn verdriet.
Hy zie, wat hem, zo 't niet miſlukt waar, was beſchoren,
Nu gy geen doodſtraf zelf noch 's hemels wraak ontvliedt.
Gy ſcheent de goôn te groot, van my hier door verloren.
Want dientge 't vaderlant niet wel, my dientge ook niet.

MDCLXXXV.

KLELIAAS HELDINNESTUK.

UIT M. ANTONIUS CASANOVA.

STont MUTIUS geen leet van 't heilig vier te ſchromen,
Sprak KLELIA, wie vreeſt ons heilge Tiberſtromen?
Ik vlie den vyant, zoek myn vaderlyke ſtadt.
Dus gafze 't paart den toom, en koos dat waterpadt.

KLE-

Digitized by Google

KLELIA MOEDIGT DE ROOMSCHE MAAGDEN AAN.

UIT THOMAS SEGHETUS.

RAs, vluchtgenoten, ras, naar Rome toe getogen.
De maagdeneer is teêr, betrout aan 's vyants ogen.
't Zy dat hy ons in 't vliên verraſſche, of Rome ons weêr
Wil zenden, 't mag met ons niet erger. met geen eer
Krenkt manvolk deze ſex. den ſtroom in zonder beiden:
Dat gaat u voor: de gunſt der goôn zal ons geleiden.
Romein, Etrurier, Itaalje leer' voortaan,
Dat mans te Rome niet alleen iet groots beſtaan.

KLELIA SPREEKT TOT DEN TIBERSTROOM.

UIT JULIUS C. SCALIGER.

O Vader Tiber, die uw oevers, vry van toom,
Beknabbelt, rotſen ſluit of voortſluwt met uw' ſtroom,
Verſchoon de zwaklieit van dees maagden uit ontfermen,
En voerze aan d'overzy, alrê vermoeit van armen.
Ei belg u niet, al miſtge uw brug, nu neêrgeſtort,
Zo KLELIA gekeert een vaſte ſtroombrug wort.

PORSENA BREEKT OP.

UIT FAUSTUS SABEUS.

PORSENNA brak voor Rome, uit ſchrik, die 't hart quam roeren,
't Beleg op: daar ſtont elk verbaaſt, die dit vernam.

Digitized by Google

Hy ſprak; is tegens Mars geſlacht dus kryg te voeren?
Klely verwint den vloet, en Mutius de vlam.

MDCLXXXV.

VETURIA SPREEKT KORIOLANUS AAN.

UIT JULIUS C. SCALIGER.

Ert ik dan moeder, om myn vaderlant t' ontberen?
En ſtaatge hier, om my door zynen val te deren?
Zo gy myn zoon zyt, voort, voer flux uw leger af:
Zo niet, doorſtoot myn borſt. wat reden zou dit keren?
Die zulk een' lantvloek baart, gevoelt met recht de ſtraf.

MDCLXXXV.

OP DE CCC FABIEN.

UIT FAUSTUS SABEUS.

DE bloem riekt aangenaam, de beek komt lieflyk ſtromen,
De by wint honig, 't leeft van vogels in de bomen,
Daar 't heir der FABIEN zyn bloet ten beſte gaf
Voor 't vaderlant, gedekt van zulk een geurig graf.
Al recht: dees zielen paſt gewenſchte ruſt t' ontfangen,
By bloemen, ſchaduw, beek, en honig, en gezangen.

MDCLXXXV.

OP TITUS QUINTIUS CINCINNATUS.

UIT FAUSTUS SABEUS.

TOen QUINTIUS zyn' bou beyverde, en de ſtieren
Vaſt ſpande voor den ploeg, begruiſt van zweet en ſtof,
Wert hy 's lants veltheer, ſtreedt, en overwon met lof,
Bragt volken onder 't juk, als eertyts d' akkerdieren.

Ver-

Digitized by Google

Verblydt u, vee en ploeg en boulant, dus ge-eert,
Tot welke uw akkerman van zyn triomfkoets keert.

MDCLXXXV.

OP L. SICINIUS DENTATUS.

UIT FAUSTUS SABEUS.

DENTAAT, de Roomſche Achil, ſtygt trots naar 's hemels daken,
Door Mars en Venus hulp, die 't Roomſch gebiedt bewaken.
Hem ſtichten Deugt en Eer geen graf van marmerſteen,
Maar ſtaplen * wapens en veel oorlogsroof op een,
Verſchiet van kronen, hals- en arm- en paartſieraden.
Wie ſchryft zyn grafſchrift? hier zit Pallas mê beladen.

MDCLXXXV.

OP

* Het ſchynen ongelooflyke dingen, die Gellius, II, 11, Valerius Maximus, III, 2, Plinius, VII, 28, Solinus, VI, en de letterkunſtenaar Fulgentius uit Varro en andere oude ſchryvers voor geloofwaardig van dezen helt verhalen, om zyne dapperheit *Dentatus*, dat is Getant, toegenaamt, en vereert met den tytel van den Roomſchen Achilles. Honderten-twintigmaal, zeggenze, heeft hy in veltſlagen gevochten, zesendertigmaal roof behaalt van verſlage vyanden, achtmaal overwinner in een lyfgevecht voor d' ogen van twee legers. Vyfenveertig littekens had hy in zyn lyf van vore, niet een van achter. Tot loon van treflyke oorlogsdaden heeft hy 18 ſtangen ontfangen, 8 goude kronen, 14 burgerkronen, ene belegkroon, 3 muurkronen, 83 ketens, 25 paartſieraden, 160 armringen, een geltgeſchenk, 10 gevangenen, en 20 oſſen. Negen triomfwagens heeft hy gevolgt van veltheren, die zyne dapperheit voornamelyk aan die ere had geholpen. Ook ſtemt het eigen verhaal van Sicinius (anders Siccius by de ſchryvers genoemt) hier meeſt mê overeen by Dionyſius Halikarnaſſer in zyn X boek; daar veel treflyke blyken zyner dapperheit, niet zonder klock beleit en grote beſcheidenheit, wydluftig zyn te vinden: onder andere hoe zyn veltheer Remilius uit haat en nydt hem in zyn doot meende te jagen, daar hy echter, het gevaar getrooſt, zich voorzichtig en dapper door redde, en een heerlyke zege behaalde, tot ſchande van den burgermeeſter, die met recht door hem beſchuldigt en overtuigt van misbruik zyns krygsgezags ('t welk Plinius het beſte noemt van al zyn grote daden) met gelt dit te Rome moſt boeten. 't Was een van de ſnootſte ſchelmſtukken der Tienmannen, datze dezen helt, een' hanthaver der vryheit, door bedreg om hals bragten; niet ongewroken nochtans ſtervende, gelyk Dionyſius, XI, en Livius, III, melden, dewyl hy, van hondert ſchelmen aangetaſt, noch 15 nederhieuw, wel 30 wondde, tot datze, van naby hem ſchromende te genaken, hem, aan alle kanten omringt, met ſchichten en ſtokken en zware rotsſtenen, van boven afgerolt, endelyk verpletten en overſtelpten. Urſinus heeft penningen in 't licht gebragt, voor den huize der Sicinien geſlagen, dezen Sicinius in 't byzonder ter ere, daar Herkules knods, met zyne leewshuit overdekt, en boog en pylen op ſtaan; ook daar men aan d' ene zyde een vrederoede met een palmtak en lauwerkrone op vint, aan d' andere een heldinnenhooft met dit opſchrift;

Digitized by Google

OP VIRGINIA,
DOOR EEN SCHRIKKELYKE DOOT HARE EER BERGENDE.
UIT M. ANTONIUS KASANOVA.

DE dochter van VIRGYN, van 's vaders hant doorſtoten,
Bergt dus haar vryheit met hare eer voor dubblen hoon.
Al overtreft dees maagt haar ſexe-en tydtgenoten
In ſchoonheit, haar verſiert die dootwondt ruim zo ſchoon.
'k Heb vader, ſprakze, moê van 's levens ramp en weelde,
Veel meer te danken, nu hy doodt, dan toen hy teelde.

VIRGINIA SPREEKT.
UIT AUGUSTYN PREVOT.

'k STerf onbevlekt: myn eer heeft geen gewelt geleên,
Gelyk Lukrees voorheen.
Door 't ſterſlot, ons gemeen, voor beîde hardt en bloedig,
Herleeft de Staat voorſpoedig.
Zy ſchupte een' dwingelant ten troon uit door haar doot;
Ik tien, wel ruim zo ſnoodt.
Met tien triomfen mogt dit Rome wel belonen,
En zo veel lauwerkronen.

VIRGINIA MOEDIGT HAREN VADER AAN.
UIT JULIUS C. SCALIGER.

VOltrek, ô vader, 't geen gy voor hebt: draal hier niet.
Heeft zich godtvruchtigheit ooit recht en vroom gequeten,
Hier mag uw rechte hant met recht godtvruchtig heten.
Doorſtootge uw dochter, zy ſtaat onder uw gebiedt:
Wat misdaat wort u, die uw recht gebruikt, verweten?

Of

Digitized by Google

Of ben ik meester van my zelve, 'k wil myne eer
Dus bergen: volg myn' last, of reik my uw geweer.

MDCLXXXV.

KORNELIUS KOSSUS SPREEKT,
GEREET TOT HET LYFGEVECHT.
UIT FAUSTUS SABEUS.

MYn geest wort krachtig tot dit lyfgevecht geport,
Beluſt om 't vaderlant my zelven te vergeten.
Want kryge ik d' overhant, of schiet ik hier te kort,
'k Heb levendig, of doot, my, als een helt, gequeten.

MDCLXXXV.

LUCIUS MANLIUS TORQUATUS,
BY ZYN ZOONS HALSGERECHT.
UIT THOMAS SEGHETUS.

DE krygstucht ga voor d'eer. zie daar een heilzaam voorbeelt:
Dat elk zich spiegle, wie dit hardt, of billyk oordeelt.
Leer dus uw veltheers last en rechtbyl, ô soldaat,
Ontzien. By oorlogstucht bestaat de Roomsche Staat.

MDCLXXXV.

KAJUS FABRITIUS,
D' AANGEBODE GESCHENKEN VERSMADENDE.
UIT JULIUS C. SCALIGER.

't ZAl beter zyn, dat gy uw' goutschat zelfs behoudt,
Die u op zyn gebruik verstaat. | my dient geen gout,
Hier van onkundig. 'k weet te heerschen over heren
Van 't gout, zo lang ik dus my zelven kan regeren.

MDCLXXXV.

Digitized by Google

MARKUS ATTILIUS REGULUS,

VAN DE KARTHAGERS GEPYNIGT.

UIT THOMAS SEGHETUS.

HOu moedt, myn edle ziel, bezwyk niet, hou ſlechts moedt.
Verdubbel, ô Barbaar, de pynen, dus verwoedt.
Zo luſt my om myn trou voor 't vaderlant te lyden:
Dit zocht, dit wenſchte ik, toen 't gemaklyk was te myden.
Maar kenne ik Rome recht, ô Puniſchen, gy boet
Eerlang afgryſlyk voor myn afgepynigt bloet.

MDCLXXXV.

OP FABIUS EN KAMILLUS.

UIT FAUSTUS SABEUS.

WAt beelden? FABIUS vertonenze en KAMIL,
Die Rome in hogen noot verloſten, als twee helden.
De ſtadt was eerſt al wech, en namaals zou 't haar gelden:
d'Een bergde haar met ſpoet, en d'ander zat ſlechts ſtil.

Q. FABIUS MAXIMUS SPREEKT.

UIT JULIUS C. SCALIGER.

UW krygsmagt dê 't ons minſt: Fortuin was Rome tegen.
Nooit ſtont gy boven met uw dapperheit en degen;
Maar dient den tydt ſlechts, milt begunſtigt van den tydt.
Stel d'oorlogsmagt gelyk, wy weigren u geen' ſtrydt;
Den tydt gelyk, wy zyn u meeſter en de boosheit
Des tydts. Of moedigt u de dolle reukeloosheit
Van mynen amptgenoot? my hebtge voor, een' man,
Die hem, ô Annibal, en u verduren kan.

MDCLXXXV.

MAR-

Digitized by Google

MARCELLUS TART ANNIBAL.

UIT JULIUS C. SCALIGER.

BArbaar, wat ſtoftge trots en dwaas, begunſtigt van
Het eerſte krygsgeluk, dat ras verkeren kan?
Romeinen hebtge nooit verwonnen: wie ooit ſchromen
Te vechten, zyn 't niet. hier is Rome noch volkomen:
Dit 's Rome en d'Alpen, dit 's Itaalje, deze hant.
Sta vaſt nu met uw heir. nu ſchriktge, en houdt geen' ſtant.

ANNIBAL PRYST MARCELLUS.

UIT M. ANTONIUS CASANOVA.

KArthagoos veltheer wenſcht geen Rome in zyn gewelt
Voor zulk een lyk, en laat zich horen: dit 's de helt,
Die Jupiter met roof te Rome milt vereerde,
Van Syrakuſes veſt zeeghaftig wederkeerde,
Door oorlogsdapperheit ten hemel ingeſtreên.
Dees zag uw veltheers rug, myn krygsvolk, dees alleen.
Had ons Karthaag MARCEL geteelt, ronduit geſproken,
't Had Rome al in, en hem die glori niet ontbroken.

ANNIBAL SPREEKT,

UIT ITALIE HEREISCHT.

UIT JULIUS C. SCALIGER.

HEb ik dan d'Alpen zelfs den harden nek gebroken
En overweldigt door een nooit bekende baan,
Karthagoos oorlogsramp met ſtromen bloets gewroken,
De Roomſche goôn beroert, met byſtren ſchrik belaân?
En moet ik nu weêr voort? ik uit Itaalje daatlyk?
Verwinner keren naar 't verwonnen vaderlant?

Digitized by Google

Dit ſpeelt my burgertwiſt, die al myn dienſten haatlyk
Afſchildert, loos misduidt, berooft van onderſtant.
Geen hemel, noch geſtarnt, geen krygsmagt der Romeinen,
Karthaagſch bedrog alleen kon ANNIBAL verkleinen.

ANNIBAL VAN SCIPIO OVERWONNEN.

UIT M. ANTONIUS KASANOVA.

ALcides weêrga, die zo diep, als niemants handen,
't Benaude Itaalje trof in borſt en ingewanden,
Die door den hemel voor zyn heirkracht overſtout
Een' weg vont, van de goôn voorhenen pas aanſchout,
Toen al zyn krygsmagt, Rome eerſt meeſter, lag verſlagen,
Sprak moedig noch, vol ſpyt, en roemde in ſtê van klagen:
Wie weigert my 't geluk van onbederſlyke eer?
Wie neemt dit wech? wat eew berooft my dit geweer?
De naam van ANNIBAL zal 's vyants hart verſchrikken.
Vrees, Rome, vrees hem tot zyn levens jongſte ſnikken.

SCIPIO AFRIKAANS GRAFSCHRIFT.

UIT ENNIUS.

VAn d' eerſt opgaande zon 't Meotiſch meir voorby
Leeft niemant, die by my in groot bedryf mag halen.
Zo 't vry ſtont, dat een menſch ooit ſteeg in 's hemels zalen,
De grote hemelpoort zou open ſtaan voor my.

DE ZELVE HELT SPREEKT.

UIT EEN OUT LATYNSCH POEET.

IK toonde, pas geraakt tot mannelyke jaren,
Den Roomſchen Raadt, ontvonkt van niewen oorlogsgloet,

Toen

Digitized by Google

Toen Annibal de ſtadt quam dreigen, trots van moedt,
Dat hy verwinbaar was, ſloeg al zyne oorlogsſcharen,
En bragt Karthago, nooit verwonnen, onder 't juk.
Schoon dit en 't fors Hiſpanje en Syfax zelf verſlagen,
Met Ammons volken, van myn dapperheit gewagen,
Verwonne welluſt is myn grootſte heldenſtuk.

ANDERS.

UIT JULIUS C. SCALIGER.

DE Spaanſche dapperheit en oorlogsmagt te vellen,
En 't ſtrydtbare Afrika de wet door 't zwaart te ſtellen,
Is iet van myn bedryf; myn zege, dat ik kon
Den helt verwinnen, die Italie verwon.

ANDERS.

UIT M. A. CASANOVA.

HOe dapper ik my droeg, kan Annibal getuigen;
Hoe minzaam, Lelius; hoe goet, die voor my buigen;
Hoe vroom, myn vader en al 't vaderlant niet min;
Wel twee Karthagoos, hoe 'k my zelven overwin.

ANDERS.

UIT FAUSTUS SABEUS.

HEeft Rome, door myn deugt ten top van magt geſteigert,
My 't graf, ik myn gebeent d' ondankbre ſtadt geweigert,
Men denk' niet, dat my eer of graf ontbreken zal.
Myn lykbus is Karthaag, myn graffchrift Annibal.

Digitized by Google

OP SCIPIO EN KATO.

UIT DEN ZELVEN.

KArthaag quam 't Roomſch gebiedt naar borſt en hartaâr ſteken:
Den dootſteek dreigden 't meeſt zyne eige Staatgebreken:
De ſtadt liep buiten en van binnen groot gevaar.
Wat noothulp? SCIPIO en KATO bergden haar:
Dees jong, en die ſtokout. wat temdenze al rebellen!
Dees wiſt Karthago, die zyn ſtadt de wet te ſtellen.
Denk, Rome, watge dit paar helden ſchuldig blyft,
Als dees den vyant, die de zedepeſt verdryft.

MDCLXXXV.

OP SULLA EN MARIUS.

UIT FAUSTUS SABEUS.

VErwoede MARIUS, en SULLA, even fel,
Scherprechters van den Staat, hoe maakt gy 't in de hel?
Blyft daar uw vyantſchap noch onverzoenbaar woeden?
Noch even heet en wreedt by 's Tarters zwavelvloeden.
Ook bragt het nootlot ons niet eveneens in 't graf,
Dat hier by d' uitvaart vier, en daar het water gaf.

SULLAAS GRAFSCHRIFT,

VAN HEM ZELVEN GEDICHT.

UIT PLUTARCHUS VERHAAL.

IK SULLA overwon, wat ergens was te vinden,
Myn vyanden met quaat, met weldoen al myn vrinden.

MDCLXXXV.

OP

Digitized by Google

OP LUCIUS LUCULLUS.

UIT M. A. CASANOVA.

LUKULLUS ſprak, van zyn gelukkig krygsgebiedt
Hereiſcht, als van den prys, by hem verdient, verſteken:
Pompejus, waar is 't werk, dat voor u overſchiet?
Denk vry dat Pontus en Armenie dus ſpreken:
Gy, Rome, weigert my de glori, die myn' naam
De vyant ſchuldig was: 'k verwachtze van de faam.

DE ZELVE HELT SPREEKT.

UIT JULIUS C. SCALIGER.

IK ging in wetenſchap en wysheit Griekenlant
Met vlyt te boven, hoe welſprekende en hoe ſchrander:
Barbaren overwon myn moedt en dappre hant.
Pompejus, zwyg: gy ſchiet te kort in 't een en 't ander.
Rep van geen Aſie, noch dien triomf: wat gy
Daar uitvoert, is myn werk; 't is al verricht door my.

MDCLXXXV.

L. SERGIUS KATILINA SPREEKT,

IN 'T GEVECHT TEGENS ZYN VADERLANT STERVENDE.

UIT THOMAS SEGHETUS.

d'ARpyner juich': nu rys hem 't hart noch hoger boven
Zyne afkomſt: maar de haat zal KATILINA loven.
Wie dus kloekmoedig viel, die ſtont voor 't vaderlant.
Zo braaf een ſchelmſtuk, ô Fortuin, behoorde uw hant,
Golt recht en reden, van geen byſtant te beroven.

MDCLXXXV.

POM-

Digitized by Google

POMPEJUS DE GROTE.

UIT FAUSTUS SABEUS.

UW werk, gelyk uw naam, POMPEJUS, is wel groot,
Terwyl * Tigranes voor uw voeten legt gebogen;
Noch groter, alsge heusch hem bergt, verquikt in noot,
En vrede en vrientschap biedt uit gunste en mededogen;
Maar allergrootst, als gy hem zelf in 't ryk herstelt.
Wat wenschtge meer? gy trapt de vorsten met gewelt,
En heftze weêr ten troon. dit 's goddelyk vermogen.

JULIAAS RAMPZALIGE DOOT.

ZY SPREEKT.

UIT JULIUS C. SCALIGER.

WAt gramschap van de goôn, wat helsche Vloek, vol wrok,
Besprenkelde u met bloet, ô myn Pompejus † rok?
Gy

* In 't Latynsche lofdicht, waaruit dit vertaalt is, vergist zich d'Italiaansche poëet, Mithridates dit toeschryvende, den befaamden koning van Pontus; die van Pompejus overwonnen en benaawt, van zynen eigen zone Farnaces belaagt en schelmsch vermoort is, ja vergeefs, toen hy de lagen merkte, zich zelven door vergift pogende te doden, geen enkele doot, als Dio zegt, quam te sterven. Maar van Tigranes, koning van Armenie, Mithridates bontgenoot en schoonzone, vint men deze diepe vernederinge in zynen hogen noot, en van Pompejus deze bescheidenheit en goedertierenheit verhaalt by Dio, Vellejus, Appianus, en Plutarchus.

† Wel rampzalig was dit gewaat, en rampzalig hier door de doot dezer vrouwe, met overgroten rouwe betreurt, niet alleen van haren vader Julius Cesar, en Pompejus, haren man, die haar krachtig wederzyds beminde, maar ook van ganisch Rome en al de werelt. Zwanger van Pompejus overleedtze, gelyk Appiaan melt. Datze in de kraam storf, leest men by Plutarchus; doch eerst verhalende, datze bevrucht van te voren, op het gezicht van Pompejus rok, die by ongeluk met bloet bespat, haar t' huis gebragt was, van schrik in zwym gevallen, en naulyx weêr tot zich zelve gekomen, een miskraam had gekregen. Maar Valerius Maximus stelt onder de doorluchtigste voorbeelden van echte liefde, dat Julia, beducht voor haar mans ongeval, toen zyn bloedig kleedt haar verschrikte, in een miskraam, door die zelve ontsteltenis verwekt, quam te overlyden. En hy niet alleen, maar ook Vellejus, Appiaan, Lukaan in 't begin zyner Farsalie, en Plutarchus in Pompejus en Cesars leven, merken hier by aan, dat elk by haar leven verloor, en haar doot voor een droevig voorteken aanzag: dewyl de rust van den Roomschen Staat, die door haar hu-

Digitized by Google

Gy doodt de moeder en haar vrucht, noch ongeboren:
De Staat, eerlang hier door geſplitſt, gaat mê verloren.
Och ſterf niet, JULIA: Pompejus, buiten noot,
Blyft leven. maar dit bloet is 't voorſpook van zyn doot.
De doot ſtaat van uw doot uw' echtgenoot te wachten:
Dan ſterft het vaderlant met endeloze klagten.

JULIAAS ONGELUKKIG GELUK.

UIT M. A. CASANOVA.

HAd JULIA aanſchout dien fellen oorlogsbrant,
En waar 't gezicht haar door de doot niet eer geloken,
Zy had bedrukt tot man en vader dus geſproken:
'k Verwacht myn neêrlaag hier, en ook myne overhant.
Maar och ik rake om hals met myn' verwonnen vader:
Of ſchiet myn man te kort, ik ſterf met hem te gader.

HET ZELVE.

UIT FAUSTUS SABEUS.

WAar JULIA geen lyk voor 't opgaan van den brant
Des oorlogs, 't lykvier van 't elendig vaderlant,
Zy zou dus, root beſchreit, tot man en vader ſpreken:
Hier kan my teſſens heil en onheil niet ontbreken.
Wint gy, of gy den ſtrydt, de zege is my gemeen.
Maar ſneuvelt gy, of gy, wee my! ik ſneef met een.
't Waar ſchandt voor JULIA, zo zy niet ſtorf te gader,
Of met zo groot een' man, of met zo groot een' vader.

huwelyk, als een gemenen bloetbant en vredepant van Pompejus en Ceſar, gedurende haar leven ter nauwer noot bewaart bleef, door het breken van dien bant wel haaſt geſtoort wiert; en de Staatzucht van die twee grote heren, voorhenen eer bedekt dan bedwongen, tot d' afgryſlykſte verwoetheit van burgerkryg uitborſt.

Digitized by Google

KAJUS ACILIUS DAPPERHEIT.

UIT M. ANTONIUS KASANOVA.

ACYL zag in 't gevecht zyn rechte hant verloren,
En ſprak; de ſlinke zy myn toeverlaat voortaan.
Hy taſt kloekmoedig hier zyn vyants ſchip mê aan,
Getrooſt zich * 't zelve lot, ook deze hant beſchoren,
En dondert met dees ſtem den vyant uit zyn kiel:
Leert, ſuffers, wat u ſta van Ceſars volk te wachten.
Wy kunnen ſtroom en ſtaal en vier en vlam verachten,
Verwinnen zonder hant, en leven zonder ziel.

OP KASSIUS SCEVA.

UIT JULIUS C. SCALIGER.

NU geef Fortuin niet toe: zy kan uw' moedt niet krenken,
O † SCEVA, grootſte helt, uw' groten heer gelyk,
Of groter. wort uw deugt, na zulk een brave blyk,
Vergolden, Ceſar moet u 't ganſche leger ſchenken.
Zyn geeſt heeft in uw lyf den vyant afgeſtreên:
Zyn ganſche legermagt beſtont in u alleen.

* By Plutarchus, Suetonius, en Valerius Maximus heeft men anders van dezen dapperen ſoldaat niet, als dat hy in den zeeſtryt by Maſſilie zyne rechte hant, daar hy een vyantlyk ſchip mê aantaſte, verloren hebbende, dat aanvatte met de ſlinke, en met zynen ſchilt den vyant noch verſchrikkende en verjagende, niet ruſte, eer hy 't meeſter wiert en in den gront boorde. Maar overmits Acilius den befaamden Cynegier, die beide zyne handen dus quyt raakte, (zie Cynegiers lofdicht boven, 678) in deze heldendaat volgde, gelyk 'er Valerius en Suetonius by aantekenen, zo wil Kaſanova dezen Romein den Athener, zyn voorbeelt, alſins hier gelyk ſtellen.

† Zie, wat boven onder myne Gezangen, 33, van dezen helt, een' hopman onder Julius Ceſar, en zyn doorluchtig heldenſtuk is aangetekent.

POM-

Digitized by Google

POMPEJUS SPREEKT.

UIT M. A. CASANOVA.

VAn myn triomfen is al 't aardtryk vol, en veilig
Al d' oceaan door my: dit werk is vroom en heilig.
Den bozen burgerkryg voltrekke een andre hant.
Zou iemant anders meer uitvoeren? 't waar hem ſchandt.
Hy had een laſterſtuk, geen heldenſtuk, bedreven,
Die 't perk van myn geluk zo ſtout voorby dorſt ſtreven.

ANDERS.

UIT JULIUS C. SCALIGER.

'k STeeg vroeger door myn deugt tot Staat- en krygsgezag,
Dan een gemeen ſoldaat zyn veltheers laſt wel plag
Te vatten. 'k was de ſchrik van aarde en zee, 't verlangen
Des hemels. elk van die heeft iet van my ontfangen:
Hier ſneuvle ik, daar is 't lyk, gins triomfeert myn geeſt.
Nu woedt en raas, Fortuin, met yver aangeſpannen
Tot myn bederf, en dien ondankbre Staattirannen;
Gy, voor myn dapperheit en deugt, alom gevreeſt,
Gelyk een blixemſtraal, zo menigmaal bezweken:
Uw kracht waar zonder dat de werelt niet gebleken.
Gy hebt gelyk, en zocht uw' hoon aldus te wreken.

POMPEJUS SPREEKT STERVENDE BY ZICH ZELVEN.

UIT THOMAS SEGHETUS.

BEn ik dan, ik, de ſchrik van ooſt en weſt voorhenen,
Wiens jeugt, door deugt, zo vroeg voor 's levens tydt verſchenen,
Triomfen heeft verdient, gebergt door uw gebeên,

Digitized by Google

O Rome, nutter aan een koorts toen overleên,
Op datge, als myn beleit uw krygsmagt quam t'ontbreken,
Een' dwingelant, van heersch- en oorlogszucht ontsteken,
Ten roof zout strekken? Stont heel Rome van zyn' stoel
Met my op, my gevolgt in 't barnend krygsgewoel
Van zo veel dappren, zulk een heir, op myn geboden,
Op dat Farsalie eerst POMPEJUS zag gevloden,
En strax al 't aardtryk, ik om hals raakte, op 't bevel
Van een ondankbaar kint, (ô nootlot, al te fel
Op my gebeten!) schelmsch vermoort van slaafsche handen?
O goôn, herlevert my de Thessaljaansche landen:
Daar trof geen ramp zo fel. ô Rome, ô vaderlant!
Och storf ik in 't gevecht voor u van schoonvaârs hant!
De doot, hoe deerlyk, waar dan heerlyk, als DEN GROTEN
POMPEJUS paste, en gunst van 's vyants wrok genoten.

ANDERS.

UIT LUKAANS VIII BOEK.

DE volgende eew, die nooit de daden der Romeinen,
Uw oorlogsdaden nooit zal zwygen, noch verkleinen,
En al de werelt slaat hare ogen op dit meir,
Dees kiel, en Memfis trou. draag zorg nu voor uwe eer.
Het nootlot gunde u lang het leven, heel voorspoedig.
De volken weten niet, indien uw doot niet moedig
Dit uitwyze, of uw hart mag tegens ongeluk.
De moort, hoe snoodt en schelmsch, beroere u met geen' druk,
Noch schaamte: denk, de steek komt, wie en waarze u wonden,
Van Cesars hant. hoe 't lyf gescheurt worde en geschonden,
Ik ben en blyf nochtans gelukkig, grote goôn:

Dit

Digitized by Google

Dit wortme nooit berooft door d'almagt van uw' troon.
Nu neemt myn leven met myn' voorſpoet beſt een ende:
De doot verwekt niet, maar verhoedt ſlechts myne elende.
Kornelia en myn Pompejus zien den moort.
Uw leet dan ingekropt, uw zuchten ſtil geſmoort.
Zienze u verwondert hier u zelven overwinnen,
Zo bedtgenoot, als zoon, 't gaat vaſt datze u beminnen.

KORNELIAAS JAMMERKLAGT OVER POMPEJUS DOOT.

UIT FAUSTUS SABEUS.

POMPEJUS wert op zee moortdadig omgebragt.
Dies viel KORNELIA aan 't jammren met dees klagt,
Terwylze 't lyk van graf en lykdienſt zag verſteken:
Dees helt heeft al de zee van roofgewelt bevrydt,
Al 't lant met vorſtenroof verheerlykt wydt en zydt.
Ondankbare aarde en zee, wat baartge al gruweltreken!
Wie van u beide maakt het erger? d'ene gaf
Den moortſteek, d'andre gunt POMPEJUS zelf geen graf.

ANDERS.

UIT LUKANUS.

IK, ik, ô bedtgenoot, ik heb u ſchelmſch vermoort.
Want Lesbos, daar ik zat, heeft u, te dwaas bekoort
Door min, te lang verlet, te verre och afgelegen,
En Ceſar voor uw komſt den Nylſtroom ingekregen.
Want wie dorſt anders zulk een gruwelſtuk beſtaan?
Maar moorder, wiege zyt, 't zy gramme goôn u raân,
Of Ceſars haat, of vrees POMPEJUS aan te randen,
Gy woedt onkundig van zyn hart en ingewanden.
Gy moort hem, daar hy zelf den moortſteek wenſchen zou.

Digitized by Google

Hy ly' niet minder dan de doodstraf, en aanschou
Myn hooft eerst, van den romp gehouwen. menigvuldig
Ben ik aan burgerkryg en al dees rampen schuldig,
Die d' enigst van myn sex hem bybleef, zonder schroom,
In 't leger en ter zee, hem herberg, wellekoom,
Schoon 't noodlot hem vervolgt, door ramp noch nederlagen
Ooit afgeschrikt, dat vorst noch koning zelf dorst wagen.
Och bleef ik hierom t' scheep? hebt gy me dus gespaart,
Trouloze trougenoot? en was ik 't leven waardt,
Toen gy liept in uw doot? ik wil, ik zal ook sterven,
En van geen konings gunst noch wreetheit dit verwerven.
Verguntme los in zee te springen: vlecht een' strop
Van 't scheepstou, ô matroos, en knoopme daatlyk op:
Of iemant anders van de trouste reisgenoten,
Die niet onwaardt is het gezelschap van DEN GROTEN
POMPEJUS, trekk' zyn zwaart, en helpme spoedig voort.
POMPEJUS kan hy heusch verplichten door een' moort,
Die Cesars wapenen en wrok wort toegeschreven.
O wreetheit, die myn trou hier hindert, my, het leven
Dus moê, de doot misgunt! men dwingt, men houtme vast.
Gewelt! ik ly gewelt! ô echtgenoot, wat last!
Gy zieltoogt noch, en hebt den dootsnik niet gegeven;
En uw KORNELIE is altê niet vry gebleven,
Geen voogt meer van zich zelf. de doot wort my verboôn,
Tot Cesars lust gespaart, en my tot zwaarder hoon.

OP POMPEJUS GRAF.

UIT MARIUS MOLSA,

Onder de Latynsche poëten van Italie, II, 72.

SChoon uw gebeent geen graf aan Faros strant ontfing,
Dit zal het noodlot geen verwyt van wreetheit strekken:
't Verwonnen aardtryk was tot d' uitvaart te gering:
Den hemel voegde alleen POMPEJUS lyk te dekken.

POM-

Digitized by Google

POMPEJUS GRAFSCHRIFT.

UIT KEIZER * ADRIAANS GRIEKSCH.

HOe ſchaars kon 's mans gebeent zo klein een graf verwerven,
Wiens groot bedryf zyne eer in kerken nooit zal derven.

OP POMPEJUS EN ZYNE ZONEN.

UIT MARTIALIS, V, LXXV.

POMPEJUS beide zoons dekt Aſie en Euroop:
Zyn graf toont Afrika, indien 't een graf mag heten.
Zo groot een ſtamhuis ſtort niet teſſens overhoop,
Maar legt (wien geeft dit vreemt?) al 't aardtryk door verſmeten.

DIERGELYKE GRAFDICHTEN OP DE POMPEJEN.

UIT HET MENGELDICHT DER OUDE LATYNSCHE POETEN, III, 72, 73.

I.

GY krygt in Libie, ô POMPEJUS, pas een graf,
't Welk Aſie en Euroop uw dappre zonen gaf.
Wat helden leggen daar gevelt! wat grote namen,
Die ydle hoop en roem op aardtſch geluk beſchamen!

II.

Fortuin droeg zorg, datze uw gebeent zo wydt verſpreidde,

Als-

* Dit vaarsje heeft men, maar zonder naam van den dichter, by Appianus; van keizer Adriaan alleen meldende, dat hy Egipten doorreizende, Pompejus bedorven graf en oude beelden verbeterde. Maar dewyl Spartianus van dezen Vorſt ook verhaalt, dat hy in poezye en allerhande geleertheit en wetenſchappen treflyk bedreven was, zo verdient Dio, hier geloof, LXIX, 792, by den lykdienſt van Pompejus, en het herbouwen van zyn graf, dit graffchrift hem toeſchryvende. Men vint het ook dusdanig op zynen naam uitgegeven in den Griekſchen Bloemhof, I, 54.

Digitized by Google

Alsze uw triomfen, ô POMPEJUS, eerst verbreidde.

III.

POMPEJUS zege was al 't aardtryk doorgeronnen:
Hy legt al 't aardtryk door in 't ende ook overwonnen.

IV.

POMPEJUS kreeg bykans op Libiaanschen gront
Geen graf, 't welk d'outste zoon in Spanje naulyx vont,
De jongste in Asie: dit grote huis, aan 't spatten,
Was, toen het neêrstortte, in geen ene plaats te vatten.

V.

De wyde wereld heeft een graf voor u ten beste,
POMPEJEN, in elk deel; hier 't Afrikaansch geweste,
Gins Asie, en Euroop. doorluchtig huis, hoe wort
Gy neêrgesmeten, dat al 't aardtryk overstort!

VI.

Het vaderlant ontbeert POMPEJEN, met hun lyk,
Begraven wydt en zydt, maar zonder gloriblyk,
In Asie, in Europe, op d' Afrikaansche stranden.
Verwinners heerschen dus in d'overwonne landen.

VII.

Euroop en Asie, ô POMPEJUS, dekt uw zoons,
Het trouloos Afrika uw lyk na zo veel hoons.
Fortuin verdeelde 't graf aan 't aardtryk van dry heren,
Op dat geen lucht noch lant POMPEJUS mogt ontberen.

MDCLXXXV.

OP JULIUS CESAR.

UIT CASANOVA.

HElt CESAR zag 't bedryf des Macedoons gemaalt,
En sprak al schreiende; och ik heb niet groots bedreven!
Maar Alexander, mogt hy CESARS tydt beleven,
Sprak zelf; myn zege is klein, in Persie behaalt.

Digitized by Google

MAR-

MARKUS BRUTUS SPREEKT BY ZYN OPZET OM CESAR TE DODEN.

UIT THOMAS SEGHETUS.

Tydt! ô zeden! kan dit vrygevochten ryk
Een' koning dragen en een' BRUTUS te gelyk?
Dat leert de ſchool niet van dien goddelyken Plato:
Dat lydt geen ſchoolgenoot van onzen groten Kato;
Noch * Junius, het hooft van ons geſlacht. voor my
Miſſchien is wenſchlyk dees gevloekte dwinglandy,
Op dat de Romers met meer blyde zegeklanken
Noch eens 't herſtellen van de vryheit BRUTUS danken.
Maar gruwlyk is 't een' vrient, en die weldadig blykt,
Met ere en aanzien zelf en ſchatten u verrykt,
Te doden. zou dat bloet uw handen dus bevlekken?
't Is erger 't vaderlant in noot uw hulp t' onttrekken.
'k Vergeef wel eigen leet, maar niet van 't algemeen.
De dwinglant moet dit zelf verſchonen: 't ſteunt op reên.
Uw BRUTUS, ſchoon geen feil hier andten wort verweten,
Getrooſt zich, Rome, om u ondankbaar zelf te heten.

* Lucius Junius Brutus heeft, de Tarquinien ten troon uit ſchuppende, de vryheit te Rome eerſt ingevoert, en door de halsſtraf zyner eige zonen gehanthaaft; gelyk op d'afbeeldinge van Prins Willem den eerſten, enen anderen Brutus van ons vaderlant, is aangetekent. Gelyk dan Markus Brutus d' aanzienlykſte en vroomſte was onder al de heren, die Julius Ceſar ombragten, niet den heerſcher, (zo ſprak men van Kaſſius) maar de heerſchappy hatende, en zonder wien d' anderen het ſtuk niet dorſten beſtaan, als door zyne hulpe en toeſtemminge alleen zich gerechtvaardigt achtende; zo is hy door het vermaarde voorbeelt van dien eerſten Brutus, wiens nakomeling hy geacht wert, niet weinig hier toe aangemoedigt: te meer om dat alle menſchen, die Ceſars dwingelandy moê waren, op hem zagen, en met bits verwyt, op het beelt van Junius Brutus en den zetel, daar hy, als Schout, recht dede, heimelyk geſchreven, om enen anderen Brutus wenſchende, hem te laſte leidden, dat Brutus ſliep, Brutus doot was, Brutus de rechte Brutus niet was, door giften bedorven wiert, en van zynen ſtam veraarde. Zoo verhaalt Dio, XLIV, 246, Appianus in 't II b. van den Burgerkryg, Suetonius in Julius Ceſars, en Plutarchus in Ceſars en Brutus leven.

Digitized by Google

JULIUS CESAR SPREEKT STERVENDE.

UIT DEN ZELVEN.

HEbt gy me in vyantsch lant en zo veel doorsgevaren,
Fortuin, door vier en staal en 't woeden van de baren
Geredt, op dat ik voogt van 't Roomsche Raatsgezag,
Zelf by Pompejus beelt, als een lykoffer, lag
Verslagen? CESAR, in geen' veltslag ooit bezweken,
Kon dan niet sneuvelen, als door verraderstreken.
Veel beter waar ik omgekomen in den slag
By Munde, daar myn moedt de krygskans hachlyk zag.
Daar had ik door myn zwaart een braver doot verworven:
En Cesar waar met lof van Cesars hant gestorven.

MDCLXXXV.

KASSIUS MOEDIGT ZYN HEIR AAN.

UIT M. ANTONIUS CASANOVA.

MYn krygsvolk, schroom geen staal. gy sterft voor 't vaderlant:
Men zal noch met ontzag by uw gebeente zweren.
Wat zwarigheit, of vee, of vogels hier op teren?
De gront is heilig, waar 't verstrooit legt over 't zant.
Wat vrees zou 't moedig hart van KASSIUS bevlekken,
Daar Cesar, 's werelts schrik, geen schrik in kon verwekken?

MDCLXXXV.

NE-

Digitized by Google

NEROOS MOEDERMOORT.

UIT CELIUS CALCAGNINUS.

Onder de Latynſche poëten van Italie, I, 522.

TOen NERO AGRIPPYN, vergeefs belaagt, verwoeder
En zonder ſchroom en ſchaamte om hals brogt, ſprak de moeder:
Tref keel, noch aanzicht, noch myne ogen, met uw zwaart,
Maar buik en ingewant, dat zulk een monſter baart.

MDCLXXXV.

ROOMSCHE ROEM.

UIT HET GRIEKSCH, I, V.

SLuit toe, ô goden, ſluit de grote hemelpoort:
Jupyn, zie toe, bewaar u ryxhof ongeſtoort.
De ſpeer van ROME dwingt nu 't aardtryk en de golven:
De weg ten hemel was tot noch toe opgedolven.

POMPEJUS OP HET BEELT DER OVERWINNINGE TE ROME, DOOR BLIXEM VAN VLEUGELEN BEROOFT.

UIT HET GRIEKSCH, IV, XXI.

O albeheerſchend Rome, uw glori kent geen perken:
De Zege ontvliegt u nooit: zy miſt nu bei haar vlerken.

ARMINIUS,

ZYN VADERLANTS VERLOSSER, SPREEKT,

UIT THOMAS SEGHETUS.

IK kon de mogentheit der Roomſche heerſchappy
Verachten, vry alleen van 't juk der ſlaverny,

Digitized by Google

Die 't aardtryk plaagde. hoe myn dapperheit haar drukte,
Dry keurebenden u, ô Rome, fors ontrukte,
Een ſlagpen yder aan uw wieken, dat verzweeg
De * dwinglant niet, die u gelukkig onder kreeg,
Met zyn' geſtoten kop en root bekretene ogen.
Maar och wat baatme, dat ik 't Roomſche krygsvermogen
Door krygsgeweer ontging, of moedig wederſtont;
De laag van 't moortvergift, een' bozen gruwelvont,
Van 's vyants vroomheit zelf misprezen, ben ontweken,
Terwyl ik ſneuvle door myn volx verraderſtreken?
'k Getrooſtme dit: maar wie, Germanje, waſcht uw' naam
Van zulk een laſterſmet? eerlang bazuint de faam,
Dat my, myn vaderlants verloſſer, ſchelmſche lagen
Van vrienden moorden, die geen vyanden behagen.

MDCLXXXV.

GRU-

* Geen ramp lieeft Ceſar Auguſtus, ten hoogſten top van heerſchappye en mogentheit geſtegen, zo beroert en bedroeft, als de nederlaag van Varus in Germanje, en het verlies aldaar van dry keurbenden en twee arenden teffens, door Arminius verovert. Hy ſcheurde hierom, zo men zeide, zyne klederen; ſtaakte de toneelſpelen en Tiberius triomf over de Pannoniers, Jupiter grote ſchouſpelen belovende, indien hy het ryk in beter ſtaat bragt, gelyk in de droevigſte tyden voorheen geſchiet was; worf niew krygsvolk en ſtrafteze met verbeurte van goet en ere, en zelf van 't leven, die zich daar t' zoek maakten; verdubbelde de wachten te Rome, als voor oproer beducht, en dat de Germanen met de Gallen Italie en de ſtadt mogten aantaſten; ja hele maanden zyn haar ongeſchoren latende, liep van ongedult met zyn hooft op de deur, reis op reis ſchrewende, Quintilius Varus, geef de keurbenden weder. Zie Dio in zyn LVI boek, en Suetonius in Auguſtus en Tiberius leven. Van Arminius dapperheit, die de Roomſche heerſchappye dees afbreuk dede, en Varus nederlage, by Vellejus, Suetonius en Florus de ſchrikkelykſte genoemt, en bloedigſte, en zwaarſte voor de Romeinen naaſt het verlies van Kraſſus, ja hun ganſche bebederf ſchier, waar door het Roomſche gebiedt, door de ſtranden des oceaans niet beperkt, aan den oever des Rynſtrooms geſtuit is, gewagen ontelbare oude en niewe ſchryvers, te zien onder de Paderbornſche Gedenktekens van vorſt Ferdinand van Furſtenberg; die in zyn gebiedt, het Stift en Bisdom van Paderborn, de plaats dezer nederlage, dicht by den oorſprong van d' Ems en de Lippe, met Latynſche vaarzen verheerlykt en klaar vertoont heeft, als aan den naam van Wintvelt, het boſch van Teuteberg, daar omtrent gelegen, en by Tacitus ook gemelt, en meer andere dingen noch kenbaar.

Digitized by Google

GRUWELYK MOORTBESLUIT DER CIMBERSCHE VROUWEN. UIT JULIUS C. SCALIGER.

BEstaanwe iet * groters dan ons mans, die vroom verslagen,
Zich troosten om 't gebiedt en d'eer die kans te wagen.
Zy storven heerlyk van het vyantlyk geweer:
Wy winnen, meester van ons leven, groter eer.
Romein, gy stoft op een Lukrees, met lof gestorven:
Wy levrenze op een' dag veel meer, en min bedorven.
De doot strekt haar een straf: datze ons voor smaat behoê.
Zy most wel sterven: ons quam hier de zege toe.
Germanen past alleen, in strydt en nederlagen,
Iet heerlyx te bestaan, iet zeldsaams te verdragen.

MDCLXXXV.

* Onder d' uitstekendste heldenstukken of gruwelstukken liever der Heidensche dapperheit, afgrysyke zelfsmoorderye by ons Christenen te noemen, mag dit wel gerekent worden, *met vrouwelyke dolheit*, als Orosius spreekt, *maar mannelyke krachi*, door een groot heir van vrouwen aangerecht. Want de Cimbren, door de Teutoners en meer volken van Germanje en de Gallien gesterkt, worden in 't begin des oorlogs met de Romeinen dryhondertduizent mannen van de schryvers sterk gerekent: en de leste nederlaag der Cimbren quam, naar Plutarchus rekening, die de minste is, hun te staan op 60000 gevangenen en eens zo veel doden. Deze heldinnen holpen hare mans, aan 't wyken voor het Roomsche heir, eerst een poos vechten, stuittenze in de vlucht, en bragtenze om van ongedult. Maar hen verslagen, en haar verzoek, datze Vesta te Rome met hare nonnen ongehuwt mogten dienen, van Marius afgeslagen ziende, beslotenze uit wanhope zich zelfs te doden, en volbragten dat opzet onderling met staal en stroppen, en haarvlechten, voor stroppen gebruikt, of zoze anders best kosten, al hare kinders eerst vermoort hebbende. Zie een jammerlyk verhaal hier van by Florus, III, 3, Valerius Maximus, VI, 8, Plutarchus in Marius leven, Orosius, V, 16, en iet gruwelyx by de twee lesten gemelt van een Cimbersche vrouwe, die zich aan den dissselboom van haren wagen verhangende, hare kinders met stroppen aan beide hare benen vast gemaakt, te gelyk om hals bragt.

Digitized by Google

MENGELDICHT VAN VERTALINGEN.

WONDERBARE DOOT VAN MARTELAAR ENGEL MERULA.

UIT HUGO DE GROOTS LATYN.

IN Oen ENGEL, door wiens ſtem Godts Geeſt de boze blintheit
Van zynen tydt verwees, by 't hout ſtont, daar d'ontzintheit
Toereedde om levendig te branden zulk een' man,
Verhief hy 't aangezicht, gekrenkt, beſtorven van
Zyn' hogen ouderdom, en laſt van boei en kerker,
Maar ongekrenkt van moedt, en door veel rampen ſterker.
Dat yſlyk gruwelſtuk beroerde een ieders hart.
De helſcheit, die 't bedreef, geknaagt van rouwe en ſmart,
Beſtorf ook zelf om 't hooft: maar dees veroordeelde echter
Houdt ruſtig zyn gelaat, 't gelaat als van een' rechter.
O vader, ſprak hy, 'k vrees de doot niet, noch dees vlam:
'k Voel kracht, die in uw' dienſt dien ſtrydt te boven quam.
Ik kan door duizent doôn, lang afgepynigt, leven,
En van myn ſmokend lyf zelf d'aſch zien zonder beven.
'k Eiſch voor my zelven niet. myn leer, uw eigen woort,
Hou ſtant; in beter tydt eens veiliger gehoort.
Hy uit dees woorden met meer krachts, dan d' oude jaren
Schier gunnen, naulyx, of de ziel, om hoog gevaren,
Geleit haar bede voor Godts troon, of volgtze kort:

Het

Digitized by Google

Het zielloos lyk legt by den houthoop neêrgeſtort.
De wreetheit mag haar' moedt aan 't leven geenſins koelen,
Den moort van Godt ontrukt. haar klagte en ydel woelen
Raaſt ydel. 't koude lyk verbrantze; doch voert hier
Geen dootſtraf uit, maar viert 's mans uitvaart met dit vier.

MDCLXXXI.

KLAGTE DER VERVOLGDE KERKEN IN VRANKRYK. AAN DEN KONING.

UIT HET FRANSCH VERTAALT.

GY, die zo heerlyk voert het vorſtlyk hooftſieraat,
O grote koning, dien de zon met haar gelaat
Beſt afbeelt, nimmer moê in 't heldenperk te ſtreven,
En ſchryvren van onze eew de braafſte ſtof te geven;
Louys, die, waar uw moedt en mogentheit zich keer',
Door zege op zege ſtygt ten top van ewige eer,
Den nydt van duizenden ten trots, die 't niet belette,
Die van uw' hogen troon, daar 's hemels hant u zette,
Uw vyanden alom ziet buigen voor uw magt:
Ei kort, behaagt u dit, de vlerken, groot van kracht,
Des trotſen adelaars: ſluit lewen, die vermeten
U tegenwoeden, dol van heerſchzucht, aan een keten:
En meet grootmoedig af by uwen wenſch den gront
En grontſteen in Euroop van kryg en vrêverbont.
Verſchrik den Boſporus door uwen naam allene:
Ga, blixem door de poort der woeſte Moren hene:
En hou met diep ontzag, den volken ingedrukt
Door grote daden, al den wereltkloot verrukt.
Verbrei, verſprei alom, gelyk een wereltwonder,

De

Digitized by Google

De faam van uw gebiedt, ontzaglyk, als de donder:
Op dat myn geeſt, bekoort door heldenſtof, zo êel,
Uw daden ſchryve, en net vertone in een tafreel.
Maar wacht niet, grote Vorſt, dat ook myn geeſt gebreken
En ſtrengheit toejuich', die de liſt met boze treken
U ingeeft, of zo wreedt een opzet loflyk houw',
Waar doorge uw volk bederft, dat nimmer flaawde in trou.
Schoon gy hier rechter zyt, uw weg niet op te delven,
Uw wil de hoogſte wet, 'k beroep my op u zelven:
'k Verdaag rechtvaardigheit hier tegens magt en kracht
Des allerwyſten van de vorſten met myn klagt.
Hoe wil dit zeldſaam werk in uw hiſtori ſchrewen?
Hoe wort dit ingeſchikt by al de volgende ewen?
Hoe dit begrepen, alsze een volk zien, zo verneêrt,
Zo heet van yver voor uw glori, dus verkeert
En redenloos den haat gelevert, die boosaardig
Ontſteken in een' Raadt, vol wrevels, onrechtvaardig
U opruit tegens ons en wapent, fel geſtoort?
Wanneerze ons ſmeekſchrift zien verworpen ongehoort;
Uw' blixem, ſlag op ſlag, ons op het hooft geſchoten;
Ons kerken nu verwoeſt, voor Godt weleer ontſloten;
Ons heilig lofgezang, Godts welluſt, ſtreng verboôn;
Ons kinders zelfs (ô ramp! ô meer dan duizent doôn!)
Onmededogentlyk ontrukt der vadren ogen,
Den moederlyken ſchoot onmenſchelyk onttogen;
Ons kudden herderloos, ons kranken in de doot
En 't ruſtbedt zelf ontruſt, zelf in den jongſten noot
Met laſtig onderzoek gepynigt; ons ſoldaten,
Nooit traag om voor uw kroon hun leſte bloet te laten,
Berooft van pryzen, en verſteken van uw gunſt;
Ons volk gebeten, met een boze en helſche kunſt,
Uit d' oeffening van Mars en Themis en Minerve;
Ons zielen overal verwezen ten bederve,
Benaawt en troofteloos, bezweken onder 't juk

Van

Digitized by Google

Van opgehoopten ramp en onvergeetbren druk.
Hoe wort voor d'ewen dit, hoe voor al d'erfgeſlachten
Verdedigt? groot Monarch, verſchoon myn jammerklag-
ten:
Vergun in 't onweêr van zo vele elenden my
Een beek van tranen uit te ſtorten vrank en vry;
En dat ik, laag in 't ſtof geknielt voor uwen zetel,
U reekning van uw deugt afvordre dus vermetel.
Uw grote gaven, 't licht, dat ons volmaakt beſcheen,
Vergunnen nu geen' glans, als door de wolken heen;
Uw zon, voor d'ogen van al 't aardtryk ryk van luiſter
En klaarheit, ons alleen geen' ſtraal, als droef en duiſter.
Uw hart, op dat gena noch deernis ons verſchoon',
Verbiedt ons zuchten zelfs den toegang tot uw' troon.
De wrok der vyanden beſchimpt met vreugt ons klagten,
Viert feeſten dag op dag, voor ons och droeve nachten.
Ei hou, doorluchtig helt, dees razerny in toom:
Bedwing de wreetheit, die, gelyk een ſterke ſtroom,
Dus uitgelaten bruiſt, door een bevel, dat heilig
En heuſch de ſtrengheit, voor uw heerſchappy nooit veilig,
Van veel bevelen ſtuit'. Doortrapte liſt, vol gals,
Maalt onze zielen u te zwart af en te valſch.
Gelykt men 't wezen by die ſchildery, vol vlekken,
Men zal niet minder daar vernemen dan ons trekken.
Wy volgen 's hemels wet, d'orakels van Godts mont,
(Dat 's ver van moetwille, een' verzierden laſtervont)
Om 't rechte heilſpoor, nooit uit ons gemoet te wiſſen,
Dat Godt gewezen en gebaant heeft, niet te miſſen.
Ons ziel, wel onderrecht van Godts geheim en zin,
Verkieſt geen' doolweg om verlies, noch om gewin.
Te lyden voor een' Godt, die 't kruis voor ons quam dragen,
Mishaagt ons allerminſt, vereiſcht dit zyn behagen.
Wat ſmyt men in dit perk ons appels voor van gout?
't Zyn leuren by den ſchat, die 't hemelſch hof betrout,

Digitized by Google

Van daar verwacht wort. wie hun hoop hier vaſt op zetten,
Die vangt geen lokaas noch bedrog van 's werelts netten.
Godt zelf, die d' overwinſt der zielen, als zyn goet,
Voor zich alleen bedingt, weet door een' hemelgloet
En goddelyken brant van yver haar t' ontſteken.
Onwillig reukwerk, daar gemoet en geeſt ontbreken,
Verveelt der heren heer, gelyk een boze ſtank.
Hy, die uw' wil en wet alleen uw leven langk
Moet reglen, lydt op zyn altaar geen offerhanden,
Door dwang dat heen geſleept: hy trekt met zachte banden
Van zyn genade alleen, en lokt dus hart en zin,
Maar rukt met kracht niet wech, het geen hy eiſchte uit min.
Ei matig, grote Vorſt, voorzichtig dan uw' toren.
Ontſluit voor ons gebeên, zo billyk, hart en oren.
Keer af uw gramſchap naar een Godtverzakend rot:
En gun ons t' eren den beſtierder van elx lot.
De lucht in 't erfryk van LOUYS den Overwinner
Gewaag' met blyden galm, wat Godt, een' menſchbeminner
Beval door 't ewig Woort, die heilzon, ryk van glans.
Herroep de kudden, roep de herders weêr, althans
Te droef door dezen ſtorm verſtrooit in uitheemſche oorden.
En, raakt u het verhaal van dingen, die ons moorden,
Aanſchou dit tafereel, vertoont aan uw gezicht.
'k Voeg by ondraaglyk leet met woorden geen gewicht,
Gebruik geen valſch penſeel noch wydtgezochte verven;
Maar geef van rampen, die ons endeloos bederven,
Al lydtze ons taai gedult met ſtil en ſtom verdriet,
In deze ſchildery, zo droef, de helft noch niet.
Och zag uw oog in 't hart by al dees rougeruchten,
Gy zout miſſchien noch eens om zo veel tranen zuchten.

MDCLXXXIII.

WON-

Digitized by Google

WONDEREN VAN HOLLANT.

UIT JOSEF CESAR SCALIGERS LATYN AAN DEN HEER VAN NOORTWYK.

DE wondren van uw lant, by vreemde heerschappyen
Schier ongelooflyk, melt, ô Van der Does, myn dicht.
Hier heeft het Pallas drok met wolleweveryen:
Maar vee, met wol gedoft, ontbreekt hier ons gezicht.
Hier woelt de timmerkunst: te naaw zyn haar stadts muren:
Noch levert hier de gront aan timmerliên geen hout.
Hier berften van veel graans de vol gepropte schuren;
Al wort voor Ceres 't lant, meest weilant, niet gebout.
De wyn komt in en uit de volle kelders stromen:
Noch staat geen wyngertberg voor Bacchus hier beplant.
Geen vlas, of weinig, wort op d'akkers hier vernomen:
Waar zag men groter schat van lywaat by der hant?
In 't water woont men hier (wie kan 't geheim doorgronden?)
Geen waterdrinker wort nochtans in 't lant gevonden.

MDCLXXXV.

OP DE NEDERLAGE DER SPAANSCHE VLOTE IN DEN JARE MDLXXXVIII.

UIT HUGO DE GROOT.

DE Spaansche krygsvloot, die wel 's werelts schrik mogt heten,
Legt al de werelt door met haar gewelt verfmeten,
Met haar gemaalde goôn, vergeefs om hulp gebeên;
Door aarde en vier en vloet haar schipbreuk allerwegen
Verdeelt. Verwaande magt en moedt, zo hoog gestegen,
Kon billyk niet vergaan op ene wyze alleen.

MDCLXXXV.

Digitized by Google

HET LANG BELEGERDE OOSTENDE SPREEKT.

UIT DEN ZELVEN.

IK, een klein oorlogsperk der helden, groter onder
En door myn' ramp, waar op, als op een oorlogswonder,
De werelt al verbaast hare ogen slaat, hou stant,
Van 't noodlot traag ten val gedoemt, op 's vyants strant.
Het derde jaar verloopt: zo lang is 't al geleden,
Dat andre vyanden my reis op reis bestreden.
De winter raast ter zee met storm: de zomer woedt
Met dolle ziekten: 't is het minst, dat Spanje doet.
De pest, een wreder plaag dan zwaart en oorlogsrampen,
Bespringt ons vreeslyk met een lucht, vol boze dampen.
Geen lyk blyft zonder lyk, en ene doot verslint
Hier meer dan eens. Wat suftge, ô krygsfortuin, als blint?
Wat draalt, wat houdtge noch halflevendige schimmen
In bloedig puin? hoe hoog zal d'eer der zege klimmen?
Men twist, wie stervend hier zyn' vyant doodlyk trof,
En meester nableef van den gront en 't schrale stof.

OP DE ZELVE STADT.

UIT DEN ZELVEN.

GY die des Bataviers triomfen op een ry
Wilt tellen, ei vergeet hier geen OOSTENDE by.
Met spilling van veel gouts en vreeslyke oorlogsplagen
In dry jaar tyts niet veel te winnen van waardy
Is geen gewin, ô neen, maar ramp en nederlagen.

AN-

Digitized by Google

ANDERS.

UIT JOANNES BARKLAJUS,

In 't eerſte deel der Schotſche poëten, 125.

IK, heerlyk krygstoneel, trots vechtperk in myn muren,
Om hoog betwiſt, zo lang dit oorlogspleit bleef duren,
Bezwyk in 't ende, geef het op, en val te licht;
Maar door den ſlag niet van den eerſten blixemſchicht.
Gy hemellieden, minſt genegen my te ſparen,
Verſchoontme nu toch; laat uw klagte en gramſchap varen.
'k Hou in 't verovert zant een deerlyk overſchot.
Zelf d'overwinner al verbaaſt miſtrout zyn lot.
Wat volken lyden by myn' val niet, noch wat ryken?
'k Heb krygsvolk overal geworven, en de lyken
Dus wydt en zydt verſpreit. Zo lang ik veilig ſtont,
Ontbrak my naam en faam: maar nu heeft elk den mont
Vol van OOSTENDE, by de grootſte ſteên te zetten,
By Troje, langſaam door de Grieken te verpletten.
Zo leve ik ſtervende: is die doot niet zo veel waardt?
'k Heb tegens 't nootlot lang genoeg dus onvervaart
Geſtreên: dus ſneuvle ik braaf, in bloedig puin bedolven;
Nu d'aarde my ontbreekt, die 't woeden van de golven,
En wal op wal, en graf by graf allengs verſlont.
'k Beklaag myn onheil niet. gelukkig ſtort de gront,
Die helden dekt: geen lof zal zulk een graf begeven.
De dappren klagen eer, datze over zyn gebleven.

Digitized by Google

OOSTENDE KLAAGT

OVER EEN HOOGDUITSCH POEET, MET EEN DUISTER EN SLECHT GEDICHT HAAR VERLIES BETREURENDE.

UIT DEN ZELVEN.

IK ſprak, terwyl geſtarnte en nootlot my
Met vier en ſtaal den dootſteek teſſens geven:
Nu valt 'er niets te vrezen. ik ben vry:
Geen plaats is voor meer wonden hier gebleven.
Maar ô geſtarnt, ô nootlot, tot myn leet
Vernuftig! gy verzwaart myne ongevallen:
Dit 's 't ergſte, dat my overſchoot van allen,
(Wee my! wee my!) een jammerlyk poëet.

MDCLXXXV.

OP BREDA,

DOOR EEN TURFSCHIP VEROVERT.

UIT ~~DEN ZELVEN.~~ HUGO DE GROOT.

I.

HIer ziet men Troje weêr verraſcht, de wacht vermoort:
Een Sinon (dat 'er niets aan hapre) ontſluit de poort.
Want onzen Pirrus moſt dees zege ook eerſt verheffen:
Hy dreigt Achilles zelf, zyn' vader, t' overtreffen.

II.

Plag over Hollant zich een vreemdling te verwonderen,
Daar zorg en arbeit vier kon ſtoken van het veen,
Nu wil het ruim zo vreemt in 's werelts oren donderen,
Dat Mars, van turf gedient, verovert ſterke ſteên.

III.

't Kaſteel was te BREDA wel ſterk: maar 't recht ontbrak 'er,

Dat

Digitized by Google

Dat alle veſtingen ver overtreft in kracht.
Geen zorg noch ſchiltwacht bergt onwettig goet, hoe wakker.
Want voor den rechten heer trekt Godt om hoog te wacht.

IV.

De Spanjaart ſleept alleen de turrefkiel niet voort:
Het nootlot helpt ons trou en allerſterkſt hier trekken.
Zy raakt dus in 't kaſteel, en dreigt het met een' moort:
Den vyant zal dit ſchip een Charons boot verſtrekken.

V.

Door ſlechte toezicht zyn al meer dan eens uw wallen
Verraſcht: nu wortge dus uw' rechten heer, BREDA,
Herlevert. maar dit 's eens gelukkig uitgevallen:
Pas op dan, door uw heil en onheil wys hierna.

MDCLXXXV.

DRY NEDERLANTSCHE POETEN, GEBROEDEREN,

NIKOLAAS GRUDIUS, ADRIAAN MARIUS, EN JOANNES SECUNDUS, TER ERE.

UIT BONAVENTURA VULCANIUS.

O Neêrlant, vruchtbaar van doorluchtige poëten,
Verhef uw hooft nu, lang aanzienlyk, aan de lucht:
Een ryk baart pas een' man, zo loffelyk berucht,
Die dezen tytel waardt, met recht poëet mag heten.
Maar gy brengt teffens dry gebroeders voor den dag,
Daar al de zangberg wel beleeft voor opſtaan mag.

MDCLXXXVI.

HEIL-

Digitized by Google

HEILZAAM GEBRUIK DER AALOUDE POEZYE.

UIT HORATIUS DICHTKUNST.

DE heilige Orfeus quam der goden zin vertolken,
Van ongebondenheit en moort de woeſte volken
Afſchrikken: hierom zegt d'aaloutheit, dat zyn lier
De razerny bedwong van leew en tygerdier.
Aldus verziert men, dat Amfion elk verplichtte,
Het ſlot van Thebe met zyn trotſe muren ſtichtte,
De ſteenen leidde, waar hy wou, met kunſt by een
Gebragt door luitſpel en zyn vleiende gebeên.
Dees wetenſchap van outs, dees wysheit ſchifte veilig
Gemeen van eigen goet, het heilig van 't onheilig;
Hiel 't huwlyxbedt in eer, betoomde geile min
En ontucht; boude ſteên, en ſtelde wetten in.
Gedicht en dichters zyn dus, heilig allerwegen,
Aan naam en faam geraakt, in top van eer geſtegen.
Homeer heeft ſedert prys verdient in heldenſtof,
En ook Tirteus, die de dappren, heet op lof,
Door heldendicht ten ſtryt eerſt wiſten aan te ſtoken.
d'Aaloude orakels zyn door vaarzen uitgeſproken,
Al 't menſchdom wydt en zydt het rechte levens ſpoor
Hier door gewezen, gunſt der koningen hier door
Gewonnen, nut vermaak en kunſt van ſchoutonelen
Gevonden, om den geeſt, van arbeit moê, te ſtrelen.
Op datge u Febus zang, zo loffelyk befaamt,
Noch zanggodin, geleert in lierdicht, nimmer ſchaamt.

HET ZELVE.

UIT ARISTOFANES KIKVORSCHEN.

HOe lant- en volleknut was d'arbeit der poëten
Van outs, die loflyk in Apolloos dienſt zich queten!

Digitized by Google

d'Ont-

d'Ontzaglyke offerzeên plant Orfeus dichtkunſt voort:
Hy ſchrikt het menſchdom hier door af van menſchenmoort.
Muſeus geeft u raat voor 't krankbedt, weet te melden,
Wat Godts orakel ſpelt. den bou der akkervelden
Bezorgt Heſiodus in elk ſaizoen. Homeer
Dicht godlyk heldenwerk, en wint onſterflyke eer;
Ontvout de glori, 't wit der helden, in zyn bladen,
Veltſlagen, krygsgeweer, en trotſe wapendaden.

MDCLXXXV.

OP ARCHILOCHUS BEELT.

UIT THEOKRITUS.

STa ſtil: ARCHILOCHUS is 't waardt, dient met bedaartheit
Aanſchout, een out poëet, wiens dichtlof en vermaartheit
Beperkt wort, met de zon, van op- en ondergang.
Apol gewaardigt zich dien dichter te beminnen:
Hem mint de kuiſche rei der negen zanggodinnen.
Zoo net viel 's mans gedicht, zo eêl zyn liergezang.

HIPPONAX GRAFSCHRIFT.

UIT DEN ZELVEN.

HIPPONAX, die hoog draafde in dicht, quam hier te leggen.
Genaak zyn graf niet, valt 'er iet op u te zeggen.
Maar draagtge u vroom, geteelt van vromen aart, zo ruſt
En zit vry onbeſchroomt, of ſlaap hier, zo 't u luſt.

MDCLXXXV.

Digitized by Google

OP EEN DOL POEET.

UIT HET GRIEKSCH, II, XL.

GEwis is 't razerny, die in 't gedicht de menſchen
Verrukt: dit melden elk uw vaarzen zonder pit.
Welaan dan, dicht 'er veel, dicht voort, behaagt u dit.
Want groter dolheit is uw brein niet toe te wenſchen.

OP EEN BEDROEFT POEET.

UIT JOACH. BELLAY.

WAt hindert MEVIUS, dus donker van gelaat?
Hoe zucht hy dus benaut in 't zwarte rougewaat?
Hy treurt gewis niet om zyn kinders, om geen moeder,
Noch vader, bedtgenoot, noch bloetverwant, noch broeder.
Hy was op d'uitvaart zelf van zyn gedichten: zou
Zyn hart niet jammren? zou 't niet breken van dien rou?

OP EEN BELEEFT POEET.

UIT JOANNES SECUNDUS.

AGrippa had, gelyk een dolle laſterhont,
Los aangevlogen, fel gebeten en geſchonden
Met bits verwyt, al wat van menſchenhant, of mont,
Of brein, ooit loflyk was gewrocht, gemelt, gevonden.
Ook was de zangberg van dien moetwil niet geſpaart.
BUBAAL gedoogt dit niet, en billyk hier bezeten
Van Febus godtheit, pleit voor d'ere der poëten,
En hekelt met zyn dicht dien bozen laſteraart.
Verdient 's mans werk geen prys, die door geen gunſt bewogen,
Zelfs onbekende liên dus helpt uit mededogen?

OP.

Digitized by Google

OP ZYN JAMMERLYK GEDICHT VAN ZYNE ZIEKTE.

BUBAAL legt krank te bedt. och help zyn quaal verlichten,
Help, Febus: of hy braakt weêr ſlym en ſchuim van dichten.

OP EEN EERZUCHTIG POEET.

UIT FERDINAND VAN FURSTENBERGS POEZYE,
Onder de Latynſche dichten van zeven doorluchtige mannen, 234, 235.

EI ROOTHAAR, belg u niet: 'k verhef u vaarzen boven
Hun prys niet hemelhoog: die logen waar te grof.
Gy eert een andermans gedichten nooit met lof:
En vergtge, ô ROOTHAAR, my uw eigen dicht te loven?

ANDERS.

MYn dicht verheft u nooit: hier zultge uw wit niet treffen.
Ik vreze, ô ROOTHAAR, dat uw dicht my mogt verheffen.

OP EEN STOUT POEET. UIT DEN ZELVEN.

UW misgreep, ô FULGOOS, wanneerge kranken moort,
Wort ſtrax met hun gebeent van d'aarde ſtil geſmoort.
Maar och wat dolheit komt u over, datge uw dicht,
Vol dwaasheit, zelf aan al de werelt brengt in 't licht?

NOCH OP ZULK EEN' KLOEKAART.

UIT AUGUSTINUS FAVORITUS AAN FERDINAND VAN FURSTENBERG.
Onder de zelve Gedichten, 88.

LAak BURDA, Ferdinand, niet al te heftig, ſchoon
Hy Sarbieviis dicht durft op zyn' naam uitgeven.

Digitized by Google

De man, die ongeſtraft veel menſchen brengt om 't leven,
Acht dieſſtal geen misdryf, en vreeſt hier ſtraf noch hoon.

OP EEN' VERTALER VAN DAVIDS PSALMEN.

UIT NIKOLAUS HEINSIUS.

VErnuftig is 't, al wat men Kossus ziet beſtaan.
Hy wil zyn' lezer door een proefſtuk mededelen,
Hoe goddelyk gedicht van ſlordig rym, een zwaan
In 't zingen van 't gekraak der ſtopplen plag te ſchelen.
Dies ſtelt hy 't hemelſch werk van Jeſſes groten zoon
Aan al de werelt in zyn Hollantſch kleedt ten toon.

OP FAETON.

UIT FAUSTUS SABEUS.

DE ſtoute FAETON quam zelf de hel beroeren;
Bezocht het veer van Stix, en zocht den overkant.
Maar, reukeloze gaſt, zoude ik u overvoeren?
Sprak Charon: door uw vier is ſchier myn boot verbrant.
Hy antwoort; zwyg, my is wel dubble vracht geſchonken,
Door blixemgloet verbrant, in Padus vloet verdronken.

OP EEN SCHILDERY VAN FAETONS RAMPZALIGE STOUTHEIT.

UIT JOANNES SECUNDUS.

DE wulpſche zoon wil met een onbedreve hant
Op 't onbekende ſpoor zyn vaders wagen mennen;
Maar zet den wereltkloot met al zyn' ſchat in brant.
Och dat een ieder wys zyne eige kracht leer' kennen.

MDCLXXXV.

OP

OP NARCISSUS.

UIT HET MENGELDICHT DER OUDE LATYNSCHE POETEN, II, 54, 82.

I.

NARCIS vont in de beek zyn minnevier, ontſteken
Door ſchyn van zyn gelaat, te dwaas helaas bekeken.

II.

NARCISSUS, van een' ſtroom geteelt, mint wateraders
En bron en klare beek, als van een' ſtroom geteelt.
Hier ziet de knaap zyn beelt, terwyl hy zoekt zyn vaders
Gedaante in 't ſtroomkriſtal: hier ziet de knaap zyn beelt.
Schoon hem de boſchnimf mint, hy ſchuwt haar minnetreken,
En acht het luttel eer, dat hem de boſchnimf mint.
Hier ſtaat hy, als ontzint, en blaakt, en valt aan 't ſmeken,
En wenkt, en vleit, en klaagt: hier ſtaat hy, als ontzint.
Door ſchyn bedrogen, mint hy zelf zyn werk en ogen
En tranen, kuſt de beek, en ſterft, door ſchyn bedrogen.

III.

NARCIS bemint zich zelf, door 't beeknat valſch bedrogen.
Zyn vier ging uit, indien hem 't water wiert onttogen.

IV.

Dees knaap, oprechte min wel waardig, ſtorf veel droever
Van eige min, die dwaas de valſche beek gelooft.
Noch kruipt hy, in een bloem verandert, naar den oever,
En zoekt het leven, daar hem 't leven is berooft.

ANDERS OP DEN ZELVEN.

UIT J. B. SCAPHENATIUS.

NARCISSUS ſtorf van minne, en ſprak in 's levens ende,
Verlieft op 't ſchynbeelt, aan den droeven waterkant:

Digitized by Google

De ſchoonheit koeſtert min: het water bluſcht den brant:
Maar och dees beide zyn de bron van myne elende.

ANDERS UIT STEFANUS PASCHASIUS.

NARCISSUS SPREEKT.

'k Sloeg nimfen af: NARCIS alleen ontſtak myn zinnen,
Door 't ſchynbeelt, dat myn min en leven kort met pyn,
My in een bloem verſchept. is 't vreemt? wie los beminnen,
Verſlingren op een bloem, ras dor, en enkel ſchyn.

MDCLXXXV.

OP TANTALUS EN NIOBE.

UIT FAUSTUS SABEUS.

Wien dreigt dees ſteen op 't hooft te ſtorten? wiens gelaat
Verbeelt het marmer, dat hier droef en deerlyk ſtaat?
Een godtverachtſter is 't, en aller goôn verrader;
De Fryger Tantalus, en Niobe, zyn zaat.
Hun beider tong misdê: zy lyden bei te gader,
De dochter in een' ſteen, en van een' ſteen de vader.

OP NIOBE,

IN STEEN VERANDERT.

UIT DEN GR. BLOEMHOF, III, VII.

Dit lyk ontbeert een graf, dit graf een lyk: noch ſcheidde
Geen ramp het graf van 't lyk: 't is lyk en grafſtê beide.

ANDERS.

Zie, NIOBE, op den berg verandert in een rots,
Betreurt haar kinders noch, een ſchaar van tweemaal zeven.

Geen

Digitized by Google

Geen eew volendt dien rou. maar waarom voertze trots
Een taal, die haar berooft van kindren en van 't leven?

ANDERS.

UIT AUSONIUS.

'k WAs Thebes koningin, op Sipil nu een rots,
Vermits myn tong de goôn, Latones krooſt, niet ſpaarde,
Op zeven zonen en op zeven dochtren trots.
'k Zag zo veel lyken uitgedragen, als ik baarde.
Noch heeft myn onheil met dat huisverlies niet uit.
't Verlies my zelve met myn menſchelyke leden:
De rou zit noch in 't hart, hoe vaſt de ſteenrots ſluit':
De zilte tranebron vloeit nu noch naar beneden.
Och zyn de goden zo oplopende van aart?
De vrou is wech: alleen haar jammer blyft bewaart.

ANDERS.

UIT FAUSTUS SABEUS.

IK heb misdaan, ik zelf, ſprak NIOBE, maar niet
Myn kinders: treft myn borſt: zy hebben niet misdreven.
Nu blyftze, op datze ſterf in ieder kint, noch leven,
En ſterft geſtorven nooit, tot endeloos verdriet.

ANDERS.

UIT CELIUS CALCAGNINUS.

In 't eerſte ſtuk der Italiaanſche poëten, 522.

DIt 's NIOBE, en ze is 't niet, te droef misvormt in ſteen,
Toen 's hemels wraak haar van zich zelve wou beroven.
De ſteen vermaant tot rou: en ſtortge om haar geween
Geen tranen, gy gaat ſteen in hartheit zelf te boven.

Digitized by Google

OP NIOBE,
UIT STEEN GEHOUWEN.
UIT HET GRIEKSCH, IV, IX.

'k BEn levend van de goôn in ſteen verkeert: maar 't leven
Heeft my Paxiteles uit ſteenrots weêrgegeven.

ANDERS.

ZIe hier het rechte beelt van NIOBE: zy ſchreit
Geen valſche tranen om 't verlies van al haar kinderen.
Men laak' de kunſt niet, die haar 't leven heeft ontzeit.
Dit zou 't gelyken van een ſtene vrou ſlechts hinderen.

ANDERS.
UIT AUSONIUS.

IK leefde, en wert een rots: nu ſchenkt Praxitles hant
My 't leven weêr uit ſteen. hy laat 'er niets ontbreken,
Als ziel en zingebruik: maar 't ſchortte ook aan 't verſtant,
Toen myn verwaande tong de goôn te na dorſt ſpreken.

ANDERS.
UIT CELIUS CALCAGNINUS.

DE kunſt verbeelt my net, gelyk ik was voorheen.
In ſteen veranderde ik; noch ben en blyve ik ſteen.

ANDERS.
UIT FAUSTUS SABEUS.

'k BEhoef geen lykgeſchrei, noch droeven uitvaartplicht:
En waarom my ter ere een grafgebou geſticht?

Be-

Digitized by Google

Beſpaar dit vry: myn rou kan rous genoeg verwekken,
Ik zelf my tranen, ík my zelve een gráf verſtrekken.

ANDERS.

UIT FAUSTUS SABEUS.

EEn rou was voor myn ramp, en ene doot alleen
Gering: dies heeft de kunſt my levend weêr geklonken
Uit ſteen, en aan de wraak der goden dus geſchonken,
Op dat ik ſtaag weêr ſterf, op dat ik ewig ween'.

OP IKARUS.

UIT CELIUS CALCAGNINUS.

DEdaal roeit door de lucht met wieken, als een vogel;
En waarſchuwt noch den zoon bekommert en beducht:
IKAAR, hou 't middenpadt: dat 's veilig voor uw' vlogel.
Help, vader, ſchreewt IKAAR, bezweken in zyn' vlucht:
Gy ſpilde uw leſſen aan myn' vliegluſt, niet te temmen:
Och vader, och geef raat: 'k zal luiſtren: leerme zwemmen.

OP IKARUS BEELT, BY EEN BADT STAANDE.

UIT HET GRIEKSCH, IV, VIII.

AL heeft u 't waſch, IKAAR, te jammerlyk bedrogen,
Noch vormde u hier de kunſt van waſch, voor ieders ogen.
Zie toe dan, en betrou uw vlerken niet, op dat
Men na uw' val dit ook niet noem' 't Ikariſch badt.

Digitized by Google

ANDERS
UIT HET GRIEKSCH.

VAn koper zytge, IKAAR: dies leer u zelven kennen:
Verlaat u op geen kunſt noch kracht weêr van uw pennen.
Want tuimeltge in den ſtroom noch levende uit de lucht,
Hoe zou een kopren beelt volharden in zyn vlucht?

OP IKARUS SCHILDERY.
UIT JOANNES SECUNDUS.

HOu alſins 't middenpadt (dat 's veilig) al uw leven:
En leer dit van den knaap, die door zyn' ramp beroemt,
Beluſt te hoog, te dicht by Febus vier te zweven,
In zee ſtort, en de zee naar zynen naam vernoemt.

MDCLXXXV.

OP ARIADNES BEELT.
UIT HET GRIEKSCH, IV, IX.

EI raak dit marmren beelt van ARIADNE niet:
Of zy vliegt op, en roept noch Theſeus met verdriet.

MDCLXXXV.

OP PENELOPE.
UIT GEORGIUS BUCHANANUS.

ZOut gy, ô PENELOOP, uw troubedt rein bewaren,
Een onbeſtorve weew, zo goelyk, eêl, en ryk,
Gevryt, omringt van zo veel jongmans te gelyk,
In 't bloejen van uw jeugt? bergt gy dus twintig jaren
Uw kuiſcheit onbevlekt? den dichter, die 't gelooft,
Schort zeker vry wat meer dan ogen in zyn hooft.

MDCLXXXV.

OP-

Digitized by Google

OP DE NAALDEN BY MEMFIS.

UIT HET GRIEKSCH, IV, XVII.

DE dichters razen, die den Pelion niet ſchromen
Met Oſſa op Olimp te ſtaplen: dit zyn dromen.
De Naalden reiken aan den Nylſtroom ruim zo ver:
Zy raken met haar kruin de goude zevenſtar.

MDCLXXXV.

HEIDENSCHE DAPPERHEIT EN BROEDERLIEFDE.

UIT KALLIMACHUS.

NY eerden 's uchtends noch het lyk van Menalip:
Met d'ondergaande zon nam BASILO zich 't leven,
En wou haar' broêr, zo trou na 't lykvier, niet begeven.
Dus trof geen enkle ramp het huis van Ariſtip.
's Mans rou en huiſcha wert betreurt van ganſch Cyrene,
Toen hy zat kinderloos, zo kinderryk voorhene.

MDCLXXXV.

ANTONIUS LEVAAS DAPPERHEIT.

UIT CELIUS CALCAGNYN.

NOch hant, noch voet voldoet naar LEVAAS zin zyn' plicht:
Met dreigen moort zyn tong: elke oogſtraal ſtrekt een ſchicht:
Terwyl hem dry paar knechts op enen zetel dragen.
Daar volgt hem doodſchrik na, en doodſchrik ſtapt voorheen.
O wonderwerk! de ziel kan vechten zonder leên,
Een ongewapende al 't gewapent heir verjagen.

MDCLXXXV.

Digitized by Google

EEN BATAVIERS GRAFSCHRIFT.

UIT HET LATYNSCHE MENGELDICHT, III, 88.

IK ben een BATAVIER, die duizenden beſchaamt,
In ganſch Pannonie door dapperheit befaamt.
'k Wiſt onder vorſt Trajaan, door geen gevaar te temmen,
In volle ruſting door den Donauſtroom te zwemmen,
Een' pyl, van myne hant geſchoten, in zyn vlucht
Om hoog noch zwevende, eer die neerviel uit de lucht,
Met enen andren pyl te raken en te breken.
Ik ben voor geen' Romein, noch geen' Barbaar geweken,
Geen' Romer met zyn' ſchicht, geen' Parther met zyn' boog.
Dees ſteen getuig', hier toe geheiligt, van myn hoog
Bedryf. nu zie, wie 't volgt, of 't volgbaar wort geoordeelt.
Ik, dus vooruit getreên, verſtrek myn eigen voorbeelt.

MDCLXXXV.

TWEE GELYKE BROEDERS.

GRAFSCHRIFT, UIT HET GRIEKSCH, III, III.

TWee broedren, PAULUS en LATOUS, eens van zinnen,
Hun leven lang vereent door een' onbreekbren bant,
Wert 's levens draat alleens gekort van dry godinnen.
Een grafſtê dekte zy den Boſporus op ſtrant.
Want een van beide kon niet leven: d'een en d'ander
Liep ſnel naar Plutoos ryk, al even ſterk van draf.
Elk groete u, minzaam paar: noch mint en groetge elkander.
't Altaar van Eendragt zou recht voegen by uw graf.

Digitized by Google

ANDERS.

TWee broeders dekt een graf, dien 't ſterflot was beſchoren
Op enen dag, ook beide op enen dag geboren.

GEEERDE DEUGT.

GRAFSCHRIFT, UIT THEOKRITUS.

EURYMEDON, gy liet een' zoon na, maar noch kleen,
Kreegt vroeg dit graf, en voert in 's levens bloeityt heen.
Uw ſtoel is heerlyk in het ruſtvertrek der helden:
Hem zal de ſtadt met eer zyn vaders deugt vergelden.

ANDERS UIT DEN ZELVEN.

OF vrome mannen meer by u dan andren gelden,
En bozen niet met hun gelyk ſtaan, wandelaar;
Dat zal uw heuſche groet van deze grafſtê melden.
Zy dekt EURYMEDON, en valt zyn hooft niet zwaar.

HUWELYX MIN.

GRAFSCHRIFT, UIT HET GRIEKSCH, III, XII.

IK ben een niewe ALCEST, die voor myn' man de dood
Getrooſt was, hem alleen in harte en zin beſloot.
Geen kint noch leven plag ik voor dat hart te wenſchen.
Myn naam KALLIKRATYE eiſcht lof van alle menſchen.

LANG LEVEN.

GRAFSCHRIFT, UIT HET GRIEKSCH, III, XII, BY AUSONIUS IN LATYN VERTAALT.

IK, die wel tweemaal tien en negen kinders baarde,
Zag zoons noch dochters lyk: van allen ſtorf niet een.

Digitized by Google

Hoewel ik hondertmaal en vyfmaal bly verjaarde,
Noch bezigde ik geen' ſtok tot ſteunſel van myn leên.

VARROOS HEIDENSCH GRAFDICHT.

UIT HET LATYNSCHE MENGELDICHT, III, 73.

EEn graf op 't Afrikaanſche ſtrant
Mag aan geen enerhande kant
De braafſte helden pas gebeuren.
POMPEJUS, ewig te betreuren,
En KATO, groter dan een menſch,
Laat Rome 't lyk niet naar zyn' wenſch.
LICYN. ruſt in een graf van marmer:
Helt KATO krygt het zo veel armer:
POMPEJUS miſt het. met wat ſchyn
Gelooft men, dat 'er goden zyn?

RAMPZALIGE DRONKENSCHAP.

GRAFSCHRIFT UIT THEOKRITUS.

OVreemdling, laat u van een' Syrakuſer raden:
Reis nooit by winternacht, met drank te zwaar beladen.
Ik ORTHON ben dus droef verongelukt: dit gaf
My, van myn lant berooft, in uitheemſche aarde een graf.

EEN ANDER

UIT DEN ZELVEN.

VErſchoon uw leven, ſchuw by winterdag de baren.
Uw tydt, ô menſch, is kort, beperkt van luttel jaren.

HU-

Digitized by Google

HUWELYXHAAT.

GRAFSCHRIFT UIT HET GRIEKSCH, III, X.

Hier leg ik DIONYS van Tharſus, nooit gehuwt
In ſeſtig jaar. och had myn vader d'echt geſchuwt.

GRAFDICHT OP TIMON DEN MENSCHENHATER. UIT HET GRIEKSCH, III, VII.

I.

Hier legge * ik, nu myn ziel verhuiſt is, ganſch elendig.
Vraag naar myn' naam niet: ſterft, ô ſchelmen, ſchelmſch
en ſchendig.

II.

Stap voort myn grafpilaar voorby, en plaag myne oren
Met groetenis, noch vraag, wie 'k ben, en waar geboren:
Of ga uw' gang niet naar uw' wenſch. indienge ſtil
Voorby treedt, ga nochtans uw' gang niet naar uw' wil.

III.

Myn naam roert niemant, noch myne afkomſt: breek alleen,
Wie ooit myn grafpilaar voorby gaat, hals en been.

IV.

Zout gy, ô TIMON, nu de hel, of 't licht verwenſchen?
De hel: daar is 't getal veel groter van u menſchen.

V. Met

* Dat Timon op zich zelven dit grafſchrift zou gedicht hebben, verhaalt Plutarchus in Antonius leven, zommige ſtaaltjes bybrengende van zyne boze onbeſchoftheit, hier mede overeen ſtemmende, en by elk te verfoejen; onder andere, dat hy, alle menſchen hatende en ſchuwende, Alcibiades in zyne jonge jaren alleen groette en kuſte, om dat hy van zynen ſtouten inborſt veel rampen te gemoet zag voor ganſch Athene. Meer heeft men van dit ondier en den heerlyken tytel van μισάνθρωπος, menſchenhater, aldus verdient, by Lucianus in 't geſprek, dat zynen naam draagt, by Suidas over de woorden Τίμων en ἀπέρραγαι, in 't leven van den filoſoof Timon by Laërtius, in Ariſtofanes Vogelen en Lyſiſtrate, en by d' uitleggers van beide die toneelſpelen.

Digitized by Google

V.

Met doornen is dit graf omheint en ſcherpe ſtaken:
Gy quetſt uw voeten, durft gy 't al te dicht genaken.
Dit 's 't huis van TIMON nu, den menſchenhater. ga
Ras door, en wenſch my dan vry 's hemels ongena.

V.

Een dorenhaag zou my tot graffieraat geluſten:
Een braamboſch ſta 'er, ſcherp van takken, rontom heen.
Dat zelf geen vogel hier koom' hupplen: 'k wil alleen,
'k Wil ſtil en ongemoeit in eenzaamheit hier ruſten.
De menſchen haten my: ik haatze ruim zo fel,
Een boze ſchim nu zelf voor Pluto in de hel.

VI.

O booswicht, wenſch my vreugt noch zegen: ſtap voorby.
Treurt gy, van heil berooft, dat 's heil en vreugt voor my.

VII.

Zelf doodt blyft TIMON ſtraf en ſtuur. ô Cerber, zyt
Vry op uw hoede, dat de booswicht u niet byt'.

VIII.

Wie op een' dryſprong my een graffté heeft beſtelt,
Dien moet voor arbeitsloon 't geringſte graf ontbreken.
En wie nu TIMONS doot voortaan by menſchen melt,
Hem, wenſche ik, moet in 't graf de grafruſt zelf ontbreken.

PIETER ARETYNS GRAFSCHRIFT.

ONDER FR. SWERTIUS GRAFSCHRIFTEN, 73.

DEes ſteen dekt ARETYNS gebeent, die yder een
Bedilde en doorſtreek met een tong, vol laſterſchennis.
Hy ſpaarde Godt nochtans, en, toen men naar de reên
Hem vraagde, ſprak rechtuit; aan hem heb ik geen kennis.

AN-

Digitized by Google

ANDERS.

Hier legt de laſterhont, die elk heeft bits geſchent,
Behalve Godt alleen: die was hem nooit bekent.

MDCLXXXV.

OP KLADTSCHILDERS.

UIT HET GRIEKSCH, II. XIX.

I.

Zie Menodoot gemaalt van DIODOOR. hoe groot
Is 't kunſtwerk, dat elk lykt, behalve Menodoot!

II.

Gy vraagt, ô MENESTRAAT, wat uw Deukalion
En Faëton, gemaalt van ene hant, behoren
Te gelden. 'k zetze op prys: in 't vier is Faëton,
En dees Deukalion in 't water waardt te ſmoren.

III.

De ſchilder EUTYCHUS heeft twintig zoons geteelt,
Maar nooit in al dien hoop zich zelven afgebeelt.

MDCLXXXV.

OP GIERIGAARTS.

UIT HET GRIEKSCH, II. L.

I.

DE vrek HERMOKRATES lag angſtig op zyn ſterven.
Zyn leſte wil was, dat hy zelf zyn goet wou erven.
Hy rekende op, wat hem zyn krankbedt koſten zou
Aan arts en artſeny: toen ſloot zyn hart van rou.
't Zou meer bedragen dan een ſchelling. 'k ben bedorven,
Sprak d'arme man, helaas: veel liever voort geſtorven.

Digitized by Google

Daar lag hy, en behiel van al zyn' ſchat geen duit.
De vrienden grabbelden, en deelden bly den buit.

II.

Terwylge uw gelt op rent, nu, voormaals, altyt weêr,
Belegt hebt, zytge van uw eigen gelt geen heer.

III.

Uw ſchatkiſt is gepropt, maar arm blyft uw gemoet.
Voor erfgenamen zytge alleen ryk, arme bloet.

IV.

Bedrog, ô THRASYMAAG, (wie zou zich des niet belgen?)
Berooft u al uw goet. maar och hoe is 't vergaart?
Door woekren, rent van rent te trekken, waterzwelgen,
Een' penning, nu en dan met vaſten opgeſpaart.
Wat ſcheelt dit lot van 't eerſte? uw rampſpoet baart geen hinder:
Gy ſcheent ſlechts ryk, en hebt nu in der daat niet minder.

MDCLXXXV.

HEILWENSCH.

UIT NIKOLAAS GRUDIUS.

SERTOOR wenſcht om de doot niet van zyn vrou, gedreven:
Van haat: ô neen, hy wenſcht uit min haar 't ewig leven.

MDCLXXXV.

'S MENSCHEN LEVEN.

UIT HET GRIEKSCH, I, XIII.

I.

MYn levens tydt begon met tranen, zonder klagt:
En tranen niet volendt, met tranen doorgebragt.
O zwak, elendig menſch, onendig te bewenen,
Met ſtof eerlang bedekt, eerlang tot ſtof verdwenen!

II.

Digitized by Google

II.

ALLES VERGANGBAAR.

GEen ſterflyk menſch kreeg iet onſterflyx in dit leven:
't Begeeft ons alles, of wy moeten 't zelfs begeven.

III.

OP HERAKLYT EN DEMOKRYT.

O HERAKLYT, beſchrei nu meer, dan in uw' tydt,
Het leven: want het valt door veel verdriets nu banger.
Belach het nu veel meer dan eertyts, DEMOKRYT:
Het gaat nu dag op dag van zotter kluchten zwanger.
Maar och wat menſch, die u beſpiegelt allebei,
Bedwingt zyn lachchen, of onthout zich van geſchrei?

OP D'AFBEELDINGE DER YDELHEIT.

UIT HUGO DE GROOT.

O Zinneloze zin, met ydelheit te ſchendig
Gepropt, en al te zwaar belaân!
Elk ziet dees ydelheit vergaan:
En gy, elendig menſch, vergaat door haar elendig.

MDCLXXXV.

D'ENE VRIENTSCHAP D'ANDERE WAARDT.

UIT HET GRIEKSCH, I, IV.

I.

ZIe, wat een blindeman en kreuple, by gebrek
Van oog en voeten tot elkanders hulp vermogen.
De blinde torſt de leên des kreuplen op zyn' nek;
En vint het rechte ſpoor, gedient van 's makkers ogen.

Digitized by Google

Een lyf voldoet voor twee: 't geen elk ontfing ten deel,
Dat delenze onderling, en krygen 't dus geheel.

II.

Hier manglen ogen, daar de voeten: maar beleeft
Deelt elk zyn' makker, 't geen natuur geweigert heeft.
De blinde dient getrou den kreuplen met zyn benen:
Die wyst hem met zyn stem den rechten weg op straat.
Dus leert de noot, die kloek, wat lastig valt, bestaat,
Medogentlyk, wat elk ontbrak, elkandre lenen.

III.

Een blinde draagt zyn' vrient, die lam is. nut mêdogen!
Dees leent zyn voeten, die vergelt het met zyne ogen.

MDCLXXXV.

TEGENS HET HUWELYK.

UIT HET GRIEKSCH, I, XV.

I.

ELk, zo hy zegt, wort van een vrou geplaagt,
Terwyl elk, die dit weet, een vrou behaagt.

II.

Blyf ongehuwt, NUMEEN: zo miſtge geen geluk
Uw leven lang: maar wiltge een vrou in huis ontfangen,
Ik zie u voort geplaagt met endelozen druk.
Of zoutge uit kinderzucht naar zulk een juk verlangen?
Gy zult geen kinders, ô NUMEEN, ontberen, schier
Gy gelt: een bedelaar mint zelfs zyn kinders niet.

VOOR HET HUWELYK.

UIT HET GRIEKSCH, I, XV.

DE maagdom is een schat, maar storf heel uit op 't leſt,
Van elk gebergt. voorzie u van een echtgenote,

De

Digitized by Google

De werelt van een' menſch, uw ſtamhuis van een lote,
Die u vervange: maar ſchuw boelen, als de peſt.

ANDERS.

UIT DOMINICUS BAUDIUS ZEDEDICHTEN, I, XXVII.

WAt vrientſchap is zo heilzaam, eêl, en zoet,
Als d'echtbant kan verwekken, daar 't gemoet,
Dat met veel zorge en arbeit zat beſlommert,
Zich van dat pak ontlaſt, en onbekommert
Zyn leven en zyn' luſt vint, als het voegt,
Met eigen huis en huwlyxbedt vernoegt?
Hy ſlyt, gelyk een dier in 't wout, zyn dagen,
Onwaardt dat zorg voor hem ooit wort gedragen
Van volgende eew en nazaat, die zich niet
By tyts dus van een' erfgenaam voorziet,
Van kindren, die, als trouwe huispilaren,
Zyn' ſtam in duur, zyn' naam in eer bewaren.

HUWELYXLES.

UIT HET GRIEKSCH, I, XV.

DAar is een tydt van minneluſt,
Een tydt van trou, een tydt van ruſt.

MDCLXXXV.

KINDERLIEFDE.

UIT HET GRIEKSCH, I, LXXXVII.

EEn klokhen bleef, geperſt van moederlyke trou,
De kiekens met haar vlerk in d'ope lucht bedekken,
Tot datze het beſtorf, verkleumt van ſtrenge kou:
Eer dwong haar hagelbui, noch ſneewjagt te vertrekken.

Digitized by Google

Verwoede Prognees en Medeaas, ſtaat beſchaamt:
Dees moeder leert u, wat een moedershart betaamt.

MDCLXXXV.

GEDULTLES.

UIT HET GRIEKSCH, I, XIII.

GA voort, of 't nootlot ſleept u voort. al wie geſtoort
Niet voort wil, baart zich ramp, en nochtans moet hy voort.

MDCLXXXV.

WYS * GEBEDT VAN EEN HEIDEN.

UIT HET GRIEKSCH, I, XXXI.

GEef heil, ô Jupiter, 't zy datwe hierom ſpreken,
Of niet: keer ongeval, ſchoon wy 'er zelfs om ſmeken.

MDCLXXXV.

GEDURIGE ARMOEDE.

UIT HET GRIEKSCH, I, LVXI.

MYn jeugt was arm: nu worde ik ryk, dus out van jaren.
Maar niew verdriet, het ga zo 't ga, komt my bezwaren.
Want toen my het gebruik wel luſte, ontbrak my 't goet:
Maar nu ontbreekt my het gebruik van overvloet.

MDCLXXXV.

OU-

* In Platoos tweden Alcibiades wort dit gebedt van Sokrates bygebragt, en met treflyke redenen beveſtigt. De wyze Lacedemonieren wort de zelve ſtyl van bidden, als een oorzaak van krygsgeluk, aldaar toegeſchreven van den zelven filoſoof, en hem dezelve ook van Valerius Maximus, onder d' uitnemendſte en wyſte ſpreuken, dat men anders van de goden niet eiſchen moſt, als goet in 't gemeen, dewyl zy beſt wiſten, wat elk nut was, maar de menſchen dikmaal eiſchten, datze nutter niet verkregen. Wie meer tot bewys van dit ſtuk by een Heidenſch poëet begeert, leze Juvenaals tiende Hekeldicht, genen Sokrates, noch Plato, noch Epiktetus in wysheit hier toegevende.

Digitized by Google

OUDERDOM.

UIT HET GRIEKSCH, I, XVI.

I.

DE blinde jeugt wenscht om den ouden dag met kracht:
Gelukt dit, d'ouderdom wekt doorgaans klagt op klagt:
Dit heil is altyt groot, zo lang het wort verwacht.

II.

Wie van het leven niet wil scheiden, out van dagen,
Hoort ewen lang den last des ouderdoms te dragen.

MDCLXXXV.

HAASTIGE DOOT.

UIT KALLIMACHUS.

WIe leeft 'er heden, die zich morgen voorspoet mag
Beloven? CHARMIS zag ik gistren met myne ogen:
Nu blykt by d'uitvaart al die hoop in rook vervlogen.
Zyn vader Diofon zag nooit zo droef een' dag.

HET EINDE GOET AL GOET.

UIT D. BAUDIUS ZEDEDICHTEN, I, XXVI.

WIe iemant wil met recht gelukkig achten,
Dient 's levens perk, zyn sterfuur, af te wachten.
Welsterven brengt alleen de braafsten tot
De heilkust, en verhefze boven 't lot.
Dan is de rol volspeelt: dat uiterste ende
Begint, of dat volendigt elx elende.
Dan blykt, wat in den mensch steekt: geen gordyn,
Noch gryns komt dan te sta, noch valsche schyn.
Dan spreekt hy, bloot voor Godts aldoorziende ogen

En

Digitized by Google

En vierschaar, door geen gunst noch kunst bedrogen,
Zyn hart rechtuit, 't zy wel, of slim bewust.
De booswicht beest: de vrome sterft gerust.

MDCLXXXV.

DWAZE DOOTSCHRIK.

UIT DE ZELVE GEDICHTEN, I, XXXIX.

DE zeeman, in de woeste baren
Gesolt door storm, wenscht, moê gevaren,
Te landen aan een stille kust.
Een reizend man verlangt naar rust.
Geen' balling lust altoos te zwerven,
En huis en vaderlant te derven.
Maar wy ontzinden, wy helaas
Belust op ons verdriet, wy dwaas
Vermaakt met onzen jammer, schrikken
Voor 's levens uiterste ogenblikken;
Hoewel de doot ons, afgeslooft
Van ramp, volmaakte rust belooft.

NIEMANT VOOR ZICH ZELVEN GEBOREN.

UIT DEN ZELVEN, I, XXXVII.

WIe 't rechte spoor wenscht loflyk te betreden,
Pas' trou zyn zweet en zorgen te besteden
Zyn vaderlant ten dienst: dit 's d' eerste prys.
Een wyze is, naar myn oordeel, luttel wys,
Die in dit stuk niet wys is voor zich zelven,
Belust zyn' schat zo nydig wech te delven,
Als voor zich zelf geboren, dat 'er niet
Een deel van hem voor andren overschiet.
Een oogst van deugt komt in van werkzaam leven:
't Lust helden in dit perk naar lof te streven.

Digitized by Google

RECH-

RECHTE ADELDOM.

UIT DEN ZELVEN, I, XXII.

HY erft veel lofs, die van de braven quam:
Maar dit 's door 't lot ontaarden ook beſchoren.
Schoon adeldom verſiert een' welgeboren,
Het ſchantvlekt meer den luiſter van dien ſtam
Door traag verzuim en ſnoodt bedryf te ſmoren.
Gelukkig, die uit braven oorſprong nam,
Om edel bloet en ſtam, die hem verheffen,
Door eige deugt en daden te overtreffen.

DE DEUGT BEHOEFT GEEN' EERSTOEL.

UIT DEN ZELVEN, I, XIX.

EEn Kato doelt op 't rechte gloriwit,
Bekreunt zich niet, hoe hoog, of laag hy zit.
De man zal, laag van geeſt, dat wit nooit treffen,
Dien zulk een plaats en eerſtoel moet verheffen.
Wat neemt, of geeft de beeltvoet aan het beelt?
Al ſtapt een dwerg in hoger ſchoe, hy ſcheelt
Niet van een' dwerg. Het Roomſche ſchoutampt treurde,
Toen 't keurlot op den rechtſtoel Strumaas beurde.
De burgerheerſchappy loopt deerlyk mis,
Als Kato van deze eer verſteken is.

MDCLXXXV.

Digitized by Google

BEDROGE ROOFZUCHT, VREDE BEST.

UIT DE GRIEKSCHE FABELEN VAN IGNATIUS DIAKONUS, OP DEN NAAM VAN GABRIAS GEDRUKT.

DE leew ſtont tegens 't boſchzwyn ſchrap.
Een giervlucht zag dees vyantſchap,
En quam 'er ſnel op aangevlogen:
Dewyl haar hoop alrê verſlont,
Wie hier te kort ſchoot. maar zy vont
Van leew en zwyn, die 't vrêverbont
Voorzichtig ſloten, zich bedrogen.

EIGEN MISSLAG ANDEREN GEWETEN.

FABEL UIT DEN ZELVEN.

DE vos zocht, van een' tuin te los
Geſprongen, by een dorenboſch
Wat ſteuns; maar in zyn' voet geſteken,
Begon met vloeken zich te wreken.
De doren ſprak: ik heb geen ſchult:
Beſtraf u zelf, en neem gedult.

GESTRAFTE ONDANKBAARHEIT.

UIT DEN ZELVEN.

't GEjaagde hart, met angſt beladen,
Quam ſchuilen onder 't wyngertloof;
Maar wert, terwyl 't met wyngertbladen
Zich al te vratig wou verzaden,
Met recht de hondejagt ten roof.

GE-

Digitized by Google

GEDWONGEN GEDULT.

UIT DEN ZELVEN.

DE ſtier nam by een' bok in lyfsgevaar
Zyn' toevlucht: want een leew quam hem verbolgen,
En heet op roof, afgryſſelyk vervolgen.
De bok boodt hem zyn horens: dies hy zwaar
Verzuchtte, en ſprak; dwong my geen leew te wyken,
't Verſchil van box- en ſtierekracht zou blyken.

MISSLAG IN LOVEN EN LAKEN.

FABEL, UIT FEDRUS LATYN.

EEn hart, dat in de beek zyn' dorſt verſloeg,
Vernam zyn' ſchyn in 't water, prees genoeg
Zyn horens, breedt van takken daar verſchenen;
Maar laakte droef zyn ſchrale en dunne benen.
Strax vloodt het, door een jagtgeſchreew ontſtelt,
En bergde, ſnel te voet, zyn lyf in 't velt;
Maar wert in 't wout van 't ſcherp gebit der honden,
Daar 't vaſt zat met zyn hoornen, fel verſlonden.
Zieltogend ſprak het dier: door ramp geleert,
Verſta ik, wat my dient, en wat my deert.
Het dient, al wat ik laakte, tot myn voordeel:
't Bederft my, dat ik prees, berooft van oordeel.

VLEIERY BEDRIEGT.

FABEL UIT DEN ZELVEN.

DE rave, op enen boom gezeten,
Zou haar geroofde kaas opeten.
De loze vos ſprak haar dus aan:

Digitized by Google

O raaf, hoe net ſtaan u die kleren!
Hoe ſchoon is uw gelaat en veren!
Geen dier zoude u te boven gaan,
Liet u 't geluk geen ſtem ontbreken.
Maar toen ontviel het lekker aas
Den vogel, die te trots wou ſpreken.
De vos ſchiet toe, gaat met de kaas
Voort ſtryken, en belacht dees botheit.
De raaf betreurde droef haar zotheit.

VERDACHTE BORGTOGT.

UIT DEN ZELVEN.

HEt hart verzocht een mudde graans uit min
Van 't ſchaap te leen: de wolf ſtont hier voor in.
't Angſtvallig dier wou geen' van bei geloven,
En ſprak: de wolf vult ſtaag den balg met roven;
Dan gaat hy door: gy vlucht, al even ſchuw.
Als myn betaalsdag komt, waar vinde ik u?

VERDACHTE BELEEFTHEIT.

UIT DEN ZELVEN.

DE hont quam in den Nylſtroom ſtil,
Uit vreze voor den krokodil,
En in der yl zyn' dorſt verſlaan.
't Gedrogt riep uit den ſtroom: blyf ſtaan;
Tre toe vry, drink op uw gemak,
En vrees geen onheil. maar hy ſprak:
'k Zou luiſtren, vreeſde ik niet, bewuſt,
Hoe gy zyt op myn vleeſch beluſt.

Digitized by Google

VEEL BELOVEN, WEINIG GEVEN.

UIT DEN ZELVEN.

IN arbeit ging een berg met groot gedruis:
Een ieder op 't gerucht
Verlangde naar de vrucht.
Wat quam 'er voor den dag? hy baarde een muis.

MDCLXXXV.

DE STAARTSTAR VAN 'T JAAR MDCLXXX SPREEKT.

UIT LOUYS LEMILETS LATYN.

IK, voorbo van Godts wrake en droeve nederlagen,
Voltrek door 't grote ruim myn reis, naar Godts behagen;
Na dat myn rode roê en gloejendig gezicht
De volken, van het op- en ondergaande licht
Beschenen, heeft gedreigt, beroert de monsterdieren,
Die aan het hoog gewelf, bezaait met starren, zwieren;
Terwyl Euroop met schrik Godts gramschap, menigwerf
Aldus vernomen tot haar jammerlyk bederf,
Zag blaken in myn vier. 'k vertrek: myn tydt is henen:
'k Verlaat d'ontstelde lucht, eerlang in lucht verdwenen.
Maar schoon myn aanschyn, dat dus naar en droevig staat,
Te no gezien, nu scheit van 's hemels bly gelaat,
En van dien angst verlost d'alom verbaasde volken,
De voetstap van myn vlam, die lucht ontstak en wolken,
Blyft lang noch kenbaar, wort dit niet by tyts verhoedt,
O Aarde, en uw misdryf door geen berou geboet.
Waak op, ontvlie 't gewelt, dat opkomt, eer het neder-
Koom' storten, vlaag op vlaag, van 't bulderende weder.
Stort tranen in Godts schoot tot lesching van dien brant:
En klink hem met gebeên den blixem uit de hant.

Digitized by Google

SCHIMPDICHT OP HEIDENSCHE GODEN.

UIT PRUDENTIUS II BOEK TEGENS SIMMACHUS.

MAar Rome dankt verplicht veel goden, billyk te eren,
Zyn' voorſpoet, door hun hulp gewoon te triomferen.
Welaan dan, krygsheldin, ontvou ons, door wat kracht
Ganſch Aſie en Euroop dus onder zy gebragt:
En noem die goden by hun naam. Jupyn verneêrde
Zyn eigen Kretenlant, Minerve d'overheerde
Atheners, Febus zelf zyn Delfſch orakelkoor:
En Iſis in den noot van 't Nylgeweſt ging door.
De hulp van Venus was voor Rodus wydt te zoeken.
d'Efeſer kerk vernam de jagtmaagt in geen hoeken.
De wyngodt week uit Thebe, en Mars van Hebrus vliet.
Zelf Juno, zo geſtoort op 't Frygiaanſch gebiedt,
Heet Afrika, gedrukt van 't juk der ſlavernye,
En haar Karthaag, gewydt ter wereltheerſchappye,
Zo 't met gehengenis van 't nootlot kon geſchiên,
De Roomſche mogentheit naar mont en ogen zien.
Hoe? leggen d'outers woeſt, de ſteden leêg gevloden,
Verlaten en verraân van haar beſcherremgoden?
O ſchone godtsdienſt! en ô zuivre trou! de hant
En majeſteit der goôn bederſt haar voeſterlant.
En durft men nu noch van het godendom iet hopen,
Dat outers heeft verdient met trouloos overlopen?

UIT HET ZELVE WERK.

BY Aktium op zee braveerde Egipten met
Zyn orelogsmuzyk de Roomſche krygstrompet.
Wat raat voor 't vaartuig, dat zo klein was, om de ſnuiten
Der zeekaſtelen, met hun torenſchut, te ſluiten?

De

Digitized by Google

De hont Anubis en de magt des groten godts
Serapis recht niet uit. de Roomſche benden, trots
Op haren zeevoogt, uit Julus ſtam geſproten,
Van 't gure noorden hem geſtiert tot togtgenoten,
Staan boven. geen Minerf met haren beukelaar,
Geen Venus in 't geweer brengt noothulp by, geen ſchaar
Van mindre goden, die veraart, en eerſt verdreven,
En zelfs verwonnen, d'een noch d'andre zeemagt ſteven.

EGIPTISCHE AFGODERY.

UIT JUVENAALS XV SCHIMPDICHT.

Wie kent de dolheit niet der blinde Egiptenaren,
En wat gedrogten zy verheffen op altaren?
Hier buigt men voor een plaag, den krokodil, de knien:
Daar wort een ibis, zat van ſlangen, meeſt ontzien.
Men ziet den baviaan in kerken heerlyk pronken
Met zyn geheiligt beelt, uit louter gout geklonken;
Daar 't lant van Memnons galm en toverſnaar gewaagt,
En Thebe nu geen' moedt op hondert poorten draagt.
Hier eert men zeeviſch, daar rivierviſch: in veel ſteden
Wort geen Diane, maar de jagthont aangebeden.
Met acht een' gruwel look te proeven, of ajuin.
O heilig volk, voor wien dees godt waſt in den tuin!
Geen vee, met wol gedoſt, geen' bok mag iemant doden:
Maar menſchevleeſch in 't lyf te ſlaan was nooit verboden.

UIT HET ZELVE SCHIMPDICHT.

EEn overoude wrok blyft onverzoenbaar duren
In Ombos en Tentyre, en wapent dees geburen.
Wat noopt de dolheit, die zo blint aan 't hollen ſlaat?
Dat elke ſtadt den godt van haar geburſtadt haat:

Als

Digitized by Google

Als of geen godtheit haar by andren ſtont te lyden,
Als dieze zelf haar kerk en offerdienſt wil wyden.

UIT JUVENAALS VI SCHIMPDICHT.

Die voor Anubis ſpeelt, verdient hier d'opperſte eer,
Terwyl hy, als ontzint, de ſtadt loopt op en neêr,
Met zyn' geſchoren hoop, gekleedt in zuiver linnen,
En lacht om 't jammren van het volk, berooft van zinnen.

UIT LUKAANS KLAGTE OVER EGIPTEN IN ZYN VIII BOEK.

MEn vint uwe Iſis met haar' rou en ringkelvonden,
Uw honden, halve goôn, in onze kerk ge-eert,
En uw' Oſier, terwyl uw lykgeſchrei elk leert,
Dat hy een menſch was, door een wrede doot verſlonden.

DE JONGE POMPEJUS DREIGT ZYN VADERS MOORT AAN EGIPTEN TE WREKEN. UIT LUKAANS IX BOEK.

MAtrozen, ſteekt in zee, in zee van deze ſtranden.
Dient ons de wint niet, valt aan 't roejen, rept uw handen.
Gy overſten, trekt mê: nooit won men zulk een' prys
In burgerkryg, als dat onze uiterſte eerbewys
En trou Pompejus lyk voor erger hoon verdadigt,
Met bloet van dien tiran, half man, zyn ſchim verzadigt.
'k Wil Alexanders ſtadt vernielen, 'k wil zyne aſch
Opgraven, ſmoren in den Mareootſchen plas;
Amaſis, wechgerukt van 't grafgebou der Naalden,
En andre vorſten, die op Memfis ryxtroon praalden,
Den Nyl toeſmakken, datze dryven in den ſtroom.
Dat alle graven aan myn wraakzucht, zonder toom,

Digitized by Google

O vader, van een graf berooft, uw' lykſmaat boeten.
'k Wil Iſis heiligdom en grafſtê ommewroeten,
Schoonze een godin nu, ook by andre volken, heet;
Oſiris trappen, met zyn' pronk en linnen kleedt;
Godt Apis ſlagten by uwe uitvaart met myn handen,
Uw hooft met lykvier, van de goôn geſtookt, verbranden.
Zo dier ſta 't ſchelmſtuk ganſch Egipten. dat 'er niet
Een lantzaat blyve in 't lant, geen menſch, voor wien de vliet
Ooit waſſe: vader mag den Nyl met zyn landouwen,
Van menſchen en van goôn geruimt, alleen behouwen.

VLUCHT DER GODEN.

UIT ESCHYLUS VII HELDEN VOOR THEBE.

DE ſpraak gaat, dat van outs de goden
Uit overheerde ſteden vloden.

UIT HET II B. VAN VIRGILIUS ENEAS.

DE goden, die dit ryk hanthaafden, nu bezweken,
Zyn doorgegaan, en van altaar en kerk geweken.

UIT PETRONIUS.

DUs wert den jongſten nacht, die Troje was beſchoren,
Het heiligdom ontwydt, en eerſt de goôn verloren.

SLECHTE GERUSTHEIT DER GODEN.

UIT VIRGILIUS ENEAS, IV.

ALs of de goden zich bekreunden, hoe wy woelen,
Dees zorg hun laſtig viel in die geruſte ſtoelen.

Digitized by Google

JUNOOS KLAGTE.

UIT SENEKAAS RAZENDEN HERKULES.

HOe menigmaal heeft Kadmus ſtadt,
Verwoedt van 't drakezaat gebleven,
Vol godloos vrouvolk, my een kladt
Van ſmaat, als ſtiefmoêr, aangewreven?

HERKULES IN DE WIEGE JUNOOS GEDROGTEN MEESTER.

UIT HÉT VIII BOEK VAN VIRGILIUS ENEAS.

HOE hy, van ſtiefmoêrs haat vervolgt, twee ſlangen greep,
En in de wieg haar met zyn vuiſt te berſte neep.

JUPITERS WIEG.

UIT SENEKAAS RAZENDEN HERKULES.

LAg die 't geſtarnt regeert, de wolken ſchudt daar boven,
In Idaas rotsſpelonk niet, als een kint, verſchoven?

JUPITERS GRAF.

UIT HET GRIEKSCH.

IS 't vreemt, dat Kreters u met graf en lykdienſt eren,
O Demetumb, een' man, die logens kon ſtofferen?
Jupyn verzierenze, om zyn graffſtê niet te ontberen.

JANUS KERKSLOT.

UIT HET EERSTE VAN OVIDIUS JAARBOEKEN.

MYn kerkdeur, zonder ſlot en grendels, wacht wydt open
En noodt het krygsvolk na den oorlogstogt te rug.

Ik

Digitized by Google

Ik ſluitze in tydt van vrê: zo ſcheit die niet te vlug:
Dat lang van Ceſar en zyn godtheit ſtaat te hopen.

APOLLOOS ANTWOORT OP AUGUSTUS VRAGE,

BY NICEFORUS VERHAALT, OF VERDICHT, I, XVII.

't Hebreewſche kint, der goden koning,
Berooft my van myne oude woning,
En dwingtme naar de hel te varen.
Zwyg ſtil, en ſchei van onze altaren.

JAGTLOF.

UIT HORATIUS BRIEF, I, XVIII.

De jagt, daar 't Roomſche volk van outs in was bedreven,
Is heerlyk voor de faam, gezont voor lyf en leven.

ANDERS.

UIT EEN HOOGDUITSCH POEET.

De jagtkunſt mag de kroon van alle kunſten ſpannen,
Indien de maat niet los te buiten wort gegaan.
Zy moedigt tot den ſtrydt het hart van grote mannen:
Verblydt en ſterkt den geeſt, met ramp en rou belaân:
Verdryft de ledigheit, en weelde, en minneſmarten:
Verquikt door laſt met luſt de lome en trage leên:
Velt zwynen, fel van tant; verjaagt, vernielt de harten;
Een plaag der akkerliên, die 't veltgewas vertreên:
Voorziet de tafel van veel hoofſche lekkernyen,
Beſchermt het lyf met bont voor koude, die 't verdriet.
Kan iemant d' edle jagt haar' glorikrans benyen,
Daar 't menſchdom zo veel vruchts en voordeels van geniet?

Digitized by Google

ANDERS UIT DEN ZELVEN.

De zwarte Twiſt vlocht een ſneewwitte perlekroon,
En ſprak: ik ſtelle uit luſt dien prys voor haar ten toon,
Die 't allerminſte quaat verwekt heeft, ô godinnen.
Dies Juno uitborſt, noch gedachtig aan haar' hoon:
Dat Paris oordeel ſtryk': zal Venus dit ook winnen?
Waar op Apollo het geſchil dus nederlei:
Neen, Venus plaagt het lyf, en Juno krenkt de zinnen:
Diane queekt gemoet en lichaam allebei.

JAGTLUST.

UIT HORATIUS LIERZANGEN, I, L.

De jager ſchroomt, van huis noch dak
Voor kou beſchut, geen ongemak;
En denkt niet om zyn lieve vrou:
Het zy de jagthont, ſnel en trou,
Een hinde ontdekke, en volge op 't ſpoor;
Of 't wilde zwyn het net deurboor'.

OUT JAGTGEBRUIK.

UIT LUKRETIUS V BOEK.

Zy vingen, ſtout op kracht van voeten en van handen,
Het vlugge wilt, vervolgt in boſſchen en waaranden,
Met keien en gewelt van knodzen, hier en daar;
En overwonnen veel, maar ſchuwden geen gevaar.

UIT HET I BOEK VAN VIRGILIUS LANTGEDICHTEN.

Toen wert het ſchuwe wilt belaagt met loze vonden
Van ſtrik en lymſtang, en het wout bezet met honden.

Digitized by Google

UIT GRATIUS JAGTGEDICHT.

't Gewelt ging eerſt in zwang, en zette alom de wouden
In roer door wilden, die op eige kragt betrouden,
Van geen geweer voorzien. al 't leven bragt men door
In 't wilt. Maar 't menſchdom koos hierna een nader ſpoor,
Dat beter was: 't ontfing van u, ô edle Reden,
Veel noothulps. orde en tucht verbeterden de zeden.
Men leerde kunſt op kunſt voortplanten. woeſt geweſt
Nam af van tydt tot tydt, en ruimde allengs het velt.

MDCLXXIX.

OUDE EENVOUDIGHEIT.

UIT BOETIUS VERTROOSTINGE, II, V.

Gelukkig leefde d'oude tydt,
Die met hare akkren, ongeploegt
En milt van zelven, ſtaag vernoegt,
Van weelde ſchuw, die nooit bedydt,
Den honger boette, naar 's lants wyze,
Met eklen, een gerede ſpyze.

UIT TIBULLUS, I, III.

Geen deur beſchermde 't huis voor onraat en gewelt:
Geen merkſteen ſcheidde 't erf der akkerliên op 't velt.

MDCLXXIX.

OUT MISVERSTANT.

UIT KLAUDIAANS II BOEK TEGENS EUTROPIUS.

De ganſche aâloutheit acht de Frygers eerſt geboren:
Egipten, twiſtende om deze eer, gaf 't pleit verloren,
Toen 't kint, dat 's konings zorg van borſt en zog verſtak,
De Frygiaanſche taal met halvê woorden ſprak.

Digitized by Google

DE NYLSTROOM.

UIT KLAUDIAANS NYLGEDICHT.

MEn mag den akkerman met recht gelukkig achten,
Die Memfis akkers bout: zyn werk hoeft niet te wachten
Op een betrokke lucht, noch ga te ſlaan om hoog
Een donkre regenbui, of bonten regenboog.
Egipten, zonder wolke en wint en hulp van boven,
Kan van zich zelven zich een' ryken oogſt beloven,
Heeft regen aan zich zelf by helder weêr, beſproeit
Van eigen water, als de Nylſtroom overvloeit.

UIT HET ZELVE.

ALs elders 't water waſt van ſneew en wintervlaag,
Dan duikt de Nylſtroom in zyn kil, en houdt zich laag.
Staan andre ſtromen ſtil, dan zwelt de Nyl te wonder,
Hereiſcht zyn recht, en zet de dorſtige akkers onder.

UIT DIONYS ALEXANDRYNERS WERELT-BESCHRYVINGE.

DE Nylſtroom bruiſt in zee door zeven volle monden,
En zegent, jaar op jaar, Egiptens akkergronden.
Geen ſtroom mag halen by den Nyl, die zyn geweſt
Staag toevoert zo veel ſlib, zo milt gedurig meſt.

UIT TIBULLUS, I, VII.

DE gront, door uwen ſtroom gezegent, eiſcht geen' regen:
Geen veltſpruit ſmeekt Jupyn, om dau of drop verlegen.

UIT LUKAANS VIII BOEK.

EGipten voedt zich zelf, en hoeft geen vreemde waren,
Noch regen; van den Nyl verwacht het vruchtbre jaren.

UIT

Digitized by Google

UIT ZYN X BOEK.

UW vliet, aan 't schieten, zwaait nu oostwaart, dan naar 't weste,
En geeft zich Arabier en Libiaan ten beste.

UIT HET ZELVE BOEK.

MAar als uw loop zich vint gestuit van steile rotsen,
Dan werktge met uw' stroom, van geen gewelt te trotsen,
Daar vreeslyk tegens aan. al 't water bruist en barnt:
Het ziedend waterschuim besprengkelt het gestarnt.
Dan gaan de baren hol: dan kraken zelfs de bergen
En davren, wit van schuim, die dees verwoetheit tergen.

DE NYL DOOR FAETON IN NOOT.

UIT HET II B. VAN OVIDIUS HERSCHEPPINGEN.

DE Nylstroom, voor dien brant gevlucht aan 's werelts endt,
Verbergt zyn bronaâr, noch geen levend mensch bekent.

DE DONAU.

UIT OVIDIUS PONTUSDICHTEN, IV, X.

DE Donau, d'allergrootste vliet,
Wykt hier den trotsen Nylstroom niet.

D'ERIDAAN.

UIT LUKAANS II BOEK.

HY gaf den Nyl niet toe, zo die het Libisch zant
Niet meste met zyn' stroom, verspreit door 't vlakke lant.
Hy hoest in snelheit voor den Donau niet te wyken:
Maar dees, om wyde en zydt het aardtryk te verryken,

Ver-

Digitized by Google

Verzwelgt veel bronnen, sleept ontelbre stromen mê,
En looft zich niet alleen in 't zout der Zwarte Zee.

KRETENSERS.
UIT EPIMENIDES.

IN Krete zyn de minsten met de meesten
Aartslogenaars, mestbuiken, boze beesten.

SESOSTRIS BEDRYF.
UIT LUKAANS X BOEK.

SEsostris bragt het ver: hy reisde aan 's werelts ende,
Ierwyl hy vorsten voor zyn koets, als paarden, mende.

JULIUS CESARS BEDRYF.
UIT VIRGILIUS ENEAS.

DIe met den oceaan zyn heerschappy bepaalt,
Zyn glori met het licht, dat aan den hemel straalt.

GEMEEN GOET.
UIT HET VI B. VAN OVIDIUS HERSCHEPPINGEN.

't GEbruik des waters gaf natuur aan elk gemeen;
Gelyk noch zon, noch lucht een' mensch behoort alleen.

PYTHAGORAS LES.
UIT HET XV B. VAN OVIDIUS HERSCHEPPINGEN.

WAt is 't een gruwel, waardt gevloekt in alle landen,
Te vullen ingewant en darm met ingewanden,
Te mesten lyf met lyf, daar 't ene dier, verwoedt
Mishandelt, door zyn doot des anders leven voedt!

'S WE-

Digitized by Google

'S WERELTS ONDERGANG.

UIT HET I B. VAN OVIDIUS HERSCHEPPINGEN.

OOk schiet hem d'uur in, die hierna noch is voorhanden,
By nootlot vast gestelt, als 't hemelsch hof moet branden,
Het aardtryk en de zee in lichte vlamme staan,
En 's werelts groot gevaart in vier en gloet vergaan.

EEN GOUDE EEW.

UIT HET II B. VAN OVIDIUS MINNEKUNST.

DIt 's recht een gouteew. eer komt in
En aanzien van het goutgewin.
Het lieve gout verwekt veel min,
En trekt een ieders hart en zin.

ANDERS.

DIt 's recht een goude tydt. 't wort al door goutgewin
Gewonnen: 't lieve gout baart aanzien, en baart min.
Homeer, al quam hy met de negen zanggodinnen,
Brengt hy geen goude munt, moet voort, raakt nergens binnen.

ACHILLES EDELMOEDIGE SPREUK BY HOMEER.

IK haat den man, gelyk des afgronts poort,
Wiens hart niet overeenstemt met zyn woort.

HET ZEKERSTE GEHEIM.

UIT SENEKAAS HIPPOLYTUS.

ZWyg zelf eerst stil, zwyg allerwegen,
Wat gy van andren eischt gezwegen.

Digitized by Google

DE GEMAKKELYKSTE HEERSCHAPPY.

UIT SENEKAAS THYESTES.

Wie zich zelven overmag,
Voert het hoogſte ryxgezag.
Om dit ryk valt niet te vechten:
Ruiters hoeft men hier, noch knechten;
Paart, noch harnas, noch geweer,
Dat de Parther ſchiet van veer,
Als hy valſch, en meeſt te duchten,
In den veltſlag veinſt te vluchten;
Noch geen ſlingerſchut, dat met
Steen de grootſte ſteden plet.
't Is een vorſt, die, vry van ſchromen,
Zyn begeerte weet te tomen.
Elx gemoet, dus vroom en vry,
Helpt zich zelf aan heerſchappy.

GOUDE MIDDELMAAT.

UIT HORATIUS SCHIMPDICHTEN, I, I.

ELk ding beſtaat in mate, en heeft gezette palen:
Wie verder uitſpat, of te kort ſchiet, ſlaat aan 't dwalen.

TOE-

Digitized by Google

TOEGIFT VAN MENGELDICHT.

AAN MYN SCHOONZUSTER, JOFFROU ALIDA ROZEBOOM, OP HAREN GEBOORTEDAG.

Roet myn dicht nu niet bekuſter
Uw' geboortedag, ô zuſter
ALIDA, 'k vergeet myn' plicht.
Neen, myn Duitſch verjaargedicht
Zou voor geen aalouden zwichten,
Wou Parnaſſus my verlichten
Naar myn wenſchen. Zag Stevyn,
Die geen Griekſch, noch Puiklatyn,
Noch geen taal, hoe net en bondig,
(Met haar kunſt en kracht wel grondig,
't Vaderlant ten dienſt, verſtaan)
't Neêrduitſch zag te boven gaan,
Zag Stevyn op, zag uw grootvaâr,
Nimmer ſterflyk na zyn dootbaar,
Ene nicht zo zegenryk,
En haar moeder zo gelyk
In geſtalte, ſchoon van leden,
En bevalligheit van zeden,
Geeſt, goetaardigheit, en deugt,
Die den hemel zelf verheugt,

Digitized by Google

Hier liet hy zich vrolyk horen,
Noopte mynen geeſt met ſporen,
Om met een' geboortekrans,
Nimmer dor, noch doof van glans,
Uw' verjaardag te vereren.
't Leven mindert in 't vermeren,
Glipt ras heen: en al de tydt,
Die men aanwon, is men quyt.
Maar wie 't leven, nooit beſtendig,
En in voorſpoet zelf elendig,
Voor zich zelf, en tot Godts eer,
In den dienſt van 's levens heer
Weet godtvruchtig te beſteden,
En de ſtem, die heden, heden
Elk vermaant dat heilig ſpoor
Vroeg te kiezen, geeft gehoor,
Als onzeker van den morgen,
Minſt belet door aardtſche zorgen,
Is, als gy, een wyze maagt,
Die Godts bruiloftsfeeſt behaagt;
Is een ROZEBOOM, vol geuren,
Ewig groen, en friſch van kleuren,
Dien op 's levens endt Godts hant
In zyn paradys verplant.
Lieflyk moetge lang dus ruiken
Onder d'eêlſte rozeſtruiken
Van de kerk, Godts rozenhof,
Voor den hemel, ryk van lof.
Hoge jaren, gelt myn wenſſen,
Zien uw deugt noch vreugt verſlenſſen;
Levren u zo veel geluk,
Vry van ramp, of bly in druk,
Als men in de zee vint ſtromen,
Zomerbladen aan de bomen,

Ve-

Digitized by Google

Veren in een vogelvlucht,
Heldre ſtarren aan de lucht.
Gaat uw wenſch noch hoger zweven?
Godt wil 't hoogſte lot u geven
In d'onmeetbare ewigheit,
Daar geen nacht de dagen ſcheit.

MDCLXXXV.

AAN JOFFROU MARIA VAN GYZENBURG, WEDUWE VAN DEN HERE PREDIKANT GOETHALS, OP HAREN GEBOORTEDAG.

OP geboorte- of zegefeeſten
Zetten mans gemeenlyk mans
Hoog in lofdicht: want hun geeſten
Zien meer ſtofs hier, of meer kans.
Doorgaans voert een man de veder,
En verheft dus zyn geſlacht.
d'Andre ſex, te zwak en teder,
Schiet te kort by mannekracht.
Maar mag 's hemels ſtem hier gelden,
Op 't godtvruchtig hemelſpoor
Treên ook vrouwen dappre helden,
Als heldinnen, loflyk voor.
Mirjams, Deboraas, Abigels,
Huldaas, Eſthers, Ruths, befaamt
In Godts heilig bladt, zyn ſpiegels,
Daar veel mans voor ſtaan beſchaamt.
d'Edle maagt, haar heilants moeder,
Mint, bezorgt hem niet alleen:
Vrouwen volgen haar' behoeder,
Zelfs Apoſtlen voorgetreên.

Digitized by Google

Cefas en zyn makkers weken,
Luttel trou, van ſchrik vermant:
Maar Mariaas, nooit bezweken,
Houden op den kruisberg ſtant.
Zou myn dicht u dan vergeten,
Moei of moeder GOETHALS? neen.
Heeft myn plicht zich ooit gequeten,
Als de zon my blyder ſcheen
Op vriendins of vrients verjaren,
Uw verjaardag eiſcht myn dicht,
Wekt myn' geeſt, en roert myn ſnaren,
O MARIA, die verlicht
Door Godts Geeſt, als Godts vriendinnen,
Wys het ſmalle padt verkieſt,
Om het beſte deel te winnen,
Dat Maria nooit verlieſt.
's Levens aanwinſt wort verloren
Dag op dag, en jaar op jaar.
Maar de ziel, uit Godt herboren,
Vreeſt verlies noch dootsgevaar.
Aan Godts heilgezant te trouwen
Is hier 't minſte van uwe eer.
Maar zyn boetles wel t'onthouwen,
Naar 't bevel van 's levens heer
't Leven vlytig te beſteden,
Niet te ſlapen op die wacht,
Milt te zalven Chriſtus leden,
Door 't gelove in 's werelts nacht
Boven zon en maan te zweven,
't Licht, dat uit Godts aanſchyn ſtraalt,
Te waarderen boven 't leven,
Om Godts ryk, dat ewig praalt,
's Werelts ſchyngoet te verſmaden,
Om Godts ewig huis een hut,

Digitized by Google

Met

Met veel ongemax beladen,
Door veel weedoms hardt geſchudt,
Zwak van zinkingen en dampen;
In dit laſtig worſtelperk
Ruſtig om de kroon te kampen
Met gedult, in zwakheit ſterk,
Stil in ſtorm, in ramp gezegent,
Vry in noot, en bly in rou;
Dat 's de deugt, die heil bejegent,
Van een leraars weduwvrou.
Dat 's het heil en rechte leven
Van Mariaas, die geen doot
Dwingt haar' heilant te begeven;
Van een Klopas echtgenoot,
Magdalene, en Marthaas zuſter,
Daarze Jeſus noodt te gaſt,
Op zyn woort, haar ſpys, beluſter.
Dit 's het werk, dat Anna paſt,
Nooit geſcheiden van Godts drempel,
En Eliſabet, gehuwt
Aan een' wachter van den tempel,
Febe, die geen' arbeit ſchuwt,
Dorkas, milt voor Godts gemeente,
En Priſcille, en Lydia.
Dit verduurt haar kout gebeente.
Wie zyn' tydt dus houdt te ra,
Leeft gelukkig, leeft onendig.
Leef, MARIA, leef dus lang.
Sterft dit leven, nooit beſtendig,
Leef, begroet van englezang,
Daar de vreugt geen tydt zal meten,
Pyn en jammer ſchoon vergeten.

MDCLXXXV.

GE-

Digitized by Google

GELUK

AAN DE LANTSCHAP DRENTHE

MET HET DROSTAMPT VAN DEN

HOOGEDELEN, WELGEBOREN, GESTRENGEN HERE

ELBERT ANTOON,

BARON VAN PALLANT,

BAANDERHEER VAN VOORST, GEMAGTIGDE VAN OVERYSSEL TER VERGADERINGE VAN DE HOOG-MOG. HEREN STATEN GENERAAL, ENZ.

—— Spes ô fidiſſima Teucrûm,
Quæ tantæ tenuere moræ?

O DRENTHE, trou van outs voor uw lantsheren,
Den ſtoel van hun gebiedt een ſtyl gewoon
Te ſtrekken, 't zwaart, waar doorze triomferen,
Een hoofttak aan hun trotſe glorikroon;
Nu aan den Staat der zeven vrye volken
Gelukkiger verknocht: my luſt met vreugt
Uw heil in dicht te voeren aan de wolken.
Gy waart de luſt en eerkroon van myn jeugt.
Uw heuſcheit heeft myn werk, niet ongezegent
By bouliên, in Godts kerk, zyn akkerwerk,
Met overvloet van ere en min bejegent.
'k Wenſche u veel heils, veel heils uw lant en kerk.
Veel heils, noch eens, moet u, ô Drenthe, ontmoeten,
Onendig heil, nu PALLANT, d'edle heer
Van Pallant, toegejuicht met duizent groeten,
Als Lantdroſt, t' komt eren met zyne eer;
Uw Ridderſchap en al uw Eigenerfden
Vernoegt, verplicht door 't niewe lantgezag,
Daarze al te lang met hem dien zegen derfden.

Hy

Digitized by Google

Hy ryſt, als 't licht in 't krieken van den dag:
Hy ſlacht de zon, wanneerze een wyl betogen
By donkre lucht, door miſt en wolken ſtraalt,
Al 't lant verquikt, een welluſt voor alle ogen,
Een niewe vreugt voor al wat adem haalt.
Is 't lant geluk door 's hemels gunſt beſchoren,
(Zo ſpreekt de tolk der wysheit) daar 't gebiedt
Aan edlen, uit doorluchtig bloet geboren,
Betrout wort, dit geluk ontbreekt u niet.
Maar geeft de deugt ook glans aan hogen adel,
Zy ſiert veel meer, dan 't hooggeboren bloet,
In 't velt van Mars den ridderlyken zadel,
In Themis hof den raatſtoel, eêl van moedt.
De Staatheer is dus groter, die zyn zinnen
In toom houdt, dan die volken wetten ſtelt;
Veel ſchoner prys zich zelven t' overwinnen,
Dan helden ooit bevochten met gewelt.
Wort hulp hier toe ontleent van wetenſchappen,
En wysheit, daar Minerve meeſt van houdt,
Dan blinkt de deugt, gezwinder langs die trappen
Geſtegen, als een ſteen in louter gout.
Dan bezigtze al d' aaloutheit tot haar voordeel,
Hiſtorien voor baken aan 's lants roer,
Bezeilt de kuſt, mydt klippen, ryp van oordeel,
Daar 't ſchip van Staat ooit wel of qualyk voer.
Dees adeldom, dees deugt, dit brein zet PALLANT
Vry hoger dan zyn Droſtampt. dit beleit
Verhief hem uit de Ridderſchap van Zallant
In 't raatsgeſtoelt van 's lants Hoogmogentheit.
Dit wacht van hem uw dappre Stedehouder:
Dit bleek door proef op proef den groten Vorſt,
's Lants Gideon, die trou met hals en ſchouder
In vrede en kryg de zwaarſte laſten torſt.
Gy vint uw heil met hem dus ingehuldigt.

Digitized by Google

Heeft poëzy de waarheit ooit geſpelt,
Uw heil, in hem gekent, vermenigvuldigt,
Op myn gezang, als morgendau op 't velt.
Ik zie 't gerecht zyn wit gereder treffen,
De tucht herſtelt, met d' eendragt in haar' groei,
Den Godtsdienſt zelf nu blyder 't hooft verheffen,
En bloejen, als uw koren in zyn bloei.
'k Zie Koevorden (befaamt in 's lants hiſtori,
En leſt in noot, niet zonder wonderwerk,
Gebergt, herſtelt, met onuitwiſchbre glori)
Door 't heilig recht verdadigt, ruim zo ſterk.
Uw Lantdroſtin, uit Droſtlyk bloet geſproten,
Eiſcht minſt ontzag, wint liever heuſch door min,
Gelyk haar heer (waar vont men echtgenoten
Elkandre zo gelyk?) elx hart en zin.
Dan wyken voor dat heillicht duizent rampen
Van onminne uit onkunde en misverſtant,
Wanorde en twiſt en boze laſterdampen.
Een roep begroet dat licht door 't ganſche lant,
Een klagte alleen; och waar 't ons eer verſchenen!
Och zag men 't nooit, ten minſte ſpa, verdwenen!

MDCLXXXV.

AFSCHEIT
VAN MYN SCHOONZUSTER,
JOFFROU
ALIDA ROZEBOOM.

Salve æternum mihi.

IK wenſchte u dan vergeefs veel jaren
Op uw' verjaardag in de baren
Van 's werelts ongeſtuime zee.

Digitized by Google

Gy wint door ſtorm veel eer de ree
Der zaligheit, der zielen haven.
Wat baten hier om laag veel gaven
Van 's hemels gunſt, ook daar Gena
Natuur verheft? ô ALIDA,
Gy hadtze rykelyk ontfangen:
Maar hoger zag uw zielverlangen.
Het lyf der vroomſten wort een lyk.
De ſchoonſte meibloem valt in 't ſlyk.
Een puikroos wort ons ras benomen.
Een KOZEBOOM, het puik der bomen,
't Sieraat der Haagſche hoven, quynt
Van een verbolge roos, verdwynt,
Verlieſt zyn' glans en edle geuren,
Vergaat in ſtof, en laat ons treuren.
Wat zeg ik? treuren? neen, ô neen.
Het hemelſch paradys, alleen
Uw hoop en welluſt hier beneden,
Gezocht met tranen en gebeden,
Verzaadt uw ziel met 's levens boom,
Verquikt haar met zyn' vollen ſtroom;
Den boom, die vrucht draagt onder 't bloejen,
Den ſtroom, die endeloos blyft vloejen.
Om Jeſus waartge alleen begaan:
Zyn heilſtroom moſt dien dorſt verſlaan.
Gy volgde trou zyn kruisbanieren,
Om zyn triomfeest bly te vieren.
Gy troude aan dezen bruidegom,
Om op zyn bruiloft welkom,
Een' krans te dragen, naar uw wenſſen,
Daar bloem noch bladen van verſlenſſen.
Vaar wel, ô zuſter ALIDA,
Myn egaas rechte wederga,
Die my verplichtte, als eigen broeder,

Digitized by Google

Afbeelding van uw vrome moeder,
Vermaak en voorbeelt van de jeugt,
Uw naaste bloet noch stof van vreugt,
En stof van droefheit, in 't herdencken
Van deugden, die geen doot zal krenken,
Van yver met zachtzinnigheit,
Van ernst, maar vol aanminnigheit,
Van vlyt, die 's levens tydt niet spilde,
Gedult, dat wrok en wrevel stilde,
Gedult in 't kussen van Godts roê,
En heuscheit, nimmer weldoens moê.
Vaar wel, vaar ewig wel hier boven,
Daar 't enig leven is Godt loven.
Leef beter daar, en erf de kroon
Na bangen strydt, van Godt den Zoon
Met kruisbloet en een kroon van doornen,
Zo dier gekocht voor zyn verkoornen.
De werelt hebt gy lang veracht,
Nu blyder van om hoog belacht.
Wy volgen 't lyk in rou, maar kunnen
De hoogste vreugt u niet misgunnen.

MDCLXXXV.

Digitized by Google

HUWELYX GROET

AAN MYN NICHT, JOFFROU

GEERTRUIT VOLLENHOVE,

TROUWENDE AAN DEN HEER

RUDOLF VAN KALSBEEK,

OUTBURGERMEESTER DER STADT HASSELT.

Talia connubia & tales celebrent hymenæos.

Nicht, wat maar komt my ter oren?
Is het lot u ook beschoren
Van den hogen hemelraat,
Dat een maagt een' andren hoeder
Geeft voor vader en voor moeder;
Daar de werelt by bestaat?

Daar een maagt zich durft begeven
Tot een' andren styl van leven,
Vry een' jukgenoot verkiest,
Een' geheimraat, haar noch nader
Dan haar moeder zelf en vader,
En haar' naam met winst verliest?

Daar een maagt wil moeder heten,
Door een aangename keten
Aan een ga', haar vleesch en been,
Zich onscheidbaar vlecht en strengelt;
Door een' knoop, die zielen mengelt,
En tien zinnen ondereen?

Eva kreeg tot zulke banden,

Digitized by Google

Vroeg gevlochten van Godts handen,
Trek in een volmaakter ſtaat.
Evaas afkomſt leeft, van hondert
Geen tien huwbren uitgezondert,
Dus onſterflyk in haar zaat.

KALSBEEK, tot uw lief verkoren,
Toen zyn geeſt uw' geeſt en oren
Dus belas, is waardig dat
Haſſelt en de vruchtbre zomen
Van de Zwartewaterſtromen
Gaan voor groter Yſſelſtadt.

Eiſchtge nu myn bruiloftsplichten?
'k Wraak hier dertle minnedichten.
Hymen, Venus, en haar zoon,
Veel te los by echtverbonden,
Zyn maar ydle dichtersvonden:
En my voegt een wyzer toon.

'k Rep van geen bevalligheden,
Ras vergaan, noch ſchone leden.
KALSBEEKS eerſtoel luſtme niet,
Noch uw' vader te verheffen,
Schoonze trou het heilwit treffen
In het burgerlyk gebiedt.

't Stuk, dat gy beſtaat, is wichtig.
Voor de vroomſten, hoe omzichtig,
Baart het altyt geen geluk.
't Heilig bladt hier opgeſlagen:
Van gehuwden zal 't gewagen,
Dien dit heil verkeerde in druk.

Digitized by Google

Vasthiis en Herodiassen,
Jezabels, die luttel passen
Op haar' plicht, of avrechts trou,
Blyven van geluk versteken.
Michols, Zipporaas gebreken
Smetten d'echte vreugt met rou.

Kies dan beter huwlyxspiegels,
Saraas, Rachels, en Abigels,
Hannaas, Deboraas, en Ruths,
En Priscillen, en Maryen;
Kloek, als mans, in vreugt of lyen,
Huis en mannen tot veel sluts.

Waarde nicht, volg dees heldinnen.
Erf uw grootmoêrs deugt en zinnen
Met haar' naam hier, nooit veraart.
KALSBEEK, op dat spoor niet slimmer.
Ooit berucht, begeve u nimmer,
Best op 't hemelpadt gepaart.

Dat uw echt, van Godt gesloten,
Met zyn' zegen milt begoten,
(Dit 's myn wensch) tot heil gedy'.
Mint de bron der min te gader.
Brengt elkandre Gode nader,
Die u paart, zo vroom, als bly.

Wint veel goets, om hoog ontfangbaar;
's Hemels gunst in voorspoet dankbaar,
Ryk gezegent zelf in kruis.
Teelt gewenschte huwlyxspruiten.
Waakt om 's afgonts vloek te stuiten,
Bout Godts kruiskerk in uw huis.

Digitized by Google

Wydt aan 's hemels dienſt veel jaren.
Gloeit in 't vier, op Godts altaren
Staag te queken, nooit gedooft;
Kloek, maar door Godts alvermogen;
Schoon, maar voor zyne alziende ogen.
Trout, als aan Godts zoon verlooft.

Trout den ſchoonſten aller menſchen,
Die zyn bruit, eer zy 't kan wenſchen,
Koopt en zaligt met zyn bloet,
Kuſt met zuivre minnedriften,
En vereert met huwlyxgiften,
Die haar levren 't hoogſte goet.

MDCLXXXV.

LYKZANG

OVER DEN HEER

GERAART BRANDT,

LERAAR DER REMONSTRANTEN T'AMSTERDAM.

Oëten treurt, doorluchtige poëten,
By d'outheit van een' hoger geeſt bezeten,
Van hemelſch bloet gerekent, treurt om ſtrydt,
Nu BRANDT is na Antonides verſcheien.
Dus ſterftge wech, onſterfelyke reien:
Dus raakt Parnas zyn' glans en glori quyt.

Wat miſtge aan BRANDT? zyn jeugt kon geeſtig razen,
Bejaarden en geleerden zelfs verbazen;
Zyn ryper brein, bezadigder van ſtyl,
De deftigſten met nut vermaak verplichten
In bruiloftzang, en lyk- en zededichten,
Al even ſchoon en zuiver door zyn vyl.

Krygs-

Digitized by Google

Krygshelden, lantregeerders, letterkloeken,
Wat miſtge? een pen, die in hiſtoriboeken
En printen u vereeuwde met een print
Van byſchrift, die van 't leven niet verſcheelde,
Uw beſte deel op 't levendigſt verbeeldde,
En perlen ſtortte en gout in ſtê van int:

Een' Martiaal in Duitſch, maar vry van ſmetten,
Vol krachts, vol zins; by goude munt te zetten,
Die klein van wicht, veel kopers overtreft,
Naar d'edle ſtof en fynheit te waarderen;
Van Hooft gewoon en Vondel zo te leren,
Dat niemant door hun kunſt hen meer verheft.

Taalkundigen, oprechte vaderlanders,
Die wat men by uitheemſchen ſchoons en ſchranders
Verneemt, in Duitſch ons uitdrukt ruim zo net;
Een Ariſtarch, die Neêrlants taal holp bouwen,
Haar' rykdom, kracht, en zuiverheit ontvouwen,
Wort u te vroeg ontrukt van hoger wet.

Gy tekenaars, beelthouwers, ſchildergeeſten,
Naaſt dichters, uw namaagſchap, d'allermeeſten
In kennis om den doot te wederſtaan;
Een' kunſtgenoot verlieſtge, die u eerde,
Een' kenner, die de kloekſte meeſters leerde,
Uw werk veelſins verheerlykte in zyn blaân.

Indien 't geſchil, dat lant en kerk beroerde,
's Mans zucht voor zyn gevoelen niet vervoerde,
En bleek zyn vrêgezintheit niet verdwaalt
Van 't vredeſpoor, in 't branden van zyn' yver,
De kerk vernam van geen' hiſtoriſchryver
Haar kruislot en bedryf zo net verhaalt.

Nu wacht men noch helt Ruiter, 't licht der helden,
Zo trots en trou, gelyk hy Nereus velden
Ooit veiligde voor Hollants zeebanier;
En ziet eerlang dien groten zeebeschermer
Wel ruim zo schoon en duurzaam, als in marmer
En grafgebou, vertoont in BRANDTS papier.

Zo sterft de hant, die 't leven schonk veel anderen.
Blint menschdom, vleitge u zelfs noch, of elkanderen;
Op dat de doot uw ydle hoop beschaam'?
Geleertheit zelf begeeft ons, minst bederflyk.
Gelukkig leeftge alleen en recht onsterflyk
By Godt in vreugt, op 't aardtryk met uw' naam.

MDCLXXXV.

BRUILOFTSLIET

VOOR DEN E. BRUIDEGOM

BERNHART AALTSEN

EN DE E. BRUIT

ANNA LINTMANS.

Op de wyze van 't *Huwlyk is een goede zaak.*

Zingt nu bly den huwlyxlof.
Hier is stof,
Ryke stof, ô feestgenoten.
't Paradys waar voor den wensch
Van den mensch
Zonder echt te kort geschoten.

Nacht- noch daglicht, dat om hoog
's Hemels boog

Sierde,

Digitized by Google

Sierde, kon zyn' luft niet boeten;
Noch geen geurig bloemtapyt,
Dat zo wydt
Uitgeſpreit lag voor zyn voeten.

Schoon de ganſche wereltkloot
Dienſt hem boodt,
Al zyn' ſchat hem op quam dragen,
't Ryk viel zonder ryxgenoot
Hem te groot,
Kon geen eenzaam vorſt behagen.

Leſt bootſeerde hem Godts hant
't Liefſte pant,
Van geen mindre ſtof genomen
Dan zyn eige ribbe, als een
Vleeſch en been,
Hem vereert, van hem gekomen.

't Bruiloftsliet was overſchoon,
Engletoon,
Paradysooft diſchgerechten,
Heiligheits volmaakt ſieraat
Bruitsgewaat,
Alle ſchepſels bruiloftsknechten.

d'Echte ſtaat is d'outſte knoop,
's Aardtryx hoop,
's Hemels vont en welgevallen,
's Levens ſteun, die 't al behoudt,
's Werelts zout,
Zoetſte en nutſte bant van allen.

Zelf de hemel komt zyn vrou,
d'Aarde, trou

Koeſtren en den boezem ſtrelen,
Met een' gloet van minnezucht,
Vrucht op vrucht
In dat grote lichaam telen.

's Werelts heilant koos een bruit
Voor zich uit,
Mintze in zyn genadebootſchap,
Noemt zyn groot genadewerk,
Aan de kerk
Trou beſteedt, een echtgenootſchap.

Wat geluk, wat vreugt is dan
AALTSEN van
's Hemels milde gunſt beſchoren,
Die een lieve weêrga wint!
Hy hervint
Zyne rib, dus lang verloren.

ANNA zal de bloem der jeugt,
Ryp in deugt,
Schone leên en zuivre zeden,
Al dien ſchat van lyf en geeſt,
Allermeeſt
Tot zyn hulpe en heil beſteden.

Strekt elkanders huisgeluk,
Leent in druk,
Minzaam paar, elkandre uw ſchouders.
Breit uw' ſtam door ſpruit op ſpruit
Heilryk uit,
Tot veel blyſchap van uwe ouders.

Offert Godt, de bron der min,
Hart en zin;

Digitized by Google

Om hem bly op 't feest te loven,
Dat geen' ramp noch stoornis kent,
Nooit volendt
In het paradys hier boven.

MDCLXXXV.

KEIZER NERO TER DOOT AANGEMOEDIGT.

HOe, NERO? * draaltge noch? is sterven zulk een last?
Geen Turnus vint hier zo veel zwarigheits aan vast:
Sust gy, uit Cesars en Eneas bloet gesproten,
Die Rome in d'asch gelegt, met bloet hebt overgoten?
En schroomtge met uw' dolk te grieven borst, of strot,
Bei even vaardig tot zo menig moortgebodt,
Dat stadt en Staat berooft van raden en van ridderen,
Die dus uw' wrok ontvloôn; of paaiden zonder sidderen?
Voel nu, wat gy bedreeft: volspeel Orestes rol,
En paai de Vloeken, die uw wreetheit, altyt dol,
Vervolgen. wreek de doot van vader en van broeder,
En bedtgenoten, en uw nooit zo blode moeder.
Verplicht de werelt met een' steek, als NERO past,
Die wis treft', haar verloss' van zulk een' jammerlast
Een heldenstuk zal 't zyn na zo veel gruwelstukken.
Gy scheit van 't leven, dat de noot u komt ontrukken,
Om erger doot t'ontgaan, te traag, beklemt van rou;
Een man in moort, in moedt veel minder dan een vrou.

* Elendig was de doorschrik en bemaawtheit van dezen tiran, die zo veel onnozele menschen en brave mannen met afgryslyke wreetheit ter doot gebragt hadde, toen hy, om schrikkelyker doot te ontgaan, zich vont genoot maakt zich zelven te doden. Terwyl elk hem begaf of beschimpte, rieden hem zyne trouste vrienden, dat hy zich, hoe eer hoe beter, van erger pyne en smaat hier door zou verlossen. Maar hy quam 'er niet toe, eer de hoogste noot hem drong; badt om hulpe, en jammerklagten, en een voorbeelt, dat hem mogt aanmoedigen, kermde en schreide, als een kint, bestrafte by wylen zyne eige traagheit en kleinhartigheit, en wert van een' kornel of hopman, vergeefs met meer anderen om hulpe en gezelschap ter vlucht aangezocht, bestraft met deze woorden van Turnus by Maro, *usque adeone mori miserum est?* is sterven dan zulk een deerlyke zaak? Zie Suetonius in 't ende van Neroos leven.

Digitized by Google

Gedenk, hoe Thraseaas, hoe * Sextiaas zich queten.
Hier wort uw meesters les en voorbeelt slechtst vergeten.
De dootschrik jaagt u, en gy wilt van schrik niet voort.
Sterf, NERO, sterf, en straf veel moorden met een' moort.

MDCLXXXV.

OP MARTELAAR ENGELMERULA,

ALLE HEIDENSCHE DAPPERHEIT IN ZYN DOOT OVERTREFFENDE.

Ille mihi ante alios fortunatusque laborum,
Egregiusque animi.

DOe ydel is uw roem, ô helden en heldinnen,
Die zelfs u helpt om hals, beroert, vervoert van zinnen;
Van 't lieve leven scheit, zo dra het u verveelt,
Als van een † feest, of spel, verzaadt, of moê gespeelt!
Zwygt, Brutussen: dit kan van moedt noch deugt getuigen:
Zwygt Katoos, veel te fors om onder 't juk te buigen.
Zwygt Othoos, schoon deze eer uw eerloos leven kroont;
En Zenoos, die dus dwaas uw wyze lessen hoont:
Zwygt, Didoos, Porciaas, Arryen, die uw vaders,
Of mans dus avrechts volgt, of voorgaat. Aartsverraders,
In Godts kronyk befaamt, een snode Achitofel
En Judas, draven dus met yver naar de hel.

Een

* Onder andere helden en heldinnen, die van Nero verwezen, kloekmoedig storven, is Petus Thrasea niet alleen gedenkwaardig, maar ook Sextia met haren schoonzone Lucius Vetus, en zyne dochter Pollutia, alle dry in ene badtstove en met een mes zich zelven d'aders affnydende, en elk om strydt eerst wenschende te sterven. Zie Tacitus Jaarbocken, XVI, 10, 11, 34, 35.

† Dit was d'eige gelykenis en raadt der Stoïsche filosofen. Men mogt en most uit het leven scheiden, zeidenze, als uit een maaltyt, of spel, zo dra het verveelde. Zie Lipsius Aenleidinge, ter Stoïsche Filosofye, III, 21, deze taal uit Epiktetus, Stobeüs, en Lukretius bybrengende; met meer bewys van dit Heidensche gevoelen uit Diogenes Laërtius, meldende, hoe Zeno zyne leer met zyn voorbeelt en verhaaste doot bevestigde, en Diogenes den filosoof Speusippus met een bits verwyt, dat hy al te lang leefde, het leven moê maakte.

Digitized by Google

Een ENGEL MERULA beſchaamt u, dien Godts engelen
Den ſchoonſten lauwerkrans op 't hoog triomffeeſt ſtrengelen.
Dees helt, een Engel hier om laag, met vleeſch bekleedt,
Die al zyn leven braaf voor Chriſtus kruiskerk ſtreedt,
Zyn kruisles trou bewaarde, en voortplantte onverbaſtert,
Doch hierom, als zyn heer, vervolgt, gevloekt, gelaſtert,
Dient trou zyn Veltheers laſt, verloopt geenſins zyn wacht,
Verhaaſt uit ongedult zyn doot niet; maar veracht
Dat dierbaar leven ook, om beter te verwerven;
Gereet tot Chriſtus eer wel duizent doôn te ſterven,
Zyn trou in Chriſtus dienſt te zeglen met zyn bloet,
En levende aan een' ſtaak te branden, door een' gloet
Van hemelſch vier verrukt, als op Elias wagen.
Hoe wint hy prys na ſtrydt, na harde ſtorremvlagen
De kuſt van zaalge ruſt? Godts gunſt behoedt zyn' knecht
Voor 't felſte van den ſtorm, voor 't heetſte van 't gevecht.
Hy ſterft zyn eige doot, ter doot toe onbezweken.
De leſte martelpyn moſt hier alleen ontbreken,
Geenſins de martelkroon. Godt zelf zetze op zyn hooft,
Maar met een zachter hant, dan hy 't zich heeft belooft.

MDCLXXXV.

OP HET TWEEDE DEEL DER TYDTMETINGE DOOR CHRISTELYKE GEDACHTEN,

UITGEGEVEN OP DEN NAAM VAN

LIEFHEBBER DER WAARHEIT.

TYDTMETER, vaartge voort? ô wyze en vrome ſchryver!
Schenkt ons uw pen, gevoert van goddelyken yver,
Noch meer? belooftge meer? en heeft uw wakkre vlyt,

Digitized by Google

Die

Die ſtaag zich zo getrou voor Stadt en Landé quyt,
Zo trou hier in 't geſtoelt der Staten heeft gequeten,
Tydt over, om den tydt voor elk dus net te meten?
Om elk, wat vlyt en zorg het Chriſtendom betaamt,
Wat baſtertchriften en onchriſten meeſt beſchaamt,
Te leren, dag op dag? LIEFHEBBER VAN DE WAARHEIT,
Die hemelſch van gebruik en afkomſt, met haar klaarheit
Ons hemelwaart geleit, draag elk dees fakkel voor:
Vaar voort, tre lang vooruit op 't heldre hemelſpoor.
Uw levens tydt, die voor 't gemeen zich nooit wou ſparen,
En minſt u zelven dient, bereike Neſtors jaren.
Uw naam, verzwegen en om lofgalm nooit begaân,
Verdure uw leven, neme in lof toe, met uw blaân.
Maar, ſtaat ons aanwinſt van dees CHRISTENSCHE GEDACHTEN
Het ronde jaar door, en van maant tot maant, te wachten,
Wat menſch, terwyl geen menſch dien arbeit ooit vergelt,
Beklaagt niet, dat uw jaar maar twalef maanden telt?

MDCLXXXV.

OP EEN' GEDENKPENNING

By d'uitvaart van den Here

JOANNES SIBERS,

Advokaat voor den Hove van Hollant.

TAalkunde, Wiskunſt, Rechts- en Godtgeleertheit klagen,
Dat SIBERS, tot haar' ramp, te vroeg wiert uitgedragen.

MDCLXXXV.

UIT.

Digitized by Google

MISDRUK ALDUS TE VERBETEREN.

Het eerſte getal betekent het bladt, het twede den regel.

43.	19.		lyden		lyen
48.	23.		Zoekt gy, te vuil		Zoekt gy, te ſnoodt, te vuil
66.	14.		Heur klaarheit ſchon,		Haar kracht en klaarheit ſchon,
67.	17.		komt ſcheuren,		komt ſteuren,
104.	24.		My luſt		My luſt,, Geruſt
110.	16.		aſem		adem
114.	6.		den glans der morgenſtraal		den blyden morgenſtraal
151.	6.		Vrankryk Nimroth		Vrankryx Nimroth
153.	20.		Om 's kruisbloet		Om 't kruisbloet
196.	15.		laurierkrans,		laurierbladt,
215.	14.		der zonnetoom		den zonnetoom
217.	op den kant, 11,12.		Joannes Walëus,		Balduinus Walëus,
219.	23.		Hervulze		Vervulze
215.	6.		U krankbedt		Uw krankbedt
241.	23.		zyn doot verſlonden		Zyn doot verſtonden,
244.	18.		Schoon 't luttel		Schoon 't luttel
257.	33.34.		Ferdinand den tweden en Maximiliaan den derden		Ferdinand den eerſten en Maximiliaan den tweden
268.	17.		Een voën,		En voën,
278.	24.		van de vier Griekſche poëten,		van de Griekſche poëten,
291.	37.		boek Appius Duilius,		boek, Appius, Duilius,
318.	5.		aardtſche kronen,		aardtſche tronen,
327.	16.		tyts overloop		tyts verloop
357.	21.		Godts hant		Godts ſtem
383.	25.		En eer plicht		En eer en plicht
399.	10.		haar voordees		haar voogdes
	18.		ten neuze uit		ten ſnuite uit
407.	1.		bruiloftvreugt,		bruiloftsvreugt,
417.	42,43.	Voor	en by Ubbo Emmius,	dient	en Ubbo Emmius,
432.	9.		van Thomas	gelezen	van Themis
	27.		Apollyo		Apollyon
444.	25.		in den jare 1029		in den jare 1079
446.	15.		In 't Gravenhaag		In 's Gravenhaag
472.	18.		voort		voert
487.	24.		ſedenloos		redenloos
490.	25.		een' hengſte,		een' hengſt,
492.	20.		Athenezen		Atheneren
498.	18.		*Aymclas*		*Amyclas*
	34.		*νομαζόμθρον*,		*ὀνομαζόμθρον*,
499.	16.		*compriſſa*		*comprenſa*
551.	23.		zyn luiſter,		zyn' luiſter
556.	27.		MDCLXXXIV.		MDCLXXIV.
573.	4.		netſte d' aaloutheit		netſte aaloutheit
	14.		Piſciaan		Priſciaan
594.	15.		laſterdampen		laſterwolken
606.	18.		Wat zegtze,		Wat zegtge,
618.	19.		drait		draait
621.	29.		Voor grote zaken		Voer grote zaken
642.	25.		Zy dat men		't Zy dat men
650.	21.		geeſt, dus vry, den geeſt:		geeſt, dus vry, den geeſt:
	33.		*moeſt ik vlieden*;		*moet ik vlieden*;
654.	26.		de weeh		de weg
737.	21.		van waſch. voor		van waſch voor
743.	10.		Vraag		Vraagt
750.	24.		en hem deze ook		en hem deze les ook
759.	3.		uit Julus ſtam		Iulus ſtam
779.	16.		Wat zeg ik treuren?		Wat zeg ik? treuren?
783.	3.		averechts		avrechts
790.	25		Perus Thraſea		Petus Thraſea
792.	5.		baſtertchriften		baſtertchriften

Andere drukfeilen, die over 't hooft mogten gezien zyn, of gering van belang (als het vergeten of misſtellen van een punt, of ander tekentje, dat den zin onderſcheit) zal de lezer licht zelf zien en verbeteren.

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

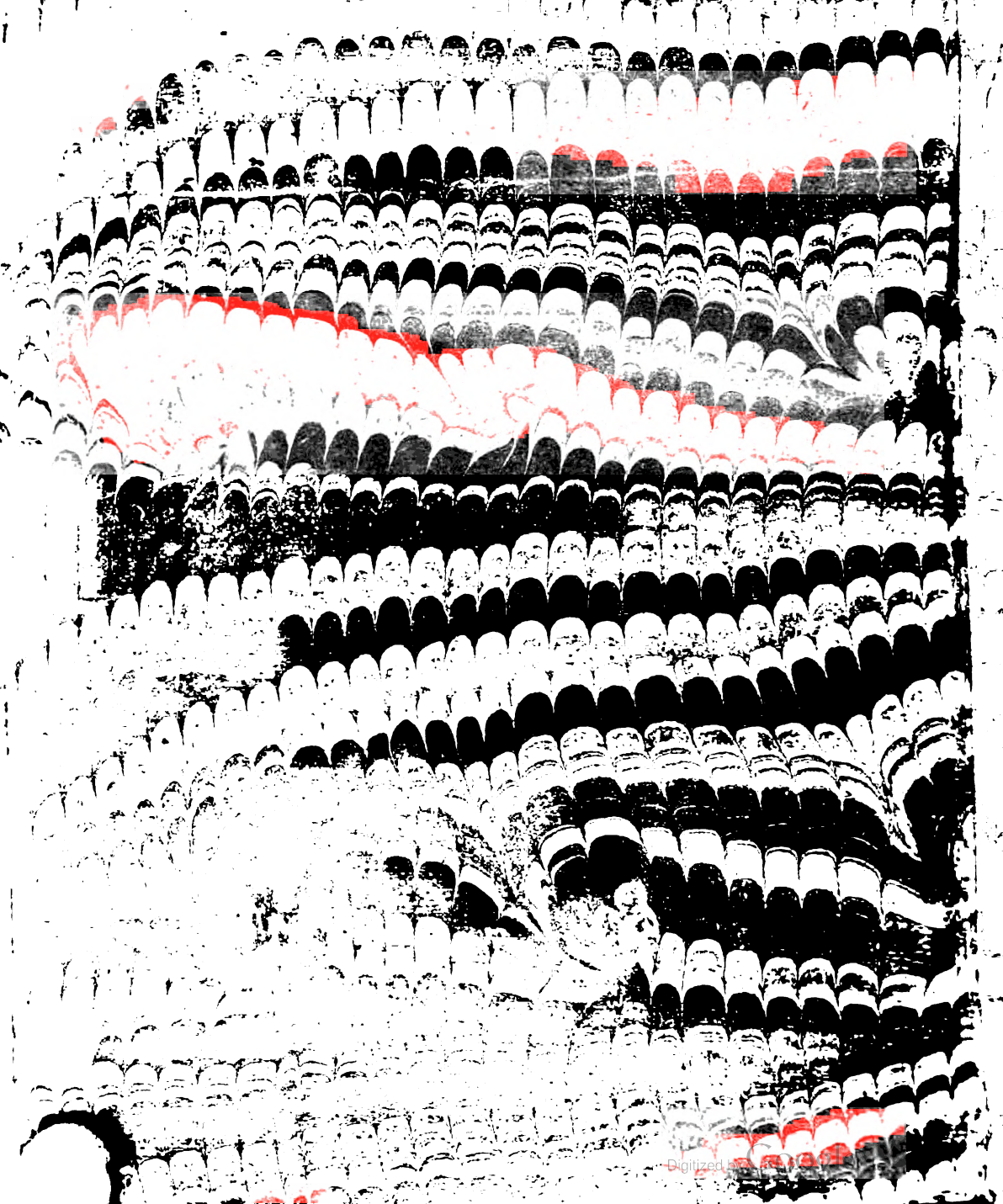
Digitized by Google

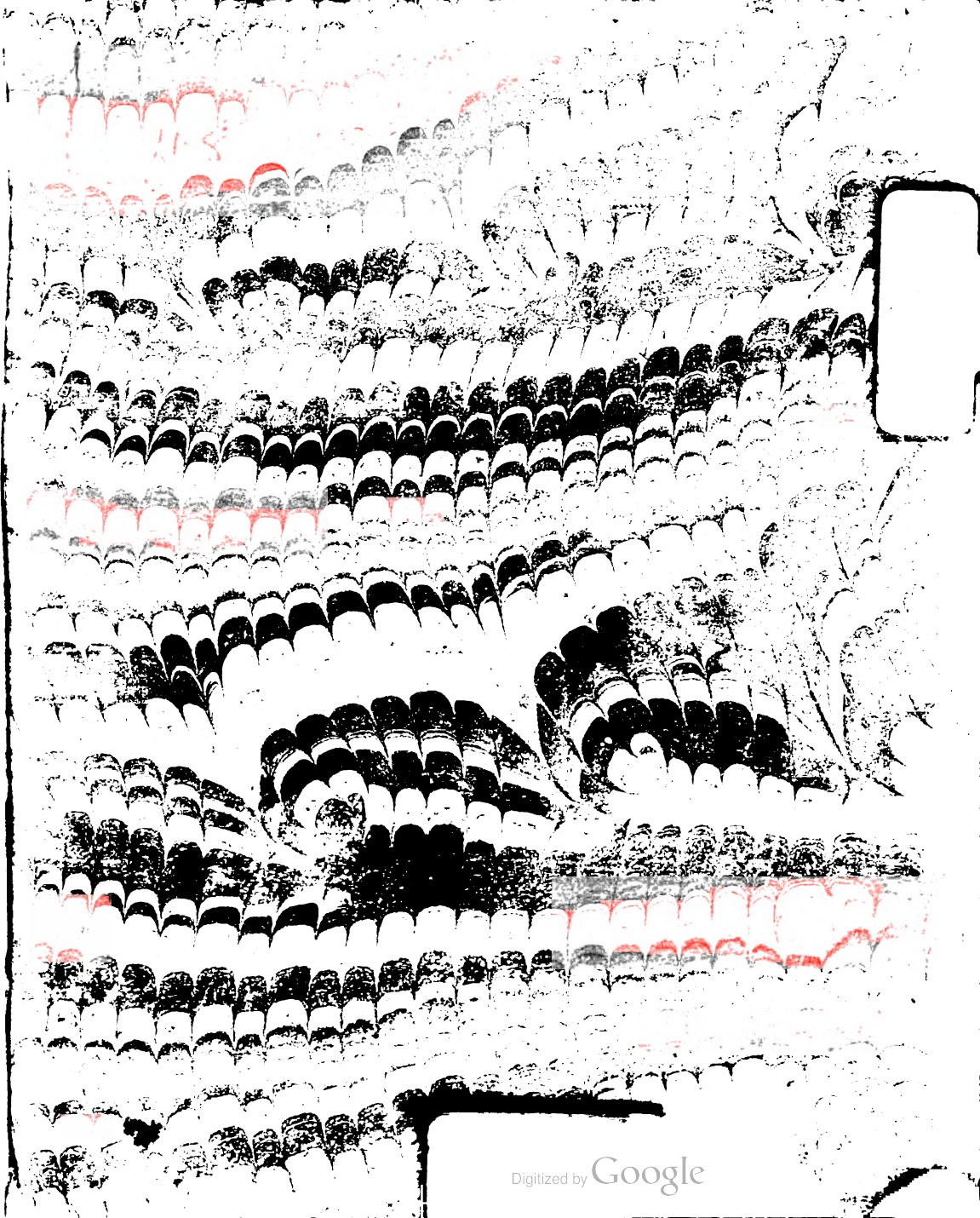
Digitized by Google

Digitized by Google